

C. No. 4.

Beretning

om

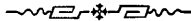
Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene

i Norge 1880.

Udgiven

af

Direktøren for det civile Medicinalvæsen.

CHRISTIANIA.

TRYKT I DET STEENSKE BOGTRYKKERI.

1884.

Indhold.

(Table des matières).

	Pag.
A. Almindelig Oversigt over Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene i hele Riget 1880 (Rapport général sur l'état sanitaire et médical en Norvège pendant l'année 1880.)	V
B. Beretning for de enkelte civile Overøvrighedsdistrikter. (Rapports spéciaux pour les différentes préfectures.)	
I. Christiania By	1
II. Akershus Amt	19
III. Smaalenes	29
IV. Buskeruds	37
V. Jarlsberg og Laurviks	48
VI. Hedemarkens	59
VII. Christians	70
VIII. Bratsbergs	80
IX. Nedenæs	91
X. Lister og Mandals	102
XI. Stavangers	112
XII. Søndre Bergenhus	123
XIII. Bergens By	135
XIV. Nordre Bergenhus Amt	147
XV. Romsdals	160
XVI. Søndre Trondhjems	173
XVII. Nordre Trondhjems	190
XVIII. Nordlands	203
XIX. Tromsø	219
XX. Finmarkens	231
C. Oversigt over Husdyrenes vigtigste Sygdomme (Compte rendu des maladies principales des animaux domestiques etc. pendant l'année 1880.)	244
D. Bilag (Des appendices) Om diphtherisk Svælgbetændelse (Af Distriktslæge N. W. Thoresens Medicinalberetning)	260

En 1880 l'état sanitaire du royaume a été, en général, satisfaisant. Parmi les maladies prédominantes de l'année il faut citer la pneumonie, qui, bien qu'elle ait diminuée de fréquence dans le diocèse de Christiania, a été très prononcée dans les diocèses de Hamar et de Christianssand. La scarlatine, un peu plus fréquente que dans l'année précédente, a gagné du terrain dans quelques préfectures, notamment dans les préfectures de Lister et Mandal, de Nordland et de Finmarken. La coqueluche, qui a été extraordinairement fréquente, s'est principalement répandue dans les diocèses de Christiania et de Christianssand. La rougeole et la fièvre puerpérale ont diminué de fréquence. De la variole il s'est manifesté une épidémie moins considérable dans la ville de Christiania. La fièvre typhoïde a gagné un peu du terrain. Les maladies catarrhales ont été plus nombreuses que dans l'année précédente et les affections gastriques aiguës ont été beaucoup plus fréquentes que d'habitude. Le chiffre total des cas connus de maladies épidémiques aiguës a été de 109 324¹⁾.

En 1880 la mortalité, calculée d'après la population moyenne présumée de l'année, c'est à dire 1 908 513 individus, a été de 16.⁰¹ sur 1 000 (les morts-nés y compris de 17.⁰⁰). Les nombres correspondants de l'année précédente ont été de 15.¹³ (ou de 16.²⁸). Le nombre des décès a été de 30 550, celui des morts-nés de 2 068. Le nombre des naissances (58 923) a dépassé de 28 373 le nombre des décès.

Parmi les 15 391 décès, dont les médecins ont indiqué la cause²⁾, le plus grand nombre dérive des maladies suivantes: la phthisie et les tubercules pulmonaires (2 606), la pneumonie (1 501), la méningite cérébrale et les convulsions de l'enfance (1 177), la décrépitude (917), les maladies cancéreuses (790), la diarrhée et le choléra simple (759), la scarlatine (620), la bronchite aiguë (597), l'hydropisie et la maladie de Bright 445, les maladies organiques du coeur (406), l'apoplexie cérébrale (394), la coqueluche (375), la bronchite chronique (351), la fièvre typhoïde (308), la débilité congénitale (266), la péritonite (208), la gastro-entérite (201), le croup (200).

Le nombre total des décès parmi les lépreux (Spedalske) a été de 150.

1 046 ont péri par suite d'accidents malheureux, 124 par suicide, 17 par homicide.

Le nombre des hôpitaux ordinaires a été de 45, dans 39 de ces hôpitaux il a été traité 8 877 malades, dont 7 145 sont sortis et 713 sont décédés, ce qui constitue une mortalité de 9, sur 1000. Dans 10 maisons d'aliénés 1 610 individus ont été traités.

L'administration médicale du pays s'est trouvée divisée en 149 districts civils. Le nombre total des médecins autorisés a été de 565. La vaccination a été pratiquée sur 67 055 individus, soit par médecins, soit par des aides-vaccinateurs, dont le nombre a été de 621. Il y a eu 720 sages-femmes d'examinées. Le nombre des pharmacies a été de 81.

¹⁾ Voir le tableau no. VII page XVIII et tab. VIII page XXII.

²⁾ Voir le tableau no. XLIII page LXXII et le tableau XLIX page LXXXVIII.

A. Almindelig Beretning.

om Sundheds- og Medicinalforholdene i Riget for Aaret 1880.

Fladeindhold, Indbyggerantal, Lægedistriktsinddeling, Medicinalpersonale.

Section médicale (2), superficie (3), population (4), nombre des médecins (5), des dentistes (6), des sages-femmes (7), des aides vaccinateurs (8), des pharmacies (9).

1	Tabel I 2	3	4	5	6	7	8	9
Amt.	Lægedistrikter.	Fladeindhold i norske □ Mil.	Indbyggere 31te Decbr. 1875.	Antal.				
				Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatører.	Apotheker.
I.	1. Christiania By.....	0.129	¹⁾ 116 801	117	16	47	-	10
II.	Akershus Amt:							
	2. Aker.....	8.48	28 838	9	-	8	9	-
	3. Ullensaker.....	15.84	34 156	7	-	11	11	-
	4. Høland.....	9.70	14 850	2	-	7	8	-
	5. Follo.....	6.448	19 706	8	-	7	3	1
III.	Smaalenenes Amt:							
	6. Eidsberg.....	10.795	23 412	5	-	9	7	-
	7. Moss.....	6.186	19 445	7	-	7	6	1
	8. Sarpsborg.....	5.479	41 293	11	1	11	9	3
	9. Hvaløerne.....	9.806	13 862	2	-	5	6	-
	10. Fredrikshald.....	0.058	9 792	9	-	2	-	2
IV.	Buskeruds Amt:							
	11. Drammen.....	4.69	31 370	10	2	15	2	3
	12. Ringerike.....	13.18	14 367	5	-	6	4	1
	13. Modum.....	17.57	25 384	7	-	9	4	-
	14. Næs.....	22.56	8 407	1	-	4	3	-
	15. Aal.....	20.91	5 880	1	-	2	2	-
	16. Sandsvær.....	10.01	11 766	4	-	5	1	1
	17. Rollag.....	25.30	5 012	1	-	3	4	-
V.	Jarlsb. og Laurviks Amt:							
	18. Tønsberg.....	6.047	40 794	12	1	16	10	3
	19. Hof.....	6.469	18 346	6	-	7	3	2
	20. Laurvik.....	5.189	28 366	7	-	12	5	3

¹⁾ Ifølge Tælling 31te Decbr. 1879.

Fladeindhold, Lægedistriktsinddeling, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Amt.	Lægedistrikter.	Fladeindhold i norske □ Mil.	Indbyggere 31te Decbr. 1875.	Antal.				
				Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatører.	Apotheker.
VI.	Hedemarkens Amt:							
	21. Soler og Odalen	26.48	34 469	6	-	8	8	1
	22. Hedemarken	20.38	41 055	9	1	11	8	1
	23. Søndre Østerdalen	23.27	18 925	5	-	5	6	1
	24. Trysil	31.50	5 537	1	-	2	5	-
	25. Rendalen	44.40	9 363	4	-	7	6	-
	26. Tønsset	56.58	10 458	1	-	6	7	1
VII.	Christians Amt:							
	27. Hadeland og Land	22.46	24 150	5	-	6	6	-
	28. Søndre Valdres	19.12	10 961	1	-	4	5	-
	29. Nordre —	22.52	7 855	1	-	4	5	-
	30. Toten	11.10	23 921	6	-	9	8	1
	31. Faaberg	17.61	16 844	3	-	5	4	1
	32. Ringebu	27.50	13 649	2	-	4	4	-
	33. Lom	43.20	10 799	2	-	3	4	-
	34. Lesje	32.78	7 635	1	-	3	2	-
VIII.	Bratsbergs Amt:							
	35. Skien	8.26	24 487	9	2	9	5	4
	36. Kragerø	12.85	19 666	6	-	7	5	1
	37. Holden	8.18	11 274	2	-	5	5	-
	38. Sauland	12.30	7 190	2	-	4	4	-
	39. Hviteeid	17.54	8 704	2	-	3	6	-
	40. Laardal	34.40	8 217	2	-	5	5	-
	41. Tinn	22.98	3 633	1	-	2	3	-
IX.	Nedenæs Amt:							
	42. Østre Nedenæs	6.85	27 902	5	-	7	5	2
	43. Vestre Nedenæs	8.757	25 886	12	1	14	7	4
	44. Aamli	15.27	5 401	1	-	2	2	-
	45. Evje	15.47	5 474	1	-	1	3	-
	46. Sætersdalen	32.21	4 620	1	-	2	2	-
X.	Lister og Mandals Amt:							
	47. Christianssand	0.13	11 766	7	2	4	-	2
	48. Oddernæs	8.991	20 732	3	-	5	6	1
	49. Undal	8.572	11 511	1	-	3	5	-
	50. Lyngdal	8.792	16 058	3	-	5	8	1
	51. Flekkefjord	23.758	14 054	2	-	2	5	1
XI.	Stavanger Amt:							
	52. Sogndal	6.199	5 930	1	-	1	3	-
	53. Ekersund	10.175	12 966	2	-	3	3	1
	54. Sandnæs	15.241	14 386	2	-	6	6	1

Fladeindhold, Lægedistriktsinddeling, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Amt.	Lægedistrikter.	Fladeindhold i norske ☐ Mil.	Indbyggere 31te Decbr. 1875.	Antal.				
				Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.	Apotheker.
	55. Stavanger	1.628	28 354	7	1	11	5	2
	56. Finnø	11.778	12 393	1	-	4	8	-
	57. Sand	18.92	11 233	1	-	4	4	-
	58. Karmøen	3.88	14 706	3	-	5	4	1
	59. Haugesund ¹⁾	4.86	14 122	2	-	4	4	1
XII.	Søndre Bergenhus Amt:							
	Sveens Herred	-	-	-	-	2	2	-
	60. Indre Søndhordland	8.45	9 369	1	-	4	4	-
	61. Ytre —	4.51	9 572	1	-	7	6	-
	62. Tysnæs	7.89	8 502	2	-	3	4	-
	63. Indre Hardanger	42.24	10 186	2	-	7	7	-
	64. Ytre —	6.42	7 189	1	-	3	2	-
	65. Voss	15.87	9 420	2	-	4	4	-
	66. Søndre Midthordland	7.29	11 191	1	-	5	7	-
	67. Nordre —	3.66	14 153	2	-	3	3	-
	68. Indre Nordhordland	12.66	16 954	2	-	4	8	-
	69. Ytre —	7.98	14 899	1	-	4	8	-
XIII.	70. Bergens By	0.01	38 573	27	4	22	-	5
XIV.	Nordre Bergenhus Amt:							
	71. Lærdal	28.90	7 066	1	-	4	5	1
	72. Lyster	13.20	5 723	1	-	2	2	-
	73. Indre Sogn	8.20	5 354	1	-	2	3	-
	74. Midtre —	14.80	7 626	1	-	4	5	-
	75. Ytre —	12.70	8 751	1	-	4	1	-
	76. Ytre Søndfjord	6.20	8 868	2	-	5	2	-
	77. Indre —	19.26	11 504	1	-	5	6	-
	78. Kinn	6.94	8 363	1	-	2	2	-
	79. Ytre Nordfjord	4.64	6 356	1	-	3	3	-
	80. Nordfjordeidet	5.34	4 580	1	-	3	2	-
	81. Gloppen	9.00	4 817	1	-	2	2	-
	82. Indviken	13.82	7 200	1	-	3	4	-
XV.	Romsdals Amt:							
	83. Vestre Søndmøre	6.70	10 718	1	-	5	6	-
	84. Indre —	9.60	7 353	1	-	3	3	-
	85. Østre —	17.20	6 404	1	-	6	6	-
	86. Ørskog	6.90	9 983	1	-	4	5	-
	87. Nordre Søndmøre	2.20	13 726	3	-	9	6	1
	88. Ytre Romsdal	6.50	12 971	2	-	7	6	1
	89. Indre —	17.80	10 852	1	-	5	5	-
	90. Søndre Nordmøre	5.71	20 040	4	1	10	7	1
	91. Sundalen	15.80	6 269	1	-	5	5	-
	92. Surendalen	17.75	9 472	3	-	5	3	-
	93. Nordre Nordmøre	8.45	9 432	1	-	5	5	-

¹⁾ Hvoraf Sveens Herred 1.84 n. Mil med 3 125 Indbyggere i søndre Bergenhus Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Amt.	Lægedistrikter.	Fladeindhold i norske ☐ Mil.	Indbyggere 1875. 31te Decbr.	Antal.				
				Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatører.	Apothek.
XVI.	Søndre Trondhjems Amt:							
	94. Trondhjem	0.26	22 152	19	2	10	-	4
	95. Strinden	5.60	13 356	5	-	4	4	-
	96. Selbu	19.60	5 633	1	-	2	2	-
	97. Røros ¹⁾	17.93	5 428	2	-	2	3	1
	98. Guldal	23.65	14 255	2	-	4	6	-
	99. Opdal ²⁾	22.20	5 706	1	-	3	2	-
	100. Orkedal	14.40	15 617	3	-	6	5	1
	101. Hiteren	7.80	8 421	1	-	2	2	-
	102. Hevne	9.00	4 799	1	-	2	2	-
	103. Ytre Fosen	7.70	8 768	2	-	2	3	-
	104. Indre —	6.80	7 009	1	-	3	3	-
	105. Nordre —	11.40	6 471	1	-	3	5	-
XVII.	Nordre Trondhjems Amt:							
	106. Stjørdal	15.40	11 539	2	-	4	4	-
	107. Frosten	4.60	7 969	2	-	4	4	-
	108. Levanger	15.40	13 328	5	-	4	6	1
	109. Inderøen	17.40	13 864	1	-	5	8	-
	110. Stenkjær	11.60	9 462	3	-	4	5	1
	111. Grong	78.60	6 475	1	-	4	5	-
	112. Namsos	13.10	6 179	2	-	2	2	1
	113. Fosnæs	9.20	5 019	-	-	2	3	-
	114. Ytre Namdal	12.80	8 436	1	-	5	5	-
XVIII.	Nordlands Amt:							
	115. Brønnø	18.60	9 884	2	-	5	5	-
	116. Alstahang	9.60	9 896	1	-	5	3	-
	117. Vefsen	55.44	6 992	2	-	3	3	1
	118. Ranen	39.70	12 152	2	-	5	4	-
	119. Lurø	18.20	6 953	1	-	3	4	-
	120. Gildeskaal	14.50	4 142	1	-	2	3	-
	121. Bodø	4.20	4 831	1	-	2	2	1
	122. Folden	17.30	3 335	1	-	1	1	-
	123. Skjærstad	31.20	5 957	1	-	3	2	-
	124. Stegen	11.70	5 504	2	-	2	2	-
	125. Lødingen	22.20	4 036	1	-	3	3	-
	126. Ofoten	23.28	4 105	1	-	2	2	-
	127. Buksnæs	2.26	5 459	1	-	2	2	-
	128. Flakstad	3.10	2 408	1	-	2	3	-
	129. Østlofoten	4.94	4 729	1	-	2	3	-
	130. Hadsel	7.40	7 307	1	-	2	2	-
	131. Sortland	12.50	6 461	1	-	3	5	-
XIX.	Tromsø Amt:							
	132. Trondenæs	13.018	9 207	1	-	2	5	-
	133. Ibestad	12.370	6 572	1	-	2	2	-

¹⁾ Hvoraf ca. 0.08 n. Mil med 238 Indb. i Hedemarkens Amt. ²⁾ Hvoraf 1.50 n. Mil med 573 Indb. i Hedemarkens Amt.

Fladeindhold, Lægedistriktsinddeling Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Amt.	Lægedistrikter.	Fladeindhold i norske □ Mil.	Indbyggere 31te Decbr. 1875.	Antal.				
				Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.	Apotheker.
	134. Tranø	8.922	3 876	1	-	-	3	-
	135. Lenvik	14.522	6 116	2	-	3	4	-
	136. Malangen	58.577	7 782	1	-	5	5	-
	137. Tromsø	11.379	8 870	3	-	4	2	1
	138. Lyngen	28.977	4 653	1	-	1	3	-
	139. Karlsø	10.793	2 167	1	-	1	2	-
	140. Skjærvø	47.548	4 776	1	-	2	5	-
XX.	Finmarkens Amt:							
	141. Alten	95.0	5 254	1	-	3	4	-
	142. Løppen	9.2	1 425	1	-	2	4	-
	143. Hammerfest	26.6	3 622	2	-	1	-	1
	144. Maasø	¹⁾ 4.2	1 322	1	-	1	3	-
	145. Kistrand	128.9	2 569	1	-	3	4	-
	146. Tånen	30.6	2 393	1	-	2	3	-
	147. Vardø ²⁾	17.7	2 063	1	-	1	3	-
	148. Vadsø	20.1	3 798	1	-	3	2	1
	149. Sydvaranger	39.1	1 629	1	-	1	2	-
	Riget	2 494.23	1 806 900	530	34	720	621	81

¹⁾ Antagelig 4 Gange saa stort. ²⁾ Filialafdeling af Apotheket i Vadsø under egen Bestyrer.

Sundhedstilstanden i Riget var i det Hele tilfredsstillende. Af epidemiske Sygdomme er gennemsnitlig for det hele Rige anmeldt 57,3 Angrebne af 1000 Indbyggere. Det forholdsvis største opgivne Antal Angrebne af epidemiske Sygdomme er i Byerne Christiania og Bergen og dernæst i Lister og Mandals samt Bratsbergs Amt.

Hyppigst forekom de katarrhalske Sygdomme, dernæst de gastriske, derefter Lungebetændelse, Kighoste, Skarlagensfeber. Typhoidfeber optraadte tillige noget hyppigere end Aaret forud.

Der kjendes ialt 109 324 epidemiske Sygdomstilfælde, og for 106 132 Tilfælde kjendes Tiden for disses Optraeden.

Tabel II viser Antallet af epidemiske Sygdomme i Norge.

Dødeligheden. De Dødes Antal udgjorde efter «Tabeller vedkommende Folkemængdens Bevægelse i 1880», udgivne af det statistiske Centralbureau, 30 550 eller 16,01 pro mille af den beregnede Befolkning ved Aarets Midte, der efter samme Opgaver udgjorde 1 908 513 Indvaanere. Dødeligheden i dette Aar er noget større end i de to foregaaende Aar, men lidt mindre end Gjennemsnitdødeligheden i Femaaret 1876—1880.

Sammenlignes Dødeligheden i Stifterne med Gjennemsnitdødeligheden for hele Riget, har Christianssands Stift over 2 pro mille flere Døde, end Tilfældet er for hele Riget, ligesom Christiania Stift paa Grund af den større Dødelighed i Christiania overskrider i nogen Grad Rigets Gjennemsnitdødelighed, uagtet Stiftets øvrige Amter opviser mindre Dødelighed end for hele Riget. Mindst er Dødeligheden i Hamars Stift (mere end 2 pro mille mindre end Rigets),

Epidemiske Sygdomme i Norge.
Chiffre total des décès et des maladies épidémiques en Norvège.

Tabel II.	Antal anmeldte Tilfælde.	Antal anmeldte Dødsfald.	Antal Angrebne af 1000 Indv.
Aar.			
1880	109 324	5 066	57.3
1879	91 715	4 222	48.5
1878	96 839	4 649	51.9
1877	91 226	4 988	49.6
1876	98 745	6 257	54.0
1875	98 253	5 506	54.4
1874	99 097	4 908	55.4
1873	89 938	4 228	50.8
1872	81 395	4 182	46.3
1871	76 586	4 421	43.8
1870	72 438	3 718	41.7
1869	70 301	3 759	40.6
1868	80 095	4 579	46.4
1867	74 812	3 632	43.6

dernæst kommer Trondhjems, saa Bergens Stift. Tromsø Stift har samme Dødelighed som for hele Riget beregnet.

Sammenlignes Dødeligheden i de forskjellige Amter med den for hele Riget staaer Finmarkens Amt slettest (med over 7 pro mille større Dødelighed end for hele Riget), dernæst kommer Lister og Mandals Amt (over 6 pro mille større), Christiania By (henimod 6 pro mille større), Nedenæs Amt og Bergens By (paa begge Steder omtrent 3 pro mille større), Stavangers og Bratsbergs Amt. Mindst har Dødeligheden været i Romsdals Amt (over 3 pro mille mindre end for Riget), dernæst har nordre Trondhjems, nordre Bergenhus, Christians og Hedemarkens Amter mellem 2—3 pro mille færre Døde end gennemsnitlig for hele Riget. I de øvrige Amter er Dødeligheden mindre end i Riget med kun ubetydeligere Forskjel.

I Forhold til Aaret forud er Dødeligheden steget saavel for hele Riget som for dets Stifter, saaledes i Christianssands Stift 1,5 pro mille større end i det foregaaende Aar, hvad der for dette Stifts Vedkommende væsentlig skyldes den større Dødelighed (over 4 pro mille større), i Lister og Mandals Amt samt Nedenæs Amt. Dødeligheden i Christiania er henimod 3 pro mille større end Aaret forud. I de øvrige Amter er den for nogle omkring 1 pro mille større, for andre er der endnu mindre Forskjel fra det foregaaende Aar; i 4 Amter er Dødeligheden lidt mindre end i det foregaaende Aar, og i Stavanger nærmer Forskjellen sig 1 pro mille.

I Tabel III gives en Oversigt over de Dødes Antal i 1880 og Dødeligheden i dette og en Del tidligere Aar samt Femaarene 1876—1880 osv. med Fordeling paa Stifter og Amter.

Tabel IV giver en Oversigt over Dødeligheden i Rigets Land- og Bydistrikter med Fordeling paa Stifter og Amter.

Tabel V viser en Oversigt over Dødeligheden i Byerne, ved hvilken Beregning Befolkningen den 31te Decbr. 1875 er lagt til Grund, saa de meddelte Forholdstal stille sig ugunstigere end det virkelige Forhold.

Tabel VI viser Døde i Forhold til 1 000 levende Fødte fra 1858 til 1880 samt for de 3 sidste Femaar.

Temperaturforhold. Middelttemperaturen har i Gjennemsnit for hele Landet været saagodt som normal, kun en liden Smule for lav. Hvad Middelttemperaturens Afvigelse fra de normale angaar, saa har den i Januar, Februar, Marts, August og September næsten overalt været mere end almindelig høi, Oktober, November og December paa den anden Side meget lav, idet de sidste Maaneders strenge Kulde nordpaa har været saa overveiende, at den har formaaet at drage Aarets midlere Temperatur under de normale Værdier. April har søndenfor Ranen (Nordlands Amt) været noget varmere, nordenfor fordetmeste lidt koldere end normalt. Mai, Juni og Juli have været noget koldere nordenfor Sognefjorden (nordre Bergenhus Amt), søndenfor dels lidt koldere, dels lidt varmere end sædvanlig.

Den mere eller mindre umiddelbare Paavirkning af Havet gjør sig ved Temperaturforholdene stærkt gjældende, paa den ene Side et udpræget Indlandsklima med streng Vinter, varm Sommer og lave Aarstemperaturer, paa den anden Side Kystklimatet, der paavirkes af Havets forholdsvis høie Vintertemperatur og lave Sommertemperatur, saaledes at der finder en Udjevning Sted af Temperaturforskjellen Aarstiderne imellem, hvorved Aarets Middelttemperatur her bliver høiere. Til disse Forhold kommer Virkningen af Landets lange Udstrækning gennem ikke mindre end 13 Breddegrader.

Den høieste aarlige Middelttemperatur paa 7 Grader (C) og derover havde Kyststrækningen fra Mundingen af Christianiafjorden op til Sognefjorden, mellem 6—7 Grader havde Fjordbundene søndenfjelds og Kysten fra Sognefjorden til Trondhjemsfjorden. Beltet paa 5—6 Grader strakte sig fra denne opover til Brønnø (Nordlands Amt). Herfra tog Aarstemperaturen af 3 Grader ved Mundingen og 2 Grader ved Bunden af Vestfjorden, til 1,5 Grad ved Tromsø og 0 Grad i Vardø. Søndenfjelds tog Aarets Middelttemperatur af indad til ca. 0 Grad ved Røros. Aarstemperaturer under Nulpunktet havde Sydvaranger \div 1,8 ° C, Alten \div 0,3 ° C, Røros \div 0,2 ° og Tønset 0,0 Grad.

Den høieste maanedlige Middelttemperatur var i Christiania, der i August havde 18,4 Grads Varme. Samme Middelttemperatur fandtes ved Mandal, Torungen (Fyr ved Arendal), Sandø Sund (nær Laurvik) og Hole (Ringerike); den laveste var \div 20,9 Grad i Karasjok (Kistrands Distrikt) i December. I Tønset var i samme Maaned \div 15,9 Grad. Aarets laveste Temperatur er noteret paa Røros den 18de Januar om Morgenen; Minimumsthermometeret gik dersteds Nat til denne Dag ned til \div 37,9 Grad C.

I Christiania viste Maximumsthermometeret den 18de Juni 31,5° C, den høieste i 1880 paa nogen Station afæste Temperatur. Biri (Toten) havde samme Dag ved Middagsobservationen 29,0 Grad.

Temperaturmaximum faldt 18de og 19de Juni over en stor Del af det sydlige Norge, især Indlandet og Østlandet, 6te August i den sydlige Del af Nordland, den 9de August over hele Finmarken og den nordlige Del af Nordland, 16de August paa Sydysten.

Dagene 17de—19de Januar udmærkede sig paa mange Steder som Aarets koldeste Dage. Over hele Landet søndenfor Brønnø (Nordlands Amt) bemærkes især 18de Januar. Flere Steder inde i Landet søndenfjelds havde dog først sin koldeste Dag i December, den 18de, 23de eller 29de.

Den samlede i Aarets Løb faldne Nedbør var i det Hele taget rigelig. De i Landet paa Nedbør rigeste Egne vare Egnene ved Nordfjord og Kysten af Tromsø. Østover ind i Landet var der derimod forholdsvis liden Nedbør, mindst i Alten. Nedbørmængdens Afvigelse fra den normale var i det Store taget følgende: Marts, April, Juni, August og Oktober vare gjennemgaaende tørre. I Februar, September, November og December faldt der derimod forholdsvis rigelig Nedbør; Januar og Mai vare tørre søndenfjelds, Juli nordenfor Stat tør.

Dødeligheden i 1880 i Forhold til Folkemængden og tidligere Dødelighed¹⁾.
(La mortalité en 1880 par rapport à la population et comparée avec celle des années précédentes.)

Tabel III. Overøvrighedsdistrikt.	Beregnet Befolkning ved Aarets Midte i 1880.	Antal Døde i 1880.	Døde af 1000 Levende. ¹⁾							
			1880.	1879.	1878.	1877.	1876.	Femaaret 1876—80.	Femaaret 1871—75.	Femaaret 1866—70.
Riget.....	1 908 513	30 550	16.01	15.13	15.96	17.04	18.91	16.56	17.46	17.41
Landdistrikter	1 509 555	22 726	15.05	14.27	14.88	16.36	18.01	15.73	-	-
Byer	398 958	7 824	19.41	18.43	19.45	20.00	22.30	19.99	-	-
I. Christiania Stift.....	526 168	8 715	16.57	15.59	15.72	18.23	21.15	17.41	18.36	19.16
II. Hamars —.....	238 230	3 294	13.93	13.49	14.16	15.46	15.00	14.34	14.83	14.97
III. Christianssands —.....	360 680	6 726	18.65	17.13	17.51	17.80	21.03	18.41	18.48	18.88
IV. Bergens —.....	299 152	4 497	15.03	14.52	16.34	16.94	18.04	16.16	17.05	15.66
V. Trondhjems —.....	283 357	4 084	14.41	13.72	15.33	16.68	16.91	15.40	16.49	15.25
VI. Tromsø —.....	200 926	3 234	16.09	15.23	13.46	15.11	18.26	15.99	18.12	19.51
1. Christiania By ²⁾	113 731	2 479	21.79	19.14	19.09	20.69	24.03	20.78	22.17	22.39
2. Akershus Amt.....	100 140	1 500	14.97	13.92	14.05	18.55	20.90	16.72	17.73	18.52
3. Smaalenenes —.....	114 696	1 638	14.29	14.83	15.33	16.91	21.07	16.46	19.00	18.50
4. Buskeruds —.....	105 219	1 673	15.90	14.46	15.37	19.34	18.46	16.70	16.66	18.88
5. Jarlsb. og Laurviks —.....	92 382	1 425	15.42	15.36	14.48	15.77	22.07	16.59	16.35	18.74
6. Hedemarkens —.....	123 822	1 727	13.95	13.30	13.23	15.37	16.03	14.37	14.95	15.76
7. Christians —.....	114 408	1 567	13.70	13.89	15.14	15.55	13.92	14.41	14.74	14.18
8. Bratsbergs —.....	87 563	1 416	16.17	16.08	15.66	17.54	18.59	16.77	17.41	19.98
9. Nedenæs —.....	78 480	1 531	19.51	15.51	18.31	17.47	22.90	18.74	18.83	20.79
10. Lister og Mandals —.....	77 619	1 719	22.15	17.76	19.40	18.92	22.79	20.21	20.69	20.15
11. Stavanger —.....	117 018	2 060	17.60	18.33	16.98	17.57	20.42	18.23	18.20	15.16
12. Søndre Bergenhuss —.....	119 965	1 894	15.79	14.68	16.04	17.23	18.44	16.44	17.31	15.92
13. Bergens By.....	43 745	833	19.04	19.52	20.54	21.88	25.47	21.37	24.41	21.06
14. Nordre Bergenhuss Amt..	88 175	1 220	13.83	12.84	15.20	14.93	15.10	14.45	15.43	14.80
15. Romsdals —.....	124 021	1 550	12.49	12.27	14.79	15.67	15.77	14.17	15.31	15.01
16. Søndre Trondhjems —.....	122 477	1 944	15.87	14.05	15.90	18.46	17.42	16.40	17.60	16.31
17. Nordre —.....	84 126	1 140	13.55	13.92	15.19	15.20	17.21	15.04	15.30	14.10
18. Nordlands —.....	114 484	1 733	15.14	14.05	13.31	14.43	18.07	14.97	17.69	16.98
19. Tromsø —.....	59 188	863	14.58	14.67	15.94	15.37	17.05	15.30	16.88	19.41
20. Finmarkens —.....	27 254	638	23.41	21.68	22.55	17.42	21.73	21.39	23.15	30.77

¹⁾ Uoverensstemmelse mellem denne Tabel og den tilsvarende Tabel i foregaaende Beretninger hvad Forholdstallene af Døde til 1000 levende angaar, hvis Decimalkrøker nemlig ere forandrede, beror paa, at Opgaverne ere omregnede efter de nœiagtigere Tabeller om Folkemængdens Bevægelser i 1876—1880, medens tidligere Beretninger vare udførte efter foreløbige Opgaver over de Dødes Antal. ²⁾ Beregnet efter Christiania virkelige Folkemængde i de sidste fem Aar var Døde af 1000 Levende henholdsvis: 1880: 22.99, 1879: 18.14, 1878: 18.33, 1877: 20.70, 1876: 24.01, 1876—80: 20.23, 1871—75: 22.17, 1866—70: 22.39.

Dødeligheden i Rigets Land- og Bydistrikter.

(La mortalité dans la campagne et dans les villes par diocèses et par préfetures).

Overøvrighedsdistrikt.	Rigets Landdistrikter.			Rigets Byer (amtsvis).		
	Beregnet Befolkning ved Aarets Midte i 1880.	Antal Døde i 1880.	Døde pro Mille.	Beregnet Befolkning ved Aarets Midte i 1880.	Antal Døde i 1880.	Døde pro Mille.
Riget.....	1 509 555	22 726	15.05	398 958	7 824	19.61
I. Christiania Stift..	324 684	4 787	14.74	201 484	3 928	19.50
II. Hamars — ..	231 512	3 195	13.79	6 718	99	14.74
III. Christianssands — ..	275 664	4 884	17.72	85 016	1 842	21.67
IV. Bergens — ..	248 618	3 582	14.43	50 534	915	18.11
V. Trondhjems — ..	243 810	3 337	13.68	39 547	747	18.89
VI. Tromsø — ..	185 267	2 941	15.87	15 659	293	18.79
1. Christiania By ¹⁾	-	-	-	113 731	2 479	21.71
2. Akershus Amt	96 568	1 447	14.98	3 572	53	14.81
3. Smaalenenes —	83 957	1 176	14.01	30 739	462	15.03
4. Buskeruds —	78 441	1 174	14.97	26 778	499	18.63
5. Jarlsb. og Laurv. —	65 718	990	15.06	26 664	435	16.31
6. Hedemarkens —	119 997	1 653	13.77	3 825	74	19.34
7. Christians —	111 515	1 542	13.83	2 893	25	8.64
8. Bratsbergs —	68 240	1 053	15.43	19 323	363	18.79
9. Nedenæs —	65 479	1 303	19.90	13 001	228	17.54
10. Lister og Mandals —	57 706	1 191	20.64	19 913	528	26.52
11. Stavanger —	84 239	1 337	15.87	32 779	723	20.05
12. Søndre Bergenhus —	119 965	1 894	15.79	-	-	-
13. Bergens By.....	-	-	-	43 745	833	28.04
14. Nordre Bergenhus Amt	87 612	1 211	13.81	563	9	15.99
15. Romsdals —	106 595	1 267	11.89	17 426	283	16.24
16. Søndre Trondhjems —	98 521	1 478	14.90	23 956	466	19.45
17. Nordre —	79 735	1 096	13.75	4 391	71	16.17
18. Nordlands —	111 563	1 685	15.10	2 921	48	16.43
19. Tromsø —	52 961	763	14.41	6 227	100	16.06
20. Finmarkens —	20 743	493	23.77	6 511	145	22.27

1) Virkelig Middelfolkemængde 118 104; Døde pro mille 20.99.

Dødeligheden i Byerne i 1880.

(La mortalité dans les villes en 1880).

Amt.	Tabel V. Byer.	Tilstedevæ- rende Folke- mængde 31te Decbr. 1875.	Antal Døde i 1880.	Døde af 1000 Levende.		
				1880	1879	1878
I.	Christiania By	118 104	2 479	20.99	18.35	18.23
II.	Drøbak	2 047	37	18.07	10.26	19.54
	Hvitsten	156	1	6.41	6.41	12.82
	Hølen	266	3	11.27	7.51	11.27
	Son	748	12	16.04	14.70	9.36
III.	Moss	5 117	113	22.08	20.13	15.43
	Sarpsborg	3 272	37	11.31	16.20	22.92
	Fredrikstad	9 616	140	14.56	14.66	19.45
	Fredrikshald	9 792	172	17.57	18.38	21.44
IV.	Drammen	18 643	384	20.59	16.63	20.54
	Holmsbo	433	4	9.24	25.40	20.78
	Hønefos	1 149	17	14.79	19.15	18.27
	Kongsberg	4 357	94	21.58	15.38	20.88
V.	Svelvik	1 614	34	21.44	15.49	16.11
	Holmestrand	2 147	47	21.9	21.89	15.37
	Horten	5 302	94	17.7	16.97	15.84
	Aasgaardstrand	488	6	12.5	20.50	16.39
	Tønsberg	5 066	70	13.8	16.78	15.39
	Sandefjord	2 307	37	16.0	13.00	14.30
	Laurvik	7 737	147	18.9	17.71	17.96
VI.	Kongsvinger	1 152	22	19.1	23.44	13.88
	Hamar	2 335	52	22.3	12.42	19.70
VII.	Gjøvik	1 051	9	8.6	13.32	11.41
	Lillehammer	1 551	16	10.3	12.25	20.63
VIII.	Brevik	2 252	38	16.9	18.65	23 54
	Porsgrund	3 453	73	21.11	16.21	21.11
	Skien	5 362	130	24.2	15.28	20.33
	Stathelle	427	7	16.4	9.37	25.76
	Langesund	1 084	20	18.4	28.61	13.84
	Kragerø	4 669	95	20.3	13.28	17.11

¹⁾ Hjemmehørende Befolkning ved Aarets Midte, hvorefter Dødeligheden er beregnet.

Dødeligheden i Byerne i 1880.

Amt.	Tabel V (Forts.). Byer.	Tilstede- væ- rende Folke- mængde 31te Decbr. 1875.	Antal Døde i 1880.	Døde af 1000 Levende.		
				1880	1879	1878
IX.	Østerrisør	2 390	44	18.4	18.41	21.34
	Tvedestrånd	1 364	24	17.6	5.13	16.86
	Arendal	4 132	78	18.9	16.69	21.78
	Grimstad	2 552	57	22.4	14.10	19.55
	Lillesand	1 325	25	18.9	18.00	18.11
X.	Christianssand	11 766	365	31.02	24.39	22.52
	Mandal	3 885	92	23.7	19.04	21.11
	Farsund	1 419	28	19.7	16.21	22.55
	Flekkefjord	1 651	43	26.0	18.71	17.56
XI.	Sogndal	490	13	26.5	12.24	30.61
	Ekersund	2 408	57	23.7	25.33	22.84
	Sandnæs	1 468	24	16.3	23.09	13.62
	Stavanger	19 004	503	26.47	28.82	23.05
	Kopervik	817	17	20.8	17.13	20.81
	Skudsnæshavn	1 224	21	17.2	8.17	23.69
	Haugesund	4 102	88	21.4	18.77	22.92
XIII.	Bergens By	38 573	833	21.6	21.82	22.19
XIV.	Florø	503	9	17.9	11.31	17.89
XV.	Aalesund	5 603	73	13.0	12.14	18.92
	Molde	1 672	51	30.5	24.52	26.32
	Christianssund	8 251	159	19.3	16.72	24.72
XVI.	Trondhjem	22 152	466	21.04	20.59	22.21
XVII.	Levanger	955	23	24.1	15.71	12.59
	Stenkjær	1 427	19	13.3	10.51	21.02
	Namsos	1 592	29	18.9	17.65	26.81
XVIII.	Mosjøen	774	20	25.8	19.38	27.13
	Bodø	1 519	28	18.4	30.29	17.77
XIX.	Tromsø	5 409	100	18.5	22.55	19.41
XX.	Hammerfest	2 101	63	29.9	19.99	27.13
	Vardø	1 326	46	34.7	24.96	23.45
	Vadsø	1 764	36	20.4	28.91	28.91

Døde i Forhold til
Nombre des décès par 1 000

Tabel VI.	1880.	1879.	1878.	1877.	1876.	1875.	1874.	1873.	1872.	1871.	1870.	1869.
Riget	518	470	511	537	594	603	591	563	558	579	558	597
Landdistrikt	514	464	509	538	586	595	576	554	546	572	547	598
Byer	533	489	516	534	605	632	649	597	609	605	601	594
Amter:												
Christiania	532	468	460	515	592	648	623	632	580	530	620	530
Akershus	541	457	510	599	650	678	628	630	606	586	644	659
Smaalenene	463	438	474	508	625	765	698	548	494	550	531	620
Buskerud	527	438	495	626	560	545	574	571	537	523	638	601
Jarlsberg og Laurvik	477	461	455	536	743	614	613	549	516	612	625	701
Hedemarken	479	431	450	501	498	532	540	480	448	491	562	511
Christians	477	479	586	545	484	505	577	548	477	501	530	504
Bratsberg	573	516	527	567	599	584	557	594	591	588	537	689
Nedenæs	618	474	558	510	767	639	582	632	587	611	590	640
Lister og Mandal	763	557	670	585	753	721	755	737	750	694	605	698
Stavanger	535	556	526	533	604	594	602	478	611	697	548	539
Søndre Bergenhus	496	448	535	546	599	702	523	533	541	598	467	546
Bergen	548	579	564	574	745	745	601	720	707	739	706	652
Nordre Bergenhus	499	437	581	527	531	540	636	548	450	514	538	579
Romsdal	445	407	518	534	525	590	535	515	506	534	475	544
Søndre Trondhjem	563	506	550	617	577	563	645	633	723	638	673	611
Nordre Trondhjem	503	490	538	544	632	587	585	621	641	630	613	595
Nordland	439	415	382	419	538	543	516	496	611	559	501	664
Tromsø	457	427	444	445	477	508	493	455	447	488	460	670
Finmarken	612	558	589	442	542	699	589	483	521	665	739	780

I Tabel VII gives en Oversigt over samtlige af Lægerne opgivne Tilfælde af **epidemiske Sygdomme** og Dødsfald af disse med Fordeling paa Rigets Stifter og Amter.

Af Tabel VIII sees Antallet af de behandlede Tilfælde af epidemiske Sygdomme i Riget, Tiden for deres Optraeden, de Syges Kjøen og Alder, de enkelte Sygdommes Procentforhold til samtlige behandlede epidemiske Sygdomme og Dødsprocenten blandt de Behandlede af hver Sygdom.

Tabel (IX) viser Hyppigheden af de forskellige behandlede epidemiske Sygdomme i Forhold (pCt.) til Summen af samtlige epidemiske Sygdomme i Aaret i det sidste Tiaar.

I Slutningen af denne almindelige Beretning er indtaget Tabeller over de af Lægerne behandlede epidemiske Sygdommes Fordeling paa hver Maaned inden de enkelte Lægedistrikter med særlig Anførsel af By- og Landdistrikt, forsaavidt der foreligger saadanne Opgaver.

1000 levende Fødte.
enfants nés vivants.

1868.	1867.	1866.	1865.	1864.	1863.	1862.	1861.	1860.	1859.	1858.	Femaaret.		
											1876—80.	1871—75.	1866—70.
614	618	532	520	559	576	623	636	516	490	480	523	579	583
601	605	517	509	554	572	619	621	500	467	467	521	569	573
671	673	600	575	583	600	640	708	601	616	550	531	619	627
734	761	698	537	550	628	704	823	645	730	568	509	597	666
729	703	543	508	570	564	584	608	534	475	432	563	626	653
675	649	548	484	618	559	590	563	518	493	447	499	603	604
666	731	506	511	588	659	651	574	477	445	484	528	548	626
654	778	481	473	583	546	586	579	507	479	512	516	582	643
658	555	425	447	482	502	565	493	426	346	355	472	493	538
532	557	442	469	511	472	636	561	387	358	375	512	520	511
691	854	653	566	609	602	616	659	508	710	482	551	584	655
788	727	635	548	641	635	625	774	646	610	584	572	614	676
702	686	655	557	672	620	588	724	555	608	506	657	732	670
497	519	472	470	542	510	508	588	406	461	327	545	596	495
497	540	494	489	592	626	540	661	475	516	488	521	579	508
639	729	568	646	749	776	696	905	692	733	610	595	701	674
465	534	465	468	549	530	560	576	578	470	476	513	531	501
556	457	567	566	508	644	743	656	524	423	491	483	536	495
632	556	552	733	521	521	602	661	706	544	543	561	634	604
473	479	577	570	505	483	604	781	546	446	493	540	614	546
619	539	478	440	454	637	767	691	489	433	548	435	543	557
661	577	470	473	543	650	767	678	452	440	570	449	477	561
915	787	747	643	681	810	783	492	575	478	812	551	596	794

Exanthematisk Typhus, Flekfeber, (Typhus exanthematicus) forekom kun lidet og optraadte alene i Tromsø Stift. Dens tidligere Optraeden sees af Tabel X.

Typhoidfeber, (Febris typhoides, Ileotyphus, Tabel XI og XII), optraadte noget hyppigere end i forrige Aar, særlig i Christiania By og i samtlige 3 Amter i Tromsø Stift samt i Smaalenenes og Lister og Mandals Amt. Nogen Aftagen i Sygdommen har fundet Sted i Nedenæs Amt og Amterne i Bergens Stift.

De anmeldte Tilfældes Antal var 708 flere end i 1879.

Tabel XIII viser Antallet af Angrebne og Døde i de Lægedistrikter, hvor Sygdommen optraadte hyppigst.

Epidemisk Cerebrospinal-Meningit. Denne Sygdoms Optraeden siden 1874 i de enkelte Amter sees af Tabel XIV; før dette Aar har den i flere Aar ikke været omtalt i Lægernes Medicinalberetninger.

Af **Barsefeber (Febris puerperalis)** kjendes et mindre Antal Tilfælde

Samtlige af Lægerne anmeldte epidemiske
(Les maladies épidémiques dans les

Tabel VII. Overøvrighedsdistrikter.		Samtlige epi- demiske Sygdomme.		Angrebne af epi- demiske Syg- domme af 1000 Indv.	Exanthema- tisk Typhus		Typhoid- feber.		Cerebro- spinal- Meningit.	
		Angr.	Dødsf.		Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.
Riget		109324	5060	57.3	45	3	2881	308	38	17
I.	Christiania Stift	45265	1874	86.0	-	-	885	81	1	1
II.	Hamars —	7556	439	31.7	-	-	220	26	6	4
III.	Christianssands —	24822	1157	68.8	-	-	317	52	5	2
IV.	Bergens —	10500	558	35.1	-	-	393	35	6	4
V.	Trondhjems —	12022	547	42.4	-	-	489	59	14	4
VI.	Tromsø —	9159	491	45.5	45	3	577	55	6	2
1.	Christiania By	20113	938	170.3	-	-	337	30	-	-
2.	Akershus Amt .	3551	211	35.5	-	-	86	8	-	-
3.	Smaalenenes — ..	7705	241	67.2	-	-	163	11	-	-
4.	Buskeruds — ..	6862	295	65.2	-	-	135	17	1	1
5.	Jarlsb. og Laurv. — ..	7034	189	76.1	-	-	164	15	-	-
6.	Hedemarkens — ..	4792	260	38.7	-	-	144	16	6	4
7.	Christians — ..	2764	179	24.1	-	-	76	10	-	-
8.	Bratsbergs — ..	7288	246	83.2	-	-	54	8	-	-
9.	Nedenæs — ..	5554	249	70.7	-	-	39	8	-	-
10.	Lister og Mandals — ..	6489	298	83.6	-	-	115	16	1	1
11.	Stavanger — ..	5491	364	46.9	-	-	109	20	4	1
12.	Søndre Bergenhus — ..	1962	142	16.4	-	-	195	17	-	-
13.	Bergens By	5165	240	118.1	-	-	48	5	-	-
14.	Nordre Bergenhus Amt	1878	138	21.3	-	-	108	13	6	4
15.	Romsdals —	3906	164	31.5	-	-	148	13	-	-
16.	Søndre Trondhjems —	7261	292	59.3	-	-	257	34	3	1
17.	Nordre —	2350	129	27.9	-	-	126	12	11	3
18.	Nordlands —	4537	295	39.7	24	1	371	44	6	2
19.	Tromsø —	3128	98	52.8	12	2	140	7	-	-
20.	Finmarkens —	1494	98	54.8	9	-	66	4	-	-

end Aaret forud. I de sidste 10 Aar har Antallet af Angrebne blandt 100 Fødende været:

i 1880	0.9	i 1875	1.3
- 1879	1.0	- 1874	1.4
- 1878	0.9	- 1873	1.1
- 1877	1.1	- 1872	1.0
- 1876	1.3	- 1871	0.9

Sygdomme fordelte paa Stifter og Amter.
diocèses et dans les préfectures).

Barsel-feber.		Berne-kopper.		Vand-kopper.		Skarlagens-feber.		Rød-linger.		Mæslinger.		Rosen.		Kighoste.		Diphthe-risk Svælg-betændelse.	
Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.
541	147	247	24	1395	4546	620	2157	489	3	1887	68	7260	375	970	136		
167	49	195	19	680	366	45	819	186	-	730	29	3630	195	376	60		
64	16	9	-	75	77	3	41	7	-	180	11	125	5	176	27		
111	26	37	5	313	1564	147	538	42	-	466	15	2277	103	208	31		
51	19	-	-	137	521	78	514	78	-	225	2	388	22	70	9		
103	22	6	-	168	900	127	177	-	-	171	6	555	38	100	3		
46	15	-	-	22	1118	220	68	176	3	115	5	285	12	40	6		
30	8	137	17	248	167	16	-	108	-	148	9	1487	115	72	15		
32	12	22	2	61	35	5	25	5	-	72	4	193	17	67	13		
20	5	11	-	149	73	8	332	52	-	166	4	704	26	125	5		
53	13	23	-	156	29	6	113	8	-	229	7	839	30	80	22		
32	11	2	-	66	62	10	349	13	-	115	5	407	7	32	5		
43	9	8	-	48	52	1	17	-	-	112	7	115	5	53	10		
21	7	1	-	27	25	2	24	7	-	68	4	10	-	123	17		
24	8	3	-	102	62	4	72	-	-	169	5	958	27	59	5		
31	3	22	2	61	273	20	56	17	-	95	2	532	18	116	16		
28	5	7	1	66	593	44	298	5	-	84	1	598	53	10	3		
28	10	5	2	84	636	79	112	20	-	118	7	189	5	23	7		
15	4	-	-	20	312	36	20	10	-	49	1	119	8	33	4		
3	2	-	-	98	109	27	340	37	-	72	1	224	11	14	2		
24	10	-	-	9	100	15	68	31	-	53	-	43	2	3	2		
43	11	1	-	37	456	58	140	-	-	99	-	62	5	86	1		
40	6	5	-	120	307	43	108	-	-	65	5	439	30	20	3		
28	8	-	-	21	137	36	15	-	-	58	1	56	4	14	-		
22	6	-	-	6	716	144	10	7	3	70	3	218	12	13	2		
17	6	-	-	15	280	44	58	115	-	20	1	62	-	19	1		
7	3	-	-	1	122	32	-	54	-	25	1	5	-	8	3		

Tabel XV giver en Oversigt over Angrebne og Dødsfald af Barsel-feber samt Dødsfald paa Barselseng med Fordeling paa Rigets Stifter.

Tabel XVI meddeler Dødsfald m. m. amtsvis.

Barsel-feber iagttoges i 1880 hyppigst i Trondhjems Stift, sjældnest i Bergens Stift.

Ifølge Presternes Opgaver døde 328 Kvinder paa Barselseng eller 5,45 af 1000 Fødende; i 1879 døde 5,28 og i 1878 5,32 af 1000 Fødende. Blandt

Samtlige af Lægerne anmeldte epidemiske
(Les maladies épidémiques dans les

Tabel VII (Forts.) Overøvrighedsdistrikter.	Strubehoste.		Kusma.	Akut Bronchit og andre katarrhalske Tilfælde.		Lungebetændelse.	
	Angr.	Dødsf.		Angr.	Angr.	Dødsf.	Angr.
Riget	319	200	288	49206	681	9305	1501
I. Christiania Stift ..	182	120	30	22237	381	2513	400
II. Hamars — ..	28	21	9	3105	38	1611	241
III. Christianssands — ..	61	24	24	10384	117	2303	434
IV. Bergens — ..	23	22	29	4284	52	1173	207
V. Trondhjems — ..	14	6	92	5585	65	1179	153
VI. Tromsø — ..	11	7	104	3611	28	526	66
1. Christiania By	74	53	3	10283	246	662	103
2. Akershus Amt	26	23	3	1574	17	428	63
3. Smaalenenes —	23	12	19	3694	44	489	98
4. Buskeruds —	43	26	2	3042	49	396	75
5. Jarlsb. og Laurviks —	16	6	3	3644	25	538	61
6. Hedemarkens —	12	10	3	2019	20	956	146
7. Christians —	16	11	6	1086	18	655	95
8. Bratsbergs —	26	4	2	2935	26	519	87
9. Nedenæs —	11	8	-	2619	30	604	114
10. Lister og Mandals —	9	6	-	2679	21	551	96
11. Stavanger —	15	6	22	2151	40	629	137
12. Søndre Bergenhus —	4	4	5	430	5	254	51
13. Bergens By —	16	16	7	2545	33	375	77
14. Nordre Bergenhus —	-	-	4	659	13	365	60
15. Romsdals —	7	4	40	1590	10	354	37
16. Søndre Trondhjems —	7	2	59	3591	40	701	98
17. Nordre — —	3	2	6	1054	16	303	37
18. Nordlands —	8	4	62	1559	11	292	34
19. Tromsø —	3	3	33	1506	13	110	10
20. Finmarkens —	-	-	9	546	4	124	22

samtlige af Lægerne opgivne Dødsfald paa Barselseng, udgjorde de kjendte Dødsfald af Barselseber 63,6 Pct.

For samtlige 328 i 1880 paa Barselseng døde Kvinder er Alderen opgivet, den var for:

6 mellem 15—20 Aar,
98 — 20—30 «
152 — 30—40 «
72 — 40—50 «

Sygdomme fordelte paa Stifter og Amter.
diocèses et dans les préfectures).

Pleurit.		Gigtfeber.		Koldfeber.		Akut Diarrhoe og Cholera nostras.		Blodgang.		Skjørbug.	
Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.	Angr.	Dødsf.
1845	107	2372	69	99	1	22446	759	846	41	142	6
406	32	839	19	29	1	10937	440	45	2	12	-
189	18	265	3	1	-	1277	26	59	-	32	-
435	21	520	24	61	-	4657	136	458	18	41	2
302	17	325	11	3	-	1940	76	31	4	7	-
261	12	287	8	2	-	1806	35	110	7	4	2
252	7	136	4	3	-	1829	46	143	10	46	2
6	6	301	2	12	-	6031	318	7	-	-	-
100	9	110	2	3	-	701	36	8	-	-	-
113	4	117	2	3	1	1450	21	1	-	1	-
101	8	186	5	5	-	1390	34	29	2	2	-
86	5	125	8	6	-	1365	31	-	-	9	-
119	11	139	3	1	-	893	18	43	-	9	-
70	7	126	-	-	-	384	8	16	-	23	-
118	8	134	3	14	-	1572	41	445	18	20	2
111	6	105	3	20	-	829	19	3	-	10	-
96	3	134	8	8	-	1201	40	1	-	5	-
110	4	147	10	19	-	1055	36	9	-	6	-
62	-	101	2	-	-	322	10	11	-	-	-
75	8	84	4	3	-	1105	50	4	4	6	-
65	6	79	2	-	-	245	11	15	-	1	-
147	4	103	5	-	-	559	16	34	-	-	-
158	6	165	3	1	-	1196	19	17	1	2	1
56	5	80	3	1	-	319	5	60	6	2	1
154	4	89	2	2	-	853	19	47	3	8	1
55	2	22	-	-	-	639	9	16	-	6	-
43	1	25	2	1	-	337	18	80	7	32	1

Maanedene, hvori Døden indtraadte, er meddelt for 328 Tilfælde nemlig:

i Januar	32,	i Juli	13,
- Februar	32,	- August	23,
- Marts	37,	- September	23,
- April	35,	- Oktober	24,
- Mai	15,	- November	34,
- Juni	23,	- December	37.

De af Lægerne behandlede Tilfælde af epidemiske Sygdomme efter Tid, Kjøen og Alder.
(Le nombre des cas des maladies épidémiques traitées par mois, par sexe et par âge).

XXII

C. No. 4 (1880).

Tabel VIII.	Hele Aaret.				Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.
	Behandlede.	Procentforholdet til samtlige behandlede epidemiske Sygdomme.	Deraf Døde.	Procent Døde af Behandlede.						
Typhus exanthematicus	45	0.04	3	6.8	42	1	3	-	7	2
Febris typhoides	2 837	2.6	289	10.2	2732	285	182	205	228	229
Meningitis cerebrospinalis epidemica	37	0.02	16	43.2	37	1	-	6	4	7
Febris puerperalis	517	0.5	124	24.0	510	56	51	56	54	33
Variolæ	247	0.2	24	9.7	241	3	7	5	6	33
Varicellæ	1 395	1.3	-	-	1390	182	115	136	100	90
Rubeolæ	2 157	1.9	-	-	2093	45	42	159	359	299
Scarlatina	4 481	4.1	570	12.7	4467	465	396	317	307	309
Morbilli	488	0.4	2	0.4	466	7	20	30	10	11
Erysipelas	1 880	1.7	63	3.3	1854	147	165	145	153	153
Tussis convulsiva	7 236	6.6	351	4.8	7186	175	170	300	294	380
Diphtheritis faucium	962	0.9	128	13.3	947	75	77	83	63	60
Angina membranacea (Croup)	296	0.3	177	59.8	290	22	27	20	16	20
Parotitis	288	0.3	-	-	266	50	37	28	14	22
Catarrhus, Bronchitis acuta }	49 152	45.15	638	1.3	47 690	5 241	4 741	4 614	4 607	4113
Angina										
Pneumonia	9 171	8.4	1 369	14.9	9 066	849	725	899	1 214	1 325
Pleuritis	1 833	1.7	95	5.2	1 742	160	133	152	213	185
Rheumatismus acutus	2 362	2.2	60	2.5	2 281	273	208	199	237	210
Febris intermittens	99	0.09	1	1.0	83	6	4	7	14	12
Diarrhoea acuta og Cholera nostras	22 399	20.6	718	3.2	21 795	1 203	1 065	1 042	1 126	1 149
Dysenteria	834	0.8	29	3.7	831	28	18	13	24	24
Scorbutus	140	0.1	4	2.8	113	12	11	11	14	11
Tilsammen	108 856		4 661		106 132	9 286	8 197	8 427	9 064	8 677

Tabel VIII (Forts.).	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Kjøn og Alder (par sexe et par âge).			
								1		2	
								Børn (under 15 Aar.)		Voxne (over 15 Aar.)	
								Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.
Typhus exanthematicus	12	4	2	2	1	3	5	9	6	13	9
Febris typhoides	156	154	203	262	315	291	222	299	302	947	823
Meningitis cerebrospinalis epidemica ..	4	3	5	2	4	-	1	11	6	8	6
Febris puerperalis	42	33	30	37	33	38	47	-	-	-	517
Variolæ	81	73	10	11	2	6	4	36	39	84	70
Varicellæ	147	95	95	52	72	160	146	624	554	35	37
Rubeolæ	258	104	47	54	102	276	348	609	860	78	218
Scarlatina	316	267	291	292	425	619	463	1 885	1 870	154	270
Morbilli	126	86	51	15	23	42	55	152	167	51	44
Erysipelas	165	128	123	115	130	217	213	112	155	524	860
Tussis convulsiva	471	629	828	875	1 012	1 014	1 038	3 376	3 461	76	188
Diphtheritis faucium	90	81	50	63	93	96	116	230	272	128	188
Angina membranacea (Croup)	20	15	17	18	32	33	50	137	109	5	6
Parotitis	18	9	8	10	16	22	32	76	88	63	21
Catarrhus, Bronchitis acuta }	3 251	2 383	2 035	2 429	4 092	4 937	5 247	9 091	8 873	13 765	12 677
Angina											
Pneumonia	908	432	264	252	579	826	793	1 464	1 137	3 603	2 477
Pleuritis	173	151	114	101	124	125	111	174	121	867	554
Rheumatismus acutus	193	170	156	110	117	175	233	165	125	858	950
Febris intermittens	5	3	10	5	4	3	10	2	3	83	9
* Diarrhoea acuta, Cholera nostras	2 654	2 669	3 541	3 549	1 540	1 219	1 038	5 704	5 082	4 729	4 846
Dysenteria	20	159	297	122	55	27	44	202	219	209	173
Scorbutus	9	13	10	9	4	2	7	13	6	65	52
Tilsammen	9 119	7 661	8 187	8 385	8 775	10 131	10 223	24 571	23 455	26 325	24 995

99 346

De af Lægerne behandlede Tilfælde af de forskellige epidemiske Sygdomme i Procentforhold til Summen af samtlige epidemiske Sygdomme i Aaret.

Les maladies épidémiques spéciales par rapport au nombre total des maladies épidémiques traitées dans les années 1870—1880.

XXIV

G. No. 4 (1880).

Tabel IX.	1880.	1879.	1878.	1877.	1876.	1875.	1874.	1873.	1872.	1871.	1870.
Exanthematisk Typhus	0.04	0.09	0.09	0.1	0.1	0.2	0.3	0.4	0.5	-	-
Typhoidfeber	2.6	2.4	3.1	2.9	3.1	3.6	4.0	4.2	5.1	5.1	5.9
Simpel Feber	-	-	-	-	-	4.3	3.9	4.2	5.0	4.8	5.3
Cerebrospinal-Meningit	0.03	0.04	0.05	0.2	0.4	0.1	-	-	-	-	-
Barselfeber	0.5	0.6	0.5	0.7	0.8	0.7	0.8	0.6	0.7	0.8	0.6
Børnekopper	0.2	0.003	0.03	-	0.2	0.4	0.2	0.1	0.4	1.4	0.3
Vandkopper	1.3	1.4	1.4	1.4	1.1	1.2	1.4	1.1	1.2	1.8	1.3
Skarlagensfeber	4.1	4.7	5.0	8.7	13.1	5.4	1.8	3.2	6.5	12.8	7.2
Røde Hunde	1.9	0.3	0.09	0.2	0.1	0.1	0.3	0.4	0.6	0.7	0.3
Mæslinger	0.4	1.3	3.8	4.3	2.1	1.3	10.6	13.3	0.2	0.8	3.1
Rosen	1.7	2.0	1.6	1.9	2.2	2.6	3.0	1.9	1.7	2.2	2.2
Kighoste	6.6	2.1	5.2	5.3	2.7	2.8	4.0	5.4	6.7	0.7	2.0
Diphtherisk Svælgbetændelse	0.9	1.0	0.7	0.9	1.7	1.6	1.5	1.0	1.4	1.7	1.6
Strubehoste	0.3	0.3	0.2	0.3	0.4	0.3	0.5	0.4	0.4	0.4	0.3
Kusma	0.3	0.3	0.2	0.5	0.4	0.8	2.8	1.9	1.2	0.6	0.5
Akut Bronchit	45.1	50.8	46.5	44.2	42.1	42.7	38.4	36.2	37.1	37.4	36.4
Andre katarrh. Tilfælde											
Lungebetændelse	8.4	8.4	7.1	8.6	9.8	10.5	8.8	6.5	7.8	9.1	9.1
Pleurit	1.7	1.8	1.7	1.9	1.8	1.6	1.5	1.1	1.2	1.2	1.9
Gigtfeber	2.2	2.6	1.9	2.4	2.6	2.6	2.3	2.1	2.4	2.8	2.2
Koldfeber	0.09	0.1	0.1	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
Diarrhoe (akut), Cholera nostras	20.6	19.3	19.8	14.9	14.5	15.9	13.4	14.8	18.8	14.7	18.7
Cholera asiatica	-	-	-	-	-	-	-	0.2	-	-	-
Blodgang	0.8	0.3	0.4	0.2	0.3	0.3	0.5	0.6	0.8	0.7	0.7
Skjorbug	0.1	0.1	0.3	0.2	0.2	0.3	0.1	0.2	0.1	0.1	0.2
Sum af de af Lægerne behandlede epidemiske Sygdomme	108856	91257	96265	90523	98164	97705	98267	88811	79930	75845	71958

Exanthematisk Typhus i Aarene 1872—1880.

Le typhus dans les années 1872—1880.

Tabel X.	Aar.	Ialt kjendte.		Be- handlede.	Deraf Døde.	Døde af 100 Be- handlede.
		Angrebne.	Døde.			
	1880	45	3	45	3	6.7
	1879	81	12	79	10	12.7
	1878	89	11	89	11	12.4
	1877	131	10	118	9	7.6
	1876	119	16	111	8	7.2
	1875	194	28	188	22	11.7
	1874	290	37	284	31	10.9
	1873	315	31	315	31	9.8
	1872	394	42	393	41	10.4

Typhoidfeber i Aarene 1872—1880.

La fièvre typhoïde dans les années 1872—1880.

Tabel XI.	Aar.	Ialt kjendte.		Be- handlede.	Deraf Døde.	Døde af 100 Be- handlede.
		Angrebne.	Døde.			
	1880	2 881	308	2 837	289	10.2
	1879	2 173	245	2 144	226	10.5
	1878	3 024	306	2 992	274	9.2
	1877	2 604	265	2 600	257	9.9
	1876	3 094	332	3 069	307	10.0
	1875	3 581	418	3 513	390	11.1
	1974	3 911	422	3 889	400	10.3
	1873	3 742	400	3 706	364	9.8
	1872	4 161	416	4 118	375	9.1

Tiden (Døgn, Uge) i Barselsengen, da Døden indtraadte, er opgivet for 68 Dødsfald, nemlig:

i 1ste Døgn	20	i 8de Døgn	8
- 2det —	3	- 9de —	5
- 3die —	3	- 10de —	1
- 4de —	4	- 11te —	1
- 5te —	2	- 12te —	2
- 6te —	5	- 13de —	2
- 7de —	3	- 14de —	1

Tils. i 1ste Uge 40

Tils. i 2den Uge 20

i 3die Uge 4, i 4de Uge 1, efter 4de Uge 3.

Lægerne have opgivet 231 som Døde paa Barselseng og angivet den nærmere Dødsårsag for 224 af disse. Opgaverne ere sammenstillede i Tabel XVII, der ogsaa viser Dødsårsagen for de efter obstetriciske Operationer døde Barselkvinder. Lægerne opgave 3 Barselkvinder at være døde uforløste.

Antal Angrebne af Typhoidfeber af 1000 Indvaanere.

Nombre des cas de fièvre typhoïde par 1000 habitants.

Tabel XII.		1880.	1879.	1878.	1877.	1876.	1875.	1874.	1873.
Overøvrighedsdistrikt.									
Riget		1.51	1.15	1.62	1.41	1.69	1.98	2.19	2.12
I.	Christiania Stift	1.49	0.91	2.08	1.04	1.74	1.90	2.15	1.88
II.	Hamars —	0.91	0.79	1.07	0.60	1.24	1.44	1.75	2.40
III.	Christianssands —	0.88	0.83	1.30	1.29	1.03	1.73	1.38	2.15
IV.	Bergens —	1.31	1.50	2.26	2.65	2.99	2.30	2.38	2.16
V.	Trondhjems —	1.72	1.42	1.31	2.06	1.51	2.09	1.93	1.77
VI.	Tromsø —	2.87	1.87	1.23	0.82	1.67	2.72	4.57	2.87
1.	Christiania By	2.85	0.83	1.31	0.68	1.38	0.88	1.06	0.99
2.	Akerhus Amt	0.86	0.61	0.47	0.58	0.99	0.72	1.11	2.60
3.	Smaalenenes —	1.42	0.68	1.08	1.51	2.42	2.96	3.22	1.80
4.	Buskeruds —	1.28	1.12	5.68	1.69	2.35	3.20	3.36	2.25
5.	Jarlsb. og Laurviks —	1.78	1.40	1.62	0.65	1.50	1.52	1.73	1.34
6.	Hedemarkens —	1.15	0.92	1.54	0.52	1.62	2.35	2.16	3.24
7.	Christians —	0.66	0.66	0.66	0.69	0.84	0.52	1.33	1.52
8.	Bratsbergs —	0.62	0.57	0.73	0.60	0.60	0.95	1.03	1.42
9.	Nedenæs —	0.49	1.01	1.80	1.97	1.25	1.52	1.15	2.52
10.	Lister og Mandals —	1.48	0.88	1.66	1.38	1.33	2.03	1.73	2.23
11.	Stavanger —	0.93	0.86	1.15	1.27	0.99	2.25	1.55	2.39
12.	Søndre Bergenhus —	1.62	2.01	2.54	3.57	3.55	2.12	2.67	2.51
13.	Bergens By	1.09	1.22	2.95	4.09	4.99	3.04	3.21	3.92
14.	Nordre Bergenhus Amt	1.22	1.29	1.46	1.42	2.02	2.49	1.81	1.62
15.	Romsdals —	1.20	1.13	1.67	1.59	1.93	3.00	2.01	1.42
16.	Søndre Trondhjems —	2.09	1.74	1.44	3.22	1.53	1.38	2.13	2.11
17.	Nordre —	1.49	1.07	1.22	0.72	1.02	1.66	1.60	1.40
18.	Nordlands —	3.24	2.38	1.27	0.64	1.37	2.75	5.25	3.18
19.	Tromsø —	2.36	1.14	1.04	0.68	2.26	2.55	4.23	2.40
20.	Finmarken —	2.42	1.31	1.54	1.90	1.66	2.88	2.44	2.59

Børnekopper (Variolæ) forekom flere Steder. Sygdommen havde stærkest Udbredning i Christiania, hvor den første Gang indbragtes ved en syg Matros fra Memel; fra ham smittedes Lægen og Gangkonen og i 2den og 3die Række 3 Personer til. Det andet Udbrud var blandt Arbejdere ved en Papirfabrik; disse smittedes ved Filler, importerede fra Stettin, hvorved ialt 16 Personer bleve syge og indlagte paa Lazaret. Fra Lazarettet overførtes Smitten til de omliggende Huse, hvorved Sygdommen fik mere Udbredning. Stadsfysikus bemærker i Anledning heraf: «Da nogen direkte Kommunikation mellem Lazarettets Betjening eller Patienterne og Naboerne med Sikkerhed kan antages ikke at have fundet Sted, og Smittens Overførelse direkte fra Individ til Individ saaledes neppe er mulig, maa det antages rimeligst, at Smittestoffet fra Lazarettet er bleven overført med Luftstrømningerne til de nærliggende Huse i en Afstand af ca. 18 Fod (12 Meter), eller at Luftsmitte har fundet Sted i en noget større Afstand,

Oversigt over Typhoidfeberens hyppigste Forekomst i de
forskjellige Egne.

(Liste des districts civils ou la fièvre tyhoïde a été prédominante).

Tabel XIII.							
Amt.	Lægedistrikt.	An- grebne.	Døde.	Amt.	Lægedistrikt.	An- grebne.	Døde.
I.	Christiania By ..	337	30	XI.	Stavanger Amt ..	109	20
II.	Akershus Amt ...	86	8		Stavanger	33	8
	Aker	64	6		Finne	17	1
	Ullensaker	13	-		Karnøen	15	2
					Ekersund	14	1
III.	Smaalenenes Amt	163	11	XII.	Søndre Bergenhus		
	Sarpsborg	116	6		Amt	195	17
	Moss	21	3		Nordre Midthordland	70	5
	Eidsberg	14	1		Voss	39	3
IV.	Budskeruds Amt	135	17		Ytre Nordhordland ..	35	2
	Drammen	85	11	XIII.	Søndre Midthordland	28	3
	Sandsvær	19	4		Bergens By	48	5
	Modum	12	1	XIV.	Nordre Bergenhus		
V.	Jarlsberg og Laur-				Amt	108	13
	viks Amt	164	15		Gloppen	27	3
	Laurvik	80	8		Indviken	24	5
	Hof	55	5		Ytre Sogn	12	-
	Tønsberg	29	2		Kinn	12	-
					Nordfjordeidet	11	1
VI.	Hedemarkens Amt	144	16	XV.	Romsdals Amt ...	148	13
	Hedemarken	88	12		Søndre Nordmøre ...	57	3
	Tønsset	23	-		Østre Søndmøre	19	-
	Solør og Odalen	18	3		Indre Romsdal	14	2
					Nordre Nordmøre	14	1
VII.	Christians Amt ..	76	10		Nordre Søndmøre	12	-
	Hadeland og Land ..	32	6	XVI.	Søndre Trondhj.		
	Toten	30	1		Amt	257	34
	Faaberg	10	3		Strinden	78	8
VIII.	Bratsbergs Amt ..	54	8		Trondhjem	37	9
	Kragerø	28	5		Hevne	32	-
	Skien	25	2		Orkedal	30	6
					Nordre Fosen	28	2
IX.	Nedenæs Amt ...	39	8		Ytre Fosen	20	2
	Østre Nedenæs	29	4	XVII.	Nordre Trondhj.		
	Vestre —	9	4		Amt	126	12
					Ytre Namdal	43	1
X.	Lister og Mandals				Levanger	30	4
	Amt	115	16	XVIII.	Stjørdal	17	2
	Lyngdal	41	4		Namsos og Fosnæs ..	13	2
	Flekkefjord	37	5		Nordlands Amt ..	371	44
	ChristianssandsStadsf.	26	7		Under Lofotfisket ...	77	8
					Ranen	59	3
					Alstahaug	53	10

Amt.	Tabel XIII (Forts.). Lægedistrikter.	An- grebne.	Døde.	Amt.	Lægedistrikter.	An- grebne.	Døde.			
XIX.	Flakstad	43	1	XX.	Ibestad	20	4			
	Brønne	34	6		Trondenes	13	1			
	Folden	20	3		Finmarkens Amt	66	4			
	Vefsøn	20	3							
	Tromsø Amt	140	7					Hammerfest	27	1
	Tromsø	78	1					Varde	19	1

Cerebrospinal-Meningitens Optræden inden Amtene.

La fièvre cérébro-spinale dans les préfectures.

Tabel XIV.	1880.		1879.		1878.		1877.		1876.		1875.		1874.	
	An- grebne.	Døde.	An- grebne.	Døde.	An- grebne.	Døde.	An- grebne.	Døde.	An- grebne.	Døde.	An- grebne.	Døde.	An- grebne.	Døde.
1. Christiania By	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
2. Akershus Amt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	7	-	-
3. Smaalenes	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Buskeruds	1	1	3	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Jarlsb. og Laurv.	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
6. Hedemarkens	6	4	2	-	-	-	1	1	6	4	10	4	-	-
7. Christians	-	-	-	-	1	1	-	-	4	-	-	-	18	7
8. Bratsbergs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9. Nedenæs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10. Lister og Mandals	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11. Stavanger	4	1	-	-	1	1	-	-	8	7	-	-	-	-
12. Søndre Bergenhus	-	-	6	2	4	3	-	-	-	-	-	-	2	2
13. Bergens By	-	-	-	-	-	-	3	3	2	2	-	-	-	-
14. Nordre Bergenhus Amt	6	4	10	4	7	4	7	1	-	-	-	-	-	-
15. Romsdals	-	-	-	-	7	4	-	-	3	2	-	-	-	-
16. Søndre Trondhjems	3	1	1	1	6	4	44	22	110	29	103	33	-	-
17. Nordre	11	3	6	4	15	3	71	22	161	42	-	-	-	-
18. Nordlands	6	2	4	4	12	7	31	14	105	35	-	-	-	-
19. Tromsø	-	-	1	1	3	2	-	-	19	8	7	5	-	-
20. Finmarkens	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	38	17	34	18	58	31	158	64	418	129	128	49	20	9
Døde af 100 Angrebne	44.7		52.9		53.4		40.5		29.0		48.3		45.0	

Paa Barselseng og af Barselfeber døde Kvinder.
Décès pendant les couches et par la fièvre puerpérale dans les diocèses.

Tabel XV.		1880.					Af 1000 Barselkvinder døde									
		Antal Barsel- kvinder.	Efter Preste- listerne døde paa Barsel- seng.	Af Lægerne opgivne.				Døds- procent.	1880.	1879.	1878.	1877.	1876.	Femaaret 1876—80.	Femaaret 1871—75.	Femaaret 1866—70.
				Tilfælde af Bar- selfeber.	An- grebne af Bar- selfeber af 100 Fø- dende.	Døds- fald af Barsel- feber.										
Riget	60 146	328	541	0.90	147	27.2	5.45	5.28	5.32	7.01	7.01	5.74	6.77	6.23		
Christiania Stift . . .	17 443	81	167	0.96	49	29.3	4.64	4.60	4.84	6.13	6.13	4.82	5.87	5.41		
Hamars —	7 003	30	64	0.91	16	25.0	4.28	3.72	3.73	4.91	4.91	3.80	5.44	4.29		
Christianssands —	11 305	70	111	0.98	26	23.4	6.19	6.76	5.24	6.79	6.79	6.20	6.74	7.12		
Bergens —	9 341	55	51	0.55	19	37.3	5.88	5.30	6.50	8.54	8.54	6.62	8.15	6.16		
Trondhjems —	8 032	45	102	1.27	22	21.6	5.60	3.83	5.04	6.86	6.86	5.49	6.26	6.61		
Tromsø —	7 022	47	46	0.65	15	33.3	6.69	7.91	6.98	10.06	10.06	8.42	8.81	8.77		

Dødsfald paa Barselseng.
Décès pendant les couches dans les préfectures.

Tabel XVI.	Antal Barselkvinder.	Antal døde Barselkvinder.	Af 1000 Barselkvinder-døde.	
			1880.	1879.
1. Christiania By	4 781	14	2.92	4.29
2. Akershus Amt	2 796	15	5.37	4.56
3. Smaalenenes —	3 603	13	3.61	4.08
4. Buskeruds —	3 223	21	6.51	6.52
5. Jarlsb. og Laurviks —	3 040	18	5.92	3.55
6. Hedemarkens —	3 676	20	5.44	4.13
7. Christians —	3 327	10	3.01	3.25
8. Bratsbergs —	2 544	16	6.29	6.20
9. Nedenæs —	2 538	15	5.91	7.35
10. Lister og Mandals —	2 307	18	7.80	7.50
11. Stavanger —	3 916	21	5.36	6.30
12. Søndre Bergenhus —	3 905	20	5.12	6.03
13. Bergens By	1 559	2	1.28	6.11
14. Nordre Bergenhus Amt	2 494	23	9.22	3.38
15. Romsdals —	3 580	26	7.26	5.30
16. Søndre Trondhjems Amt	3 524	11	3.12	3.03
17. Nordre —	2 311	18	7.79	4.10
18. Nordlands —	4 023	16	3.98	7.22
19. Tromsø —	1 930	18	9.33	8.92
20. Finmarkens —	1 069	13	12.16	8.51

end man hidtil har anseet sandsynlig.» Lazarettet nedlagdes, og et andet toges i Brug. Nogle i Aarets Slutning paany indtrufne Tilfælde paa Papirfabrikken kunne med stor Sandsynlighed henføres til samme Kilde som de før smittede. Fra Christiania anføres Smitten kommen til et Par Steder i Akershus Amt samt Drammen (i Buskeruds Amt), hvor den behandlende Læge ligeledes angrebes; fra Drammen spredtes Sygdommen andetsteds i Amtet. I Nedenæs Amt forekom Sygdommen i Sætersdalen; den første Syge var her en Arbejder, der 10 Dage efter sin Hjemkomst fra Christianssand blev syg, og fra ham spredtes Sygdommen i det tæt bebyggede Nabolag, der beboedes af fattige Folk, der vare vant til Omstreifen og Betleri og saaledes i Begyndelsen meget vanskelige at holde internerede. Til flere Steder bragtes Sygdommen ved hjemkommende Sømænd, saaledes til Svelvik i Jarlsberg og Laurviks Amt, til Oddernæs Distrikt i Lister og Mandals Amt, til Stavanger og til Trondhjem. I Romsdals Amt smittedes en Lods ombord i et Fartøi.

Skarlagensfeber (Scarlatina). Gjennemsnitstallet af Angrebne for det hele Rige stiller sig omtrent lige med Forholdet i det forrige Aar, skjønt Sygdommen i det Hele taget i det sønden- og østenfjeldske Norge var i Tilbagegang. Den havde derimod adskillig Udbredning fra Nedenæs Amt hele Kysten rundt til Finmarken, idet den i flere Amter dels var i ikke ubetydelig Tiltagen, dels holdt ved som Epidemi fra Aaret forud, omend med mindre Styrke.

Dødsaaarsager for Barselkvinder. Døde efter obstetriciske Operationer.

Causes des décès pendant les couches, décès après des opérations obstétricales.

Dødsaaarsag.	Antal Dødsfald.	Deraf efter følgende Operationer.						
		Tang- forløsning.	Vending.	Udtrækning ved Bækken- endefødsel.	Perforation.	Embryotomi.	Accouche- ment forcé.	Efterbyrds- operationer.
Barsel-feber	147	9	8	-	3	-	-	2
Besværlig Fødsel	29	3	7	1	2	4	-	-
Barselkrampe	15	4	1	-	-	-	1	-
Livmoderblødning	15	3	1	-	-	-	-	2
Nephrit	3	1	1	-	-	-	-	-
Peritonit	3	1	1	1	-	-	-	-
Livmoderbristning	2	1	-	-	-	-	-	-
Uræmi	2	2	-	-	-	-	-	-
Emboli	1	-	-	-	-	-	-	-
Næseblødning	1	-	-	-	-	-	-	-
Extrauterint Svangerskab	1	-	-	-	-	-	-	-
Barselmani	1	-	-	-	-	-	-	-
Lungeødem	1	-	-	-	-	-	-	-
Phlegmone	1	-	-	1	-	-	-	-
Pyæmi	1	-	-	-	1	-	-	-
Svindstot	1	-	1	-	-	-	-	-
Ikke nærmere angivet Døds- aaarsag	7	1	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	231	25	20	3	6	4	1	4

63

I Amterne i Christianssands Stift var den saaledes øget i Nedenæs og Lister og Mandals Amt og vedblevet i Stavanger Amt, omend i sidstnævnte Amt i mindre Udstrækning end Aaret forud. I Bergens Stift var Udbredningen omtrent som Aaret forud. Sygdommens Tiltagen i Romsdals Amt har øget Antallet af Angrebne i Trondhjems Stift, uagtet den var i betydelig Tilbagegang i nordre Trondhjems Amt. I Tromsø Stift er den tiltaget stærkt i Nordlands og Finmarkens Amter og optraadte lidt hyppigere end Aaret forud i Tromsø Amt, saaledes at Tromsø Stift i sin Helhed i dette Aar opviser det største Antal Angrebne af denne Sygdom af 1000 Indvaanere. (Se Tabel XVI.)

Røde Hunde (Rubeolæ) har været almindelig udbredt over en stor Del af Riget, og for enkelte Steder anføres, at det er tvivlsomt, om ikke de anførte Tilfælde af Mæslinger egentlig have været røde Hunde.

Mæslinger (Morbilli) var kun lidet udbredt.

Rosen (Erysipelas) havde omtrent samme Udbredning som Aaret forud.

Kighoste (Tussis convulsiva). Det opgivne Antal Tilfælde (7 260) er det største kjendte Antal i Riget, ligesom det opførte Antal Dødsfald (375) det næststørste. I 1873 kjendtes 387 Dødsfald. Sygdommen optraadte epidemisk i Christiania og Christianssands Stifter samt i en Del af Bergens Stift og i Trondhjems By, hvorimod den i Tromsø Stift var i stærk Tilbagegang mod Aaret forud.

Diphtherisk Svælgbetændelse (Diphtheritis faucium) forekom i enkelte

Antal Angrebne af Skarlagensfeber af 1000 Indbyggere.
Nombre des cas de la scarlatine par 1000 habitants.

Tabel XVIII.	1880.	1879.	1878.	1877.	1876.	1875.	1874.	1873.
Riget	2.38	2.31	2.67	4.40	7.14	2.95	1.04	1.66
I. Christiania Stift	0.69	1.09	1.62	5.42	11.52	4.83	0.77	0.51
II. Hamars —	0.32	0.63	4.27	7.50	10.36	0.47	0.06	0.16
III. Christianssands —	4.33	4.84	2.60	2.80	9.83	4.29	0.24	0.67
IV. Bergens —	1.74	1.93	1.85	5.90	3.72	2.53	2.74	2.32
V. Trondhjems —	3.17	3.06	4.22	2.44	1.05	1.43	0.90	4.07
VI. Tromsø —	5.56	2.42	2.54	1.33	0.42	1.42	2.10	2.38
1. Christiania By	1.41	2.21	1.53	2.66	14.24	13.54	1.56	0.55
2. Akershus Amt	0.35	0.32	0.99	5.50	12.80	3.85	1.70	0.74
3. Smaalenenes —	0.65	1.26	4.08	6.42	11.15	5.28	0.36	0.45
4. Buskeruds —	0.27	0.19	0.64	8.87	11.10	2.05	0.14	0.19
5. Jarlsb. og Laurviks —	0.70	1.41	0.54	2.55	8.22	1.61	0.12	0.64
6. Hedemarkens —	0.42	0.48	1.09	6.22	14.74	0.71	-	0.27
7. Christians —	0.22	0.79	7.64	8.84	5.80	0.21	0.12	0.03
8. Bratsbergs —	0.71	3.90	5.30	6.54	13.37	3.52	0.64	1.36
9. Nedenæs —	3.46	1.56	1.72	3.15	15.42	9.00	0.19	0.06
10. Lister og Mandals —	7.64	4.79	0.09	0.83	10.80	6.30	0.20	1.36
11. Stavangers —	5.44	7.77	2.84	1.09	7.29	0.33	0.03	0.08
12. Søndre Bergenhus —	2.60	3.30	2.15	5.45	2.53	4.29	0.27	1.01
13. Bergens By	2.49	2.75	0.55	3.97	15.45	0.53	1.07	0.90
14. Nordre Bergenhus Amt	1.13	0.64	3.05	8.32	0.94	0.58	7.25	8.50
15. Romsdals —	3.60	1.75	2.81	3.50	2.70	7.17	1.22	1.17
16. Søndre Trondhjems —	2.50	2.58	3.04	2.85	0.83	0.92	0.45	4.82
17. Nordre —	1.63	4.03	5.65	1.31	0.22	0.69	1.55	5.37
18. Nordlands —	6.25	1.37	0.69	0.24	0.74	2.08	2.22	3.96
19. Tromsø —	4.73	4.35	6.04	3.55	-	0.15	1.64	0.34
20. Finmarkens —	4.51	2.63	2.66	1.67	-	1.42	2.66	0.22

Distrikter noget hyppigere end vanlig, saaledes i Distrikterne i Smaalenenes Amt, i Soler og Odalen (Hedemarkens Amt), i søndre Valdres (Christians Amt), i og om Grimstad og andetsteds i vestre Nedenæs Distrikt.

Strubehoste (*Angina membranacea*) havde ikke stor Udbredning; de fleste Tilfælde anmeldtes fra Christiania By.

Kusma (*Parotitis*) havde ligeledes liden Udbredning, de fleste Tilfælde forekom som i forrige Aar i Tromsø Stift.

Akute katarrhalske Tilfælde (*Catarrhus, Febris catarrhalis, Bronchitis acuta, Pneumonia catarrhalis, Laryngitis, Angina*) var almindelig udbredt; hyppigere end Aaret forud optraadte disse Sygdomme i alle Stifter med Undtagelse af Hamar og Bergens.

Tabel XVII giver Oplysning om disse Sygdommes Hyppighed og Forhold til samtlige behandlede epidemiske Sygdomme for Aarene 1865 til 1880.

Katarrhalske Sygdomme i Norge.

Maladies catarrhales en Norvège.

Tabel XIX.	Katarrhalske Sygdomme.		
	Aar.	Anmeldte Tilfælde.	Procentforhold til samtlige behandlede Tilfælde af epidemisk Sygdom.
1880	49 206	45.0	682
1879	46 434	50.8	626
1878	44 820	46.5	691
1877	40 076	44.2	610
1876	41 388	42.1	630
1875	41 791	42.7	631
1874	37 803	38.4	622
1873	32 346	36.1	438
1872	29 737	37.1	395
1871	28 452	37.4	381
1870	26 313	36.4	390
1869	26 421	37.8	386
1868	21 351	26.7	328
1867	26 061	34.8	373
1866	20 373	-	272
1865	18 678	-	314

Af de paa Dødsaaarsagslisten¹⁾ opgivne 682 Dødsfald forårsagedes 597 ved akut Bronchit, 54 ved katarrhalsk Lungebetændelse, 29 ved Laryngit og 2 ved Angina. 560 af de ovennævnte Dødsfald indtraf hos Børn under 5 Aar.

Lungebetændelse (Pneumonia), der i forrige Aar var mest udbredt i det søndenfjeldske Norge, mindre i det vestenfjeldske og nordenfjeldske, havde i dette Aar sin største Udbredning i Hedemarkens, Nedenæs, Lister og Mandals Amt.

Sygdommens Udbredning i Forhold til 1000 Indvaanere af Aarets Middel-folkemængde for Riget, dets Stifter og Amter sees af Tabel XVIII.

Gigtfeber (Rheumatismus articularum acutus) optraadte med omtrent samme Hyppighed og Udbredning som Aaret forud.

Akute gastriske Sygdomme (Diarrhoea acuta, Cholera nostras) forekom adskillig hyppigere i det sønden- og østnfjeldske Norge og ligesaa i Tromsø Stift end Aaret forud. De behandlede Tilfælde af disse Sygdomme udgjorde 20,6 pCt. af samtlige forekommende epidemiske Sygdomme.

Af **Blodgang** (Dysenteria) opgives et større Antal Angrebne end i noget af Aarene 1869—1879. Sygdommen optraadte kun epidemisk i Bratsberg Amt. Over Halvdelen af de i Riget anmeldte Tilfælde faldt paa dette Amt.

Af **Skjørbug** (Scorbutus) forekom kun faa Tilfælde.

Veneriske Sygdomme. Med Hensyn til de paa Rigets Sygehuse behandlede Tilfælde af Syphilis henvises til Tabellen i Slutningen af den almindelige Beretning.

¹⁾ nemlig foruden de paa den epidemiske Liste (Tabel VII) opførte 681 et senere tilkommet Dødsfald af Angina i Hamars Stift, Hedemarkens Amt.

Antal Angrebne af Lungebetændelse af 1000 Indvaanere.

Nombre des cas de la pneumonie par 1000 habitants.

Tabel XX.		1880.	1879.	1878.	1877.	1876.	1875.	1874.	1873.
Riget		4.88	4.14	3.72	4.31	5.33	5.75	4.86	3.34
I.	Christiania Stift	4.77	5.89	4.42	4.34	5.27	7.17	7.69	3.88
II.	Hamars —	6.76	5.69	4.42	4.87	4.61	7.30	5.92	4.16
III.	Christianssands —	6.38	3.91	3.46	3.82	6.50	6.45	3.73	2.96
IV.	Bergens —	3.92	2.21	2.47	3.80	4.00	4.85	2.69	2.17
V.	Trondhjems —	4.16	2.95	4.02	5.56	6.30	4.26	4.54	4.40
VI.	Tromsø —	2.61	2.65	2.95	3.48	4.80	2.20	1.79	1.80
1.	Christiania By	5.43	6.55	4.90	4.81	6.33	7.11	10.89	4.21
2.	Akershus Amt	4.27	4.77	3.04	3.20	4.08	5.17	6.85	3.92
3.	Smaalenenes —	4.26	6.66	4.55	5.66	5.32	8.84	8.18	4.15
4.	Budskeruds —	3.76	6.25	4.63	4.78	4.02	5.2	5.8	3.5
5.	Jarlsb. og Laurviks —	5.82	4.98	4.99	3.30	5.09	8.6	5.4	3.6
6.	Hedemarkens —	7.72	5.19	4.31	5.23	5.25	7.99	5.87	4.08
7.	Christians —	5.72	6.22	4.55	4.48	3.94	6.58	5.99	4.19
8.	Bratsbergs —	5.93	5.43	4.39	3.66	6.8	7.4	4.9	3.1
9.	Nedenæs —	7.69	4.09	4.22	3.60	5.9	6.7	2.7	2.9
10.	Lister og Mandals —	7.14	4.27	3.08	2.67	3.95	5.4	4.1	3.1
11.	Stavanger —	5.38	2.42	2.51	4.09	8.31	6.23	3.33	2.86
12.	Søndre Bergenhus —	2.12	1.55	5.37	1.99	2.14	3.3	1.3	1.4
13.	Bergens By	8.57	4.51	3.65	5.00	8.00	15.7	7.7	2.3
14.	Nordre Bergenhus Amt	4.14	1.63	2.36	2.52	3.05	2.77	2.3	1.62
15.	Romsdals —	2.85	2.11	4.12	6.09	6.2	4.28	4.24	4.31
16.	Søndre Trondhjems —	5.72	3.51	3.77	5.94	7.1	4.3	4.3	4.7
17.	Nordre —	3.60	3.33	4.48	6.26	5.8	4.7	4.9	4.6
18.	Nordlands —	2.55	2.21	2.33	2.77	4.5	1.9	1.5	1.5
19.	Tromsø —	1.86	2.27	2.76	4.89	6.0	3.27	2.1	1.85
20.	Finmarkens —	4.55	4.99	5.97	2.97	3.4	3.1	2.1	2.7

Antallet af de paa Sygehusene indlagte Tilfælde udgjorde i de sidste 20 Aar:

i 1880	880	i 1874	742	i 1869	1 140	i 1864	819
- 1879	815	- 1873	892	- 1868	973	- 1863	809
- 1878	799	- 1872	1 045	- 1867	836	- 1862	672
- 1877	725	- 1871	1 110	- 1866	978	- 1861	720
- 1876	590	- 1870	1 119	- 1865	850	- 1860	677

Paa Rigshospitalets Hudsygeafdeling udgjorde den gennemsnitlige Behandlingstid 79.8 Dage, i 1879: 76,7 Dage, i 1878: 87.3 Dage, i 1877: 92.1 Dage, i 1876: 104.4 Dage.

Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe i 1880.

Cas de syphilis et de gonorrhée traités en dehors des hôpitaux.

Tabel XXI. Riget, Amter.		Syphilis udenfor Sygehus.									Gonorrhoe (Urethrit) udenfor Sygehus.					
		Tilsammen Behandlede.	Antal Dødsfald.	Kjøn og Alder.				Sygdomsform.				Tilsammen Behandlede.	Kjøn og Alder.			
				Børn.		Voxne.		primær.	konstitu- tionel.	hereditær.	uopgivet.		Børn.		Voxne.	
				Md.	Kv.	Md.	Kv.						Md.	Kv.	Md.	Kv.
Riget	1838	65	68	80	778	506	626	1066	104	42	3129	7	7	2645	380	
1. Christiania By ¹⁾	831	19	26	28	528	249	364	424	42	1	1427	1	1	1207	218	
2. Akershus Amt	24	2	1	6	2	6	1	19	4	-	31	-	-	28	3	
3. Smaalenenes	73	1	3	1	48	16	28	45	5	-	127	-	-	119	8	
4. Buskeruds	53	1	5	4	37	7	22	20	11	-	114	1	-	108	5	
5. Jarlsberg og Laurviks	84	2	7	8	41	28	25	51	8	-	97	-	-	90	7	
6. Hedemarkens	26	1	1	2	11	12	5	18	3	-	50	-	-	41	8	
7. Christians	32	-	6	2	17	7	9	18	5	-	19	-	-	11	8	
8. Bratsbergs	57	1	2	3	30	22	15	39	3	-	65	2	-	60	3	
9. Nedenæs	74	3	5	4	45	20	16	44	5	9	109	-	-	90	9	
10. Lister og Mandals	65	4	-	5	51	9	28	36	1	-	119	1	1	107	10	
11. Stavanger	67	3	-	3	45	19	19	45	3	-	90	-	2	75	13	
12. Søndre Bergenhus	10	-	-	-	1	5	3	7	-	-	13	-	-	7	-	
13. Bergens By	47	-	3	2	35	7	20	25	2	-	139	1	-	129	9	
14. Nordre Bergenhus Amt	8	-	2	2	1	3	-	7	1	-	10	-	-	4	6	
15. Romsdals	60	-	1	3	42	14	25	33	2	-	112	-	3	97	12	
16. Søndre Trondhjems	167	7	4	2	81	54	18	144	5	-	288	-	-	258	30	
17. Nordre	42	15	-	1	5	9	1	14	-	27	24	-	-	16	5	
18. Nordlands	54	4	1	2	28	18	11	34	4	5	148	-	-	106	14	
19. Tromsø	30	-	1	1	6	7	7	23	-	-	66	-	-	22	2	
20. Finmarkens	29	2	-	1	24	4	9	20	-	-	81	1	-	70	10	

¹⁾ I Opgaven for Christiania indbefattes tillige Opgaven over de paa Sygehus indkomne Tilfælde.

Indkomne Tilfælde af Gonorrhoe (Urethrit) paa Sygehusene.

Cas nouveaux de gonorrhée dans les hôpitaux.

Tabel XXII.	Tilsammen indkomne Tilfælde.	Voxne.		Fordeling paa Amterne.												
		Mænd.	Kvinder.	1	3	4	5	6	8	10	11	13	16	17	18	20
				Christiana By.	Smaalene.	Buskerud.	Jarlsberg og Laurvik.	Hedemarken.	Bratsberg.	Lister og Mandal.	Stavanger.	Bergens By.	Søndre Trondhjem.	Nordre Trondhjem.	Nordland.	Finmarken.
Gonorrhoe	357	91	266	219	3	1	2	4	3	4	15	46	26	3	18	12

Kjendte Antal Spedalske og Oversigt over Til- og Afgang af Spedalske i 1880 i Overøvrighedsdistrikterne (Stifterne undtagne).

Nombre connu des lépreux. Les lépreux dans la campagne.

Tabel XXIII.	Overøvrighedsdistrikt.	Hele Antal kjendte Spedalske ved Udgangen af 1880.	Antal Spedalske i Landdistrikterne.							
			Antal ved Udgangen af 1879.			1880		Antal ved Udgangen af 1880.		
			Md.	Kv.	Tils.	Sum af Tilkomne.	Sum af Afgaaede.	Md.	Kv.	Tils.
Riget		1606	575	465	1040	143	194	545	444	989
Akershus Amt		1	-	1	1	-	-	-	1	1
Jarlsb. og Laurviks	—	1	-	-	-	1	-	1	-	1
Hedemarkens	—	6	3	2	5	1	-	3	3	6
Christians	—	5	3	2	5	-	-	3	2	5
Nedenæs	—	-	-	1	1	1	2	-	-	-
Lister og Mandals	—	5	2	1	3	2	-	4	1	5
Stavanger	—	89	48	41	89	6	6	49	40	89
Søndre Bergenhus	—	164	84	93	177	20	33	74	90	164
Bergens By		¹⁾ 358	11	11	22	3	3	11	11	22
Nordre Bergenhus Amt		217	117	106	223	36	42	117	100	217
Romsdals	—	²⁾ 220	88	61	149	16	28	82	55	137
Søndre Trondhjem	—	³⁾ 298	64	42	106	20	26	58	42	100
Nordre Trondhjem	—	86	58	35	93	12	19	51	35	86
Nordlands	—	129	83	55	138	19	28	79	50	129
Tromsø	—	27	12	14	26	6	5	13	14	27
Finmarkens	—	-	2	-	2	-	2	-	-	-

¹⁾ Heri medregnet Belægget i Stiftelserne i Bergen = 336.
²⁾ — — — i Reknæs Pleiestiftelse = 83.
³⁾ — — — i Reitgjerdets do. = 198.

Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis sees af Tabel XXI, der tillige viser Sygdommens Form samt dens Fordeling paa Amterne og endvidere de udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Gonorrhoe (Urethrit). Syphilis er opført som Dødsårsag for 65, hvoraf for 26 i Christiania Stift, for 5 i Hamars, for 11 i Christianssands, for 7 i Bergens, 9 i Trondhjems, og 7 i Tromsø Stift. Af disse vare 42 Børn under 1 Aar og 2 mellem 1—5 Aar gamle, de øvrige Voxne.

Paa Sygehusene indkomne Tilfælde af Gonorrhoe (Urethrit) sees af Tabel XXII.

Spedalskhed (Elephantiasis Græcorum). Ifølge den af Overlægen for den spedalske Sygdom afgivne Beretning for 1880 (Norges officielle Statistik C No. 5, udgiven i 1882, Tabeller over de Spedalske i Norge 1880) var der til de ved Udgangen af 1879 i Landdistrikterne kjendte 1 040 Spedalske skeet en Tilgang af 143, medens Afgangen var 194. Ved Aarets Udgang kjendtes saaledes 989 Spedalske i Landdistrikterne eller 51 Spedalske mindre end Aaret forud.

Det kjendte Antal Spedalske i hele Riget (Stiftelserne medtagne) var ved Udgangen af Aaret 1880 1 606 (843 af Mand-, 763 af Kvindekjøn).

Tabellerne give Oversigt over de Spedalskes Antal og disses Fordeling paa Amternes Landdistrikter samt Oversigt over Til- og Afgang i Stiftelserne.

I 1880 opgives 7 Spedalske (4 fra Lungegaardshospitalet, 1 fra Reknæs og 2 fra nordre Bergenhus Amt) at være helbredede. Tillægges disse de siden 1857—1879 kjendte 102 helbredede, bliver det samlede kjendte Antal 109, hvoraf dog 7 vides at have faaet Tilbagefald.

Det kjendte Antal Døde blandt Spedalske var 150, 94 af Mandkjøn, 66 af Kvindekjøn, hvoraf 84 i Stiftelserne og 66 i Amterne. Alder er opgivet for 145.

Alder for Døde af Spedalskhed.

Alder.	Tilsammen.	Deraf	
		Mænd.	Kvinder.
Fra 11— 15 Aar.....	1	1	-
- 16— 20 —.....	6	2	4
- 21— 30 —.....	25	17	8
- 31— 40 —.....	26	16	10
- 41— 50 —.....	32	24	8
- 51— 60 —.....	28	19	9
- 61— 70 —.....	15	8	7
- 71— 80 —.....	9	4	5
- 81— 90 —.....	2	-	2
- 91—100 —.....	1	-	1
Tilsammen	145	91	54

Efter den af Overlægen afgivne Beretning var det kjendte Antal Spedalske i Riget efter Tællingerne siden 1856 følgende:

i 1880.... 1 606	i 1873.... 1 874	i 1867.... 2 137	i 1861.... 2 096
- 1879.... 1 642	- 1872.... 1 943	- 1866.... 2 126	- 1860.... 2 068
- 1878.... 1 681	- 1871.... 1 987	- 1865.... 2 136	- 1859.... 2 095
- 1877.... 1 704	- 1870.... 2 055	- 1864.... 2 182	- 1858.... 2 082
- 1876.... 1 731	- 1869.... 2 104	- 1863.... 2 162	- 1857.... 2 060
- 1875.... 1 771	- 1868.... 2 119	- 1862.... 2 119	- 1856.... 2 113
- 1874.... 1 832			

Til- og Afgang af Spedalske i
Les lépreux dans

Tabel XXIV. Stiftelser.	Belæg ved Udgangen af 1879.			Indkomne i 1880.		
	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.
Pleiestiftelse No. 1	92	113	205	18	20	38
St. Jørgens Hospital	26	34	60	3	2	5
Lungegaardshospitalet	27	35	62	6	17	23
Reknæs Pleiestiftelse	49	45	94	8	7	15
Reitgjærdets —	104	77	181	39	21	60
Sum	298	304	602	74	67	141

I Tabel XXV gives en Oversigt over en Del af Lægerne behandlede væsentlig **chroniske Sygdomme** med Fordeling paa Rigets Stifter.

Svindstot (Tuberculosis pulmonum, Phthisis) er opgivet som Dødsårsag i 2 607 Tilfælde eller 16,9 pCt. af samtlige opgivne Dødsårsager.

Tabel XXVI giver en Oversigt over Forhold i pCt. af Svindstot til samtlige kjendte Dødsårsager og til Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme samt udviser Dødeligheden af denne Sygdom pro mille af Befolkningen i de sidste 10 Aar.

Tabel XXVII viser Dødsfald af Svindstot i de enkelte Stifter og Amter for Aarene 1878—1880, i Forhold (pCt.) til samtlige kjendte Dødsårsager og til Dødsfald af ikke epidemisk Sygdom samt i Forhold (pro mille) til Folkemængden i de tilsvarende Dele af Riget i de nævnte Aar.

Af **Kræft** (Cancer, Fungus, Sarcoma) er opgivet 801 Dødsfald. Tabel XXVIII giver en Oversigt over kjendte Dødsfald af Kræft i de forskellige Amter med Oplysning om Kræftens Sæde og Alder og Køn for de af forskellige Kræfterformer Døde, forsaavidt saadan Opgave er meddelt.

Sindssyge. Over de paa Sygehusene behandlede Tilfælde af Sindssygdom giver Tabellen i Slutningen af den almindelige Beretning en Oversigt. Af Sindssygdom er udenfor Sindssygeasylerne opgivet 59 Dødsfald: 17 i Christiania Stift, 10 i Christianssands, 22 i Bergens, 10 i Trondhjems Stift.

De paa Sindssygeasylerne indtrufne 74 Dødsfald ere, forsaavidt Opgave er meddelt, henførte under de nærmere kjendte Dødsårsager og opførte i Tabellen over kjendte Dødsårsager.

Paa Rigets 10 Sindssygeasyler indkom i Aarets Løb 571 Sindssyge. Antallet af tilsammen Udgaade og Døde udgjorde 569, hvoraf 74 Døde. Tilbageiggende ved Aarets Slutning vare 1 041 Syge.

Tabel XXVII giver en Oversigt over Antallet af de for Amtskommunernes Regning forpleiede Sindssyge i de forskellige Lægedistrikter.

Tabel XXVIII giver en Oversigt over Udgifter ved de for Amtskommunernes Regning forpleiede Sindssyge samt Amtskommunernes Udgifter til Medicinalvæsenet i det Hele.

Tabel XXIX giver en Oversigt over de af Lægerne udførte vigtigere **chirurgiske Operationer** med deres Fordeling paa eller udenfor Sygehus i de forskellige Amter.

1880 i samtlige Stiftelser.

les hospices.

Afgang									Belæg ved Udgangen af 1880.		
ved Helbredelse			ved Døden.			ved Hjemsendelse eller Oversendelse til anden Stiftelse					
Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.
-	-	-	16	8	24	6	5	11	88	120	208
-	-	-	2	3	5	1	-	1	26	33	59
-	4	4	6	2	8	-	4	4	27	42	69
-	1	1	8	9	17	6	2	8	43	40	83
-	-	-	22	8	30	7	6	13	114	84	198
-	5	5	54	30	84	20	17	37	298	319	617

Anmærkninger til Liste over vigtigere chirurgiske Operationer med Angivelse af Indikationer og Udfald, forsaavidt disse ere opgivne. Det bemærkes, at der som oftest ikke er meddelt Opgave over Antallet af opererede Individuer, men kun over Operationernes Antal.

Amputation af Overarmen (Amputatio humeri). Indikation paa Sygehus: Fractura comminuta 1, Arthroace cubiti 1 (begge heldigt Udfald); udenfor Sygehus: Vulnus dilaceratum 1, Phlegmone 1, Gangræn 1 (alle heldigt Udfald).

Amputation af Underarmen (Amputatio antibrachii). Indikation paa Sygehus: Vulnus dilaceratum 4, Fractura comminuta 1, (alle heldigt Udfald); udenfor Sygehus: Vulnus dilaceratum 2, Phlegmone 1 (alle heldigt Udfald); uopgivet Indikation 1 (heldigt Udfald).

Amputation af Laaret (Amputatio femoris). Indikation paa Sygehus: Arthroace genu 6 (fem med heldigt, en med dødeligt Udfald); Fractura cruris complicata 1, Vulnus dilaceratum 1, Gangræna 1, Tendinitis granulosa 1 (alle heldigt Udfald); Osteomyelitis 1 (dødeligt Udfald); uopgivet Indikation 1 (heldigt Udfald); udenfor Sygehus: Arthroace genu 1 (heldigt Udfald); Vulnus dilaceratum 1 (dødeligt Udfald).

Amputation af Læggen (Amputatio cruris). Indikation paa Sygehus: Arthroace pedis 7 (fem heldigt, to dødeligt Udfald); Fractura cruris complicata 3 (2 dødeligt, en heldigt Udfald); Gangræna 2 (dødeligt Udfald); Vulnus dilaceratum 1, Necrosis 1, Tendinitis granulosa 1 (alle heldigt Udfald); Epithelioma cruris 1, Elephantiasis Arabum 1 (begge dødeligt Udfald); uopgivet Indikation 4 (alle heldigt Udfald); udenfor Sygehus: Ulcus cruris 1, Arthroace pedis 1, Vulnus arteriarum pedis 1, Vulnus cum contusione 1 (alle heldigt Udfald).

Symes Operation: Indikation paa Sygehus: Ulcus pedis 1, Necrosis 1 (begge heldigt Udfald); Vulnus pedis 1, Arthroace pedis 1 (begge tilbageiggende ved Aarets Udgang udenfor Sygehus: Arthroace 1 (heldigt Udfald).

Pirogoffs Operation ved Arthroace med heldigt Udfald.

Exarticulation af Haanden (Exarticulatio manus). Indikation paa Sygehus: Vulnus dilaceratum 2 (heldigt Udfald); udenfor Sygehus: Vulnus sclopetarium 1, Fractura comminuta 1 (begge heldigt Udfald).

Resektioner (Resectio). Indikation paa Sygehus: Resectio maxillæ

Liste over behandlede væsentlig kroniske Sygdomme.

Liste des cas traités des maladies chroniques.

Tabel XXV.	Ialt opgivne.		Behandlede, for hvilke er opgivet Alder og Kjøen.				Fordeling paa Stifterne.											
	Tilfælde.	Dødsfald.	Børn.		Voxne.		1		2		3		4		5		6	
			Md.	Kv.	Md.	Kv.	Christiania Stift.		Hamars Stift.		Christiansands Stift.		Bergens Stift.		Trondhjems Stift.		Tromsø Stift.	
							Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Kronisk Rheumatisme	6301	5	52	37	3453	2537	2272	4	693	-	1045	1	754	-	766	-	771	-
Fnat	1100	-	204	180	152	147	196	-	61	-	511	-	121	-	115	-	96	-
Skurv	144	-	53	39	19	19	46	-	15	-	22	-	23	-	21	-	17	-
Kjertelsyge	4441	66	1749	1692	240	410	1619	38	347	5	1420	19	257	3	507	1	291	-
Rachit	918	52	512	342	3	3	355	25	128	3	243	7	77	10	66	4	49	3
Simpel Meningit	460	361	121	96	75	53	146	130	51	38	99	78	63	51	68	47	33	17
Tuberkuløs Meningit	532	501	224	184	25	24	204	194	42	39	161	150	40	38	43	40	42	40
Svindstot	6120	2607	182	248	2391	2516	2253	1074	465	183	1730	664	471	265	885	306	316	115
Kræft	1350	801	12	8	592	571	428	278	205	123	268	127	124	83	201	123	124	67
Vatersot og Morbus Brightii	1393	457	89	74	581	509	467	159	142	58	334	85	116	55	184	62	150	38
Blegsot og Anæmi	11996	21	323	1269	566	7998	5105	12	1175	2	25	4	1050	-	1261	1	843	2
Menstruationsuordner	2397	-	-	4	-	2320	682	-	242	-	676	-	187	-	365	-	245	-
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dyspepsi	21106	111	538	871	7804	9411	6779	33	2521	6	4632	24	1721	15	2751	22	2702	11
Ormesygdomme	1931	-	753	813	142	139	589	-	236	-	598	-	160	-	233	-	115	-
Drankersygdomme	202	15	1	-	191	4	77	5	22	3	47	2	8	2	33	1	15	2

Dødelighed af Svindsot.

Mortalité par la phthisie par 1000 habitants et relativement aux autres causes de décès.

Aar.	Forhold af Dødsfald af Svindsot til		Dødeligheden pro mille af Middelfolkemængden i Aaret.
	samlige opgivne Dødsårsager i pCt.	til Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme i pCt.	
1880	16.9	25.2	1.4
1879	17.0	24.2	1.3
1878	15.9	23.7	1.2
1877	16.1	24.7	1.2
1876	14.2	23.9	1.2
1875	14.4	23.2	1.1
1874	14.5	22.9	1.1
1873	15.2	23.0	1.1 ¹⁾
1872	14.9	23.1	1.0 ¹⁾
1871	14.4	24.1	1.1

¹⁾ Beregnet efter Befolkningen den 31te December 1873 og 1872.

superioris ved Cancer 1, Necrosis phosphorica 1 (begge heldigt Udfald); Resectio humeri ved Caries 1 (heldigt Udfald); Resectio cubiti ved Arthroace 3, Periostritis 1 (alle heldigt Udfald); Resectio costarum 1, uopgivet Indikation (heldigt Udfald); Resectio coxæ ved Arthroace 4 (2 heldigt, 2 dødeligt Udfald); ved Necrosis pelvis 1 (tilbageiggende); Resectio genu ved Arthroace 7 (tre* med heldigt Udfald, hos to maatte foretages Amputation af Laaret, hvorefter heldigt Udfald i et og dødeligt Udfald i et Tilfælde, to tilbageiggende). Resectio carpi et metacarpi ved Arthroace 1 (heldigt Udfald); Resectio tarsi et metatarsi ved Pes varus 1 (heldigt Udfald); uopgivet Indikation 1 (heldigt Udfald); udenfor Sygehus: Resectio pedis ved Anchylosis 1; Resectio maxillæ inferioris ved Sarcom 1; Resectio maxillæ superioris ved Blenorrhoea antri Highmori 1, alle heldigt Udfald).

Borttagelse af Kræft i andre Organer (Exstirpatio tumoris cancrosi et sarcomatis). Paa Sygehus er Kræftens Sæde angivet som: Cancer faciei 5, Cancer maxillæ superioris 1, Cancer nasi 2, Cancer oris 1, Cancer linguæ 2, Cancer capitis 1, Cancer colli 1, Cancer regionis pectoralis 1, Cancer glandularum 2, Cancer uteri 2, Cancer penis 3; udenfor Sygehus Sædet angivet som Sarcoma maxillæ inferioris 1, S. nuchæ 1, Epithelioma nasi 1, malæ 2, manus 1, femoris 1, penis 3, Scirrhus humeri 1, recti 2.

Borttagelse af andre Svulster (Exstirpatio tumorum). Svulstens Art og Sæde opgives paa Sygehus: Tumor pharyngis 2, colli 3, mammæ 1, urethrae 1, uteri 2; Tumores glandularum 8, Lipoma 9, Angioma 7, Atheroma 2, Tumores cystici 2, Fibroma 1, Ranula 1. Udenfor Sygehus er Sæde og Art angivet som Tumor genæ 1, parotis 1, palati duri 2, maxillæ inferioris 1, Tumores sebacei 53, Lipoma 22, Tumores cystici 19, Tumores glandularum 17, Angioma 14, Fibroma 12, Ranula 8, Ganglion 3, Enchondroma 2, Papilloma 2, Neuroma 2, Myoma 2, Adenoma 1, Cheloid 1.

Thoracocentese ved Empyem (Incisio empyematis). Paa Sygehus i et Tilfælde heldigt Udfald; udenfor Sygehus i sex heldigt, i to dødeligt Udfald.

Dødsfald af Svindsot i de forskjellige Stifter og
Mortalité par la phthisie dans les diocèses et dans

Tabel XXVII.	1880.			
	Opgivne Dødsfald			
	med anført Døds- aarsag.	af Svindsot.	af epidemiske Syg- domme.	af ikke epidemiske Syg- domme.
Riget	15 391	2 607	5 066	10 325
Deraf i Landdistrikter.....	8 530	1 368	2 677	5 853
— Byer.....	6 861	1 239	2 389	4 472
I. Christiania Stift.....	5 828	1 074	1 874	3 854
II. Hamars —.....	1 444	183	439	1 005
III. Christianssands —.....	3 239	664	1 157	2 082
IV. Bergens —.....	1 814	265	558	1 256
V. Trondhjems —.....	1 893	306	547	1 346
VI. Tromsø —.....	1 173	115	491	782
1. Christiania By.....	2 366	416	938	1 428
2. Akershus Amt.....	711	118	211	500
3. Smaalenenes —.....	839	140	241	598
4. Buskeruds —.....	1 214	244	295	919
5. Jarlsberg og Laurviks —.....	698	156	189	509
6. Hedemarkens —.....	804	134	260	544
7. Christians —.....	640	49	179	461
8. Bratsbergs —.....	854	157	246	608
9. Nedenæs —.....	687	147	249	438
10. Lister og Mandals —.....	803	179	298	505
11. Stavangers —.....	895	181	364	531
12. Søndre Bergenhus —.....	396	64	142	254
13. Bergens By —.....	791	112	240	551
14. Nordre Bergenhus Amt.....	459	58	138	321
15. Romsdals —.....	537	72	164	373
16. Søndre Trondhjems —.....	1 071	185	292	779
17. Nordre —.....	453	80	129	324
18. Nordlands —.....	724	72	295	429
19. Tromsø —.....	239	22	98	141
20. Finmarkens —.....	210	21	98	112

Paracentese af Underlivet (Paracentesis abdominis). Foruden det opførte Antal er denne Operation udført flere Gange saavel paa Sygehusene som udenfor samme, uden at Paracentesernes Antal er opgivet.

Operationen anføres udført 19 Gange hos samme Individ, 8 Gange hos en, 6 Gange hos to, 3 Gange hos en, og 2 Gange hos to.

Amter for Aarene 1878—1880 og Femaaret 1876—1880.

les préfectures dans les années de 1878—1880.

Forhold af Dødsfald af Svindsot						Dødeligheden af Svindsot		
til samtlige opgivne Døds- aarsager i pCt.			til de ikke epidemiske Sygdomme i pCt.			pro mille til Befolkningen.		
1880.	1879.	1878.	1880.	1879.	1878.	1880.	1879.	1878.
16.9	17.0	15.9	25.2	24.2	23.7	1.4	1.3	1.2
16.0	15.8	15.0	23.4	22.1	20.0	0.9	0.9	0.8
18.1	18.6	16.9	27.7	27.1	25.5	3.1	2.9	2.8
18.4	17.4	16.3	27.2	24.7	23.9	2.0	1.8	1.6
12.7	13.4	11.1	18.2	18.8	17.8	0.8	0.7	0.6
20.5	21.9	22.6	31.4	30.9	31.5	1.8	1.9	1.7
14.6	15.4	12.7	21.1	20.8	19.1	0.9	0.9	0.8
16.7	15.0	14.3	22.7	22.1	22.1	1.1	0.9	0.9
9.8	11.1	10.2	16.9	17.7	16.7	0.6	0.6	0.5
17.4	18.7	17.2	28.8	28.5	25.2	3.6	3.4	3.1
16.6	19.4	14.6	23.0	26.0	19.1	1.2	1.3	0.8
16.7	16.9	18.5	23.4	23.8	29.0	1.2	1.2	1.4
20.1	15.2	14.6	26.6	20.0	20.9	2.3	1.5	1.6
22.3	15.3	15.0	30.6	21.5	23.0	1.7	1.2	1.1
16.7	16.3	12.5	24.6	22.6	19.9	1.1	0.9	0.7
7.6	10.1	9.9	10.6	14.4	15.8	0.4	0.5	0.6
18.4	18.1	20.7	25.8	23.6	28.2	1.8	1.8	1.9
21.4	23.4	19.4	33.6	31.5	28.7	1.9	1.8	1.7
22.3	26.0	27.6	35.4	33.5	35.6	2.3	2.0	2.2
20.2	21.8	23.6	34.1	36.5	36.1	1.5	1.8	1.5
16.1	14.5	12.8	20.8	21.4	19.6	0.5	0.6	0.5
14.1	18.8	16.1	20.2	24.4	22.1	2.8	3.9	3.1
12.6	10.9	7.9	18.1	14.7	12.7	0.6	1.2	0.4
13.4	13.4	10.2	19.3	18.8	18.8	0.6	0.6	0.5
17.3	16.5	17.0	23.7	22.5	24.1	1.5	1.3	1.3
17.7	15.4	12.6	24.6	23.6	21.1	0.9	0.9	0.8
9.9	9.9	10.3	16.8	14.7	14.9	0.6	0.6	0.5
9.2	14.8	10.9	15.6	27.8	20.8	0.4	0.7	0.6
10.0	9.4	8.6	18.8	17.8	16.1	0.8	0.6	0.6

Gastrotomi (Gastrotomia) udført ved Strictura oesophagi. Patienten døde af Lungebetændelse.

Laparotomi (Laparotomia) ved Graviditas extrauterina med heldigt Resultat.

Laparotomi ved Ileus i et Tilfælde med dødeligt Udfald, ved Perityphlitis i to med dødeligt, i et med heldigt Udfald.

Liste over Dødsfald af

Décès causés par les mala-

Kræftens Sæde.	Tilsammen i Riget.	Kjøn.			Alder.																					
		Mandkjøn.	Kvindkjøn.	Uopgivet.	1-5		5-10		10-15		15-20		20-30		30-40		40-50		50-60		60-70		70-80		80-90	
					Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
Universel	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Hoved:																										
Ansigtet	11	6	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	2	2	1	1	-	1	
Ansigt og Arm	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
Ansigt og Hals	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Øiet	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
Øienhulen	4	2	1	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
Overkjæven	5	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	
Kjæven	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	1	
Munden	4	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	
Læben	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Læben, Hagen og Kindet	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
Læbe og Hals	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
Underlæben	9	6	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	4	-	1	1	-	-	-	
Underkjæven	6	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	1	1	-	-	-	-	
Tungen	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	
Hals:																										
Halsen	3	2	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Strubehovedet	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	
Strube og Svælg	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Spiserøret	22	11	7	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	5	3	3	2	-	1	1	-	1	1	
Halskjertlerne	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bryst:																										
Brystkjertelen	47	1	38	8	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	5	-	18	1	8	-	1	-	-	-	2	
Mediastinum	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lungerne	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Underliv:																										
Underlivet	44	17	6	21	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	3	2	10	3	3	-	-	-	-	-	
Mavesækken	346	185	107	54	-	-	-	-	1	1	-	7	2	19	18	61	28	50	30	31	14	4	4	-	4	
Mavesæk og Brystkjertelen	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Mavesæk og Lever	10	6	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	2	2	1	1	1	-	1	-	
Lever	35	13	14	8	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	2	3	1	6	5	1	4	-	-	1	-	
Lever og Colon	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Intestina	8	-	6	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3	-	-	-	-	-	-	
Colon	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Endetarm	10	5	3	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	1	1	1	1	-	2	-	-	-	-	
Endetarm og Blære	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
Blære	5	4	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Nyrerne	4	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	

Kræft i Aaret 1880.

dies cancéreuses en 1880.

90-100 Aar.		Opgiven Alder for		Fordeling paa Amter.																					
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		16	17	18	19	20	
		M.	K.	M.	K.	Christiania By.	Akershus.	Smaaløene.	Buskerud.	Jærsberg og Laurvik.	Hedemarken.	Christians.	Bratsberg.	Nedenæs.	Lister og Mandal.	Stavanger.	Søndre Bergenhus.	Bergens By.	Nordre Bergenhus.	Romsdal	Romsdal Nordmøre.	Søndre Trondhjem.	Nordre Trondhjem.	Nordland.	Tronsø.
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	6	4	-	-	1	-	-	1	-	-	-	2	-	3	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	3	1	-	-	-	1	-	2	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	3	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	-	-
-	-	4	1	-	-	1	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
-	-	2	2	-	-	1	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	11	7	5	1	1	1	1	4	1	1	-	-	1	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	1	37	7	5	2	3	-	1	4	2	3	4	2	2	2	1	1	3	1	1	3	-	-	-
-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	17	6	7	-	4	18	1	6	2	1	-	-	-	-	3	-	1	-	1	-	-	-	-	
-	-	173	97	20	16	30	22	29	32	19	24	9	6	14	4	7	19	4	14	22	24	13	12	6	
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	6	4	6	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	13	14	5	3	1	-	4	1	-	6	-	1	1	-	3	-	1	-	2	2	3	2	-	
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
-	-	1	6	-	4	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	5	3	-	-	2	-	-	-	1	-	-	1	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	4	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-

Liste over Dødsfald af

Décès causés par les mala-

Kræftens Sæde.	Tilsammen.	Kjøn.			Alder.																		
		Mandkjøn.	Kvindekjøn.	Uopgivet.	1-5	5-10	10-15	15-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80	80-90								
					Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.	Aar.								
					M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.	M. K.								
Livmoder	50	-	49	1	-	-	-	-	-	5	9	12	9	2	-								
Livmoder og Bryst	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-								
Livmoder og Skede	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-								
Æggestokkene	4	-	4	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-								
Ydre kvindelig Kjøn- dele	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-								
Trostata	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	1	-	-								
Pestiklerne	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-								
Penis	2	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-								
Penis og Lyskekjert- ler	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1								
Lyskekjertler	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-								
Scrotum	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-								
Nettet	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-								
Extremiteterne:																							
Overarm	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-							
Axillarkjertler	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-							
Laaet	3	1	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-							
Læggen	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-							
Foden	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-							
Bensystemet:																							
Bensystemet	2	1	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-							
Bækkenbenet	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-							
Osteosarcoma	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-							
Summa	686	298	272	116	1	-	1	-	2	4	4	14	11	32	38	84	79	88	72	49	28	9	11
Uopgivet	115	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	801	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Ovariectomi (Ovariectomia). Paa Sygehus begge med heldigt Udfald; udenfor Sygehus i 6 med heldigt, i 5 med dødeligt Udfald.

Borttagelse af Polyper i andre Organer, i Næsen 28, Øret 11, Strubehovedet 1, Endetarmen 1.

Underbinding af Arterier (Ligatura arteriarum). Paa Sygehus: Arteria brachialis 3. Udenfor Sygehus: Arteria ulnaris 1, Arteria femoralis 1 (dødeligt Udfald Pyæmi). Arteria tibialis antica 2, Arteria tibialis postica 1, Arteria pedis 2.

Tenotomier (Tenotomia). Paa Sygehus: Tendo Achillis 7, Tendo musculi bicipitis brachii 1, Tendo musculi tricipitis 1. Udenfor Sygehus: Tendo Achillis 6.

Kræft i Aaret 1880.

dies cancéreuses en 1880.

		Fordeling paa Amter.																							
		Opgivet		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		16	17	18	19	20	
		Alder for		Christiania By.	Akershus.	Smaaløene.	Buskerud.	Jarlsberg og Laurvik.	Hedemarken.	Christians.	Bratsberg.	Nedenæs.	Lister og Mandal.	Stavanger.	Søndre Bergenhus.	Bergens By.	Nordre Bergenhus.	Romsdal	Romsdal.	Nordmøre.	Søndre Trondhjem.	Nordre Trondhjem.	Nordland.	Tromsø.	Finmarken.
M.	K.	M.	K.																						
-	-	-	37	9	4	3	4	3	2	6	1	2	-	2	1	1	-	1	-	4	1	2	4	-	-
-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-
-	1	-	4	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	5	-	1	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	281	247	59	40	51	57	47	53	39	48	21	18	25	14	18	22	9	22	40	38	35	20	10	
-	-	-	-	6	5	2	8	3	19	12	2	6	5	2	5	3	11	1	5	18	-	-	1	1	
-	-	-	-	65	45	53	65	50	72	51	50	27	23	27	19	21	33	10	27	58	38	35	21	11	

Neurotomier (Neurotomia). Nervus infraorbitalis 1, Nervus mentalis 1.

Reposition af Luxationer (Repositio luxationum). Følgende Luxationer ere reponerede Antal Gange. Paa Sygehus: Luxatio humeri 9, Luxatio cubiti 1; Luxatio femoris 1. Udenfor Sygehus: Luxatio maxillæ inferioris 1, Luxatio humeri 84, Luxatio cubiti 12, Luxatio radii 5, Luxatio ulnæ 1, Luxatio manus 2, Luxatio pollicis 9, Luxatio digitorum 5, Luxatio femoris 5.

Tracheotomi (Tracheotomia). Paa Sygehus: Angina membranacea 2 (et heldigt, et dødeligt Udfald); Oedema glottidis 1 (heldigt Udfald); Corpus alienum laryngis 1 (heldigt Udfald). Udenfor Sygehus: Angina membranacea 2 (heldigt Udfald), Diphtheritis laryngis 1 (dødeligt Udfald), Oedema glottidis 2 (dødeligt Udfald).

Antallet af Sindsyge forpleiede for Amtskommunernes
Nombre des alienés, entretenus aux frais des communes

Tabel XXVII.		Sindsyge				Sindsyge		
Amt.	Lægedistrikt.	ialt.	deraf paa Asyl.	Amt.	Lægedistrikt.	ialt.	deraf paa Asyl.	
II.	Akershus Amt ¹⁾	119	52		Laardal.....	30		
	Aker.....	19			Tinn.....	8		
	Ullensaker.....	37			IX.	Nedenæs Amt.....	103	44
	Høland.....	8				Østre Nedenæs.....	26	
	Follo.....	7				Vestre —.....	47	
III.	Smaalenenes Amt... ..	166	35	Aamli.....	9			
	Eidsberg.....	48		Evje.....	13			
	Moss.....	31		Sætersdalen.....	8			
	Sarpsborg.....	57		X.	Lister og Mandals Amt.....	136	34	
IV.	Buskeruds Amt ¹⁾	146	32		Aaseral Herred.....	5		
	Drammen.....	12			Oddernæs.....	28		
	Ringerike.....	21			Undal.....	32		
	Modum.....	35			Lyngdal.....	41		
	Næs.....	19			Flekkefjord.....	30		
	Aal.....	8		XI.	Stavanger Amt.....	120	34	
	Sandsvær.....	16			Sogndal.....	13		
Rollag.....	3		Ekersund.....		18			
V.	Jarlsberg og Laurviks Amt.....	106	23		Sandnæs.....	27		
	Tønsberg.....	48			Stavanger.....	6		
	Hof.....	30			Finnø.....	16		
	Laurvik.....	28			Sand.....	15		
VI.	Hedemarkens Amt... ..	152	30	Karmøen.....	14			
	Solør og Odalen.....	66		Haugesund.....	11			
	Hedemarken.....	33		XII.	Søndre Bergenhus Amt.....	187	48	
	Søndre Østerdalen... ..	24			Sveens Herred.....	4		
	Trysil.....	4			Indre Søndhordland..	17		
	Rendalen.....	8			Ytre —.....	23		
Tønset.....	17		Indre Hardanger.....		15			
VII.	Christians Amt.....	186	42		Ytre —.....	27		
	Hadeland og Land... ..	37			Voss.....	20		
	Søndre Valdres.....	14		Søndre Midthordland	11			
	Nordre —.....	8		Nordre —.....	23			
	Toten.....	33		Indre Nordhordland..	27			
	Faaberg.....	37		Ytre —.....	20			
	Ringebu.....	25		XIV.	Nordre Bergenhus Amt.....	96	36	
	Lom.....	19			Lærdal.....	5		
Lesje.....	13		Lyster.....		4			
VIII.	Bratsbergs Amt.....	199	48		Indre Sogn.....	8		
	Skien.....	37			Midtre —.....	9		
	Kragere.....	32			Ytre —.....	11		
	Holden.....	35			Ytre Søndtjord.....	6		
	Sauland.....	17		Indre —.....	15			
	Hviteseid.....	40						

¹⁾ Hjemstavn er kun opgivet for de udenfor Asyl forpleiede Sindsyge.

Regning i Regnskabsaaret 1880—1881 i Lægedistrikterne.
départementales, par districts civils médicaux.

Amt.	Lægedistrikt.	Sindsyge		Amt.	Lægedistrikt.	Sindsyge	
		ialt.	deraf paa Asyl.			ialt.	deraf paa Asyl.
	Kinn	8			Namsos	8	
	Ytre Nordfjord	5			Fosnæs	3	
	Nordfjordeidet	8			Ytre Namdal	9	
	Gloppen	5					
	Indviken	12		XVIII	Nordjlands Amt	118	66
XV.	Romsdals Amt	174	49		Brønnø	11	
	Vestre Søndmøre	13			Alstahaug	12	
	Indre —	7			Vefsen	10	
	Østre —	5			Ranen	26	
	Ørskog	20			Lurø	3	
	Nordre Søndmøre	16			Gildeskaal	5	
	Ytre Romsdal	9			Bødø	1	
	Indre —	31			Folden	11	
	Søndre Nordmøre	20			Skjærstad	8	
	Sundal	13			Stegen	4	
	Surendal	20			Lødingen	2	
	Nordre Nordmøre	20			Ofoten	5	
XVI.	Søndre Trondhjems Amt	204	77		Buksnæs	5	
	Strinden	46			Flakstad	3	
	Selbu	5		XIX.	Tromsø Amt	25	
	Røros	14			Trondnæs	2	
	Guldal	35			Tranø	2	
	Opdal	13			Lenvik	1	
	Orkedal	34			Malangen	4	
	Hiteren	10			Tromsø	2	
	Hevne	9			Lyngen	7	
	Ytre Fosen	10			Skjærvø	7	
	Indre —	8					
	Nordre —	18		XX.	Finmarkens Amt	33	10
	Ukjendt Hjemstavn	2			Alten	13	
XVII.	Nordre Tronhjems Amt	170	46		Loppen	1	
	Stjørdal	27			Hammerfest	3	
	Frosten	20			Maasø	2	
	Levanger	18			Kistrand	4	
	Inderøen	43			Tanen	6	
	Stenkjær	25			Vardø	-	
	Grong	17			Vadsø	4	
					Sydvaranger	-	

Borttagelse af Testiklen (Exstirpatio testiculi). Paa Sygehus: Sarcoma 2 (heldigt Udfald). Udenfor Sygehus: Tuberculosis 3 (heldigt Udfald), Sarcoma 1 (dødeligt Udfald).

Herniotomi (Herniotomia). Paa Sygehus: 7 heldigt, 7 dødeligt Udfald. Udenfor Sygehus: 5 heldigt og 5 dødeligt Udfald. 10 uopgivet Udfald.

Punktion af Urinblæren (Punctio vesicæ). Paa Sygehus ved Rentio urinæ 4 (heldigt Udfald).

Antallet af Sindssyge forpleiede for Amtskommunernes Regning
og Medicinalvæ-
Nombre des aliénés entretenus aux frais des communes départementales. Déboursments
médicale

Tabel XXX.		I 1880 for Amtskommunernes Regning forpleiede Sindssyge.		Amtskommunernes syges Forpleining i	
		ialt.	Deraf paa Asyl.	Ialt.	
				Kr.	Øre.
Akershus	Amt.....	119	52	37 628	56
Smaalenenes	—.....	166	35	37 068	45
Buskeruds	—.....	146	32	25 194	76
Jarlsberg og Laurviks	—.....	106	23	31 857	99
Hedemarkens	—.....	152	30	31 321	02
Christians	—.....	186	42	35 781	36
Bratsbergs	—.....	199	48	¹⁾ 40 000	-
Nedenæs	—.....	103	44	¹⁾ 31 000	-
Lister og Mandals	—.....	136	34	23 684	93
Stavanger	—.....	120	34	26 900	-
Søndre Bergenhus	—.....	187	-	28 450	49
Nordre	—.....	96	36	-	-
Romsdals	—.....	174	49	27 621	41
Søndre Trondhjems	—.....	204	77	38 285	83
Nordre	—.....	170	46	28 507	13
Nordlands	—.....	118	66	31 684	44
Tromsø	—.....	³⁾ 25	-	17 065	35
Finmarkens	—.....	33	10	10 089	27

¹⁾ Denne Sum er opført paa Budgettet for det følgende Aar. ²⁾ Heri ogsaa medgivne behandlede i Hjemmet; om de paa Asyl behandlede er ingen Opgave meddelt. Forpleining og hvis Udgifter ogsaa komme Byerne og fremmede Fiskere under de for 50 429.42 og Finmarkens Amt Kr. 38 136.80.

Lithotomi (Lithotomia). Paa Sygehus 2 heldigt, 1 dødeligt Udfald; udenfor Sygehus 1 heldigt Udfald.

Operation for atresia ani foretoges med heldigt Resultat.

Af obstetriciske Operationer opgives udførte 828, hvis Art og For- deling paa Stifterne sees af Tabel XXXII.

Tabel XXXIII viser Operationernes Udfald for Mødre og Børn.

Af Tabellerne XXXIV—XXXVI sees Udfaldet af udførte obstetriciske Operationer efter de forskellige Indikationer.

og Amtskommunernes omtrentlige Udgifter til disses Forpleining senet i det Hele.

approximatifs des mêmes communes pour l'entretien de ces aliénés et pour l'administration en général.

Udgifter til Sinds- 1880. 1880—1881.		Amtskommunernes Udgifter til Medicinalvæsenet forøvrigt i 1880 eller 1880—1881.				Beregnet Middelbe- folkning i Aaret.
Gjennemsnitlig for hver Sindssyg.		Ialt.		Gjennemsnitlig for hvert Individ af Befolkningen.		
Kr.	Øre.	Kr.	Øre.	Kr.	Øre.	
316	20	14 167	10	-	14.1	100 140
223	30	17 413	20	-	15.1	114 696
172	59	13 311	-	-	12.6	105 219
300	54	6 707	41	-	7.2	92 382
206	05	¹⁾ 12 712	-	-	ca.10	123 822
192	37	17 970	73	-	15.7	114 408
ca. 200	-	13 647	92	-	15.6	87 563
— 300	-	¹⁾ 6 600	-	-	ca. 8	78 480
174	06	6 559	39	-	8.4	77 619
224	17	10 863	91	-	9.3	117 018
152	14	14 246	93	-	11.8	119 965
-	-	²⁾ 38 506	-	-	-	88 175
158	74	10 978	52	-	8.8	124 021
187	67	18 303	91	-	14.9	122 477
167	69	17 419	27	-	20.7	84 126
268	47	⁴⁾ -	-	-	-	114 484
-	-	⁴⁾ -	-	-	-	59 188
305	72	⁴⁾ -	-	-	-	27 254

regnet Omkostningerne for de Sindssyges Forpleining. ³⁾ 25 Sindssyge af Lægerne op-
⁴⁾ Medicinalfondenes Udgifter i Aaret, af hvilke der gives Amterne Bidrag til de Sindssyges
 skjellige Fiskerier tilgode, udgjorde for Nordlands Amt Kr. 76 409.41, Tromsø Amt Kr.

Antallet af Fødte og Døde vil sees af Tabel XXXVII, der er et Uddrag af de af statistiske Centralbureau udgivne Opgaver over Folkemængdens Bevægelse i Femaaret 1876—1880.

Tabel XXXVIII viser Antallet af Fødte og Døde m. v. fordelte paa Rigets By- og Landdistrikter.

Antallet af Fødte (Dødfødte fraregnede) udgjorde 58 923; for det hele Rige er der saaledes et Overskud af 28 373 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100: 51.8.

Chirurgiske Ope- rations chirurg-

Tabel XXXI. Operationer.	Hele Riget.			Fordeling													
	Tilsammen.	Paa Sygehus.	Udenfor Sygehus.	1	2	3	4	5	6	7							
				Christiania By.	Akershus.	Smaalene	Buskerud.	Jarlsberg og Laurvik.	Hede-marken.	Christians.							
				Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh. Udenf. Sygeh.						
Amputation af Overarmen	7	3	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Underarmen	13	8	5	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
— - Laaret	18	15	3	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Læggen	28	23	5	10	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-
Symes Operation	5	4	1	4	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Pirogoffs —	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Exartikulation af Haanden	5	3	2	2	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
— - Laaret	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Amputation eller Exartikulation af Fingre eller Tæer	180	54	126	16	6	1	5	-	14	2	10	-	18	-	7	-	3
Resectioner	33	28	5	22	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Borttagelse af Brystkjertelen	27	7	20	4	8	-	-	-	-	1	3	-	-	-	-	-	1
— - Læbekraft	104	20	84	8	2	-	2	-	3	-	13	-	2	-	6	1	8
— - Kræft i andre Organer	72	34	38	19	2	-	-	-	5	-	4	-	-	-	3	-	-
— - Svulster, hvoraf en Del ikke nøiere betegnede	302	50	252	31	35	-	4	-	36	-	7	-	15	-	16	1	13
— - Tonsillerne	115	2	113	1	28	-	-	-	9	-	12	-	1	-	2	-	-
— - Uvula	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
— - indgroede Negle	32	3	29	2	4	-	1	-	4	-	-	-	2	-	-	-	2
Thoracocentese ved Empyem (Incision)	18	4	14	-	1	-	1	-	2	1	2	-	-	-	1	-	1
Paracentese af Brystet	38	9	29	7	-	4	-	4	-	7	-	-	1	-	-	-	1
— - Underlivet	132	19	113	7	4	-	2	-	4	-	2	-	5	-	31	-	4
Gastrotomi	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ovariotomi	13	2	11	1	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Laparotomi ved Graviditas extrauterina	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— - Heus og Perityphilit	4	-	4	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-
Punktion af Ovarialsvulst	17	1	16	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	2
Operat. af Livmoderpolyper	28	4	24	1	8	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	2
— - Polyper i andre Organer	64	5	59	3	-	-	1	-	4	-	5	-	7	-	3	-	3
Underbinding af Arterier	15	4	11	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	4
Operation for Nævi, Teleangiectasi	23	-	23	-	6	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	2
Operation for Hæmorrhoider	7	2	5	2	1	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-

1) Paa Smaalenes Amtssygehus udførtes 20 større chirurgiske Operationer.

rationer i 1880.

giciale en 1880.

paa Amterne paa og udenfor Sygehus

8		9		10		11		12		13		14		15		16		17		18		19		20	
Bratsberg.		Nedenæs.		Lister og Mandal.		Stavanger.		Søndre Bergenhus.		Bergens By.		Nordre Bergenhus.		Romsdal.		Søndre Trondhjem.		Nordre Trondhjem.		Nordland.		Tromsø.		Finmarken.	
Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	1	-	-	1	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	-	-	3	-	-	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	12	4	-	2	3	3	5	9	5	9	9	-	1	7	4	-	-	12	5	1	3	-	-	-	
1	-	1	-	-	-	1	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
1	1	1	-	-	-	1	1	4	2	-	-	-	-	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	
1	5	6	3	5	-	1	2	-	7	6	-	-	4	-	1	2	4	5	4	-	3	-	-	-	
1	3	1	1	2	8	1	1	1	3	2	2	3	-	7	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	
-	4	21	-	-	1	12	7	7	30	10	-	11	-	14	3	1	6	8	1	8	-	-	-	-	
-	3	11	-	-	-	12	-	1	28	1	-	-	-	-	-	-	3	-	-	3	-	-	-	-	
-	4	2	-	1	-	1	1	1	-	2	-	1	-	1	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	
-	2	-	-	1	1	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	
-	1	-	-	-	-	-	1	2	1	-	-	-	7	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	
2	3	2	-	4	-	6	6	7	1	12	-	6	-	19	2	1	-	-	-	-	-	1	1	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
1	-	-	-	1	-	-	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
-	6	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-	
-	4	4	-	5	1	-	-	-	11	5	-	-	-	-	5	1	2	-	-	-	-	-	-	-	
-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	1	-	
-	-	4	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	

Operationer.	Tabel XXXI (Forts.).																
	Hele Riget.																
	Tilsammen.	Paa Sygehus.	Udenfor Sygehus.	1		2		3		4		5		6		7	
				Christiania	By.	Akershus.	Smaalene	Buskerud.	Jarlsberg	Hede-	Christians.						
Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.		
Neurotomier	3	1	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Tenotomier	22	11	11	9	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	
Operation for Hygroma patellæ	49	5	44	3	5	-	4	-	3	-	-	-	-	-	-	2	
Punktion og Carbolsyreinjektioner (Hueter)	33	33	-	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Punktion af Knæet	4	-	4	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Forceret Ledbevægelse	6	3	3	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
Reposition af Luxationer	199	15	184	7	5	-	13	-	13	-	12	-	18	-	12	-	
Plastiske Operationer	13	10	3	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Operation for Hæremund	44	7	37	3	7	-	-	-	5	-	4	-	1	-	1	-	
— - spaltet Gane	11	5	6	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Perforation af Membrana Tympani	9	1	8	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Tracheotomi	13	6	7	3	2	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	
Operation for Vandbrok	135	18	117	2	8	1	2	-	11	-	15	-	8	-	7	-	
Borttagelse af Testikel	8	3	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Herniotomi	36	16	20	8	1	1	-	1	1	-	-	-	3	1	2	-	
Reposition af indeklemmt Brok	93	11	82	5	8	-	1	-	3	-	15	-	11	-	4	-	
Punktion af Blæren	6	5	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lithotomi	4	3	1	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lithotripsi	6	4	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Operation for Ectopia vesicæ	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
— - Phimosi	23	3	20	3	1	-	-	-	-	2	-	-	2	-	-	3	
— - Paraphimosi	11	-	11	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	
— - Strictura urethræ	5	-	5	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
Urethrotomia interna	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
— - externa	3	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Operation for Ruptura perinæi	4	1	3	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
— - Fistula vesicovaginalis	10	10	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
— - Fistula vesico-uterino-vaginalis	4	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
— - Atresia ani	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
— - Fistula —	7	1	6	1	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	
— - Fissura —	14	1	13	1	8	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	2	
— - Prolapsus —	4	1	3	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
— - Strictura —	10	-	10	-	-	-	-	-	1	-	9	-	-	-	-	-	
Necrotomier, Udskrabning af Caries etc.	69	42	27	37	3	-	-	-	6	1	-	-	4	-	1	-	
Tilsammen	2173	534	1639	318	187	3	56	-	142	7	127	1	108	1	110	3	

rationer i 1880.

Fordeling paa Amterne paa og udenfor Sygehus.

8		8		10		11		12		13		14		15		16		17		18		19		20	
Bratsberg.		Nedenæs.		Lister og Mandal.		Stavanger.		Søndre Bergenhus.		Bergens By.		Nordre Bergenhus.		Romsdal.		Søndre Trondhjem.		Nordre Trondhjem.		Nordland.		Tromsø.		Finmarken.	
Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.
-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-
-	9	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-	1	-	7	1	-	1	1	-	6	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	10	-	20	-	5	-	6	7	-	2	1	11	-	-	7	-	8	1	3	5	12	7	-	-	
-	2	-	2	-	1	-	1	-	-	2	1	4	2	-	1	-	1	-	-	2	2	2	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	1	-	6	-	3	-	6	5	11	2	1	7	8	-	7	1	7	1	1	1	2	-	-	-	
-	-	-	1	-	1	-	1	2	-	2	-	-	-	-	1	2	2	-	3	2	1	2	-	-	
-	5	-	3	-	1	-	1	5	-	1	-	-	-	-	6	1	3	1	-	2	2	4	-	-	
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	1	-	4	-	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
12	85	103	8	32	29	58	44	65	129	89	2	74	9	98	21	24	49	47	3	39	3	-	-	-	

Tabel XXXI. Operationer.	Hele Riget.																
	Tilsammen.	Paa Sygehus.	Udenfor Sygehus.	1		2	3	4	5	6	7						
				Christiania	By.	Akershus.	Smaa-	Buskerud.	Jærlsberg	Hede-	Christians.						
				Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.				
Øienoperationer:																	
Borttagelse af Øieæblet	46	17	29	11	8	-	3	-	-	-	-	3					
Extractio cataractæ	26	8	18	4	-	-	1	-	-	-	1	1					
— linearis (Liebreich)	13	-	13	-	10	-	-	-	-	-	-	-					
— — Graefe	31	20	11	20	3	-	-	-	-	-	-	-					
— — Wecher	10	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
Discisio cataractæ	23	9	14	9	8	-	-	-	-	-	-	-					
— — secundariæ	10	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
Iridectomia	96	32	64	28	16	-	3	-	-	2	-	1					
Iridotomia	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
Operat. for Prolapsus iridis	3	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-					
Keratoma	6	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
Punctio corneæ	9	4	5	4	-	-	-	-	-	-	-	-					
Sæmisch Operation ved Absc.	13	7	6	6	-	-	1	1	-	-	2	3					
Peritomi	10	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
Sclerotomi og Punctio scleræ	13	2	11	2	-	-	-	-	-	-	-	-					
Operation for Staphylom	7	1	6	-	-	-	-	-	-	-	-	1					
— - Pterygium	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
— - Skjelen, Tenotomier	26	2	24	-	-	-	-	-	-	-	1	-					
— - Ptosis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
— - Chalazion	24	-	24	-	-	-	1	-	-	6	-	-					
— - Entropium	12	2	10	1	1	-	-	-	-	1	-	-					
— - Ectropium	3	-	3	-	2	-	-	1	-	-	-	-					
Blepharoplastik	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
Canthoplastik, Canthotomi etc.	19	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
Operation for Sygdom i Taa-																	
reveiene	317	13	304	13	-	-	3	-	7	-	4	12	4				
— - Svulst i Øien-																	
hulen	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-				
— - — i Øien-																	
laagene	8	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1				
Tilsammen	735	120	615	100	48	-	12	1	8	-	13	1	18	13			
Chirurgiske Operationer	2173	534	1639	318	187	3	56	-	142	7	127	1	108	1	110	3	87
Chirurgiske og Øienopera-																	
tioner tilsammen	2908	654	2254	418	235	3	68	1	150	7	127	1	121	2	128	3	100

¹⁾ Paa Smaalenenes Amtssygehus udførtes 4 Øienoperationer.

rationer i 1880.

8		9		10		11		12		13		14		15		16		17		18		19		20		
Bratsberg.		Nedenæs.		Lister og Mandal.		Starvanger.		Søndre Bergenhus.		Bergens By.		Nordre Bergenhus.		Romsdal.		Søndre Trondhjem.		Nordre Trondhjem.		Nordland.		Tromsø.		Finmarken.		
Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.	Paa Sygeh.	Udenf. Sygeh.
1	2	2								1	10					3				4						
										1	4															
											3															
											8															
											10															
											3															
											10															
											34															
											1															
											1															
											6															
											2															
											10															
											11															
											5															
											3															
											19															
											1															
											11															
											8															
											2															
											19															
											7															
											213															
											7															
1	13	16								2	401															
12	85	103	8	32	29	58	44	65	129	89	2	74	9	98	21	24	49	47	3	39	3					
13	98	119	8	32	29	59	44	67	530	89	2	86	9	148	25	27	56	50	7	43	3					

Af Lægerne udførte obste-
Opérations obstétricales faites

Tabel XXXII.		Samlet Antal Barsel- kvinder.	Samlet Antal Operationer.	Forhold i pCt.	Tang- forløsning.
Riget	60 146	828	1.4	566
Christiania	Stift	17 443	261	1.4	167
Hamars	—	7 003	78	1.1	63
Christiansands	—	11 305	196	1.7	135
Bergens	—	9 341	137	1.5	92
Trondhjems	—	8 032	100	1.2	72
Tromsø	—	7 022	56	0.8	37

Tabel XXXIX viser Antallet af Tvilling og Trillingfødsler (dødfødte medregnede) og Forhold af Dødfødte i Riget og dets Stifter.

Antal Døde i Riget og dets Stifter i Tiaaret 1871—1880 sees af Tabel XL.

I Lægernes Dødslisters opgives Dødsårsagen for 15 391 eller 50.4 pCt. af samtlige i 1880 indtrufne Dødsfald (30 550) og 52.4 pCt af de ved Sygdom indtrufne Dødsfald (29 363).

For Byerne er opgivet Dødsårsag i 6 861 Tilfælde eller 87,7 pCt. af samtlige i Byerne indtrufne Dødsfald (7 824) og 89.7 pCt. af de ved Sygdom indtrufne Dødsfald (7 647).

For Landdistrikterne er opgivet Dødsårsag i 8 530 Tilfælde eller 37,5 pCt. af samtlige i Landdistrikterne indtrufne Dødsfald (22 726) og 39.3 pCt. af i Landdistrikterne ved Sygdom indtrufne Dødsfald (21 716).

De af Lægerne opgivne Dødsårsagers Forhold (i pCt.) til samtlige indtrufne Dødsårsager i de enkelte Lægedistrikter sees af Tabel XLI.

De af Lægerne opførte Dødsårsager ere sammenstillede i Slutningen af de i den almindelige Beretning indtagne Tabeller, hvoraf den ene viser Dødsårsagernes Fordeling paa Stifterne samt de Dødes Alder og Kjøen; den anden giver Oplysning om Dødsårsagerne i Byerne.

De hyppigste Dødsårsager sees af Tabel XLIII.

Af **retsmedicinske Forretninger** udførtes 254, hvoraf 124 Syns- og Obduktionsforretninger over Døde, 121 Undersøgelser og Erklæringer over Levende og 9 Erklæringer i anden Anledning. Tabel XLII viser disse Forretningers Gjenstand med Fordeling paa de enkelte Stifter og Amter.

De **Vaccineredes** Antal udgjorde i 1880 ifølge Embedslægernes Indberetninger 67 055 eller 113,0 pCt. af Middeltal af levende Fødte i Treaaret 1878—1880; i 1879 var Antallet af Vaccinerede 45 696 eller 77,2 pCt. af Middeltallet af levende Fødte i Treaaret 1877—1879.

Procentforholdet af de i 1880 Vaccinerede til Middeltallet af de i Treaaret 1878—1880 levende Fødte vil for Riget og dets enkelte Stifter sees af Oversigt i Tabel XLIV.

Af **Sygehus** haves 45 faste, nemlig Rigshospitalet, der er klinisk Undervisningsanstalt, Diakonissesyggehuset, 5 Sygehuse for Spedalske, 5 militære Sygehuse, 19 Amtssygehuse og 14 andre kommunale Sygehuse. Desuden findes i

triciske Operationer i 1880.

par les médecins en 1880.

Vending.	Udtrækning ved Bækkenendefødsel.	Perforation.	Kephalotripsi.	Embryotomi.	Partus præmaturus artificialis.	Accouchement forcé.	Efterbyrdsoperationer.
108	30	21	1	11	10	2	79
37	13	2	-	4	6	1	31
5	-	2	1	-	1	-	6
26	8	6	-	-	1	-	20
22	6	5	-	5	-	1	6
15	2	3	-	1	-	-	7
3	1	3	-	1	2	-	9

Obstetriciske Operationers Udfald — for Mødre og Børn.

Résultat des opérations obstétricales pour les mères et pour les enfants.

Tabel XXXIII.	Samlet Antal Operationer.	Mødre.			Børn.		
		Antal, for hvilke Udfald er opgivet.	Deraf døde ¹⁾ .	Forhold i pCt.	Antal for hvilke Udfald er opgivet.	Deraf vare dødfødte.	Forhold i pCt.
Tangforløsning . . .	566	533	25	-	542	110	-
Vending	108	95	20	-	101	65	-
Udtrækning ved Bækkenendefødsel	30	25	3	-	28	15	-
Perforation	21	19	6	-	-	-	-
Kephalotripsi	1	1	-	-	-	-	-
Embryotomi	11	11	4	-	-	-	-
Partus præmaturus artificialis	10	10	-	-	10	1	-
Accouchement forcé	2	2	²⁾ 1	-	2	1	-
Efterbyrdsoperationer	79	66	4	-	-	-	-

¹⁾ Dødsårsagerne vil sees af Tabel XVII. ²⁾ Var døende, da Operationen udførtes; Fosteret døde.

Amterne i Tromsø Stift flere mindre Sygehuse og Sygestuer, der i Regelen kun benyttes under Fisketiden. Ved Rigets Strafanstalter er indrettet særskilte Sygeafdelinger og ved forskellige Fattighuse og Grubeværker forefindes Sygelokaler.

Antallet af Sindssygeasylar var 10, nemlig 2 Statsasylar, 6 kommunale Asylar og 2 private.

I Tabel XLVIII gives en Oversigt over Antallet af de paa Sygehuse behandlende Syge, Behandlingens Udfald, Behandlingstid og Medikamentudgift.

Udfald af: Tangforløsninger, b) Vending, c) Udtrækning ved Bækkenendefødsel, d) Partus præmaturus artificialis, e) Accouchement forcé for Mødre og Børn efter de forskellige Indikationer.

Résultat des accouchements a) par forceps, b) par versio, c) par extraction, d) résultat des accouchements prématurés artificiels et e) des accouchements forcés pour les mères et pour les enfants — d'après les indications différentes.

Tabel XXXIV. Indikation.	Ialt udførte Forretninger.	Mødre.		Børn.	
		Antal ilive.	Døde.	Antal levende fødte.	Dødfødte.
A. For Tangforløsning:					
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	428	392	12	350	62
Bækkensneverhed	61	57	3	39	22
Svulster i Bækkenet	2	2	-	1	1
Absces i Bækkenet, Vemangel	1	1	-	-	1
Barselkrampe	24	17	6	15	7
Skjævt Isseleie	11	11	-	10	1
Isseleie med fremfalden Arm	1	1	-	1	-
— med Arm i Nakken	1	1	-	-	1
— med Panden fortil	1	1	-	1	-
Ansigtfødsel	2	2	-	1	1
Hydrocephalisk Foster	1	1	-	-	1
Stort Foster	4	3	1	3	1
Fare for Fosterets Liv	3	3	-	3	-
Blødning og Placenta prævia	2	2	-	1	1
Livmoderbristning og Bækkensneverhed	1	-	1	-	1
Strictur i Modermunden	2	2	-	-	2
Trange ydre Fødselsveie	1	1	-	1	-
Fremfald af Navlesnor	4	4	-	2	2
Sidstkommende Hoved	2	1	1	-	2
Afdøet Foster	2	1	1	-	2
Uopgivet Indikation	8	5	-	4	2
B. For Vending:					
Utilstrækkelige Veer, langsom Fødsel	7	5	2	1	6
Bækkensneverhed	7	7	-	2	5
Tverleie	65	45	12	24	37
Fremfald af Navlesnor	3	2	-	1	1
Barselkrampe	3	2	1	3	1
Blødning og Placenta prævia	17	12	4	5	11
Bristning af Livmoderen	1	-	1	-	1
Misfoster ¹⁾	1	-	-	-	-
Uopgivet Indikation	3	2	-	-	3

¹⁾ Udfaldet for Moderen uopgivet.

Tabel XXXIV (Forts.). Indikation.	Ialt udførte For- retninger.	Mødre.		Børn.	
		Antal ilive.	Døde.	Antal levende fødte.	Dødfødte.
C. Udtrækning ved Bækken- endefødsel:					
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	24	19	1	12	10
Barselkrampe.....	1	1) ¹⁾ 1	-	-	2) ²⁾ 1
Fødsel med opslaaet Arm	1	1	-	-	1
Afdøet Foster	2	-	2	-	2
Fremfald af Navlesnor	1	1	-	1	-
Sidstkommende Hoved	1	-	-	-	1
D. Partus præmaturus arti- ficialis:					
Bækkensneverhed	8	8	-	7	1
Gjentagne forudgaaede Dødfødsler.	1	1	-	1	-
Blødning og placenta prævia	1	1	-	3) ³⁾ 1	-
E. Accouchement forcé:					
Blødning og placenta prævia.....	1	1	-	1	-
Døende Kvinde (Barselkrampe?)..	1	-	1	-	1

¹⁾ 1ste Tvilling, 2den Tvilling ved Vending. Udfald for Moderen (heldigt) opført ved Vending. ²⁾ Udfaldet for Moderen uopgivet. ³⁾ 29de Uge døde 24 Timer efter.

I Tabel XLIX gives en Oversigt over de paa Sygehusene til Behandling indkomne Grupper af Sygdomstilfælde.

Antallet af Apotheker var 81, hvoraf 39 med reelt og 42 med personligt Privilegium samt 1, der er privilegeret Rigshospitalet som saadant, til 2 (1 i Christianssand og 1 i Vardø) hører Filialafdeling. 30 Apotheker vare i Christiania Stift, 6 i Hamars, 22 i Christianssands, 7 i Bergens, 11 i Trondhjems, 5 i Tromsø Stift. Under Fisketiden er aabent Medicinudsalg i Lofoten (Nordlands Amt). Tabel XLV giver en Oversigt over Landets Apothekervæsen. I 1880 underkastede 16 sig pharmaceutisk Examen.

Medicinalpersonalet. 33 examinerede Læger udgik fra Universitetet. Ifølge Fortegnelsen for 1880 var Antallet af autoriserede Læger 565 (i 1879 549), hvoraf 226 vare bosatte i Christiania Stift, 52 i Hamars, 82 i Christianssands, 59 i Bergens, 65 i Trondhjems, 46 i Tromsø Stift og 14 i Udlandet, for 21 savnes Opgave om Opholdssted. 9 vare ansatte som Professorer, 1 Universitetsstipendiat, 1 Direktør for det civile Medicinalvæsen, 1 Fuldmægtig i Justitsdepartementets Medicinalafdeling, 4 Stadsfysici, 1 Stadslæge, 139 Distriktslæger, 2 Berglæger, 2 Fængselslæger, 1 Politilæge, 20 By- og Fattiglæger, 2 Direktører for Sindssygeasyler, 1 Direktør for Rigshospitalet, 1 Overlæge for den spedalske Sygdom, desuden 4 Læger ved Stiftelser for Spedalske, 29 Læger ved Sygehuse, Fødselsstiftelser og Sindssygeasyler (foruden disse vare ansatte 38 Læger, som

Udfald af: a) Perforationer, b) Kephaltropsi, c) Embryotomier,
— efter de forskellige Indikationer.

Résultat: a) des Perforations, b) du Kephaltropsi, c) des Embryotomies, — d'après les indications différentes.

Tabel XXXV. Indikation.	Ialt udførte Forretninger.	Opgivne Antal Mødre	
		ilive.	døde.
A. Perforation:			
Bækkensneverhed	14	9	3
— med hydrocephalisk Foster	1	-	1
Hydrocephalisk Foster	2	1	1
Afdøet Foster, stort Hoved	1	1	-
Skjævt Hovedleie	1	-	1
Hoved med begge Fødder og Haand ved Siden i Hulheden	1	1	-
Ufuldstændig udvidet rigid Modermund	1	1	-
B. Kephaltropsi.			
Tetanisk Sammentrækning om Fosteret (dødt)	1	1	-
C. Embryotomi.			
Bækkensneverhed	2	1	1
Forsømt Tverleie med fremfalden Arm	8	5	3
Misfoster	1	1	-

Tvillingfødsler med kunstig Forløsning af begge Tvillinger.

Jumeaux, nés après des opérations obstétricales sur tous les deux.

Tabel XXXVI. Operation. ¹⁾	Mødre			1ste Tvilling			2den Tvilling		
	lev.	døde.	uopg. Udf.	lev.	døde.	uopg. Udf.	lev.	døde.	uopg. Udf.
Tang paa begge Tvillinger	2	-	1	2	-	1	2	-	1
Tang paa 1ste Tvilling, Vending paa 2den Tvill.	4	-	-	2	2	-	2	2	-
Vending paa begge Tvill.	1	-	-	1	-	-	1	-	-
Udtrækning af 1ste Tvilling, Vending af 2den	1	-	-	-	1	-	1	-	-
Udtrækn. af begge Tvill.	1	-	-	1	-	-	1	-	-
Paa død Kvinde Udtrækning af begge Tvill.	-	(1)	-	1	-	-	-	1	-
Tilsammen	9	(1)	1	7	3	1	7	3	1
				11			11		

¹⁾ Udfaldet er medtaget i de foregaaende Tabeller. — Endvidere 1 Gang Tang paa 2den og 3die Trilling med heldigt Udfald for Moder og Børn.

Fødtte og Døde i 1880.

Naissances et décès dans le royaume.

Tabel XXXVII.		Levende Fødte.	Døde.				Død- fødte.	Omkomne		
			ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn ¹⁾	paa Bar- sel- seng.		ved ulyk- kelige Hænd- elser.	Selv- mord.	Drab.
Riget		58923	30550	5650	393	328	2068	1046	124	17
I.	Christiania Stift	17116	8715	1902	109	81	574	203	34	3
II.	Hamars —	6885	3294	465	57	30	239	60	22	3
III.	Christianssands —	11069	6726	1204	82	70	368	157	17	6
IV.	Bergens —	9124	4497	822	55	55	359	176	14	2
V.	Trondhjems —	7851	4084	605	54	45	285	142	19	3
VI.	Tromsø —	6878	3234	652	36	47	243	308	18	-
1.	Christiania By	4662	2479	817	26	14	188	37	6	-
2.	Akershus Amt	2746	1500	244	18	15	91	36	9	-
3.	Smaalenenes —	3547	1638	306	21	13	98	47	7	2
4.	Budskeruds —	3176	1673	285	20	21	97	44	6	1
5.	Jarlsb. og Laurv. —	2985	1425	250	24	13	100	39	6	-
6.	Hedemarkens —	3605	1727	265	29	20	128	37	10	3
7.	Christians —	3280	1567	200	28	10	111	23	12	-
8.	Bratsbergs —	2488	1416	242	15	16	83	35	4	-
9.	Nedenæs —	2476	1531	272	18	15	93	32	2	2
10.	Lister og Mandals —	2254	1719	307	18	18	84	28	4	-
11.	Stavanger —	3851	2060	383	31	21	108	62	7	4
12.	Søndre Bergenhus —	3815	1894	351	26	20	154	69	7	2
13.	Bergens By	1517	833	192	11	2	62	10	2	-
14.	Nordre Bergenhus Amt	2441	1220	190	10	23	92	54	2	-
15.	Romsdals —	3481	1550	240	23	26	141	100	8	-
	a) Til Bergens Stift	1351	550	89	8	10	51	43	3	-
	b) Til Trondhj. Stift	2130	1000	151	15	16	90	57	5	-
16.	Søndre Trondhj. Amt	3455	1944	314	28	11	123	53	9	2
17.	Nordre —	2266	1140	140	11	18	72	32	5	1
18.	Nordlands —	3948	1733	319	22	16	118	179	9	-
19.	Tromsø —	1888	863	185	6	18	75	70	5	-
20.	Finmarkens —	1042	638	148	8	13	50	59	4	-

1) Efter Lægernes Anmeldelser om Dødfødte og inden 24 Timer døde Børn.

Antal Fødte og Døde i Land-
Nombre des naissances et des décès dans

Tabel XXXVIII.		Landdistrikt.					Død- fødte.
		Fødte.	Døde				
			ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn ¹⁾ .	paa Barsel- seng.	
Riget		44231	22726	3621	290	252	1542
I.	Christiania Stift	9356	4787	741	64	46	310
II.	Hamars —	6675	3195	445	54	27	231
III.	Christianssands —	8018	4884	797	58	50	270
IV.	Bergens —	7356	3582	613	42	52	292
V.	Trondhjems —	6578	3337	448	43	35	233
VI.	Tromsø —	6248	2941	577	29	42	206
1.	Christiania By	-	-	-	-	-	-
2.	Akerhus Amt	2623	1447	229	18	13	87
3.	Smaalenenes —	2518	1176	194	15	9	76
4.	Buskeruds —	2271	1174	165	12	11	69
5.	Jarlsb. og Laurviks —	1944	990	153	19	13	78
6.	Hedemarkens —	3464	1653	248	27	17	121
7.	Christians —	3211	1542	197	27	10	110
8.	Bratsbergs —	1904	1053	175	11	11	62
9.	Nedenæs —	2044	1303	223	16	14	81
10.	Lister og Mandals —	1604	1191	191	11	11	51
11.	Stavanger —	2466	1337	208	20	14	76
12.	Søndre Bergenhus —	3815	1894	351	26	20	154
13.	Bergens By	-	-	-	-	-	-
14.	Nordre Bergenhus Amt	2419	1211	187	10	23	91
15.	Romsdals —	2862	1267	181	15	21	115
16.	Søndre Trondhjems —	2725	1478	216	24	7	93
17.	Nordre —	2113	1069	126	10	16	72
18.	Nordlands —	3836	1685	309	19	14	114
19.	Tromsø —	1684	763	162	6	17	59
20.	Finmarkens —	728	493	106	4	11	33

¹⁾ Efter Lægerens Anmeldelser om Dødfødte og inden 24 Timer døde Børn.

og Bydistrikter i 1880.
les villes et dans la campagne.

Omkomne			Bydistrikt.								
			Fødte.	Døde				Død- fødte.	Omkomne		
ved ulykke- lige Hæn- delsler.	Selv- mord.	Drab.		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn ¹⁾ .	paa Barsel- seng.		ved ulykke- lige Hæn- delsler.	Selv- mord.	Drab.
898	96	16	14692	7824	2029	103	76	526	148	28	1
134	22	3	7760	3928	1161	45	35	264	69	12	-
59	21	3	210	99	20	3	3	8	1	1	-
127	12	6	3051	1842	407	24	20	98	30	5	-
158	12	2	1763	915	209	13	3	67	18	2	-
132	16	2	1273	747	157	11	10	52	10	3	-
288	13	-	630	293	75	7	5	37	20	5	-
-	-	-	4662	2479	817	26	14	188	37	6	-
36	8	-	123	53	15	-	2	4	-	1	-
36	4	2	1029	462	112	6	4	22	11	3	-
32	4	1	905	499	120	8	10	28	12	2	-
30	6	-	1041	435	97	5	5	22	9	-	-
36	9	3	141	74	17	2	3	7	1	1	-
23	12	-	69	25	3	1	-	1	-	-	-
30	4	-	584	363	67	4	5	21	5	-	-
30	2	2	432	228	49	2	1	12	2	-	-
21	2	-	650	528	116	7	7	33	7	2	-
46	4	4	1385	723	175	11	7	32	16	3	-
69	7	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1517	833	192	11	2	62	10	2	-
54	2	-	22	9	3	-	-	1	-	-	-
88	6	-	619	283	59	8	5	-	12	2	-
47	8	1	730	466	98	4	4	30	6	1	1
32	5	1	153	71	14	1	2	-	-	-	-
177	9	-	112	48	10	3	2	4	2	-	-
65	3	-	204	100	23	-	1	16	5	2	-
46	1	-	314	145	42	4	2	17	13	3	-

Antal Dødsfald i Riget

Nombre des décès dans le

Tabel XL.		1880.	1879.	1878.	1877.
Riget		30 550	28 616	29 582	31 354.
Landdistrikter		22 726	21 422	22 216	24 465
Riget		7 824	7 194	7 366	6 889
Christiania Stift		8 715	8 103	8 021	9 137
Hamars —		3 294	3 225	3 381	3 682
Christianssands —		6 726	6 126	6 184	6 201
Bergens —		4 497	4 292	4 770	4 889
Trondhjems —		4 084	3 868	4 275	4 602
Tromsø —		3 234	3 002	2 951	2 843

Anm. Den tilsvarende efter foreløbige Opgaver udarbejdede Tabel i de foregaaende hvorfor Tabellen er omarbejdet efter det statistiske Centralbureaus nylig offentligmængdens Bevægelse i Aarene 1870—1875 og 1876—1880.

Antallet af Tvillinger og Trillinger samt enkelte Forhold af Dødfødte.

Nombre des jumeaux, des 3-jumeaux et des morts-nés.

Tabel XXXIX.	Antallet af		Dødfødte ²⁾		Forholdet af Dødfødte til samtlige Fødte (Dødfødte medregnede) i pCt. ³⁾
	Tvillinger.	Trillinger og Firinger.	efter Presternes Opgaver.	ifølge Lægernes Anmeldelser om Dødfødte og inden 24 Timer døde.	
Riget	1) 1666	18	2 068	1 684	3.4
Christiania Stift	494	-	574	437	3.2
Hamars —	226	12	239	187	3.6
Christianssands —	264	-	368	309	3.2
Bergens —	284	-	359	318	3.8
Trondhjems —	204	3	285	241	3.5
Tromsø —	194	3	243	192	3.4

¹⁾ Deraf 174 Dødfødte. ²⁾ Uoverensstemmelsen mellem Presternes og Lægernes Opgaver beror for største Delen paa, at i Presternes Opgaver ere mange Aborter (Fødsel før 28de Uge) medregnede, hvad ikke er skeet efter Lægernes Optælling. ³⁾ Beregnet af Presternes Opgaver.

indehavde anden Stilling), 1 Generalkirurg, 6 Brigadelæger, 33 Korpslæger, 13 Kompagnikirurger, 7 Marinelæger, 1 Assistent ved Rigshospitalets pathologisk-anatomiske Laboratorium, 2 indehavde civilt Embede udenfor Lægestanden, og 275 opføres uden fast Ansættelse.

Af Tandlæger var der efter Fortegnelsen over autoriserede Læger, Tand-

i Tiaaret 1880—1871.

royaume en 1880—1871.

1876.	1875.	1874.	1873.	1872.	1871.
34 356	33 964	32 452	29 828	29 172	29 567
26 762	26 357	25 328	23 473	22 931	23 446
7 594	7 607	7 124	6 355	6 241	6 121
10 436	10 036	9 568	8 465	7 820	7 889
3 556	3 724	3 860	3 516	3 022	3 293
7 239	6 905	6 381	6 100	6 295	6 510
5 149	5 466	4 794	4 661	4 398	4 632
4 615	4 404	4 587	4 247	4 493	4 252
3 361	3 429	3 262	2 839	3 144	2 991

Medicinalberetninger viser enkelte Uoverensstemmelser med de senere nøiagtige Opgaver, liggjorte Opgaver. Norges officielle Statistik C. No. 1. Tabeller vedkommende Folke-

læger og Dyrlæger i Aaret 1880 36, hvoraf 20 i Christiania Stift, 2 i Hamars Stift, 6 i Christianssands Stift, 3 i Bergens Stift, 2 i Trondhjems Stift, for 3 var Bopæl uopgivet.

Af **Jordemødre** udexamineredes 43 nemlig 32 Elever ved Skolen i Christiania og 11 i Bergen. Efter Embedslægenes Indberetninger var der 720 Jordemødre, dels ansatte i offentlig Stilling, dels privat praktiserende, nemlig 193 i Christiania Stift, 77 i Hamars, 118 i Christianssands, 134 i Bergens, 114 i Trondhjems, 84 i Tromsø Stift.

Hjælpevaccinatøernes Antal udgjorde efter Embedslægenes Indberetninger 621; hvoraf 97 i Christiania Stift 78 i Hamars, 113 i Christianssands, 118 i Bergens, 110 i Trondhjems, 105 i Tromsø Stift.

Tillæg til Sundhedsforskrifterne erholdt i følgende Byer i Aaret 1880 kgl. Approbation.

Bodø	13de Marts	Skien	13de Marts
Grimstad	16de Februar	Trondhjem	3de Januar
Mandal	13de Marts		

For Herrederne approberedes Sundhedsforskrifter

for Stokke (J. og L. A.)	23de September	for Jølster (N. B. Amt)	13de November
- Nordre Land (Christians Amt)	3die November	- Sundalsøren, Strandstad (Romsd. Amt)	7de Juni
- Søndre Aurdal (do.)	11te December	- Bolsø do.	7de Juni
- Nordre Aurdal (do.)	11te December	- Rennebo (S. T. A.)	22de Mai
- Fjære (Nedn. Amt)	13de Marts	- Opdal do.	22de Mai
- Lunde (Stav. Amt)	8de Oktober	- Hadsel (Nordl. A.)	3de Januar
- Vossestranden (S. B. Amt)	22de Mai	- Lødingen do.	13de Marts
- Strandstedet Vikøren (N. B. Amt)	17de April	- Folden do.	13de Marts
- Lyster do.	17de Juni	- Ofoten do.	9de November
- Balestrand do.	3die November	- Tromsøundet (Tromsø Amt)	3die April

Procentforhold mellem de af Lægerne opgivne ved kjendte Sygdomme
(Bydistrikt og Landdistrikt) samt

Décès totaux et décès causés par les maladies connues

Amt.	Tabel XLI. Lægedistrikt.	Dødsfald			Amt.	Lægedistrikt.	Dødsfald		
		ialt.	anmeldte af Læger.	pCt.			ialt.	anmeldte af Læger.	pCt.
I.	Christiania By	2479	2401	96.8		Ringeby	170	39	22.9
						Lesje	88	17	19.3
II.	Akershus Amt	1497	711	47.5	VIII.	Bratsbergs Amt	1416	854	60.3
	Landdistrikt	1444	680	47.1		Landdistrikt	1053	518	49.2
	By	53	31	58.5		By	363	336	92.6
	Høland	195	122	62.6		Kragerø	361	279	77.3
	Aker	519	270	52.0		Skien	480	333	69.4
	Ullensaker	497	209	42.0		Tinn	38	24	63.2
	Follo	286	110	38.5		Sauland	116	56	48.3
						Laardal	127	63	49.6
III.	Smaalenenes Amt	1658	839	51.2		Hviteseid	127	47	37.0
	Landdistrikt	1176	425	36.1		Holden	167	52	31.1
	By	462	414	89.6	IX.	Nedenæs Amt	1531	687	46.8
	Fredrikshald	172	163	94.8		Landdistrikt	1303	478	36.5
	Hvaløerne	184	111	60.3		By	228	209	91.7
	Moss	340	197	57.9		Østre Nedenæs	544	284	52.2
	Sarpsborg	581	238	41.0		Vestre	666	305	45.8
	Eidsberg	361	130	36.0		Aamli	113	41	36.3
						Evje	102	30	29.5
IV.	Buskeruds Amt	1673	1214	72.6		Sætersdalen	106	27	25.5
	Landdistrikt	1174	745	63.5	X.	Lister og Mandals Amt	1719	803	40.9
	By	499	469	94.0		Landdistrikt	1191	336	28.2
	Drammen	610	560	91.8		By	528	467	88.4
	Modum	367	279	76.0		Christianssand	365	350	95.9
	Sandsvær	209	141	67.5		Lyngdal	297	140	47.1
	Ringerike	213	141	66.2		Oddernæs	523	174	33.3
	Rollag	62	26	41.9		Flekkefjord	320	96	30.0
	Aal.	97	33	34.0		Udal	214	43	20.1
	Næs	115	34	29.6	XI.	Stavanger Amt	2060	895	43.4
V.	Jarlsberg og Laurviks Amt	1425	698	49.0		Landdistrikt	1337	435	32.5
	Landdistrikt	990	333	33.6		By	723	460	63.6
	By	435	365	83.9		Sandnæs	187	122	65.2
	Hof	307	156	50.8		Karmøen	273	142	52.0
	Laurvik	492	241	49.0		Stavanger	649	314	48.4
	Tønsberg	626	301	48.1		Haugesund	213	85	39.9
						Sand	206	82	39.8
VI.	Hedemarkens Amt	1727	804	46.5		Ekersund	230	66	28.7
	Landdistrikt	1653	749	45.3		Sogn dal	97	27	27.8
	By	74	55	74.3		Finnø	205	57	27.8
	Trysil	80	58	72.5	XII.	Søndre Bergenhus Amt	1894	396	20.9
	Rendalen	109	71	65.1		Landdistrikt	1894	396	20.9
	Hedemarken	614	314	51.1		Ytre Hardanger	103	44	42.7
	Søndre Østerdalen	253	98	42.5		Indre	158	51	32.3
	Solør og Odalen	486	183	37.6		Voss	124	40	32.3
	Tønset	170	64	37.6		Indre Nordhordland	612	84	26.2
						Ytre Søndhordland	151	33	21.8
VII.	Christians Amt	1567	640	40.8		Søndre Midthordland	167	31	19.2
	Landdistrikt	1542	618	40.1		Ytre Nordhordland	307	55	17.9
	By	25	22	88.0		Tysnæs	125	17	13.6
	Nordre Valdres	113	86	76.1		Indre Søndhordland	112	13	11.6
	Faaberg	217	109	50.2		Nordre Midthordland	264	28	10.6
	Toten	330	155	47.0					
	Hadeland og Land.	357	156	43.7					
	Lom	150	45	30.0					
	Søndre Valdres	142	33	23.2					

foraarsagede Dødsfald og de ialt indtrufne Dødsfald inden Amter, i de enkelte Lægedistrikter.

dans les préfectures et dans les districts civils médicaux.

Amt.	Lægedistrikt.	Dødsfald			Amt.	Lægedistrikt.	Dødsfald		
		ialt.	anmeldte af Læger.	pCt.			ialt.	anmeldte af Læger.	pCt.
XIII.	Bergens By	833	830	99.6		Namsos	96	52	54.2
XIV.	Nordre Bergenhus Amt	1220	459	37.6		Inderøen	146	72	49.3
	Landdistrikt	1211	457	37.7		Stenkjær	128	59	46.1
	By —	9	2	22.2		Grong	77	35	45.4
	Nordfjordeidet	61	43	70.5		Stjerdal	195	81	41.5
	Ytre Sogn	111	58	52.3		Levanger	207	75	36.2
	Indre —	89	45	50.6		Frosten	114	38	33.3
	Indviken	85	42	49.4	XVIII.	Nordlands Amt	1733	724	41.8
	Lyster	78	37	47.4		Landdistrikt	1685	724	41.0
	Gloppen	76	34	44.7		By —	48	691	68.7
	Kinn	135	54	40.0		Brønnø	113	86	76.1
	Ytre Søndfjord	139	52	38.1		Vefsen	97	68	70.1
	Lårdal	105	36	34.3		Alstahaug	156	81	51.9
	Midtre Sogn	112	30	25.9		Hadsel	152	78	51.3
	Indre Søndfjord	112	26	23.2		Stegen	74	37	50.0
	Ytre Nordfjord	117	(2)	(1.7)		Skjærstad	95	46	48.4
XV.	Romsdals Amt	1550	537	34.6		Gildeskaal	54	24	44.4
	Landdistrikt	1267	332	26.2		Buksnæs	160	64	40.0
	By —	283	205	72.4		Østlofoten	149	56	37.6
	Sundal	87	51	58.6		Sortland	103	36	34.9
	Nordre Nordmøre	106	43	40.6		Bodø	78	26	33.3
	Søndre —	314	124	39.5		Folden	57	15	26.3
	Ytre Romsdal	204	78	38.2		Ranen	193	50	25.9
	Nordre Søndmøre	173	62	35.8		Ofoten	58	12	20.7
	Indre —	78	27	34.6		Flakstad	45	5	11.1
	Østre —	75	24	32.0		Lødingen	42	3	7.1
	Indre Romsdal	147	46	31.3		Lurø	107	6	5.6
	Ørskog	119	33	27.7	XIX.	Tromsø Amt	863	239	27.7
	Suredal	104	27	26.0		Landdistrikt	763	158	20.7
	Vestre Søndmøre	143	22	15.2		By —	100	81	81.2
XVI.	Søndre Trondhj. Amt	1944	1071	55.1		Ibestad	84	49	58.4
	Landdistrikt	1478	632	43.6		Tromsø	171	87	50.9
	By —	466	439	94.2		Lenvik	105	30	28.6
	Trondhjem	466	439	94.2		Tranø	57	15	26.3
	Opdal	89	71	79.3		Skjærvø	86	13	15.1
	Røros	98	74	75.5		Lyngen	88	13	14.8
	Ytre Fosen	105	68	64.8		Malangen	110	14	12.7
	Indre —	108	54	50.0		Trondenes	130	16	12.3
	Orkedal	278	118	42.4		Karlsø	32	2	6.3
	Hevne	47	19	40.4	XX.	Finmarkens Amt	638	210	32.9
	Selbu	71	28	39.4		Landdistrikt	493	112	22.7
	Strinden	258	83	31.0		By —	145	98	67.6
	Guldal	215	61	28.4		Tanen	60	28	46.7
	Nordre Fosen	83	23	27.7		Vardø	74	34	45.9
	Hiteren	126	33	26.2		Hammerfest	102	46	45.1
XVII.	Nordre Trondhj. Amt	1140	453	39.7		Vadø	86	30	34.9
	Landdistrikt	1069	405	37.9		Maasø	54	16	29.6
	By —	71	48	67.6		Sydvaranger	25	7	28.0
						Alten	109	29	26.6
						Kistrand	76	13	17.1
						Loppen	52	7	13.5

Oversigt over de i 1880 udførte

Liste des actes

Tabel XLII.	Samtlige anmeldte retsmedicinske Forretninger.	Undersøgelse af Døde								
		Selvmord.	Mishandling.	Ulykkestilfælde.						Pludselig Dødsfald ved Sygdom.
				Drukning	Ydre Beskadigelser.	Forgiftninger.	Kvælning.	Forbrænding.	Forfrysning.	
Riget	254	¹⁾ 7	²⁾ 4	20	³⁾ 7	⁴⁾ 2	⁵⁾ 3	1	1	⁶⁾ 14
I. Christiania Stift	75	4	2	10	4	1	1	-	-	7
II. Hamars —	40	1	-	-	1	-	2	1	1	2
III. Christianssands —	57	-	1	4	1	-	-	-	-	-
IV. Bergens —	23	1	-	1	-	-	-	-	-	2
V. Trondhjems —	36	1	1	4	1	-	-	-	-	3
VI. Tromsø —	23	-	-	1	-	1	-	-	-	-
1. Christiania By	20	4	-	6	2	1	-	-	-	4
2. Akershus Amt	13	-	-	1	-	-	1	-	-	2
3. Smaalenenes —	12	-	2	-	-	-	-	-	-	1
4. Buskeruds —	23	-	-	2	2	-	-	-	-	-
5. Jarlsb. og Laurviks —	7	-	-	1	-	-	-	-	-	-
6. Hedemarkens —	19	-	-	-	1	-	2	-	1	1
7. Christians —	21	1	-	-	-	-	-	1	-	1
8. Bratsbergs —	17	-	-	1	1	-	-	-	-	-
9. Nedenæs —	10	-	-	2	-	-	-	-	-	-
10. Lister og Mandals —	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11. Stavangers —	19	-	1	1	-	-	-	-	-	-
12. Søndre Bergenhus —	9	-	-	1	-	-	-	-	-	-
13. Bergens By	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-
14. Nordre Bergenhus Amt	9	-	-	-	-	-	-	-	-	2
15. Romsdals —	10	-	-	1	-	-	-	-	-	-
16. Søndre Trondhjems —	22	1	1	3	1	-	-	-	-	1
17. Nordre —	5	-	-	-	-	-	-	-	-	2
18. Nordlands —	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19. Tromsø —	9	-	-	-	-	1	-	-	-	-
20. Finnmarkens —	9	-	-	1	-	-	-	-	-	-

¹⁾ Hængning (3), Phosphor (2 Gravide), Cyankalium (1), Skud (1). — ²⁾ Vulnus arter. muligens Sult (1). — ³⁾ Fractura cranii (2), Overkjørt (3), Fractura costarum et ruptura hepatis, ration af Maveindhold (2), strubet i Toughuske (1). — ⁴⁾ Organisk Hjertesygdom (3), Hjerne-Lungeødem (1), indre Blødning (1), Svindsot (1), efter Diarrhoe (1). — ⁵⁾ Bronchopneumoni (1), Barneskelet. — ⁶⁾ I 5 Tilfælde Undersøgelse af Skeletter eller Dele deraf. — ⁷⁾ Deraf en Tilfælde overført Syphilis. — ⁸⁾ Paternitetsforhold (2), bedærvet Rug (1), om sindssyg Kvindes Vaccinationsanslag (1), Undersøgelse af Blodflekker (1), om en Kvaksalverkiste indeholdt foster-

retsmedicinske Forretninger.
médicaux forenses.

betræffende						Undersøgelse af Levende til Bestemmelse af									
nyfødte og spæde Børns Dødsmaade.					ukjendt Aarsag.	forudgaaet Fødsel.	Svangerskab.	Voldtægt eller andre Løssagtighedsforbrydelser.	Mishandling og andre Beskadigelser.	legemlig Helbredsforfatning iøvrigt	Sindstilstand og Tilregnelighed.	Simulation.	uopgiven Anledning.	Undersøgelse og Erklæringer i anden Anledning.	
Fødsel i Dødsmaal og formentlig Fosterdød.	Døde i Sengen hos Moderen.	Mangelfuld Pleie.	Dødsfald ved Sygdom.	Uopgiven eller ukjendt Dødsarsag.											
42	4	1	⁷⁾ 4	⁸⁾ 5	⁹⁾ 9	36	2	¹⁰⁾ 9	20	23	27	3	1	¹¹⁾ 9	
11	-	-	1	2	2	11	-	3	4	4	8	-	-	-	
10	1	-	-	-	1	6	-	-	3	4	5	-	-	2	
8	-	-	2	3	2	7	-	2	6	11	7	1	-	2	
5	1	1	-	-	2	1	-	2	4	-	2	-	-	1	
4	1	-	1	-	2	8	-	1	2	3	2	-	-	2	
4	1	-	-	-	-	3	2	1	1	1	3	2	1	2	
2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
1	-	-	-	1	2	2	-	-	-	-	3	-	-	-	
2	-	-	-	1	-	2	-	-	1	-	3	-	-	-	
3	-	-	-	-	-	6	-	2	3	4	1	-	-	-	
3	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	
3	1	-	-	-	-	3	-	-	2	-	4	-	-	1	
7	-	-	-	-	1	3	-	-	1	4	1	-	-	1	
2	-	-	-	-	-	3	-	1	2	6	1	-	-	-	
1	-	-	-	2	1	-	-	-	2	-	1	1	-	-	
-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	4	4	-	-	-	
5	-	-	1	1	-	3	-	1	2	1	1	-	-	2	
4	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	
-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	
1	-	-	-	-	2	1	-	-	2	-	1	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	2	-	-	-	3	
3	1	-	1	-	1	4	-	-	2	1	2	-	-	-	
1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	-	-	-	
1	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2	-	2	
2	-	-	-	-	-	2	-	1	1	-	1	-	1	-	

carotidis sinistr. cum perforatione cavitatis pleuræ sinistræ (1), Skud (1), uopgivet (1), overkjørt paa Jernbane (1), Fald (1) — ⁴⁾ Svovlsyre (1), Carbolsyre (1). — ⁵⁾ Kvælt ved Aspislag (2), Lungebetændelse (2), Hjernesvulst (1), Hjernebetændelse (1), Anæmi (Blodfattigdom) (1), Anæmi (Blodfattigdom) (1), Striktur i Tarmen (1). — ⁶⁾ hos 1 Kvælningsdød, i 1 Tilfælde af Gang en 9¹/₂aarig Pige (samtidig lidende af Epilepsi), en Gang en 4aarig Pige (Urethrit); i et Behandling i Lægd (1), om Kvindes Forhold under Svangerskabet til Fostrets Død (1), om fordrivende Midler (1), om en Epileptiker, der var druknet. (1).

De hyppigste Dødsarsager.
Causes des décès les plus fréquentes.

Sygdom.	Sum.	Deraf i		Procentforhold til samtlige opgivne Dødsarsager.		
		Byerne.	Land-distriktet.	Riget.	Byerne.	Land-distriktet.
Svindstot	2606	1239	1367	16.9	18.1	16.0
Lungebetændelse	1501	514	987	9.8	7.5	11.6
Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kraemper i Børnealderen	1177	631	546	7.6	9.2	6.4
Alderdomssvaghed	917	253	664	6.0	3.7	7.8
Kræft	790	231	559	5.1	3.4	6.5
Diarrhoe akut og Cholera nostras	759	579	180	4.9	8.4	2.1
Skarlagensfeber	620	138	482	4.0	2.0	5.6
Akut Bronchit	597	400	197	3.9	5.8	2.3
Vatersot og Morbus Brightii	445	159	286	2.9	2.3	3.4
Organisk Hjertesygdom	406	186	220	2.6	2.7	2.7
Hjerneslag	394	186	208	2.6	2.7	2.4
Kighoste	375	289	86	2.4	4.2	1.0
Kronisk Bronchit	351	151	200	2.3	2.3	2.3
Typhoidfeber	308	100	208	2.0	1.5	2.4
Medfødt Svaghed	266	218	48	1.7	2.9	0.5
Peritonitis	208	69	139	1.4	1.0	1.6
Gastroenterit	201	126	75	1.3	1.8	0.8
Strubehoste	200	107	93	1.2	1.6	1.1
Organisk Underlivssygdom	151	34	117	0.9	0.5	1.3
Barsel-feber	147	39	108	0.9	0.5	1.2
Spedalskhed	139	54	85	0.9	0.8	0.9
Diphtherisk Svælgbetændelse	136	45	91	0.8	0.6	1.0
Andre Dødsarsager	2697	1113	1584	17.5	16.2	18.6
Samtlige opgivne Dødsarsager	15391	6861	8530			

Vaccinerede i Riget.

Vaccination dans le royaume.

Tabel XLIV.	Middeltal af levende Født i Treaaret 1878—1880.	Antal Vaccinerede i 1880.	Forhold i pCt.
Riget	59 315	67 055	113.0
Christiania Stift	17 305	21 492	124.2
Hamars —	6 875	8 413	122.4
Christianssands —	11 221	11 968	106.6
Bergens —	9 058	9 387	103.6
Trondhjems —	7 988	8 146	101.9
Tromsø —	6 868	7 649	111.4

Apotheker og Personale.
Des pharmacies et de leur personnel.

Tabel XLV.		Privilegium		Personalet.				
Amt.		reelt.	personligt.	Apotheker.	Autoriseret Provisor.	Examineret Pharmaceut.	Uexamineret Pharmaceut.	Discipel.
I.	Christiania By:							
	Elefantapotheket	1	-	1	-	3	-	1
	Svaneapotheket	1	-	1	-	3	-	1
	Løveapotheket	-	1	-	1	2	2	-
	Rigshospital. Apothek	-	1	1	1	6	-	-
	Hjortapotheket	-	1	1	1	1	1	-
	Nordstjernen	-	1	1	-	4	-	-
	Falkapotheket	-	1	1	-	1	1	-
	Hygiea	-	1	1	-	2	-	-
	Oslo Apothek	-	1	1	-	1	-	1
	Ørnen	-	1	1	-	2	1	-
II.	Akershus Amt:							
	Drøbak	1	-	1	-	-	-	1
III.	Smaalenenes Amt:							
	Moss	1	-	1	-	1	-	1
	Fredrikstad:							
	Vestsidens Apothek	1	-	1	-	1	-	1
	Østsidens	-	1	1	-	1	-	-
	Sarpsborg	-	1	-	1	1	-	1
	Fredrikshald:							
	Svaneapotheket	1	-	1	-	1	1	-
	Bien	-	1	1	-	1	-	1
IV.	Buskeruds Amt:							
	Drammen:							
	Bragernæs Apothek	1	-	1	-	1	1	-
	Strømsø	-	1	-	1	1	1	-
	Ørnen	-	1	1	-	-	1	1
	Kongsberg	1	-	1	-	1	-	1
	Henefos	1	-	1	-	-	1	1
V.	Jarlsberg og Laurviks Amt:							
	Svelvik	-	1	1	-	-	-	1
	Holmestrand	1	-	1	-	-	1	1
	Horten	-	1	-	1	-	2	-
	Tønsberg:							
	Løveapotheket	1	-	1	-	2	-	-
	Svaneapotheket	-	1	1	-	2	-	1
	Sandefjord	-	1	-	1	1	-	-
	Laurvik: Ørnen	1	-	1	-	1	-	2
	Svanen	-	1	-	-	1	1	1
VI.	Hedemarkens Amt:							
	Kongsvinger	1	-	1	-	1	-	1
	Hamar	-	1	-	1	1	-	1

Apotheker og Personale.

	Tabel XLV (Forts.). Amt.	Privilegium		Personalet.				
		reelt.	personligt.	Apotheker.	Autoriseret Provisor.	Examineret Pharmaceut.	Uexamineret Pharmaceut.	Discipel.
	Elverums Leir.....	-	1	1	-	1	-	1
	Tønset	-	1	1	-	-	-	1
VII.	Christians Amt:							
	Gjøvik	-	1	1	-	1	-	1
	Lillehammer.....	1	-	1	-	1	-	1
VIII.	Bratsbergs Amt:							
	Skien:							
	Skiens Apotek	1	-	1	-	2	1	1
	— nye —	-	1	1	-	1	1	-
	Porsgrund	1	-	1	-	1	-	-
	Brevik	1	-	1	-	1	-	2
	Kragere	1	-	1	1	1	-	1
IX.	Nedenæs Amt:							
	Østerrisør	1	-	1	1	1	-	-
	Tvedestrand	-	1	1	-	1	1	-
	Arendal:							
	Løveapoteket	1	-	1	-	1	-	2
	Svaneapoteket	-	1	1	-	1	-	-
	Grimstad	1	-	1	-	1	-	2
	Lillesand	-	1	-	1	1	-	1
X.	Lister og Mandals Amt:							
	Christianssand:							
	Løveapoteket	1	-	1	-	1	-	1
	Elefantapoteket	1	-	1	-	1	-	1
	Mandal	1	-	1	-	-	1	1
	Farsund	-	1	1	-	-	-	1
	Flekkefjord	1	-	-	1	-	-	1
XI.	Stavanger Amt:							
	Ekersund	-	1	-	1	-	-	2
	Sandnæs	1	-	1	-	-	-	1
	Stavanger:							
	Hygiea	1	-	1	-	2	-	2
	Svaneapoteket	-	1	1	-	1	-	2
	Kopervik	-	1	1	-	-	1	-
	Haugesund	-	1	1	-	-	1	1
XIII.	Bergens By:							
	Løveapoteket	1	-	1	1	1	1	2
	Svaneapoteket	1	-	-	1	2	-	2
	Elefantapoteket	-	1	1	-	2	-	-
	Hjortapoteket	-	1	1	-	2	-	1
	Nordstjernen	-	1	1	-	1	1	1

Apotheker og Personale.

Tabel XLV (Forts.).		Privilegium		Personalet.				
Amt.		reelt.	personligt.	Apotheker.	Autoriseret Provisor.	Examineret Pharmaceut.	Uexamineret Pharmaceut.	Discipel.
XIV.	Nordre Bergenhus Amt:							
	Lærdalsøren	-	1	1	-	1	-	-
XV.	Romsdals Amt:							
	Aalesund	1	-	1	-	2	-	-
	Molde	1	-	1	1	-	1	1
	Christianssund ¹⁾	1	-	1	-	2	-	3
XVI.	Søndre Trondhjs Amt:							
	Orkedalsøren	-	1	1	-	1	-	1
	Trondhjem:							
	Løveapotheket	1	-	1	-	3	-	1
	Svaneapotheket	1	-	1	-	2	1	2
	Hjortapotheket	-	1	-	1	1	-	2
	Ørnen	-	1	1	-	1	1	1
	Røros	1	-	1	-	1	-	1
XVII.	Nordre Trondhjs Amt:							
	Levanger	1	-	1	-	1	-	1
	Stenkjær	1	-	1	-	-	1	1
	Namsos	-	1	-	1	-	1	1
XVIII.	Nordlands Amt:							
	Mosjøen	-	1	1	-	1	-	1
	Bodø	1	-	1	-	1	-	2
XIX.	Tromsø Amt:							
	Tromsø	1	-	1	-	1	-	1
XX.	Finmarkens Amt:							
	Hammerfest	-	1	1	-	1	-	1
	Vadsø ²⁾	-	1	1	-	-	-	1
Tilsammen		39	42	68	18	90	27	72

¹⁾ Desuden Filialafdeling i Bydelen Nordlandet.

²⁾ Apothekeren er forpligtet at drive et af examineret Pharmaceut bestyret Filial-apothek i Vadsø, hvor der tillige er 1 Discipel.

Syphilis paa Syge-
La syphilis dans les

Tabel XLVI.	Tilbageiggende fra det forrige Aar.			Indkomne.			Tilsammen Behandlede.			helbredede.		
	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.
	Rigshospitalets Hudsygeafdeling ¹⁾ ..	16	19	35	105	116	221	121	135	256	85	105
— andre Afdelinger ...	-	1	1	1	2	3	1	3	4	-	1	1
Christiania Bys Sygehus ..	-	12	12	5	204	209	5	216	221	2	198	200
— Garnisons — ..	-	-	-	4	-	4	4	-	4	2	-	2
Moss Bys — ..	1	-	1	-	-	-	1	-	1	1	-	1
Smaalenenes Amts — ..	2	2	4	-	-	16	-	-	20	-	-	-
Fredrikstad Bys — ..	-	1	1	-	1	1	-	2	2	-	2	2
Fredrikshalds — ..	-	-	-	-	2	2	-	2	2	-	2	2
Buskeruds Amts — ..	2	1	3	-	2	2	2	3	5	1	1	2
Drammens Bys — ..	3	5	8	5	9	14	8	14	22	6	13	19
Jarlsberg og Laurviks Amts og Tøns- berg Bys Sygehus ..	1	4	5	3	8	11	4	12	16	4	8	12
Hedemarkens Amts — ..	1	1	2	11	11	22	12	12	24	12	11	23
Christians — ..	3	1	4	9	17	26	12	18	30	8	13	21
Bratsbergs — ..	-	3	3	3	8	11	3	11	14	2	7	9
Arendals Bys — ²⁾ ..	4	3	7	9	6	15	13	9	22	10	7	17
Christianssands — ..	-	1	1	9	6	15	9	7	16	6	6	12
— Garnisons — ..	-	-	-	1	-	1	1	-	1	1	-	1
Lister og Mandals Amts — ..	2	-	2	1	-	1	3	-	3	3	-	3
Stavanger — ..	-	2	2	1	7	8	1	9	10	1	7	8
— Bys — ..	3	4	7	4	11	15	7	15	22	4	12	16
Bergens — ..	3	5	8	28	29	57	31	34	65	26	25	51
Lungegaardshospitalets Kurafdeling.	-	2	2	2	6	8	2	8	10	2	8	10
Romsdals Amts Sygehus ..	-	3	3	2	13	15	2	16	18	1	12	13
Trondhjems Bys — ..	9	14	23	39	64	103	48	78	126	39	65	104
Nordre Trondhjems Amts Sygehus i Skogn ..	-	3	3	7	18	25	7	21	28	3	17	20
Nordre Trondhjems Amts Sygehus i Namdalen ..	-	-	-	4	5	9	4	5	9	2	3	5
Nordlands Amts Sygehus i Alstahaug	1	-	1	4	7	11	5	7	12	5	1	6
— — — Bodø ..	1	1	2	4	6	10	5	7	12	5	6	11
— — — Buksnæs.	-	-	-	-	2	2	-	2	2	-	1	1
Tromsø — — — Tromsø ..	-	8	8	5	14	19	5	22	27	4	16	20
Finmarkens — — — Alten ..	-	-	-	6	10	16	6	10	16	3	2	5
— — — Hammer- fest ..	-	1	1	1	3	4	1	4	5	1	4	5
— — — Vardø ..	1	-	1	2	-	2	3	-	3	3	-	3
— — — Vadso ³⁾ ..	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-
Tilsammen ⁴⁾	53	97	150	276	587	879	327	682	1029	242	553	795
Fiskesygeh. i Kabelvaag (Østlofoten)	-	-	-	1	-	1	1	-	1	1	-	1
Tilsammen	53	97	150	277	587	880	328	682	1030	243	553	796

¹⁾ Ifølge forrige Aarsliste 36 Tilbageiggende, hvoraf 17 af Mandkjøn. ²⁾ Ifølge forrige gende af Mandkjøn. ³⁾ Ifølge forrige Aarsliste 151 Tilbageiggende, 54 af Mandkjøn.

husene i Aaret 1880.

hôpitaux en 1880.

Udgaæde						Døde.			Tilbageliggende ved Aarets Slutning.			Sygdomsform for indkomne Tilfælde				Antallet af Forpleiningsdage.	Middeltal af Forpleiningsdage for hver Udskreven.
i Bedring.			uhelbredede.			Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	primær.	konstitutionel	hereditær.	uopgivet.		
Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.						
9	1	10	3	1	4	1	3	4	23	25	48	20	188	13	-	16 606	79.8
-	1	1	-	-	-	1	-	1	-	1	1	-	3	-	-	-	-
1	-	1	-	-	-	1	-	1	1	18	19	86	119	4	-	6 460	31.5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	3	1	-	-	305	152.5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	175	175.0
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	1 440	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	76	38.0
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	105	52.5
-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	3	-	-	2	-	-	1 035	517.5
-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	2	-	13	1	-	972	48.5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	2	9	-	-	1 169	97.4
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	3	-	-	1 581	68.7
-	-	-	-	1	1	-	1	1	4	3	7	4	20	2	-	2 787	121.2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	5	-	11	-	-	1 642	182.4
-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	5	1	14	-	-	1 593	93.7
-	1	1	-	-	-	-	-	-	3	-	3	4	11	-	-	658	50.6
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	13	13.0
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	63	21.0
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	7	1	-	622	77.7
-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	6	-	-	14	1	-	2 202	137.4
-	1	1	-	-	-	1	1	1	5	7	12	11	44	2	-	3 697	69.8
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	1 730	173.0
-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	5	-	-	15	-	-	1 521	117.0
2	1	3	-	-	-	2	-	2	5	12	17	9	94	-	-	7 961	73.0
-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	8	-	25	-	-	1 908	95.4
1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	2	2	1	8	-	-	150	21.4
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	6	-	11	-	-	284	47.3
-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	1	-	850	70.8
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	2	-	-	48	48.0
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6	7	1	18	-	-	2 640	132.0
-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	8	11	-	16	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	540	108.0
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	184	68.0
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	165	165.0
13	5	19	4	2	6	6	5	11	62	116	178	146	690	25	18		
															1	106	106.0
13	6	19	4	2	6	6	5	11	62	116	178	146	690	25	19		

Aarsliste 6 Tilbageliggende, hvoraf 2 af Kvindekjøn. ³⁾ Ifølge forrige Aarsliste 1 Tilbagelig-
97 af Kvindekjøn.

Tabel over Tilfælde af Sindssyg-

Mouvements des aliénés dans

Tabel XLVII.	Tilbageiggende fra det forrige Aar.			Indkomne			Tilsammen Behandlede.			helbredede.		
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.
	Christiania Bys Sygehus	2	1	1	5	3	2	7	4	3	2	1
Diakonissehuset	1	-	1	4	-	4	5	-	5	-	-	-
Akers Kommunes Sygehus	2	-	2	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Moss Bys	1	-	1	2	1	1	3	1	2	1	1	-
Fredrikstads Bys	-	-	-	2	1	1	2	1	1	1	-	1
Fredrikshalds	-	-	-	5	4	1	5	4	1	1	1	-
Drammens	1	1	-	9	7	2	10	8	2	2	1	1
Jarlsberg og Laurviks Amts og Tøns- bergs Bys Sygehus	-	-	-	2	2	-	2	2	-	1	1	-
Hedemarkens Amts	-	-	-	2	-	2	2	-	2	-	-	-
Christians	1	1	-	8	7	1	9	8	1	5	5	-
Christianssands Bys	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-
Stavanger Amts	-	-	-	2	1	1	2	1	1	-	-	-
Bys	1	1	-	2	2	-	3	3	-	-	-	-
Bergens	-	-	-	8	3	5	8	3	5	2	1	1
Trondhjems	-	-	-	6	2	4	6	2	4	-	-	-
Nordre Trondhjems Amts Sygehus i Skogn	-	-	-	4	3	1	4	3	1	-	-	-
Nordre Trondhjems Amts Sygehus i Namdalen	1	-	1	4	1	3	5	1	4	4	1	3
Nordlands Amts Sygeh. i Alstahaug	-	-	-	2	1	1	2	1	1	-	-	-
Tromsø	2	2	-	6	2	4	8	4	4	5	3	2
Finmarkens	-	-	-	2	2	-	2	2	-	1	1	-
Tilsammen	12	6	6	76	43	33	88	49	39	25	16	9
Fiskesygeh. i Kabelvaag (Østlofoten)	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-
- Skraaven	-	-	-	2	2	-	2	2	-	-	-	-
- Skjærvø (Skjærvø) ...	-	-	-	2	1	1	2	1	1	-	-	-
Tilsammen	-	-	-	5	4	1	5	4	1	-	-	-
Summa	12	6	6	81	47	34	93	53	40	25	16	9

¹⁾ Til Asyl. ²⁾ Privat Forpleining. ³⁾ Dødsarsag: Decubitus.

dom, behandlede paa Sygehus i 1880.

les hôpitaux en 1880.

Udgaæde						Døde.			Tilbageiggende ved Aarets Slutning.			Sygdomsform hos de Indkomne.				
i Bedring.			uhelbredede.									Melan- choli.	Mani.	De- mentia.	Idio- tisme.	Uop- givet.
Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.					
1	1	-	¹⁾ 3	2	1	-	-	-	1	-	1	3	1	1	-	-
2	2	2	¹⁾ 3	-	3	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-
-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
1	1	-	2	2	-	³⁾ 1	-	-	1	-	1	5	-	-	-	-
2	2	-	²⁾ 5	5	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	9
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	-	-	¹⁾ 2	-	2	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
-	-	-	3	3	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	8
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-
1	1	-	1	1	-	-	-	-	2	2	-	1	-	-	1	-
1	1	-	5	1	4	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-
1	-	1	2	1	1	-	-	-	3	1	2	4	2	-	-	-
3	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-
1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-
1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2	-	-	-	-
-	-	-	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	2	-	-	-
14	9	5	34	19	15	3	1	2	12	4	8	33	13	4	1	25
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
2	1	1	3	3	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-	-	-
16	10	6	37	22	15	3	1	1	12	4	8	37	14	4	1	25

Antallet af de paa Sygehusene

(Mouvements des malades dans

Tabel XLVIII.	Tilbageiggende fra det forrige Aar.			Indkomne.			Tilsammen Behandlede.			helbredede.		
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.
	Rigshospitalets medicinske Afd.	75	37	38	571	331	240	646	368	278	356	192
— chirurgiske —	68	38	30	657	397	260	725	435	290	421	258	163
— Hudsygeafdeling	63	28	35	400	186	214	463	214	249	348	151	197
Børnehospitalet	12	4	8	43	19	24	55	23	32	33	12	21
Rigshospitalets Afdelinger	218	107	111	1671	933	738	1389	1040	849	1158	613	545
Christiania Bys Sygehus	178	91	87	1294	427	867	1472	518	954	856	192	664
— Garnisons —	6	6	-	223	223	-	229	229	-	211	211	-
Diakonissehuset	29	4	25	135	25	110	164	29	135	52	7	45
Akers Kommunes Sygehus ¹⁾	30	12	18	99	48	51	129	60	69	39	19	20
Moss Bys —	8	4	4	53	32	21	61	36	25	35	21	14
Smaalenenes Amts —	13	8	5	111	-	-	124	-	-	78	-	-
Fredrikstads Bys —	7	3	4	61	28	33	68	31	37	46	18	28
— Garnisons —	-	-	-	172	172	-	172	172	-	167	167	-
Fredrikshalds Bys —	11	8	3	82	42	40	93	50	43	64	32	32
Fredrikstens Garnisons —	2	2	-	131	131	-	133	133	-	132	132	-
Buskeruds Amts —	7	5	2	26	19	7	33	24	9	22	17	5
Drammens Bys —	20	10	10	91	50	41	111	60	51	64	32	32
Jarlsberg og Laurv. Amts — ²⁾	8	3	5	68	44	24	76	47	29	52	31	21
Carl-Johansværns —	8	8	-	203	202	1	211	210	1	206	205	1
Hedemarkens —	14	5	9	75	37	38	89	42	47	48	25	23
Christians —	10	7	3	54	25	29	64	32	32	35	16	19
Bratsbergs —	28	9	19	131	76	55	159	85	74	76	38	38
Østerrisor Bys —	3	2	1	15	10	5	18	12	6	9	6	3
Arendals — ³⁾	16	8	8	54	43	11	70	51	19	51	38	13
Christianssands By —	12	5	7	138	91	47	150	96	54	113	67	46
— Garnisons —	-	-	-	201	201	-	201	201	-	196	196	-
Lister og Mandals Amts — ⁴⁾	12	7	5	24	16	8	36	23	13	21	13	8
Stavanger Amts —	14	7	7	140	92	48	154	99	55	79	52	27
— Bys —	36	23	13	172	85	87	208	108	100	128	64	64
Bergens —	99	29	70	672	367	305	771	396	375	502	259	243
Aalesunds Bys —	2	1	1	19	14	5	21	15	6	16	12	4
Romsdals Amts —	14	6	8	79	47	32	93	53	40	56	32	24
Trondhjems Bys —	66	32	34	535	302	233	601	334	267	462	253	209
Nordre Trondhjems Amts Sygehus i Skogn	17	6	11	201	110	91	218	116	102	147	78	69
Nordre Trondhjems Amts Sygehus i Namdalen	12	6	6	191	103	88	203	109	94	149	88	61
Nordlands Amts Sygehus i Alstahaug	21	10	11	184	99	85	205	109	96	104	59	45
— — — i Bodø	14	7	7	66	42	24	80	49	31	51	34	17
— — — i Buksnæs	20	12	8	137	98	39	157	110	47	105	73	32
Tromsø Amts Sygehus i Tromsø	20	6	14	124	73	51	144	79	65	96	57	39
Finmarkens Amts Sygehus i Alten	-	-	-	23	9	14	23	9	14	9	4	5

behandlede Syge i 1880.

les hôpitaux en 1880.)

Udgaæde.						Døde.			Tilbage- liggende ved Aarets Slutning.			Mortali- tets- procent til samtlige Ud- gaæde.	Dagligt Middel- belæg.	Antal af Forplej- ningsdage for hver Ud- skreven.	Udgift til Medicin for hver Syg i Døgnet. Øre.	Antallet af For- plejnings- dage.
i Bedring.			uhelbredede.													
Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.					
74	41	33	65	39	26	75	53	22	76	43	33	13.2	65.6	42.1	10.7	23946
141	82	59	45	27	18	40	27	13	78	41	37	6.2	81.7	46.1		29810
30	24	6	13	6	7	7	3	4	65	30	35	1.7	66.3	61.2		24353
3	-	3	1	-	1	4	4	-	14	7	7	9.7	10.0	88.6		1.3
248	147	101	124	72	52	126	87	39	233	121	112	7.5	223.4	49.3	-	81752
173	84	89	69	36	33	167	98	69	207	108	99	13.3	204.7	59.2	6.9	74921
2	2	-	3	3	-	1	1	-	12	12	-	0.5	14.3	24.1	15.4	5227
43	8	35	26	5	21	23	5	18	20	4	16	15.9	26.3	66.9	14.8	9633
29	15	14	3	2	1	27	15	12	31	10	21	27.6	27.7	102.3	8.1	10077
7	5	2	2	-	2	8	5	3	9	5	4	15.4	6.5	45.3	12.0	2354
15	-	-	9	-	-	12	-	-	10	-	-	10.6	15.2	49.0	-	5587
3	1	2	4	4	-	6	2	4	9	6	3	10.2	6.9	42.3	9.2	2498
1	1	-	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	2.9	6.2	9.9	1058
3	2	1	3	2	1	2	8	4	11	6	5	14.7	9.5	42.3	9.8	3468
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.6	4.3	31.6	578
2	1	1	-	-	-	2	2	-	7	4	3	7.7	7.3	102.3	9.8	2659
14	9	5	5	5	-	15	6	9	13	8	5	15.3	13.4	44.2	8.4	4912
6	5	1	2	2	-	5	2	3	11	7	4	7.7	8.8	49.5	13.4	3217
-	-	-	2	2	-	3	3	-	-	-	-	-	19.8	12.4	3.0	2704
14	6	8	5	2	3	9	2	7	13	7	6	11.9	15.3	73.4	13.8	5574
2	1	1	9	7	2	4	-	4	14	8	6	8.0	15.7	114.2	12.4	5712
28	16	12	9	5	4	14	11	3	32	15	17	11.0	37.4	107.1	12.9	13691
5	3	2	1	1	-	1	1	-	2	1	1	6.3	1.9	43.4	-	694
3	3	-	3	3	-	-	-	-	13	7	6	-	11.2	71.6	16.2	4082
4	4	-	2	2	-	17	11	6	14	12	2	12.5	12.3	33.1	12.1	4506
-	-	-	-	-	-	3	3	-	2	2	-	1.5	6.0	11.1	2.0	2196
2	2	-	1	1	-	4	2	2	8	5	3	14.3	10.5	136.1	19.0	3810
35	25	10	16	10	6	11	4	7	13	9	4	7.8	16.9	45.2	15.9	6164
10	5	5	6	4	2	28	17	11	36	18	18	16.3	36.4	77.3	10.0	13292
68	37	31	41	19	22	64	42	22	96	39	57	9.5	90.5	49.1	10.2	3116
-	-	-	1	1	-	2	1	1	2	1	1	10.5	2.9	38.5	-	732
13	9	4	5	2	3	8	5	3	11	5	6	9.8	13.2	59.8	19.2	4803
31	21	10	15	10	5	35	20	15	58	30	28	6.5	74.1	48.3	11.2	26159
27	16	11	3	2	1	12	8	4	29	12	17	6.4	29.3	56.6	14.0	10696
26	8	18	10	7	3	9	4	5	9	2	7	4.7	17.5	33.0	8.0	6385
39	20	19	20	11	9	27	15	12	15	4	11	14.2	18.31	37.5	19.1	6749
7	5	2	3	1	2	8	3	5	11	6	5	11.6	10.8	56.9	12.4	3927
23	16	7	3	3	-	10	8	2	16	10	6	7.1	23.9	61.7	16.2	8700
8	3	5	3	3	3	9	7	2	25	7	18	7.6	24.7	76.0	11.0	9041
1	-	1	-	-	-	1	1	-	12	4	8	9.1	-	-	-	-

Antallet af de paa Sygehusene

Tabel XLVIII (Forts.).	Tilbageiggende fra det forrige Aaar.			Indkomne.			Tilsammen Behandlede.			helbredede.		
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.
	Finmarkens Amts Sygehus i Hammerfest	7	5	2	104	77	27	111	82	29	83	61
— — — — — Vardø	4	-	4	74	67	7	78	71	7	58	55	3
— — — — — Vadsø	8	4	4	50	38	12	58	42	16	40	30	10
Tilsammen	994	468	526	7883	4498	3274	8877	4962	3791	5816	3307	2431
Fiskesygeh. i Kabelvaag (Østlofoten)	-	-	-	118	115	3	118	115	3	90	89	1
— - Henningsvær —	-	-	-	85	85	-	85	85	-	52	52	-
— - Skraaven —	-	-	-	18	18	-	18	18	-	4	4	-
— - Skjærvø (Skjærvø)	1	1	-	35	30	5	36	31	5	13	12	1
— - Brevik (Loppen)	-	-	-	10	10	-	10	10	-	3	3	-
— - Maasø (Maasø)	-	-	-	41	41	-	41	41	-	27	27	-
— - Gamvik (Tanen)	-	-	-	26	26	-	26	26	-	22	22	-
Tilsammen	1	1	-	333	325	8	334	326	8	211	209	2
Summa	995	469	526	8216	4823	3282	9211	5288	3799	6027	5316	2433

A n m. ¹⁾ Efter forrige Aarsliste tilbageiggende 8: Mænd 3, Kvinder 3. ²⁾ Efter forrige Mænd 8, Kvinder 7. ³⁾ Efter forrige Aarsliste tilbageiggende 12: Mænd 6, Kvinder 6.

behandlede Syge i 1880.

Udgaaede.						Døde.			Tilbage- liggende ved Aarets Slutning.			Mortali- tets- procent til samtlige Ud- gaaede.	Dagligt Middel- belæg.	Antal af Forplei- ningsdage for hver Ud- skreven.	Udgift til Medicin for hver Syg i Døgnet. Øre.	Antallet af For- pleinings- dage.
i Bedring.			uhelbredede.													
Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.					
7	5	2	-	-	-	15	10	5	6	6	-	14.3	9.7	33.8	-	3545
7	7	-	1	1	-	9	7	2	3	2	1	12.0	5.5	26.9	29.7	2013
5	4	1	1	1	-	6	3	3	6	4	2	11.6	6.4	45.2	19.5	2348
912	497	400	417	233	175	713	419	282	1019	507	502	9.1	1061.7	49.9	-	388578
17	17	-	3	2	1	8	7	1	-	-	-	6.8	-	19.0	-	2345
24	24	-	2	2	-	7	7	-	-	-	-	8.3	-	14.5	-	1232
9	9	-	3	3	-	2	2	-	-	-	-	11.2	-	12.2	-	220
18	16	2	3	2	1	2	1	1	-	-	-	5.6	-	24.1	-	868
5	5	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	10.0	-	24.3	26.0	243
11	11	-	2	2	-	1	1	-	-	-	-	2.5	-	22.9	21.0	937
1	1	-	1	1	-	2	2	-	-	-	-	7.7	-	16.7	24.0	435
85	83	2	15	13	2	23	21	2	-	-	-	-	-	-	-	6280
997	580	402	432	246	177	736	440	284	1019	507	502	-	-	-	-	394858

Aarsliste tilbageliggende 9: Mænd 3, Kvinder 6. ³⁾ Efter forrige Aarsliste tilbageliggende 15:

Paa Sygehusene til Behandling indkomne

Maladies dans les

Tabel XLIX.	Fordeling paa Sygehusene.								
	Sum.	Rigshospitalets Afdelinger.				Christiania.			Akers Kommunes.
		medicinske	chirurgiske.	for Hudsygge.	Børnehosp.	Byens.	Garnisons.	Diakonisse- huset.	
Exanthematisk Typhus	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	441	98	-	-	-	3	1	-	1
Akute Udslagssygdomme	141	4	-	-	1	6	15	-	-
Strubehoste, Diphtherit	15	-	4	-	1	1	1	1	-
Akut Bronchit	394	17	1	-	2	7	51	3	2
Lungebetændelse	339	79	-	-	-	24	12	2	1
Brystbetændelse	101	15	1	-	-	18	6	-	2
Svindot	251	17	-	-	-	112	2	18	8
Andre kroniske Sygdomme i Lungerne	114	25	-	-	-	28	3	2	13
Hjertesygdomme	76	8	-	-	-	25	1	4	5
Diarrhoe, Cholera nostras og Blodgang	132	9	-	-	-	18	-	1	-
Andre akute Sygd. i Fordøielsesorganerne	195	29	3	-	4	-	18	1	-
Kroniske	210	35	2	-	1	37	2	13	6
Leversygdomme, Gulsot	30	7	-	-	-	4	6	-	2
Nyresygdomme	88	24	-	-	1	24	-	-	2
Vatersot	20	4	2	-	-	3	-	-	-
Sygd. i Urinveiene	55	4	4	-	-	6	-	-	2
Gigtfeber	121	38	-	-	-	6	6	-	1
Kronisk Rheumatisme	145	2	1	-	-	29	2	-	6
Barsel-feber	6	3	-	-	-	-	-	-	-
Anden Barselsygd.	20	8	-	-	-	11	-	-	-
Livmoder, Æggestoksygdomme	139	8	7	1	-	34	-	10	3
Andre organ. Underlivssygdomme	8	-	-	-	-	3	-	2	-
Pyæmi, Septichæmi	11	3	-	-	-	2	-	-	-
Ernæringssygdomme	148	17	-	-	7	29	2	6	3
Tuberculøse Betænd., Miliartuberculose	7	2	2	-	-	-	-	-	-
Hjernebetændelse, Hydrocephalus	27	8	-	-	-	-	-	-	-
Hjerneslag, Lamhed	87	13	3	-	1	13	-	6	1
Organiske Sygd. i Hjerne og Rygmarv	64	16	-	-	-	34	-	3	2
Epilepsi	30	8	-	-	1	5	-	-	1
Andre Nervesygdomme	149	18	4	-	-	19	6	7	1
Sindssygdomme	110	4	-	-	-	5	-	4	-
Drankersygd.	45	18	-	-	-	3	-	1	-
Kræft	151	1	41	-	-	21	-	8	1
Andre Svulster	80	2	32	-	-	-	-	2	-
Spedalskhed	9	-	-	3	-	-	-	-	-
Hudsygdomme	191	1	-	48	1	22	6	-	4
Syphilis etc.	859	1	-	244	2	209	4	-	-
Gonorrhoe, Urethrit	376	1	-	64	1	142	14	-	-
Epididymit, Orchit, Excoriationer, Verrucæ	161	-	1	20	-	79	11	-	-
Chirurg. Sygd. i Urinveiene og Kjønsg.	92	-	28	2	-	4	1	2	2
Benbrud	216	-	60	-	-	44	-	2	2
Andre Læsioner	479	-	72	-	1	28	13	2	6
Chirurgiske Sygdomme i Aaresystemet, Phlegmone, Absces	358	2	45	-	-	34	13	3	4
Ulcera	175	-	11	2	-	45	1	1	1
Brok	43	-	15	-	1	-	1	-	1
Ben- og Ledsygdomme	367	1	106	-	3	49	5	6	5
Øiensygdomme	310	1	145	1	5	33	6	1	3
Øresygdomme	31	2	4	-	-	5	7	-	-
Medfødt Svaghed	3	-	-	-	-	3	-	-	-
Dannelsesfeil, Deformiteter	37	1	24	-	-	3	1	-	-
Alderdomssvaghed	21	-	-	-	-	9	-	4	2
Forskjellige andre Sygdomme	266	16	13	1	1	15	6	13	3
Friske, indlagte med Syge	154	6	26	14	9	40	-	7	3

Grupper af Sygdomstilfælde i 1880.

hospitaux en 1880.

Fordeling paa Sygehusene.

Moss By.	Fredrikstads By.	Fredrikstads Garnison.	Fredrikshalds By.	Fredrikstens Garnison.	Buskeruds Amt.	Drammens By.	Carl-Johansværn.	Jarlsb. og Laurviks Amt og Tønsberg By.	Hedemarkens Amt.	Christians Amt.	Bratsbergs Amt.	Østerriser By.	Arendals By.	Christiansands By.	Christiansands Garnison.	Lister og Mandals Amt.
1	12	1	1	.	3	12	.	2	6	.	3	1	1	31	.	1
.	.	.	4	2	.	3	9	.	.	.	1	1	.	8	24	.
5	1	34	5	37	.	.	42	.	.	1	1	.	3	10	51	.
.	.	1	3	1	.	1	16	1	.	1	3	.	7	12	19	2
3	2	1	1	4	.	2	1	1	.	1	1	.	2	1	1	1
.	.	1	5	1	2	1	1	1	1	1	4	.	1	1	2	1
.	2	.	1	5	.	1	1	1	1	1	.	.	.	1	1	.
.	3	23	1	4	.	2	9	.	1	.	1	.	.	2	15	.
.	.	30	1	4	.	2	3	.	.	.	1	.	.	2	.	.
1	.	1	6	1	.	.	8	1	1	1	3	.	.	2	8	.
1	1	.	.	4	1	1	1	.	.
1	1	1	.	1	.	2	1
1	3	.	7	1	1	2	.	1	1	.	1	.	1	2	1	.
1	1	7	.	6	.	.	19	2	2	1	5	1	.	.	8	.
.
.
.	2
.	3	.	2	1	3	.	1	1	.	2
.	1	1	.
2	3	.	2	.	1	1	.	.	4	1	6	.	.	2	.	.
1	2	1	.	.	.	1	.	.
1	1	.	1	.	.	.	1	.	1	.	.	1	1	1	1	.
2	2	2	.	16	.	2	7	.	.	.	1	2	1	1	4	1
.	.	.	5	.	.	9	.	2	2	8	11	.	.	1	.	.
.	1	.	2	.	.	1	.	1	1	1	1	.	2	.	.	5
.	.	.	2	1	2	1	2	.	.	.	1	.
1	.	1	.	.	.	5	1	6	4	.	8	.	.	.	2	1
1	1	.	2	.	2	15	2	11	22	26	.	.	15	15	1	1
.	1	11	.	.	.	1	7	.	4	.	3	.	1	3	1	.
.	.	.	.	1	.	1	2
7	.	1	3	6	1	4	3	10	1	1	3	1	3	6	.	.
7	4	25	8	6	7	6	54	10	4	3	8	4	4	13	16	1
3	7	25	8	20	2	6	6	5	2	1	5	1	1	7	23	.
3	2	1	.	1	1	1	3	3	2	.	6	.	1	4	13	3
1	1	1	1	1	3	.	.
3	1	1	3	4	.	5	1	4	9	4	20	1	3	2	3	2
3	1	3	3	1	4	.	.	1	.	.	11	.	1	2	2	2
.	1	1	.
.	1
3	6	.	2	17	2	5	8	3	2	1	.	.	4	1	.	.

f(a)

Paa Sygehusene til Behandling indkomne

Tabel XLVIII (Forts.).	Fordeling paa Sygehusene.							
	Stavanger Amt.	Stavanger By.	Bergens By.	Aalesunds By.	Romsdals Amt.	Trondhjems By.	Nordre Trondhjems Amt.	
							Skogn.	Namdalen.
Exanthematisk Typhus	-	-	-	-	-	-	-	-
Typhoidfeber	-	12	35	8	5	58	2	7
Akute Udslags sygdomme	5	3	29	-	3	3	-	2
Strubehoste, Diphtherit	1	-	3	-	-	1	-	-
Akut Bronchit	3	5	13	-	3	20	4	9
Lungebetændelse	3	5	51	3	2	15	3	4
Brystbetændelse	2	1	13	-	1	4	1	6
Svindst.	2	12	20	1	-	4	1	7
Andre kroniske Sygdomme i Lungerne	3	5	4	-	1	1	5	2
Hjertesygdomme	1	1	6	-	-	5	4	5
Diarrhoe, Cholera nostras og Blodgang	-	2	3	-	-	-	8	2
Andre akutte Sygd. i Fordøielsesorganerne	8	-	28	-	-	16	-	3
Kroniske	4	6	12	-	3	2	9	13
Lever sygdomme, Gulsot	-	-	-	-	-	-	1	1
Nyresygdomme	-	-	5	-	2	2	1	6
Vatersot	1	-	3	-	-	-	1	-
Sygdomme i Urinveiene	2	1	5	-	-	4	9	-
Gigtfeber	1	-	18	2	1	-	-	4
Kronisk Rheumatisme	5	1	4	-	3	17	10	5
Barsel feber	-	-	-	-	-	2	-	-
Anden Barselsygd.	-	-	-	-	-	-	-	-
Livmoder og Eggstokksygdomme	2	5	12	1	-	35	3	3
Andre organ. Sygd. Underlivsorganerne	-	-	-	-	-	-	1	-
Pyæmi og Septichæmi	-	1	-	-	2	-	-	-
Ernæringssygdomme	-	3	14	-	1	6	9	2
Tuberkuløs Betænd. Miliartuberkulose	-	-	3	-	-	-	-	-
Hjernebetændelse, Hydrocephalus	-	2	6	-	-	3	-	-
Hjerneslag, Lamhed	3	-	8	-	-	-	2	4
Organiske Sygd. i Hjerne og Rygmarv.	1	-	-	-	-	-	-	-
Epilepsi	-	-	4	-	-	1	-	-
Andre Nervesygdomme	1	1	10	1	-	9	4	9
Sindssygdomme	2	2	9	-	-	7	6	4
Drankersygdomme	-	-	3	-	-	12	-	-
Kræft	9	3	15	-	5	5	5	3
Svulster	2	-	12	-	-	2	6	2
Spedalskhed	1	-	-	-	-	3	-	1
Hudsygdomme	1	12	30	-	1	9	9	9
Syphilis	8	15	57	-	15	103	25	9
Gonorrhoe, Urethrit	1	14	46	-	-	26	3	2
Epididymit, Orchit, Excoriationer, Verruæ	1	-	1	-	-	22	1	-
Chirurg. Sygd. Urinveiene og Kjønssorg.	7	7	16	-	-	10	5	-
Benbrud	2	7	29	-	1	7	6	3
Andre Læsioner	14	5	40	1	4	35	7	16
Chirurgiske Sygdomme i Aarsystemet	-	-	-	-	-	-	-	-
Phlegmone og Absces	13	4	17	-	9	10	8	11
Ulcera	7	8	12	1	1	3	9	7
Brok	2	3	5	-	-	1	1	1
Ben- og Ledsyge	12	6	23	1	7	15	13	5
Øiesygdomme	3	2	5	-	2	19	7	8
Øresygdomme	-	-	-	-	1	-	-	5
Medfødt Svaghed	-	-	-	-	-	-	-	-
Dannelsesfeil, Deformiteter	2	-	2	-	1	-	-	1
Alderdomssvaghed	-	1	-	-	-	-	-	-
Forskjellige andre Sygdomme	3	10	22	-	5	29	12	9
Friske, indlagte med Syge	2	7	19	-	-	9	-	1

Grupper af Sygdomstilfælde i 1880.

Fordeling paa Sygehusene.								Sum for Amts- og Bysygehuse.	Fordeling paa Fiskesygehuse.					
Alstahaug.	Bode.	Buksnes.	Tromsø.	Alten.	Hammerfest.	Vardo.	Vadsø.		Kabelvaag.	Henningsvær.	Skraaven.	Skjærvø.	Brevik.	Maasø.
-	-	-	-	-	-	-	6	6	-	-	-	1	-	-
31	-	15	18	-	19	10	-	398	28	1	1	-	6	7
1	8	-	4	-	1	-	-	137	1	-	1	-	-	2
-	-	1	-	-	-	-	-	14	-	1	-	-	-	-
-	2	9	3	-	1	12	3	360	8	19	4	-	2	1
-	2	11	12	1	3	2	3	305	9	13	-	-	4	5
4	-	4	3	-	2	1	1	98	-	-	1	-	2	-
8	3	1	4	-	1	2	3	249	-	-	-	-	2	-
-	1	2	-	-	-	1	-	112	-	-	1	-	-	-
1	1	-	-	-	-	-	2	74	-	-	1	-	-	-
2	3	1	-	-	-	1	3	109	15	8	-	-	-	-
3	3	6	-	1	4	4	7	182	5	1	4	-	2	1
5	5	4	1	-	8	1	-	202	-	-	-	1	5	1
-	-	-	-	-	-	-	-	26	-	3	-	1	-	-
2	-	1	1	-	3	3	1	84	1	-	1	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	20	-	-	-	-	-	-
2	-	4	1	-	1	-	1	51	1	-	2	-	1	-
3	1	-	-	-	4	2	1	104	5	9	1	-	1	-
1	1	-	-	-	-	1	-	141	-	1	-	-	3	-
-	-	-	1	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	20	-	-	-	-	-	-
2	1	1	2	-	1	-	-	139	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	6	2	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	2	-	-	11	-	-	-	-	-	-
19	1	2	3	-	-	2	7	145	-	-	-	-	2	1
-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	23	-	1	3	-	-	-
2	-	-	-	-	-	2	1	81	2	-	-	1	2	-
1	-	-	-	-	-	-	-	63	1	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	29	-	-	-	1	-	-
6	-	1	2	-	3	2	-	142	1	3	-	1	1	1
2	10	-	6	-	-	2	-	105	1	-	2	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	45	-	-	-	-	-	-
12	1	-	2	-	2	-	-	150	-	-	-	-	-	1
7	-	3	-	-	-	-	-	79	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-
1	2	2	-	-	2	2	-	191	-	-	1	-	-	-
11	-	2	19	16	4	2	1	858	1	-	-	-	-	-
3	5	13	6	4	7	3	-	373	1	1	-	-	2	-
1	-	-	-	-	1	1	-	157	1	1	-	1	-	-
-	1	-	2	-	1	-	-	92	-	-	-	-	-	-
3	1	3	2	1	2	1	2	213	2	-	-	-	1	-
7	2	4	1	-	3	10	3	454	10	6	1	3	1	4
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	4	12	12	-	9	1	3	344	5	3	-	4	1	-
3	2	4	3	-	7	-	-	172	1	1	1	-	1	-
-	-	1	-	-	-	-	-	39	3	1	-	-	-	-
12	1	18	3	-	3	4	-	363	1	-	1	1	-	1
7	1	9	6	-	-	-	1	299	5	2	2	1	1	-
-	-	-	2	-	-	-	-	31	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	37	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	1	-	-	21	-	-	-	-	-	-
9	2	1	-	-	9	1	1	241	8	9	-	1	1	1
-	1	-	-	-	1	1	-	153	1	-	-	-	-	-

Kjendte Dødsarsa-

(Causes de

Tabel XLIX. Dødsarsag. (Causes de décès).	Sum.	De vigtigste Dødsarsagers Forhold til samtlige opgivne Dødsarsager i pCt.	Fordeling paa Stifter. (par diocès).						Fordeling paa Kjøen. (par sexe).			0-1 Aar.	
			Christiania.	Hamar.	Christianssand.	Bergen.	Trondhjem.	Tromsø.	Mandkjøn.	Kvindkj.	Uopgivet.	Mandkj.	Kvindkj.
Abscessus pelvis	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
— pulmonum	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Alcoholismus	15	-	5	3	2	2	1	2	14	1	-	-	-
Anæmia	2	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-
— cerebri	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
— perniosa	20	-	12	2	4	-	-	2	7	13	-	-	-
Aneurysma	8	-	7	1	-	-	-	-	7	1	-	-	-
Angina	2	-	1	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-
— membr. (Croup)	200	1.2	120	21	24	22	6	7	116	84	-	14	10
Apoplexia cerebri	394	2.6	158	31	70	41	62	32	221	173	-	-	-
Arthritis deformans	7	-	4	1	-	-	2	-	3	4	-	-	-
Arthrocae	85	-	35	9	11	10	11	9	56	29	-	2	-
Asthma	28	-	10	5	5	4	4	-	12	16	-	1	-
Atelectasis pulmonum	7	-	3	-	3	1	-	-	3	4	-	3	4
Atrophia infantum	80	-	9	6	22	18	12	13	37	43	-	29	41
Bronchitis acuta	597	3.9	317	35	112	48	57	28	325	272	-	173	139
— chronica	351	2.3	140	35	80	33	49	14	160	191	-	3	2
Cancer	790	5.1	272	122	126	82	122	66	396	394	-	-	-
Carbunculus	6	-	3	-	-	-	2	1	4	2	-	-	-
Carditis, Endo-, Peri-	19	-	9	1	1	4	4	-	9	10	-	-	-
Caries, Necrosis, Periostitis	42	-	13	6	11	3	3	6	33	9	-	-	-
Cellulitis pelvis	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Cholera nostras	146	-	90	4	29	9	8	6	77	69	-	45	35
Combustio	29	-	9	5	8	4	1	2	12	17	-	1	3
Commotio cerebri	23	-	2	1	3	1	14	2	13	10	-	1	-
Contusio	14	-	6	2	2	2	1	1	11	3	-	-	-
Convulsiones infantum	349	2.3	182	14	75	44	25	9	181	168	-	147	131
Cystitis	43	-	5	8	6	9	10	5	35	8	-	-	-
Debilitas congenita	266	1.7	145	20	33	15	28	25	151	115	-	150	144
— senilis	917	6.0	329	101	169	117	98	103	410	507	-	-	-
Diabetes	30	-	9	8	5	4	3	1	21	9	-	-	-
Diarrhoea acuta	613	3.9	350	22	107	67	27	40	325	288	-	215	189
— chronica	28	-	22	1	1	4	-	-	17	11	-	-	-
Dilatatio ventriculi	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
Diphtheritis faucium	136	-	60	27	31	9	3	6	60	76	-	2	6
Dysenteria	41	-	2	-	18	4	7	10	27	12	2	8	2
Dystokia (vide Puerperium)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eclampsia gravid. (vide Puerperium)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eczema universale	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
Elephantiasis Arabum	2	-	-	-	1	-	1	-	1	1	-	-	-
— Græcorum	139	-	-	-	4	62	64	9	86	53	-	-	-
Embolia	30	-	5	5	7	5	6	2	12	18	-	-	-

ger i 1880.

décès en 1880).

Fordeling paa Alder (par åge).																		Alder er opgivet for							
1-5 Aar.		5-10 Aar.		10-15 Aar.		15-20 Aar.		20-30 Aar.		30-40 Aar.		40-50 Aar.		50-60 Aar.		60-70 Aar.			70-80 Aar.		80-90 Aar.		90-100 Aar.		
Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.		Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
-	1	-	1	-	1	2	3	-	-	1	1	1	1	2	1	1	4	1	-	-	-	-	-	20	
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	8	
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
77	46	21	26	2	1	-	-	-	-	1	1	3	5	17	6	41	31	58	46	64	57	27	23	198	
-	-	-	-	1	-	3	-	1	2	3	5	17	6	41	31	58	46	64	57	27	23	1	3	389	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	
2	2	4	-	7	2	5	5	9	7	9	2	6	3	6	1	4	2	1	-	1	-	2	-	81	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	2	1	2	6	3	5	-	1	-	-	27	
8	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	80	
98	84	6	6	4	-	1	-	1	2	4	2	3	3	7	1	6	9	15	13	7	7	-	1	592	
4	3	-	-	2	-	1	1	1	1	6	6	5	23	26	35	68	66	60	19	19	-	-	2	351	
1	-	1	1	-	-	2	6	8	12	17	48	53	114	120	128	112	71	57	12	19	-	-	1	783	
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	5	
-	1	-	-	1	2	1	-	2	3	2	2	-	-	1	-	1	1	-	1	-	1	-	-	19	
1	-	2	-	1	-	6	2	11	1	4	3	1	-	2	2	3	-	-	-	1	-	-	-	40	
16	19	3	3	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
9	10	-	2	1	-	-	-	1	-	2	3	-	-	-	4	2	3	5	2	1	2	-	-	146	
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	4	1	3	2	-	1	2	-	-	28	
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	4	1	3	2	-	5	2	-	1	22	
1	1	1	-	-	-	1	-	-	3	1	1	-	1	-	1	-	-	-	1	-	1	1	-	13	
32	35	2	2	-	-	-	-	-	-	3	1	1	-	1	-	-	-	-	1	-	1	1	-	349	
1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	4	-	1	1	5	3	6	3	13	-	2	-	40	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	296	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	13	12	102	115	242	301	52	71	909
71	57	1	1	1	1	-	-	3	1	2	3	2	-	5	1	4	1	2	1	-	-	-	-	29	
1	2	7	3	3	4	-	-	2	2	6	1	1	7	5	6	8	3	5	8	2	5	-	-	610	
-	-	1	1	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	2	4	1	2	2	-	-	-	-	26	
32	22	13	20	7	20	6	3	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
7	3	1	2	-	-	2	-	1	-	2	1	3	1	1	1	1	-	1	1	-	-	-	-	135	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	38	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	-	-	-	1	-	2	4	16	6	16	10	20	8	16	8	5	6	3	3	-	3	-	1	122	
-	-	-	1	1	-	4	-	2	-	-	4	2	-	5	-	1	3	1	-	-	-	-	-	88	

Kjendte Dødsarsa-

Tabel XLIX (Forts.). Dødsarsag. (Causes de décès).	Sum.	De vigtigste Dødsarsagers Forhold til samtlige opgivne Dødsarsager i pCt.	Fordeling paa Stifter. (par diocèses).						Fordeling paa Kjøen. (par âge).			0-1 Aar.		
			Christiania.	Hannar	Christianssand.	Bergen.	Trondhjem.	Tromsø.	Mandkj.	Kvindkj.	Uopgivet.	Mandkj.	Kvindkj.	
Embolia cerebri	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Emphysema	5	-	5	-	-	-	-	-	3	2	-	-	-	-
Empyema	6	-	3	-	2	-	1	-	3	3	-	-	-	-
Encephalitis	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Enteritis, Gastro-	201	1.3	88	16	24	34	28	11	120	81	-	63	40	
Epilepsi	32	-	11	3	7	5	6	-	22	10	-	-	-	
Erysipelas	68	-	29	11	15	2	6	5	29	39	-	9	13	
Febris intermittens	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
— puerperalis (vide Puerperium)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
— rheumatica	69	-	19	3	24	11	8	4	39	30	-	-	-	
— typhoidea (Ileotyphus)	308	2.0	81	26	52	35	59	55	162	146	-	-	1	
Febris typhosa exanthematica (Typhus exanthem)	3	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	
Fistula stercorea	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	
— urethræ	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	
Fractura ossium	62	-	25	9	10	9	5	4	45	17	-	-	-	
Gangræna Decubitus	64	-	17	9	5	8	15	10	33	31	-	-	2	
— pulmonum	3	-	1	-	-	-	2	-	2	1	-	-	-	
Gastritis	28	-	10	4	7	3	4	-	17	11	-	2	2	
— chronica	129	-	33	23	24	15	22	12	70	59	-	-	1	
Hæmorrhagia	14	-	5	-	3	3	2	1	10	4	-	1	-	
— pulmonum	25	-	8	1	3	3	7	3	17	8	-	1	2	
— umbilicalis	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	
— uteri (non puerperalis)	14	-	6	2	2	-	2	2	-	14	-	-	-	
— ventriculi	19	-	7	1	4	3	3	1	10	9	-	-	1	
Hæmophilia	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	
Hepatitis	22	-	6	4	6	2	1	3	15	7	-	-	-	
Hernia	75	-	22	9	10	8	13	13	38	37	-	2	-	
Hydrocephalus	27	-	7	3	6	4	5	2	16	11	-	9	6	
Hydrops	173	1.1	53	24	30	26	20	20	69	104	-	2	1	
Hydrothorax	5	-	1	1	3	-	-	-	2	3	-	-	-	
Hyperæmia cerebri	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	
Icterus	28	-	16	1	3	6	1	1	17	11	-	8	4	
Insania	59	-	17	-	10	22	10	-	23	36	-	-	-	
Intoxicatio	7	-	4	1	-	1	-	1	3	4	-	-	1	
Ischuria	10	-	-	4	5	1	-	-	9	1	-	-	-	
Laryngitis	29	-	9	3	5	4	8	-	12	17	-	3	5	
Leucæmia	5	-	1	1	1	2	-	-	2	3	-	-	-	
Lymphoma malignum	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
Mania puerperalis (vide Puer.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Meningitis	337	2.2	130	38	54	51	47	17	180	157	-	21	30	

ger i Norge 1880.

Fordeling paa Alder (par åge).																								Alder er opgivet for	
1-5 Aar.		5-10 Aar.		10-15 Aar.		15-20 Aar.		20-30 Aar.		30-40 Aar.		40-50 Aar.		50-60 Aar.		60-70 Aar.		70-80 Aar.		80-90 Aar.		90-100 Aar.			
Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
15	16	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	
1	-	-	-	1	-	1	2	4	2	4	3	7	3	7	2	7	4	5	5	2	2	-	-	199	
1	-	-	-	1	-	2	1	3	6	5	2	3	-	2	-	4	1	1	-	-	-	-	-	32	
1	2	1	-	-	-	2	3	3	3	2	2	2	4	4	5	4	4	1	2	2	2	-	-	68	
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	1	1	4	4	6	4	7	8	5	5	3	3	4	2	5	1	2	-	1	1	-	-	67	
6	4	4	8	16	16	26	23	59	41	18	26	14	11	11	6	4	5	4	3	-	-	1	-	307	
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	
-	2	1	1	-	-	3	-	8	1	3	1	8	-	8	1	5	1	7	3	1	5	1	2	1	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	1	1	6	3	4	-	7	9	10	11	4	-	62	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	61	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	
1	1	-	1	1	-	5	-	1	-	6	1	2	-	2	2	1	2	-	-	-	-	-	-	28	
-	-	2	-	1	1	1	1	3	1	3	5	7	17	13	26	12	12	14	2	5	1	1	-	128	
-	-	3	1	-	-	1	2	1	2	1	-	1	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	13	
1	1	-	1	-	-	2	3	-	5	1	1	-	-	3	1	3	-	-	-	-	-	-	-	25	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	4	-	6	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	14	
-	-	1	-	1	1	-	-	2	-	1	2	2	2	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	18	
-	-	-	-	-	-	1	1	-	2	3	-	2	1	3	-	4	2	2	1	-	-	-	-	1	
-	-	-	-	-	-	1	1	-	2	3	-	2	1	3	-	4	2	2	1	-	-	-	-	22	
1	-	-	-	1	-	1	-	3	-	1	4	2	8	6	8	9	8	-	6	2	1	-	1	72	
5	2	-	2	2	-	3	-	1	4	4	2	8	1	8	9	8	8	6	2	1	-	-	-	27	
2	3	1	2	6	1	3	2	1	7	9	4	4	16	12	19	11	21	10	23	7	3	-	-	170	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	5	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
1	2	-	-	1	-	-	1	-	1	-	1	-	1	-	4	2	-	1	-	1	-	-	-	28	
-	-	-	1	-	1	-	2	3	1	2	3	5	3	3	8	3	7	4	5	3	5	-	-	59	
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	-	-	-	-	7	
2	4	3	1	1	-	-	1	5	-	1	-	1	-	-	-	-	1	1	3	-	-	-	-	10	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	5	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
53	42	28	25	16	15	15	10	15	21	11	6	6	7	8	-	4	-	2	-	-	-	-	-	335	

Kjendte Dødsarsa-

Tabel XLIX (Forts.). Dødsarsag. (Causes des décès).	Sum.	De vigtigste Dødsarsagers Forhold til samtlige opgivne Dødsarsager i pct.	Fordeling paa Stifter. (par diocèses).						Fordeling paa Kjøen. (par åge).			0-1 Aar.	
			Christiania.	Hamar.	Christianssand.	Bergen.	Trondhjem.	Tromsø.	Mandkj.	Kvindekj.	Uopgivet.	Mandkj.	Kvindekj.
Meningitis cerebro-spinalis epidemica	17	-	1	4	2	4	4	2	8	5	4	1	-
— tuberculosa	491	3.2	194	39	140	38	40	40	255	236	-	49	48
— spinalis, Myelitis	20	-	8	4	4	1	2	1	16	4	-	1	-
Melæna	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-
Morbilli	3	-	-	-	-	-	-	3	1	-	2	1	-
Morbus Addisoni	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
— Basedowi	2	-	-	-	1	-	1	1	1	1	-	-	-
— ovarii	30	-	14	4	3	4	3	2	-	30	-	-	-
— Werlhofii	6	-	2	-	2	-	2	-	3	3	-	-	-
— viarum uriniferarum	24	-	4	3	6	5	5	1	22	2	-	-	-
Morsus vipperæ beri	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Nephritis, Morbus Brighthii	272	1.8	105	34	55	29	31	18	168	104	-	2	1
Noma	2	-	1	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-
Obstructio alvi, Ileus	129	-	38	19	25	27	10	10	83	46	-	8	1
Oedema glottidis	5	-	-	-	1	2	2	-	4	1	-	2	1
— pulmonum	33	-	11	2	6	13	1	-	19	14	-	-	-
Osteomyelitis	2	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Otitis interna	3	-	3	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
Paralysis	36	-	10	1	11	3	7	4	15	21	-	-	1
— generalis	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Pemphigus	4	-	4	-	-	-	-	-	3	1	-	2	-
Peritonæitis (vide Puerp.)	208	1.8	64	29	25	31	42	17	106	102	-	7	4
Pernio	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Phlebitis	5	-	3	-	1	-	-	1	4	1	-	3	1
Phlegmone, Abscessus	50	-	15	3	15	6	4	7	27	22	1	6	3
Pleuritis	107	-	32	18	21	17	12	7	43	62	2	5	2
Pneumonia	1501	9.8	400	241	434	207	153	66	846	654	1	47	37
— catarrhalis	54	-	54	-	-	-	-	-	23	31	-	13	17
Pneumothorax	2	-	1	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-
Prostatitis	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Purpura	10	-	5	1	2	1	-	1	7	3	-	1	1
Pustula maligna	2	-	1	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-
Pyæmia	70	-	27	6	12	11	8	6	46	24	-	5	3
In Puerperio:													
Dystokia	29	-	2	1	9	11	3	3	-	29	-	-	-
Eclampsia	15	-	3	3	5	5	2	1	-	15	-	-	-
Embolia	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Epistaxis	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Febris puerperalis	147	-	49	16	26	19	22	15	-	147	-	-	-
Graviditas extraterina	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Hæmorrhagia uteri	15	-	5	1	4	1	-	1	-	15	-	-	-

ger i Norge i 1880.

Fordeling paa Alder (par åge).														Alder er opgivet for										
1-5 Aar.		5-10 Aar.		10-15 Aar.		15-20 Aar.		20-30 Aar.		30-40 Aar.		40-50 Aar.			50-60 Aar.		60-70 Aar.		70-80 Aar.		80-90 Aar.		90-100 Aar.	
Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.		Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.	Mandkj.	Kvindkj.
1	1	1	2	-	1	3	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13
129	100	45	43	23	25	3	7	8	8	4	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	489
-	-	-	-	3	-	-	-	2	-	1	2	4	1	4	-	-	-	1	-	-	-	-	-	19
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	1	-	2	-	4	-	4	-	6	-	8	-	4	-	1	-	-	-	-	30
-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	6
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	2	1	5	-	6	-	7	-	-	-	24
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
6	4	11	4	2	7	5	9	16	10	18	13	21	18	28	14	39	12	18	10	-	2	-	-	270
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
5	-	-	-	1	-	5	1	8	3	11	1	4	10	18	11	8	10	11	4	3	4	-	-	127
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	-	-	5
1	-	-	-	-	1	-	-	1	2	2	2	1	1	2	2	5	2	4	1	1	3	-	-	31
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	1	2	6	6	5	7	3	3	-	-	-	-	36
-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
6	9	3	5	4	2	4	12	12	16	14	13	13	14	17	9	17	6	8	5	1	3	-	-	204
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
5	2	1	1	1	2	1	2	3	1	1	2	1	-	2	2	2	3	2	3	1	-	-	-	5
5	7	2	5	3	2	2	1	12	9	5	7	7	3	11	1	6	2	2	1	-	-	-	-	47
64	55	16	9	8	9	20	14	58	34	68	53	123	77	152	86	161	138	87	98	37	42	1	1	1495
9	11	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	54
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
1	-	3	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1	2	2	2	-	2	5	2	7	5	4	2	6	2	11	1	4	2	1	-	-	1	-	-	10
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	70
-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	12	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28
-	-	-	-	-	-	-	3	4	-	6	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	2	-	53	-	70	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	141
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15

f (b)

Kjendte Dødsarsa-

Tabel XLIX (Forts.). Dødsarsag. (Causes de décès).	Sum.	De vigtigste Dødsarsagers Forhold til samtlige opgivne Dødsarsager i pCt.	Fordeling paa Stifter. (par diocèses).						Fordeling paa Kjøen. (par sexe).			0—1 Aar.		
			Christiania.	Hamar.	Christianssand.	Bergen.	Trondhjem.	Tromsø.	Mandk.	Kvindek.	Uopgivet.	Mandk.	Kvindek.	
			Mania puerperalis	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Nephritis	3	-	2	-	-	-	1	-	-	-	3	-	-	-
Oedema pulmonum	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Peritonæitis	3	-	2	-	1	-	-	-	-	-	3	-	-	-
Phlegmone	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Pyæmia	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Ruptura uteri	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Tuberculosis pulmonum	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
Uræmia	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Puerperium (Causa ignota)	7	-	2	-	5	-	-	-	-	-	7	-	-	-
Rachitis	54	-	27	3	7	10	4	3	29	25	-	9	6	
Rheumatismus chronicus	4	-	2	1	1	-	-	-	-	4	-	-	-	
Ruptura cordis	3	-	2	1	-	-	-	-	2	1	-	-	-	
— viscerum	4	-	2	1	-	1	-	-	3	1	-	-	-	
Sarcoma	11	-	6	1	1	1	1	1	5	6	-	-	-	
Scarlatina	620	4.0	45	3	147	78	127	220	323	296	1	27	29	
Scorbutus	6	-	-	-	2	-	2	2	4	2	-	-	-	
Scrophulosis	69	-	38	5	19	4	3	-	34	35	-	6	1	
Strictura laryngis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	
— oesophagi	3	-	1	-	-	1	1	-	1	2	-	-	-	
— urethræ	3	-	2	-	-	1	-	-	3	-	-	-	-	
Syphilis	65	-	26	5	11	7	9	7	35	30	-	22	20	
Tabes dorsalis	3	-	1	-	1	-	1	-	1	2	-	-	-	
Tetanus, Trismus	19	-	6	2	6	3	4	2	13	6	-	5	2	
Tuberculosis miliaris acuta	7	-	6	-	1	-	-	-	2	5	-	-	-	
— pulm. (vide Puerperium)	2606	16.9	1074	183	664	264	306	115	1204	1401	1	8	13	
— organ. alior.	53	-	24	1	11	9	5	3	31	22	-	2	2	
Tumores	15	-	11	-	1	3	-	-	8	7	-	1	-	
— uteri	2	-	1	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	
Tussis convulsiva	375	2.4	195	5	103	22	38	12	154	221	-	84	88	
Typhlitis, Peritonæitis	7	-	4	-	1	-	2	-	4	3	-	-	-	
Ulcus ventriculi	6	-	3	-	1	-	2	-	4	2	-	-	-	
Uræmia	28	-	9	4	4	1	9	1	23	5	-	-	-	
Variolæ	24	-	19	-	5	-	-	-	14	9	1	2	3	
Vitia organica abdominis	151	-	34	21	37	24	24	11	65	86	-	-	-	
— cerebri	110	-	51	10	19	12	16	2	46	64	-	1	3	
— conformationis	6	-	3	-	3	-	-	-	2	4	-	2	3	
— cordis	406	2.6	182	55	73	40	44	12	198	208	-	1	2	
— hepatis	32	-	14	8	5	3	2	-	18	14	-	-	-	
— pectoris	3	-	2	-	-	-	-	1	1	2	-	-	-	
— ventriculi	34	-	9	2	3	4	16	-	13	21	-	-	-	
Vulnera	30	-	6	5	7	7	3	2	28	2	-	-	-	
Causæ aliæ ¹⁾	5	-	2	1	1	-	1	-	1	4	-	-	1	
Tilsammen	15391	-	5828	1444	3239	1814	1893	1173	7808	7568	15	1241	1110	

¹⁾ Asphyxia 1 Kv. (0—1 Aar); Marasmus 1 Md. (30—40), 1 Kv. (50—60); Prolapsus

ger i Norge i 1880.

Fordeling paa Alder (par åge).																				Alder er opgivet for					
1—5 Aar.		5—10 Aar.		10—15 Aar.		15—20 Aar.		20—30 Aar.		30—40 Aar.		40—50 Aar.		50—60 Aar.		60—70 Aar.		70—80 Aar.			80—90 Aar.		90—100 Aar.		
Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.		Mandkj.	Kvindekj.	Mandkj.	Kvindekj.	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	43	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	
186	169	87	75	15	13	2	3	1	-	1	1	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	609	
17	18	5	4	3	6	2	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	69	
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	
1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2	4	4	4	-	1	-	-	-	-	1	-	-	63	
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	
1	-	-	2	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	19	
1	-	-	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	
48	20	21	43	32	60	105	192	372	359	244	296	133	201	142	137	77	64	19	14	-	2	-	-	2602	
6	2	2	4	3	3	1	3	6	2	3	3	5	2	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	51
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	1	-	1	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	15
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
60	114	9	18	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	374
-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
-	-	-	-	-	1	3	-	1	1	-	-	6	2	1	-	3	-	7	1	1	-	1	-	-	28
3	2	1	1	-	1	-	-	2	-	1	1	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22
-	1	1	2	1	2	-	2	3	2	3	4	6	11	12	18	20	26	14	14	4	3	1	-	-	150
1	1	-	4	3	1	-	7	3	7	5	8	7	21	9	15	9	-	-	3	-	2	-	-	-	109
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
2	4	11	6	7	15	13	16	21	20	18	23	20	16	27	33	44	28	27	30	7	14	-	-	-	405
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	1	3	-	2	4	4	5	2	2	1	2	-	-	-	29
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	2	3	2	4	6	2	6	-	-	3	1	1	-	-	34
-	1	1	-	2	1	5	-	4	-	5	-	3	-	4	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	29
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
1023	904	345	344	200	236	271	361	745	702	567	688	590	596	824	644	830	694	644	609	429	503	64	86	15252	

recti 1 Kv. (70—80); Vomitus 1 Kv. (50—60).

i Byerne 1880.

Fordeling paa Byerne.

VIII		IX			X			XI			XIII	XIV	XV		XVI	XVII	XVIII	XIX	XX																	
Porsgrund.	Brevik.	Kragerø.	Stathelle.	Østerriser.	Tvedstrand.	Arendal.	Grimstad.	Lillesand.	Christianssand.	Mandal.	Farsund.	Flekkefjord.	Sogndal.	Ekersund.	Sandnes.	Stavanger.	Skudeeneshavn.	Kopervik.	Haugesund.	Bergen.	Florø.	Aalesund.	Molde.	Christianssund.	Trondhjem.	Levanger.	Stenkjer.	Namsos.	Mosjøen.	Bodø.	Tromsø.	Hammerfest.	Vardo.	Vadsø.		
5	1	-	-	2	-	4	2	-	26	6	1	-	-	-	1	21	-	2	2	23	-	-	2	1	5	9	-	1	2	-	-	2	-	1	1	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
1	3	-	1	-	1	1	-	-	4	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	15	-	-	2	1	5	-	-	-	-	-	-	2	1	1	1	
-	-	2	1	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	5	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	11	-	-	-	-	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	2	-	1	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	1	7	1	4	-	15	6	5	37	6	2	8	-	6	-	60	2	1	7	77	-	7	4	4	40	1	1	1	-	1	2	5	-	2	2	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	3	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	3	-	-	-	2	-	1	-	1	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Kjendte Dødsårsager

Dødsårsag. (Causes de décès).	Tilsammen.	Procent i Forhold til samtlige i Byerne opgivne Dødsårsager.	I		II		III			IV				V				VI		VII					
			Christiania.	Drøbak.	Soon.	Moss.	Sarpsborg.	Fredrikstad.	Fredrikshald.	Drammen.	Holmsbo.	Hønefoss.	Kongsberg.	Holmesstrand.	Aasgaardstrand.	Svelvik.	Horten.	Tønsberg.	Sandefjord.	Laurvik.	Kongsvinger.	Hamar.	Gjøvik.	Lillehammer.	Skien.
Rachitis.....	33	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rheumatismus chron.	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ruptura cordis.....	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— viscerum.....	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sarcoma.....	7	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Scarlatina.....	138	2.0	16	-	-	-	1	3	1	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Scorbutus.....	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Scrophulosis.....	40	-	14	-	-	-	1	1	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Stricture laryngis.....	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— oesophagi.....	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— urethræ.....	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Syphilis.....	39	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tabes dorsalis.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tetanus & Trismus.....	7	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberculosis miliaris acuta.....	6	-	5	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— pulmonum.....	1239	18.1	416	2	6	10	24	28	71	2	6	14	2	1	3	27	14	8	28	2	4	4	1	25	-
— organ. alior.....	30	-	6	-	-	-	2	1	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tumores.....	14	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— uteri.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tussis convulsiva.....	289	4.2	115	2	3	-	2	9	23	-	2	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
Typhlitis, Peri-.....	5	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulcus ventriculi.....	4	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uræmia.....	12	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Variolæ.....	17	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitia organica abdominis.....	34	-	5	-	1	-	1	-	2	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — cerebri.....	49	-	18	-	2	1	1	1	2	-	-	-	-	-	1	1	3	2	1	-	-	-	-	-	1
— — conformat.....	5	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — cordis.....	186	2.7	61	-	5	2	5	2	9	-	7	-	-	3	1	3	-	5	2	3	-	-	-	-	4
— — hepatis.....	10	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — pectoris.....	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — ventriculi.....	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Vulnera.....	5	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Causæ aliæ ¹⁾	31	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen.....	6061	-	2365	8	3	88	37	126	163	357	5	15	92	15	2	28	95	55	36	134	17	38	8	14	128

1) Asphyxia 1, Prolapsus ani 1, Vomitus 1.

b. Typhoidfeber. (Forts.)

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
V.	Tønsberg:												
	Tønsberg By.....	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	1	-
	Horten.....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	3
	Landdistrikt.....	1	1	-	2	-	5	2	1	2	1	1	-
	Hof.....	3	5	1	-	1	2	6	9	5	11	7	5
Laurvik.....	4	2	2	6	4	2	8	13	24	11	1	3	
VI.	Solør og Odalen.....	1	-	1	-	-	-	1	9	2	2	2	-
	Hedemarken.....	5	1	6	4	3	-	4	-	2	29	17	17
	Søndre Østerdalen.....	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	5	3
	Rendalen.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	Tønset.....	-	3	3	-	2	1	-	1	6	3	-	4
VII.	Hadeland og Land.....	12	12	3	1	-	1	-	-	3	-	-	-
	Toten.....	2	-	3	1	1	2	-	4	7	3	5	2
	Faaberg.....	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	3	-
	Ringebu.....	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	1
VIII.	Skien:												
	Skien By.....	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Porsgrund.....	-	-	1	-	-	-	1	1	6	3	-	-
	Landdistrikt.....	-	1	4	-	-	-	2	-	-	2	1	1
	Kragerø.....	4	4	1	2	2	2	-	-	2	7	1	2
Holden.....	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
IX.	Østre Nedenæs:												
	Østerrisør.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Landdistrikt.....	7	-	1	3	2	-	-	1	2	-	1	10
	Vestre Nedenæs:												
	Arendal og Omegn.....	1	1	1	-	1	1	-	-	-	-	1	-
Landdistrikt.....	-	1	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	
Evje.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
X.	Christianssand.....	2	5	5	7	-	1	1	1	2	1	-	1
	Oddernæs.....	4	3	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1
	Lyngdal.....	10	4	5	4	6	3	-	-	2	4	-	3
	Flekkefjord.....	9	6	-	1	2	3	2	-	1	1	6	6
XI.	Ekersund.....	1	-	-	4	-	-	-	2	-	1	6	-
	Sandnæs.....	-	-	-	-	4	-	1	2	3	-	1	-
	Stavanger.....	-	1	2	-	-	2	1	2	5	2	1	3
	Finne.....	1	1	7	-	1	1	-	2	3	1	-	-
	Sand.....	-	-	8	-	2	1	-	-	-	-	-	-
	Karmøen.....	4	-	2	3	4	-	-	2	-	-	-	-
	Haugesund.....	3	5	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
XII.	Indre Søndhordland.....	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Ytre.....	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
	Tysnæs.....	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
	Indre Hardanger.....	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ytre.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-
	Voss.....	3	6	13	2	2	6	1	-	1	2	1	2
	Søndre Midthordland.....	6	4	6	-	1	-	1	-	-	1	5	4
	Nordre.....	6	2	6	6	6	3	4	4	2	16	4	10
	Indre Nordhordland.....	2	-	-	1	-	-	-	-	-	1	3	2
Ytre.....	2	-	3	-	7	-	5	5	5	5	2	1	

b. Typhoidfeber (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
XIII.	Bergen	4	7	3	1	3	2	2	3	5	6	-	12
XIV.	Lærdal	-	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-
	Indre Sogn	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
	Midtre —	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ytre —	1	1	5	-	3	-	-	-	-	1	1	-
	Ytre Søndfjord	-	-	-	1	-	1	-	2	1	1	-	-
	Indre —	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	Kinn	-	-	5	5	1	1	-	-	-	-	-	-
	Nordfjordeidet	1	1	-	-	-	-	3	1	-	3	2	-
	Indviken	15	4	1	-	-	1	1	1	-	-	1	-
	Gløppen	5	4	3	-	4	1	2	1	1	2	3	1
XV.	Vestre Søndmøre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
	Indre —	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Østre —	5	-	4	2	2	2	3	-	1	-	-	-
	Ørskog	-	-	-	-	3	-	-	-	4	-	-	-
	Nordre Søndmøre	4	-	4	-	-	-	1	-	-	1	1	1
	Ytre Romsdal	1	-	-	-	-	-	4	4	1	-	-	-
	Indre —	-	-	2	3	4	2	2	-	-	-	-	1
	Søndre Nordmøre	9	4	10	4	8	1	3	-	1	1	13	3
	Surendal	3	1	2	-	-	-	1	-	1	-	2	1
	Nordre Nordmøre	1	8	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-
XVI.	Trondhjems By	1	5	2	2	2	-	-	-	10	12	1	2
	Strinden	18	9	9	11	7	5	7	4	4	2	2	-
	Selbu	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-
	Guldalen	-	-	-	1	3	1	1	1	-	1	-	-
	Orkedalen	2	1	1	-	-	-	-	1	3	4	8	7
	Hiteren	1	2	2	2	1	-	-	-	-	-	-	-
	Hevne	10	1	-	4	8	6	-	1	2	-	-	-
	Ytre Fosen	11	-	2	-	1	1	-	-	1	1	2	1
	Indre Fosen	-	-	-	1	6	4	1	-	-	-	-	-
	Nordre Fosen	1	2	-	14	7	2	2	-	-	-	-	-
XVII.	Stjørdal	3	1	-	1	2	2	1	-	4	2	1	-
	Frosten	3	2	1	-	-	1	1	-	-	1	1	2
	Levanger:												
	Levanger By	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	10	-	-	-	1	3	2	2	1	4	4	-
	Inderøen	-	5	-	1	1	3	-	-	-	1	-	-
	Namsos	3	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-
	Ytre Namdal	-	-	1	2	5	3	5	1	19	3	1	3
XVIII.	Brønnø	-	-	-	3	11	5	2	1	1	2	3	6
	Alstahaug	17	-	4	16	7	8	-	1	-	-	-	-
	Vefsen	-	-	-	8	4	-	-	-	-	3	3	-
	Ranen	3	14	1	9	5	4	2	3	3	8	7	-
	Gildeskaal	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Bodø	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Folden	-	-	-	-	-	4	7	7	2	-	-	-
	Stegen	-	-	1	6	6	1	3	-	-	-	-	-
	Lødingen	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Buksnæs	-	-	6	10	1	1	-	-	-	-	-	-
	Flakstad	4	3	3	6	4	8	1	3	2	1	2	6
	Østlofoten	-	-	-	-	2	1	2	-	-	-	-	-

b. Typhoidfeber (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Distrikt.												
XIX.	Hadsel	1	3	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
	Sortland	-	-	-	3	-	1	2	4	-	-	-	3
	Trondenes	-	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-
	Ibestad	-	-	-	7	2	2	-	1	3	4	-	-
	Tranø	-	-	-	2	-	1	1	-	1	1	-	1
	Lenvik	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Malangen	-	-	-	-	-	2	1	5	-	-	-	-
	Tromsø	-	-	1	8	3	3	9	39	8	4	1	2
	Lyngen	-	-	-	-	1	-	5	-	2	-	3	-
Karlseø	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	
XX.	Alten	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	-
	Hammerfest	-	1	1	1	12	5	5	-	-	2	-	-
	Maasø	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-
	Kistrand	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Tanen	-	-	-	4	3	-	-	-	-	-	-	-
	Varde	-	-	-	10	2	-	3	3	-	-	-	-

c. Cerebrospinalmeningit (*Meningitis cerebrospinalis*).

IV.	Sandsvær	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
VI.	Tønset	-	-	-	1	2	1	2	-	-	-	-	-
X.	Flekkefjord	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XI.	Finne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-
XII.	Voss	2	2	1	2	3	3	2	2	2	4	4	4
XIV.	Lyster	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	1
	Kinn	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
XVI.	Trondhjems By	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-
XVII.	Levanger	1	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Inderøen	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Ytre Namdal	-	-	-	1	1	-	-	2	-	-	-	-
XVIII.	Brønne	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
	Sortland	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-

d. Barselseber (*Febris puerperalis*).

I.	Christiania	1	1	3	1	1	3	2	4	2	2	8	2
II.	Aker	2	1	1	-	2	-	-	-	-	-	2	3
	Høland	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ullensaker	1	1	1	3	-	2	-	-	1	1	1	-
	Follo	2	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-

d. Barsel-feber (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
III.	Eidsberg	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sarpsborg	-	1	-	-	-	1	2	-	1	2	-	-
	Fredrikshald	-	1	2	-	-	-	1	1	2	-	1	2
IV.	Drammen:												
	Drammens By	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-
	Halsbo	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
	Ringerike	-	1	1	-	1	1	-	-	-	1	1	-
	Modum	4	1	1	-	-	-	-	1	-	2	1	-
	Næs	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	Aal	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	1
	Sandsvær:												
	Kongsberg	-	1	2	1	5	-	1	-	3	-	-	2
	Landdistrikt	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
V.	Tønsberg:												
	Tønsberg By	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Landdistrikt	2	2	-	1	-	-	2	-	2	-	1	1
	Hof	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Laurvik	4	1	1	1	-	-	2	-	3	1	-	-
VI.	Soler og Odalen	3	3	2	2	-	1	-	-	1	1	-	-
	Hedemarken	3	2	2	1	1	-	-	-	-	2	-	1
	Søndre Østerdalen	-	1	1	2	-	1	-	-	1	2	-	-
	Trysil	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Rendalen	-	-	-	2	-	-	1	1	-	-	-	2
VII.	Hadeland og Land	2	1	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-
	Nordre Valdres	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Toten	1	2	-	3	1	3	-	-	-	-	1	1
	Faaberg	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Ringebu	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
VIII.	Skien:												
	Skien By	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	1	-	-	1	2	-	1	-	-	1	1
	Kragero	3	4	1	-	1	1	-	1	-	1	1	2
	Laardal	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
IX.	Østre Nedenæs	1	1	2	1	-	-	2	-	2	1	1	3
	Vestre Nedenæs:												
	Arendal og Omegn	-	-	3	-	-	1	1	1	-	-	-	2
	Landdistrikt	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1
	Aamli	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-
	Sætersdalen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
X.	Christianssands By	-	4	2	3	-	-	-	1	1	-	2	-
	Oddernæs	3	1	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-
	Undal	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Lyngdal	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
	Flekkefjord	1	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-
XI.	Sogndal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
	Ekersund	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-

d. Barselfeber (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Sandnæs	-	1	1	2	-	2	-	2	-	-	-	-
	Stavanger	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2	1
	Finnø	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
	Karmøen	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
	Haugesund	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XII.	Ytre Søndhordland ...	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
	Ytre Hardanger	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
	Voss	1	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-
	Søndre Midthordland ..	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
	Nordre —	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Ytre Nordhordland ...	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
XIII.	Bergen	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XIV.	Lærdal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Indre Sogn	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Midtre —	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Ytre Søndfjord	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Indre —	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kinn	-	1	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-
	Nordfjordeidet	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Indviken	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	1
	Gloppen	1	-	1	-	-	3	-	-	-	1	-	2
XV.	Vestre Søndmøre	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Indre —	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Ørskog	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
	Nordre Nordmøre	1	-	-	1	-	1	-	-	1	1	-	-
	Ytre Romsdal	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
	Søndre Nordmøre	2	2	7	6	1	-	-	-	-	2	-	1
	Sundal	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	1
	Nordre Nordmøre	1	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-
XVI.	Trondhjems By	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	1
	Strinden	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Røros	2	1	3	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	Opdal	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Orkedalen	-	-	2	1	1	-	1	-	1	-	1	-
	Hevne	-	-	-	2	-	-	-	-	2	-	-	-
	Ytre Fosen	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-
	Indre —	1	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
	Nordre —	1	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-
XVII.	Stjørdal	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
	Levanger:												
	Levanger By	-	-	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-
	Landdistrikt	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1	2	-
	Inderoen	-	-	-	2	2	1	-	-	-	-	1	-
	Stenkjær	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Grong	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Namsos	2	1	-	-	-	1	-	1	-	1	-	1
XVIII.	Alstahaug	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ranen	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-

e. Børnekopper (Forts.)

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
XI.	Haugesund	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVI.	Trondhjem	-	-	4	-	-	-	1	-	-	-	-	-

f. Vandkopper (*Varicellæ*).

I.	Christiania	65	25	7	27	26	22	7	6	4	8	27	24
II.	Aker	6	-	-	-	-	5	8	1	-	1	2	4
	Høland	-	-	-	1	2	1	-	-	-	-	-	-
	Ullensaker	-	-	-	-	-	-	2	-	3	7	4	5
	Follo	-	-	-	-	-	1	3	-	-	1	1	3
III.	Eidsberg	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-	1	-
	Moss	2	3	2	2	-	3	1	5	2	2	2	1
	Sarpsborg:												
	Fredrikstad By	1	2	2	-	1	2	5	1	2	1	1	5
	Landdistrikt	4	-	-	-	-	11	7	5	2	10	10	1
Fredrikshald	3	1	18	-	3	5	1	2	-	-	-	12	
IV.	Drammen:												
	Drammen By	15	7	7	5	-	7	5	23	5	3	9	11
	Landdistrikt	1	-	3	5	1	-	2	5	3	4	3	-
	Ringerike	-	-	-	-	2	2	-	-	-	1	-	-
	Modum	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
	Sandsvær:												
Kongsberg	7	-	-	1	3	7	4	-	-	-	-	1	
V.	Tønsberg:												
	Tønsberg By	1	2	3	1	-	-	1	-	-	-	6	9
	Horten	1	-	3	2	-	1	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	2	-	-	1	-	3	-	-	-
	Hof:												
	Svelvik	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	-	1	1	-	1	-	2	1	3	3	4	-	
Laurvik	-	5	6	2	-	-	-	-	-	-	-	-	
VI.	Søler og Odalen	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Hedemarken	2	3	8	3	2	-	3	3	2	3	-	2
	Søndre Østerdalen	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	4	-
	Trysil	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Rendalen	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	1
VII.	Hadeland og Land	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
	Nordre Valdres	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Toten	-	2	-	-	1	2	-	5	-	-	-	-
	Faaberg	-	6	-	-	-	-	-	3	-	-	-	3
VIII.	Skien:												
	Skien By	1	-	-	-	5	10	10	4	-	-	-	-
	Porsgrund By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	7	3	1	-	-	-
Kragere	2	3	3	2	4	12	1	2	3	2	2	7	

g. Skarlagensfeber (*Scarlatina*).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
I.	Christiania	26	21	13	21	19	12	7	1	12	13	12	10
II.	Aker	3	1	-	5	2	-	11	2	-	1	-	1
	Follo	-	-	3	-	-	-	3	1	1	-	-	1
III.	Eidsberg	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sarpsborg:												
	Fredrikstad By	9	3	2	-	-	-	-	3	-	1	4	-
	Landdistrikt	9	4	2	-	4	1	1	1	-	5	2	-
	Hvaløerne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-
	Fredrikshald	4	2	-	-	-	-	1	-	-	-	5	-
IV.	Drammen:												
	Drammen By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2
	Landdistrikt	1	-	-	-	-	-	5	3	-	-	-	-
	Ringerike	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
	Modum	6	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sandsvær:												
	Kongsberg By	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
V.	Tønsberg:												
	Tønsberg By	-	2	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-
	Horten By	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	1	-	-	1	1	3	3	4	1	-	-	-
	Hof:												
	Svelvik By	11	7	8	3	3	2	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	1	2	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-
VI.	Solør og Odalen	-	-	-	-	4	2	-	-	-	-	-	-
	Hedemarken	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5	8	2
	Søndre Østerdalen	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-
	Trysil	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	2	1
	Rendalen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-
VII.	Hadeland og Land	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Toten	6	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Faaberg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	13
VIII.	Skien:												
	Skien By	-	1	-	2	-	1	3	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	1	-	-	1	2	-	2	-	-	6	1	2
	Kragerø	4	3	7	6	3	6	3	1	2	2	1	-
	Holden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
IX.	Østre Nedenæs	2	5	3	4	1	2	-	-	-	-	-	1
	Vestre Nedenæs:												
	Arendal med Omegn	1	-	2	-	1	1	1	2	-	-	-	-
	Grimstad By	5	-	5	-	5	5	3	-	3	1	4	-
	Landdistrikt	31	32	29	19	32	2	4	6	1	8	3	6
	Aamli	-	-	7	6	5	-	5	-	-	-	-	-
	Evje	-	2	1	2	3	4	2	-	-	-	-	-
	Sætersdalen	-	3	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
X.	Christianssand	66	35	25	6	-	-	1	-	-	1	1	-
	Oddernæs	69	52	31	23	9	17	6	4	1	3	7	6

g. Skarlagensfeber. (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
	Undal	1	-	9	10	-	2	1	2	2	2	2	4
	Lyngdal	-	-	3	10	6	16	5	7	7	14	21	8
	Flekkefjord	19	23	14	-	-	1	-	2	1	21	2	13
XI.	Sogndal	-	-	-	16	10	12	6	5	-	10	28	16
	Ekersund	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2	4	1
	Sandnæs	-	-	2	-	-	-	-	-	1	2	26	14
	Stavanger	3	2	3	4	1	3	5	4	33	24	49	49
	Finne	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-
	Sand	4	-	-	12	14	10	-	-	-	-	4	30
	Karmøen	21	21	48	14	-	2	-	-	-	-	-	-
	Haugesund	29	29	22	2	6	9	4	1	1	-	-	-
XII.	Indre Søndhordland	5	7	3	9	3	-	-	-	-	3	6	3
	Ytre —	1	4	2	15	2	-	-	-	5	3	-	-
	Tysnæs	-	-	-	2	-	7	-	-	-	-	-	-
	Indre Hardanger	-	-	-	24	1	9	7	7	23	34	13	-
	Ytre —	-	-	-	-	-	1	2	5	-	3	-	-
	Søndre Midthordland	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Nordre —	-	6	5	4	6	4	6	14	6	2	1	-
	Indre Nordhordland	3	-	-	-	-	-	8	-	9	3	15	1
	Ytre —	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
XIII.	Bergen	10	23	4	5	1	3	4	4	7	17	18	12
XIV.	Indre Sogn	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Ytre —	-	-	-	-	2	-	-	7	-	-	-	-
	Ytre Søndfjord	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-
	Indre —	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
	Kinn	-	-	-	2	4	13	5	4	5	-	-	-
	Nordfjordeidet	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	5	5
	Indviken	-	1	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-
	Gloppen	-	-	-	1	17	10	1	-	-	-	-	-
XV.	Ytre Romsdal	3	-	-	-	4	6	5	-	-	1	-	2
	Indre —	25	30	23	28	3	5	5	-	-	-	7	-
	Søndre Nordmøre	2	5	3	8	7	30	18	17	20	32	39	18
	Sundal	-	13	4	-	1	12	-	5	11	28	11	-
	Nordre Nordmøre	18	2	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVI.	Trondhjem	2	1	-	1	-	-	1	-	1	3	2	8
	Strinden	8	5	4	-	-	-	1	-	-	3	-	-
	Guldalen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	6	-
	Orkedal	2	8	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
	Hiteren	-	-	-	-	-	-	-	2	-	6	15	13
	Ytre Fosen	-	-	-	-	-	-	-	57	16	11	23	18
	Indre —	-	-	-	-	3	5	11	7	2	3	8	21
	Nordre —	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-
XVII.	Frosten	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
	Levanger: Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
	Inderøen	-	-	2	2	-	-	2	1	3	2	7	3
	Stenkjær	-	2	2	-	1	1	2	1	-	2	-	2

g. Skarlagensfeber. (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
XVIII.	Namsos	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	9
	Fosnæs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ytre Namdal	-	-	-	-	-	-	-	1	6	1	58	19
	Brønnø	-	-	-	-	-	9	1	22	-	-	-	-
	Alstahaug	-	-	-	-	-	-	-	6	5	6	-	1
	Ranen	-	-	-	-	10	3	3	13	2	-	3	-
	Bodø	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12
	Folden	-	-	-	-	-	-	-	-	2	13	3	-
	Stegen	-	-	-	-	4	5	-	1	-	-	4	14
	Buksnæs	6	-	-	5	11	7	2	7	18	51	68	38
	Østlofoten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hadsel	-	-	-	15	24	6	31	11	39	40	56	39	
Sortland	-	-	-	-	27	21	3	1	-	1	8	11	
XIX.	Ibestad	-	-	-	1	-	2	5	3	-	-	-	-
	Tranø	38	2	2	1	-	-	4	-	-	-	-	-
	Lenvik	1	29	9	1	-	3	4	4	5	8	3	-
	Malangen	5	-	-	9	15	-	15	-	2	2	-	2
	Tromsø	1	-	1	2	2	26	19	15	16	10	4	1
	Karlso	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XX.	Skjærvø	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-
	Alten	-	-	-	-	-	-	-	21	8	-	12	3
	Loppen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	-
Tanen	-	-	-	-	25	1	5	1	4	9	3	2	

h. Røde Hunde. (Rubeolæ).

III.	Eidsberg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
	Moss	-	-	-	-	1	2	1	-	-	-	-	-
	Sarpsborg: Fredrikstad By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	53	59
IV.	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	19	-
	Drammen: Drammen By	-	-	-	-	4	75	18	3	-	-	3	2
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-
	Ringerike	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	1
V.	Modum	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Tønsberg: Tønsberg By	-	6	10	39	45	26	1	-	-	-	1	3
	Horten	-	5	2	-	-	6	-	-	-	-	14	20
	Landdistrikt	-	-	-	-	24	5	-	-	1	1	7	2
	Hof: Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	4	3	3	4	3
VI.	Laurvik	-	1	-	2	-	-	-	11	18	18	41	39
	Solør og Odalen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
VII.	Trysil	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Søndre Valders	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
	Nordre	-	-	-	-	-	-	1	4	1	-	-	-

h. Røde Hunde (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Toten	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Faaberg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
	Ringebu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
VIII.	Skien :												
	Skien By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	Landdistrikt	-	-	-	-	2	1	3	-	1	-	3	1
	Kragerø	-	4	-	-	5	-	-	-	-	3	-	-
	Sauland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
IX.	Østre Nedenæs :												
	Østerrisør By	-	-	-	-	6	21	7	-	-	-	-	1
	Landdistrikt	-	-	1	-	1	1	-	-	1	-	-	-
	Vestre Nedenæs :												
	Arendal med Omegn	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Grimstad By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	1	4	-	1	-	-	-	-
	Evje	-	1	5	2	2	-	-	-	-	-	-	-
X.	Christianssand	-	-	18	126	66	27	7	-	2	-	-	-
	Oddernæs	-	-	-	-	5	23	15	3	1	-	-	-
	Flekkefjord	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-
XI.	Ekersund	1	-	-	-	-	-	-	1	-	3	4	6
	Sandnæs	4	-	13	-	2	-	-	-	-	-	-	-
	Stavanger	15	4	-	-	1	-	-	-	4	4	-	-
	Finne	-	1	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Karmøen	-	-	1	7	-	-	-	-	-	-	-	-
	Haugesund	-	-	1	23	7	-	-	1	4	8	5	6
XII.	Ytre Søndhordland	4	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tysnæs	-	-	1	3	-	1	2	-	-	-	-	-
	Nordre Midthordland	-	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-
XIII.	Bergen	11	6	71	121	82	29	4	-	-	6	5	3
XIV.	Indre Sogn	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
	Ytre Søndfjord	-	-	-	-	-	-	4	10	9	6	-	-
	Kinn	-	-	-	1	-	-	9	3	-	1	-	-
	Indviken	-	-	-	5	5	6	-	1	-	-	-	-
	Indviken	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
XV.	Vestre Søndmøre	-	-	-	-	-	-	5	3	-	-	-	-
	Indre	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-
	Nordre	1	3	19	24	23	1	3	-	1	-	-	-
	Indre Romsdal	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
	Søndre Nordmøre	-	-	-	-	-	4	-	-	-	10	26	12
XVI.	Trondhjem	1	-	3	-	2	-	-	-	-	-	8	88
	Strinden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
	Røros	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVII.	Levanger :												
	Levanger By	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-

h. Røde Hunde (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Distrikt.												
XVIII.	Stenkjær	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1
	Grong	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Namsos {	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-
	Fosnæs }	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVIII.	Bodø	-	-	-	-	-	4	4	1	-	-	-	-
	Østlofoten	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
XIX.	Lenvik	-	-	-	-	-	-	-	-	3	9	-	-
	Tromsø	-	-	1	-	4	13	12	6	5	1	3	1

i. Mæslinger (Morbilli).

I.	Christiania	-	-	-	1	-	56	17	7	11	10	6	-
II.	Aker	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
	Follo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-
III.	Eidsberg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Moss	-	-	1	4	2	15	8	-	-	-	-	-
	Sarpsborg	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	9	2
	Fredrikshald	-	-	-	-	1	1	2	3	-	-	-	-
VI.	Drammen:												
	Drammen By	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Ringerike	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	1
V.	Tønsberg:												
	Tønsberg By	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Horten	-	-	-	-	-	2	-	1	-	2	3	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-
VII.	Toten	-	-	-	-	-	2	-	5	-	-	-	-
IX.	Vestre Nedenæs	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
X.	Christianssand	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3
	Oddernæs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	2
XI.	Sandnæs	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Stavanger	2	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-
	Haugesund	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
XII.	Ytre Søndhordland	3	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XIII.	Bergen	-	12	22	-	-	-	1	-	-	2	-	-
XIV.	Ytre Sogn	-	-	-	-	-	7	10	12	-	-	-	-
	Indviken	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
XVIII.	Østlofoten	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

i. Mæslinger (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
XIX.	Tromsø	-	-	-	-	6	41	41	16	1	5	-	-
	Lyngen	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-
XX.	Loppen	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
	Hammerfest	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	46

k. Rosen (*Erysipelas*).

I.	Christiania	7	13	16	5	18	9	6	12	10	13	22	17	
II.	Aker	1	-	2	2	3	-	-	1	1	2	1	4	
	Høland	1	1	1	1	1	-	-	1	-	-	-	-	
	Ullensaker	4	5	1	4	3	3	3	1	3	2	4	4	
	Follo	1	2	2	-	-	1	-	-	-	1	2	3	
III.	Eidsberg	2	-	-	-	-	5	2	2	4	3	2	1	
	Moss	1	3	3	3	1	2	1	-	-	3	2	8	
	Sarpsborg:													
	Fredrikstad By	7	2	1	1	2	-	-	3	1	3	2	2	
	Landdistrikt	6	2	3	2	3	4	1	-	1	-	3	5	
Hvaløerne	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	
Fredrikshald	7	9	11	5	2	3	2	-	3	8	5	7	7	
IV.	Drammen:													
	Drammen By	2	4	6	7	5	11	14	3	7	12	11	13	
	Holmsbo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	
	Landdistrikt	-	1	-	3	2	1	2	1	1	3	4	4	
	Ringerike	-	-	1	-	-	3	2	-	-	3	2	-	
	Modum	6	4	5	3	2	2	3	3	2	1	-	2	
	Næs	-	-	1	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
	Aal	-	3	2	1	2	3	2	-	-	1	2	-	-
	Sandsvær:													
	Kongsberg By	2	1	2	1	4	4	2	4	2	2	-	5	
Landdistrikt	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	
Rollag	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	
V.	Tønsberg:													
	Tønsberg By	1	4	1	-	2	-	-	1	1	2	4	3	
	Horten	-	5	1	1	1	2	1	-	1	1	2	-	
	Landdistrikt	2	5	2	1	-	1	6	1	6	1	4	7	
	Hof:													
	Svelvik By	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Landdistrikt	-	3	1	1	1	1	-	-	1	-	3	4	-	
Laurvik	3	7	5	2	-	4	1	1	1	-	1	3	-	
VI.	Solør og Odalen	3	4	2	6	2	5	-	4	-	2	5	2	
	Hedemarken	3	1	6	4	4	3	9	4	4	1	8	3	
	Søndre Østerdalen	-	2	-	-	-	1	-	1	1	-	1	2	
	Trysil	-	-	-	1	-	-	1	2	-	-	-	-	
	Rendalen	1	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	
	Tønset	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
VII.	Hadeland og Lønd	-	-	2	1	-	1	-	1	-	-	1	-	
	Søndre Valdres	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	

k. Rosen (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Distrikt.												
	Nordre Valdres	-	-	1	-	2	2	2	-	1	-	-	1
	Toten	6	4	-	2	3	4	2	3	1	4	5	1
	Faaberg	-	-	2	1	1	3	-	2	-	-	-	-
	Ringebu	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	2	1
	Lom	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VIII.	Skien:												
	Skien By	1	3	3	4	5	2	4	2	2	2	4	4
	Porsgrund —	1	3	-	5	2	7	1	1	1	1	3	1
	Landdistrikt	5	6	3	7	1	2	-	-	2	2	6	8
	Kragerø	5	5	2	3	1	3	2	5	2	2	6	4
	Holden	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	2	-
	Sauland	3	-	3	1	3	-	1	-	1	1	3	1
	Hviteeid	-	1	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-
IX.	Østre Nedenæs:												
	Østerrisør By	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
	Tvedestrand —	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
	Landdistrikt	3	2	5	4	2	-	1	1	1	-	4	3
	Vestre Nedenæs:												
	Arendal og Omegn	4	1	-	5	2	2	-	2	-	3	6	3
	Grimstad By	-	-	2	1	-	1	-	1	-	2	2	1
	Landdistrikt	1	-	2	1	1	1	1	-	1	1	2	1
	Aamli	-	-	-	1	1	2	-	2	-	-	-	-
	Evje	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Sætersdalen	-	2	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1
X.	Christianssand	4	3	2	5	6	3	5	6	-	1	6	8
	Oddernæs	-	2	3	2	5	1	-	1	1	1	-	3
	Undal	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	Lyngdal	-	-	-	-	1	1	2	1	1	-	-	2
	Flekkefjord	1	-	1	1	-	-	-	-	1	-	1	1
XI.	Sogndal	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Ekersund	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1
	Sandnæs	5	1	5	-	1	-	6	3	2	1	2	2
	Stavanger	1	3	3	9	6	3	2	3	1	2	3	9
	Finnø	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-
	Sand	1	-	-	-	-	2	-	-	1	1	1	2
	Karmøen	2	1	1	1	-	1	4	-	3	-	2	-
	Haugesund	1	-	-	1	-	2	-	-	-	2	3	3
XII.	Indre Søndhordland ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
	Tysnæs	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Indre Hardanger	1	2	2	-	-	-	1	-	-	-	2	3
	Ytre —	-	-	2	-	2	1	-	1	2	-	-	1
	Voss	-	1	1	1	1	5	1	-	1	2	-	-
	Nordre Midthordland ..	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
	Indre —	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Ytre —	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-
XIII.	Bergen	9	8	4	5	7	6	6	4	8	6	9	-
XIV.	Lærdal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Indre Sogn	-	-	1	-	1	1	-	-	1	-	-	1

k. Rosen (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Midtre Sogn	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-
	Ytre —	2	-	1	-	-	-	-	1	3	-	1	1
	Ytre Søndfjord	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Indre —	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
	Kinn	1	-	1	1	-	-	-	1	-	1	-	-
	Nordfjordeidet	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
	Indviken	1	-	1	4	2	2	2	1	-	1	2	1
	Gløppen	1	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
XV.	Vestre Søndmøre	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
	Indre —	1	-	-	-	1	2	1	-	-	-	1	-
	Østre —	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
	Ørskog	-	1	-	-	2	-	1	1	1	-	-	-
	Nordre Søndmøre	1	1	1	3	3	3	3	5	4	2	3	3
	Ytre Romsdal	-	-	-	-	1	-	2	-	2	2	3	-
	Indre —	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	1
	Søndre Nordmøre	-	1	-	5	5	-	3	3	-	-	3	3
	Sundal	-	-	-	1	1	1	-	1	-	-	-	1
	Surendal	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
	Nordre Nordmøre	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-
XVI.	Trondhjem	2	1	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-
	Strinden	-	-	1	-	1	1	-	-	1	1	-	-
	Røros	2	1	1	1	1	1	-	1	-	2	3	1
	Guldalen	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-
	Opdal	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Orkedalen	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	2	-
	Hevne	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
	Ytre Fosen	1	-	-	3	-	-	2	1	2	-	2	1
	Indre Fosen	1	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-
XVII.	Stjørdal	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	1
	Frosten	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Levanger:												
	Levanger By	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
	Landsdistrikt	-	1	1	-	1	2	-	-	-	3	1	-
	Inderøen	1	-	-	1	1	1	2	-	-	1	1	1
	Stenkjær	1	-	1	-	1	-	-	1	-	1	-	-
	Grong	-	4	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Namsos }	1	2	1	1	-	2	1	1	2	-	-	2
	Fosnæs }	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
	Ytre Namdal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
XVIII.	Brønno	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	Alstahaug	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
	Vefsen	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-
	Ranen	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-
	Gildeskaal	-	-	-	-	1	2	-	1	-	1	-	-
	Bodø	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-
	Folden	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Skjærstad	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	2
	Stegen	1	1	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-
	Østlofoten	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	Hadsel	1	1	-	3	1	1	-	-	-	-	10	15
	Sortland	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-

k. Rosen (Forts.)

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
XIX.	Trondenes	-	1	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-
	Tranø	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Lenvik	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-
	Tromsø	-	-	-	-	-	3	-	1	-	2	1	1
	Skjærve	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-
XX.	Alten	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
	Loppen	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
	Hammerfest	2	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
	Varde	-	-	1	1	1	-	-	1	-	-	-	3
	Vadsø	-	1	-	-	-	3	1	1	-	-	2	1
	Sydvaranger	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

1. Kighoste (*Tussis convulsiva*).

I.	Christiania	29	71	145	142	201	168	144	172	135	106	86	88
	II.	Aker	1	-	-	2	2	5	3	6	13	14	25
II.	Høland	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	6
	Ullensaker	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	5
	Follo	-	-	2	2	13	14	15	13	12	3	3	11
	III.	Eidsberg	-	-	-	-	1	-	2	-	-	1	-
III.	Moss	6	1	-	-	-	5	23	41	51	36	14	17
	Sarpsborg:												
	Fredrikstad By	53	23	11	1	3	1	2	-	2	-	2	-
	Landdistrikt	18	12	5	7	2	5	4	5	-	3	6	3
	Hvaløerne	-	-	-	-	-	2	5	6	3	7	2	-
	Fredrikshald	6	2	26	39	55	55	41	23	28	22	9	1
IV.	Drammen:												
	Drammen By	-	-	-	-	-	19	27	63	131	156	196	113
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	15	16
	Ringerike	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Modum	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	5
IV.	Sandsvær:												
	Kongsberg By	-	-	-	-	-	-	-	-	3	18	33	29
	V.	Tønsberg:											
V.	Tønsberg By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	5
	Horten	-	-	-	-	-	-	2	6	15	16	49	86
	Landdistrikt	2	1	-	-	1	1	1	-	10	10	10	29
	Hof	-	-	-	-	-	1	8	8	27	11	11	17
	Laurvik	-	-	-	-	-	-	1	3	3	41	50	-
VI.	Solør og Odalen	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-	2
	Hedemarken	-	-	-	-	1	-	-	9	5	1	4	-
	Søndre Østerdalen	-	-	-	-	-	-	-	7	11	9	4	12
	Trysil	3	1	1	1	-	-	-	-	1	2	4	-
	Rendalen	-	3	2	11	2	4	5	1	-	-	-	-
	Tønset	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-

1. Kighoste (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
VII.	Hadeland og Land ...	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
	Toten	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ringebu	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
VIII.	Skien:												
	Skien By	-	-	-	-	-	2	13	62	57	75	31	22
	Porsgrund	3	-	-	-	3	39	74	46	46	23	-	-
	Landdistrikt	-	-	2	-	3	10	30	32	34	24	34	17
	Kragere	-	-	-	-	-	2	30	15	10	41	32	48
	Holden	-	-	-	-	-	-	-	3	6	10	20	27
Sauland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	10	9	
IX.	Østre Nedenæs:												
	Østerriser By	-	-	-	-	-	-	-	-	9	19	19	31
	Tvedestrand —	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	3	17	31	30	46	37	12
	Vestre Nedenæs:												
	Arendal og Omegn	-	-	-	-	-	14	16	24	29	50	27	12
	Grinstad By	-	-	-	-	-	-	-	-	5	4	16	8
Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5	7	3	
Evrje	-	-	-	-	-	-	-	-	2	5	13	8	
Sætersdalen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
X.	Christianssand	-	-	-	-	9	32	100	133	98	45	21	14
	Oddernæs	-	-	-	-	-	2	1	16	27	23	34	27
	Undal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Lyngdal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
	Flekkefjord	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	2	6
XI.	Sandnæs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	Stavanger	-	-	-	-	1	-	1	5	13	16	49	83
	Karmøen	-	-	-	-	-	-	1	6	-	-	1	-
	Haugesund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
XII.	Indre Søndhordland	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
	Ytre Hardanger	-	-	-	-	-	-	2	19	1	-	-	-
	Søndre Midthordland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
	Indre Nordhordland	-	-	-	-	-	-	12	-	7	33	4	1
	Ytre —	-	-	6	3	-	-	-	-	-	-	-	-
XIII.	Bergen	-	-	-	1	-	-	1	5	22	34	64	97
XIV.	Indre Sogn	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
	Ytre —	-	-	-	2	6	5	-	4	-	1	4	-
	Kinn	-	-	-	-	-	-	-	1	-	7	6	4
	Gløppen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
XV.	Nordre Søndmøre	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Søndre Nordmøre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	4	-
	Sundal	-	-	-	2	7	2	2	5	-	2	5	1
XVI.	Trondhjem	19	21	81	50	41	15	6	10	12	17	2	2
	Strinden	-	-	-	1	-	3	-	-	1	1	-	-
	Selbu	10	9	11	3	2	-	-	-	-	-	-	-

1. Kighoste (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Distrikt.												
	Røros	10	4	4	-	-	-	3	3	1	5	6	3
	Guldalen	-	-	-	-	-	1	-	-	-	7	6	2
	Opdal	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-
	Orkedal	-	-	2	3	5	3	-	9	3	1	8	2
	Hevne	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-
	Indre Fosen	-	-	-	-	-	-	6	3	1	12	-	-
XVII.	Stjørdal	-	-	-	-	-	1	2	1	2	1	1	1
	Levanger:												
	Levanger By	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2
	Landdistrikt	-	-	-	5	4	3	3	4	3	8	1	2
	Inderøen	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Stenkjær	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
	Namsos	-	-	1	-	-	-	2	-	1	1	-	-
	Fosnæs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVIII.	Brønne	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
	Alstahaug	-	-	-	-	-	-	1	5	1	4	1	6
	Vefsen	-	-	-	12	9	40	23	13	10	1	-	-
	Ranen	10	-	-	2	4	1	-	1	6	-	-	-
	Lurø	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	6	3
	Ofoten	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-
	Buksnæs	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Hadsel	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XIX.	Trondenes	-	8	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Ibestad	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Trane	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Lenvik	-	4	-	-	-	3	4	-	1	-	14	24
XX.	Kistrand	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-

m. Diphtheritisk Svælgetændelse (*Diphtheritis faucium*).

I.	Christiania	7	11	14	4	4	2	-	3	5	6	5	11
II.	Aker	1	2	-	-	3	1	-	-	-	2	2	3
	Høland	3	2	-	-	-	-	-	-	-	2	9	1
	Ullensaker	6	3	-	-	2	4	4	-	1	-	-	11
	Follo	-	-	1	-	-	1	1	-	-	1	-	-
III.	Eidsberg	1	3	-	4	3	3	1	-	3	-	4	8
	Moss	10	2	3	2	1	7	11	3	2	4	-	18
	Sarpsborg:												
	Fredrikstad By	-	-	2	3	2	-	-	-	-	-	-	1
	Landdistrikt	-3	2	2	1	1	3	-	2	1	-	3	1
	Fredrikshald	-	-	1	-	-	2	-	-	-	1	1	-
IV.	Drammen:												
	Drammen By	1	4	1	2	-	-	1	-	1	1	-	1
	Landdistrikt	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
	Ringerike	3	1	-	-	2	2	6	-	-	5	1	1
	Aal	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-

m. Diphtherisk Svælgbetændelse (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Nordre Midthordland	1	-	3	2	-	-	-	-	1	2	-	1
	Indre Nordhordland	-	1	-	1	3	4	1	-	-	-	-	-
XIII.	Bergen	7	-	1	-	-	1	-	-	2	1	2	-
XIV.	Ytre Sogn	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Gløppen	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
XV.	Indre Søndmøre	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Nordre	-	1	2	5	3	3	1	-	-	2	1	1
	Ytre Romsdal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
	Søndre Nordmøre	9	9	3	5	8	1	-	2	4	8	7	7
	Surendal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
XVI.	Trondhjem	1	1	1	1	-	-	-	-	1	1	1	-
	Røros	-	-	1	-	-	-	2	-	1	-	-	-
	Guldalen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	8	2
XVII.	Levanger:												
	Landdistrikt	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Indereen	-	-	-	6	-	-	-	4	-	1	-	-
	Stenkjær	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVIII.	Buksnæs	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Østlofoten	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XIX.	Malangen	-	-	9	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Tromsø	1	4	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-
XX.	Hammerfest	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
	Vardø	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Vadsø	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2

n. Strubehoste (*Angina membranacea, Croup*).

I.	Christiania	8	2	5	2	6	1	3	5	6	9	9	18
II.	Aker	1	2	-	-	-	2	-	-	-	1	4	3
	Høland	-	-	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-
	Ullensaker	2	1	-	2	1	-	-	-	1	-	1	-
	Follo	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
III.	Eidsberg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
	Moss	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
	Sarpsborg:												
	Fredrikstad By	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	1	1	1	1	1	1	1	2	-	-	-	2
	Fredrikshald	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
IV.	Drammen:												
	Drammen By	-	3	-	-	-	1	-	-	1	2	2	1
	Landdistrikt	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Ringerike	1	-	1	1	3	2	1	-	-	3	1	-

e. Kusma (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
XVI.	Trondhjem	-	9	18	2	-	-	6	1	2	6	3	9
	Røros	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
XVII.	Inderøen	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	1	-
	Namsos }	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
	Fosnæs }	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVIII.	Brønnø	-	-	1	3	-	1	1	-	-	-	-	-
	Vefsen	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	1	-
	Stegen	-	-	-	-	-	4	-	-	-	1	8	1
	Buksnæs	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	5	-
	Flakstad	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-
	Hadsel	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	1
XIX.	Tromsø	28	1	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-
XX.	Hammerfest	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
	Kistrand	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	1

p. Akut Bronchit etc. (*Bronchitis acuta, Catarrhus, Angina*).

I.	Christiania	1000	1099	991	777	748	620	373	410	431	1006	1187	1411
II.	Aker	94	63	51	60	48	44	29	38	33	52	59	54
	Høland	16	13	14	17	12	13	11	8	11	12	16	15
	Ullensaker	52	34	45	45	43	30	15	14	18	18	40	34
	Follo	39	31	20	23	11	8	13	11	10	10	13	32
III.	Eidsberg	17	18	25	22	26	19	19	9	15	6	15	21
	Moss	39	28	31	35	28	25	18	23	39	37	41	32
	Sarpsborg:												
	Fredrikstad By	75	78	72	61	58	42	35	38	54	57	60	54
	Landdistrikt	105	103	108	99	76	72	53	67	73	67	100	79
	Hvaløerne	5	10	6	5	9	1	4	4	6	7	7	6
Fredrikshald	165	139	164	96	83	88	75	53	79	106	147	155	
IV.	Drammen:												
	Drammen By	147	159	145	114	165	106	80	99	132	194	220	206
	Holmsbo	1	1	1	5	1	1	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	23	14	23	6	13	11	8	13	7	16	28	22
	Ringerike	26	18	20	23	16	8	4	4	10	11	24	22
	Modum	40	29	20	35	29	20	20	16	20	34	45	30
	Næs	3	4	2	3	-	-	-	-	1	2	3	1
	Aal	4	2	4	8	8	8	7	1	3	2	2	2
	Sandsvær:												
	Kongsberg By	32	39	50	41	36	20	10	8	21	45	39	55
Landdistrikt	2	6	15	8	4	1	8	3	2	3	2	6	
Rollag	2	4	1	-	2	2	2	1	1	-	2	4	
V.	Tønsberg:												
	Tønsberg By	74	97	69	98	60	45	20	26	41	63	76	48
	Horten By	49	27	34	31	15	19	7	7	5	26	33	35
	Landdistrikt	273	169	120	186	120	62	47	33	78	200	225	270

p. Akut Bronchit (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Hof:												
	Svelvik By	12	10	2	8	12	7	-	-	1	7	2	7
	Landdistrikt	31	29	23	34	25	20	16	12	8	23	32	38
	Laurvik	55	39	37	48	35	18	17	13	14	22	38	74
VI.	Solør og Odalen	33	41	36	29	35	21	12	23	13	27	27	44
	Hedemarken	126	89	93	87	92	70	44	38	49	85	115	101
	Søndre Østerdalen	41	16	16	14	10	9	11	18	15	6	15	16
	Trysil	38	17	8	7	6	6	13	8	4	14	8	8
	Rendalen	17	13	16	15	15	7	8	4	8	13	11	12
	Tønset	6	15	9	13	20	8	3	-	2	1	3	1
	Indset af Opdals Læge- distrikt	-	2	2	4	3	3	-	1	-	-	-	-
VII.	Hadeland og Land	52	29	50	24	26	36	22	11	20	31	37	35
	Søndre Valdres	2	3	2	2	3	2	5	2	3	1	2	-
	Nordre	8	7	10	8	10	7	3	1	3	3	8	5
	Toten	31	29	32	33	22	13	15	11	19	18	29	21
	Faaberg	34	26	29	15	22	6	10	17	12	11	12	12
	Ringeby	5	6	1	-	5	5	-	-	1	2	3	6
	Lom	6	9	7	5	16	8	5	2	1	4	3	3
	Lesje	4	1	2	1	3	1	-	-	1	2	2	-
VIII.	Skien:												
	Skien By	102	76	46	43	34	44	28	35	37	78	92	102
	Porsgrund By	75	51	35	43	34	23	18	16	15	60	72	35
	Landdistrikt	71	56	57	57	35	30	21	22	29	25	45	72
	Kragerø	114	103	69	99	63	58	40	35	51	59	98	112
	Holden	1	-	5	2	5	1	3	4	1	3	3	5
	Sauland	5	7	-	4	5	2	3	4	2	3	9	9
	Hviteseid	13	6	2	9	18	10	5	2	4	1	9	11
	Laardal	10	7	6	6	6	-	2	-	-	3	3	2
	Tinn	1	-	3	3	3	-	-	-	-	2	-	-
IX.	Østre Nedenæs:												
	Østerriser By	7	18	8	4	1	8	1	7	8	6	9	10
	Tvedestrand	4	6	5	9	13	3	2	2	4	3	8	9
	Landdistrikt	57	52	48	55	52	38	32	30	26	34	36	38
	Vestre Nedenæs:												
	Arendal med Omegn	168	104	96	106	98	102	54	16	59	158	104	129
	Grimstad By	24	19	31	33	21	12	17	6	10	11	32	37
	Landdistrikt	43	33	22	37	20	19	9	14	8	9	27	36
	Aamli	11	15	13	13	15	12	11	6	7	6	10	9
	Evje	5	5	6	22	13	8	4	6	2	2	3	6
	Sætersdalen	1	1	3	3	3	2	1	-	-	1	5	1
X.	Christianssand	202	152	178	144	131	107	104	66	94	180	179	164
	Oddernæs	34	52	37	38	48	56	55	31	46	63	48	42
	Undal	6	7	13	13	9	16	8	4	-	4	5	6
	Lyngdal	41	20	23	25	28	19	10	9	3	14	12	7
	Flekkefjord	7	11	9	19	23	17	7	9	4	4	5	11
XI.	Sogndal	-	-	-	3	4	2	-	-	-	7	3	8
	Ekersund	9	2	2	1	2	-	-	2	1	9	4	4
	Sandnæs	14	13	14	11	10	11	6	4	4	8	12	18

p. Akut Bronchit (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
	Stavanger	96	81	08	142	93	66	44	32	41	90	130	120
	Finnø	-	1	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sand	8	3	8	3	3	5	2	4	1	5	8	8
	Karmøen	117	51	45	50	35	32	15	16	15	30	38	28
	Haugesund	48	43	41	29	17	19	11	11	4	17	18	19
XII.	Indre Søndhordland...	-	-	-	-	3	1	2	4	1	2	5	-
	Ytre —	6	5	4	7	5	3	-	2	7	9	8	7
	Tysnæs	-	4	1	4	-	1	1	2	-	3	1	-
	Indre Hardanger	4	12	4	16	5	9	13	3	4	3	7	10
	Ytre —	8	2	5	9	1	3	2	2	6	3	7	4
	Voss	2	1	1	2	-	6	5	1	-	2	1	1
	Søndre Midthordland	-	1	-	-	1	2	2	3	6	-	1	-
	Nordre —	2	1	1	2	3	-	-	-	1	2	1	-
	Indre Nordhordland	8	7	12	13	8	11	8	14	3	4	6	2
	Ytre —	2	3	4	8	3	2	-	3	4	3	4	1
XIII.	Bergen	210	271	244	142	225	211	176	71	130	205	338	270
XIV.	Lærdal	5	3	6	6	4	2	1	3	1	3	7	1
	Lyster	2	2	1	-	-	-	1	-	-	1	6	-
	Indre Sogn	11	2	11	6	3	3	3	1	4	6	11	2
	Midtre —	1	4	4	2	2	1	1	2	1	1	1	2
	Ytre —	1	12	12	7	21	1	1	6	4	1	-	3
	Ytre Søndfjord	2	4	-	3	3	1	8	4	-	1	-	4
	Indre —	1	4	7	4	5	3	3	4	-	6	4	5
	Kinn	5	9	3	4	7	4	-	1	1	6	2	7
	Nordfjordeidet	6	5	5	5	8	4	2	1	2	3	2	5
	Indviken	13	12	27	11	8	12	12	13	10	15	9	7
	Gloppen	15	9	21	14	22	5	2	10	5	5	4	14
XV.	Vestre Søndmøre	5	6	5	1	3	3	2	2	1	-	3	7
	Indre —	10	5	16	13	6	6	3	5	2	6	3	9
	Østre —	1	2	1	1	1	4	1	3	3	-	3	1
	Ørskog	4	6	2	5	4	3	2	3	2	3	-	3
	Nordre Søndmøre	43	43	55	56	46	40	37	17	27	35	31	40
	Ytre Romsdal	7	9	10	5	6	9	8	12	12	26	17	20
	Indre —	3	6	4	7	1	1	4	2	3	3	2	2
	Søndre Nordmøre	62	84	66	53	53	47	45	23	36	56	42	54
	Sundal	7	-	7	5	5	9	2	11	3	6	5	7
	Surendal	8	2	3	5	3	-	3	4	4	4	1	-
	Nordre Nordmøre	5	5	6	3	4	-	1	2	3	-	3	4
XVI.	Trondhjem	241	249	269	456	224	163	84	70	112	183	217	213
	Strinden	2	3	1	3	2	2	3	3	4	4	3	5
	Selbu	2	3	3	8	1	3	2	5	-	1	1	-
	Røros	24	16	25	17	17	10	26	11	16	9	25	50
	Guldalen	5	7	-	5	10	4	4	4	9	12	6	11
	Opdal	10	12	12	11	13	8	9	3	3	6	5	6
	Orkedal	15	25	20	36	39	27	13	10	17	12	15	12
	Hevne	3	5	4	8	6	4	3	5	5	3	-	4
	Ytre Fosen	12	9	5	7	19	13	14	10	13	6	13	7
	Indre —	17	11	10	10	11	6	6	8	7	5	9	10
	Nordre —	9	11	5	6	6	10	6	1	8	-	-	-

p. Akut Bronchit (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
XVII.	Stjørdal	9	9	9	17	12	10	7	3	5	11	8	10
	Frosten	1	1	2	-	4	-	1	-	1	-	1	2
	Levanger:												
	Levanger By	5	2	3	4	5	5	1	2	2	7	5	3
	Landdistrikt	27	10	10	18	27	6	6	13	11	11	15	10
	Inderøen	19	19	30	24	26	20	18	8	13	15	19	18
	Stenkjær	29	14	29	25	28	10	17	19	7	15	17	35
	Grong	21	11	16	12	3	9	2	3	4	1	3	6
	Namsos	8	15	17	12	12	14	5	5	2	6	6	22
	Fosnæs												
Ytre Namdal	2	-	1	4	5	3	1	-	3	1	-	2	
XVIII.	Brønne	2	6	2	9	7	8	9	4	3	6	4	-
	Alstahaug	1	1	-	-	1	-	-	3	-	2	4	1
	Vefsen	4	6	4	5	5	2	-	-	-	4	5	3
	Ranen	5	2	5	18	23	18	21	6	9	7	14	7
	Lurø	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	5	-
	Gildeskaal	2	1	2	2	7	7	1	3	-	-	-	1
	Bodø	3	5	3	6	3	4	5	3	2	4	5	3
	Skjærstad	9	2	5	3	4	3	4	3	2	4	5	3
	Stegen	5	1	6	18	19	11	10	7	7	6	7	7
	Lødingen	4	5	1	6	9	-	1	1	2	-	-	-
	Ofoten	1	-	-	1	2	-	-	-	1	-	2	1
	Buksnæs	4	1	2	4	6	2	-	2	2	4	2	3
	Flakstad	2	3	4	7	1	1	1	-	4	-	1	-
	Østlofoten	4	-	2	3	4	1	1	-	-	-	2	3
	Hadsel	6	1	12	24	15	8	12	9	17	14	19	35
Sortland	7	6	3	7	6	9	6	4	3	4	4	1	
XIX.	Trondenes	1	5	5	2	2	2	3	5	3	-	2	-
	Ibestad	3	3	3	10	15	13	3	3	3	4	9	4
	Tranø	1	6	1	5	6	4	1	3	2	-	2	-
	Lenvik	52	25	60	37	47	69	74	37	34	81	90	103
	Malangen	4	-	2	3	3	-	1	-	-	1	-	1
	Tromsø	59	87	62	57	57	54	35	30	30	27	45	58
	Lyngen	1	1	5	3	3	-	-	1	-	1	-	-
	Karlsø	4	-	-	-	-	1	1	1	-	2	-	1
	Skjærvø	3	1	2	1	2	-	-	-	1	2	2	1
XX.	Alten	-	-	-	-	-	4	6	2	-	-	-	-
	Loppen	5	5	5	-	1	7	2	2	1	-	7	1
	Hammerfest	18	12	29	15	26	8	11	8	10	13	10	4
	Maase	-	-	1	4	3	4	1	-	-	-	1	1
	Kistrand	-	2	3	20	19	1	-	3	2	-	6	2
	Tanen	1	2	1	-	-	-	-	-	2	1	-	-
	Vardø	12	2	12	40	36	15	12	14	2	2	4	10
	Vadsø	2	-	2	5	6	5	4	1	1	-	2	9
	Sydvaranger	1	3	-	7	5	2	1	1	3	-	-	-

q. Lungebetændelse (*Pneumonia*).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
I.	Christiania.....	46	51	50	47	83	59	33	29	33	50	91	90
II.	Aker.....	32	12	9	12	11	15	9	2	3	4	15	18
	Holand.....	6	1	10	7	5	3	2	-	1	4	2	4
	Ullensaker.....	21	20	24	23	20	12	6	2	4	11	22	14
	Follo.....	14	5	5	3	5	3	3	1	3	4	4	12
III.	Eidsberg.....	7	3	8	10	8	4	6	1	4	6	5	9
	Moss.....	14	12	10	9	14	10	9	7	7	11	8	7
	Sarpsborg:												
	Fredrikstad By.....	2	2	3	5	5	1	6	1	-	5	3	4
	Landdistrikt.....	9	18	16	20	16	11	5	10	9	11	11	17
	Hvaløerne.....	1	2	1	3	2	1	1	1	2	2	2	3
	Fredrikshald.....	18	8	3	5	8	8	2	5	5	8	15	4
IV.	Drammen:												
	Drammen By.....	6	11	4	7	9	9	6	4	2	13	10	7
	Holmsbo.....	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-
	Landdistrikt.....	4	5	5	7	13	2	-	1	1	3	6	5
	Ringerike.....	6	2	7	15	7	5	-	2	2	5	15	3
	Modum.....	10	9	4	9	14	3	6	-	3	2	8	11
	Næs.....	2	-	-	1	4	-	1	1	-	1	1	-
	Aal.....	4	5	2	5	1	2	-	1	-	1	1	2
	Sandsvær:												
	Kongsberg By.....	1	-	-	2	1	1	1	-	-	3	9	5
	Landdistrikt.....	1	-	1	4	3	-	-	-	1	-	1	-
	Rollag.....	-	-	1	-	1	-	1	-	-	1	2	2
V.	Tønsberg:												
	Tønsberg By.....	9	3	8	6	12	8	-	1	3	3	7	2
	Horten.....	3	1	1	2	10	6	2	2	-	-	2	12
	Landdistrikt.....	8	12	10	17	10	9	6	5	3	9	16	19
	Hof:												
	Svelvik By.....	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	2
	Landdistrikt.....	7	5	10	2	6	1	3	1	4	8	11	12
	Laurvik.....	17	15	15	22	35	17	11	7	4	10	22	33
VI.	Solør og Odalen.....	12	17	14	23	19	14	4	6	1	20	34	18
	Hedemarken.....	54	50	45	69	87	46	15	8	5	18	15	17
	Søndre Østerdalen.....	17	13	8	11	18	11	7	1	4	8	12	14
	Rendalen.....	4	1	11	5	15	16	4	-	-	6	16	3
	Tønset.....	5	3	3	12	9	6	4	1	-	1	1	7
	Trysil.....	24	9	7	7	4	8	1	-	2	4	5	1
	Indset Annex af Opdals Lægedistrikt.....	-	-	9	5	1	-	-	-	-	1	-	-
VII.	Hadeland og Land.....	33	14	32	26	21	4	4	4	2	8	8	3
	Søndre Valdres.....	4	1	6	3	1	2	2	-	1	-	1	-
	Nordre.....	4	3	4	10	8	11	7	4	1	5	7	2
	Toten.....	25	22	22	19	26	11	6	-	1	5	16	11
	Faaberg.....	12	17	19	14	15	15	9	2	-	7	6	2
	Ringebu.....	2	1	4	5	4	1	6	-	1	2	5	2
	Lom.....	-	9	19	15	17	8	1	1	-	3	4	1
	Lesje.....	2	-	-	5	6	-	-	-	1	-	1	1

q. Lungebetændelse (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
VIII.	Skien:												
	Skien By.....	9	6	6	6	10	6	3	4	5	12	14	24
	Porsgrund —.....	6	4	2	.	4	4	3	.	1	2	5	1
	Landdistrikt.....	5	5	5	20	10	7	1	4	2	3	16	5
	Kragerø.....	9	6	4	10	9	5	4	4	4	9	26	31
	Holden.....	7	7	5	3	8	.	2	1	1	3	2	2
	Sauland.....	2	1	.	3	2	1	2	1	.	2	2	3
	Hviteeid.....	.	1	2	7	11	1	.	1	1	.	2	5
	Laardal.....	10	4	1	4	8	12	.	.	.	1	.	3
	Tinn.....	2	2	3	1	3	3	1
IX.	Østre Nedenæs:												
	Østerrisør By.....	5	.	2	1	2	1	1	1	1	4	6	1
	Tvedestrand —.....	1	1	1	1	7	3	1	.	1	.	.	1
	Landdistrikt.....	12	13	12	9	10	8	4	3	2	9	11	6
	Vestre Nedenæs:												
	Arendal og Omegn.....	11	20	16	20	9	9	5	3	1	14	8	7
	Grimstad By.....	2	1	3	7	8	3	4	.	2	3	3	4
	Landdistrikt.....	19	16	19	17	23	17	3	5	3	20	24	19
	Aamli.....	2	3	10	11	11	8	1	1	.	3	2	.
	Evje.....	1	2	4	1	7	3	1	.	.	2	1	1
	Sætersdalen.....	1	3	5	5	2	1	.	.	.	1	1	.
X.	Christianssand.....	23	29	30	45	35	16	8	5	6	17	21	21
	Oddernæs.....	16	28	25	30	25	12	5	5	5	4	16	14
	Undal.....	1	.	.	3	4	4	.	.	.	1	.	.
	Lyngdal.....	2	2	2	10	5	6	.	.	4	.	2	1
	Flekkefjord.....	1	.	1	6	13	24	3	1	.	3	2	8
XI.	Sogndal.....	.	.	.	7	3	1	.
	Ekersund.....	.	1	2	1	1	1	.	3	.	5	6	6
	Sandnæs.....	3	1	6	4	8	9	6	1	3	2	6	15
	Stavanger.....	16	11	45	88	75	36	5	3	5	15	15	8
	Finne.....	.	1	.	8	5	2	3	.	.	.	2	.
	Sand.....	3	.	3	1	1	2	2	.	.	.	3	.
	Karmøen.....	7	3	2	4	8	10	7	2	3	5	11	2
	Haugesund.....	4	9	3	3	4	15	12	4	2	2	10	13
XII.	Indre Søndhordland.....	1	.	1	.	.	.	2	.
	Ytre —.....	2	.	.	1	.	.	.	1	.	2	6	3
	Tysnæs.....	1	2	3	2	3	.	1	.	1	.	1	2
	Indre Hardanger.....	2	2	.	1	1	1	1	.	1	1	4	.
	Ytre —.....	5	6	8	2	1	2	2	.	.	.	1	.
	Voss.....	4	3	4	5	1	2	1	3	2	5	2	1
	Søndre Midthordland.....	3	1	2	3	.	2	1	.	2	.	2	.
	Nordre —.....	1	.	3	1	2	.	.	1
	Indre Nordhordland.....	4	2	1	11	8	10	7	4	3	7	5	3
	Ytre —.....	3	3	6	5	6	6	1	1	2	2	1	2
XIII.	Bergen.....	25	22	29	31	48	92	27	15	13	25	22	26
XIV.	Lærdal.....	2	1	4	5	8	1	2	2	1	2	8	8
	Lyster.....	1	.	2	5	8	9	5	.	.	7	11	.
	Indre Sogn.....	9	.	8	6	3	2	1	1	.	2	.	.
	Midtre —.....	.	4	6	12	6	6	3	2	1	4	2	.

q. Lungebetændelse (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Ytre Sogn	2	9	3	5	11	2	3	1	-	1	-	3
	Ytre Søndfjord	1	-	-	4	1	4	7	2	2	2	5	1
	Indre	-	1	1	3	1	-	-	-	-	-	-	1
	Kinn	-	2	2	22	19	10	2	1	-	-	1	2
	Nordfjordeidet	1	1	4	2	5	1	1	1	1	-	-	-
	Indviken	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	1
	Gloppen	3	2	4	5	5	4	-	2	1	3	2	2
XV.	Vestre Søndmøre	-	-	-	-	1	-	3	-	-	3	-	-
	Indre	1	1	2	5	3	3	-	-	-	1	3	-
	Østre	1	1	2	6	7	5	1	1	-	1	-	-
	Ørskog	5	1	1	3	3	1	-	-	-	2	-	-
	Nordre Søndmøre	13	10	12	17	11	9	5	4	3	6	7	15
	Ytre Romsdal	8	2	2	-	3	3	-	4	1	4	-	2
	Indre	3	1	3	1	2	1	1	-	-	-	-	-
	Søndre Nordmøre	13	9	14	8	16	7	2	4	2	8	9	4
	Sundal	3	-	1	4	-	1	3	-	-	1	2	4
	Surendal	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	2	1
	Nordre Nordmøre	-	1	2	2	-	1	-	-	-	-	1	3
XVI.	Trondhjem	20	21	44	46	35	26	7	5	9	9	16	23
	Strinden	1	3	6	6	3	3	1	2	-	3	3	5
	Selbu	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-
	Røros	3	5	8	11	14	10	9	3	2	1	1	7
	Guldal	5	3	6	12	28	7	4	3	-	3	2	15
	Opdal	1	1	4	19	34	12	3	1	-	4	2	7
	Orkedalen	6	4	7	9	10	6	9	1	1	7	7	1
	Hevne	1	2	2	6	2	1	2	1	-	2	2	2
	Ytre Fosen	1	2	1	2	1	1	-	1	1	1	2	2
	Indre	1	3	2	3	6	4	3	-	-	-	2	3
	Nordre	1	1	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-
XVII.	Stjerdal	1	2	6	7	12	6	2	2	3	5	5	5
	Frosten	1	1	1	2	6	2	-	-	-	3	-	4
	Levanger:												
	Levanger By	-	-	1	1	1	2	-	1	-	-	-	-
	Landdistrikt	3	4	4	12	12	5	1	2	-	6	4	4
	Inderøen	1	4	4	6	7	1	1	1	1	4	4	5
	Stenkjær	3	6	3	2	2	1	1	4	1	2	1	2
	Grong	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1
	Namsos }	7	4	2	4	7	4	-	-	-	7	3	3
	Fosnæs }												
	Ytre Namdal	4	4	3	11	7	9	2	1	2	-	1	1
XVIII.	Brønnø	2	3	1	3	7	5	3	1	5	5	1	2
	Alstahaug	4	1	-	1	3	1	-	3	1	1	2	1
	Vefsen	-	-	-	2	4	-	1	1	-	1	-	-
	Ranen	-	1	1	5	12	8	7	4	2	1	7	2
	Lurø	-	-	2	3	-	-	-	-	-	1	1	1
	Gildeskaal	-	-	-	2	1	3	1	-	-	2	-	2
	Bodø	1	-	1	4	1	-	-	1	2	3	1	1
	Folden	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
	Skjærstad	3	-	1	-	2	-	3	1	-	-	-	1
	Stegen	-	-	2	2	-	-	2	-	2	-	-	-
	Lødingen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
	Ofoten	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-

q. Lungebetændelse (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
XIX.	Buksnæs	2	-	-	2	-	3	1	1	2	2	1	1
	Flakstad	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Østlofoten	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
	Hadsel	1	-	3	6	1	-	1	-	3	-	4	7
	Sortland	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
	Trondenes	2	-	3	2	2	1	2	1	1	1	1	1
	Ibestad	-	-	1	3	7	5	-	3	1	-	-	-
	Tranø	1	-	1	4	-	2	1	-	-	-	-	1
	Lenvik	2	-	3	1	4	2	-	-	1	1	3	5
	Malangen	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tromsø	1	2	2	3	2	7	1	-	-	3	2	6	
Lyngen	-	-	2	-	2	1	1	-	-	-	1	-	
Karlso	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	
XX.	Alten	-	-	-	-	-	-	1	2	-	2	-	3
	Loppen	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Hammerfest	1	5	2	13	5	4	3	-	1	2	3	2
	Maasø	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-
	Kistrand	1	-	1	-	2	1	-	-	1	-	-	-
	Tanen	2	3	4	4	-	2	-	-	-	-	1	1
	Vardø	-	-	2	4	3	5	-	2	3	-	-	-
	Vadsø	-	-	1	2	4	1	1	-	2	1	-	2
	Sydvaranger	2	1	1	-	1	1	1	1	-	1	-	-

r. Brystbetændelse (Pleuritis).

II.	Aker	4	3	1	2	5	2	-	1	1	3	1	-
	Høland	3	1	2	2	4	4	-	1	2	1	2	1
	Ullensaker	7	4	4	1	2	2	3	2	2	4	5	2
	Follo	2	1	6	2	1	1	-	-	-	-	1	-
III.	Eidsberg	3	3	1	4	3	1	2	2	-	1	-	4
	Moss	3	2	2	3	4	4	-	1	2	3	4	2
	Sarpsborg:												
	Fredrikstad By	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	1	4	5	6	1	2	2	1	3	-	4	5
Hvaløerne	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Fredrikshald	4	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
IV.	Drammen:												
	Drammen By	2	5	5	2	4	1	1	2	3	4	2	2
	Landdistrikt	-	-	1	-	1	-	-	1	-	-	1	3
	Ringerike	-	1	3	2	1	-	-	2	-	1	-	-
	Modum	3	1	4	2	5	4	2	1	1	-	2	-
	Næs	-	-	1	2	1	2	-	-	-	-	-	-
	Aal	1	1	1	-	-	-	-	1	1	1	2	-
	Sandsvær	-	-	2	-	-	-	3	-	1	1	1	1
Rollag	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	
V.	Tønsberg:												
	Tønsberg By	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Horten	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	1	5	2	6	1	4	3	1	2	2	1	4

r. Brystbetændelse (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Hof:												
	Svelvik By	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	3	3	1	3	1	1	1	1	1	2	2	1
	Laurvik	1	3	7	2	4	2	-	2	1	2	1	2
VI.	Solør og Odalen	3	1	4	4	6	4	3	1	1	4	3	1
	Hedemarken	5	3	3	3	8	4	1	2	1	1	5	5
	Søndre Østerdalen	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	1
	Trysil	2	2	-	2	1	-	1	-	2	-	2	1
	Rendalen	1	2	2	3	4	1	1	1	1	-	-	2
	Tønset	2	-	-	1	1	-	-	-	1	-	1	-
	Indset Annex af Op- dals Lægedistrikt ..	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
VII.	Hadeland og Land ..	1	2	2	5	-	-	4	2	-	4	1	1
	Søndre Valdres	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Nordre Valdres	2	-	1	1	1	-	-	-	-	-	1	1
	Toten	1	4	-	2	2	2	2	1	2	2	1	1
	Faaberg	-	1	1	-	-	1	-	-	1	-	1	1
	Ringebu	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Lom	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	1	-
	Lesje	2	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-
VIII.	Skien:												
	Porsgrund By	1	1	-	2	2	-	-	-	1	-	-	1
	Landdistrikt	8	4	2	2	6	-	3	1	-	1	3	-
	Kragerø	1	1	1	5	8	8	1	4	3	3	3	1
	Holden	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
	Sauland	-	-	-	2	-	-	2	-	-	1	-	1
	Hviteseid	-	-	-	1	1	2	1	-	1	-	-	-
	Laardal	4	2	-	1	-	-	-	-	-	-	1	2
	Finn	1	1	-	1	-	2	-	1	2	4	1	1
IX.	Østre Nedenæs:												
	Østerrisør By	3	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tvedestrand —	-	-	2	4	-	1	-	-	-	1	-	-
	Landdistrikt	3	2	5	2	4	1	5	-	3	4	5	5
	Vestre Nedenæs:												
	Arendal og Omegn ..	1	-	3	2	1	3	-	-	-	2	1	2
	Grimstad By	-	-	3	-	-	-	1	1	1	-	1	-
	Landdistrikt	3	-	2	2	1	1	1	2	2	-	1	2
	Aamli	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-
	Evje	1	-	2	1	-	1	-	-	-	1	1	-
	Sætersdalen	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
X.	Christianssand	2	2	2	6	-	4	3	2	2	4	3	1
	Oddernæs	3	1	1	5	1	3	5	-	2	4	4	3
	Undal	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Lyngdal	1	-	1	5	3	2	1	2	2	-	-	-
	Flekkefjord	-	-	-	2	-	3	5	2	1	-	-	2
XI.	Sogndal	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1
	Ekersund	-	1	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-
	Sandnæs	1	2	3	5	4	7	8	4	3	1	5	-
	Stavanger	1	1	1	2	3	3	-	-	-	1	2	-
	Finnø	-	2	-	-	-	-	3	-	-	1	2	-

r. Brystbetændelse (Forts.)

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Distrikt.												
	Sand	1	2	-	-	3	4	1	4	-	1	-	-
	Karmøen	1	-	-	3	1	-	-	2	-	3	-	2
	Haugesund	1	-	-	-	2	2	1	-	-	1	2	-
XII.	Indre Søndhordland ..	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
	Ytre —	1	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-
	Tysnæs	-	-	1	1	-	-	-	1	1	-	-	-
	Indre Hardanger	1	3	1	3	1	1	2	-	1	1	-	1
	Ytre —	1	2	2	1	1	1	1	1	-	1	-	-
	Voss	-	1	1	-	-	3	2	3	1	-	1	-
	Søndre Midthordland ..	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-
	Nordre —	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
	Indre —	-	-	-	2	2	1	1	-	-	-	-	-
	Ytre —	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
XIII.	Bergen	11	4	5	3	15	6	7	-	4	4	2	3
XIV.	Lærdal	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-
	Lyster	-	-	-	2	-	1	-	1	3	-	-	-
	Indre Sogn	1	-	-	-	1	-	-	2	1	1	-	-
	Midtre —	-	-	-	3	1	2	-	-	-	-	1	-
	Ytre —	1	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-
	Ytre Søndfjord	-	1	3	1	-	-	-	-	-	1	-	-
	Indre —	-	-	-	1	1	-	1	1	1	-	-	-
	Kinn	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	1
	Nordfjordeidet	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Indviken	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	1
	Gloppen	-	-	-	-	-	1	1	1	3	2	2	2
XV.	Vestre Søndmøre	1	-	-	1	1	1	-	2	2	1	1	-
	Indre —	2	-	-	5	-	2	2	2	-	2	1	1
	Østre —	1	-	1	1	1	2	1	-	-	1	-	1
	Ørskog	2	-	1	2	-	1	1	2	1	-	-	1
	Ytre Romsdal	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Søndre Nordmøre	3	2	1	5	1	4	3	5	-	4	3	3
	Sundal	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-
	Surendal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Nordre Nordmøre	-	1	-	-	1	2	1	1	1	-	-	-
XVI.	Trondhjem	5	4	1	6	8	6	1	3	3	4	3	3
	Strinden	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-
	Selbu	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Røros	1	2	-	4	-	2	1	1	2	3	1	-
	Guldalen	-	5	2	8	4	-	2	1	-	1	3	2
	Opdal	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Orkedalen	5	3	1	1	2	7	8	-	1	3	-	4
	Ytre Fosen	-	-	-	-	-	1	-	1	2	2	1	-
	Indre —	-	3	-	-	2	1	2	-	-	3	2	1
	Nordre —	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
XVII.	Stjørdal	-	-	2	2	-	1	2	-	2	-	-	-
	Levanger:												
	Levanger By	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1
	Indreøen	3	-	1	-	1	1	1	-	-	1	1	-

r. Brystbetændelse (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Distrikt.												
XVIII.	Stenkjær	-	-	-	3	2	1	-	1	-	-	-	1
	Grong	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-
	Namsos {	-	-	1	2	3	3	2	1	-	-	-	1
	Fosnæs {	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ytre Namdal	-	1	1	2	1	-	1	-	-	-	-	-
	Brønnø	1	1	-	1	1	1	1	2	1	1	-	-
	Alstahaug	-	-	1	-	-	3	2	1	-	1	-	2
	Vefsen	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
	Ranen	-	-	1	4	4	-	5	-	-	-	1	1
	Lurø	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Gildeskaal	1	-	1	-	3	-	1	1	2	1	-	1
	Bodø	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Skjærstad	-	1	3	1	1	2	2	1	-	-	-	1
	Stegen	2	1	1	3	-	1	-	1	-	-	-	1
Ofoten	-	-	-	-	1	1	-	1	2	-	-	-	
Buksnæs	4	1	4	3	5	1	3	3	1	1	3	-	
Hadsel	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	
Sortland	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	
XIX.	Trondenæs	-	-	-	1	-	-	-	2	1	-	-	-
	Ibestad	-	-	-	1	-	2	1	4	-	-	-	1
	Tranø	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-
	Lenvik	-	-	2	-	1	2	2	-	-	1	1	-
	Malangen	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tromsø	-	2	-	1	2	3	3	1	-	2	2	1
	Lyngen	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
	Skjærvø	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
XX.	Hammerfest	1	2	6	2	3	2	-	1	1	1	2	-
	Maasø	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Kistrand	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Vardø	1	2	2	1	-	-	1	1	-	-	-	-
	Vadsø	1	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	1

s. Gigtfeber (*Rheumatismus articularum acutus*).

I.	Christiania	41	30	17	24	17	22	18	14	19	21	28	50
II.	Aker	3	3	5	4	3	3	7	2	1	1	-	6
	Høland	1	2	6	3	1	2	-	2	-	1	2	-
	Ullensaker	9	4	4	6	4	3	2	3	1	-	6	-
	Follo	-	3	-	2	-	-	1	-	-	1	1	2
III.	Eidsberg	1	3	-	2	1	3	3	1	-	-	1	10
	Moss	4	4	1	4	4	2	2	1	-	-	3	4
	Sarpsborg:												
	Fredrikstad By	3	2	-	2	1	4	-	1	-	-	3	1
	Landdistrikt	5	9	4	2	3	2	2	2	2	2	1	7
Hvaløerne	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	1	-	

s. Gigtfeber (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
IV.	Drammen:												
	Drammen By	4	10	7	10	8	3	4	1	3	2	2	7
	Holmsbo	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1
	Landdistrikt	-	-	-	2	2	-	2	-	-	-	2	3
	Ringerike	1	-	5	1	3	5	1	1	-	3	1	-
	Modum	3	2	5	3	2	2	2	1	1	-	4	5
	Næs	2	1	1	1	2	1	2	1	-	-	-	-
	Aal	3	4	5	2	2	2	3	1	2	-	1	3
	Sandsvær:												
	Kongsberg By	2	1	2	1	-	-	1	1	-	-	1	1
	Landdistrikt	2	1	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-
	Rollag	2	-	-	1	2	1	-	2	-	-	-	1
	V.	Tønsberg:											
Tønsberg By		2	-	1	1	-	-	2	-	1	-	2	4
Horten —		2	1	2	-	-	2	-	-	-	-	-	2
Landdistrikt		12	1	3	-	3	1	2	2	5	3	4	1
Hof:													
Svelvik By		1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt		1	2	-	3	-	1	-	2	-	1	-	3
Laurvik	9	5	5	7	4	2	1	4	2	4	5	2	
VI.	Solør og Odalen	6	2	3	6	2	4	1	2	1	1	9	5
	Hedemarken	12	9	9	8	3	4	4	4	1	1	1	6
	Søndre Østerdalen	-	-	2	1	-	2	1	2	1	1	1	3
	Trysil	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Rendalen	1	-	-	1	4	1	-	-	1	2	-	-
	Tønset	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VII.	Hadeland og Land	3	1	3	4	2	2	1	2	-	1	2	2
	Søndre Valdres	1	-	-	1	1	-	2	-	-	-	-	-
	Nordre —	2	4	-	2	2	6	4	1	3	-	1	3
	Toten	3	3	3	6	6	5	4	4	2	1	4	4
	Faaberg	-	-	1	-	4	1	-	1	-	1	1	1
	Ringebu	-	1	-	2	1	2	-	-	-	-	-	-
	Lom	2	1	-	-	1	-	-	3	-	-	-	1
	Lesje	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
VIII.	Skien:												
	Skien By	5	2	-	5	3	-	-	2	2	3	3	1
	Porsgrund —	2	2	-	1	2	1	-	1	-	-	1	1
	Landdistrikt	4	5	2	4	7	2	-	-	-	3	4	4
	Kragerø	3	-	3	3	1	2	1	1	-	-	1	3
	Holden	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1
	Sauland	1	-	2	3	2	2	4	-	1	1	1	3
	Hviteseid	-	1	-	1	1	1	-	1	-	-	-	-
	Laardal	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Tinn	1	-	1	1	1	-	-	6	-	-	-	-
IX.	Østre Nedenæs:												
	Østerrisør By	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Tvedestrand —	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	1	1
	Landdistrikt	3	1	3	-	3	3	1	1	1	1	1	3
	Vestre Nedenæs:												
Arendal og Omegn	4	7	4	5	-	2	1	-	-	5	3	2	
Grimstad By	-	-	1	-	-	-	-	1	-	2	2	-	

s. Gigtefeber (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Landdistrikt	1	-	2	2	-	1	1	-	-	2	1	1
	Evje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Sætersdalen	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
X.	Christianssand	6	2	9	7	9	5	5	5	2	2	5	6
	Oddernæs	1	1	1	1	1	1	5	2	2	2	3	4
	Undal	-	-	1	-	1	-	2	2	-	-	-	-
	Lyngdal	3	2	1	2	-	-	-	2	-	-	2	1
	Flekkefjord	2	4	3	3	3	2	1	-	5	1	2	2
XI.	Sogndal	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	1	2
	Ekersund	1	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	Sandnæs	4	6	2	4	3	1	-	-	3	-	1	-
	Stavanger	4	5	7	3	3	4	1	3	3	1	1	4
	Finnø	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
	Sand	1	2	1	-	3	1	-	-	-	-	-	2
	Karmøen	6	2	3	2	5	4	2	3	-	2	2	4
	Haugesund	1	2	-	1	1	3	2	2	2	1	1	4
XII.	Ytre Søndhordland	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1
	Tysnæs	2	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
	Indre Hardanger	1	-	1	-	1	4	2	1	1	-	-	-
	Ytre —	2	1	-	2	4	3	5	4	-	-	1	1
	Voss	3	4	1	2	3	3	2	5	2	4	4	4
	Søndre Midthordland	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-
	Nordre —	-	-	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-
	Indre Nordhordland	-	3	-	-	-	1	4	1	1	2	-	-
	Ytre —	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
XIII.	Bergen	10	4	12	6	5	8	6	2	11	6	11	3
XIV.	Lærdal	1	-	-	-	1	2	1	1	-	-	2	-
	Lyster	-	-	1	1	-	2	1	-	-	-	-	1
	Indre Sogn	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	2
	Midtre —	1	-	1	-	1	-	2	-	1	-	1	-
	Ytre —	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
	Ytre Søndfjord	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Indre —	1	-	-	-	1	1	-	1	1	-	1	-
	Kinn	-	-	-	-	3	1	-	-	1	-	-	-
	Nordfjordeidet	1	-	-	1	1	1	3	1	-	1	1	1
	Indviken	2	1	-	3	-	-	2	1	1	3	2	3
	Gloppen	-	1	-	1	2	1	1	3	1	-	1	-
XV.	Vestre Søndmøre	-	-	1	3	1	3	3	1	1	-	-	-
	Østre —	1	-	2	-	1	-	1	-	1	1	-	-
	Ørskog	2	-	1	2	2	1	-	-	-	-	-	1
	Nordre Søndmøre	1	-	5	5	2	4	4	4	4	2	1	-
	Ytre Romsdal	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
	Indre —	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	1
	Søndre Nordmøre	3	3	3	4	2	3	1	2	-	4	3	2
	Surendal	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Nordre Nordmøre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
XVI.	Trondhjem	7	8	8	12	5	4	6	8	3	5	1	7
	Strinden	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-

s. Gigtfeber (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Distrikt.												
	Selbu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Røros	2	3	1	2	4	-	1	2	-	3	2	1
	Guldal	-	-	1	3	2	1	1	2	-	-	-	1
	Opdal	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
	Orkedal	3	5	4	1	3	4	4	4	1	2	2	3
	Hevne	1	-	1	1	2	1	2	-	-	-	-	-
	Ytre Fosen	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	1
	Indre —	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Nordre —	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
XVII.	Stjørdal	2	1	1	-	1	1	-	1	-	1	-	1
	Levanger:												
	Levanger By	-	1	1	-	-	-	2	1	-	-	1	1
	Landdistrikt	1	-	-	2	3	1	-	3	2	1	1	1
	Inderoen	2	1	-	4	2	2	-	2	1	-	1	1
	Stenkjær	2	-	1	1	1	1	-	-	-	-	1	1
	Grong	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Namsos	2	-	2	2	2	2	4	-	-	2	-	-
	Fosnæs	2	-	2	2	2	2	4	-	-	2	-	-
	Ytre Namdal	1	-	-	2	-	1	2	-	-	-	-	1
XVIII	Alstahaug	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	1
	Vefsen	-	-	-	-	1	2	-	2	-	-	-	-
	Ranen	2	1	-	1	2	-	-	-	1	-	-	1
	Gildeskaal	-	-	-	1	1	-	1	-	1	-	-	1
	Bodø	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Folden	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
	Skjærstad	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
	Stegen	2	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
	Ofoten	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Buksnæs	1	-	-	1	-	2	1	-	-	-	-	-
	Flakstad	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Østlofoten	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
	Hadsel	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
	Sortland	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XIX.	Trane	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-
	Lenvik	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-	-
	Malangen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Tromsø	3	3	1	3	1	-	1	1	-	-	1	-
XX.	Hammerfest	5	2	2	-	-	1	-	1	-	1	-	-
	Maasø	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-
	Kistrand	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tanen	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Vardø	1	1	1	1	1	-	-	-	1	-	-	-
	Vadso	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1

t. Koldfeber (*Febris intermittens*).

I.	Christiania	2	1	-	1	2	3	-	1	-	1	1	-
II.	Aker	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	1	-

t. Koldfeber (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
III.	Sarpsborg:	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
	Fredrikshald	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
IV.	Drammen:												
	Drammen By	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Modum	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
V.	Tønsberg:												
	Landdistrikt	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Hof:												
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
	Laurvik	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-
VI.	Hedemarken	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
VIII.	Skien:												
	Skien By	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Porsgrund By	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	1
	Landdistrikt	-	-	-	1	1	-	-	2	-	-	-	-
	Kragere	-	1	2	1	-	-	-	-	-	1	-	-
IX.	Østre Nedenæs:												
	Tvedestrand By	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	1	2	1	-	-	1	1	1	-	-
	Vestre Nedenæs:												
	Arendal med Omegn	-	-	1	-	-	1	1	1	-	-	1	2
	Landdistrikt	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
X.	Christianssand	2	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1
	Oddernæs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	Lyngdal	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XI.	Ekersund	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Sandnæs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Stavanger	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
	Karmøen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Haugesund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
XIII.	Bergen	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
XVI.	Indre Fosen	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
XVII.	Namsos }												
	Fosnæs }	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
XVIII.	Skjærstad	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XX.	Varde	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-

u. Diarrhoe og Cholera nostras (*Diarrhoea acuta og Cholera nostras*).

Tabel LI (Forts.).		Januar	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
I.	Christiania	199	201	194	200	256	1274	741	1243	1048	312	301	162
II.	Aker	10	18	15	15	17	31	43	66	42	11	20	14
	Høland	4	7	15	5	4	10	6	13	16	2	9	2
	Ullensaker	16	4	9	17	13	16	30	28	20	14	29	18
	Follo	6	2	6	9	5	9	12	18	13	5	2	4
III.	Eidsberg	1	6	3	4	5	8	15	15	11	5	4	2
	Moss	11	12	13	7	5	45	39	53	43	30	11	9
	Sarpsborg:												
	Fredrikstad By	12	7	15	8	9	13	26	48	53	6	15	11
	Landdistrikt	30	19	27	17	15	30	42	52	50	30	16	18
	Hvaløerne	2	-	-	1	-	2	2	3	2	3	2	-
	Fredrikshald	31	15	27	16	18	32	76	60	128	28	36	40
IV.	Drammen:												
	Drammen By	48	38	47	46	51	110	107	105	129	33	41	41
	Holmsbo	1	-	-	-	-	2	-	1	-	1	-	-
	Landdistrikt	5	4	3	4	5	7	7	3	9	10	7	4
	Ringerike	1	3	2	9	5	7	9	13	12	7	4	2
	Modum	8	10	7	8	15	13	26	17	17	7	8	8
	Næs	-	1	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-
	Aal	2	3	1	2	5	6	2	2	-	4	2	1
	Sandsvær:												
	Kongsberg By	15	12	8	13	10	15	23	40	39	18	13	15
	Landdistrikt	3	3	-	-	1	1	-	6	5	-	-	1
	Rollag	-	1	-	1	-	-	3	1	1	1	1	-
V.	Tønsberg:												
	Tønsberg By	8	6	11	13	10	15	26	67	44	11	9	18
	Horten By	45	27	29	23	19	24	32	40	67	39	38	31
	Landdistrikt	7	9	5	4	1	10	31	39	29	13	7	20
	Hof:												
	Svelvik By	9	3	2	1	3	5	10	5	6	3	4	3
	Landdistrikt	7	8	4	4	3	9	20	13	17	3	9	5
	Laurvik:	9	17	19	16	25	37	51	68	49	45	29	11
VI.	Solør og Odalen	13	16	3	8	3	7	20	31	15	10	11	18
	Hedemarken	33	23	32	25	29	59	74	57	42	14	23	30
	Søndre Østerdalen	7	9	5	7	4	14	19	10	9	9	-	4
	Trysil	5	1	5	2	3	4	6	3	1	2	1	-
	Rendalen	8	10	3	7	8	7	9	3	3	3	1	5
	Tønsset	6	7	1	2	-	1	3	1	-	-	-	-
	Indset af Opdals Læge- distrikt	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-
VII.	Hadeland og Land	3	5	4	5	3	4	20	21	21	3	10	9
	Søndre Valdres	1	-	-	1	-	1	1	-	-	2	-	-
	Nordre	2	4	2	3	3	4	5	-	1	2	2	1
	Toten	7	5	7	5	3	11	20	10	8	5	7	5
	Faaberg	6	-	5	2	5	2	13	35	15	5	2	3
	Ringebu	-	4	2	-	-	3	5	3	-	-	-	3
	Lom	1	-	-	1	2	-	1	3	2	-	2	2
	Lesje	-	-	-	-	-	-	-	2	3	1	-	-

u. Diarrhoe og Cholera nostras (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Distrikt.													
VIII.	Skien:												
	Skien By	16	23	33	14	20	59	86	103	87	42	31	9
	Porsgrund By	14	9	3	15	16	25	28	55	44	20	8	6
	Landdistrikt	28	5	16	13	12	25	34	50	31	25	16	10
	Kragersø	19	27	21	30	27	37	47	59	49	25	22	19
	Sauland	1	4	1	1	1	5	5	1	5	-	1	-
	Hviteseid	1	3	2	8	6	7	5	12	4	-	2	5
	Laardal	2	1	-	3	-	23	-	-	-	-	-	1
Tinn	1	1	-	-	-	3	-	1	1	2	-	-	
IX.	Østre Nedenæs:												
	Østerrisør By	3	2	1	3	2	4	5	7	30	4	2	3
	Tvedestrand By	1	2	1	2	1	2	1	5	5	3	1	1
	Landdistrikt	18	17	12	12	14	14	35	19	21	17	6	3
	Vestre Nedenæs:												
	Arendal med Omegn	29	30	20	19	20	25	39	14	26	22	26	23
	Grimstad By	4	4	2	5	4	4	6	23	18	1	3	5
	Landdistrikt	18	7	4	6	7	2	8	23	16	6	5	4
	Aamli	2	3	3	6	5	5	4	2	-	-	2	5
	Evje	-	-	-	1	-	2	4	9	1	3	-	-
Sætersdalen	2	1	1	1	2	1	2	7	1	-	3	-	
X.	Christianssand	36	30	36	37	30	42	66	192	247	57	41	20
	Oddernæs	12	13	7	15	11	15	32	26	38	32	11	8
	Undal	7	2	3	1	2	-	5	-	1	-	-	-
	Lyngdal	1	2	2	4	-	4	6	21	8	2	1	1
	Flekkefjord	7	7	-	-	5	4	11	9	20	4	3	4
XI.	Sogndal	-	-	-	2	1	1	1	-	-	-	-	-
	Ekersund	1	1	-	-	2	3	7	4	9	3	2	-
	Sandnæs	3	1	6	8	2	10	3	14	18	7	6	2
	Stavanger	28	16	19	42	19	28	22	67	150	49	30	29
	Finne	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Sand	2	1	1	1	-	9	11	8	1	1	-	2
	Karmøen	42	25	19	22	17	24	29	34	45	19	25	22
	Haugesund	14	7	6	1	1	3	6	16	11	6	-	2
	XII.	Indre Søndhordland	-	-	-	-	1	5	4	5	3	4	1
Ytre		2	3	1	2	-	-	5	3	-	1	6	-
Tysnæs		-	-	1	-	-	1	2	-	-	-	-	-
Indre Hardanger		2	2	-	2	1	1	5	2	14	-	3	1
Ytre		4	3	4	1	6	13	2	9	10	3	-	-
Voss		3	-	-	1	-	3	7	9	10	17	9	10
Søndre Midthordland		2	-	-	-	-	-	-	3	3	1	-	-
Indre Nordhordland		10	3	1	2	8	3	15	26	2	2	8	4
Ytre	2	-	2	-	-	-	-	4	10	1	-	-	
XIII.	Bergen	79	94	57	40	76	103	109	85	198	136	75	43
XIV.	Lærdal	5	-	-	1	-	-	-	1	1	2	2	-
	Lyster	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	7	-
	Indre Sogn	-	3	-	1	1	1	3	2	4	3	1	4
	Midtre	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Ytre	7	2	6	-	-	2	6	2	4	2	1	3
Ytre Søndfjord	-	3	1	1	-	-	-	10	1	1	-	-	

u. Diarrhoe og Cholera nostras (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Indre Søndfjord	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	1	-
	Kinn	-	1	2	3	4	1	4	3	-	1	-	-
	Nordfjordeidet	2	1	1	3	3	7	2	6	6	4	5	3
	Indviken	4	2	7	3	-	4	5	9	5	1	2	1
	Gloppen	3	4	2	3	-	4	1	3	3	5	4	-
XV.	Vestre Søndmøre	4	2	-	-	5	4	3	1	-	3	2	1
	Indre —	2	1	2	2	-	2	1	3	1	1	4	9
	Østre —	-	1	1	-	-	3	-	1	-	-	-	-
	Ørskog	1	6	2	2	1	2	3	-	-	1	4	4
	Ytre Romsdal	2	2	1	1	3	2	2	6	8	4	1	3
	Indre —	2	1	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1
	Søndre Nordmøre	12	15	22	17	13	16	32	26	31	16	5	16
	Sundal	1	7	1	-	1	1	2	2	-	-	-	-
	Surendal	2	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
	Nordre Nordmøre	-	2	-	-	-	-	3	-	1	1	1	-
XVI.	Trondhjem	44	48	55	84	40	59	46	106	122	97	80	43
	Strinden	1	1	1	-	1	1	1	3	2	-	1	1
	Selbu	2	1	1	-	-	1	-	2	-	-	-	1
	Roros	10	2	5	5	4	3	17	19	7	8	12	8
	Guldalen	5	4	3	6	6	5	7	7	4	1	2	5
	Opdal	1	1	3	-	5	1	1	-	3	2	2	1
	Orkedal	5	6	1	3	5	5	6	7	26	7	2	3
	Hiteren	-	-	-	-	-	-	2	1	3	1	-	-
	Hevne	5	-	1	1	2	-	2	3	1	3	-	3
	Ytre Fosen	1	2	1	1	2	4	8	5	5	11	3	2
	Indre —	-	1	-	-	2	4	-	3	2	-	-	-
	Nordre —	-	-	1	1	4	2	6	1	-	-	-	-
XVII.	Stjørdal	7	1	3	11	8	10	7	11	7	6	2	3
	Frosten	2	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
	Levanger:												
	Levanger By	1	-	2	2	2	2	-	-	-	2	-	-
	Landdistrikt	4	-	5	4	4	-	1	5	7	2	8	2
	Inderøen	3	-	5	5	2	-	6	3	4	3	1	6
	Stenkjær	9	3	1	2	1	-	13	11	12	10	19	14
	Grong	-	2	-	1	-	-	2	2	-	1	-	-
	Namsos	-	-	-	3	3	1	-	2	12	1	1	1
	Fosnæs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ytre Namdal	-	-	-	3	-	-	1	1	-	1	2	-
XVIII.	Brønne	-	1	-	2	2	4	3	-	2	-	-	1
	Alstahaug	-	2	-	3	-	-	1	1	-	-	1	-
	Vefsen	-	-	-	3	2	2	1	2	3	2	-	-
	Rånen	4	1	5	-	6	4	6	5	5	1	1	1
	Lurø	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	3	-
	Gildeskaal	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1
	Bødø	-	-	2	2	-	-	-	-	-	3	-	1
	Folden	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	2
	Skjærstad	1	1	2	1	2	2	1	2	2	2	3	2
	Stegen	-	2	6	11	15	12	8	7	7	11	5	15
	Lødingen	1	1	-	-	-	-	-	2	-	1	-	3
	Ofofen	-	-	-	1	1	4	2	-	1	-	1	1
	Buksnæs	4	2	4	1	8	2	1	2	1	2	3	-
	Flakstad	2	3	-	-	-	-	3	-	-	4	3	2

x. Skjørbug (Forts.).

Tabel LI (Forts.).		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
VIII.	Kragere	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
	Holden	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Hviteseid	-	-	-	-	2	1	2	-	-	-	1	-
IX.	Østre Nedenæs:	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	Østerriser By	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Landdistrikt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Vestre Nedenæs	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
X.	Aamli	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Sætersdalen	1	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-
XI.	Christianssand	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	4
	Stavanger	1	1	2	-	1	-	-	1	-	-	-	-
XII.	Ytre Hardanger	-	-	-	-	2	1	-	-	-	1	-	-
	Nordre Midthordland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Indre Nordhordland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
XIII.	Bergen	-	2	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-
	Midtre Sogn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
XVI.	Røros	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Levanger	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
XVII.	Stenkjær	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Alstahoug	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
	Buksnæs	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
XVIII.	Hadsel	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Lenvik	-	-	3	1	1	-	1	-	-	-	-	-
	Tromsø	-	2	2	-	-	-	3	-	1	-	2	-
XIX.	Loppen	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	Maasø	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-
	Kistrand	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-
	Vardø	-	2	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
	Vadso	3	3	4	2	1	2	-	1	-	-	-	-
	Sydvaranger	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-

Liste des tableaux.

Tableau.	Page.
I. Section médicale, superficie, population, nombre des médecins, des dentistes, des sages-femmes, des aides-vaccinateurs, des pharmacies.....	V
II. Chiffre total des décès et des maladies épidémiques en Norvège	X
III. La mortalité en 1880 par rapport à la population et comparée avec celle des années précédentes	XII
IV. La mortalité dans les villes et dans les campagnes par diocèses et par préfectures	XIII
V. La mortalité dans les villes	XIV
VI. Nombre des décès par 1000 enfants nés vivants	XVI
VII. Les maladies épidémiques dans les diocèses et dans les préfectures	XVIII
VIII. Nombre des cas des maladies épidémiques traités par mois, par sexe et par âge	XXII
IX. Les maladies épidémiques spéciales par rapport au nombre total des maladies épidémiques traitées dans les années 1870—1880 ..	XXIV
X. Le typhus dans les années de 1872—1880	XXV
XI. La fièvre typhoïde dans les années de 1872—1880	XXV
XII. Nombre des cas de fièvre typhoïde par 1000 habitants	XXVI
XIII. Liste des districts civils, ou la fièvre typhoïde a été prédominante	XXVII
XIV. La fièvre cérébrospinale dans les préfectures	XXVIII
XV. Décès pendant les couches et par la fièvre puerpérale dans les diocèses	XXIX
XVI. Décès pendant les couches dans les préfectures	XXX
XVII. Causes des décès pendant les couches, décès après des opérations obstétricales	XXXI
XVIII. Nombre des cas de la scarlatine par 1000 habitants	XXXII
XIX. Maladies catarrhales en Norvège	XXXIII
XX. Nombre des cas de la pneumonie par 1000 habitants	XXXIV
XXI. Cas de syphilis et de gonorrhée traités en dehors des hôpitaux	XXXV
XXII. Cas nouveaux de gonorrhée dans les hôpitaux	XXXVI
XXIII. Nombre connu des lépreux et des lépreux dans la campagne....	XXXVI
XXIV. Les lépreux dans les hospices	XXXVIII
XXV. Liste des cas traités des maladies chroniques.	XL
XXVI. Mortalité par la phthisie par 1000 habitants et relativement aux autres causes de décès	XLI

Tableau.	Page.
XXVII. Mortalité par la phthisie dans les diocèses et dans les préfec- tures dans les années de 1877—1879.....	XLII
XXVIII. Décès causés par les maladies cancéreuses en 1879.....	XLIV
XXIX. Nombre des aliénés, entretenus aux frais des communes départe- mentales, par districts civils médicaux.....	XLIX
XXX. Nombre des aliénés entretenus aux frais des communes départe- mentales. Déboursemens approximatifs des mêmes communes pour l'entretien de ces aliénés et pour l'administration médicale en général.....	L
XXXI. Opérations chirurgicales en 1880.....	LII
XXXII. Opérations obstétricales faites par les médecins en 1880.....	LIX
XXXIII. Résultat des opérations obstétricales pour les mères et pour les enfants.....	LIX
XXXIV. Résultat des accouchemens: a) par forceps, b) par versio, c) par extraction, d) résultat d'accouchemens prématurés artificiels pour les mères et pour les enfants — d'après les indications différentes.....	LX
XXXV. Résultat: a) des perforations, b) des embryotomies — d'après les indications différentes.....	LXII
XXXVI. Jumeaux, nés après des opérations obstétricales sur tous les deux.....	LXII
XXXVII. Naissances et décès dans le royaume.....	LXIII
XXXVIII. Nombre des naissances et des décès dans les villes et dans les campagnes.....	LXV
XXXIX. Nombre des jumeaux, des 3-jumeaux, des 4-jumeaux et des morts-nés.....	LXVI
XL. Nombre des décès dans le royaume en 1880—1871.....	LXVI
XLI. Décès totaux et décès causés par les maladies communes dans les préfectures et dans les districts civils médicaux.....	LXVIII
XLII. Causes des décès les plus fréquentes.....	LXX
XLIII. Liste des actes médicaux forenses.....	LXXII
XLIV. Vaccination dans le royaume.....	LXXII
XLV. Des pharmacies et de leur personnel.....	LXXIII
XLVI. La syphilis dans les hôpitaux en 1880.....	LXXXVI
XLVII. Mouvements des aliénés dans les hôpitaux en 1880.....	LXXVIII
XLVIII. Mouvements des malades dans les hôpitaux en 1880.....	LXXX
XLIX. Maladies dans les hôpitaux en 1880.....	LXXXIV
XLIX. Causes de décès en Norvège en 1880.....	LXXXVIII
L. Causes de décès dans les villes en 1880.....	XCVI
LI. Cas des maladies épidémiques par districts civils médicaux et par mois.....	CIV

B. Beretninger

for de enkelte civile Overøvrighedsdistrikter.

I. Christiania By.

Byen med et Fladeindhold af 0.1286 Kvadratmil havde ved den af Sundhedskommissionen foranstaltede Tælling den 31te December 1879: 116 801 Indbyggere, hvilken Folkemængde den 31te December 1880 viste sig at være stegen til 119 407 Indbyggere. Byen udgjør et Lægedistrikt, Christiania Stadsfysikat.

Sundhedstilstanden var mindre tilfredsstillende end i de nærmest foregaaende Aar, idet der forekom et ikke ubetydeligt Antal af Børnekopper og en mindre Epidemi af Typhoidfeber, ligesom ogsaa Kighoste og Sommerdiarrhoe optraadte meget almindeligere end i foregaaende Aar. Derimod anmeldtes færre Tilfælde af Skarlagensfeber, Lungebetændelse og Barselfeber end i 1879.

Dødeligheden¹⁾. Følgende Tabel giver en Oversigt over Dødelighedsforholdene i de sidste fem Aar og Gjennemsnitdødeligheden i Femaaret 1876—1880. Middelfolkemængden for hvert Aar er udregnet som Middeltal af de af Sundhedskommissionen ved hvert Aars Slutning foranstaltede Tællinger af Byens hjemmehørende Befolkning.

Aar.	Virkelig Middelfolkemængde.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1880	118 104	2 479	20.99
1879	114 889	2 109	18.14
1878	109 879	2 014	18.33
1877	80 412	1 665	20.70
1876	77 538	1 862	24.01
1876—1880	100 165	2 026	20.23

¹⁾ Nedenstaaende Tabel angiver Dødeligheden i Christiania efter den beregnede Middelfolkemængde, i Lighed med Dødelighedsberegningen for Landets øvrige Overøvrighedsdistrikter.

Aar.	Beregnet Middelfolkemængde.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1880	113 731	2 479	21.79
1879	110 177	2 109	19.14
1878	105 489	2 014	19.09
1877	80 478	1 665	20.69
1876	77 482	1 862	24.03
1876—1880	97 472	2 026	20.78
1871—1875	71 849	1 593	22.17

Til Sundhedskommissionen er indkommen Opgaver over 2 401 Dødsfald, for hvilke Dødsårsagen er nærmere opgivet i Dødslisten.

Til Oversigt over de **epidemiske Forhold** hid sættes følgende Tabel (se næste Side), der er udarbejdet efter de til Sundhedskommissionen fra Byens Læger og Sygehuse indsendte maanedlige Lister.

Til nærmere Oplysning om de epidemiske Sygdommes Forekomst i 1880 bemærkes Følgende:

Typhoidfeber viste sig hyppigere end i de foregaaende Aar. Der anmeldtes 337 Tilfælde og 30 Dødsfald. Sygdommen, der i Tiaaret 1860—69 ifølge Opgave fra Stadsfysikus fremkaldte ialt 400 Dødsfald og i det paafølgende Tiaar 1870—79 kun 141, optraadte ligeledes i de første 8 Maaneder af 1880 med faa Tilfælde. I de sidste 4 Maaneder af 1880 anmeldtes derimod ikke mindre end 267 Tilfælde eller omtrent $\frac{4}{5}$ af samtlige i Aarets Løb anmeldte. I Aarets første Maaneder indtraf en Del andetstedsfra importerede Tilfælde samt enkelte spredte Tilfælde i Byens Udkanter, især i de østlige Forstæder (Vaalerengen og Kampen); ligeledes opstod en mindre Epidemi paa Bernehospitalen, hvor nogle Patienter fra disse Steder vare indlagte. I August Maaned begyndte der at vise sig nogle flere Tilfælde paa forskellige Steder, saaledes paa Thorshaug i Anstalten for aandsvage Børn og hist og her især i de østlige Forstæder, blandt andet Grueløkken og Kampen. Paa Thorshaug udvikledes Sygdommen til en mindre Epidemi, men det var især Grueløkken og de nærliggende Gaarde, som leverede det største Antal i Aarets sidste Maaneder. Paa dette Sted synes sumpig Grund og manglende Afløb, især Rrender med stillestaaende, stinkende Vand, at have bidraget til at udbrede Sygdommen. Efterat Dræneringsarbejder her vare udførte, aftog Sygdommen kjendelig. De Angrebne, for det meste fattige, bleve paa faa Undtagelser nær behandlere paa Sygehus og isolerede, først paa Rigshospitalet, siden paa særskilt Lazaret.

Af **Barsel-feber** anmeldtes 30 Tilfælde (12 mindre end i det foregaaende Aar) med 8 Dødsfald. Man søgte at imødegaa Sygdommens Udbredning ved Smitte paa samme Maade som i foregaaende Aar.

Af **Børnekopper**, der ikke havde vist sig i 1878 og 79, anmeldtes i Aaret 1880 ialt 137 Tilfælde, hvoraf 4 udenbys og 1 med tvivlsom Diagnose, samt 17 Dødsfald (hvoraf 1 udenbys). Af de til Sundhedskommissionen anmeldte 137 Tilfælde behandlede 132 paa Lazaret. 1 Patient behandlede hjemme, 1 døde før Indlæggelsen, og endnu inden Exanthemet var kommet helt frem. 1 blev saa sent anmeldt, at Indlæggelse ikke ansaaes nødvendig, og 2 bleve ikke anmeldte, før der opstod Smitte fra dem. Af de paa Lazaret indlagte var der 4, som ikke boede i Christiania, men indlagdes fra de nærliggende Landsbygder. Af de Angrebne vare 111 Voxne og 26 Børn under 15 Aar, og af disse sidste vare 18 uvaccinerede; alle de øvrige vare vaccinerede. Af de 137 Patienter døde 17. Af de 119 vaccinerede døde 9 (altsaa 7.56 %), af de uvaccinerede 18, døde 8 (altsaa 44.4 %). 1 Barn fødtes paa Lazaret og døde af Kopper, uagtet det vaccineredes strax efter Fødselen. Et andet Barn, der bragtes til Lazarettet fra Fødselstiftelsen med sin Moder, som var angrebet nogle Dage efter Barselsengen, var strax blevet vaccineret og fik ikke Kopperne. Foruden de 137 Tilfælde, som kjendes, er der maaske indtruffet nogle faa Tilfælde af lettere Art, som ikke ere blevne observerede af Læge og ikke anmeldte, men Antallet er visselig meget ringe. Det første Tilfælde indtraf hos en Matros, der netop var ankommet fra Memel. Af ham smittedes en Læge og en Gangkone, samt i 2den og 3die Række 3 Personer, ialt 5 Personer, hvormed Virkningen af denne Import standsede. Det næste Udbrud var blandt Papirfabriken «Bentsebrug's» Arbejdere, der smittedes gennem Filler, importerede fra Stettin. Her angrebes paa en Gang omkring 11te Mai 8 Individuer i 8 forskellige Huse og maaske et niende, som

Epidemiske Sygdomme i Christiania By i Aaret 1880.

C. No. 4 (1880).

Christiania By.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Behandlede.	Døde ¹⁾ .													
Antal anmeldende Læger				58	62	60	54	57	54	49	56	55	60	58	62
Typhoidfeber	337	30	337	11	16	8	4	3	6	6	19	62	67	91	44
Barsel-feber	30	8	30	1	1	3	1	1	3	2	4	2	2	8	2
Børnekopper	137	17	132	-	-	-	-	16	63	41	3	-	-	6	3
Vandkopper	248	-	248	65	25	7	27	26	22	7	6	4	8	27	24
Skarlagensfeber	167	16	167	26	21	13	21	19	12	7	1	12	13	12	10
Mæslinger	108	-	108	-	-	-	1	-	56	17	7	11	10	6	-
Rosen	148	9	148	7	13	16	5	18	9	6	12	10	13	22	17
Kighoste	1487	115	1487	29	71	145	142	201	168	144	172	135	106	86	88
Diphtherisk Svælgbetændelse	72	15	72	7	11	14	4	4	2	-	3	5	6	5	11
Strubehoste	74	53	74	8	2	5	2	6	1	3	5	6	9	9	18
Kusma	3	-	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2
Akut Katarrh i Luftveiene og Bronchit	10053	192	10053	1000	1099	991	777	748	620	373	410	431	1006	1187	1411
Katarhalsk Lungebetændelse	230	54	230	17	13	22	8	21	19	24	23	12	29	17	25
Lungebetændelse	662	103	662	46	51	50	47	83	59	33	29	33	50	91	90
Pleurit	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gigtfeber	301	2	301	41	30	17	24	17	22	18	14	19	21	28	50
Koldfeber	12	-	12	2	1	-	1	2	3	-	1	-	1	1	-
Diarrhoe (akut) ag Cholera nostras.	6031	318	6031	199	201	194	200	256	1274	741	1243	1048	312	301	162
Blodgang	7	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	2	-	2	1
Tilsammen	20113	938	20102	1459	1556	1485	1264	1421	2341	1422	1952	1792	1653	1799	1958

¹⁾ Efter de til Sundhedskommissionen indkomne Dødsanmeldelser.

reiste til Bærum, og synes at have fremkaldt en Epidemi paa dette Sted, fra hvilken Smitten igjen forplantedes til Kristiania i 3 Tilfælde. Fra de omhandlede 8 Tilfælde, som indlagdes paa Grønlands Lazaret i Dagene fra den 13de til den 17de Mai, smittedes 8 Personer i Christiania i 2den og 3die Række. Hermed vilde sandsynligvis ogsaa dette faretruende Udbrud været kvalt, hvis ikke Smitte fra selve Lazarettet havde givet Anledning til en ny Opblussen af Epidemien. I de Lazarettet nærmest liggende 4 Gaarde, hvis Bagbygninger og Gaardsrum stode umiddelbart op til Lazarettets Indhegning, angrebes nemlig i Tidsrummet fra 2den til 15de Juni 18 Individer, hvoraf 11 Børn under 15 Aar. Herved blussede Sygdommen op paany og spredte sig til forskjellige Kanter af Byen. Dette sidste Udbrud gav Anledning til omtrent 100 Tilfælde, deri iberegnet dem, der vare smittede direkte fra Lazarettet. Stadsfysikus bemærker i Anledning heraf: «Da nogen direkte Kommunikation mellem Lazarettets Betjening eller Patienter og Naboerne med Sikkerhed kan antages ikke at have fundet Sted, og Smittens Overførelse direkte fra Individ til Individ saaledes neppe er mulig, maa det ansees rimeligst, at Smittestoffet fra Lazarettet er bleven overført med Luftstrømningerne til de nærliggende Huse i en Afstand af ca 18 Fod, eller at Luftsmitte har fundet Sted i en nogen større Afstand, end man hidtil har anset sandsynlig.» Efterat Smitten fra Grønlands Lazaret var konstateret, overflyttedes samtlige de Syge til Ankerløkkens Lazaret. Fra dette Lazaret kan det ikke med Bestemthed paavises, at Smitten har udbredt sig videre, skjønt der var Mistanke om, at 1 Tilfælde i et ligeoverfor liggende Hus kunde skrive sig derfra. Efterat denne Epidemi ved de Syges Isolation, Desinfektion af Værelser og Effekter, Vaccination og Revaccination var bragt til at standse i Løbet af August Maaned, indtraf i November og December atter 9, hvoraf de 6 med stor Sandsynlighed kan henføres til samme Kilde, som i Mai Maaned havde fremkaldt Epidemien, nemlig Fillerummene paa «Bentsebrug's» Papirfabrik.

Af **Skarlagenseber** anmeldtes i Aarets Løb 167 Tilfælde, altsaa et ringere Antal end i 1879, da det udgjorde 243, og omtrent det samme Antal som i 1878. Antallet af Dødsfald udgjorde 16. Af de 167 Tilfælde behandledes 91 paa isoleret Sygehus, af disse døde 6. Den ved Lazarettet og særskilt for Skarlagenseber ansatte Læge vedblev ligesom i 2de foregaaende Aar sin Virksomhed.

Af **røde Hunde** (Rødlinger, rubeolæ) har der nemlig i 1880 hersket en meget udbredt Epidemi, der synes efterhaanden at have udbredt sig til de omliggende Landdistrikter og til flere andre Byer. Blandt den store Mængde Tilfælde er intet Dødsfald anmeldt. Sygdommen syntes især at forplante sig gjennem Skolerne.

Af **Mæslinger** anmeldtes 108 Tilfælde og intet Dødsfald. Det anføres at være i høi Grad sandsynligt, at de fleste af disse Tilfælde feilagtig ere anmeldte som Mæslinger, og i Virkeligheden at have været Rødlinger (rubeolæ). Derpaa tyder blandt andet det godartede Forløb, og denne Antagelse bliver saameget sandsynligere, som det samme Forhold har gjentaget sig i første Halvaar af 1881.

Kighoste viste sig stærkere udbredt end i det foregaaende Aar. Der anmeldtes 1487 Tilfælde; Dødsfaldenes Antal 115.

Af **diphtherisk Svælgbetændelse** anmeldtes ikke fuldt det halve Antal Tilfælde mod det foregaaende Aar.

Antallet af Tilfælde af **katarrhalske Lungebetændelser, akute Katarrher i Luftrøret og Bronchit** samt **katarrhalske Svælgbetændelser** var omtrent det samme som i foregaaende Aar.

Almindelig Lungebetændelse optraadte med et noget mindre Antal Tilfælde end i 1879, nemlig med 662 Tilfælde og 103 Dødsfald.

Af Sommerdiarrhoe og Cholera nostras anmeldtes 6 031 Tilfælde og 361 Dødsfald, væsentlig Børn i fattige Familier i Byens Udkanter.

Veneriske Sygdomme. Efter de til Sundhedskommissionen indsendte Opgaver kom af veneriske Sygdomme hver Maaned under Behandling følgende Antal Tilfælde:

Veneriske Sygdomme i 1880.

	Gonorrhoe & Urethrit.				Ikke inficerende Chanker.		Acquisit Syphilis.				Hereditær Syphilis.			
	Md.		Kv.		Md.	Kv.	Md.		Kv.		Md.		Kv.	
	Voxne.	Børn.	Voxne.	Børn.			Voxne.	Børn.	Voxne.	Børn.	Voxne.	Børn.	Voxne.	Børn.
Januar	99	-	17	-	16	3	14	1	7	2	-	2	-	2
Februar	90	-	17	-	21	5	13	-	8	-	-	3	-	1
Marts	92	-	12	-	14	10	22	-	5	-	-	-	-	1
April	57	-	6	-	13	4	24	1	16	1	-	2	-	1
Mai	100	-	21	1	15	12	18	1	11	-	-	2	-	1
Juni	104	-	18	-	21	4	24	-	9	-	1	-	-	-
Juli	90	-	27	-	28	13	24	1	14	1	-	2	-	1
August	99	-	24	-	36	19	19	1	12	-	-	2	-	3
September	112	1	21	-	30	8	31	-	11	1	-	-	-	2
Oktober	132	-	13	-	29	5	14	-	25	1	1	4	1	4
November	122	-	19	-	23	12	29	1	19	-	-	-	-	4
December	110	-	23	-	19	4	29	1	12	1	-	2	-	1
Aaret	1207	1	218	1	265	99	261	7	149	7	2	19	1	21
	1208		219		364		268		156		21		22	
	1427						424				43			

Ved den tvungne Visitation af de prostituerede, paa Bordel boende Fruentimmer, der visiteres 2 Gange ugentlig, udførtes i det hele 4 012 Undersøgelser, iberegnet 92, der foretoges paa Politikammeret udenfor de sædvanlige Visitationsdage. De paa Bordel boende Prostitueredes Antal var ved Aarets Begyndelse 51; i Aarets Løb tilkom 50 nye og fragik 29; Antallet ved Aarets Slutning var saaledes 42 iberegnet dem, som midlertidig af forskjellige Grunde ikke boede paa Bordel. Indlæggelse af disse Kvinder paa Sygehus skede 70 Gange. Der forekom saaledes 1 Sygdomstilfælde paa hver 57.3 Undersøgelser. Ved den tvungne Visitation af privattoende prostituerede Kvinder, der ligeledes visiteredes 2 Gange ugentlig, udførtes 1 570 Visitationer. Det hele Antal af denne Klasse var ved Aarets Begyndelse 16 og ved dets Udgang 13 iberegnet dem, som midlertidig ikke mødte for at visiteres. Der fandtes 38 Sygdomstilfælde, hvorfor Indlæggelse paa Sygehus ansaaes nødvendig, eller 1 Sygdomstilfælde paa hver 41.3 Undersøgelser. En Del privattoende Prostituerede visiteres kun 1 Gang ugentlig. Deres Antal var ved Aarets Begyndelse 28, ved dets Slutning 14. Antallet af Visitationer af denne Klasse var 953, Antallet af Indlæggelser 48 eller 1 Sygdomstilfælde for hver 19.9 Undersøgelser. Tillige foretoges 2 680 Undersøgelser paa Politikammeret af Kvinder, der ikke drive Prostitutionen som udelukkende Næringsvei. 357 fandtes lidende af venerisk Sygdom, eller der forekom 1 Sygdomstilfælde paa hver 7.5 Undersøgelser. Af disse Kvinder var 191 forhen ikke visiterede.

Følgende Tabel giver én Oversigt over de af Politilægen foretagne Visitationer og de forefundne Sygdomsformer samt Procentforholdet mellem Visitationer og Indlæggelse af de forskellige Klasser Prostituerede.

	Antal Visitationer.	Antal Indlæggelser	Ble-norrhagiske Affektio-ner.	Lokale syfilitiske Affektio-ner.	Konstitu-tionelle syfilitiske Affektio-ner.	Andre Sygdoms-former.	Indlæg-gelses-procent.
Bordelpiger, visiterede 2 Gange ugentlig.....	4012	70	37	24	4	5	1.7
Privatboende Prostitue-rede, visiterede 2 Gange ugentlig.....	1570	38	22	13	2	1	2.4
Privatboende Prostitue-rede, visiterede 1 Gang ugentlig.....	953	48	21	23	4	-	5.0
Hemmelig prostituerede, visiterede efter Indkal-delse	2680	357	136	142	79	-	13.3
Tilsammen	9215	513	216	202	89	6	5.6

Liste over kroniske Sygdomme¹⁾.

	Til-fælde.	Døds-fald ²⁾ .	Behandlede, for hvilke er opgivet Alder og Kjøen.			
			Børn (under 15 Aar).		Voxné (over 15 Aar).	
			Md.	Kv.	Md.	Kv.
Chronisk Rheumatisme	578	4	7	7	228	293
Fnat	16	-	1	9	3	1
Skurv.....	9	-	4	-	2	2
Kjertelsyge	389	14	156	117	12	55
Rachit	109	19	58	50	-	-
Svindrot	³⁾ 710	416	33	27	349	275
Kræft.....	71	65	5	2	27	37
Vatersot og Morbus Brightii	⁴⁾ 113	40	9	5	52	47
Blegsot og Anæmi	1258	2	63	173	54	910
Menstruationsuordener.....	187	-	-	-	-	187
Kardialgi, kronisk Gastrit og Dys-pepsi	1538	5	51	84	434	915
Ormesygdomme	128	-	55	49	6	10
Drankersygdomme.....	37	2	-	-	35	2

¹⁾ Fattiglægernes Opgaver medregnede. ²⁾ Antal Dødsfald anførte efter de til Sundhedskommissionen fra Lægerne indkomne Dødsanmeldelser. ³⁾ 17.4 pCt. af samtlige af Sygdom opgivne Dødsårsager og 28.8 pCt. af Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme. ⁴⁾ Morbus Brightii 34, Vatersot 6.

Foranstaaende-Liste giver en Oversigt over en Del i Lægernes private Praxis behandlede væsentlig **chroniske Sygdomme** ifølge de til Stadsfysikatet indsendte Beretninger.

I Byen er af Christiania Fattigvæsen udsat i privat Forpleining 43 **Sind-syge**, deraf 15 Mænd og 28 Kvinder.

Obstetriciske Operationer. Paa Fødselstiftelsen var Sundheds-tilstanden god. Der indkom ialt 322 Kvinder, hvoraf 17 lede af gynækologiske Tilfælde; paa den egentlige Fødselsstiftelse indkom 305 Kvinder, men af Fødsler forefaldt 285. Af de 285 Fødende havde 1 født umiddelbart før Indkomsten, og 1 var indlagt efter Abort i 6te Maaned før Indkomsten.

Af de 285 Fødende vare 194 førstefødende, 91 flerfødende.

Af 285 Fødsler vare 280 Enkeltfødsler og 5 Tvillingfødsler.

Af de 280 Enkeltfødsler vare: 1 Abort i 6te Maaned og 279 Fødsler ved den normale Termin.

Ved Enkeltfødslerne vare Leierne følgende:

174: 1ste Isseleie (i 3 Tilfælde Panden fortil).

96: 2det — (3 — — —).

2: 1ste Sædeleie.

2: 2det — (i et Tilfælde begge Fødder ved Siden).

2: 1ste Fodfødsel.

2: 2den Fodfødsel (i et Tilfælde begge Fødder).

I 1 Tilfælde uopgjort Leie, Fødsel før Indkomsten.

For de 5 Tvillingfødsler var Leierne og Børnenes Kjøen ved hver Fødsel følgende:

Tvilling-Fødsel.	1ste Tvilling.		2den Tvilling.	
No. 1	Gut,	1ste Isseleie.	Gut,	1ste Isseleie.
- 2	Pige ¹⁾ ,	1ste —	Pige,	2det —
- 3	Gut,	1ste —	Gut,	2det —
- 4	Gut ²⁾ ,	1ste —	Gut ²⁾ ,	2det —
- 5	Gut,	2det —	Pige,	1ste —

Af Børnene vare: 20 (10 Gutter og 10 Piger) dødfødte; 6 (3 Gutter og 3 Piger) døde inden 24 Timer, og 7 (6 Gutter og 1 Pige) døde efter 24 Timer. Af Barselkvinderne døde 1 af Barselkrampe, for hvilken hun indkom bevidstløs paa Stiftelsen; hvor hun forløstes ved Tang. Barsel-feber er ikke forekommet uden som lettere ephemere Feberformer. Fra den i Forbindelse med Fødselsstiftelsen værende Jordmodersskole udeksamineredes 32 Elever, hvoraf fra:

Christiania	1	Bratsbergs	Amt 2	Søndre Trondhj.	Amt . . 1
Akershus Amt	4	Nedenæs	— 2	Nordre	— . . 1
Smaalenenes —	2	Lister og Mandals	— 4	Nordlands	— . . 4
Buskeruds —	1	Stavangers	— 1	Tromsø	— . . 1
Hedemarkens —	2	Romsdals	— 2	Finmarkens	— . . 1
Christians —	3				

Af obstetriciske Operationer udførtes paa Fødselsstiftelsen: 9 Tangforløsnings, indicerede 7 Gange ved utilstrækkelige Veer eller langsom Fødsel, Mødrene ilive, af Børnene 1 dødfødt, de øvrige ilive; 1 Gang ved Barselkrampe, Moderen døde 9 Timer efter af Barselkrampe, Barnet ilive; 1 Gang ved Bækensneverhed, Moder og Barn ilive. 5 Udtrækninger ved Sædeleie, Mødrene ilive, af Børnene to levende, tre dødfødte (forraadnede). 5 Gange Partus

¹⁾ Dødfødt. ²⁾ Døde 2 og 1½ Dage gamle af Pyæmi.

Obstetriciske Operationer udenfor Fødselsstiftelsen.

Indikation.	Tangforløsning.				Vending.			Udtrækning.				Partus præmaturus artificialis.		Efterbyrdsoperation.
	Mødre.		Børn.		Mødre.	Børn.		Mødre.		Børn.		Mødre.	Børn.	Mødre.
	lev.	død.	lev.	død.	levende.	lev.	død.	lev.	død.	lev.	død.	levende.	levende.	levende.
Utilstrækkelige Veer, langsom Fødsel	40	-	37	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Barselkrampe	1	¹⁾ 1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjævt Isseleie	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fremfald af Navlesnoren	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	6	4	2	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie og Fremfald af Navlesnoren	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Placenta prævia og Blødning	-	-	-	-	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Bækkenendeleie	-	-	-	-	-	-	-	5	²⁾ 1	3	3	-	-	-
— og Fremfald af Navlesnoren	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Tilbageholdelse af Moderkagen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12
Striktur af indre Modermund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Tilsammen	48	1	45	4	13	7	6	6	1	4	3	1	1	20
	49		49			13		7		7				

¹⁾ Dødsårsag: Barselkrampe.

²⁾ Dødsårsag: Peritonit.

præmaturus artificialis ved Bækkensneverhed, Mødrene ilive, af Børnene døde et 1 Time efter Fødselen, de øvrige ilive. 2 Udtagelser af Efterbyrd, en Gang ved Blødning, Mødrene ilive; 3 Udpresninger af Efterbyrd, i et Tilfælde ved Blødning, Mødrene ilive.

Obstetriciske Operationer, udførte af de privat praktiserende Læger udenfor Fødselstiftelsen, ere anførte paa foranstaaende Tabel med Indikationer og Udfald.

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Opgaver, angivne efter de af Presterne til det statistiske Centralbureau indsendte Opgaver over Døbte og Begravede:

Distrikt.	Fødte.	Døde				Død- fødte ²⁾	Omkomne	
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn ¹⁾	paa Bar- sel- seng.		ved ulyk- kelige Hæn- delse.	Selv- mord.
Christiania Stadsfysikat . .	4662	2479	817	26	14	188	36	6

¹⁾ Efter Anmeldelser fra Jordemødre og Læger i Henhold til Cirkulære af 9de December 1842. ²⁾ Efter Opgaver fra det statistiske Centralbureau.

Overskuddet af Fødte over Døde udgjorde saaledes 2 183 og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 53.2.

Til Oplysning om **Dødsaaarsagerne** hidrættes følgende Tabel, sammen- draget efter Lægernes Dødsanmeldelser (se Tabellen Side 10—15).

De hyppigste opgivne Dødsaaarsager har været: Svindsot 416, akut Diarrhoe, Enteritis, Gastroenteritis, Cholera nostras (tilsammen 382), simpel og tuberkuløs Hjernebetændelse samt Krampe i Børnealderen (tilsammen 202), akut Bronchit 185, Kighoste 115, Lungebetændelse 103, medfødt Svaghed 95, Kræft og Sarkom 65.

Veirliget (se Tabellen Side 16).

Fattigsygepleien. Af Bylægerne er i de 7 Distrikter, hvori Byen er inddelt, ialt behandlede 6 585 fattige Syge, 1 135 Gutter, 1 175 Pigebørn, 1 548 voxne Mænd og 2 727 voxne Kvinder; af disse indlagdes 32 Gutter og 29 Piger, 155 voxne Mænd og 192 voxne Kvinder paa Sygehusene efter forudgaaet Behandling i Hjemmet. Uden forudgaaende Behandling indlagdes 61 Gutter, 55 Piger, 305 voxne Mænd og 262 voxne Kvinder paa Sygehus. Af de i Hjemmet behandlede Syge døde 98 Gutter, 107 Piger, 53 voxne Mænd og 47 voxne Kvinder, tilsammen 305, hvad der giver en Dødsprocent af 4,6 af de tilsammen behandlede Syge.

I **Sundhedskommisionen** afholdtes 45 Møder, hvor som tidligere mange sanitære Misligheder og Bygningsanmeldelser kom til Forhandling. Ved Sundhedskommisionens dyrlægekynige Assistent blev der beslagnet eller negtet Salg af 39 torvførte slagtede Kjør og Kalve, 2 Faar og 2 Svin, dels paa Grund af Sygdom, dels fordi Varen af andre Grunde var bleven utjenlig til Menneskeføde. De hyppigste Sygdomme har været Kalvningfeber, Tuberculose og Trommesyge. 3 Slagt (2 Kjør og 1 Hest) beslaglagdes paa Grund af Miltbrand. Den i Aaret 1879 paabegyndte obligatoriske Undersøgelse af søværtis importeret Flesk fortsattes; som tidligere fandtes omtrent 3% trichinholdigt. I Aarets Løb er desuden

Liste over de af Lægerne meddelte

Dødsårsag.	Sum.	Deraf ere:		i 1ste Maaned.		i 2den og 3die Maaned.		i 4de, 5te og 6te Maaned.		i 2det Halvaar.		i 2det og 3die Aar.	
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
Abscessus	2	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Alcoholismus	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anæmia	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Aneurysma	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Angina	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
— membranacea	53	29	24	-	-	-	-	1	3	3	18	12	-
Apoplexia	53	29	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arthritis deformans	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arthroace	19	12	7	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Asphyxia	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Atelectasis pulmonum	3	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Atrophia hepatis acuta	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bronchitis acuta	185	101	84	6	1	9	8	18	13	22	23	29	27
— chronica	36	16	20	-	-	-	-	-	-	1	-	2	1
Cancer	59	23	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Carditis, Endo-, Peri	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Caries, Necrosis, Periostitis	7	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Cholera nostras	35	17	18	-	-	5	2	2	3	5	6	1	5
Cholelithiasis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cirrhosis hepatis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Combustio	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Contusio	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Convulsiones infantum	69	30	39	13	15	10	4	4	6	2	8	1	5
Cystitis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Debilitas congenita	95	46	49	32	28	8	17	2	-	4	3	-	-
— senilis	35	10	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diabetes mellitus	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoea acuta	283	149	134	13	9	18	20	44	35	41	45	29	20
— chronica	17	9	8	-	-	-	-	1	2	-	-	6	2
Diphtheritis	15	11	4	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1
Embolia pulmonum	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Emollitio cerebri	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Emphysema	5	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Empyema	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Encephalitis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Enteritis, Gastro-	64	34	30	-	3	9	5	9	5	6	10	4	6

(Forts.) Dødsårsag.	Sum.	Deraf ere:		i 1ste Maaned.		i 2den og 3die Maaned.		i 4de, 5te og 6te Maaned.		i 2det Halvaar.		i 2det og 3die Aar.	
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		Epilepsia	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Erysipelas	9	4	5	1	-	1	-	-	2	-	-	-	-
Febris puerperalis	8	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— rheumatica	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— typhosa	30	11	19	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Fractura	9	5	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Furunculosis	3	2	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Gangræna pulmonum	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— & G. senilis	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Gastritis chronica	5	2	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Hæmophilia	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hæmorrhagia pulmonum	7	4	3	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-
Hæmatemesis	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hepatitis	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hernia	9	6	3	-	-	-	-	-	-	2	1	1	1
Hydrocephalus	6	4	2	-	-	-	-	1	-	2	1	1	1
Hydrops	6	2	4	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Icterus	9	8	1	4	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Insania	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Intoxicatio	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Laryngitis	6	3	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Leucæmia	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meningitis simplex	56	30	26	-	-	-	1	4	2	-	6	9	9
— tuberculosa	77	40	37	-	-	-	2	6	3	6	9	12	9
— spinalis	7	7	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Morbus maculos. Werlhofii	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— ovarii	9	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nephritis, Morb. Brightii	34	17	17	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2
Noma	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Obstructio alvi, Ileus	8	4	4	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Oedema pulmonum	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Otitis interna	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis	4	2	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Pemphigus	3	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Peritonæitis	20	5	15	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Phlebitis	2	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Phlegmone	3	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
Pleuritis	6	2	4	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2
Pneumonia	103	50	53	3	-	4	2	-	1	2	3	6	7
— catarrhalis	54	23	31	-	-	3	3	3	2	7	12	9	8

(Forts.) Dødsårsag.	Sum.	Deraf ere:		i 1ste Maaned.		i 2den og 3die Maaned.		i 4de, 5te og 6te Maaned.		i 2det Halvaar.		i 2det og 3die Aar.	
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		Pneumothorax	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Puerperium	8	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyæmia	11	7	4	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Rachitis	19	10	9	-	-	-	-	-	1	5	1	4	6
Rheumatismus chronicus	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ruptura intestinorum	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sarcoma	6	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Scarlatina	16	12	4	-	-	-	-	1	-	-	-	6	4
Scrophulosis	14	6	8	-	-	-	-	-	-	2	-	2	6
Stenosis laryngis	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Stricture oesophagi	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
— urethræ	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Submersio	11	10	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Suffocatio	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Suicidium	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Syphilis	19	10	9	3	2	1	-	2	3	2	1	-	-
Tabes dorsalis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— meseraica	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tetanus, Trismus neonatorum	3	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Thrombosis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberculosis pulmonum	416	227	189	-	-	1	2	-	3	1	-	13	5
— alior. organ.	6	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— miliaris acuta	5	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tumor	11	5	6	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
— uteri	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tussis convulsiva	115	48	67	-	-	4	5	7	6	17	17	13	28
Typhlitis, Peri-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulcus ventriculi	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uræmia	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Variolæ	16	10	6	-	1	-	-	-	1	1	-	1	-
Vitia org. abdominis	5	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — cerebri	16	10	6	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
— — conformationis	3	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— — cordis	61	38	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — pectoris	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — ventriculi	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vomitus	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vulnera	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Causa mortis ignota	20	8	12	-	-	1	4	-	2	1	1	-	-
Tilsammen	2401	1225	1176	83	69	77	77	109	95	133	152	178	174

i 4de og 5te Aar.		mellem 5-10 Aar.		mellem 10-15 Aar.		mellem 15-20 Aar.		mellem 20-30 Aar.		mellem 30-40 Aar.		mellem 40-50 Aar.		mellem 50-60 Aar.		mellem 60-70 Aar.		mellem 70-80 Aar.		mellem 80-90 Aar.		mellem 90-100 Aar.	
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	1	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	3	-	1	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	-	1	-	-	-	3	-	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
2	5	7	13	4	9	16	13	65	51	52	38	17	31	25	15	21	3	3	1	-	-	-	-
1	-	-	1	1	2	-	-	2	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	1	-	-	-	3	1	-	-	1	-	-	-	-
6	5	1	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	1	-	1	-	-	2	-	1	1	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	1	1	2	-	6	2	-	-	-	-	-	-
-	-	6	2	-	2	-	-	4	-	4	1	3	1	8	5	10	4	3	5	-	3	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	1	1	2	-	-	-	-	-
43	46	45	43	18	26	25	26	119	85	90	77	65	66	87	69	98	72	37	55	18	42	-	2

Meteorologiske Forhold i 1880.

Maaned.	Middel- temperatur (1837—67).	1880.							
		Temperatur. Celsius.			Barometer ved Havet (Middel.) Millimeter.	Vind (fremher- skende).	Vindstyrke 0—6. Middel.	Skydække 0—10. Middel.	Regnhøide. Millimeter.
		Middel.	Maximum.	Minimum.					
Januar	— 5.1	— 5.5	6.0	— 15.5	764.1	S.	0.4	5.1	6.6
Februar	— 5.0	— 1.3	5.8	— 14.1	54.7	NO.	0.8	8.1	44.9
Marts	— 1.8	0.6	12.0	— 8.7	63.3	S.	0.4	3.9	6.2
April	3.8	5.1	17.5	— 3.9	58.8	SV.	0.8	5.6	21.2
Mai	9.9	10.0	23.0	— 0.2	59.7	SV.	0.9	4.8	3.4
Juni	14.8	16.1	31.5	4.2	57.1	S.	0.9	4.5	19.7
Juli	16.5	16.2	27.6	8.0	55.4	S.	0.9	5.3	169.0
August	15.3	18.9	30.7	9.8	61.0	S.	0.7	3.0	11.9
September	11.3	13.0	27.3	2.9	59.5	S.	0.9	5.4	51.3
Oktober	5.4	0.2	14.6	— 11.2	55.4	NO.	0.5	4.1	6.9
November	— 0.2	-- 1.3	9.9	— 15.3	53.1	NO.	0.8	6.0	34.2
December	— 3.6	— 6.1	7.7	— 19.9	50.4	NO.	0.9	6.5	52.8
Aar	5.16	5.5	31.5	— 19.9	757.7	S.	0.7	5.2	428.1

jevnlige blevet foretaget Undersøgelser af forskellige Næringsmidler og Brugsgjenstande for at efterspore skadelige Tilsætninger. Den i Aaret 1878 paabegyndte Undersøgelse af Kloakafstikkere og Vandlaase, ved hvilken i 1878 og 79: 2821 Huse undersøgte og 1603 Paalæg gaves, fortsattes i 1880 med Undersøgelse af, hvorvidt de tidligere givne Paalæg vare efterkommede.

Den **offentlige Vaccination** udførtes af Stadsfysikus med Bistand af Bylægerne og den for Epidemien specielt ansatte Koppelæge. Ialt vaccineredes 5865 Børn, hvoraf ved Koppelægen paa forskellige Steder 101. Paa Grund af Koppeepidemien foretoges Revaccination i stor Udstrækning; af Epidemilægen revaccineredes omtrent 8000, ved de offentlige Vaccinationsanstalter antagelig endnu flere (Antallet kan ikke opgives); desuden revaccineredes en Mængde af de privat praktiserende Læger. Sandsynligvis er henvend en Fjerdedel af Byens Befolkning bleven revaccineret i 1880. Lymfe, opbevaret paa Rør, leveredes til de fleste af disse Vaccinatorer; til Læger i Byen 67 Rør, til Lazarettets Læger (under Epidemien) ca. 300 Rør. Desuden forsendtes 367 Rør til udenbys Læger og Vaccinatorer. Jordmodereleverne bleve som sædvanlig underviste i Udførelsen af Vaccination. Af private Læger opgives i de til Stadsfysikatet indsendte Medicinalberetninger 536 Vaccinationer og 448 Revaccinationer.

Af **retsmedicinske Forretninger** udførtes i 1880: 20 Syns- og Obduktionsforretninger, cfr. den almindelige Beretning.

Sygehuse. I Byen er 4 Sygehuse, nemlig: Rigshospitalet og dermed i Forbindelse staaende Fødselsstiftelse og Børnehospital, Christiania Bys Sygehuse med Underafdelinger, Garnissonssygehuset og Diakonissehuset. Desuden havde Byen foruden Ankerløkkens og Grønlands Lazaret, der tildels vare belagte med epidemiske Syge, 1 Lazaret for Koppe-, 1 for Typhus- og 1 for Skarlagensfeberpatienter samt 1 Kvarantænelazaret.

Strafanstalterne. Beretningerne omfatter kun 1ste Halvaar, da de herefter skulle meddeles for Budgetaaret istedetfor for Kalenderaaret.

Akershus Fæstnings Strafanstalt. Middeltal af Fanger i 1ste Halvaar 1880 udgjorde 275.9. Sundhedstilstanden blandt Fangerne har i det Hele været god, ligesom der ikke har været noget væsentlig i udsætte paa de hygieeniske Vilkaar. Epidemiske Sygdomme og Fængselssygdomme forekom ikke. Egentlig Sindssygdom er ikke forekommet hos nogen Fange. Intet Dødsfald er indtruffet. Det samlede Antal udenfor Sygestuerne behandlede Sygdomstilfælde har været 143. Arbeidsfrihed har været tilstaaet 31 Fanger i tilsammen 64 Dage. Paa Sygestuerne er behandlet 23, hvoraf 2 tilbageliggende fra forrige Aar og 21 nye Tilfælde, 5 vare tilbageliggende 30te Juni. Sygekostdagens Antal var 684 hvilket er gjeanemsnitlig 2.8 Dag for hver Fange, og 3,7 Fange sygmeldt for hver Dag. De væsentligste Arter indtrufne Sygdomstilfælde have været Katarrh og Bronchit 37 Tilfælde, deraf 3 indlagte paa Sygestuerne; Kardialgi og Gastrit 26 Tilfælde, deraf 6 indlagte paa Sygestuerne Diarrhoe og Cholera nostras 18; chronisk Rheumatisme 15, deraf 2 indlagte paa Sygestuerne, Ørebetændelse 11, hvoraf 2 indlagte paa Sygestuerne; Halsbetændelse 10 Tilfælde. Gjennemsnitsvegten for hver af de veiede 284 Fanger var 67.6 kg. 112 Fanger (40 pCt.) have tiltaget i Vægt med 3.3 kg. for hver Fange. 147 (52 pCt.) have aftaget i Vægt med omtrent 2.6 kg., og 25 (8 pCt.) have i Halvaaret ikke forandret Vægt. Udgifterne ved Sygebehandlingen udgjorde Kr. 704.47, hvoraf Kr. 647.67 til Medicin.

I Tugthuset har Middeltal af Fanger i Halvaaret været 279. Sundhedstilstanden blandt Fangerne har været god. De hygieeniske Forhold har været uforandrede som i de foregaaende Aar og i det Hele tilfredsstillende. Det samlede Antal af de udenfor Sygestuerne behandlede Sygdomstilfælde har været 187, hvoraf 58 hos Mænd, 129 hos Kvinder. Arbeidsfrihed har været tilstaaet 24

Mænd i 134 Dage og 16 Kvinder i 66 Dage. Paa Sygestuerne er i Halvaaret behandlet 22 Tilfælde; 6 Kvinder vare tilbageliggende fra forrige Aar; 16 nye indkomne. Intet Dødsfald indtraf. 1 Mandsfange overflyttedes som lidende af Sindssygdom til Gaustad Asyl; 1 Kvindefange ligeledes sindssyg forpleedes i Anstalten og er i Bedring.

Sygedagenes Antal udgjorde 978, hvoraf 136 for Mænd og 842 for Kvinder. De væsentlige Arter indtrufne Sygdomstilfælde sees af følgende Tabel:

Sygdomme.	Ialt.	Deraf					
		Tilsammen.		udenfor Sygestuerne.		paa Sygestuerne.	
		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Diarrhoe og Cholera nostras	44	14	30	14	30	-	-
Bronchit og Katarrh	36	8	28	7	24	1	4
Kardialgi og Gastrit	27	4	23	4	19	-	4
Saar (deriblandt paa Hornhinden)	10	10	-	9	-	1	-
Eczem	8	2	6	1	6	1	-
Menstruationsuorden	7	-	7	-	7	-	-
Rheumatisme	6	1	5	1	5	-	-
Blegsot og Anæmi	5	-	5	-	5	-	-
Hovedpine	5	-	5	-	5	-	-
Nervøs Svækkelse	5	-	5	-	5	-	-
Sukkersyge	1	1	-	1	-	-	-

Af 205 Kvinder have 53 (25.8 pCt.) tiltaget i Vegt med omtrent 3.1 kg., 129 Kvinder (62.9 pCt.) have aftaget med omtrent 2.3 kg., og 23 Kvinder (11.3 pCt.) viste ingen Forandring i Vegt. Af 89 Mænd have 38 (42.0 pCt.) tiltaget i Vegt med omtrent 3.9 kg., 41 (46.0 pCt.) aftaget med omtrent 3.0 kg., og 10 (12.0 pCt.) viste ingen Forandring. Udgifterne ved Sygebehandlingen udgjorde Kr. 787.18, hvoraf til Medicin Kr. 619.38.

I Bodsængslet var i Halvaaret det daglige Middelbelæg af Fanger 207.5. Sundhedstilstanden blandt Fangerne har været god, naar Hensyn tages til deres Tilstand ved Indsættelsen. Af 114 Indkomne vare 81 af god, 33 af svag Helbred; af de Løsladte vare 82 friske, 26 svage. Af disse sidste havde 60 vundet, 32 tabt i Vegt, medens 16 holdt sig uforandret. Fuldstændig Arbeidsfrihed blev tilstaaet i 99 Dage, delvis i 53 Dage; fordelt paa det samlede Belæg kommer der altsaa paa hver Fange 0.32 af fuldstændig og 0.14 Dag af delvis Frihed. Lettere Sygdomstilfælde forekom blandt 7.5 pCt. og betydeligere blandt 2.2 pCt. af det samlede Belæg. Af lettere Tilfælde forekom Katarrh og Halsbetændelse hos 14, Diarrhoe hos 5. 2 Fanger tilbageliggende fra forrige Aar og 3 nye tilkomne lede af Tæring; 1 Fange bedredes for Morbus Basedowi; hos 1 Fange udvikledes Melancholi, for hvilken han helbrededes.

I Arbeidsanstalten har det daglige Gjennemsnitsantal af Lemmer været 274, deraf 222 Mænd og 52 Kvinder; det daglige Gjennemsnitstal af Syge eller for Arbeide fritagne Lemmer vare 12 Mænd og 4.6 Kvinder. Sygedagenes Antal var 6 051, 4 371 for Mænd; 1 680 for Kvinder. I Aarets Løb indlagdes paa Rigshospitalet 18, paa Christiania Bys Sygehus 49, paa Fødselsstiftelsen 2, i Gaustad Asyl 1 Mand og i Christiania Asyl 1 Kvinde. I Anstalten døde 3

Mænd, to af Lungetæring og en af Hjerneslag. De hyppigste Sygdomme vare: akut Bronchit og andre katarrhalske Tilfælde 82, Diarrhoe 44, Kardialgi og chronisk Gastrit 43, Pleurodyni og Lumbago 41, Blegshot og Anæmi 20, chronisk Bronchit 20. Anstaltens Udgifter til Medikamenter og Sygerekvisita udgjorde Kr. 1 683, hvoraf til Medicin Kr. 1 389.16.

I det **orthopædiske Institut** har der efter Opgave af Bestyreren Doktor Tidemand været behandlet 63 Tilfælde (56 Kvindekjøn, 7 Mandkjøn) hvoraf 48 ere nye tilkomne, 15 tilbageliggende fra forrige Aar. Udgaæede ere 48 og tilbageliggende ved Aarets Udgang 15. Af de Udgaæede opnaæede 4 meget god Bedring, 8 god Bedring, 6 ret god Bedring, 14 nogen Bedring, 11 ingen Forandring i Deformiteten, 5 bleve af forskellige Grunde ikke undersøgte ved Kurens Ophør. Da en stor Del af de Udgaæede har været kort Tid under Behandling, har dette nødvendigvis havt Indflydelse paa de Resultater, som have været at opnaa. Flere have saaledes været der saa kort Tid, at de ikke have tilegnet sig, hvad de skulde gjøre, paa saadan Maade, at virksom Kur kan siges at være begyndt.

I Rigshospitalets **Badeindretning** har der i 1880 mod Betaling været givet følgende Antal Bad: 12 854 Karbad, 1 749 Dampbad, 191 Gytjebad, 3 044 Styrtebad og 5 Røgbad. I Kristiania **Badeanstalt** toges 23 303 Karbad og 241 Styrtebad.

Medicinalpersonalet. Ifølge den officielle Fortegnelse over Læger (1881) vare 117 Læger bosatte i Kristiania; af disse antages 40 ikke at praktisere. Distriktslægen i Aker bor ogsaa i Kristiania. Tandlægernes Antal var 16, Jordemødrenes 47, hvoraf 6 antages ikke at praktisere.

Om Byens **Apotheker** se den almindelige Beretning.

II. Akershus Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Dcbr. 1875.	Antal Læger ¹⁾ .	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Amtet		40.58	97 550	26	33	31
1. Aker		8.48	28 838	²⁾ 9	8	9
	Aker	3.60	12 077	3	4	5
	Asker	0.80	3 670	1	1	1
	Bærum	1.45	5 735	2	1	1
	Nittedal	1.51	2 430	1	1	1
	Skedsmo	1.12	4 876	1	1	1

¹⁾ Ved Distriktslægens Bopæl er her ligesom for de øvrige Amter Herredet udhævet med spærrede Typer. ²⁾ Distriktslægen bor i Christiania.

(Forts).	Tilsvarende Herred, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
2. Ullensaker		15.94	34 156	7	11	11
	Ullensaker	1.88	6 255	3	2	2
	Serum	0.80	2 712	-	1	1
	Gjerdrum	0.66	1 743	-	1	1
	Nannestad	2.47	4 119	1	1	1
	Næs	4.74	8 516	1	2	2
	Eidsvold	2.63	7 460	1	2	2
	Hurdalen	2.08	2 193	1	1	1
	Feiring	0.68	1 158	-	1	1
3. Høland		9.70	14 850	2	7	8
	Høland	5.20	6 000	1	3	3
	Urskog	2.76	4 553	1	2	3
	Fet	1.74	4 317	-	2	2
4. Follo		6.448	19 706	8	7	3
	Drøbak, Kjøbstad	0.006	2 047	3	1	-
	Hølen Ladested	-	266	-	1	-
	Son —	-	748	1	-	-
	Hvitsten —	-	156	-	-	-
	Vestby	1.056	3 078	1	-	-
	Kraakstad	1.180	3 110	-	1	1
	Enebak	1.990	3 930	1	1	-
	Aas	0.829	2 733	2	1	-
	Fron	0.659	1 893	-	1	1
	Næsodden	0.728	1 745	-	1	1

Sundhedstilstanden var i det Hele god. Af epidemiske Sygdomme optraadte Typhoidfeber noget hyppigere end Aaret forud, ligesaa optraadte Børnekopper i Akers og Ullensakers Distrikt. Kighoste, Lungebetændelse og Diarrhoe havde i de fleste Distrikter epidemisk Udbredning.

Dødeligheden¹⁾. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste fem Aar og Gjennemsnitsdødeligheden i de tre sidste Femaar (se Tabellen næste Side).

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hid sættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (se Side 22 og 23).

Typhoidfeber forekom paa nogle Husmandspladse under Korsvolden i vestre Aker — ialt 10 Tilfælde — samt med et Par Tilfælde i østre Aker; 5 af de Syge behandledes paa Lazaret, ingen døde. I Bærum stod Tilfældene i Maanederne Marts—Mai i Forbindelse med de i foregaaende Beretning omhandlede Tilfælde i Vaageby og paa Gaarden Aas. I Oktober angrebes en Kone paa

¹⁾ Forskjellen mellem de i Tabellen opførte Antal Døde med Forhold pro mille og de i tidligere Beretninger opgivne herhenhørende Tal, — hvilken Forskjel væsentlig viser sig i Brækzifrene for Forholdstallene pro mille — beror paa, at Opgaverne nu ere rettede og omregnede efter Tabeller over Folkemængdens Bevægelse i 1876—1880, Norges officielle Statistik C. No. 1, medens de tidligere Tal vare opførte og udregnede efter foreløbige Opgaver over de Døde (Begravede).

Dødeligheden.

Aar.	Middelfolke- mængde.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal af Døde.	Forhold pro mille.
1880	100 140	1 500	14.97
1879	99 947	1 392	13.92
1878	99 203	1 394	14.05
1877	118 889	2 218	18.65
1876	117 154	2 449	20.90
1876—1880	107 166	1 790	16.72
1871—1875	111 630	1 980	17.73
1866—1870	108 558	2 011	18.62

Gaarden Bellingstadeie i Asker, og Sygdomsoprindelsen kan gennem ubehandlede lette Tilfælde føres tilbage til Juni Maaned, da den opstod ved en Omstreiferfamilie, hvis Barn var Reconvalescent efter Sygdommen, som det havde gennemgaaet i Smaalenene. Til denne Syge kan Smitten for flere senere Tilfælde i Omkredsen henføres. Paa Gaarden Sten i østre Bærum og dennes Husmandspladse forekom en sammenhængende Række Tilfælde fra Oktober til December. I Ullensaker forekom paa et Par Gaarde 3 Tilfælde paa hver Gaard og et 7de Tilfælde, rimeligvis erhvervet ved kort Ophold ved en Mølle tilhørende en af disse Gaarde, Krogfos. Paa denne Gaard er der i Tjenesteboligen i Løbet af de sidste 10 Aar med Aars Mellemrum forekommet flere Typhoidfebertilfælde. I August optraadte 3 Tilfælde i Nannestad i Nærheden af Krogfos, hvorfra Smitten antages overført; i et Tilfælde i samme Herred kom Patienten syg fra Christiania. Fra Follo omtales kun nogle faa spredte Tilfælde.

Børnekopper optraadte ved Smitte fra Christiania i Aker og Bærum. Af de i Aker indtrufne Tilfælde indlagdes de fleste paa Lazaret, for de Syge i Bærum indrettedes eget Epidemilazaret. 3 Tilfælde i Hurdalen opstod ved Smitte fra Ringerike, hvor de Syge havde været i Besøg.

Af **Skarlagensfeber** omtales en liden Epidemi i Asker, hvor endnu flere Tilfælde vides at være forekomne, uden at Lægehjelp er søgt, og desuden nogle Tilfælde i Bærum ved Smitte fra Christiania. Ogsaa fra Follo omnævnes nogle spredte Tilfælde heraf.

Kighoste omtales fra flere Steder som almindelig; særlig nævnes dens Optraeden i Asker og Hakedalen og Tomter Annex til Enebak i Aarets sidste Halvdel. Kun faa Tilfælde kom under Behandling.

Om **Lungebetændelse** anføres fra Eidsvold (Ullensakers Distrikt), at den begyndte allerede ved Udgangen af November 1879 at optræde meget hyppig paa Grund af de indtrædende pludselige Temperaturforandringer og angreb et ikke ubetydeligt Antal Individuer udover Vinteren og Vaaren ligetil Udgangen af Juni Maaned. Som sædvanlig havde Lungebetændelse ved Siden af sig et stort Antal Forkjølelsessygdomme og Bronchiter.

Diphtherisk Svælgbetændelse. Fra Ullensaker omtales 4 Tilfælde paa en Gaard, hvor Sygdommen ikke kunde forklares at være opstaaet ved Smitte paa nogen anden Maade end fra Klædningsstykker efter et for flere Aar siden dødt Barn i samme Familie, i hvilken for nogle Aar tilbage var optraadt ondartet Diphtherit med flere Dødsfald, og hvor Renlighedsforholdene vare yderst mislige (Heidenreich, N. W. Thoresen). Om diphtherisk Svælgbetændelse se et i Anhang optaget Uddrag af Distriktslæge N. W. Thoresens Medicinalberetning.

I Akershus Amt anmeldte

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.
	Behandlede.	Deraf Døde.										
Typhoidfeber	86	8	86	5	4	7	6	2	2	3	7	5
Barsel-feber	28	8	28	6	2	4	3	2	2	-	1	1
Børnekopper	22	2	22	-	-	-	3	-	4	13	2	-
Vandkopper	61	-	61	6	-	-	1	2	7	13	1	3
Skarlagensfeber	35	5	35	3	1	3	5	2	-	14	3	1
Røde Hunde	25	-	25	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Mæslinger	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Rosen	72	4	72	7	8	6	7	7	4	3	3	4
Kighoste	191	15	191	1	-	2	4	15	19	18	19	27
Diphtherisk Svælgbet.	66	12	66	10	7	1	-	5	6	5	-	1
Strubehoste	26	23	26	3	3	2	4	1	2	-	1	1
Kusma	3	-	3	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Akut Bronchit	1574	17	1382	201	141	120	145	114	95	68	71	72
Andre katarrh. Tilfælde }												
Lungebetændelse	428	63	428	73	38	48	45	41	33	20	5	11
Pleurit	99	8	99	16	9	13	7	12	9	3	5	5
Gigtfeber	110	2	110	13	12	15	15	8	8	10	7	2
Koldfeber	3	-	3	-	-	-	-	1	-	1	1	-
Diarrhoe (akut) }	701	36	700	36	31	45	46	39	66	91	125	91
Cholera nostras }												
Blodgang	8	-	8	2	-	-	-	-	-	2	-	-
Tilsammen	3543	203	3350	382	257	266	293	251	257	264	251	226

Diarrhoe og Cholera nostras. Fra Eidsvold — Ullensakers Distrikt — anføres, at gastriske Tilfælde forekom meget sjældent til Udgangen af September Maaned, da paa enkelte Steder temmelig voldsomme og blodige Diarrhoeer begyndte at angribe især Børn. Flere Børn bleve almindelig angrebne i samme Familie. Uagtet disse blodige og vistnok smitsomme Diarrhoeer ikke ophørte i Herredet før ved Aarets Udgang, blev dog ikke noget stort Antal angrebet, og der kjendes kun tvende Dødsfald nemlig af en middelaldrende Kone og hendes 1 Aar gamle Barn, ligesom en voksen Sygepleierske til disse tvende svævede i Fare paa Grund af Afkræftelse efter voldsomme Brækninger med heftige Underlivssmerter og hyppige blodige Tarmudtømmelser. Omgivelserne betoges af saadan Skræk, at man havde vanskelig for at skaffe det nødvendige Tilsyn med de Syge (N. W. Thoresen).

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe sees af Tabellen Side 25.

epidemiske Sygdomme.

Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikterne.							
					1		2		3		4	
			Tilfælde.	Dødsfald.	Aker.		Ullensaker.		Høland.		Follo.	
					Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
17	19	9	86	8	64	6	13	-	-	-	9	2
1	3	3	32	12	11	3	11	2	2	1	8	6
-	-	-	22	2	19	2	3	-	-	-	-	-
9	7	12	61	-	27	-	21	-	4	-	9	-
1	-	2	35	5	26	3	-	-	-	-	9	2
3	8	13	25	-	8	-	2	-	13	-	2	-
1	2	-	5	-	2	-	-	-	-	-	3	-
5	7	11	72	4	17	-	37	4	6	-	12	-
17	29	40	193	17	91	10	7	-	7	-	88	7
5	11	15	67	13	15	4	31	6	17	3	4	-
1	5	3	26	23	13	12	8	8	4	3	1	-
1	-	-	3	-	1	-	-	-	1	-	1	-
92	128	135	1574	17	626	7	569	4	158	2	221	4
23	43	48	428	63	142	17	179	27	45	8	62	11
8	9	3	100	9	24	4	39	2	23	3	14	-
3	9	8	110	2	38	2	42	-	20	-	10	-
-	-	-	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-
32	60	38	701	36	303	24	214	6	93	2	91	4
-	-	4	8	-	3	-	-	-	5	-	-	-
219	340	344	3551	211	1433	94	1176	59	398	22	544	36

Fra Akers Lægedistrikt ere 4 Personer indlagte paa Rigshospitalet for Syphilis, og 2 for Gonorrhoe.

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede væsentlig **chroniske Sygdomme** hidrættes følgende Tabel (se næste Side).

Svindstot er paa Lægernes Dødslistes opført som Dødsårsag hos 118. I de enkelte Lægedistrikter var Antallet af opgivne Dødsfald af Svindstot og deres Forhold til samtlige opgivne Dødsårsager og til Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme følgende (se Tabellen Side 25).

Om Svindstot i Nitedalen anføres, at den i Forhold til Herredets Befolkning er meget betydelig. Der kjendes 13 Dødsfald, der falde paa Nitedal og Hakedal, og det er sandsynlig at Flere, som ikke ere komne under Behandling, ere døde af denne Sygdom. Cand. med. Qvisling i Nitedalen gjør opmærksom paa den saagodtsom i enhver Hytte stedfundne Fabrikation af Tændstikæsker, der udgjør den vigtigste Næringskilde for Fattigmand. «Træder man ind i en af

Liste over forskjellige væsentlig chroniske Sygdomme.

	Ialt opgivne.		Børn.		Voxne.		Antal af anmeldende Læger.	Fordeling paa Lægedistrikterne.							
	Tilfælde.	Dødsfald.	Md.	Kv.	Md.	Kv.		1		2		3		4	
								Aker.		Ullensaker.		Høland.		Follo.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.		Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Chronisk Rheumatisme	339	-	4	4	181	150	13	115	-	106	-	101	-	17	-
Fnat	45	-	4	2	3	4	5	6	-	38	-	1	-	-	-
Skurv	6	-	4	1	1	-	4	1	-	1	-	3	-	1	-
Kjertelsyge	198	3	70	54	21	34	15	79	-	80	2	26	-	13	1
Rachit	56	-	30	26	-	-	10	13	-	5	-	34	-	4	-
Simpel Meningit	23	17	7	5	3	4	10	4	3	12	9	4	2	3	3
Tuberkuløs Meningit	11	11	4	4	2	1	7	4	4	5	5	1	1	1	1
Svindstot	294	118	11	12	102	148	21	115	46	87	32	44	20	48	20
Kræft	83	¹⁾ 52	1	-	34	48	21	28	¹⁾ 19	30	16	15	8	10	9
Vatersot og Morbus Brightii	89	²⁾ 22	3	1	38	43	16	32	5	26	7	11	6	20	4
Blegsot og Anæmi	829	3	12	63	43	526	19	230	-	427	3	92	-	80	-
Menstruationsuordener	171	-	-	-	-	171	18	54	-	62	-	35	-	20	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	1141	5	35	42	406	449	20	375	-	581	4	92	1	93	-
Ormesygdomme	149	-	52	55	8	9	14	31	-	77	-	20	-	21	-
Drankersygdomme	3	-	-	-	3	-	3	-	-	1	-	-	-	2	-

¹⁾ Deraf 7 Tilfælde opførte paa Dødslisten under Vit. org. ventriculi. ²⁾ Vatersot 5, Morbus Brightii 17.

Veneriske Sygdomme udenfor Sygehus.

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Antal Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.							
			1		2		3		4	
			Aker.		Ullensaker.		Høland.		Follo.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Syphilis	24	2	5	1	9	-	5	-	5	1
Gonorrhoe	31	-	3	-	9	-	5	-	14	-

Døde af Svindsot.

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsårsager				Forhold i pCt.	
	ialt.	af Svindsot.	af epidemi- ske Syg- domme.	af ikke epidemi- ske Syg- domme.	til samtlige opgivne Døds- årsager.	til Dødsfald af ikke epidemi- ske Syg- domme.
Aker	270	46	94	176	13.3	26.1
Ullensaker	209	32	59	150	15.3	21.3
Høland	122	20	22	100	16.4	20.0
Follo	110	20	36	74	18.2	27.0
Bydistrikt	31	7	5	26	22.6	26.9
Landdistrikt	79	13	31	48	16.4	27.1
Akershus Amt	711	118	211	500	16.6	23.6
Deraf i Byer	31	7	5	26	22.6	26.9
— - Landdistrikt	680	111	206	474	16.2	23.4

disse lave Stuer, hvor Gulv, Hylde og under Taget udspændte Net ere opfyldte med Tusinder af til Tørring henlagte Æsker, og indaander den med Trødampe og andre Gasarter svangre stærkt ophedede Atmosfære, er det vanskeligt at forstaa, hvordan navnlig Husets kvindelige Befolkning og Børn i Længden kan holde ud i en saadan Luft, — og paa den anden Side let forklarligt, at Sygdomsspirer maa trives og vokse fortrinligt. — I saadanne Boliger har jeg da ogsaa fundet de frodigste Arnesteder for Svindsot og det endog paa Steder, som beliggende dybt inde i Skoven og flere Hundrede Fod over Havet (henimod Nordmarken) maatte antages at være særdeles sunde. Bevislig eller endog sandsynlig ved Smitte paaført Svindsot er ikke iagttaget, saagodtsom altid derimod nedarvet Disposition».

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning.

Blegsot og **Anæmi** ere begge overmaade hyppige Sygdomme hos det kvindelige Personal ved Nitedals Tændstikfabrik (Qvisling); om det betydelige

Antal af disse Sygdomme i Enebak oplyses, at de forekom for Størsteparten ved Jølsen Tændstikfabrik (Benneche).

For **Hæmophili** behandlede 3 Børn, alle tilhørende en Familie. Ingen af Forældrene, men angivelig en Farbroders Børn lide af samme Sygdom.

Struma. Fra Nitedalen anføres, at ikke faa ere behandlede for denne Sygdom. 4 Patienter hentede sit Drikkevand fra Nitelven, hvis Bund er stærkt lerholdig (Blaaler). Et Tilfælde iagttoges hos et nyfødt Barn, hvis Moder led af Struma. Svulsten svandt bort, efterat Moderen, der gav Barnet Die, i nogen Tid havde brugt Jodkalium (Qvisling).

Øiensygd. Epidemisk Conjunctivitis catarrhalis var navnlig i Januar adskillig udbredt over Nitedalen og Hakedalen samt i den nordlige Del af Skedsmo. Sygdommen ledsagedes næsten altid af betydelige Blodextravasater især under Conjunctiva bulbi, der var i den Grad paaældende og optraadte saa pludselig, at det skuffende lignede Blodudtrædelser efter Stød. Sygdommen syntes temmelig smitsom og ledsagedes i enkelte Tilfælde af ikke ringe Feber og almindeligt Ildebefindende. Børn fra smittede Huse nægtedes Skolegang (Qvisling).

Af **Pustula maligna** forekom 7 Tilfælde i Bærum. Den 23de Marts slagtedes i Lommedalen i Bærum en Ko, der havde været syg et Par Timer, og i hvis Blod paaavistes talrige Miltbrandbaciller. De 3 Personer, der assisterede ved Slagtingen, fik alle Miltbrandkarbunkler med almen Infection. En Jordemoder, der havde haandteret det afdøde Dyrs Milt, boret i den med sine Pegefingre og med Kniv gjort flere Indsnit i den, var Dagen efter tilstede hos en fødende Kone, hvem hun explorede; det oplyses at Jordemoderens Fingre vare uden Sprækker og Indrifter, men at Neglene vare lange med skarpt markerede «Sørgerande». Barselkvinden fik voldsom Feber og døde under Cyanose, Convulsioner, Coma og Collaps. Ved Obduktionen fandtes i den afskrabede Saft fra Nyrerne bacillus anthracis lignende Dannelser. Hos en anden Barselkvinde, til hvem den samme Jordemoder paa samme Tid var kommen, rigtignok først efterat Fødselen var foregaaet, og hvor hun kun havde «stellet» Moder og Barn, ikke explored, optraadte Frysninger, Smerter i Underlivet og tynde Afføringer samt karbunkelignende Knuder paa forskellige Steder af Legemet. Det nyfødte Barn fik ogsaa samtidig med Moderen Bylder, der fuldstændig lignede dem, Moderen havde. En Kone, der havde pleiet den afdøde Barselkvinde, fik en 8 Dages Tid efter heftig Diarrhoe, Hovedpine og Opsvulmen af Tungen, der dækkedes med graahvide Skorper. Inoculationsforsøg paa Marsvin og Kaniner med den afdøde Barselkones Milt gav forsaavidt positivt Resultat, som der hos de af Dyrene, der døde, fandtes temmelig lange stavformige Bakterier. Experimentator (Prof. Heiberg) fik flere Pustler paa Haandryg og Arme, hvilke artede sig anderledes end de almindelige Obduktionsfurunkler og først tilhelede under forholdsvis dyb Ulceration efter 1 Maanedes Forløb. En udførligere Beskrivelse af disse Tilfælde findes i Nordisk medicinsk Arkiv Bind XII. 1880 No. 18. (A. Johannesen).

Obstetriciske Operationer. Følgende Tabel giver en Oversigt over de af Lægerne udførte Operationer med Angivelse af Indikationer og Udfald. Ialt er udført 21 Operationer, hvoraf 12 i Akers, 4 i Ullensakers, 3 i Hølands og 2 i Follo Distrikter (se Tabellen næste Side).

Antallet af **Fødte** og **Døde** er angivet efter de til det statistiske Centralbureau indsendte Opgaver over Døbte og Begravede (se Tabellen næste Side).

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1 248 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100: 54.1.

Døde paa Barselseng. Lægerne have opgivet Dødsårsagen for 13, hvoraf 12 døde af Barselfeber og 1 af Livmoderbristning.

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.				Vending.		Embryo- tomi.	Efterbyrds operation.
	Mødre.		Børn.		Mødre.	Børn.	Mødre.	Mødre.
	lev.	død.	lev.	død.	lev.	død.	lev.	lev.
Utilstrækkelige Veer, Ve- mangel	12	¹⁾ 1	12	1	-	-	-	-
Barselkrampe	1	-	-	1	-	-	-	-
Barnehoved stor Uterin- polyp nedtrykt i Skeden	1	-	1	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	-	-	-	-	-	-	1 ²⁾	-
Placenta prævia og Blødning	-	-	-	-	2	2	-	-
Sammenvoxning	-	-	-	-	-	-	-	1
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	2
Tilsammen	14	1	13	2	2	2	1	3
	15		15					

¹⁾ Dødsårsag: Barselfeber. ²⁾ Hovedet forløst med Tang, men Brystkassen maatte aabnes for at fuldende Forløsningen.

Fødte og Døde.

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde				Død- fødte ²⁾ .	Omkomne	
		ialt.	0—1 Aar.	1ste Døgn ¹⁾ .	paa Barsel- seng.		ved ulykke- lige Hændelser.	ved Selv- mord.
Aker	883	519	105	8	5	23	7	3
Ullensaker	893	497	68	7	2	30	17	3
Høland	420	195	21	2	2	10	7	1
Follo	549	286	50	1	6	12	5	2
Bydistrikt	123	53	15	-	2	3	-	1
Landdistrikt	426	233	35	1	4	9	5	1
Akershus Amt	2745	1497	244	18	15	91	36	9
Deraf i Byer	123	53	15	-	2	4	-	1
— - Landdistrikt	2622	1444	229	18	13	87	36	8

¹⁾ Efter Anmeldelser fra Jordemødre og Læger i Henhold til Cirkulære af 9de December 1842. ²⁾ Fordelingen af de Dødfødte i Lægedistrikterne er opgivet efter de under 1 nævnte Anmeldelser. Antallet for Dødfødte i Amtet, dettes By- og Landdistrikter er taget efter de af det statistiske Centralbureau udgivne Tabeller over Folkemængdens Bevægelse i 1880, opgivet efter de fra Presterne indkomne Opgaver. Uoverensstemmelsen mellem Opgaverne beror for største Delen paa, at i Presternes Opgaver ere mange Aborter (Fødsel inden 28de Uge) medregnede, hvad ikke er skeet ved Optællingen efter Jordemødrenes Anmeldelser.

De vigtigste Dødsaaarsager vare:

Dødsaaarsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Land- distrikterne.
Svindсот	118	7	111
Lungebetændelse	63	1	62
Alderdomssvaghed	59	3	56
Kræft	45	2	43
Diarrhoe og Cholera nostras	36	1	35
Organisk Hjertesygdom	36	1	35
Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen	34	-	34
Chronisk Bronchit	25	-	25
Hjerneslag	24	1	23
Strubehoste	23	-	23

Veirliget var gunstigt. Efter en kold Vinter kom en tidlig Vaar, saa Sæden kom i Jorden til almindelig Tid. Mindre gunstigt Veir satte baade Eng og Ager tilbage, og Sommeren var meget varm med lidet Regn. Indhøstningen forgik under ualmindelig gunstige Omstændigheder, og Udbyttet af Agerbruget var ikke ringe og af en ualmindelig god Beskaffenhed.

I **Levemaade** og **hygiæniske Forhold** er ikke foregaaet nogen væsentligere Forandring.

Følgende Tabel giver Oplysning om fattige Syge, Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Amt og Lægedistrikt.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommis- sioner. Antal Møder.	Vaccine- rede.	Rets- medicinske For- retninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	10	1422	33	3039	13
Aker	5	689	9	1530	7
Ullensaker	2	424	16	906	1
Høland	2	187	3	486	2
Follo	1	122	5	117	3

Sygehuse. Inden Amtet ligger Gaustad Sindssygeasyl. Akers Fattigvæsens Sygehus ligger efter Omreguleringen af Christiania inden dennes Grændser, men er fremdeles Akers Kommune tilhørende.

Badeindretninger. Grefsen Vandkuranstalt var i Virksomhed fra 1ste Juni til 1ste September og besøgte af 286 Badegjæster. Eidsvolds Bad var besøgt af omtrent 30 Badegjæster. Drøbaks Bad benyttedes meget af for Sommeren tilreisende Familier.

Om Amtets **Sygehuse**, se den almindelige Beretning.

III. Smaalenenes Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjelpe- vaccinatører.
Amtet		32.281	107 804	33	1	34	30
1. Eidsberg		10.795	23 412	5	-	9	7
	Rødenæs	2.85	2 366	1	-	2	2
	Rakkestad	3.263	5 940	1	-	2	1
	Eidsberg	1.797	5 535	2	-	2	1
	Trygstad	1.56	4 337	1	-	1	1
	Askim	0.530	2 430	-	-	1	1
	Skibtvædt	0.795	2 804	-	-	1	1
2. Moss		6.186	19 445	7	-	7	6
	Moss, Kjøbstad	0.011	4 509	5	-	2	1
	Moss Landsogn	0.444	1 416	-	-	-	1
	Spytleberg	1.089	2 610	1	-	1	-
	Haabøl	1.126	2 372	-	-	1	1
	Vaalør	1.953	2 747	-	-	1	1
	Raade	0.892	3 029	-	-	1	1
	Rygge	0.671	2 762	1	-	1	1
3. Sarpsborg		5.479	41 293	10	1	11	11
	Sarpsborg, Kjøbstad	0.002	3 272	4	-	-	-
	Fredrikstad, —	0.085	9 616	6	1	-	-
	Tune	1.392	7 037	-	-	-	-
	Varteig	0.544	1 353	-	-	-	-
	Skjeberg	1.518	4 523	-	-	-	-
	Borge	0.607	4 066	-	-	-	-
	Onsø	0.950	5 063	-	-	-	-
	Glemminge	0.381	6 363	-	-	-	-
4. Hvaløerne		9.806	13 862	¹⁾ 2	-	5	6
	Hvaløerne	0.667	2 476	-	-	1	-
	Berg	2.003	3 772	-	-	1	-
	Id	2.997	3 593	1	-	1	-
	Aremerk	4.129	4 021	-	-	2	-
5. Fredrikshalds Stadslægedistrikt.	Fredrikshald, Kjøbstad	0.015	9 792	9	-	2	-

¹⁾ Distriktslægen bor i Fredrikshald.

I Smaalenes Amt anmeldte

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.
	Behandlede.	Deraf Døde.										
Typhoidfeber	163	11	163	10	6	13	7	10	8	5	14	23
Barsel-feber	20	5	18	-	2	2	1	-	1	3	1	3
Børnekopper	11	-	11	-	-	-	-	3	1	-	1	6
Vandkopper	149	-	149	10	6	22	2	4	21	15	17	6
Skarlagensfeber	73	8	73	22	10	8	-	4	1	2	4	-
Røde Hunde	332	-	331	4	2	-	-	1	5	9	6	8
Mæslinger	52	-	52	-	-	1	4	3	17	12	3	-
Rosen	166	4	166	23	16	18	11	8	15	6	5	9
Kighoste	704	26	704	83	38	42	47	61	68	77	75	84
Diphtherisk Svælgbet.	125	5	125	14	7	8	10	7	15	12	5	6
Strubehoste	23	12	22	3	3	2	1	1	1	1	2	-
Kusma	19	-	19	7	5	1	-	-	-	1	1	3
Akut Bronchit.	3694	44	3694	406	376	406	318	280	247	204	194	266
Andre katarrh. Tilfælde)												
Lungebetændelse	489	98	489	51	45	41	52	53	35	29	25	27
Pleurit	113	4	100	12	11	10	15	8	7	4	4	5
Gigtfeber	117	2	117	13	19	6	10	9	11	7	6	3
Koldfeber	3	1	3	-	-	-	2	-	-	-	1	-
Diarrhoe (akut) } Cholera nostras }	1450	21	1450	87	59	85	53	52	130	200	231	287
Blodgang												
Skjørbug	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	7705	241	7688	745	605	665	533	504	583	588	595	736

Sundhedstilstanden var i det Hele tilfredsstillende. Af epidemiske Sygdomme forekom røde Hunde og Kighoste almindelig udbredt. Typhoidfeber optraadte særlig i Sarpborg Distrikt hyppigere end Aaret forud, medens Lungebetændelse var sjældnere. Enkelte Tilfælde af Børnekopper forekom, men Sygdommen naaede ingen Udbredning.

Dødeligheden¹⁾. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste fem Aar og Gjennemsnitsdødeligheden i de tre sidste Femaar (se Tabellen næste Side).

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidrættes ovenstaaende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel.

Typhoidfeber. Ved nogle Tilfælde behandlede i Spydeberg — Moss Distrikt — var Smitten bragt fra Christiania, idet en Søn i den først smittede

¹⁾ Se Anmærkingen under Akershus Amt.

epidemiske Sygdomme.

Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikterne.									
					1		2		3		4		5	
			Tilfælde.	Dødsfald.	Eidsberg.		Moss.		Sarpsborg.		Hvaløerne.		Fredrikshald.	
					Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
27	24	16	163	11	14	1	21	3	116	6	5	1	7	-
2	1	2	20	5	2	1	-	-	7	2	1	1	10	1
-	-	-	11	-	6	-	4	-	1	-	-	-	-	-
13	14	19	149	-	6	-	25	-	73	-	-	-	45	-
11	11	-	73	8	5	2	-	-	51	1	5	2	12	3
29	139	128	332	-	6	-	4	-	159	-	22	-	141	-
1	9	2	52	-	1	-	30	-	14	-	-	-	7	-
17	15	23	166	4	21	-	27	1	54	2	2	-	62	1
69	33	27	704	26	10	-	194	10	168	3	25	4	307	9
5	8	28	125	5	30	1	63	1	27	2	-	-	5	1
-	3	5	23	12	4	4	4	2	12	6	-	-	3	-
1	-	-	19	-	-	-	-	-	19	-	-	-	-	-
280	370	347	3694	44	212	7	376	9	1686	14	70	1	1350	13
43	44	44	489	98	71	11	118	33	190	24	21	13	89	17
4	9	11	113	4	24	2	30	2	37	-	1	-	21	-
2	9	22	117	2	25	1	29	-	58	1	-	-	5	-
-	-	-	3	1	-	-	-	-	2	1	-	-	1	-
102	84	80	1450	21	79	2	278	7	569	9	17	-	507	3
1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
607	773	754	7705	241	516	32	1203	68	3245	71	169	22	2572	48

Dødeligheden.

Aar.	Middelfolke- mængde.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal af Døde.	Forhold pro mille.
1880	114 696	1 638	14.29
1879	113 287	1 680	14.83
1878	111 521	1 710	15.33
1877	109 838	1 858	16.91
1876	108 416	2 294	21.07
1876—1880	111 552	1 836	16.46
1871—1875	105 858	2 012	19.00
1866—1870	101 518	1 880	18.50

Husmandsplads kom syg hjem herfra og smittede Moderen; fra dette Sted smittedes Gaardens Folk. For en Del andre Tilfælde indtrufne blandt Jernbaneanarbeidere ved Smaalensbanen maa Sygdommen sættes i Forbindelse med en i det tilgrændsende Distrikt i Sverige fra 1879 forekommende Epidemi, da samtlige Arbeidere, der bleve syge, vare fra samme Sogn i Sverige og under Arbeidet her i Landet ikke havde været i Forbindelse med hverandre. Paa en enkelt Undtagelse nær bragtes ikke Smitten fra disse videre til Befolkningen paa de Gaarde, hvor de logerede. Af de i Sarpsborg Distrikt indtrufne Tilfælde behandlede 95 af Lægerne i Fredrikstad, deraf 61 i Landdistriktet, 34 i Byen, og 21 af Lægerne i Sarpsborg. Sygdommen anføres fra Fredrikstad at have havt mild Karakter. For 5 i Aremark — Hvaløernes Distrikt — indtrufne Tilfælde maa Smitten antages importeret fra Sverige. Fra Fredrikshald anmærkes, at det er mange Aar, siden der indtraf saa faa Tilfælde af Sygdommen som i dette Aar.

Af **Børnekopper** forekom 6 Tilfælde paa en Gaard i Eidsberg og 4 Tilfælde i Moss, uden at Smitteforholdene kunde udredes. Et i Glemminge — Sarpsborg Distrikt — indtruffet Sygdomstilfælde var hos en fra Finland hjemkommen syg Matros.

Skarlagensfeber. Det overveiende Antal Tilfælde af denne Sygdom forekom i Fredrikstad og Omegn. Sygdommens Forekomst viser sig at være sparsom.

Røde Hunde optraadte epidemisk i Fredrikstad i Oktober og tiltog i November og December, ligeledes var den ikke ualmindelig udover Høsten i Hvaløernes Distrikt. I Fredrikshald forekom de første Tilfælde i Januar og Februar, Sygdommen ophørte saa ganske fra Marts til Juni, da den igjen begyndte. Epidemien kulminerede i November og var ophørt ved Aarets Udgang.

Kighoste omtales som almindelig udbredt i alle Distrikter undtagen i Eidsbergs. I Fredrikshald varede den fra Aarets Begyndelse til dets Udgang med Kulmination i Mai og Juni.

Diphtherisk Svælgbetændelse sees at være forekommen i omtrent samme Udbredning som i 1879. I Eidsbergs Distrikt holdt den sig i Herland Annex til Eidsberg og i Trygstad inden begrændsede Kredse. Retsom den forventes at være standset, dukkede den efter nogen Tid igjen frem paa en Nabogaard.

Lungebetændelsernes Antal sees at være betydelig aftaget i alle Distrikter undtagen Hvaløernes, hvorimod Dødeligheden sees at være større end tidligere. Dødsprocenten af de Behandlede udgjorde 20.4.

Af **Diarrhoe** og **Cholera nostras** er anmeldt nogle flere Tilfælde end Aaret forud, hvad der væsentlig skyldes disse Sygdommes hyppigere Optræden i Moss Distrikt; i de øvrige er deres Optræden som Aaret iforveien.

Veneriske Sygdomme udenfor Sygehus.

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Antal Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.					
			1		2	3	4	5
			Eidsberg.		Moss.	Sarpsborg	Hvaløerne.	Fredrikshald.
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.		
Syphilis	78	1	3	1	25	28	-	22
Gonorrhoe	127	-	7	-	34	47	2	37

Liste over forskellige væsentlig chroniske Sygdomme.

	Ialt opgivne.		Børn.		Voxne.		Antal af anmeldende Læger ¹⁾	Fordeling paa Lægedistrikterne.									
	Tilfælde.	Dødsfald.						1		2		3		4		5	
			Eidsberg.		Moss.			Sarpsborg.		Hvaløerne.		Fredriks-hald.					
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.		Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.				
Chronisk Rheumatisme	497	-	1	-	257	185	15	42	-	94	-	320	-	5	-	36	-
Fnat	59	-	15	15	14	11	11	16	-	9	-	21	-	5	-	8	-
Skurv	10	-	4	5	1	-	5	1	-	2	-	4	-	3	-	-	-
Kjertelsyge	417	5	101	121	27	39	18	48	3	94	-	211	1	-	-	64	1
Rachit	56	1	34	22	-	-	12	12	-	24	-	18	-	-	-	2	-
Simpel Meningit	15	12	1	2	2	2	4	-	-	1	1	3	1	3	2	8	8
Tuberkuløs Meningit	45	41	19	15	1	7	12	10	10	17	13	12	12	1	1	5	5
Svindstot	353	140	11	22	126	161	18	55	29	56	18	168	50	16	15	58	28
Kræft	92	53	-	-	55	34	18	17	8	30	19	28	14	5	5	12	7
Vatersot og Morbus Brightii	73 ²⁾	27	1	6	27	35	14	12	5	20	6	26	10	4	4	11	2
Blegsot og Anæmi	913	1	15	69	44	509	18	119	1	166	-	478	-	-	-	150	-
Menstruationsuordener	124	-	-	-	-	124	14	13	-	41	-	53	-	-	-	17	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	1364	5	35	29	472	427	18	212	1	237	4	643	-	36	-	236	-
Ormesygdomme	100	-	41	52	2	-	14	10	-	29	-	30	-	16	-	15	-
Drankersygdomme	18	2	-	-	18	-	10	1	-	9	-	4	-	-	-	4	-

¹⁾ Antal anmeldende Læger er i Virkeligheden større. Af Lægerne i Moss og Fredriksstad er indleveret en samlet Liste, saaledes at det ikke kan opgives, hvilke Sygdomme hver enkelt har eller ikke har behandlet. ²⁾ Vatersot 5, Morbus Brightii 22.

Døde af Svindsot.

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsårsager				Forhold i pCt.	
	ialt.	af Svindsot.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.	til samtlige opgivne Dødsårsager.	til Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme.
Eidsberg	130	29	32	98	22.3	29.6
Moss	197	18	68.	129	9.1	13.9
Moss By	88	6	31	57	6.8	10.5
Landdistrikt	109	12	37	72	11.1	16.7
Sarpsborg	238	50	71	167	21.0	35.9
Sarpsborg By	37	10	9	28	27.0	35.7
Fredrikstad —	126	24	32	94	19.0	25.5
Landdistrikt	75	16	30	45	21.3	35.5
Hvaløerne	111	15	22	89	13.5	16.8
Fredrikshald	163	28	48	115	17.1	24.3
Smaalenes Amt	839	140	241	598	16.7	23.4
Deraf i Byer	414	68	120	294	16.4	23.1
— Landdistrikt	425	72	121	304	16.9	23.7

Om Amtets Sindssyge se den almindelige Beretning.

Af obstetriciske Operationer udførtes af Læger 32 Tangforløsninger, 5 Vendinger, 1 Udtrækning, 2 Efterbyrdsoperationer:

Indikation.	Tangforløsning.				Vending.			Udtrækning paa Bækkenenden.		Efterbyrdsoperation.
	Mødre.		Børn.		Mødre.		Børn.		Mødre.	
	lev.	død.	lev.	død.	lev.	lev.	død.	lev.	død.	
Langsom Fødsel, utilstrækkelige eller smertefulde Veer	26	1 ¹⁾	24	3	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	3	2 ²⁾	1	2	1	-	1	-	-	-
Barselkrampe	-	1 ³⁾	1	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	3	2	1	-	-	-
Placenta prævia og Blødning	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Fødsel med opslaaede Arme	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Tilbageholdelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Tilsammen	29	3	27	5	5	3	2	1	1	2
	32		32			5				

¹⁾ Peritonitis paa Grund af Ruptura vaginæ. ²⁾ Barselfeber. ³⁾ Nyrebetændelse.

Desuden udførtes 3 Embryotomier, alle ved forsømt Tverleie med fremfalden Arm, Mødrene ilive. 1 Perforation ved Bækkensneverhed (Conjungata vera 9 ctm.), Moderen døde 5 Dage efter af Barsel-feber. Af de udførte 44 Operationer forekom 4 i Eidsbergs Distrikt, 9 i Moss Distrikt, 18 i Sarpsborg, 4 i Hvaløernes, 9 i Fredrikshald.

Antallet af **Fødte** og **Døde** er angivet efter de til det statistiske Centralbureau indsendte Opgaver over Døbte og Begravede:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde				Død- fødte ²⁾ .	Omkomne		
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn ¹⁾ .	paa Barsel- seng.		ved ulykke- lige Hændelser.	Selv- mord.	Drab.
Eidsberg	680	361	51	2	2	-	8	1	1
Moss	599	340	55	-	-	-	7	2	1
Moss By	199	113	28	-	-	-	3	-	-
Landdistrikt	400	237	27	-	-	-	4	2	1
Sarpsborg	1530	581	137	-	7	-	19	2	-
Sarpsborg By	102	37	7	-	-	-	1	-	-
Fredrikstad —	380	140	38	-	-	-	4	2	-
Landdistrikt	1048	404	92	-	7	-	14	-	-
Hvaløerne	387	184	27	-	-	-	12	1	-
Fredrikshald	343	172	39	-	4	-	3	1	-
Smaalenes Amt	3539	1638	306	2	13	-	49	7	2
Deraf i Byer	1024	462	112	-	4	-	11	3	-
— . Landdistrikt	2515	1176	194	-	9	-	38	4	2

¹⁾ og ²⁾ Se tilsvarende Anmærkning under Akershus Amt.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1 901 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100: 46.3.

Døde paa Barselseng. Lægerne have opgivet Dødsaaarsagen for 7, hvoraf 5 døde af Barsel-feber, 1 af Nyrebetændelse og 1 af Peritonit.

De hyppigste **Dødsaaarsager** vil sees af Tabellen paa næste Side.

Veirliget har været gunstigt. Aarets Udbytte af god Beskaffenhed og som i et Middelsaar.

I **Levemaade og hygieeniske Forhold** er ikke omnævnt nogen betydeligere Forandring.

Badeindretninger. Moss Badehus var i Virksomhed 92 Dage; der toges 7 981 Strømbad, 1 411 Karbad, 605 Dousch- og 105 Styrtebad. Hankø Kystsankatorium var i Virksomhed fra 15de Juni til 1ste September og besøgt af 208 Personer, der toges 3 020 Strømbad, 530 Karbad, 471 Gytjebad.

Dødsaaarsager.

Dødsaaarsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Land- distrikterne.
Svindst	140	68	72
Lungebetændelse	98	31	67
Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen	97	32	65
Alderdomssvaghed	64	13	51
Kræft	53	20	33
Akut Bronchit	44	27	17
Organisk Hjertesygdom	28	14	14
Vatersot og Morbus Brighti	27	10	17
Kighoste	26	19	7
Chronisk Bronchit	25	15	10
Diarrhoe og Cholera nostras	21	14	7

Følgende Tabel giver Oplysning om fattige Syge, Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger :

Amt og Lægedistrikt.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommis- sioner. Antal Møder.	Vaccine- rede.	Rets- medicinske For- retninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet		2243	62	4571	12
Eidsberg	5	271	18	777	1
Moss	2	442	19	763	5
Sarpsborg	2	1101	15	2059	4
Hvaløerne	-	-	4	607	1
Fredrikshald	1	429	6	365	1

Thorsøkilens Bad var i Virksomhed fra 8de Juni til de sidste Dage af August. Fredrikshalds Badehus var i Virksomhed fra 1ste Juni til 1ste September hver Dag, og den øvrige Del af Aaret Fredag og Lørdag i hver Uge. Der toges 3000 varme Karbad, 2000 kolde Styrtebad og 90 Dampbad.

Om Amtets Apotheker, se den almindelige Beretning.

IV. Buskeruds Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Amtet		114.02	102 186	29	2	44	20
1. Drammen		4.690	31 370	10	2	15	2
	Drammen, Kjøbstad.	0.045	18 643	10	2	10	-
	Holmsbo, Ladested	0.002	433	-	-	-	-
	Lier	2.479	7 022	-	-	2	-
	Røken	0.894	2 828	-	-	2	1
	Hurum	1.270	2 444	-	-	1	1
2. Ringerike		13.18	14 367	5	-	6	4
	Hønefos, Kjøbstad ..	0.01	1 149	3	-	1	-
	Hole	2.39	4 080	1	-	3	1
	Norderhov	5.90	6 870	-	-	1	2
	Aadalen	4.88	2 268	1	-	1	1
3. Modum		17.57	25 384	7	-	9	4
	Eker	3.85	11 690	3	-	4	2
	Modum	4.04	7 429	3	-	3	1
	Sigdal	9.68	6 265	1	-	2	1
4. Næs		22.36	8 407	1	-	4	3
	Næs	11.94	4 196	1	-	2	1
	Gol	10.42	4 211	-	-	2	2
5. Aal		20.91	5 880	1	-	2	2
	Aal	} 20.91 {	3 728	1	-	1	1
	Hol		2 152	-	-	1	1
6. Sandsvær		10.01	11 766	4	-	5	1
	Kongsberg, Kjøbstad	0.02	4 357	4	-	-	-
	Sandsvær	5.57	4 717	-	-	-	-
	Flesberg	4.42	2 692	-	-	-	-
7. Rollag		25.30	5 012	1	-	3	4
	Rollag	3.28	1 773	1	-	1	2
	Nore	22.02	3 239	-	-	2	2

I Buskeruds Amt anmeldte

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.
	Behandlede.	Deraf Døde.										
Typhoidfeber	135	17	133	11	5	9	5	17	10	15	15	11
Cerebrospinalmeningit	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Barsel-feber	49	9	48	8	5	4	1	6	4	3	2	3
Børnekopper	23	-	23	-	-	-	-	6	-	15	2	-
Vandkopper	156	-	156	23	7	10	11	6	16	11	32	8
Skarlagensfeber	27	4	27	9	2	1	1	-	-	5	3	-
Røde Hunde	113	-	113	-	-	-	-	4	75	18	3	-
Mæslinger	8	-	8	2	-	-	-	1	-	3	1	-
Rosen	228	6	224	15	15	17	16	16	25	25	14	13
Kighoste	835	26	835	-	-	-	-	-	19	28	63	134
Diphtherisk Svælgbet.	78	20	78	4	5	2	6	5	8	8	5	12
Strubehoste	33	16	31	1	4	2	1	5	6	2	-	1
Kusma	2	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Akut Bronchit	3032	39	3032	280	276	281	243	274	177	139	145	197
Andre katarrh. Tilfælde												
Lungebetændelse	371	50	366	34	32	24	51	52	22	15	9	10
Pleurit	100	7	100	6	8	17	8	13	8	6	7	6
Gigtfeber	185	4	185	18	20	26	22	23	12	14	7	6
Koldfeber	5	-	5	-	-	-	2	2	-	-	-	1
Diarrhoe (akut) }	1384	28	1373	83	75	68	84	92	161	179	188	214
Cholera nostras }												
Blodgang	29	2	29	-	-	1	1	2	-	5	11	4
Skjørbug	2	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Tilsammen	6796	229	6770	495	455	462	452	524	544	491	508	620

Sundhedstilstanden skildres som god. De epidemiske Sygdommes Udbredning var omtrent som i det foregaaende Aar med Undtagelse af Kighoste og Lungebetændelse, hvoraf den første viser en betydelig Tiltagen, den sidste en meget stor Aftagen i Antal af anmeldte Tilfælde. Den granulose Øjenbetændelse i Drammen vedvarede fremdeles i Aarets første Del.

Dødeligheden¹⁾. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste fem Aar og Gjennemsnitsdødeligheden i Femaarene (se Tabellen næste Siden).

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hid sættes ovenstaaende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel.

Typhoidfeber havde fremdeles samme ringe Udbredning som i 1879. I Drammens Distrikt var Antallet af Tilfælde noget forøget, 31 Tilfælde forekom

¹⁾ Se Anmærkingen under Akershus Amt.

epidemiske Sygdomme.

Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikterne.													
					1		2		3		4		5		6		7	
			Tilfælde.	Dødsfald.	Drammen.		Ring- rike.		Modum.		Næs.		Aal.		Sands- vær.		Rollag.	
					Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
12	15	8	135	17	85	11	9	-	12	1	3	-	-	-	19	4	7	1
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
4	4	4	53	13	8	4	7	1	12	4	3	1	4	-	19	3	-	-
-	-	-	23	-	21	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	12	12	156	-	125	-	5	-	3	-	-	-	-	-	23	-	-	-
1	1	4	29	6	15	6	4	-	8	-	-	-	-	-	2	-	-	-
2	8	3	113	-	108	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	8	-	2	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	21	25	229	7	125	4	15	-	33	1	4	1	16	-	33	1	3	-
181	247	163	839	30	747	28	1	-	8	-	-	-	-	-	83	2	-	-
11	6	6	80	22	14	3	23	6	29	12	-	-	2	-	8	1	4	-
5	3	1	43	26	11	6	22	14	2	2	-	-	6	4	2	-	-	-
-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
307	365	348	3042	49	1968	40	186	-	341	6	19	-	51	-	456	3	21	-
29	53	35	396	75	155	26	73	12	90	21	11	1	24	7	35	6	8	2
7	8	6	101	8	41	4	10	1	25	-	6	2	8	1	9	-	2	-
5	11	21	186	5	77	2	21	1	27	-	9	-	28	1	15	-	9	1
-	-	-	5	-	4	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
81	76	72	1390	34	872	24	80	1	149	1	6	-	30	-	244	7	9	1
4	1	-	29	2	1	-	22	2	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
679	831	709	6862	295	4382	158	487	38	744	48	61	5	176	13	949	28	63	5

Dødeligheden.

Aar.	Middelfolke- mængde.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal af Døde.	Forhold pro mille.
1880	105 219	1 673	15.90
1879	105 147	1 521	14.46
1878	104 226	1 602	15.37
1877	103 378	1 999	19.34
1876	102 604	1 894	18.46
1876—1880	104 115	1 738	16.70
1871—1875	100 318	1 702	16.66
1866—1870	99 436	1 877	18.88

i Byen og 54 i Landdistriktet. Efter Distriktslægens Formening er Sygdommen ikke stationær i Drammen, da Byen i flere Maaneder har været saagodtsom befriet for den, men hvormeget der med Hensyn til Sygdommens Indskrænkning bør skrives paa den nu altid strengt gennemførte Desinfektions Regning, vil man først efter længere Tids Forløb kunne dømme om. At Desinfektionen ogsaa i Lier virkede kraftigt til at standse den i Sommermaanederne der meget udbredte Epidemi, synes der ikke at være Tvivl om. Liers Kommunebestyrelse gik med stor Beredvillighed ind paa at udrede de med Desinfektionen forbundne Omkostninger, hvoriblandt Godtgjørelse for hver Gang til en dertil oplært Mand i Bygden, som efter Distriktslægens Ordre foretager Desinfektion paa ethvert Sted i Herredet, hvor der har været epidemisk Sygdom af farlig Beskaffenhed. I Lier kunde i Regelen Smittens Overførelse fra Sted til Sted med Frogner Prestegaard som første Udgangspunkt godtgjøres. I Drammens By angrebes paa Sygehuset 2 Personer hos Økonomen, hvilke dog ikke vides at være kommen i Berøring med Patienterne, samt en Diakonisse og endvidere en Person i en nærliggende Gaard. I Hole i Ringerikes Distrikt angrebes en Pige kort efter Hjemkomsten fra Christiania, hvor hun havde opholdt sig, og smittede sin Pleierske. I Modums Distrikt hjembragtes Sygdommen i et Tilfælde fra Drammen; i en Familie angreb den alle 6 Medlemmer. I Sandsvørs Distrikt kunde Smittens Oprindelse ikke udfindes, paa flere Steder havde Sygdommen hersket før. I Rollags Distrikt var Sygdommen en Fortsættelse af den i Slutningen af 1879 paa Skjønne i Nore opstaaede Epidemi. Sygdommens Forplantelse fra Skjønne til de Slægtninger og Arbejderes Hjem, som havde opholdt sig paa Gaarden (og kun til disse Steder, saaledes angrebes ingen i det vel befolkede Nabohus), var aabenbar. Sygdommen anmeldtes 14de December 1879 og var væsentlig endt (1 Tilfælde kom nemlig i April) i Midten af Februar 1880. Ialt angrebes 17 Personer (L. Hansen).

Af **Cerebrospinalmeningit** døde en 6 Aar gammel Pige i Sandsvørs Landdistrikt.

Af **Børnekopper** forekom i Drammens By 19 Tilfælde. Sygdommen opstod i Begyndelsen af Juli i et Hus nederst paa Strømsø, rimeligvis didbragt fra Christiania. Samtidig angrebes den behandlende Læge. Alle indlagdes paa Lazaret. Epidemien varede til 29de August. I Lier forekom 2 Tilfælde: 1 Pige kom i Begyndelsen af Juli syg hjem fra Tjeneste i Christiania og smittede sin Søster, men Sygdommen fik ikke videre Udbredelse. I Ringerikes Distrikt forekom et Tilfælde i Juli blandt de paa Helgelandsmoen i Hole forsamlede Tropper. Den Syge, som var hjemmehørende i Drammen, isoleredes og intet andet Tilfælde opstod i Leiren eller Distriktet. I Modums Distrikt angrebes en Kone i Eker; hun var smittet i Drammen i det der først angrebne Hus.

Vandkopper forekom temmelig hyppig i Drammen og i den bymæssig bebyggede Del af Liers Herred.

Skarlagensfeber havde liden Udbredning i indeværende Aar.

Røde Hunde vare meget hyppige i Slutningen af Aaret især i Hønefos, tildels i Landdistriktet, de færreste kom under Lægebehandling.

Kighoste optraadte med stor Intensitet i Aarets sidste Maaneder i Drammen og i Liers Herred. Sygdommen begyndte paa Bragernæs, kom senere til Strømsø og først efter flere Ugers Forløb til Tangen. Af de for hele Amtet anmeldte Antal Tilfælde forekom 705 (23 Døde) i Drammen, 83 i Kongsberg.

Diphtherisk Svælgbetændelse forekom hyppig i Ringerikes Distrikt, fornemmelig i Lunder, hvor ofte flere vare angrebne i samme Hus. I Modum begyndte Sygdommen i September og holdt sig til Januar 1881. Som mulig Aarsag nævnes Filler, indførte fra Tyskland til Stedets Papirfabrik, hvor Sygdommen først begyndte og senere udbredte sig ved direkte Smitte. I Rollag forekom Sygdommen spredt.

Liste over forskellige væsentlige chroniske Sygdomme.

	Ialt opgivne.		Børn.		Voxne.		Fordeling paa Lægedistrikterne.																		
	Tilfælde.	Dødsfald.					1	2	3	4	5	6	7	Drammen.		Ringelike.		Modum.		Næs.		Aal.		Sandsvær.	
			Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.								Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Chronisk Rheumatisme	398	-	-	-	228	169	61	-	59	-	139	-	-	-	35	-	95	-	9	-	-	-	-	-	
Fnat	54	-	8	9	14	15	29	-	2	-	12	-	-	5	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
Skurv	18	-	9	3	4	1	3	-	3	-	6	-	-	3	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	
Kjertelsyge	348	11	145	156	13	27	196	8	26	-	99	2	4	-	10	-	2	-	11	1	-	-	-	-	
Rachit	83	5	51	26	2	1	33	1	4	-	18	2	-	7	-	19	2	2	-	-	-	-	-	-	
Simpel Meningit	28	26	9	10	3	1	16	15	4	4	4	4	2	2	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	
Tuberkuløs Meningit	35	29	17	7	1	3	7	6	6	5	19	15	-	-	1	1	2	2	-	-	-	-	-	-	
Svindstot	492	244	13	12	194	190	244	115	48	32	114	58	8	4	4	4	59	26	15	5	-	-	-	-	
Kræft	118	65	-	-	54	44	50	22	9	3	31	23	6	3	3	12	8	7	3	-	-	-	-	-	
Vatersot og Morbus Brightii	126	1) 47	6	5	51	47	62	26	12	5	35	9	2	-	6	2	7	5	2	-	-	-	-	-	
Blegstot og Anæmi	1036	6	22	121	64	828	639	3	62	1	181	1	4	-	36	-	94	1	20	-	-	-	-	-	
Menstruationsuordener	101	-	-	-	-	101	46	-	20	-	12	-	6	-	3	-	10	-	4	-	-	-	-	-	
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	1448	14	41	84	618	697	626	7	176	1	356	3	46	1	59	-	133	1	52	1	-	-	-	-	
Ormesygdomme	117	-	46	53	6	12	65	-	18	-	22	-	2	-	1	-	7	-	2	-	-	-	-	-	
Drankersygdomme	11	1	-	-	10	-	6	-	1	-	2	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	

1) Af Vatersot 26, af Morbus Brightii 21 Dødsfald.

Lungebetændelse. Antallet af anmeldte Tilfælde er i dette Aar gaaet betydelig ned. Fra Ringerikes Distrikt omtales Sygdommen som sjeldnere, end ellers ofte har været Tilfældet. Under samtidig streng Kulde optraadte den i Aarets Slutning epidemisk i Opdals Sogn af Rollags Distrikt og antages at have foranlediget nogle flere Dødsfald end paa Listen anført.

Akut Diarrhoe omtaltes som hyppig i Rollags Distrikt i den varmeste Sommertid.

For **katarrhalsk Icterus** behandledes 5 Patienter i et Hus i Rollag i August Maaned.

Den **granuløse Øienbetændelse** havde i Aarets første Halvdel en overordentlig stor Udbredning i Drammen, og man kan sikkerlig mindst regne omkring 2000 Angrebne. Skolerne matte standse sin Virksomhed ved Paasketid, og der ansattes 2 Epidemilæger. I Juni fremmødte 8—900 Børn ved Kliniken, senere hørte man mindre og mindre om Sygdommen, og i Aarets sidste Halvdel fik den ikke nogen Betydning.

For **Struma** behandledes i Rollags Distrikt 3 Patienter, hvoraf 2 Sødskende, der tillige led af Døvstumhed og mangelfuld Aandsudvikling.

Veneriske Sygdomme udenfor Sygehus.

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.							
			1		2	3	4	5	6	7
			Drammen.		Ringe- rike.	Modum.	Næs.	Aal.	Sands- vær.	Rollag.
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.
Syphilis . . .	53	1	42	¹⁾ 1	3	3	-	2	2	1
Gonorrhoe, Urethrit. . .	114	-	96	-	1	6	1	-	8	2

¹⁾ 7 Maaneder gl. Pigebarn af hereditær Syphilis.

Af de fra Drammens Distrikt opførte Tilfælde af Syphilis sees de 37 at tilhøre Drammens By. De, der have været under Behandling for Gonorrhoe og primær Syphilis, have for en stor Del paadraget sig Smitte i Christiania eller i Ulandet.

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede væsentlig **chroniske Sygdomme** hidsættes foranstaaende Tabel (Side 41).

Svindstot. Forholdet mellem opgivne Dødsfald af Svindstot og samtlige ved Sygdom foraarsagede Dødsfald m. V. vil sees af Tabellen paa næste Side.

Den noget større Dødelighed i Drammens Distrikt mod foregaaende Aar bevirkes fornemmelig af, at der i 1880 er død et større Antal Tæringspatienter, nemlig i Drammens By 71, Holmsbo 2 og i Landdistriktet 42 mod respektive 41,2 og 26 i 1879.

Om Amtets **Sindssyge**, se den almindelige Beretning.

Af **obstetriciske Operationer** udførtes af Læger: 20 Tangforløsninger, 7 Vendinger og 2 Efterbyrdsoperationer. Indikationer og Udfald sees af Tabellen paa Side 44.

Døde af Svindsot.

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsårsager				Forhold i pCt.	
	Ialt.	af Svindsot.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.	til samtlige opgivne Dødsårsager.	til Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme.
Drammen	560	115	158	402	20.5	28.6
Drammen	357	71	107	250	19.9	28.4
Holmsbo	5	2	1	4	40.0	50.0
Landdistrikt	198	42	50	148	21.2	28.4
Ringerike	141	32	38	103	22.7	31.1
Hønefos	15	6	2	13	40.0	46.5
Landdistrikt	126	26	36	90	20.6	28.9
Modum	279	58	48	231	20.8	25.1
Næs	34	4	5	29	11.8	13.8
Aal	33	4	13	20	12.1	20.0
Sandsvær	141	26	28	113	18.4	23.0
Kongsberg	92	14	17	75	15.2	18.7
Landdistrikt	49	12	11	38	24.5	31.6
Rollag	26	5	5	21	19.2	23.8
Buskeruds Amt	1214	244	295	919	20.1	26.6
Deraf i Byer	469	93	127	342	19.8	27.2
— - Landdistrikt	745	151	168	577	20.3	26.2

Ialt udførtes 28 obstetriciske Operationer (27 Fødende), hvoraf 18 i Drammens, 2 i Ringerikes, 2 i Modums, 2 i Næs, 1 i Aals og 3 i Sandværs Distrikt. Desuden udførtes i et Tilfælde af Placenta prævia Tamponade af Vagina, hvorpaa ved Naturens Hjælp fødtes et Barn, som levede i 15 Timer, Moderen vel. — Hos en Flerfødende (Bækkenendefødsel) løstes Armene, som vare opslaaede ved siden af Hovedet, hvorpaa dette forløstes ved manuel Extraktion; Udfaldet heldigt for Moderen, Barnet dødfødt. — En Kone, som før havde født 7 Børn, hvoraf kun de 2 første ved Naturens Hjælp, døde uforløst. Tang blev forsøgt, men der var forsvundet Bækken, og Konens Kræfter, som allerede ved Lægens Ankomst havde været yderst medtagne, sank saa hurtigt, at Perforation opgaves.

Antallet af **Fødte** og **Døde** er angivet efter de til det statistiske Centralbureau indsendte Opgaver over **Døbte** og **Begravede** (se Tabellen Side 45).

Overskudet af **Fødte** over **Døde** udgjorde saaledes 1 503 og Forholdet mellem hine og disse = 100: 52.7.

Døde paa Barselseng. Lægerne have opgivet Dødsårsagen for 17, nemlig: Barselseber for 13, Peritonit for 1, Livmoderblødning for 1, Barselkrampe for 1, og 1 døde uforløst efter forgjæves Tangforsøg.

De hyppigst opgivne **Dødsårsager** vil sees af Tabellen paa Side 45.

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde				Død- fødte ²⁾ .	Omkomne		
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn ¹⁾ .	paa Barsel- seng.		ved ulykke- lige Hæn- delser.	Selv- nord.	Drab.
Drammen	1111	610	132	5	9	29	27	3	-
Drammen	714	384	93	5	7	20	15	2	-
Holmsbo	22	4	-	-	-	-	-	-	-
Landsdistrikt	375	222	39	-	2	9	12	1	-
Ringerike	425	213	33	3	1	8	6	1	1
Hønefos	23	17	2	-	-	1	1	-	-
Landsdistrikt	402	196	31	-	1	7	5	1	1
Modum	756	367	54	3	4	17	8	1	-
Næs	235	115	13	1	1	6	-	-	-
Aal	164	97	13	2	-	2	1	-	-
Sandsvær	365	209	36	5	5	9	2	1	-
Kongsberg	146	94	25	3	3	2	1	-	-
Landsdistrikt	219	115	11	2	2	7	1	1	-
Rollag	120	62	4	1	1	5	3	-	-
Buskeruds Amt	3176	1673	285	20	21	97	47	6	1
Deraf i Byer	905	499	120	8	10	28	17	2	-
— - Landsdistrikt	2271	1174	165	12	11	69	30	4	1

¹⁾ og ²⁾ Se tilsvarende Anmærkning under Akershus Amt.

Dødsårsager.

Dødsårsager.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		By.	Land- distrikterne.
Svindstot	244	93	151
Alderdomssvaghed	131	25	106
Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen	101	48	53
Lungebetændelse	75	14	61
Kræft	65	22	43
Akut Bronchit	48	33	15
Vatersot og Morbus Brightii, tils.	47	18	29
Chronisk Bronchit	44	22	22
Hjerneslag	39	19	20
Hjertefeil	37	16	21

Veirliget. Vaaren kom tidlig, Sommer og Høst var i Almindelighed tør og varm, Vinteren kold og i de nordligere Dele af Amtet tidlig. Aarets Udbytte var godt, selv de høiest liggende Fjeldbygder i Aal fik godt Korn. I Hemsedal var Middelttemperaturen:

	Morgen Kl. 8—9.	Aften Kl. 8—9.
Januar	÷ 2.78	÷ 1.52
Februar	÷ 2.24	÷ 0.69
Marts	÷ 4.26	÷ 1.36
April	— 0.00	+ 2.10
Mai	+ 3.29	+ 5.03
Juni	+ 7.83	+ 10.67
Juli	+ 9.39	+ 12.00
August	+ 10.84	+ 13.61
September	+ 5.87	+ 7.10
Oktober	÷ 2.90	÷ 0.52
November	÷ 4.67	÷ 3.57
December	÷ 5.35	÷ 6.00

Levemaade og hygiæniske Forhold. I den saakaldte Nyby paa Strømsø i Drammen siges det at være omtrent umuligt at faa et ordentlig Kloakvæsen istand, da det hele Parti holder fra Elven og derved umuliggjør baade Drainering af dette sumpige Sted og Anlæg af Kloaker, som kunde bortføre alle de Uhumskheder, som nu henligge i aabne Grøfter. Sundhedskommissionen har ikke kunnet bringe det videre end til at oprense disse Grøfter ved Politiet. Den økonomiske Tilstand siges fremdeles at have været mindre god i Drammen; i Ringerikes Distrikt derimod noget bedre end i de nærmest foregaaende Aar. For Sigdals Vedkommende fremhæves Ombytningen af den gamle Nationaldragt med den moderne Klædning (udringet Særk og Kjole af Sirts eller kjøbt Bomuldsværken) som en formentlig Aarsag til den tiltagne Hyppighed af Tæring hos de opvoxende Kvinder (Løvig). — Fra Næs anføres: Skjønt der ikke er saa liden Forskjel paa Kosten i den sydlige Del af Distriktet, der har mere Kornavl og store Skove, og i den nordlige Del, hvor der er mindre Kornavl og lidet Skov, men derimod væsentlig Fædrift, maa den dog overalt siges at være kraftig og sund, om den end, som almindelig i Fjeldbyggerne, er simpel og ensformig. Flesk bruges meget, men da der almindelig paa hver Gaard holdes en og flere Grise, er Indførselen af amerikansk Flesk forholdsvis liden. Kaffe bruges overalt og i Regelen meget. Brændevin er ligeledes almindelig at se i Husene, men om Misbrugen er saa almindelig, ved jeg ikke. Her paa Næs, hvor der endnu er Brændvinsudsalg, er der naturligvis stadig Berusede at se, men Fristelsen er jo ogsaa stor for de til- og gjennemreisende Bønder; til Barselkoner bruges det ogsaa stadigt. Hallingstuerne ere noksaa sunde og luftige. Kogeovne begynde at blive almindelige, men bruges i Regelen ikke uden i streng Kulde, da Kvindfolkene ikke synes videre om dem — vel især, fordi det er nyt og Kogningen paa dem foregaar mindre hurtig, ligesom de ogsaa ere mindre hensigtsmæssige til Opvarmning af de i Regelen store Stuer, men ogsaa fordi Maddampen generer dem; det er nemlig sjelden at se Afledere for denne, og skal saa Spjeldet tages bort for at aflede Dampen, bliver det koldt. Mændenes Klædedragt er noksaa hensigtsmæssig. Med Renligheden er det vistnok smaat bevendt paa de fleste Steder. Da der

var mere Tømmertrafik, var Tiderne bedre for Arbeidsmanden end forrige Aar (N. A. Nyquist). — I Rollag var de økonomiske Forhold lettede ved 2 gode Aaringer og stigende Trælastpriser. Udvandringen var alligevel betydelig.

Følgende Tabel giver Oplysning om fattige Syge, Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Amt og Lægedistrikt.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommissi- oner: Antal Møder.	Vaccine- rede.	Rets- medicinske For- retninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	15	3243	30	4305	23 *)
Drammen	3	1375	15	1579	12
Ringerike	3	318	3	503	2
Modum	3	1039	4	1063	1
Næs	1	43	-	254	7
Aal	1	36	2	226	-
Sandsvær	3	381 ¹⁾	3	503	1
Rollag	1	51	3	177	-

¹⁾ Ved Kongsberg Sølvverk behandlede 494 Syge.

²⁾ 7 over Døde, 16 over Levende.

Kvaksalvere. I Hurums Herred benyttede Fattigkommissionen indtil Høsten 1880 en i Holmsbo bosat dansk Kvaksalver som Fattiglæge. Ved Amtets Foranstaltning efter Anmeldelse af Distriktslægen ophørte dette, og Vedkommende praktiserer nu som «Frilæge» i Drammens By.

Amtets 2 faste **Sygehuse** ere Buskeruds Amtssygehus paa Kongsberg og Drammens Bys Sygehus. Epidemilazarettet paa Tangen i Drammen benyttedes fra 6te Juli til 29de August til Koppepatienter. Huset ligger ikke saa isoleret, som man kunde ønske, og er ikke engang ved ordentlig Indhegning skilt fra Nabohusene.

Badeindretninger. Ved Modums Kuranstalt behandlede 419—121 Mænd, 298 Kvinder, 390 Voxne, 29 Børn. 238 vare fra Norge, 76 fra Sverige, 94 fra Danmark, 8 fra Finland, 2 fra Tyskland, 1 fra England. Med gunstigt Resultat behandlede 75 pCt., uden gunstigt 25 pCt. De hyppigst behandlede Sygdomme vare Blodmangel, Nervøsitet og almindelig Svækkelse samt chroniske Lungeaffektioner. — Den private Badeindretning i Drammen benyttedes lidet, Søbadene i Holmsbo og paa Rødtangen derimod om Sommeren meget flittigt af Drammens Indvaanere. I Sigdal findes et Par private Styrtebade.

Om Amtets **Apotheker**, se den almindelige Beretning.

V. Jarlsberg og Laurviks Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Amtet		17.70	87 506	25	1	35	18
1. Tønsberg		6.047	40 794	12	1	16	10
	Tønsberg, Kjøbstad	0.012	4 913	4	1	3	-
	Horten, Ladested	0.019	5 302	5	-	1	-
	Aasgaardstrand —	0.001	488	-	-	1	1
	Vaale	0.045	2 515	-	-	1	1
	Borre	0.482	2 887	-	-	1	2
	Søm	0.808	5 742	-	-	1	1
	Andebu	1.34	2 651	-	-	1	1
	Stokke	0.935	5 097	2	-	2	1
	Nøtø	0.430	5 207	-	-	2	1
	Ramnæs	1.082	3 000	-	-	1	1
	Tjøme	0.288	2 992	1	-	2	1
2. Hof		6.469	18 346	6	-	7	3
	Holmestrand, Kjøbstad	0.008	2 147	3	-	1	-
	Svelvig, Ladested	0.004	1 614	1	-	1	-
	Hof	1.038	2 109	1	-	1	-
	Laurdal	2.08	2 543	-	-	1	-
	Skoger	0.884	3 267	1	-	-	-
	Strømmen	0.425	1 206	-	-	1	1
	Sande	1.353	3 481	-	-	1	1
	Botne	0.682	1 979	-	-	1	1
3. Laurvik		5.169	28 366	7	-	12	5
	Laurvik, Kjøbstad	0.019	7 737	3	-	-	-
	Sandefjord —	-	2 307	3	-	-	-
	Sandherred	0.89	5 934	-	-	-	-
	Tjølling	0.51	3 296	-	-	-	-
	Hedrum	2.32	3 871	-	-	-	-
	Brunlanæs	1.43	4 080	-	-	-	-
	Fredriksværn	-	1 141	1	-	-	-

Sundhedstilstanden betegnes som god. Den betydelige Forøgelse af den epidemiske Sygelighed i indeværende Aar skyldes væsentlig akute katarhalske Sygdomme, Kighoste og røde Hunde, for en mindre Del akut Diarrhoe, Lungebetændelse og Typhoidfeber. Den betydeligste Aftagen viste Skarlagensfeber, diphtherisk Svælgbetændelse og Strubehoste.

Dødeligheden ¹⁾. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste fem Aar og Gjennemsnitdødeligheden i de 3 sidste Femaar:

Aar.	Middelfolke- mængde.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal af Døde.	Forhold pro mille.
1880	92 382	1 425	15.42
1879	91 219	1 401	15.36
1878	89 845	1 301	14.48
1877	88 589	1 397	15.77
1876	87 770	1 937	22.07
1876—1880	89 961	1 492	16.59
1871—1875	87 484	1 474	16.85
1866—1870	86 847	1 628	18.74

¹⁾ Se Anmærkning under Akershus Amt.

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hid sættes følgende af Læger-nes Opgaver sammendragne Tabel, Side 50 og 51.

Af **Typhoidfeber** opgives et større Antal Tilfælde end Aaret forud fra Hofs og navnlig fra Laurviks Distrikt, hvorimod den i Tønsbergs Distrikt var i stærk Aftagen. Inden de enkelte Lægedistrikter ere Tilfældene anmeldte fra:

By og Land.	Antal.		Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	Se- tember.	Oktober.	November.	December.
	Tilf.	Dødsf.												
Tønsberg By	5	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	1	1
— Omegn	11	2	1	1	-	2	-	-	2	1	2	1	1	-
Hortens By	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	3
Tjøme	5	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-
Holmestrand og Omegn	23	1	1	3	-	-	1	-	4	1	4	3	3	3
Hof	7	1	2	-	-	-	-	-	1	-	4	-	-	-
Laurdal	15	2	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-	-
Skoger	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Strømmen	2	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Sande	6	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Botne	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Laurvik og Omegn ..	67	7	4	-	-	5	4	2	8	13	20	10	-	1
Sandefjord og Omegn	13	1	-	2	2	1	-	-	-	-	4	1	1	2

Med Hensyn til Sygdommens Optræden oplyses af Distriktslægen i Tønsberg, at den forekom spredt, og at Smitten i de fleste Tilfælde har været importeret; han omtaler, at der til en Plads under Svindsvold i Vaale førtes en af Typhoidfeber lidende Pige hjem i Oktober fra Fredrikstad; hun døde 8 Dage efter Hjemkomsten, og senere angrebes Moderen og en Broder; i den største Del af 1881 angrebes endvidere 4 af samme Husstand I Tjøme behandlede i Juni 2 i Sverige smittede Matroser; de isoleredes hos deres Forældre; i det ene Hus

I Jarlsberg og Laurviks Amt

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.
	Behandlede.	Deraf Døde.										
Typhoidfeber	164	15	164	8	8	3	8	6	9	17	23	32
Barsel-feber	29	8	29	6	4	3	2	-	-	4	-	5
Børnekopper	2	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Vandkopper	66	-	66	2	8	13	7	1	2	4	1	6
Skarlagensfeber	62	10	62	13	11	8	8	5	6	4	5	1
Røde Hunde	349	-	347	-	12	12	41	69	37	1	4	15
Mæslinger	13	-	13	-	-	2	-	-	3	1	1	-
Rosen	115	5	115	6	24	11	5	4	8	8	3	10
Kighoste	406	6	406	2	1	-	-	-	1	4	15	26
Diphtherisk Svælgbet.	32	5	32	8	2	4	-	2	2	2	-	3
Strubehoste	14	4	14	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Kusma	3	-	3	-	-	-	-	-	1	-	2	-
Akut Bronchit	3638	19	3562	494	371	290	405	267	171	107	91	147
Andre katarrh. Tilfælde)												
Lungebetændelse	526	49	510	44	36	44	50	73	41	22	16	14
Pleurit	84	3	84	6	11	10	11	8	7	6	4	4
Gigtfeber	123	6	123	27	9	11	11	7	6	5	8	8
Koldfeber	6	-	6	1	-	-	-	1	-	1	1	1
Diarrhoe (akut) Cholera nostras	1361	27	1359	85	70	70	61	61	100	170	232	212
Skjærbug	9	-	9	2	-	1	-	1	1	2	1	-
Tilsammen	7002	157	6906	706	569	482	610	505	395	358	407	484

smittedes ingen, men i det andet angrebes 3 Børn med lette Symptomer. En af Lægerne i Holmestrand anfører, at de af ham behandlede 6 Tilfælde (1 Dødsfald) alle forekom i Landdistrikt; i 2 af disse Tilfælde importeredes Sygdommen, og fra disse smittedes de øvrige 4. Ved den fra Juni til December varende Epidemi paa 4 Gaarde i Laurdal (Styrvold Annex) med 15 Tilfælde (2 Dødsfald) antages Smitte indført fra Laurvik; til Hofs Herred skal den være overført fra Holmestrand. Fra Laurviks Distrikt opgiver Distriktslægen 23 Tilfælde at tilhøre Laurviks By; af disse forekom 18 paa Thorstrand, hvor Sygdommen i de senere Aar jevnlig har holdt sig; af 58 i Laurvik fra $\frac{5}{8}$ 78— $\frac{30}{10}$ 80 anmeldte Tilfælde af Typhoidfeber vedkommer 46 Thorstrand; Thorstrand ligger lavt paa en Sandslette, der kun hæver sig faa Fod over Søen; paa enkelte Steder ligger paa 4—5 Fods Dybde under den løse Sandbund en leragtig Gytjegrund, hvori findes en Mængde Skjæl, saa det synes som om Havet engang har overskyldet denne Flade. I den senere Tid er denne Bydel bleven stærkt bebygget,

anmeldte epidemiske Sygdomme.

Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikterne.					
					1		2		3	
			Tilfælde.	Dødsfald.	Tønsberg.		Hof.		Laurvik.	
					Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
26	12	12	164	15	29	2	55	5	80	8
1	1	3	32	11	14	2	5	5	13	4
.	-	1	2	-	-	-	2	-	-	-
3	10	9	66	-	36	-	17	-	13	-
-	1	-	62	10	20	2	42	8	-	-
22	67	67	349	-	218	-	17	-	114	-
3	3	-	13	-	13	-	-	-	-	-
4	14	18	115	5	70	4	17	-	28	1
58	112	187	407	7	236	5	73	2	98	-
3	1	5	32	5	29	2	2	2	1	1
3	2	5	16	6	6	1	7	3	3	2
-	-	-	3	-	3	-	-	-	-	-
341	406	472	3644	25	2820	8	369	10	455	7
31	59	80	538	61	246	16	81	17	211	28
6	4	7	86	5	35	1	23	2	28	2
8	11	12	125	8	60	5	14	-	51	3
1	-	-	6	-	2	-	2	-	2	-
114	96	88	1365	31	839	13	156	2	370	16
-	-	1	9	-	9	-	-	-	-	-
624	799	967	7034	189	4685	61	882	56	1467	72

men paa Grund af dens Udstrækning endnu kun ufuldstændig bleven forsynet med Vand fra Vandverket, og den mangler næsten ganske Kloaker; for en stor Del benyttes i den løse Sandgrund gravede Brønde, og enkelte Huseiere have lagt Kloakledninger fra sine Kjældere ud til Søen; men ved nogenlunde høit Vand stiger Søvandet op i Rørledningen; den er mere end nogen anden Del af Byen udsat for Indfyldelsen af Grundvandets Stigen og Falden. Det tilskrives de kraftige Forholdsregler med Isolation og Desinfektion, at Sygdommen er bleven indskrænket til forholdsvis saa faa Tilfælde. I den øvre Del af Byen forekom 3 Tilfælde efter Smitte ved en Tjenestepige, som havde været i Besøg paa Landet, hvor en fra Udlandet hjemkommen Sømmand laa syg. Til Hedrum importeredes Typhoidfeber fra Laurdal, og til Tjølling dels fra Laurvik og dels fra Udlandet; i Regelen var det spredte Tilfælde, kun paa en Gaard i Hedrum var der 5 Syge i samme Hus; Smitteoverførelse lod sig ofte paavise. I Tjølling kom en Matros syg hjem fra Riga og døde et Par Dage efter; fra ham smittedes hans Moder.

Af akut **Muskelrheumatisme** er fra Tønsberg By opgivet 80 Tilfælde hos 4 Børn (3 Md. 1 Kv.) og 76 Voxne (31 Md. 45 Kv.). Fordelingen paa Maanederne var følgende:

Januar 10	April 6	Juli 8	Oktober 8
Februar 5	Mai 5	August 3	November 7
Marts 5	Juni 8	September 8	December 7

Børnekopper optraadte i Hofs Herred i April i et isoleret liggende Hus, hvor en fremmed Vandringsmand havde overnattet; Huset blev afspærret, og Sygdommen udbredte sig ikke videre. Til Svelvik kom mod Aarets Slutning (d. ³¹/12 1880) en Sømand syg hjem med Skib fra London. Nogle af det øvrige Mandskab, hjemmehørende i Drammen, angrebes der af Børnekopper. Sundhedskommissionen i Svelvik, som af Kommunebestyrelsen fik frie Hænder til at tage de fornødne Foranstaltninger til Forebyggelse af Smittens Udbredelse, lod den Syge tilligemed de øvrige Personer i Huset, tilsammen 7 i to Værelser, internere. Revaccination iverksattes. 5 af de Internerede vare uformuende og underholdtes derfor af Kommunen. Intet nyt Sygdomstilfælde indtraf, uagtet 4 af de Internerede opholdt sig, spiste og sov i det samme Værelse som den Syge. Disse 4 vare alle blevne revaccinerede kort efter, at den Syge var kommen under Behandling, hos de 3 med Anslag.

Vandkopper. De for Laurviks Distrikt opførte Tilfælde ere alle anmeldte fra Fredriksværn. Men fra Laurviks By anfører en Læge, at Sygdommen var hyppig i Sommermaanederne.

Skarlagensfeber. Blandt de opgivne Tilfælde ere anmeldte fra:

Tønsberg 5	Holmestrand og Omegn 1
— Omegn 11	Svelvik 34 (6 Dødsf.)
Horten 1	Strømmen 7 (2 —)
— Omegn 2 (2 Dødsf.)	

Røde Hunde begyndte i Februar og fik stor Udbredning. De vare i Tønsberg meget udbredte, især i April—Mai. I Laurvik og Omegn optraadte de epidemisk fra Oktober i de Par sidste Maaneder af Aaret, men antog først efter Nytaar større Dimensioner. Der har været langt flere Angrebne end anmeldt; i Begyndelsen bleve Tilfældene anmeldte for Lægerne, da Forældrene troede, at det var Skarlagensfeber eller Mæslinger, men senere blev der sjelden taget synderlig Hensyn til denne Sygdom. Af de Angrebne vare de allerfleste Børn; de faa Voxne, som angrebes, syntes at lide mere deraf end Børnene.

Ogsaa **Kighoste** havde iaar betydelig større Udbredning i Tønsberg Distrikt (navnlig i Horten og Omegn) og optraadte tillige i Hofs og Laurviks Distrikter. Fra Horten er anmeldt 174 Tilfælde, fra Omegnen 46 og fra Holmestrand 44. Fra Holmestrand berettes, at der udover Høsten viste sig i Byen talrige Tilfælde og enkelte udover Landdistriktet. I Skoger skal den have været meget almindelig i Aarets sidste Maaneder, da den samtidig var meget udbredt i Drammen; men kun nogle faa Tilfælde ere komne under Behandling; der kjendes intet Dødsfald. I Laurvik og tilgrændsende Landdistrikter optraadte den epidemisk, men godartet i de sidste Par Maaneder af Aaret, men antog først efter Nytaar større Dimensioner. Ogsaa fra Fredriksværn meldes, at den viste sig mod Slutningen af Aaret.

Diphtherisk Svælgbetændelse og **Strubehoste** vare i stærkt Aftagende. I Tønsberg Landdistrikt smittedes i Januar 2 direkte fra en i December Aaret forud behandlet Gut, denne døde under Symptomer af Sepsis. Moderen gik fri, men en Onkel og en Tante, som tillige pleiede ham, angrebes, og den ene døde 21 Dage efter Udbrudet. Vedkommende Læges Tjenestepige, som

havde børstet dennes Klæder, der lagdes af ved Hjemkomsten fra den Afdøde, angreb 2 Dage efter med karakteristiske Pletter i Halsen.

Akute katarrhalske Tilfælde optraadte med et betydelig større Antal Angrebne end Aaret forud, og de Anmeldtes Antal er større end i noget foregaaende 11 Aar. Af akut Bronchit kjendes 23 Dødsfald og af Laryngit 2.

Ogsaa **Lungebetændelse** var mere udbredt. De Dødes Antal udgjorde 9.3 pCt. af Behandlede. — Fra Laurvik anføres den at have været hyppig; i flere Huse vare flere Individuer angrebne samtidig eller strax efter hinanden. Fra Fredriksværn berettes, at den optraadte hyppigere end sædvanlig, navnlig i de Par sidste Maaneder.

Af **Miltbrand** omtales fra Tønsberg 1 heldigt forløbende Tilfælde hos en voksen Mand.

Epidemisk Konjunktivit omtales fra Tønsberg, Horten, Strømsgodsets Annex til Skoger, Laurvik og Fredriksværn. Paa Horten optraadte den fra Vaaren og senere i Tønsberg, hvor den varede til August; fra Laurvik anmeldtes Tilfælde fra Aarets Begyndelse til ud i Oktober, fra Fredriksværn fra Februar til Juni.

Formentlig efter **Forgiftning** ved Drikkevand bleve i Oktober—November i Svelvik 51 Personer syge. Sygdommen havde i flere Henseender Lighed med Typhoidfeber. Se Norsk Magazin for Lægevidenskaben 3die Række Bind 10. 1880. Forhandlinger Pag. 241.

Veneriske Sygdomme udenfor Sygehus.

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.				
			1		2		3
			Tønsberg.		Hof.		Laurvik.
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.
Syphilis	84	2 ¹⁾	38	1	4	1	42
Gonorrhoe (Urethrit)..	97	-	42	-	11	-	44

¹⁾ Begge Mandkj., under 1 Aar gl.

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede væsentlig **chroniske Sygdomme** hidrættes følgende Tabel (se næste Side).

Svindstot. Følgende Tabel viser Dødsfald af Svindstot tilligemed Forholdet til samtlige ved Sygdom foraarsagede Dødsfald og Dødsfald af ikke epidemisk Sygdom (se Tabellen Side 55).

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning.

Af **obstetriciske Operationer** opgives udførte af Læger: 43 Tangforløsninger, 10 Vendinger, 1 Accouchement forcé, 1 Perforation og 2 Efterbyrdsoperationer, tilsammen 57, hvoraf 14 i Tønsberg, 14 i Hofs og 29 i Laurviks Distrikter. Indikationer og Udfald vil sees af følgende Tabel (Side 56).

Antallet af **Fødte** og **Døde** er angivet efter de til det statistiske Centralbureau indsendte Opgaver over Døbte og Begravede (se Tabellen Side 57).

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1560 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100: 47.7.

Døde paa Barselseng. Lægerne have opgivet Dødsårsagen for 14: Barselfeber for 11, Uræmi 2, besværlig Forløsning 1, og 1 er opført uden nærmere kjendt Dødsårsag (Puerperium).

Liste over forskellige væsentlig chroniske Sygdomme.

	Ialt opgivne.		Børn.		Voxne.		Antal af anmeldende Læger.	Fordeling paa Lægedistrikterne.					
	Tilfælde.	Dødsfald.	Md.	Kv.	Md.	Kv.		1		2		3	
								Tønsberg.		Hof.		Laurvik.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.		Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.		
Chronisk Rheumatisme	460	-	-	4	299	157	18	353	-	23	-	84	-
Fnat	29	-	8	2	9	10	9	13	-	7	-	9	-
Skurv	3	-	1	-	1	1	2	-	-	-	-	3	-
Kjertelsyge	267	5	105	111	13	29	23	148	2	42	1	77	2
Rachit	51	-	30	21	-	-	10	16	-	8	-	27	-
Simpel Meningit	24	19	12	5	3	-	12	9	6	4	3	11	10
Tuberkuløs Meningit	36	36	22	-	9	2	13	15	15	10	10	11	11
Svindot	404	156	8	13	179	176	25	175	73	78	33	151	50
Kræft	80	50	2	5	36	31	19	41	28	13	8	26	14
Vatersot og Morbus Brightii . .	66	¹⁾ 23	3	6	23	24	16	31	4	11	7	24	12
Blegsot og Anæmi	1069	-	60	152	52	754	25	706	-	158	-	205	-
Menstruationsuordener	99	-	-	-	-	99	15	59	-	22	-	18	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	1288	4	27	41	514	637	28	736	4	281	-	271	-
Ormesygdomme	95	-	45	37	1	8	12	82	-	10	-	3	-
Drankersygdomme	8	-	-	-	8	-	5	4	-	-	9	4	-

1) Af Vatersot 11, af Morbus Brightii 12.

Døde af Svindsot.

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsårsager				Forhold i pCt.	
	ialt.	af Svindsot.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.	til samtlige opgivne Dødsårsager.	til Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme.
Tønsberg	301	73	61	240	24.3	30.4
Tønsberg	55	14	11	44	25.5	31.8
Horten	95	27	20	75	28.4	36.0
Aasgaardstrand	2	1	1	1	50.0	100.0
Landdistrikt	149	31	29	120	20.8	25.8
Hof	156	33	56	100	21.2	33.0
Holmestrand	15	2	6	9	13.3	22.2
Svelvik	28	3	8	20	10.7	15.0
Landdistrikt	113	28	42	71	24.7	39.4
Laurvik	241	50	72	169	20.7	29.6
Laurvik	134	28	40	94	20.9	29.8
Sandefjord	36	8	8	28	22.2	28.6
Landdistrikt	71	14	24	47	19.7	29.8
Jarlsb. og Laurviks Amt	698	156	189	509	22.3	30.6
Deraf i Byer	365	83	94	271	22.7	30.6
— - Landdistrikt	333	73	95	238	21.9	30.7

Veiriget. Fra Hof's Distrikt beskrives Vinteren som mild med lidet Sne og Vaaren som tør og kold. Om Høsten var i Begyndelsen Tørke, men senere var det regnfuldt. Mod Aarets Slutning kom der stærk Kulde. Udbyttet af Korn og Hø var middels, men af Poteter daarlig.

De hyppigst opgivne Dødsårsager vare:

Dødsårsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Landdistrikterne.
Svindsot	156	83	73
Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen	72	41	31
Lungebetændelse	61	22	39
Kræft	50	22	28
Alderdomssvaghed	40	22	18
Diarrhoe og Cholera nostras	31	25	6
Akut Bronchit	23	13	10
Hjerneslag	23	11	12
Vatersot og Morbus Brightii, tils.	23	15	8
Hjertefeil	20	12	8

Obstetrisiske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.						Vending.						Accouch. forcé.		Perforation.	Efterbyrdsoperation.
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.	Børn.	Mødre.	Mødre.
	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	lev.	lev.	lev.	levende.	
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	30	-	1	28	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	¹⁾ 4	-	-	²⁾ 3	2	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Barselkrampe	3	³⁾ 2	-	2	2	⁴⁾ 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bruskhaard Modermund	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	-	-	⁵⁾ 5	⁶⁾ 2	1	⁷⁾ 4	4	-	-	-	-	-
Placenta prævia og Blødning	-	-	-	-	-	-	-	⁸⁾ 1	-	1	-	⁹⁾ 1	⁹⁾ 1	-	-	-
For stort Fosterhoved, afdøet Foster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Uregelmæssige Veer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Fastsiddende Efterbyrd, 10 Timer efter	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Uopgivet Indikation	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	39	2	1	34	8	1	6	3	1	5	5	1	1	1	2	
	42			43			10			10						

¹⁾ For 1 opgivet Conjug. 9.5 ctm. ²⁾ En Tvillingfødsel, begge Tvillinger forløst ved Tang, ilive. ³⁾ Dødsarsag for begge: Uræmi. ⁴⁾ 1ste Tvilling (2den Tvilling forløst af Jordemoder ved Vending; Moderen døde). ⁵⁾ Hos 1 Conjug. 9.5 ctm. ⁶⁾ Dødsarsag: Besværlig Forløsning 1; (afdøet Foster), Barselfeber 1; (forraadnet Foster). ⁷⁾ En 1ste Tvilling. ⁸⁾ Dødsarsag: Barselfeber ⁹⁾ Hovedet stemt fast mod Symphysen, ingen Fremgang.

Fødte og Døde.

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde				Død- fødte ²⁾ .	Omkomne	
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn ¹⁾ .	paa Barsel- seng.		ved ulykke- lige Hæn- delser.	Selv- mord.
Tønsberg	1336	626	120	-	5	-	39	2
Tønsberg	191	70	20	-	2	-	3	-
Horten	224	94	24	-	-	-	1	-
Aasgaardstrand	16	6	1	-	-	-	1	-
Landdistrikt	905	456	75	-	3	-	34	2
Hof	618	307	46	-	5	-	11	1
Holmestrand	102	47	9	-	-	-	-	-
Svelvik	42	34	8	-	-	-	1	-
Landdistrikt	474	226	29	-	5	-	10	1
Laurvik	1031	492	84	-	8	-	26	3
Laurvik	374	147	31	-	1	-	4	-
Sandefjord	92	37	4	-	2	-	5	-
Landdistrikt	565	303	49	-	5	-	17	3
Jarlsberg og Laur- viks Amt	2985	1425	250	-	18	-	76	6
Deraf i Byer	1041	435	97	-	5	-	15	-
— - Landdistrikt	1944	990	153	-	13	-	61	6

¹⁾ og ²⁾ Se tilsvarende Anmærkning under Akershus Amt.

Levemaade og hygieeniske Forhold. Med Hensyn hertil spores liden Forandring i Hofs Distrikt; dog er Brugen af spirituøse Drikke i Aftagende dels paa Grund af de slette Tider og for Hofs Herreds Vedkommende vistnok ogsaa for en stor Del paa Grund af en der oprettet Totalafholdsforenings Virksomhed.

Amtet har 2 **Sygehuse**; Sygehus fælles for Amtet og Tønsberg By samt Carljohansværns militære Sygehus. I Tønsberg, Svelvik og Laurvik oprettedes Koppelazaretter.

Badeindretninger. For 1880 opføres fra Sandefjords Bad 312 Syge behandlet, hvoraf 220 fra Norge, 62 fra Danmark, 14 fra Finland, 12 fra Sverige, 3 fra Tyskland og 1 fra Amerika. Sygdomsformerne og Baderesultaterne vil sees af Tabellen paa næste Side.

Følgende Tabel giver Oplysning om fattige Syge, Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Amt og Lægedistrikt.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommis- sioner. Antal Møder.	Vaccine- rede.	Rets- medicinske For- retninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	12	1112	42	3176	7
Tønsberg	5	677	19	1425	3
Hof	5	290	13	652	-
Laurvik	2 ¹⁾	145	10	1099	4

¹⁾ Distriktslægen i Laurvik og den i Fredriksværn bosatte Læge. For den øvrige Del af Distriktet savnes Opgaver.

Sygdomsformer og Baderesultater ved Sandefjords Bad.

	Antal.	Helbredede.	Betydeligt bedrede.	Bedrede.	Uhelbredede.
Gigt	5	2	2	-	1
Rheumatisme	131	13	82	30	6
Neuralgi	24	3	11	7	3
Nervøsitet	50	4	22	15	9
Hæmorrhoider og Abdominalplethora	12	1	5	5	1
Skrofler	12	2	7	2	1
Hypochondri, Hysteri	4	1	1	1	1
Lamheder	16	1	5	6	4
Dyskrasisk Ben- og Ledlidelser	16	2	8	4	2
Hudsygdomme	9	2	2	2	3
Obstruktion	13	2	7	3	1
Chronisk Katarrh	12	2	6	1	3
Konstitutionel Syphilis	8	3	3	1	1

Luftens og Søvandets Middeltemperatur, beregnet efter de i de 3 Bademåneder daglig til 3 forskellige Dagstider gjorde Observationer, samt Regnmængden er anført paa følgende Tabel (se næste Side).

Laurviks Bad var i Virksomhed fra 7de Juni til 1ste September; de indtegnede Kurgjæsters Antal var 281, hvoraf 270 fra Norge, 9 fra Danmark, 1 fra Sverige og 1 fra England. Baderesultaterne for 225 kurmæssig behandlede vare:

Sygdomsform.	Antal kurmæssig Behandlede.	Baderesultat.			
		Helbredede.	betydeligt Bedrede.	Bedrede.	uden Bedring.
Chronisk Led- og Muskelrheumatisme	54	18	21	12	3
Nervøs Svækkelse	43	7	27	4	5
Chlorose eller Anæmi	26	6	14	5	1
Chroniske Lungesygdomme	23	3	17	2	1
Chronisk Svælg- og Strubekattarrh	14	3	7	4	-
Scrophulose	11	4	4	2	1
Uterinsygdomme	8	1	4	3	-
Neuralgi	7	-	3	3	1
Kongestioner til Hoved	7	2	3	2	-
Nervøs og rheumat. Hovedpine	6	-	1	3	2
Rheumatisk Lamhed	4	3	1	-	-
Habituel Obstruktion	4	2	2	-	-
Chronisk Gastrit	4	-	2	1	1
Hudsygdomme	4	-	3	-	1
Andre Sygdomme	10	-	8	-	2
	225	49	117	41	18

Ved Carljohansværns Værft haves en Badeindretning og ved Sygehuset er der et Damp- og Karbad; ligesaa benyttes Holmestrands og Fredriksværns Søbad af Tilreisende.

Om Amtets Apotheker se den almindelige Beretning.

Luftens og Søvandets Middeltemperatur ved Sandefjord Bad.

	Kl. 6 For- middag.	Kl. 12 Middag.	Kl. 6 Efter- middag.	Regnmængde pr. Kvadratfod.
Juni:				
Luftens Middeltemperatur	13.3	20.0	18.5	1 ¹ / ₂ Pot i 4 Dage.
Søens —	13.5	14.9	14.6	
Juli:				
Luftens Middeltemperatur	14.8	19.6	18.9	20 Potter i 11 Dage.
Søens —	17.4	18.2	18.5	
August:				
Luftens Middeltemperatur	14.9	22.7	22.2	2 ¹ / ₈ Pot i 3 Dage.
Søens —	19.2	20.2	20.9	

VI. Hedemarkens Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Amtet		204.14	120 618	26	1	39	40
1. Solør og Odalen		26.48	34 469	6	-	8	8
	Kongsvinger, Kjøb- stad	-	941	3	-	-	-
	Vinger	3.88	5 825	1	-	2	2
	Eidskog	4.78	6 236	-	-	1	2
	Søndre Odalen	3.92	7 002	1	-	1	1
	Nordre —	3.74	4 226	-	-	1	1
	Brandvold	3.95	3 907	-	-	1	1
	Grue	6.25	6 332	1	-	1	1
2. Hedemarken		20.38	41 055	9	1	11	8
	Hamar, Kjøbstad	-	2 188	4	-	1	-
	Vang	4.08	8 510	-	-	2	2
	Stange	2.71	6 171	1	-	3	2
	Romedal	2.63	4 960	1	-	1	1
	Løiten	2.79	4 461	-	-	1	1
	Næs	1.30	3 952	1	-	1	-
	Ringsaker	6.32	10 813	2	-	2	2

(Forts).	Tilsvarende Herred, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatører.
3. Søndre Østerdalen		23.27	18 925	5	-	5	6
	Elverum	10.77	7 148	2	-	2	2
	Vaaler	4.84	3 987	1	-	1	1
	Aasnæs	4.54	4 550	1	-	1	2
	Hof	3.12	3 240	1	-	1	1
4. Trysil		31.50	5 537	1	-	2	5
	Trysil	25.53	5 011	1	-	2	5
	Drevsjø Kapelsogn af Rendalen	5.97	526	-	-	-	-
5. Rendalen		44.40	9 363	4	-	7	6
	Aamodt	8.01	3 273	2	-	3	1
	Storelvdalen	12.14	3 227	1	-	3	3
	Rendalen (Drevsjø Kapelsogn und- taget)	24.25	2 863	1	-	1	2
6. Tønset		56.58	10 458	1	-	6	7
	Lilleelvedalen	16.12	3 310	-	-	2	2
	Tønset	8.69	3 082	1	-	2	2
	Kvikne (fraregnet Ind- set Annez)	7.25	747	-	-	1	-
	Tolgen, Prestegjeld	24.52	3 319	-	-	1	3

An m. Indset Annex til Kvikne (1.50 n. □ M.) med 573 Indb. hører til Opdals Distrikt; en Del af Tolgens Herred (med 238 Indb.) hører til Røros Prestegjeld og til Røros Lægedistrikt, hvilke Distrikter begge tilhøre søndre Trondhjems Amt.

Sundhedstilstanden anføres fra de fleste Distrikter at have været god, Lungebetændelse havde stor Døel i Aarets Sygelighed, medens de øvrige epidemiske Sygdomme ikke forekom synderlig over det sædvanlige. Typhoidfeber var mere udbredt paa Hamar end Aaret forud.

Dødeligheden¹⁾. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste fem Aar og Gjennemsniitsdødeligheden i Femaarene (se Tabellen næste Side).

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidsættes følgende af Læger-nes Opgaver sammendragne Tabel (se Side 62 og 63).

Typhoidfeber opstod efter antagelig Smitte fra Christiania i søndre Odalen i August paa et Par Pladse, hvor den efterhaanden angreb de paa Pladsene boende — saaledes i en Plads 7; og fra disse Pladse kan Smitten følges til iso-

¹⁾ Se Anmærkingen under Akershus Amt.

Dødeligheden.

Aar.	Middelfolkemængde.	Antal Døde eller gennemsnitlige Antal af Døde.	Forhold pro mille.
1880	123 822	1 727	13.95
1879	123 751	1 646	13.30
1878	122 959	1 627	13.23
1877	122 080	1 877	15.37
1876	121 116	1 942	16.03
1876—1880	122 745	1 764	14.37
1871—1875	119 736	1 788	14.95
1866—1870	120 428	1 898	15.76

lerede Tilfælde andetsteds i Bygden. Fra Hedemarkens Distrikt er ialt anmeldt 88 Tilfælde og 12 Dødsfald. Til Distriktslægen er skeet Anmeldelse om 74, hvoraf 11 endte dødeligt, fordelte saaledes: Hamar 47 med 6 døde, Vang og Furnæs 7 med 1 død, Ringsaker 6, Næs 6, Stange 4 med 1 død, Romedal 3 med 2 døde, og Løiten 1 angreben og død. — I Hamar optraadte Sygdommen med ganske enkelte Tilfælde indtil Oktober, da den fik betydelig epidemisk Udbredning, der holdt ved Resten af Aaret, omend i aftagende Grad. I Landdistrikterne optraadte Sygdommen intetsteds som Epidemi; i den store Flerhed af de sammesteds optraadte spredte Tilfælde skrev den sig af Smitte fra Hamar, der i intet af de foregaaende Aar saa tydelig og bestemt som i dette Aar har vist sig som Arnested for Sygdommen. I Aarene 1877 og 1879, der begge udmærkede sig ved sin Regnmængde og deraf følgende høie Vandstand i Mjøsen optraadte Typhoidfeber i Hamar med kun faa og spredte Tilfælde, medens den siden Sygdommens Begyndelse i 1872 i samtlige øvrige Aar med mere normale Veirforhold stadig udover Høsten har opnaaet tildels betydelig epidemisk Udbredelse. Denne Optrædelsesmaade af Sygdommen taler stærkt for, at Smittestoffet for en væsentligere Del maa søges i Grunden, hvorpaa Byen ligger, at dettes større og mindre Virksomhed i de forskjellige Aar hovedsagelig maa sættes i Grundvandets Falden og Stigen, og at Flerheden af Tilfældene i Hamar skyldes Drikkevandet fra Mjøsen (I. C. Lund). Angaaende Sygdommens Udbredelse fra Hamar oplyses, at saa var Tilfældet for de fleste Syge i Næs Herred. Den ene Syge var Lægen selv, der efter Besøg i Hamar, hvor han havde nydt et Glas Vand, 14 Dage efter Hjemkomsten følte sig upasselig og i Løbet af 6 Ugers Tid gennemgik en ambulering Typhoidfeber, og inden hans Husstand smittedes hans 4aarige Datter. Ogsaa for de fleste Tilfælde i Ringsaker Herred angives Hamar med Sikkerhed som Smittestedet. I søndre Østerdalen forekom foruden de anførte Tilfælde nogle i Vaaler og Hof, hvor den der praktiserende Læge angrebes og døde; mod Aarets Slutning var den desuden paa 4 forskjellige Steder i Aasnæs. For Rendalens Vedkommende oplyses ligesaa, at Smitten for de sammesteds behandlede 2 Tilfælde skrev sig fra Hamar. I Tønset Distrikt forekom foruden flere sporadiske Tilfælde 13 paa 3 Gaarde i Sømaadalen nær Fæmundsjøens sydlige Ende, og viste Sygdommen sig i disse Tilfælde at staa i Forbindelse og være overført fra Gaarden «Øversjø», hvor den var begyndt i 1878 og vedvarede i 1879 (cfr. Medicinalberetningerne for disse Aar).

Meningitis cerebrospinal-epidemia forekom med 6 Tilfælde, hvoraf 4 endte dødeligt paa 2 Gaarde i Dalsbygden i Tønsets Distrikt.

I Hedemarkens Amt anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme.

62

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Behandlede.	Deraf Døde.													
Typhoidfeber	144	16	144	6	4	10	4	5	1	5	10	12	37	24	26
Cerebrospinal-Meningit . . .	6	4	6	-	-	-	1	2	1	2	-	-	-	-	-
Barsel-feber	43	9	41	6	6	6	7	1	2	1	1	2	5	-	4
Børnekopper	8	-	8	-	-	-	-	-	-	-	2	4	2	-	-
Vandkopper	48	-	48	8	3	10	3	3	-	4	5	2	3	4	3
Skarlagensfeber	52	1	46	-	-	-	-	4	2	1	2	3	6	25	3
Røde Hunde	17	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Rosen	112	7	105	7	9	8	11	6	10	11	11	5	4	14	9
Kighoste	115	5	115	3	4	3	12	7	4	5	17	19	10	17	14
Diphtherisk Svælgbet.	53	10	46	1	1	2	1	-	3	6	8	2	14	7	1
Strubehoste	12	10	9	-	-	1	1	1	1	-	-	3	-	2	-
Kusma	3	-	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut Bronchit	2019	20	1889	261	193	180	169	181	124	91	92	91	146	179	182
Andre katarrh. Tilfælde															
Lungebetændelse	956	146	951	116	93	97	132	153	101	35	16	12	58	83	55
Pleurit.	119	11	119	13	8	9	19	20	9	6	5	8	6	11	10
Gigtfeber	139	3	131	21	12	14	16	9	11	6	8	4	5	11	14
Koldfeber	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut) } Cholera nostras }	893	18	817	72	66	49	52	47	92	131	106	70	38	37	57
Blodgang	43	-	41	-	-	-	-	1	1	38	1	-	-	-	-
Skjørbug	9	-	8	3	-	1	-	-	-	2	-	1	-	-	1
Tilsammen	4792	260	4532	519	400	390	423	441	362	344	284	238	334	416	381

Hedemarkens Amt.

C. No. 4 (1880).

(Forts.)	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikterne.													
			1		2		3		4		5		6		7	
	Tilfælde.	Dødsfald.	Solør og Odalen.		Hedemarken.		Søndre Østerdalen.		Trysil.		Rendalen.		Tønset.		Indset Annex til Opdals Lægedistrikt.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Typhoidfeber	144	16	18	3	88	12	13	1	-	-	2	-	23	-	-	-
Cerebrospinal-Meningit	6	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	4	-	-
Barsel-feber	43	9	14	4	13	1	8	-	2	1	6	3	-	-	-	-
Børnekopper	8	-	1	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vandkopper	48	-	1	-	31	-	6	-	6	-	4	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	52	1	12	-	16	-	3	-	6	1	15	-	-	-	-	-
Røde Hunde	17	-	16	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	112	7	43	1	50	2	8	1	4	1	5	1	2	1	-	-
Kighoste	115	5	7	1	20	-	43	1	13	-	28	3	4	-	-	-
Diphtherisk Svælgbet.	53	10	35	7	6	-	2	-	-	-	9	2	1	1	-	-
Strubehoste	12	10	10	9	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kusma	3	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut Bronchit	2019	20	469	6	991	9	187	-	137	2	139	1	81	2	15	-
Andre katarrh. Tilf. }																
Lungebetændelse	956	146	185	36	429	55	124	14	72	9	81	10	49	19	16	3
Pleurit.	119	11	35	2	41	5	4	-	13	3	18	1	6	-	2	-
Gigtfeber	139	3	50	1	62	-	14	-	2	1	10	1	1	-	-	-
Koldfeber	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut)	893	18	231	3	441	11	97	1	33	2	67	-	21	1	3	-
Cholera nostras }																
Blodgang	43	-	42	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjørbug	9	-	1	-	1	-	2	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Tilsammen	4792	260	1170	73	2194	96	520	18	289	20	389	22	194	28	36	3

Liste over forskellige væ-

	Ialt opgivne.		Børn.		Voxne.		Antal af anmeldende Læger.
	Tilfælde.	Dødsfald.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	
Chronisk Rheumatisme.....	357	-	10	4	174	161	27
Fnat.....	18	-	5	6	2	1	7
Skurv.....	4	-	1	1	1	1	3
Kjertelsyge.....	197	1	76	73	8	20	24
Rachit.....	84	1	56	24	-	-	22
Simpel Meningit.....	23	18	7	7	4	5	13
Tuberkuløs Meningit.....	24	23	6	12	1	-	14
Svindstot.....	342	134	10	16	137	154	29
Kræft.....	127	71	-	-	50	54	24
Vatersot og Morbus Brightii.....	72	1) 29	4	6	28	26	19
Blegsot og Anæmi.....	710	2	18	60	46	576	28
Menstruationsuordener.....	143	-	-	-	-	143	25
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi.....	1453	6	41	62	620	714	27
Ormesygdomme.....	148	-	52	63	11	12	21
Drankersygdomme.....	12	-	-	-	12	-	9

Børnekopper. Om det i Solør og Odalens Distrikt indtrufne Tilfælde anføres, at den Syge kort forud havde været i Besøg i Arvika, uden at hun dog kjendte til, om Børnekopper forekom der. Om Tilfældene i søndre Østerdalen meddeles, at de indtraf paa 2 forskellige Steder, uden at disse stod i Forbindelse med hinanden, idet Familien, hvor de brød ud, paa det ene Sted omtrent 3 Uger før var kommen fra Christiania, uden at den dog havde Kjendskab til Kopper blandt sin Omgangskreds; paa det andet Sted skrev Smitten sig rimelig fra en Tater, der havde Udslet i Ansigtet, og som 4 Dage, før Sygdommen brød ud paa Stedet, havde været indom og laant en Kam. Sygdommen viste sig først hos 2 uvaccinerede Børn, senere angrebes Moderen.

Vandkopper er paatruffet hele Aaret igjennem i Hedemarkens Distrikt.

Skarlagensfeber forekom kun enkeltvis eller i mindre og begrænsede Kredse.

Røde Hunde gik epidemisk næsten hele Sommeren i Solør og Odalens Distrikt.

Diphtherisk Svælgbetændelse forekom i Solør og Odalen sparsomt fra Juni Maaned til Slutningen af Aaret. Smittestoffet synes kun lidet intens, idet der sjelden optraadte mere end et Tilfælde i hver Familie. Ofte forekom dog en let Angina hos et eller flere Medlemmer samtidig i den Syges Familie. I Rendalen forekom i Aamodt i September og Oktober en Del Tilfælde, hvis Opstaaen ikke kunde udredes.

sentlig chroniske Sygdomme.

Fordeling af Lægedistrikterne.													
1		2		3		4		5		6		7	
Solør og Odalen.		Hedemarken.		Søndre Østerdalen.		Trysil.		Rendalen.		Tønset.		Indset Annex til Opdals Lægedistrikt.	
Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
102	-	137	-	19	-	64	-	29	-	5	-	1	-
4	-	9	-	-	-	4	-	-	-	1	-	-	-
1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
48	-	91	1	27	-	1	-	18	-	12	-	-	-
30	-	27	1	8	-	4	-	12	-	2	-	1	-
2	1	9	7	5	4	3	3	3	3	1	-	-	-
4	4	12	11	2	2	-	-	4	4	2	2	-	-
102	31	90	34	53	30	10	6	60	17	20	11	7	5
26	13	61	34	16	10	7	6	12	3	2	2	3	4
28	9	29	15	11	3	1	-	2	1	-	-	1	1
221	-	271	-	85	1	10	-	89	1	23	-	11	-
47	-	41	-	14	-	25	-	14	-	2	-	-	-
333	1	766	3	194	-	38	-	54	-	43	2	25	-
41	-	76	-	12	-	-	-	18	-	1	-	-	-
3	-	5	-	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-

Kighoste forekom almindelig udbredt i Ullern Annex til søndre Odalen, særlig i Høstmaanederne; ligeledes optraadte den i Næs — Hedemarkens Distrikt — i Aarets Løb, men meget mildt. I søndre Østerdalen begyndte den i August i Elverum og udbredte sig efterhaanden over Herredet; mod Vintertid blev den ondartet med Komplikationer — kapillær Bronchit og Lungebetændelse.

Lungebetændelse. I søndre Odalen — Solør og Odalens Distrikt — gik fra Oktober en heftig Epidemi over enkelte Dele af Herredet. Indtil Aarets Udgang var der i de 3 sidste Maaneder behandlet 43 Tilfælde, og blandt disse indtruffet 11 Dødsfald, hvad der dels skyldes Sygdommens Heftighed, men væsentlig de Angrebnes høie Alder. Nogen bestemt Smitteoverførelse fra Hus til Hus kunde ikke paavises; men det syntes, som om et Smittestof laa til Grund. Det hændte saaledes 3 Gange, at begge Ægtefæller bleve syge først den ene og derefter den anden (L' Orsa). I en enkelt Grænd i Sands Sogn i Nordre Odalen — samme Distrikt — havde Sygdommen i Marts og April epidemisk Karakter, idet den i Løbet af faa Dage viste sig paa 5 forskjellige Steder; paa en Plads angrebes Fader og 2 Børn med kun nogle faa Timers Mellemløb. Om Lungebetændelsens Forekomst i 1ste Halvaar 1880 i Næs Herred — Hedemarkens Distrikt — henvises til Norsk Magazin for Lægevidenskaben Række 3, Bind 11, Pag. 414. Fra Tønset Distrikt anføres, at Lungebetændelse var meget almindelig og tillige oftest meget ondartet. I Indset Annex optraadte Sygdommen epidemisk i Marts Maaned og udbredte sig derefter over Opdal og Rennebu i Opdals Distrikt, hvorom henvises til Beskrivelsen under søndre Trondhjems Amt.

Veneriske Sygdomme udenfor Sygehus.

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Antal Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.							
			1	2	3	4	5	6		7
			Solør og Odalen.	Hedemarken.	Søndre Østerdalen.	Trysil.	Rendalen.	Tønset.		Indset Annex.
			Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.
Syphilis	26	1	7	9	4	2	2	1	1	1
Gonorrhoe . . .	50	-	18	18	7	2	3	1	-	1

Døde af Svindsot.

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsårsager				Forhold i pCt.	
	ialt.	af Svindsot.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.	til samtlige opgivne Dødsårsager.	til Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme.
Solør og Odalen	183	31	73	110	16.9	28.2
Kongsvinger	17	2	9	8	11.8	25.0
Landdistrikt	166	29	64	102	17.5	28.4
Hedemarken	314	34	96	218	10.8	14.4
Hamar	38	4	13	25	10.5	16.0
Landdistrikt	276	30	83	193	10.8	15.5
Søndre Østerdalen	98	30	18	80	30.6	37.5
Trysil	58	6	20	38	10.3	15.8
Rendalen	71	17	22	49	23.9	34.7
Tønset	64	11	28	36	17.2	30.7
Indset Annex	16	5	3	13	31.2	38.5
Hedemarkens Amt	804	134	260	544	16.7	24.6
Deraf i Byer	55	6	22	33	10.9	18.1
- - Landdistrikt	749	128	238	511	17.1	25.0

Gastriske Sygdomme. Diarrhoe og Cholera nostras sees efter Listerne at være behandlet noget mere end Aaret forud, og fra enkelte Egne anføres, at de delvis havde dysenterisk Karakter.

En mindre **Blodgangsepidemi** forekom i Juli og August i Grue ved Skaraberget i en Klynge fattige Opsiddergaarde. Hele Husstanden, Voxne som Børn bleve i Regelen angrebne, enkelte endog temmelig heftig. Ingen døde.

Mod Slutningen af Aaret iagttoges **Icterus catarrhalis** i og omkring Hamar temmelig hyppig, men den var godartet og af faa Dages Varighed. Det syntes, som der laa en egen mere almen virkende Aarsag til Grund for samme (I. C. Lund).

Akut Conjunctivitis catarrhalis forekom hele Aaret rundt i Kongsvinger og Omegn, en stor Del Tilfælde kom ikke under Behandling. Sygdommen var meget smitsom, men mild og veg i Almindelighed for en let Behandling. Denne Sygdom havde ligeledes betydelig Udbredelse i Hamar. Det var fornemlig Skolebørn, der angrebes, men Sygdommen var meget godartet; i Hedemarkens Distrikts Landdistrikter optraadte den mere enkeltvis og næsten kun hos Børn, der søgte Skolerne i Hamar. Blandt Landdistriktets Skolebørn forekom den ikke. En hyppig Aarsag til Keratit og Hypopyon er i Solør og Odalens Distrikt Saar af Barnaale paa Cornea, og da disse ofte komme til at sidde temmelig centralt, afstedkomme de ikke sjelden for Synet generende Fordunklinger (H. L. Juell).

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede væsentlig **chroniske Sygdomme** hidsættes foranstaaende Tabel (se Side 64 og 65).

Svindstot. Forholdet mellem opgivne Dødsfald af Svindstot og samtlige ved Sygdom foraarsagede Dødsfald m. V. vil sees af Tabellen paa Side 66.

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning.

Af **obstetriciske Operationer** ere udførte af Læger 31, hvoraf 6 i Solør og Odalen, 16 i Hedemarken, 6 i søndre Østerdalen, 1 i Trysil, 2 i Rendalen. Indikationer og Udfald for de forskjellige Operationer sees af nedestaaende Tabel:

Indikation.	Tangforløsning.				Vending.				Partus præmaturus artificialis.		Perforation.	Efterbyrdsoperation.
	Mødre.		Børn.		Mødre.		Børn.		Mødre.	Børn.	Mødre.	Mødre.
	lev.	død.	lev.	død.	lev.	død.	lev.	død.	lev.	lev.	lev.	lev.
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer.	16 ¹⁾	1	15	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed ..	3	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselkrampe	-	¹⁾ 1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Blødning fra forliggende Moderkage.	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjævt Isseleie	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trange ydre Fødselsveie	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Mulig Bristning af Livmoderen	-	-	-	-	-	²⁾ 1	-	1	-	-	-	-
Gjentagne forudgaaede Dødfødsler	-	-	-	-	-	-	-	-	³⁾ 1	1	-	-
Hydrocephal. Hoved	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Tilbageholdelse i flere Timer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Tilsammen	22	2	19	5	1	1	1	1	1	1	1	3
	24		24		2		2					

¹⁾ Dødsarsag: Barselkrampe. ²⁾ Dødsarsag: Dystokia. ³⁾ Fødselen fremkaldt i 37te Uge. Fortidlig Fødsel ogsaa fremkaldt hos samme Fødende i 1877 med heldigt Udfald.

Antallet af **Fødte** og **Døde** er angivet efter de til det statistiske Centralbureau indsendte Opgaver over **Døbte** og **Begravede**:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde				Død- fødte ²⁾ .	Omkomne		
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn ¹⁾ .	paa Barsel- seng.		ved ulykke- lige Hæn- delser.	Selv- mord.	Drab.
Solør og Odalen.	968	486	67	12	6	23	7	1	1
Kongsvinger.....	55	22	6	2	1	-	-	-	-
Landdistrikt.....	913	464	61	10	5	23	7	1	1
Hedemarken.....	1343	614	96	8	12	34	14	3	2
Hamar.....	86	52	11	-	2	6	1	1	-
Landdistrikt.....	1257	562	85	-	10	28	13	2	2
Søndre Østerdalen	561	253	49	4	-	13	8	3	-
Trysil.....	160	80	17	1	-	5	2	1	-
Rendalen.....	277	109	19	2	2	7	2	1	-
Tønset.....	274	170	16	2	-	10	7	1	-
Indset Annex....	15	13	-	-	-	-	-	-	-
Gaarde af Tolgens Herred.....	7	2	1	-	-	-	-	-	-
Hedemarkens Amt	3605	1727	265	29	20	128	40	10	3
Deraf i Byer.....	141	74	17	2	3	7	1	1	-
— - Landdistrikt	3464	1653	248	27	17	121	39	9	3

¹⁾ og ²⁾ Se tilsvarende Anmærkning under Akershus Amt.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1 878 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100: 47.9.

Døde paa Barselseng. Lægerne have opgivet Dødsårsagen for 13, hvoraf 9 døde af Barselfeber, 3 af Barselkrampe, 1 af Dystokia (mulig Bristning af Livmoderen).

De hyppigste **Dødsårsager** vil sees af Tabellen paa næste Side.

Veirliget. Fra Hedemarkens Distrikt meddeles, at Vinteren 1879—1880 udmærkede sig ved sin Mildhed, saa der endog ikke sjelden var nogle faa Varme-grader. Vaaren kom tidlig, men var tør og kold, endog saa sent som 16—19 Mai nogle Kuldegrader om Natten. Forsommeren var tør og tildels varm, men fra Juli regnfuld og kold. Høsten meget tør og sjelden smuk, dog kom Kulden tidlig, og November og December 1880 udmærkede sig ved megen Sne og i det Hele stræng Kulde. Udfaldet af Høsten angives som i det Hele tilfredsstillende, maaske over et godt Middelsaar og for Hø og Korn godt baade i Kvantitet og Kvalitet. Poteteshøsten slog noget feil og var under Middelsaars Høst, de vare lidet foldrige og opnaaede neppe fuld Modenhed; Tørraadden viste sig.

Dødsaarsager.

Dødsaarsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Land- distrikterne.
Lungebetændelse	146	4	142
Svindstot	134	6	128
Kræft	71	-	71
Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen	47	3	44
Alderdomssvaghed	36	3	33
Organisk Hjertesygdom	32	5	27
Vatersot og Morbus Brightii	29	2	27
Hjerneslag	21	1	20
Peritonit	21	2	19
Typhoidfeber	16	6	10

Hygiæniske Forhold og Levemaade. Nogen væsentlig Forandring er heri ikke indtraadt.

Følgende Tabel giver Oplysning om fattige Syge, Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Amt og Lægedistrikt.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommis- sioner. Antal Møder.	Vaccine- rede.	Rets- medicinske For- retninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	18	1704	33	4172	19
Solør og Odalen	5	651	15	1463	5
Hedemarken	3	502	15	1457	7
Søndre Østerdalen	4	340	2	613	-
Trysil	1	82	-	68	2
Rendalen	3	94	1	301	3
Tønset	1	32	-	270	2
Indset Annex	1	3	-	-	-

Amtet har **Sygehus** i Stange, desuden findes et privat Sygelokale paa Kongsvinger, og fra Midten af December er et Sygehus paa 24 Senge taget i Brug paa Hamar.

Af **Badeindretninger** omtales 2 Kar- og Dampbadindretninger, et ved Hamar, et i Kongsvinger.

Om Amtets **Apotheker** se den almindelige Beretning.

VII. Christians Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikt.	Tilsvarende Herred, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Debr. 1875.	Antal Læger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Amtet		196.81	115 814	23	38	38
1. Hadeland og Land		22.46	24 150	7	6	6
	Jevnaker	3.35	5 707	1	-	-
	Gran	6.54	8 939	4	-	-
	Søndre Land	6.10	4 621	-	-	-
	Nordre —	6.47	4 883	2	-	-
2. Søndre Valders		19.12	10 961	1	4	5
	Søndre Aurdal	11.13	5 478	-	-	-
	Nordre Aurdal	7.99	5 483	-	-	-
3. Nordre Valders		22.52	7 855	1	4	5
	Østre Slidre	6.64	2 460	-	-	-
	Vestre Slidre	3.47	2 951	-	-	-
	Vang	12.41	2 444	-	-	-
4. Toten		11.10	23 291	6	9	8
	Gjøvik, Kjøbstad	-	1 051	1	-	-
	Østre Toten	2.96	7 186	3	-	-
	Vestre —	3.00	6 848	1	-	-
	Vardal	2.09	3 913	-	-	-
	Bird	3.05	4 923	1	-	-
5. Faaberg		17.61	16 844	3	5	4
	Lillehammer, Kjøb- stad	-	1 551	2	1	-
	Faaberg	3.65	5 662	-	1	-
	Øier	4.90	3 697	-	1	-
	Gausdal	9.06	5 934	1	2	-
6. Ringebu		27.50	13 694	2	4	4
	Ringebu	9.56	4 844	1	-	-
	Sollien	3.61	437	-	-	-
	Søndre Fron	3.97	3 261	1	-	-
	Nordre —	10.36	5 107	-	-	-

(Forts.) Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Jordmødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
7. Lom		43.20	10 799	2	3	4
	Lom	14.85	3 119	1	-	-
	Skiaker	16.53	2 611	-	-	-
	Vaage (undtagen Sels Annex)	11.82	5 069	1	-	-
8. Lesje		32.78	7 635	1	3	2
	Lesje	17.26	3 196	-	-	-
	Dovre	11.08	2 432	-	-	-
	Sels Annex af Vaage .	4.47	2 007	-	-	-

Sundhedstilstanden skildres fra de fleste Distrikter som tilfredsstillende. Af epidemiske Sygdomme optraadte Typhoidfeber væsentlig i Hadeland og Lands og i Totens Distrikter, diphtherisk Svælgbetændelse i søndre Valdres og Lungebetændelse temmelig almindelig i alle Distrikter.

Dødeligheden¹⁾. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste fem Aar og Gjennemsnitsdødeligheden i de tre sidste Femaar:

Aar.	Middelfolke- mængde.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal af Døde.	Forhold pro mille.
1880	114 408	1 567	13.70
1879	115 342	1 579	13.89
1878	115 795	1 754	15.14
1877	116 032	1 805	15.55
1876	115 904	1 614	13.92
1876—1880	115 495	1 664	14.41
1871—1875	116 068	1 718	14.77
1866—1870	120 423	1 708	14.18

¹⁾ Se Anmærkningen under Akershus Amt.

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidrættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (Side 72 og 73).

Typhoidfeber vedvarede i nordre Land som Fortsættelse af den i Beretningen for 1879 omhandlede Epidemi indtil April Maaned; senere forekom sammesteds kun 3 Tilfælde i Juni og September i forhen angrebne Huse. Fra Vardal (Totens Distrikt) berettes, at Sygdommen forekom sporadisk; i September og Oktober optraadte 8 Tilfælde i en enkelt Grænd; de 2 Gange importeredes Sygdommen fra Hamar til Gjøvik. I Faaberg forekom sporadiske Tilfælde om Høsten baade i vestre Gausdal og Øier, og der anføres, at de Syge i Regelen vare hjemkomne fra Hamar eller dens nærmeste Omegn. De fra Ringebu Distrikt opgivne Tilfælde indtraf i søndre Frons Herred.

I Christians Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Behandlede.	Deraf Døde.													
Typhoidfeber	74	8	74	15	14	8	2	1	3	-	4	12	4	8	3
Barselseber	21	7	20	2	3	-	3	2	3	1	1	2	-	2	1
Børnekopper	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Vandkopper	27	-	27	2	8	-	-	1	4	-	8	-	-	1	3
Skarlagensfeber	25	2	25	6	1	2	-	-	1	-	-	-	1	1	13
Røde Hunde	24	-	24	-	-	1	-	-	-	1	4	1	2	-	15
Mæslinger	7	-	7	-	-	-	-	-	2	-	5	-	-	-	-
Rosen	68	4	67	6	5	5	4	8	10	6	6	2	4	8	3
Kighoste	10	-	10	-	5	-	-	-	4	-	1	-	-	-	-
Diphtherisk Svælgbet.	123	17	123	7	12	7	4	-	22	23	13	11	7	13	4
Strubehoste	16	11	16	1	-	2	-	-	-	2	1	1	3	3	3
Kusma	6	-	6	1	1	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-
Akut Bronchit.	1086	1) 18	1072	142	110	133	88	107	78	60	44	60	72	96	82
Andre katarrh. Tilfælde)															
Lungebetændelse	655	95	655	82	67	106	97	98	52	35	11	7	30	48	22
Pleurit	70	7	69	9	7	4	11	3	4	7	4	4	7	5	4
Gigtfeber	126	-	126	11	10	7	13	18	15	13	11	6	3	8	11
Diarrhoe (akut)	384	8	369	20	18	20	17	16	25	65	74	50	18	23	23
Cholera nostras)															
Blodgang	16	-	16	-	-	1	-	1	-	3	-	-	-	-	11
Skjærbug	23	-	12	-	-	1	1	-	1	4	3	1	1	-	-
Tilsammen	2762	177	2719	304	261	297	240	256	225	221	190	158	153	216	198

(Forts.)	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikterne.															
			1		2		3		4		5		6		7		8	
	Tilfælde.	Dødsfald.	Hadeland og Land.		Søndre Valders.		Nordre Valders.		Toten.		Faaberg.		Ringebu.		Lom.		Lesje.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Typhoidfeber	76	10	32	6	-	-	-	-	30	1	10	3	4	-	-	-	-	
Barselfeber	21	7	7	2	-	-	1	1	11	3	1	-	1	1	-	-	-	
Børnekopper	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vandkopper	27	-	4	-	-	-	1	-	10	-	12	-	-	-	-	-	-	
Skarlagensfeber	25	2	1	-	-	-	-	-	10	-	14	2	-	-	-	-	-	
Røde Hunde	24	-	-	-	6	-	6	-	1	-	9	-	2	-	-	-	-	
Mæslinger	7	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rosen	68	4	7	1	1	-	9	-	35	1	9	1	6	1	1	-	-	
Kighoste	10	-	4	-	-	-	-	-	5	-	-	-	1	-	-	-	-	
Diphtherisk Svælgbet.	123	17	26	11	68	6	11	-	11	-	3	-	1	-	-	-	3	
Strubehoste	16	11	13	10	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	
Kusma	6	-	-	-	-	-	3	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	
Akut Bronchit	1086	1) 18	387	1	27	-	73	-	273	4	206	9	34	-	69	2	17	2
Andre katarrh. Tilfælde }																		
Lungebetændelse	655	95	159	28	21	3	66	9	164	18	118	21	33	8	78	6	16	2
Pleurit	70	7	22	-	4	1	7	-	20	3	7	1	1	1	4	-	5	1
Gigtfeber	126	-	23	-	5	-	28	-	45	-	10	-	6	-	8	-	1	-
Diarrhoe (akut) }	384	8	123	4	6	-	29	1	93	3	93	-	20	-	14	-	6	-
Cholera nostras }																		
Blodgang	16	-	-	-	-	-	-	-	8	-	8	-	-	-	-	-	-	-
Skjærbug	23	-	-	-	-	-	-	-	12	-	10	-	1	-	-	-	-	-
Tilsammen	2764	179	808	63	138	10	234	11	737	33	512	37	113	12	174	8	48	5

1) Bronchitis 16, Laryngitis 2.

Liste over forskellige væ-

	Ialt opgivne.		Børn.		Voxne.		Antal af anmeldende Læger.	I	
	Tilfælde.	Dødsfald.	Md.	Kv.	Md.	Kv.		Hadeland og Land.	
								Tilf.	Dødsf.
Chronisk Rheumatisme	336	-	2	2	192	140	17	118	-
Fnat	43	-	16	15	7	5	7	19	-
Skurv	11	-	2	3	2	4	6	8	-
Kjertelsyge	150	4	56	56	14	24	20	37	-
Rachit	44	2	25	16	-	-	12	1	-
Simpel Meningit	28	20	7	7	6	8	14	7	5
Tuberkuløs Meningit	18	16	9	5	2	1	12	5	4
Svindstot	123	49	2	1	56	60	22	34	9
Kræft	78	51	-	1	38	35	22	22	10
Vatersot og Morbus Brightii	70 ¹⁾	29	2	2	28	27	16	25	11
Blegsot og Anæmi	465	-	21	83	17	344	20	156	-
Menstruationsuordener	99	-	-	-	-	99	16	18	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	1068	17	29	49	432	555	22	302	2
Ormesygdomme	88	-	37	38	6	7	12	30	-
Drankersygdomme	10	3	-	-	9	1	4	3	-

¹⁾ Vatersot 16, Morbus Brightii 13.

Vandkopper forekom meget hyppig udover Vaaren og Forsommeren i nordre og søndre Land (Kolbjørnsen).

Skarlagensfeber er kun lidet omtalt. Den angives at være optraadt som en ondartet, men heldigvis meget begrændset Epidemi i December sydligst i Faabergs Prestegjeld.

Røde Hunde omnævnes som almindelige baade blandt Store og Smaa i søndre Valders.

Kighoste udbredte sig ved Smitte fra en Kighostepatient paa Gravdals Sanatorium i 2det Halvaar over Distriktet, uden at Sygdommen kom til Behandling.

Diphtherisk Svælgbetændelse optraadte i Jevnakers Herred til forskellige Tider — Februar og Marts, November og December —, uden at Smitteimporten kunde udredes. Dødeligheden var meget stor, af 11 Syge døde 6. I Januar forekom enli den Epidemi i nordre Aurdal (søndre Valders) og i Sommermaanederne en temmelig udbredt Epidemi i Bruffat Annex til søndre Aurdal. Henved 60 Tilfælde behandlede, 6 endte dødeligt. Lægen bragte Smitten hjem til sin Familie, og 5 af hans Børn i Alderen 18—5 Aar bleve syge.

Af **Lungebetændelse** er opgivet et noget mindre Antal Tilfælde end i 1879; imidlertid er Antallet af opgivne Dødsfald (95) større end i noget af de sidste 13 Aar med Undtagelse af 1875, da det udgjorde 101. Sygdommen omtales som meget udbredt i søndre Land og medførte mange Dødsfald væsentlig

sentlig chroniske Sygdomme.

Fordeling paa Lægedistrikterne.													
2		3		4		5		6		7		8	
Søndre Valders.		Nordre Valders.		Toten.		Faaberg.		Ringebu.		Lom.		Lesje.	
Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
5	-	57	-	61	-	39	-	27	-	25	-	4	-
1	-	-	-	-	-	13	-	6	-	4	-	-	-
2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
6	1	15	1	47	1	22	1	8	-	15	-	-	-
2	-	11	1	7	1	3	-	16	-	4	-	-	-
2	2	2	2	8	6	3	2	3	1	3	2	-	-
2	2	1	1	3	3	3	3	2	1	2	2	-	-
2	1	7	4	41	18	17	5	7	7	13	4	2	1
1	-	4	3	23	19	11	7	5	5	11	7	1	-
4	2	8	2	6	3	15	7	2	2	8	2	2	-
-	-	1	-	105	-	104	-	56	-	34	-	9	-
-	-	9	-	38	-	18	-	8	-	3	-	5	-
12	-	144	9	287	-	128	3	99	-	68	2	28	1
1	-	6	-	27	-	23	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	1	3	2	1	-	-	-

blandt ældre Folk (Kolbjørnsen). Paa en Gaard Vesterbø (Valders) forekom 5 Tilfælde efter hverandre i Marts og April. Fra Lom opføres Lungebetændelse som den mest fremtrædende Sygdom; foruden de opgivne 55 behandlede Tilfælde vides adskillige flere at have været syge og døde. Sygdommen begyndte i Februar, naaede sin Høide i April og vedvarede til Begyndelsen af Juni. Den optraadte spredt uden bestemt epidemisk Udbredning. Refrigerium angaves i de allerfleste Tilfælde som foranledigende Aarsag. Stolende paa den ringe Vinterkulde (en Undtagelse fra Regelen i disse Bygder) klædte man sig mindre vel og drog lettere klædt tilfjelds efter Hø, Ved etc. Enkelte bleve derfor syge paa Fjeldet, og maatte bringes hjem langveis fra i Hølæssene (Kjær).

Epidemisk Konjunktiv viste sig i Februar blandt Eleverne paa Gjøviks Borgerskole og udbredte sig betydeligt i de paafølgende Maaneder indtil i Begyndelsen af April omtrent $\frac{2}{3}$ af Eleverne vare angrebne. Sygdommen optraadte mildt. Mærkeligt nok har Sygdommen ikke vist sig blandt Eleverne af Byens Almuskole, uagtet denne holdes i en Sidebygning og i samme Gaard som Borgerskolen, og begge Skoler have fælles Gaardsplads (Lærum).

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe sees af Tabellen paa næste Side.

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede væsentlig **chroniske Sygdomme** hid sættes ovenstaaende Tabel.

Veneriske Sygdomme udenfor Sygehus.

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.								
			1	2	3		4		5	6	7
			Hadeland og Land.	Søndre Valders.	Nordre Valders.		Toten.		Faaberg.	Ringebu.	Lom.
			Tilf.	Tilf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.
Syphilis . . .	32	2	11	2	1	1	6	1	8	3	1
Gonorrhoe .	19	-	4	3	6	-	1	-	3	1	1

Døde af Svindsot.

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsårsager				Forhold i pCt.	
	ialt.	af Svindsot.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.	til samtlige opgivne Dødsårsager.	til Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme.
Hadeland og Land	156	9	63	93	5.8	9.7
Søndre Valders	33	4	10	32	3.3	3.1
Nordre	86	4	11	75	4.7	5.3
Toten	155	18	33	122	11.6	13.6
Gjøvik	8	4	-	8	50.0	50.0
Landdistrikt	147	14	33	114	9.5	12.8
Faaberg	109	5	37	72	4.6	6.9
Lillehammer	14	1	4	10	7.1	10.0
Landdistrikt	95	4	33	62	4.2	6.4
Ringebu	39	7	12	27	17.9	25.9
Lom	45	4	8	37	8.9	10.8
Lesje	17	1	5	12	5.9	8.13
Christians Amt	640	49	179	461	7.7	10.6
Deraf i Byer	22	5	4	16	22.7	31.2
- Landdistrikt	618	44	175	443	7.1	9.9

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning.

Obstetriciske Operationer. Følgende Tabel giver en Oversigt over de af Lægerne udførte Operationer med Angivelse af Indikation og Udfaldet for Mødre og Børn (se Tabellen næste Side).

Af obstetriciske Operationer forøvrigt udførtes: 1 Kephlotripsi ved tetanisk Striktur af collum uteri omkring Fosterets Hals, afdøet Foster, Hovedet bevægeligt over øverste Aabning; Moderen ilive. 1 Perforation ved Bækkenforsnevring; Møderen døde 3 Uger efter af Pyæmi. Ialt udførtes saaledes 47 Operationer, hvoraf 15 i Hadeland og Lands Distrikt, 2 i nordre Valders, 14 i Toten, 1 i Faaberg, 9 i Ringebu, 5 i Lom og 1 i Lesje.

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.						Vending.			Efter- byrds- operation.
	Mødre.			Børn.			Mødre		Børn.	Mødre.
	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	lev.	død.	lev.
Utilstrækkelige eller smerte- fulde Veer, Vemangel	23 ¹⁾	1	3	² 18 ³⁾	7	3	-	-	-	-
Bækkensneverhed	6	-	-	4	2	-	-	-	-	-
Barselkrampe	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Skjævt Isseleie	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Isseleie med fremfalden Arm .	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
— - Arm i Nakken	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	-	-	2	1 ⁴⁾	1	-
— med fremfalden Navle- snor	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Stort Foster	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Tilbageholden indtil flere Timer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tilsammen	34	1	3	24	12	3	3	1	2	3
	38			39				3		

¹⁾ Dødsarsag: Blødning. ²⁾ Deraf 2den og 3die Trilling. ³⁾ Deraf 1 første Tvilling (2den Tvilling ved Vending, se ⁴⁾). ⁴⁾ Deraf 1 anden Tvilling, første forløst ved Tang.

Antallet af **Fødte** og **Døde** er angivet efter de til det statistiske Centralbureau indsendte Opgaver over Døbte og Begravede (se Tabellen næste Side).

Overskuddet af Fødte over Døde udgjorde saaledes 1 713 og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 47.7.

Døde paa Barselseng. Lægerne have opgivet Dødsarsagen for 10, hvoraf 7 døde af Barsel-feber, 1 efter besværlig Forløsning ved Perforation af Pyæmia, 1 af Blødning og 1 af extrauterint Svangerskab.

De hyppigst opgivne **Dødsarsager** vil sees af Tabellen paa Side 79.

Veirliget. Følgende af Distriktslæge Buchholz meddelte Tabel viser Middelbarometerstand (Tommer), Middelthermometerstand og Regndage paa Gaarden Helmen i Gran (se Tabellen Side 78 og 79).

Paa Gaarden Granhjem i vestre Slidre 1 220 Fod (407 Meter over Havet) var ifølge Distriktslæge Printz's Opgaver Middeltemperaturen om Morgen Kl. 8 + 1.83° C., Middag Kl. 2 + 5.54° og Aften Kl. 8 + 2.95°, saa at Aarets gennemsnitlige Middeltemperatur var + 3.44° C., et mildt Aar, hovedsagelig bevirket ved stærk Varme i Maanederne August og September og de usædvanlig milde Maaneder Januar og Februar. Den største Kuldegrad var - 31.2° C. den 29de December og den høieste Varmegrad + 25.4° den 18de Juni og 13de August. Vanddampenes Tryk var nogenlunde normal, nemlig 4.94, Maximum

Tabel over Temperatur og Barometerstand samt

Aar 1880.	Januar.	Februar.	Marts.	April.
Middelbarometerstand	28.02	28.07	28.31	28.07
Middelthermometerstand	÷ 5.42	÷ 1.06	÷ 1.41	+ 2.73
Regndage	-	-	1	2

An m. Aarets Middelbarometerstand angivet i Tommer og Middelthermometerstand

Fødtte og Døde.

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde				Død- fødte ²⁾ .	Omkomne	
		ialt.	0—1 Aar.	1ste Døgn ¹⁾ .	paa Barsel- seng.		ved ulykke- lige Hændelser.	ved Selv- mord.
Hadeland og Land	736	357	45	-	5	24	11	2
Søndre Valdres . . .	304	142	23	3	-	10	1	1
Nordre —	236	113	13	6	1	7	3	-
Toten	713	330	50	5	3	17	4	3
Gjøvik	27	9	1	1	-	1	-	-
Landdistrikt	686	321	49	4	3	16	4	3
Faaberg	432	217	23	2	-	14	3	3
Lillehammer	42	16	2	-	-	1	-	-
Landdistrikt	390	201	21	-	-	13	3	3
Ringebu	393	170	18	5	1	13	-	1
Lom	297	150	18	4	-	7	1	1
Lesje	169	88	10	3	-	3	-	1
Christians Amt . . .	3280	1567	200	28	10	111	23	12
Deraf i Byer	69	25	3	1	-	1	-	-
— - Landdistrikt	3211	1542	197	27	10	110	23	12

¹⁾ og ²⁾ Se tilsvarende Anmærkning under Akershus Amt.

13.9 den 14de August og Minimum 0.5 den 28de Decemfer. Der faldt Regn i 69 Dage, Sne i 67 Dage, Taage i 12 Dage, saa at Aarets Nedbør var nogenlunde normalt, nemlig 564 Millimeter. Der var 99 overskyede og 50 klare Dage. Skydækket var 0.7 (0 = klart, 10 = aldeles overskyet). Vindstyrken var 0.7 med 13 Gange Storm, og Vindstille i 72 Dage. Kuldegrad bemærkedes i 220 Dage.

Om Levemaade og hygiæniske Forhold er ingen væsentlige nye Oplysninger anførte.

Fugtighedsforhold paa Gaarden Helmen i Gran i 1880.

Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
28.15	28.24	28.31	28.35	28.16	28.09	27.60	27.90
+ 6.90	+ 11.32	+ 11.60	+ 12.53	+ 8.49	÷ 2.20	÷ 1.81	÷ 5.06
2	3	10	4	7	-	-	-

efter Reaumur.

Dødsaaarsager.

Dødsaaarsager.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		By.	Land-distrikterne.
Lungebetændelse	95	1	94
Alderdomssvaghed	65	2	63
Kræft	51	3	48
Svindst	49	5	44
Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen	44	1	43
Vatersot og Morbus Brightii, tils.	29	1	28
Chronisk Bronchit	24	2	22
Organisk Hjertesygdom	23	-	23
Diphtherisk Svælgbetændelse	17	-	17
Akut Bronchit	16	2	14

Følgende Tabel giver Oplysning om fattige Syge, Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Amt og Lægedistrikt.	Fattigsygepleien.		Sundhedskommissioner: Antal Møder.	Vaccinerede.	Retsmedicinske Forretninger.
	Antal anmeldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	16	1654	46	4241	21
Hadeland og Land	3	543	5	794	9
Søndre Valders	1	25	2	551	-
Nordre —	1	26	4	142	1
Toten	3	243	16	852	1
Faaberg	4	484	13	581	3
Ringebu	1	135	3	628	1
Lom	2	166	3	428	4
Lesje	1	32	uopgivet	265	2

Amtet har sit Sygehus ved Lillehammer.

Om Amtets Apotheker, se den almindelige Beretning.

VIII. Bratsbergs Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Amtet		115.86	83 171	24	2	35	33
1. Skien		8.26	24 487	9	2	9	5
	Skien, Kjøbstad	0.016	5 362	-	-	-	-
	Porsgrund, —	-	3 453	-	-	-	-
	Brevik, —	-	2 252	-	-	-	-
	Eidanger	1.15	2 999	-	-	-	-
	Solum	2.42	5 121	-	-	-	-
	Gjerpen	2.97	4 285	-	-	-	-
	Slemdal	1.71	1 015	-	-	-	-
2. Kragerø		12.85	19 666	6	-	7	5
	Kragerø, Kjøbstad ..	-	4 669	-	-	-	-
	Langesund, Ladested ..	0.003	1 063	-	-	-	-
	Stathelle, —	-	427	-	-	-	-
	Bamle	2.20	4 071	-	-	-	-
	Sandøkedal	2.63	5 977	-	-	-	-
	Drangedal	8.02	3 459	-	-	-	-
3. Holden		8.18	11 274	2	-	5	5
	Holden	1.89	3 233	-	-	-	-
	Lunde	2.04	2 131	-	-	-	-
	Bø	1.68	2 501	-	-	-	-
	Saude	2.57	3 409	-	-	-	-
4. Sauland		12.30	7 190	2	-	4	4
	Hiterdal	3.33	3 048	-	-	-	-
	Hjertdal	6.75	2 744	-	-	-	-
	Gransherred (Hovinds Sogn undtaget)	2.22	1 398	-	-	-	-
5. Hviteseid		17.57	8 704	2	-	3	6
	Silgjord	5.54	3 743	-	-	-	-
	Hviteseid	5.41	3 265	-	-	-	-
	Nissedal	6.62	1 696	-	-	-	-
6. Laardal		34.40	8 217	2	-	5	5
	Laardal	2.17	1 391	-	-	-	-
	Moland	9.48	2 040	-	-	-	-
	Mo	5.22	1 915	-	-	-	-
	Vinje	9.29	1 987	-	-	-	-
	Rauland (Mjøsstrandens Sogn undtaget)	8.24	884	-	-	-	-

(Forts.) Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flæde- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Debr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatører.
7. Tinn.....	22.28	3 633	1	-	2	3
	Tinn.....	17. ²²	2 567	-	-	-	-
	Hovinds Sogn (af Grans- herred).....	3. ²⁴	897	-	-	-	-
	Mjøsstrandens Sogn (af Rauland).....	1. ⁸²	169	-	-	-	-

Sundhedstilstanden. Den større Sygelighed i dette Aar skyldes især Kighoste og akute gastriske Sygdomme. De fleste øvrige epidemiske Sygdomme optraadte med nogenlunde samme Hyppighed som i 1879. Dog kan bemærkes, at Skarlagensfeberen havde liden Udbredning, og at Mæslinger ikke ere nævnte.

Dødeligheden ¹⁾. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste fem Aar og Gjennemsnitsdødeligheden i de tre sidste Femaar:

Aar.	Middelfolke- mængde.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal af Døde.	Forhold pro mille.
1880	87 563	1 416	16.17
1879	86 991	1 399	16.08
1878	85 915	1 345	15.66
1877	84 781	1 474	17.54
1876	83 674	1 556	18.59
1876—1880	85 785	1 438	16.77
1871—1875	82 006	1 428	17.41
1866—1870	80 816	1 615	19.98

¹⁾ Se Anmærkningen under Akershus Amt.

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hid sættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (Side 82 og 83).

Typhoidfeber var noget mindre hyppig i Skiens Distrikt; i Kragerø Distrikt derimod viste den sig over dobbelt saa hyppig som Aaret forud. I Skiens Distrikt indtraf 1 Tilfælde i Skiens By, 12 i Porsgrund (1 Dødsfald), 6 i Gjerpen og 4 i Eidanger; i Kragerø Distrikt: 18 Tilfælde (2 Dødsfald) i Kragerø og Omegn, 2 (1 Dødsfald) i Bamle og 7 (1 Dødsfald) i Langesund og Omegn; for de øvrige Tilfælde er ikke Stedet nærmere betegnet. Angaaende dens Optraeden i Skiens Distrikt oplyser Distriktslægen, at paa Gaarden Haven i Gjerpen, lige ved Bygrænsen, angrebes i Februar og Marts 5 Patienter og i April 1 i Byen; denne sidste var en Pige, som havde gaaet i Leietjeneste paa Haven under den der herskende Sygdom. Denne lille Epidemi antages opstaaet ved Nydelse af urent Vand, idet Vandet var taget fra en Bæk, der havde Tilsig fra dyrkede Marker og flere Priveter og blandt disse fra et, der tilhører et Hus, hvori der en Maaned forud var forekommet Typhoidfeber. Privetet blev vistnok dengang desinficeret, men før Sygdommen kom under Behandling, antages

I Bratsbergs Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

82

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Behandlede.	Deraf Døde.													
Typhoidfeber	52	6	52	5	5	6	3	2	2	3	1	8	12	2	3
Barsel-feber	24	8	24	3	6	1	1	2	3	-	2	-	1	2	3
Børnekopper	3	-	3	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-
Vandkopper	102	-	102	3	3	3	2	11	24	18	9	4	6	3	16
Skarlagensfeber	61	3	61	5	4	7	9	5	7	8	1	2	9	2	2
Røde Hunde	72	-	26	-	4	-	-	7	1	3	-	1	3	3	4
Rosen	169	5	169	15	18	11	22	12	16	8	8	8	9	24	18
Kighoste	949	18	949	3	-	2	-	6	53	147	158	153	177	127	123
Diphtherisk Svælgbet.	59	5	57	1	1	3	5	10	7	6	-	7	11	5	1
Strubehoste	24	2	24	-	1	2	3	2	4	2	2	2	2	1	3
Kusma	2	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Akut Bronchit	2927	18	2846	392	306	223	266	203	168	118	117	142	232	331	348
Andre katarrh. Tilfælde															
Lungebetændelse	489	57	485	50	36	28	54	65	35	13	15	14	30	70	75
Pleurit	115	5	115	15	9	3	15	17	12	7	6	7	9	8	7
Gigtfeber	134	3	132	17	11	9	18	17	8	6	11	4	7	11	13
Koldfeber	14	-	14	-	1	2	2	2	-	-	3	2	1	-	1
Diarrhoe (akut)	1558	27	1558	82	73	76	85	89	186	209	284	223	116	82	53
Cholera nostras															
Blodgang	441	14	441	-	-	-	1	-	4	80	254	74	25	1	2
Skjærbug	20	2	10	1	-	-	1	3	1	2	-	1	-	1	-
Tilsammen	7215	173	7070	592	478	377	489	453	531	630	871	654	650	673	672

Bratsbergs Amt.

C. No. 4 (1880).

(Forts.)	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikterne.													
			1		2		3		4		5		6		7	
	Tilfælde.	Dødsfald.	Skien.		Kragersø.		Holden.		Sauland.		Hviteseid.		Laurdal.		Tinn.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Typhoidfeber	54	8	25	2	28	5	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	24	8	8	3	15	5	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Børnekopper	3	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vandkopper	102	-	45	-	43	-	2	-	10	-	2	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	62	4	22	-	39	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Røde Hunde	72	-	59	-	12	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	169	5	104	-	40	4	4	-	17	-	4	1	-	-	-	-
Kighoste	958	27	691	22	178	5	66	-	23	-	-	-	-	-	-	-
Diphtherisk Svælgbet.	59	5	15	1	40	2	-	-	4	2	-	-	-	-	-	-
Strubehoste	26	4	22	4	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Kusma	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Akut Bronchit	2935	26	1719	15	982	5	34	4	53	2	90	-	45	-	12	-
Andre katarrh. Tilfælde/																
Lungebetændelse	519	87	241	42	122	24	41	7	17	3	33	4	47	4	18	3
Pleurit	118	8	39	2	40	3	2	-	6	1	6	1	11	1	14	-
Gigtfeber	134	3	74	1	18	-	4	1	20	1	6	-	2	-	10	-
Koldfeber	14	-	9	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut) }	1572	41	1044	31	383	6	26	1	25	2	55	-	30	-	9	1
Cholera nostras }																
Blodgang	445	18	2	-	2	-	-	-	-	-	124	2	317	16	-	-
Skjerbug	20	2	-	-	2	-	2	2	-	-	6	-	9	-	1	-
Tilsammen	7288	246	4119	123	1952	63	183	16	182	11	326	8	462	21	64	4.

ikke desinficerede Stoffe at kunne være komne ned i Jorden ved Bækken, og desuden blev senere Klæder, der havde været brugte af den Syge, udskyllede i Bækken, hvis Vand ellers aldrig brugtes i Husholdningen, men kun ved en Misforstaaelse af Tjenestedrengen paa Haven en Tidlang var hentet til denne Gaard og der blev brugt baade til Drikke- og Husholdningsvand. I Porsgrund optraadte 3die og 4de Kvartal en liden Epidemi begrændset til en enkelt Bydel, Huken, der ligger paa sumpet Grund, og hvis Beboere for største Delen fik sin Vandforsyning fra en Brønd, der havde Tilsig fra Haver og gjødslede Marker; efter Sundhedskommissionens Foranstaltning blev nævnte Brønd afspærret, der blev flere Gange ugentlig foretaget grundig Desinfektion af samtlige Priveter og Binger i den hele Bydel, de Syge isoleredes saavidt muligt, og Epidemien døde bort. De øvrige Tilfælde i Skiens Landdistrikt optraadte spredt. Fra Kragerø berettes, at Tilfældene i Januar vare en Fortsættelse af Epidemien fra det foregaaende Aar; den herskede da i Byens Nærhed i et Hus, hvor den forgjæves forsøgt isoleret, idet et Hus i samme Grænd smittedes, hvorved 2 angrebes i Januar og 1 i Marts. I Februar viste sig 2 Tilfælde i Kragerø, uden at Smitteimport kunde tydelig paavises. I April kom en Matros syg hjem fra Antwerpen og i Oktober 2 fra Holland. I September angrebes Konen i et Hus uden tydelig Smitteimport og senere efterhaanden tre af Børnene. Fra Bamble omtales et Dødsfald; Vedkommende var kommen syg fra Christiania.

Børnekopper. De 2 Tilfælde i April indtraf ved Brevikstranden i Bamble. Det 3die Tilfælde i September viste sig hos en Baadfører, som paa Reise fra Drammen til sit Hjemsted Mandal maatte søge ind til Kragerø paa Grund af Sygdommen; han indlagdes strax paa Sygehuset.

Skarlagensfeber var i stærkt Aftagende. I Skiens Landdistrikt optraadte den spredt, naar undtages en liden Epidemi om Høsten (6 Angrebne) i den afsides liggende Grænd Høidalen ved Grændsen af Drangedal. Fra Kragerø Distrikt anmeldes 24 Tilfælde fra Kragerø og Omegn, 1 fra Drangedal, 8 fra Breviks Omegn og 5 fra Langesund og Omegn; for 1 er Stedet ikke anført.

Røde Hunde. I og ved Porsgrund optraadte i det sidste Halvaar en udbredt Epidemi. Under dens første Optræden kom de fleste Tilfælde til Observation, senere optraadte den mildere, og Læge søgtes da ialmindelighed ikke.

Kighoste havde stor Udbredning; saaledes anføres fra Porsgrund, at den omtrent tog med sig Hus for Hus, idet der ikke havde været nogen stærkere udbredt Epidemi der siden 1872; den optraadte mildt, det samme udtales fra Brevik og Stathelle. Til Skien antages den bragt i Juni fra Christiansand, Porsgrund og Christiania ved syge Børn. Til Kragerø indførtes den i Sommerens Løb fra Arendal. I Lærdals Distrikt skal den have vist sig mod Aarets Slutning, men kom ikke under Behandling.

Diphtherisk Svælgbetændelse blev i September overført til Gjerpen fra Laurvik. Den viste sig tillige sporadisk i Skien og i Slemdal. I Kragerø Distrikt optraadte den i Aarets Begyndelse i Tørdal, hvor den rimeligvis ved Omstreifere var bragt op til de spredte Fjeldgaarde og havde bortrevet 3 Børn, førend Sygdommen blev anmeldt. Endvidere iagttoges Sygdommen i Sandøkedal i Marts (1 Tilfælde), og i Skaadø i Sommermaanederne (7 Tilfælde, 1 Dødsfald), samt i Kragerø By i Oktober (8 Tilfælde, 1 Dødsfald).

Lungebetændelse omtales af Distriktslægen i Skien at have forekommet baade paa Landet og i Byen oftere med flere Tilfælde paa en Gang i de samme Huse, uden at det alligevel gav Indtrykket af, at Sygdommen var smitsom, og i mange Tilfælde syntes den opstaaet ved Refrigerium. I Laardals Distrikt (Børte Grænd, Mo Hovedsogn) angrebes i 3—4 Uger i April og Mai 20 Personer, hvoraf 5 døde. Ved Siden af de sædvanlige Symptomer udhæves en efter kort Tid indtrædende stuporøs Tilstand, vexlende med tildels furibunde

Delirier. Bedringen indtraadte ialmindelighed ikke kritisk, men ved Lysis. Af de angrebne vare oftere flere i samme Hus, samtlige Syge havde havt megen Omgang med hverandre, og om adskillige kunde det eftervises, at de dels havde pleiet og vaaget over de Syge, dels stellet med de Dødes Lig og Efterladenskaber. Inkubationstiden, om en saadan kunde antages, vilde dreie sig om 8 Dage. Samtlige vedkommende Gaarde ligge i en Klynge og paa sumpig Grund. Andre nærliggende Gaarde bleve forskaanede, uaftet ogsaa fra dem mange Indvaanere ofte tilsaa de Syge (Blytecker).

Gigtfeber. I Tinns Distrikt indtraf 5 af de 10 anførte Tilfælde paa Fjeldstølene mellem 2 500—3000 Fod over Havet.

Om akut **Diarrhoe** og **Cholera nostras** berettes fra Holdens Distrikt, at Sygdommen i Mai Maaned i Lunde begyndte at antage epidemisk Karakter med stærkt Ildebefindende, Tenesmer og blodige Udtømmelser. Af **Blodgang** er anmeldt et betydeligt Antal Tilfælde fra Hviteseid og Laardals Distrikter. — Til Hviteseids Distrikt indførtes den i Juli fra Laardal ved en Mand fra Bandedagsli i Besøg paa Gaarden Omtvedt i øvre Vraadal, hvorfra den derpaa udbredte sig videre udover øvre Vraadal, hvorimod den ikke viste sig i den nedre Del deraf. I August indbragtes den til Hviteseids Hovedsogn, hvor den dog vandt liden Udbredning og var lettere, — ligesaa ved Smitte fra Vraadal til Nissedals Hovedsogn, hvor den viste sig alvorligere og vandt større Udbredning. I den øverste til Høidalsmo grændsende Plads i Dalene indsygnede i August 4 ved Smitte fra Laardal og i Silgjord en Reisende, antagelig smittet i Hviteseid eller Lunde. Det hele Antal Behandlede har været betydelig større end opført i Listen, da der opnævnes Tilsynsmænd, hos hvem der deponeredes Medicin og Desinfektionsmidler tilligemed skriftlige Forholdsregler, og saaledes vistnok ikke alle angrebne eller behandlede bleve opgivne for Distriktslægen. En stor Del af de behandlede Tilfælde vare af lettere Form, tildels abortive, men i øvre Vraadal og Nissedal vare mange Tilfælde fuldt udviklede. — I Laardals Distrikt skulde de første Tilfælde have vist sig ved Midten af Juni i en Grænd i Veums Annex, uden at Sygdommen vandt nogen Udbredning; først længe efter blev Lægen underrettet herom. Den 26de Juni iagttoges det første Tilfælde i Distriktslægens Hus hos et Barn af en tilreisende Familie, hvorefter Sygdommen optraadte rundt om paa forskjellige Steder, saa det var faa, som ikke i mere eller mindre Grad led af Sygdommen, ialfald af Diarrhoe, som ogsaa tidligere havde vist sig meget almindelig. Om Sygdommens egentlige Oprindelse var det umuligt at komme til Klarhed. Mange Omstændigheder syntes at tale for, at Sygdommen udbredte sig ved Smitte der, hvor den havde faaet Indpas. Veirliget siges at have havt megen Lighed med de under den store Blodgangsepidemi i 1859, idet der i hele Juni og første Halvdel af Juli herskede en vedvarende temmelig stærk Tørke; som Følge deraf var der ogsaa paa mange Steder Mangel paa godt Drikkevand.

Conjunktivit optraadte under Foraaret og Sommeren hyppig i Skien og Porsgrund.

Af **Carbunculus contagiosus** omtales 2 Tilfælde fra Eidanger ved Smitte fra en selvstyrtet Ko, det ene dødeligt.

Chronisk Rheumatisme omtales fra Tinns Distrikt som almindelig; Befolkningen bruger endnu lidet Uldtøi. En antagelig Kilde til Sygdommen er nu tildels standset, idet en Kommunebestyrelse har anbragt Ovne i 2 af Distriktets 5 Kirker.

Fnat siges at være meget udbredt i Hiterdal af Saulands Distrikt blandt Husmandsklassen og Arbejderne.

Svindsoet siges at have betydelig Udbredning i Holdens Distrikt. I Hiterdal er den meget udbredt i enkelte Familier, især «blandt de rigeste Slægter,

Liste over forskellige væsentlig chroniske Sygdomme.

	Ialt opgivne.		Børn.		Voxne.		Antal af anmeldende Læger.	Fordeling paa Lægedistrikterne.													
	Tilfælde.	Dødsfald.	Md.	Kv.	Md.	Kv.		1		2		3		4		5		6		7	
								Skien.		Kragersø.		Holden.		Sauland.		Hvites-eid.		Laurdal.		Tinn.	
			Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.		Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Chronisk Rheumatisme	285	-	1	-	151	131	17	115	-	34	-	16	-	22	-	34	-	34	-	30	-
Fnat	399	-	33	30	18	20	12	15	-	8	-	4	-	53	-	319	-	-	-	-	-
Skurv	8	-	1	3	1	-	4	4	-	-	-	1	-	1	-	2	-	-	-	-	-
Kjertelsyge	341	7	131	147	26	35	18	168	1	76	6	12	-	23	-	22	-	26	-	14	-
Rachit	98	3	62	35	-	-	18	23	1	21	2	7	-	13	-	17	-	14	-	3	-
Simpel Meningit.	21	18	5	3	2	-	6	8	6	8	8	2	1	-	-	-	-	3	3	-	-
Tuberkuløs Meningit	26	23	14	8	-	-	12	13	12	8	6	2	2	2	2	-	-	-	-	1	1
Svindstot	386	157	15	27	145	168	19	128	63	131	49	23	10	32	15	49	14	19	3	4	3
Kræft	103	50	-	-	46	49	16	34	15	25	15	4	3	14	4	9	5	11	5	6	3
Vatersot og Morbus Brightii ..	111	¹⁾ 36	8	10	57	31	18	55	18	16	3	6	3	5	1	15	8	5	1	9	2
Blegsot og Anæmi	979	3	16	146	49	768	18	507	1	236	1	46	-	45	-	89	-	23	-	33	1
Menstruationsuordener	170	-	-	-	-	170	16	77	-	26	-	9	-	10	-	22	-	14	-	12	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	1355	7	58	93	577	524	18	601	1	337	-	34	-	161	4	97	2	60	-	65	-
Ormesygdomme	151	-	51	70	17	13	14	43	-	31	-	1	-	8	-	38	-	28	-	2	-
Drankersygdomme	19	1	-	-	17	1	9	7	1	9	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-

¹⁾ Af Vatersot 7, af Morbus Brightii 29 Dødsfald.

Veneriske Sygdomme udenfor Sygehus.

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Antal Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.					
			1		2	3	4	7
			Skien.		Kragerø.	Holden.	Sauland.	Tinn.
			Tilf.	Dødsf.	Tilfælde.	Tilfælde.	Tilfælde.	Tilfælde.
Syphilis	57	1	30	1	24	2	-	1
Gonorrhoe	65	-	41	-	22	1	1	-

hvor den undertiden kan herje frygtelig»; i en økonomisk heldig stillet Familie er saaledes Konen og 4 Børn døde af Phthisis, en voksen Datter lider deraf, og de øvrige — en Datter og en Søn — ere let disponerede for alle Slags Katarrher. I denne Forbindelse omtales de hyppige Familiegiftermaal inden denne Klasse og de hyppig anvendte Aareladninger. Saasnart en saadan Person føler sig upasselig, begynder at hoste og afmagre, er det første Middel gjerne en forsvarlig Venæsection for derved at faa udtømt det «fordærvede Blod» (Bugge).

Døde af Svindsot.

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsårsager				Forhold i pCt.	
	Ialt.	af Svindsot.	af epidemi- ske Syg- domme.	af ikke epidemi- ske Syg- domme.	til samtlige opgivne Døds- årsager.	til Dødsfald af ikke epidemi- ske Syg- domme.
Skien	333	63	123	210	18.9	30.0
Skien	128	25	48	80	19.5	31.2
Porsgrund	65	11	27	38	16.9	28.9
Brevik	37	7	8	29	18.9	24.1
Landdistrikt	103	20	40	63	19.4	31.7
Kragerø	279	49	63	216	17.6	22.7
Kragerø	92	14	16	76	15.2	18.4
Langesund	14	3	7	7	21.4	42.9
Stathelle	?	?	?	?	?	?
Landdistrikt	173	32	40	133	18.5	24.1
Holden	52	10	16	36	19.2	27.8
Sauland	56	15	11	45	26.8	33.3
Hviteseid	47	14	8	39	29.8	35.9
Laardal	63	3	21	42	4.8	7.1
Tinn	24	3	4	20	12.5	15.0
Bratsbergs Amt	854	157	246	608	18.4	25.8
Deraf i Byer	336	60	106	230	17.9	26.1
— - Landdistrikt	518	97	140	378	18.7	25.7

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.			Vending.			Udtrækning ved Bækkenendefødsel.			Reposition af fremfalden Navlesnor.			Perforation.		Efterbyrdsoperation.												
	Mødre.		Børn.	Mødre.		Børn.	Mødre.		Børn.	Mødre.		Børn.	Mødre.		Mødre.												
	levende.	døde.	noppgivet Udfoald.	levende.	døde.	noppgivet Udfoald.	levende.	døde.	noppgivet Udfoald.	levende.	døde.	noppgivet Udfoald.	levende.	døde.	noppgivet Udfoald.	levende.	døde.	noppgivet Udfoald.									
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	12	-	-	9	3	-	-	-	-	2	1	3	-	-	-	-	-	-									
Barselkrampe	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-									
Bækkensneverhed	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 ²⁾	1	-	-									
Livmoderbristning	-	1 ¹⁾	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-									
Livmodersvulst	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-									
Ansigtfødsel	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-									
Stort Foster	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-									
Tverleie	-	-	-	-	-	3	-	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-									
Fremfald af Navlesnor	-	-	-	-	-	-	3	1	2	2	-	-	1	-	1	-	-	-									
«Fastvoxet» Efterbyrd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1									
Tilbageholdelse af Efterbyrden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3									
Uopgiven Indikation	-	-	3	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2									
Tilsammen	18	1	3	13	7	2	3	-	1	2	2	-	2	-	1	3	-	5									
	22			22			4			4			3			3			1		1		2		9		

¹⁾ Dødsårsag: Livmoderbristning. ²⁾ Dødsårsag ukjendt (Dystoki); Fosteret var afdøet og den Fødende allerede døde.

I Anledning af Blegstot og Anæmi omtaler Distriktslægen i Tinn, at Halvdelen af behandlede voxne Kvinder vare Mødre; disse give Die ialmindelighed i 2 og, naar Omstændighederne tillade det, gjerne i 3—4 Aar.

Om Amtets Sindsyge se den almindelige Beretning.

Af obstetriciske Operationer opgives udførte af Læger: 22 Tangforløsninger, 4 Vendinger, 3 Gange Udtrækning ved Bækkenendefødsel, 1 Gang Reposition af fremfalden Navlesnor, 2 Perforationer og 9 Efterbyrdsoperationer, ialt 41 Operationer, hvoraf 17 i Skien, 17 i Kragerø, 4 i Holdens, 2 i Hviteseids og 1 i Laardals Distrikter. Indikationer og Udfald vil sees af Tabellen Side 88.

Envidere omtales fra Hviteseids Distrikt 1 Reposition af en ved Siden af Hovedet fremfalden Arm med heldigt Udfald.

Antallet af Fødte og Døde er angivet efter de til det statistiske Centralbureau indsendte Opgaver over Døbte og Begravede:

Fødte og Døde.

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde				Dødfødte ²⁾	Omkomne	
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn ¹⁾	paa Barselseng.		ved ulykkelige Hændelser.	Selvmod.
Skien	787	480	95	8	3	16	20	-
Skien	183	130	26	3	-	7	4	-
Porsgrund	119	73	16	-	-	2	4	-
Brevik	62	38	5	1	1	2	6	-
Landdistrikt	423	239	48	4	2	5	6	-
Kragerø	698	361	60	1	6	14	18	2
Kragerø	167	95	18	-	4	5	4	-
Langesund	43	20	2	-	-	-	1	-
Stathelle	10	7	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	478	239	40	1	2	9	13	2
Holden	280	167	29	1	-	9	4	-
Sauland	184	116	20	2	2	6	5	2
Hviteseid	234	127	14	1	3	8	6	-
Laardal	208	127	21	2	2	7	5	-
Tinn	97	38	3	-	-	4	-	-
Bratsbergs Amt	2488	1416	242	15	16	83	58	4
Deraf i Byer	584	363	67	4	5	21	19	-
« - Landdistrikt	1904	1053	175	11	11	62	39	4

¹⁾ Efter Dødfødteanmeldelserne. ²⁾ Cfr. Anmærkning under Akershus Amt.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1072 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100: 57.3.

Døde paa Barselseng. Lægerne have opgivet Dødsårsagen for 13, nemlig 8 af Barselseber, 3 ved besværlig Fødsel, 1 ved Blødning paa Grund af Placenta prævia og 1 af Livmoderbristning.

Dødsaarsager.

Dødsaarsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Land- distrikterne.
Svindstot	157	60	97
Lungebetændelse	87	35	52
Alderdomssvaghed	71	22	49
Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen	59	29	30
Kræft og Sarkom	50	12	38
Diarrhoe og Cholera nostras	41	27	14
Vatersot og Morbus Brightsii	36	16	20
Kighoste	27	18	9
Hjertefeil	27	10	17
Akut Bronchit	26	11	15

Følgende Tabel giver Oplysning om fattige Syge, Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Amt og Lægedistrikt.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommis- sioner. Antal Møder.	Vaccine- rede.	Rets- medicinske For- retninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	8	999	54	2966	17
Skien	3	720	19	893	11
Kragerø	uopgivet		11	1021	4
Holdens	2	143	7	252	-
Sauland	2	93	1	144	-
Hviteseid	uopgivet		5	231	1
Laardal	uopgivet		9	363	-
Tinn	1	43	2	62	1

Veirliget. Vaar, Sommer og Høst omtales fra flere Distrikter som tør; Sommeren var varm. I Laardals Distrikt anføres Udbyttet at være et Middelsaars, i Saulands Distrikt derimod snarere over.

Levemaade og hygiæniske Forhold. I Skiens Distrikt sees Arbeidsfortjenesten i Byen at have været god paa Grund af mange Byggeforetagender og Veianlæg; paa Landet derimod var der mindre Anledning til Fortjeneste, især øvede de flaae Konjunkturer for Træløst og Skibsfart sin Indfyldelse i de til Porsgrund grændsende Dele af Gjærpen, Solum og Eidanger. I Brevik siges Drikfældigheden siden Brændsvinsbolagets Oprettelse at have aftaget Aar for Aar; det samme omtales fra Kragerø, hvor ogsaa Afholdsforeningen og Goodtemplarlogerne, som der tæller mange Medlemmer, virke med Nytte. — Fra Saulands Distrikt, hvor Forholdene forøvrigt ere lidet forandrede, bemærkes, at naar der bygges nye Vaaningshuse, er der dog stadig Tendents til at faa dem

bedre, bekvemmere og navnlig lysere end tidligere, og med saakaldte Slagvinduer (o: til at aabne). — I Laardals Distrikt spores der Aar for Aar Fremgang i Renlighed. De knappe Tider have dog i det Hele bevirket en ikke ringe Tilbagegang i Befolkningens økonomiske Tilstand og nødte Bonden til at indskrænke sine Fornødenheder til det mindst mulige.

Om Amtets Apotheker se den almindelige Beretning.

IX. Nedenæs Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Dcbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Amtet	78.58 ¹⁾	73 415	20	1	26	19
1. Østre Nedenæs	6.85	27 902	5	-	7	5
	Østerrisør	-	2 390	2	-	1	-
	Tvedestrand	-	1 364	2	-	-	-
	Gjerestad	2.41	2 582	-	-	1	2
	Søndeled	1.49	3 429	-	-	1	1
	Dybvaag	0.49	4 532	1	-	2	2
	Holt	1.42	4 393	-	-	1	-
	Østre Moland	-	2 485	-	-	1	-
	Barbo	1.04	4 568	-	-	-	-
	Tromø	-	2 159	-	-	-	-
2. Vestre Nedenæs	8.757	30 018	12	1	14	7
	Arendal ²⁾	-	4 132	6	1	6	-
	Grimstad	-	1 657	3	-	1	-
	Lillesand	-	1 325	2	-	1	-
	Froland	2.27	2 058	-	-	1	1
	Øjestad	0.924	6 748	1	-	1	-
	Fjære	0.471	5 131	-	-	1	1
	Landvik	1.495	2 189	-	-	1	1
	Eide	0.254	748	-	-	-	1
	Vestre Moland	0.806	2 295	-	-	-	1
	Birkenæs	1.868	1 730	-	-	1	1
	Heivaag	0.669	2 005	-	-	1	1
3. Aamli	15.27	5 401	1	-	2	2
	Aamli	8.07	2 338	1	-	-	-
	Mykland	3.28	658	-	-	-	-
	Vegarsheien	2.67	1 819	-	-	-	-
	Heigrefos	1.25	586	-	-	-	-

¹⁾ 10 025 □ Kilometer. ²⁾ Ved kgl. Resol. 28de Januar 1880 ophævedes Arendals Stadsfysikat og henlagdes under vestre Nedenæs Lægedistrikt.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
4. Evje	15.47	5 474	1	-	1	3
	Evje og Veigusdal	3.94	1 790	-	-	-	2
	Hordnæs og Iveland ..	4.90	2 256	1	-	1	1
	Aaseral	6.63	1 428	-	-	-	-
5. Sætersdalen	32.21	4 620	1	-	2	2
	Bygland	10.39	2 224	1	-	1	1
	Valle	21.82	2 396	-	-	1	1

Sundhedstilstanden var mindre gunstig end i 1879. De epidemiske Sygdomme, som vise den største Hyppighed og betydeligste Tiltagen, ere akute katarrhalske og gastriske Sygdomme, Lungebetændelse, Kighoste, Skarlagensfeber og diphtherisk Svælgbetændelse. Typhoidfeber var derimod ogsaa i dette Aar lidet udbredt. De øvrige epidemiske Sygdomme vise liden Forskjel.

Dødeligheden¹⁾. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste fem Aar samt Gjennemsnitsdødeligheden i Femaaret 1876—1880. De Dødes Antal er anført efter de til det statistiske Centralbureau indsendte Opgaver over Begravede (se Tabellen næste Side).

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hid sættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (Side 94 og 95).

Af **Typhoidfeber** kjendes kun halvt saamange Angrebne som i 1879, derimod nogle flere Dødsfald. Det er navnlig vestre Nedenæs Distrikt med Arendal, hvor den er i Tilbagegang, i mindre Grad derimod i østre Nedenæs; i de øvrige Amdsele iagttoges den ligesom ifjor saagodtsom ikke. De fra østre og vestre Nedenæs opgivne Tilfælde tilhøre følgende Steder:

Østre Nedenæs	Østerrisor	1	Tilfælde med «	Dødsfald
	dens Omegn	12	«	« 1 «
	Tvedestrand og Omegn Holt	12	«	« 2 «
	Arendals Omegn	4	«	« 1 «
Vestre Nedenæs	Arendal og Omegn	5	«	« 2 «
	Grimstad Omegn	1	«	« 1 «
	Lillesand og Omegn	3	«	« 1 «

6 Personer kom syge hjem fra Udlandet, deraf 2 fra østersøiske Havne. I Landdistrikterne optraadte ved Grimstad 6 Tilfælde paa en Gaard i 2 Huse med henholdsvis 2 og 4 Angrebne; paa et andet Sted angrebes 3. I Holt ved Tvedestrand indtraf i en mindre Grænd i Løbet af Januar 5 Tilfælde.

Børnekopper optraadte alene i Sætersdalens Distrikt med 19 Angrebne (1 Dødsfald) i Valle og 3 (1 Dødsfald) i Bykle Sogn; begge de Døde vare uvaccinerede Børn. Sygdommen hjembragtes til Gaarden Homme i Valle af en Mand, der havde været paa Arbeide i Arendal og Christianssand, hvilken sidste By han forlod efter 10 Dages Ophold den 7de Mai; han vidste ikke af at have været sammen med nogen Syg. Paa Hjemveien havde han et Frostanfald samt Hoved-

¹⁾ Se Anmærkning under Akershus Amt.

Dødeligheden.

Aar.	Middelfolke- mængde.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal af Døde.	Forhold pro mille.
1880	78 480	1 531	19.51
1879	77 327	1 199	15.51
1878	76 041	1 408	18.52
1877	74 779	1 306	17.46
1876	73 754	1 689	22.90
1876—1880	76 076	1 427	18.76
1871—1875	73 546	1 385	18.83

pine, men var ved Hjemkomsten den 10de atter frisk; et Par Dage senere fik han under fornyet Ildebefindende Udslag over hele Kroppen; ved Distriktslægens Ankomst den 21de Mai var han i fuld Reconvalescents. Et Par Dage efter angrebes samtidig 3 voxne i samme Hus, og efterhaanden spredtes Sygdommen rundt i det tæt bebyggede Nabolag, der væsentlig beboedes af Husmænd i smaa Kaar, som vare vante til Omstreifen og Betleri, og som det i Begyndelsen viste sig næsten umuligt at holde internerede; efterhaanden bleve de mere medgjørliche dels ved at tages med det Gode, dels ved Trudsel om streng Straf for Uforsigtighed. Paa flere Steder omkring i Bygden holdtes mistænkelige Individuer i 14 Dages Isolation, naar der var Grund til at tro, at de havde været udsatte for Smitte. I Valle indtraf det sidste Tilfælde den 26de Juni; til Bykle førtes Sygdommen ved en Tjenestepige, der forinden sin Afreise fra Valle havde siddet en Stund inde i et smittet Hus; efter sin Ankomst til Bykle blev hun syg og smittede 2 Andre. Den 6te Juli ankom Epidemilægen, som afsluttede sin Virksomhed den 1ste August. Sygdommen var i det Hele mild; stærkt angrebne vare foruden de 2 Døde 3 Voxne og et femaarigt Barn, som et Par Aar forud havde gennemgaaet Kopper med fuldstændigt Anslag.

Skarlagensfeber var i Aftagende i østre Nedenæs og i Arendal; i de øvrige Distrikter derimod fik den i dette Aar stærkere Udbredning, dog væsentlig i den sydligere Del af vestre Nedenæs, ved Lillesand i 1ste Halvaar. I Arendal og Omegn viste sig spredte 8 Tilfælde (1 Dødsfald). I Grimstad og Omegn optraadte den sporadisk hele Aaret igjennem; derimod skal den have været temmelig udbredt i den østlige Del af Fjære Sogn, men var meget godartet og kom kun sjelden under Lægebehandling. Til Lillesand var den ført fra Christiansand i de sidste Dage af 1879; efter de første 3 Tilfælde spredte Sygdommen sig over Ladestedet, medens den senere trængte frem til Høivaags Herred vestenfra gennem Nabosognet; i Birkenæs optraadte enkelte Tilfælde ligeledes efter sandsynlig Smitte vestenfra. I Lillesand kom til Behandling 41 Tilfælde (1 Dødsfald) og i Landdistrikterne 101 (7 Dødsfald). Til Aamli Distrikt angives Skarlagensfeber at være bragt første Gang i Marts fra Veigusdal (Evsje Distrikt) ved en hjemvendende Tjenestepige, der kom fra et Hus, hvor Sygdommen herskede; paa 2 Gaarde, som hun var indom paa Veien, fik Børn Udslag den 8de og 9de Dag, og senere angrebes de øvrige Børn i de samme Huse. Ved en frisk Mellemand bragtes derfra Sygdommen til Gjøvedal til 2 Opsiddere, hos hvem han tilbragte Nætterne under sin Reise op gennem Dalen; Lægen fik først Underretning om Sygdommen, da anden Række af de Smittede bleve syge. I Mai og i Juli importeredes Smitte antagelig atter ved friskt Mellemed; men Sygdommen indskrænkedes til de først smittede Huse. I Evsje Distrikt behandlede

I Nedenæs Amt anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.
	Behandlede.	Deraf Døde.										
Typhoidfeber	39	8	39	8	2	2	5	3	1	-	2	2
Barsel-feber	31	3	31	1	1	5	3	-	2	5	1	2
Børnekopper	22	2	22	-	-	-	-	8	13	1	-	-
Vandkopper	61	-	61	17	4	6	2	-	4	1	-	-
Skarlagensfeber	272	19	272	39	42	47	31	47	16	15	8	4
Røde Hunde	56	-	56	-	1	6	2	10	25	7	1	2
Mæslinger	17	-	17	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Rosen	95	2	95	9	6	10	12	7	7	2	6	4
Kighoste	530	16	530	-	-	-	-	-	17	33	58	83
Diphtherisk Svælgbet.	116	16	116	-	4	18	7	9	11	7	4	2
Strubehoste	11	8	11	-	1	-	-	2	-	-	-	-
Akut Bronchit	2615	26	2608	320	253	232	282	236	204	131	87	124
Andre katarrh. Tilfælde)												
Lungebetændelse	590	100	583	54	59	72	72	79	53	20	13	10
Pleurit	110	5	108	13	5	19	13	6	8	8	3	6
Gigtfeber	103	1	85	9	9	13	8	3	7	4	3	2
Koldfeber	20	-	18	-	1	3	2	1	2	1	3	1
Diarrhoe (akut)	828	18	828	77	59	44	55	55	59	104	109	118
Cholera nostras												
Blodgang	3	-	3	1	1	-	-	-	-	-	1	-
Skjørbug	10	-	10	1	1	1	2	-	1	-	1	-
Tilsammen	5529	224	5493	549	449	478	497	466	430	339	300	360

(Forts.)	Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikterne.									
						1		2		3		4		5	
				Tilfælde.	Dødsfald.	Østre Nedenæs.		Vestre Nedenæs.		Aamli.		Eveje.		Sætersdalen.	
						Tilfælde.	Dødsf.	Tilfælde.	Dødsf.	Tilfælde.	Dødsf.	Tilfælde.	Dødsf.	Tilfælde.	Dødsf.
Typhoidfeber	-	3	11	39	8	29	4	9	4	-	-	1	-	-	-
Barsel-feber	1	2	8	31	3	15	2	11	1	3	-	-	-	2	-
Børnekopper	-	-	-	22	2	-	-	-	-	-	-	-	-	22	2
Vandkopper	1	13	13	61	-	27	-	34	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	9	7	7	273	20	18	-	213	16	23	-	14	3	5	1
Røde Hunde	-	1	1	56	-	38	-	8	-	-	-	10	-	-	-
Mæslinger	-	13	3	17	-	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	6	17	9	95	2	32	1	50	-	6	-	1	-	6	1
Kighoste	139	121	79	532	18	259	5	224	5	-	-	43	7	6	1
Diphtherisk Svælgbet.	10	19	25	116	16	15	2	101	14	-	-	-	-	-	-
Strubehoste	2	1	5	11	8	2	-	9	8	-	-	-	-	-	-
Akut Bronchit	230	234	275	2619	30	656	13	1732	13	128	4	82	-	21	-
Andre katarrh. Tilfælde															
Lungebetændelse	56	56	39	604	114	150	30	360	69	52	5	23	8	19	2
Pleurit	8	10	9	111	6	54	1	42	3	4	-	7	2	4	-
Gigtfeber	10	10	7	105	3	29	-	70	3	3	-	1	-	2	-
Koldfeber	1	1	2	20	-	9	-	11	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut)	56	48	44	829	19	281	12	470	7	37	-	20	-	21	-
Cholera nostras															
Blodgang	-	-	-	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Skjærbug	2	1	-	10	-	2	-	2	-	1	-	-	-	5	-
Tilsammen	531	557	537	5554	249	1618	70	3363	143	257	9	202	20	114	7

14 Tilfælde væsentlig i Iveland, tildels i Evje og Veigusdal. Til Bygland i Sætersdalens Distrikt indbragtes Smitten 2 Gange; i Februar udbrød den i en tæt Grænd i Sannæs Sogn og havde fra det først angrebne Hus spredt sig til to andre, inden Distriktslægen fik Underretning; 8 vare da angrebne; efter Isolation spredtes Sygdommen ikke videre. Anden Gang optraadte den i Aardals Sogn i Juni, indført sandsynlig fra Evje Prestegjeld; af de to angrebne Børn døde 1; efter Isolation og Desinfektion standsede Sygdommen ogsaa her.

Rødlinger optraadte i Hordnæs Sogn og Evje Distrikt.

Mæslinger forekom i Høivaag Sogn i vestre Nedenæs i gamle Hellesund, hvorhen Sygdommen var bragt ved en hjemkommen Sømand.

Kighoste begyndte i Juni i Arendal og Omegn og var i stadig Tiltagende indtil Oktober, men derefter i jevn Tilbagegang. Den træffes efterhaanden i de nærmest følgende Maaneder ogsaa i andre Amtsdele, saaledes i Juli i Tvedestrands Omegn, fra August i Grimstad og Omegn samt i Evje Distrikt, fra September i Østerrisør og endelig i December i Sætersdalens Distrikt. Fra Lillesand og Omegn anmeldes kun 1 behandlet Tilfælde (i Oktober); den skal dog have optraadt temmelig hyppig i Birkenæs Herred hele Sommeren og Høsten, men som det synes temmelig mildt. — I Evje Distrikt var Sygdommen udbredt i hele Hordnæs Sogn, tildels i Evje og Iveland; Distriktslægen antager den indbragt til Hordnæs ved en Postfører, som blev syg i August efter at have været inde i smittet Hus i Christianssand. Fra nærliggende Gaarde i Evje bragtes Sygdommen i Oktober til Aardals Sogn og Byglands Prestegjeld. Epidemien udbredte sig stadig og var ved Juletider almindelig i Prestegjeldet. I Hyllestad skal Sygdommen være begyndt ved Aarets Slutning, men havde endnu ingen synderlig Udbredning naaet ved Aarsskiftet.

Diphtherisk Svælgbetændelse var i dette Aar i Aftagende i østre Nedenæs. I Grimstad (vestre Nedenæs) optraadte den hyppig, (66 Angrebne, 11 Døde); det første Tilfælde anmeldtes i Februar, og efter at have været omtrent borte i Sommermaanederne, øgede den igjen stærkt i sidste Kvartal, da den ogsaa blev hyppigere iagttaget i nærliggende Landdistrikter, hvor der ialt kjendes 21 Tilfælde (3 Døde). I Arendal viste der sig en Del Angrebne (10) fra Marts til Juni og ved Lillesand 4.

Lungebetændelse omtales fra Tvedestrand og Omegn som hyppigere end almindelig, især i andet Fjerdingaar. Ligesaa var den især ved Grimstad meget udbredt; den optraadte temmelig stødvis, men uden at Smitte kunde paavises. Fra Lillesand og Omegn anføres, at der vistnok kun i de færreste Tilfælde var tilkaldt Læge (der opgives af 2 Læger 55 Tilfælde 17 Dødsfald). I Aamli Distrikt var den ogsaa usædvanlig hyppig; den optraadte dels spredt, dels med et større Antal Tilfælde i en Grænd; nogen Sammenhæng mellem de enkelte Tilfælde kunde ikke paavises. I Evje Distrikt var Sygdommen i Regelen spredt undtagen i Marts i Evje og i Mai i den søndre Del af Hordnæs Sogn, og den viste sig til den sidstnævnte Tid ikke paa noget andet Sted i Distriktet. I Sætersdalens Distrikt var Lungebetændelse meget udbredt i Vinter og Vaarmaanederne; der berettes om mange Tilfælde, som ikke kom til Behandling. Paa flere Steder var samtidig eller umiddelbart efter hinanden flere Personer i samme Værelse angrebne, men der var ikke nogen enkelt Grænd, hvor Sygdommen optraadte mere udbredt eller syntes smitsom.

Skjørbug iagttoges i Sætersdalens Distrikt noget sjeldnere end i de nærmest foregaaende Aar.

Af **Miltbrandinfektion** omtales fra østre Nedenæs 1 Tilfælde i Arendals Omegn hos en Mand, som havde flaaet en af Miltbrand død Ko; der kom et Par Ulcerationer paa Haanden, stærk Hævelse og pyæmiske Symptomer, som dog forløb forholdsvis let.

Veneriske Sygdomme udenfor Sygehus.

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.			
			1		2	
			Østre Nedenæs.		Vestre Nedenæs.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Syphilis	74	3	27	3	47	-
Gonorrhoe (Urethrit) ..	101	-	20	-	81	-

Med Hensyn til de af Lægerne behandlede væsentlig **chroniske** Sygdomme hidsættes omstaaende Tabel (se Side 98).

Fnat antages i den sidste Tid at være i Aftagende i Sætersdalen.

Døde af Svindsot.

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsårsager				Forhold i pCt.	
	ialt.	af Svindsot.	af epidemi- ske Syg- domme.	af ikke epidemi- ske Syg- domme.	til samtlige opgivne Døds- årsager.	til Dødsfald af ikke epidemi- ske Syg- domme.
Østre Nedenæs	284	65	70	214	22.9	30.4
Østerrisør	37	7	12	25	18.9	28.0
Tvedestrand	18	5	4	14	27.8	35.7
Landdistrikt	229	53	54	175	23.1	30.3
Vestre Nedenæs	305	60	143	162	19.7	37.0
Arendal	72	11	45	27	15.3	40.7
Grimstad	58	9	16	42	15.5	21.4
Lillesand	24	8	8	16	33.3	50.0
Landdistrikt	151	32	74	77	21.2	41.6
Aamli	41	13	9	32	31.7	40.6
Evje	30	4	20	10	13.3	40.0
Sætersdalen	27	5	7	20	18.5	25.0
Nedenæs Amt	687	147	249	438	21.4	33.6
Deraf i Byer	209	40	85	124	19.1	32.3
— - Landdistrikt	478	107	164	314	22.4	34.1

I Tvedestrand og Omegn antages Svindsot atter at have faaet større Udbredning.

Spedalskhed. Den anæsthetiske Form behandlede hos en 57aarig Mand, født i Halland i Sverige af friske Forældre; han forlod sin Hjembygd, da han var 37 Aar og gik tilsøs; for 16—17 Aar siden kom han til Arendal og har senere boet i Byens Omegn. For 9—10 Aar siden deltog han fra Stavanger i Vaarsildfisket og boede i ca. 10 Uger ombord i en Jagt, hvis Besætning var frisk;

Liste over forskellige væsentlig chroniske Sygdomme.

	Ialt opgivne.		Børn.		Voxne.		Antal af anmeldende Læger.	Fordeling paa Lægedistrikterne.									
	Tilfælde.	Dødsfald.	Md.	Kv.	Md.	Kv.		1		2		3		4		5	
								Østre Nedenæs.		Vestre Nedenæs.		Aamli.		Evje.		Sætersdalen.	
								Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Chronisk Rheumatisme	149	-	1	-	76	72	12	55	-	76	-	10	-	3	-	5	-
Fnat	34	-	7	8	11	8	8	3	-	20	-	9	-	2	-	-	-
Skurv	6	-	3	3	-	-	3	4	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Kjertelsyge	253	-	86	105	12	43	17	97	-	126	-	15	-	10	-	5	-
Rachit.	37	1	21	16	-	-	10	11	-	26	1	-	-	-	-	-	-
Simpel Meningit	8	6	1	3	3	-	7	5	4	3	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkuløs Meningit	43	39	11	27	-	1	12	24	24	17	13	-	-	-	-	2	2
Svindst	428	147	18	28	142	225	17	172	65	221	60	17	13	6	4	12	5
Kræft	44	27	-	-	17	23	14	21	14	17	11	3	1	1	-	2	1
Vatersot og Morbus Brightii	54 ¹⁾	22	3	1	23	24	14	28	16	16	2	4	2	1	1	5	1
Blegsot og Anæmi	726	-	18	95	15	580	17	195	-	496	-	21	-	13	-	1	-
Menstruationsuordener	239	-	-	-	-	239	15	43	-	170	-	13	-	10	-	3	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	1112	3	39	63	436	572	17	298	-	677	2	64	-	58	-	15	1
Ormesygdomme	264	-	117	117	15	15	14	92	-	156	-	-	-	15	-	1	-
Drankersygdomme	8	-	-	-	8	6	6	-	-	7	-	-	-	-	-	1	-

1) Af Vatersot 8, af Morbus Brightii 14.

han brugte ikke fremmede Klæder. De første Antydninger til sin Sygdom mærkede han for 4 Aar siden; han er indlagt paa en Pleiestiftelse i Bergen (P. F. Blich).

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning.

Af **obstetriciske Operationer** udførtes af Læger 43 Tangforløsnin-
ger, 4 Vendinger, 1 Udtrækning ved Bækkenendefødsel, 9 Efter-
byrdsoperationer, hvilke Operationers Indikationer og Udfald vil sees af føl-
gende Tabel (se Side 100).

Endvidere udførtes 2 Perforationer ved Bækkenforsnevring, nemlig: a) Conjugata vera ca. 9 Ctmr., hydrocephalisk afdøet Foster, 2½ Døgns Fødsels-
arbejde og autagelig Bristning af Livmoderen. Konen forløstes ved Vending og Udtrækning, men døde faa Minuter efter Operationen; b) ved den anden Perforation opgives ikke Udfaldet for den Fødende.

1 **Partus præmaturus artificialis** hos en Fødende, som i 1877 var forløst ved Perforation og i 1878 ved Partus præmaturus; Conjug. diag. 9—9.5 Cmtr., 36te—37te Uge; ved Anvendelse af Vaginaldouch og elastisk Katheter indtraadte Fødsel efter 3 Dage; Moder og Barn ilive (Vogt).

Ialt 59 obstetriciske Operationer hvoraf 33 i østre og 14 i vestre Nedenæs, 8 i Aamli, 2 i Evje og 2 i Sætersdalens Distrikter.

Endvidere omtales en Førstefødende, som død af Barselkrampe; der gjordes Udtrækning af begge Tvillinger snarest muligt efter Konens Død (men hvor-
længe efter anføres ikke); 1ste Tvilling levede i 8 Dage, den anden var dødfødt.

Antallet af **Fødte** og **Døde** er angivet efter de til det statistiske Central-
bureau indsendte Opgaver over Døbte og Begravede:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde				Død- fødte ²⁾ .	Omkomne		
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn ¹⁾ .	paa Barsel- seng.		ved ulykke- lige Hæn- delse.	Selv- mord.	Drab.
Østre Nedenæs . . .	1041	544	97	8	5	29	30	3	-
Østerriser	86	44	10	1	-	2	2	-	-
Tvedestrand	60	24	7	-	-	-	-	-	-
Landdistrikt	895	476	80	7	5	27	28	3	-
Vestre Nedenæs . . .	956	666	110	5	6	29	27	-	1
Arendal	154	78	19	-	-	5	1	-	-
Grimstad	86	57	8	1	-	-	2	-	-
Lillesand	46	25	5	-	1	2	-	-	-
Landdistrikt	670	506	78	4	5	22	24	-	1
Aamli	173	113	20	1	3	14	4	-	-
Evje	151	102	19	2	-	4	1	-	-
Sætersdalen	155	106	26	2	1	2	1	-	-
Nedenæs Amt	2476	1531	272	18	15	93	63	3	1
Deraf i Byer	432	228	49	2	1	12	5	-	-
— Landdistrikt	2044	1303	223	16	14	81	58	3	1

¹⁾ Efter Dødfødteanmeldelser. ²⁾ Cfr. Anmærkning under Akershus Amt.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 945 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100: 61.8.

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tang.						Vending.						Udtrækning ved Bækkenendefødsel.						Efterbyrds-operation.		
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.		
	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	33	¹⁾ 1	1	30	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
Bækkensneverhed	3	-	-	1	2	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselkrampe	2	-	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Issefødsel med Panden fortil ...	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fare for Fosterets Liv	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Timeglasformig Sammentrækning af Livmoderen;	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	²⁾ 1
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	³⁾ 2
Delvis fastvoxet Efterbyrd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Uopgiven Indikation	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Tilsammen	40	1	2	35	6	2	3	-	1	-	4	-	-	-	1	-	-	1	4	3	1
	43			43			4			4			1			1			8		

¹⁾ Dødsårsag: besværlig Fødsel. ²⁾ Dødsårsag: Barsel-feber. ³⁾ Dødsårsag: Livmoderblødning.

Døde paa Barselseng. Lægerne opgive 10 Dødsfald, nemlig 3 af Barselfeber, 2 af Livmoderblødning, 2 af Barselkrampe (en uforløst) se Side 99 og 3 uden nærmere kjendt Dødsårsag (efter besværlig Forløsning).

De hyppigste **Dødsårsager** vare:

Dødsårsager.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		By.	Land-distrikterne.
Svindstot	147	40	107
Lungebetændelse	114	30	84
Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen	51	12	39
Akut Bronchit	28	7	21
Kræft	27	3	24
Vatersot og Morbus Brightii, tils.	22	3	19
Skarlagensfeber	20	3	17
Alderdomssvaghed	19	10	9
Hjertefeil	19	5	14
Diarrhoe og Cholera nostras	19	7	12

Veirliget. Fra Evje og Sætersdalens Distrikter omtales Vinteren som mild; Sommeren var varm. Høstudbyttet var af god Kvalitet.

I **Levemaade og hygiæniske Forhold** omtales ingen væsentlige Forandringer. I Evje synes dog den økonomiske Forfatning at have været bedre end i de næstforegaaende 3 trange Aar; iallefald var der adskillig mere at bestille for Arbeidsmanden under den vaagnende Rørelse i Skovtrafikken.

Amtet har 2 **Sygehuse**, nemlig Østerrisør Bys og Arendals Bys Sygehus, — samt 3 Isolationslokaler, et i Østerrisør, et i Arendal og et i Barbo-Øiestad. I Grimstad leies et Sygehus med 4 Værelser.

Følgende Tabel giver Oplysning om fattige Syge, Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Amt og Lægedistrikt.	Fattigsygepleien.		Sundheds-kommissioner. Antal Møder.	Vaccine-rede.	Rets-medicinske Forretninger.
	Antal anmeldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	8	529	30	2628	10
Østre Nedenæs	5	332	8	1055	5
Vestre Nedenæs	1	136	10	991	5
Aamli	uopgivet		4	261	-
Evje	1	21	3	127	-
Sætersdalen	1	40	5	194	-

Om Amtets **Apotheker**, se den almindelige Beretning.

X. Lister og Mandals Amt.

Fladeindhold, Indbyggerantal, Lægedistriktsinddeling, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade-	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
		indhold i norske □ Mil.					
Amtet		50.16	75 121	16	2	19	23
1. Christianssand ...	Christianssand, Kjøbstad	0.13	11 766	7	2	4	-
2. Oddernæs	8.991	20 732	1)3	-	5	6
	Mandal, Ladested	-	3 885	2	-	-	-
	Oddernæs	1.093	4 001	-	-	-	-
	Tvet	0.875	1 714	-	-	-	-
	Vennesland	0.832	1 195	-	-	-	-
	Øvrebø og Hægland	2.501	1 840	-	-	-	-
	Søgne	1 880	3 640	-	-	-	-
	Holme	0.866	1 490	-	-	-	-
	Halsaa og Hartmark	0.924	2 967	-	-	-	-
3. Undal	8.572	11 511	1	-	3	5
	Søndre Undal	1.343	4 561	-	-	-	1
	Nordre Undal	1.535	2 027	1	1	-	1
	Øslebø og Løvdal	1.971	1 950	-	1	-	1
	Finsland	0.665	885	-	-	-	-
	Bjelland og Grindem	2.328	2 088	-	-	1	2
4. Lyngdal	8.702	16 058	3	-	5	8
	Farsund, Ladested	-	1 419	3	-	1	-
	Vanse	1.094	5 460	-	-	1	1
	Herod	1.010	2 270	-	-	1	2
	Lyngdal	2.981	4 808	-	-	1	3
	Hægebostad	3.617	2 101	-	-	1	2
5. Flekkefjord	23.758	15 054	2	-	2	5
	Flekkefjord Kjøb- stad	-	1 651	2	-	1	-
	Næs og Hiterø	1.885	3 675	-	-	-	1
	Kvinesdal	2.854	4 039	-	-	-	1
	Fjotland	3.834	1 107	-	-	-	1
	Bakke	3.294	2 639	-	-	-	1
	Siredalen	11.891	1 943	-	-	1	1

1) Distriktslægen bosat i Christianssand.

Sundhedstilstanden var i det Hele mindre tilfredsstillende, idet Skarlagensfeber, røde Hunde, Kighoste, Katarrher, Lungebetændelse og akute gastriske Sygdomme optraadte hyppigere end sædvanligt, hvorfor ogsaa det samlede Antal anmeldte epidemiske Sygdomstilfælde er betydeligt større end i noget af Aarene 1868—1879.

Dødeligheden¹⁾. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste fem Aar og Gjennemsnitsdødeligheden i de tre sidste Femaar:

Aar.	Middelfolkemængde.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal af Døde.	Forhold pro mille.
1880	77 619	1 719	22.14
1879	77 285	1 373	17.76
1878	76 614	1 486	19.40
1877	75 899	1 436	18.92
1876	75 293	1 716	22.79
1876—1880	76 542	1 546	20.21
1871—1875	76 634	1 578	20.59
1866—1870	74 684	1 505	20.15

¹⁾ Se Anmærkningen under Akershus Amt.

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidrættes følgende af Lægerens Opgaver sammendragne Tabel (Side 104 og 105).

Typhoidfeber. I Christianssand optraadte af de der behandlede 26 Tilfælde 17 fra Januar til April i to Huse, hvor de hygiæniske Forhold vare usædvanlig slette, saa det til Slutning viste sig nødvendig ganske at evakuere dem forat faa dem desinficerede. Efter foretagen Rensning forekom ikke flere Tilfælde. I Oddernæs Distrikt kom 4 Matroser fra et finsk Skib til Behandling paa Mandals Isolationslazaret, efterat en finsk syg Matros fra samme Skib tidligere var ilandbragt og behandlet i Christianssand. I et andet Tilfælde havde Patienten, en ung Sømand, paadraget sig Sygdommen i Skotland. I Lyngdal angrebes fra Januar til Mai ialt 12 Personer. Sygdommen begyndte i en liden Stue, hvori mange Folk vare sammenstuede, og hvor Kogeoavn bidrog til Usundheden, medens Gjødeldyngen var lige udenfor Stuedøren. Den først Angrebne havde passet en af Diarrhoe død Pige i en Husmandsplads i Nærheden. Uagtet Sygdommen blandt disse Syge antog en alvorlig Karakter (Diarrhoe med Blødning), døde Ingen. Efterat Sygdommen saagodtsom var ophørt paa dette Sted og i Nabohuset, angrebes en Gut fra en nærliggende Husmandsplads. Han var leiet til at kjøre Gjødsel og havde af Frygt for Smitten ikke været inde i Huset, saa Sygdommen i dette Tilfælde synes at maatte være foraarsaget ved Smitte fra de Syges Udtømmelser, der trods Forbud vare udkastede i Gjødselbingen. Til en Gaard i Hægebostad kom ved Juletid en Mand syg hjem fra Christianssand og smittede den anden i samme Hus. Medens disse laa syge kom en beruset Mand ind og opholdt sig der en Stund, idet han blev liggende udover Natten. Strax efter fik han Typhoidfeber, og gennem ham smittedes 7 Personer, hvoraf 2 døde. Sygdommen var meget haardnakket, idet idelig nye Tilfælde med længere Mellemrum optraadte ligetil September Maaned. Til en afsides Plads i Vanse—Lyngdals Distrikt — kom en Sømand syg hjem, lidende af Diarrhoe, der ikke kom under Behandling; kort efter indsygnede hans Moder og Broder af Typhoidfeber. I Oktober angrebes en Mand paa Gaarden Austad og døde. I dette Hus herskede Sygdommen slemt for 2 Aar siden, og det er at befrygte, at Desinfektion her ikke har været tilstrækkelig. Ved streng Isolation og Desinfektion hindredes dog dens videre Udbredning. Til Farsund kom ved Aarets Slutning

I Lister og Mandals Amt

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for.	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.
	Behandlede.	Deraf Døde.										
Typhoidfeber	115	16	115	25	18	10	12	8	7	4	1	6
Cerebrospinal-Meningit	1	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	27	4	27	4	6	4	4	-	-	1	2	2
Børnekopper	7	1	7	-	6	-	-	-	-	1	-	-
Vandkopper	66	-	66	2	9	8	9	4	7	-	-	-
Skarlagensfeber	590	41	590	155	110	82	49	15	36	13	14	11
Røde Hunde	298	-	298	-	-	18	126	71	55	22	3	3
Mæslinger	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	84	1	84	5	6	6	8	12	5	7	9	3
Kighoste	598	53	598	-	-	1	-	9	34	101	151	125
Diphtherisk Svælgbet.	8	1	8	2	-	-	-	-	-	3	-	-
Strubehoste	9	6	9	2	-	-	2	-	-	-	-	-
Akut Bronchit Andre katarrh. Tilfælde }	2679	21	2679	290	242	260	239	239	215	184	119	147
Lungebetændelse	550	95	550	43	59	58	94	82	62	16	11	15
Pleurit	96	3	96	6	3	4	18	4	12	15	6	7
Gigtfeber	134	8	134	12	9	15	13	14	8	13	11	9
Koldfeber	8	-	8	2	1	-	1	1	-	-	-	-
Diarrhoe (akut) } Cholera nostras }	1201	40	1201	63	54	48	57	48	65	120	248	314
Blodgang	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Skjærbug	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	6482	291	6482	611	523	515	633	507	507	501	575	642

fra Christianssand en Skræddergut syg hjem, lidende af Typhoidfeber, fra ham smittedes 2 Syersker, der vare paa Faderens Værksted; den ene af disse reiste uden Lægens Vidende hjem til Spind, hvor hun smittede sin Søster. I Flekkefjords Distrikt forekom i Januar Maaned i Fede Sogn og i Siredalen en Del Tilfælde samlede paa flere Nabogaarde.

Af *Meningitis cerebro-spinalis epidemica* indtraf et dødeligt endende Tilfælde hos en 19 Aar gammel Gut — Gaarden Skaaland, Lunde, Flekkefjords Distrikt; et Par Maaneder tidligere var efter Opgivende ligeledes en Gut død sammesteds under lignende Symptomer.

Børnekopper udbrod paa Gaarden Stangenæs — Randøund Sogn — Oddernæs Distrikt, hjembragt ved en Matros, der paa Hjemveien fra Frankrige havde passet en Koppesyg, uden selv at blive smittet. Da hans Kone efter hans Hjemkomst vadskede hans medbragte Tøi, blev strax efter hans 11 Uger gamle uvaccinerede Barn syg og døde uden at være tilset af Læge, — det antoges af Skarlagensfeber, der herskede i Bygden. Konen fik lette Varioloider, og først efterat flere i Nabohusene vare blevne syge, anmeldtes Sygdommen for Distriktslægen.

Skarlagensfeber, begyndt i Slutningen af forrige Aar i Christianssand,

anmeldte epidemiske Sygdomme.

Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikterne.										
					1		2		3		4		5		
			Dødsfald.	Tilfælde.	Christianssands Stadsfysikat.	Oddernæs.		Undal.		Lyngdal.		Flekkefjord.			
						Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
7	6	11	115	16	26	7	11	-	-	-	41	4	37	5	
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
-	3	1	28	5	13	1	7	-	1	1	2	1	5	2	
-	-	-	7	1	1	-	6	1	-	-	-	-	-	-	-
7	18	1	66	-	47	-	12	-	2	-	-	-	-	5	-
41	33	31	593	44	135	3	228	21	34	2	100	11	96	7	
-	-	-	298	-	246	-	47	-	-	-	-	-	-	5	-
-	2	3	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	7	14	84	1	49	-	19	-	2	1	8	-	6	-	
68	58	51	598	53	452	46	130	6	1	-	4	-	11	1	
-	1	2	10	3	4	-	4	1	2	2	-	-	-	-	
1	-	4	9	6	8	6	-	-	-	-	1	-	-	-	
265	249	230	2679	21	1701	12	550	2	91	-	211	2	126	5	
25	41	44	551	96	256	37	185	28	14	3	34	10	62	18	
8	7	6	96	3	31	-	32	1	1	-	17	2	15	-	
5	12	13	134	8	63	1	24	2	6	-	13	1	28	4	
-	-	3	8	-	5	-	2	-	1	-	-	-	-	-	
95	56	33	1201	40	834	29	220	9	21	2	52	-	74	-	
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	4	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
524	493	451	6489	298	3882	142	1477	71	176	11	483	31	471	43	

vedblev sammesteds i de 4 første Maaneder. I Oddernæs Distrikt ytrede den sig hele Aaret, men kun som Epidemi i Aarets første Kvartal. Enkelte Steder optraadte den meget ondartet. I Mandal optraadte Skarlagensfeber efter et Ophold af 3 $\frac{1}{2}$ Aar (Juni 1876 til December 1879) i Januar Maaned og holdt sig hele Aaret igjennem; Epidemien bragtes til Mandal antagelig fra Gaarden Sturvig i Holme, $\frac{1}{2}$ Mil fra Mandal, hvor et Pigebarn — Sødskendebarn til den i Byen først angrebne Syge — i November 1879 havde ligget i Skarlagensfeber, lige- som samtidig enkelte Tilfælde vare forekomne paa Gaardene rundt om, uden at nogen Anmeldelse var gjort til Lægen. I Undals Distrikt optraadte Sygdommen i Løbet af 1ste Halvaar gjentagne Gange i Distriktets østlige og nordlige Del. Ny Smitte indførtes flere Gange fra Mandal og Christianssand og denne Bys Opland. I nordre Undal viste Sygdommen sig ikke, hvorimod den forekom i søndre Undal paa flere Steder og særlig i en tættere bebygget Del af Spangereid Sogn angreb adskillige Børn. I Lyngdals Distrikt iagttoges de første Tilfælde i April i Farsund; nden at faa nogen mere almindelig Udbredelse og i det Hele med mildt Forløb holdt den sig dog til September. Det maa antages for sikkert, at Sygdommen fra først af indførtes fra Hiterø i Flekkefjords Distrikt

ved en voxen Pige, der havde været i Besøg sammesteds, og som efter Hjemkomsten, uden selv at være bleven syg, smittede en yngre Søster, der var den først Angrebne i Farsund. Noget større Udbredning og heftigere Optræden havde den i Vanse og enkelte Heiegaarde i Herod. Som Eftersygdomme forekom enkelte Gange Vatersot og ikke sjelden Kjertelabscesser paa Halsen. Under Epidemien i Farsund forløste Distriktslægen en Nat, efter Aftenen forud at have tilseet Skarlagensfebersyge, hos en Barselkvinde den tilbageholdte Efterbyrd. 3 Dage efter blev Barselkvinden — en ung førstefødende — heftig syg af en tydelig Skarlagensfeber, som hun, uagtet Fænomenerne længe vare truende, dog overstod. Det nyfødte Barn forblev friskt. Distriktslægen antager at have smittet hende, uagtet han dengang som tidligere altid brugte Desinfektionsmidler. I et andet Tilfælde, hvor han 1 a 2 Gange daglig tilsaa og oftest selv sprøtede gennem Næsen 2de meget haardt angrebne Børn med stærk Angina, fik han paa en exkorieret Finger en heftig kløende Vesikel, der efterhaanden udviklede sig til en temmelig stor Karbunkel med Betændelse i Lymphekarrene opover hele Armen, almindeligt Ildebefindende og Feber. Samtidig angrebes en af hans egne Børn af Skarlagensfeber. I Flekkefjords Distrikt udbrød Sygdommen i Januar paa Hiterø og vedvarede til Marts; den optraadte temmelig heftig og mere ondartet med hydropiske Sygdomstilfælde og Kjertelabscesser. I Februar angrebes nogle Børn paa en Gaard i Næs Sogn nær Flekkefjord, i Marts angrebes en Skoleelev og i August 2 Sødskende i Flekkefjord By. Fra August til Oktober var Distriktet omtrent fri for Sygdommen, da den i denne Maaned udbrød baade i Kvinesdal (Gaarden Liknæs) og i Fede Sogn (Birkeland og Birkelandsstrand). I November kom Sygdommen til Fjotland (Eierland og Mygland). Fra Sygdommens Optræden i Næs Sogn 1879 til dens Ophør i Begyndelsen af Aaret 1881 antager Distriktslægen, at ikke langt fra 200 have været angrebne af Sygdommen, og af disse ere 10 døde.

Røde Hunde forekom mest fra Marts til Juli i Christianssand, hvor dog kun et Mindretal kom under Behandling. Fra Oddernæs anføres, at Sygdommen fornemlig i Juni og Juli var meget udbredt. Lægehjælp søgtes kun sjelden.

Kighoste begyndte i Christianssand i Mai og vedvarede igjennem hele Aaret, i Oddernæs i August, vedvarende fremdeles ved Aarets Udgang, i Undal viste nogle faa Tilfælde sig paa et Par Steder, i Lyngdal mod Aarets Slutning i Farsund, i Flekkefjord havde den ikke paa noget Sted nogen almindelig Udbredning; men enkelte Tilfælde vare forekomne i hele Aaret saavel i Byen som i Landdistriktet.

Lungebetændelse. Antallet af anmeldte Tilfælde og Dødsfald er større end i noget af Aarene 1868—1879. Efter de indkomne Anmeldelser sees den at have været meget almindelig i Christianssand og mere udbredt end de nærmeste Aar tidligere, og fra Oddernæs anføres, at den er forekommet langt hyppigere end i de sidste ti Aar. I Oddernæs indtraf de fleste Tilfælde i Februar til April; den aftog derpaa, men begyndte igjen at øges i November og December. I Undals Distrikt forekom den i Vaarmaanederne hyppigere end vanligt. Fra Flekkefjord meddeles, at Sygdommen i 1880 har været meget almindelig i Distriktet og i væsentlig Grad bidraget til den større Dødelighed, som har fundet Sted. Som Epidemii kan den dog ikke siges at være optraadt, da Tilfældene i Almindelighed have vist sig enkeltvis og fornemlig indtraf hos gamle og affældige Folk. Paa enkelte Gaarde har den dog tilsyneladende vist baade epidemisk og smitsom Karakter. Saaledes blev i samme Hus paa Gaarden Roustad i Fede Sogn i Løbet af Mai, Juni og Juli 7 Mennesker efterhaanden angrebne og paa Øie i Kvinesdal angrebes i November 4 omtrent samtidig; af disse døde 3.

Diarrhoe og Cholera nostras. Antallet af anmeldte Tilfælde er betydeligt større end i noget af Aarene 1868—1879; det næst største Antal (803)

falder paa Aaret 1878. Fra Kristianssand anføres, at disse Sygdomme vare meget hyppige især i August og September, da der i Byen behandlede 439 Tilfælde, hovedsagelig hos Børn. Fra Oddernæs anføres en hyppigere Forekomst end i det foregaaende Aar. Fra Lyngdal bemærkes, at Diarrhoe især synes at have været almindelig ude paa det flade Listerland.

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe sees af følgende Tabel:

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.									
			1		2		3		4		5	
			Christianssands Stadsfysikat.		Oddernæs.		Undal.		Lyngdal.		Flekkefjord.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Syphilis	65	4	39	3	10	-	-	-	5	1	4	-
Gonorrhoe	119	-	67	-	41	-	-	-	3	-	8	-

Det oplyses, at flere af de for disse Sygdomme behandlede vare Sømænd, delvis ikke hjemmehørende i Distrikterne.

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede væsentlig **chroniske Sygdomme** hidrættes følgende Tabel (Side 108).

Fnat. Fra Lyngdal anføres, at Fnat er sjelden undtagen i Hægebostad, hvor den maaske var noget almindeligere i dette Aar.

Døde af Svindsot.

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsårsager				Forhold i pCt.	
	ialt.	af Svindsot.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epdemiske Sygdomme.	til samtlige opgivne Dødsårsager.	til Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme.
Christianssands Stadsfysik.	350	62	142	208	17.7	29.7
Oddernæs	174	40	71	103	23.0	38.8
Mandal	63	14	20	43	22.2	32.6
Landdistrikt	111	26	51	60	23.4	43.3
Undal	43	19	11	32	44.2	59.4
Lyngdal	140	36	31	109	25.7	33.0
Farsund	24	8	7	17	33.3	47.1
Landdistrikt	116	28	24	92	24.1	30.4
Flekkefjord	96	22	43	53	22.9	41.5
Flekkefjord	30	7	17	13	23.3	53.8
Landdistrikt	66	15	26	40	22.7	37.3
Lister og Mandals Amt	803	179	298	505	22.3	35.4
Deraf i Byer	467	91	186	281	19.5	32.3
— - Landdistrikt	336	88	112	224	26.2	39.3

Liste over chroniske Sygdomme.

	Ialt opgivne.		Bern.		Voxne.		Antal af anmeldende Læger.	Fordeling paa Lægedistrikterne.									
	Tilfælde.	Dødsfald.	Md.	Kv.	Md.	Kv.		1		2		3		4		5	
								Christianssands Stadsfysikat.		Oddernæs.		Undal.		Lyngdal.		Flekkelfjord.	
								Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Chronisk Rheumatisme	322	-	5	2	157	158	-	182	-	69	-	1	-	48	-	22	-
Fnat	42	-	14	7	6	6	-	9	-	18	-	-	-	9	-	6	-
Skurv	4	-	2	2	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	1	-
Kjertelsyge	310	6	105	135	23	47	-	169	4	63	1	13	-	27	-	38	1
Rachit	59	-	33	25	-	-	-	21	-	17	-	2	-	8	-	11	-
Simpel Meningit	21	8	6	6	3	5	-	10	2	4	1	-	-	3	3	4	2
Tuberkuløs Meningit	47	45	23	16	1	2	-	26	26	16	14	-	-	4	4	1	1
Svindсот	433	159	11	17	169	197	-	141	62	137	40	31	19	79	36	45	22
Kræft	55	23	-	-	26	22	-	14	9	10	3	4	2	9	5	18	4
Vatersot og Morbus Brightii	77	¹⁾ 15	13	4	33	27	-	25	6	33	6	-	-	6	1	13	2
Blegsot og Anæmi	412	-	4	29	8	371	-	205	-	118	-	14	-	41	-	34	-
Menstruationsuordener	159	-	-	-	-	159	-	95	-	49	-	2	-	4	-	9	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	1212	2	18	58	363	674	-	615	1	387	1	37	-	116	-	57	-
Ormesygdomme	54	-	21	14	7	12	-	26	-	8	-	-	-	4	-	16	-
Drankersygdomme	9	1	-	-	9	-	-	1	-	3	1	-	-	2	-	3	-

¹⁾ Af Vatersot 8, af Morbus Brightii 7.

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning.

Fra Christianssand er opgivet 13 Tilfælde af Sindssygdom med 1 Dødsfald, foruden de for Fattigvæsenet Forpleiede, tilsammen 68 Sindssyge, som vare indlagte dels paa Gaustad, dels paa Christianssands Asyl og dels forpleiedes hos Private.

Af **Obstetriciske Operationer** udførtes af Læger 25 Tangforløsninger, 4 Vendinger, 1 Udtrækning ved Sædeleie, 1 Perforation paa sidstkommende Hoved og 1 Efterbyrdsoperation, og af disse 32 Operationer udførtes 6 i Kristianssand, 9 i Oddernæs, 7 i Lyngdal og 10 i Flekkefjords Distrikt.

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.				Vending.				Udtrækning ved Sædeleie.				Efterbyrdsoperat.	Perf. efter Vend.
	Mødre.		Børn.		Mødre.		Børn.		Mødre.		Børn.		Mødre	Mødre
	lev.	død.	lev.	død.	lev.	død.	lev.	død.	lev.	død.	lev.	død.	lev.	lev.
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer.	14	-	12 ¹⁾	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed ..	4	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Skjævt Isseleie og Vemangel	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hydrocephalisk Fosterhoved	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fremfald af Navlesnor	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sidstkomm. Hoved ..	1 ²⁾	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	3	-	1	2	-	-	-	-	-	-
Placenta prævia og Blødning	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Sædeleie og Vemangel	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
Timeglasformig sammentrækning af Livmoderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Tilsammen	23	1	18	7	4	-	1	3	1	-	-	1	1	1
	24		25		4		4		1		1		1	

1) Deraf 1 Gang begge Tvillinger. 2) Blødning.

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Opgaver, angivne efter de af Presterne til det statistiske Centralbureau indsendte Opgaver over Døbte og Begravede (se Side 110).

Døde paa Barselseng. Lægerne have opgivet Dødsårsagen for 14, 5 døde af Barselfeber, 3 af Barselkrampe, 1 efter besværlig Forløsning, 4 døde uden at nærmere Dødsårsag kjendes, 1 døde af Livmoderblødning.

De hyppigste **Dødsårsager** vil sees af Tabellen paa næste Side.

Fødte og Døde.

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde				Død- fødte ²⁾ .	Omkomne	
		ialt.	0—1 Aar.	1ste Døgn ¹⁾ .	paa Barsel- seng.		ved ulykke- lige Hæn- delser.	ved Selv- mord.
Christianssands Stadsfysikat	400	365	85	5	4	17	7	1
Oddernæs	638	523	85	6	5	29	12	3
Mandal	144	92	22	1	1	9	-	-
Landsdistrikt	494	431	63	5	4	20	-	-
Undal	297	214	30	1	1	6	5	-
Lyngdal	464	297	51	3	1	13	8	-
Farsund	56	28	3	-	-	1	-	-
Landsdistrikt	408	259	48	3	-	12	-	-
Flekkefjord	455	320	56	3	7	8	8	-
Flekkefjord	50	43	6	1	2	1	1	-
Landsdistrikt	405	277	50	2	5	7	7	-
Lister og Mandals Amt	2254	1719	307	18	18	84	40	4
Deraf i Byer	650	528	116	7	7	33	8	-
— - Landsdistrikt	1604	1191	191	11	11	51	32	4

¹⁾ og ²⁾ se tilsvarende Anmærkning under Akershus Amt.

Før det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 535 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100: 76.3.

Dødsårsager.

Dødsårsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Land- distrikterne.
Svindstot	179	91	88
Lungebetændelse	96	53	43
Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen	96	65	31
Alderdomssvaghed	55	29	24
Kighoste	53	50	3
Skarlagensfeber	44	6	38
Diarrhoe og Cholera nostras	40	32	8
Kræft	23	11	12
Kronisk Bronchit	23	8	15
Akut Bronchit	21	20	1

Veirliget. Vinteren var i Aarets Begyndelse mild og afløstes af kold Vaar og Forsommer; fra Juni Maaned kom Regn i tilstrækkelig Mængde og et for Vegetationen meget gunstigt Veirlig, der vedvarede med tildels usædvanlig stærk Varme til Eftersommer og Høst. En saa behagelig Sommer og Høst, hvor der hele Uger var Varme og Stille, hører til Sjeldenhederne i disse Egne, og Aarsudbyttet var baade i kvantitativ og kvalitativ Henseende meget godt (Lossius).

I de **hygiæniske Forhold og Levemaade** omtales ingen særegen Forandring. De økonomiske Kaar synes noget forbedrede, hvortil vel især det gode Udbytte af Jordbruget i dette Aar væsentlig har bidraget, ogsaa Makrelfisket paa Lister gav et tilfredsstillende Udbytte.

Følgende Tabel giver Oplysning om fattige Syge, Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Amt og Lægedistrikt.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommissioner. Antal Møder.	Vaccine- rede.	Rets- medicinske For- retninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	5	577	59	2579	11
Christianssands Stadsfysikat ..	1	236	29 ²⁾	401	1
Oddernæs	1	130	8	653	5
Undal	1	59	2	449	2
Lyngdal	1	95	12	562	1
Flekkefjord	1	57 ¹⁾	8	514	2

¹⁾ Deraf 30 paa Sygehuset og 27 fra Landdistrikterne. Desuden oplyser Distriktslægen, at han har behandlet et større Antal fattige Syge i de omliggende Landdistrikter.

²⁾ Desuden afholdtes 3 Møder i Christianssands Kvarantænekommission.

Sygehuse. Ved Christianssand ligger Eg Sindssygeasyl. I Amtet er desuden Christianssands Bys Sygehus, Christianssands Garnisonssygehus, Amtssygehuset ved Flekkefjord og Mandals Syge- og Isolationslokale.

Om Amtets **Apotheker** se den almindelige Beretning.

XI. Stavanger Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Debr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Amtet	¹⁾ 70.39	110 965	19	1	²⁾ 38	37
1. Sogndal	26.199	5 930	1	-	1	3
	Sogndal, Ladested ..	-	490	-	-	-	-
	Sogndal	2.283	2 935	-	-	-	-
	Lunde	2.294	1 464	-	-	-	-
	Heskestad	1.622	1 041	-	-	-	-
2. Ekersund	10.175	12 966	2	-	3	3
	Ekersund, Ladested ..	-	2 408	-	-	-	-
	Ekersund	1.630	2 850	-	-	-	-
	Ogne	0.829	1 215	-	-	-	-
	Helleland	1.123	1 305	-	-	-	-
	Birkrem	5.435	2 063	-	-	-	-
	Haa	1.158	3 125	-	-	-	-
3. Sandnæs	15.241	14 386	2	-	6	6
	Sandnæs, Ladested ..	-	1 468	-	-	-	-
	Høiland	1.344	3 618	-	-	-	-
	Klep	0.917	2 442	-	-	-	-
	Time	1.448	2 467	-	-	-	-
	Gjesdal	1.709	1 144	-	-	-	-
	Høle	0.869	1 179	-	-	-	-
	Fossan	8.954	2 068	-	-	-	-
4. Stavanger	1.628	28 354	7	1	11	5
	Stavanger, Kjøbstad ..	-	19 004	-	-	-	-
	Hetland	0.92	5 850	-	-	-	-
	Haaland	0.688	3 045	-	-	-	-
	Hvittingsø Sogn af Ren- nesø	0.04	455	-	-	-	-
5. Finnø	11.778	12 393	1	-	4	8
	Rennesø (undtagen Hvi- tingsø Sogn)	0.50	1 906	-	-	-	-
	Finnø	0.34	1 698	-	-	-	-
	Strand	1.538	2 267	-	-	-	-
	Aardal	3.78	1 086	-	-	-	-
	Hjelmeland og Fister ..	4.39	3 056	-	-	-	-
	Hinderaa	0.93	1 552	-	-	-	-
	Sjærnerø	0.30	828	-	-	-	-

¹⁾ 8 980 Kilometer. ²⁾ Fra hvert af Finnø og Sands Distrikter omtales 2 Poster ledige.

(Forts.) Lægedistrikt.	Tilsvarende Herred, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Debr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinaterer.
6. Sand		18.92	11 233	1	-	4	4
	Jælse	1.99	2 558	-	-	-	-
	Sand	1.62	1 761	-	-	-	-
	Suledal	9.23	2 112	-	-	-	-
	Saude	3.88	1 888	-	-	-	-
	Vikedal	2.20	2 914	-	-	-	-
7. Karmøen		3.38	14 706	3	-	5	4
	Skudsnæshavn, Lade- sted	-	1 224	-	-	-	-
	Kopervik, Ladested	-	817	-	-	-	-
	Skudsnæs	0.76	4 495	-	-	-	-
	Avaldsnæs	1.15	5 218	-	-	-	-
	Bukken	0.35	956	-	-	-	-
	Tysvær	1.12	1 996	-	-	-	-
8. Hagesund		3.02	10 997	2	-	4	4
	Hagesund, Kjøbstad	-	4 102	-	-	-	-
	Torvestad	0.80	3 395	-	-	-	-
	Skjold	2.22	3 500	-	-	-	-

Til Hagesunds Distrikt henhører Sveens Herred (1.84 n. □ M. med 3 125 Indbyggere) af søndre Bergenhus Amt, hvor Herredets Sygdomsforhold m. V. findes omhandlet. Lægedistriktet indbefatter saaledes 4.86 n. □ M., med 14 122 Indbyggere.

Sundhedstilstanden omtales fra alle Distrikter som god. Sygeligheden var mindre end det foregaaende Aar, nærmest paa Grund af, at Skarlagensfeberen paa de fleste Kanter var i Tilbagegang, og Mæslingerne saagodtsom ophørte. Lungebetændelse var derimod meget almindelig, og Kighoste samt akute gastriske Sygdomme vare noget hyppigere end før. For de andre epidemiske Sygdommes Vedkommende var Forskjellen i det Hele mindre.

Dødeligheden¹⁾. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste fem Aar og Gjennemsniitsdødeligheden i Femaarene:

Aar.	Virkelig Middelfolke- mængde.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1880	117 018	2 060	17.60
1879	115 976	2 155	18.58
1878	114 524	1 945	16.98
1877	112 960	1 985	17.57
1876	111 556	2 278	20.42
1876—1880	114 407	2 085	18.23
1871—1875	111 934	2 038	18.20
1866—1870	107 982	1 724	15.96

¹⁾ Se Anmærkning under Akershus Amt.

I Stavanger Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Behandlede.	Deraf Døde.													
Typhoidfeber	107	18	96	9	7	19	7	11	4	2	10	11	5	8	3
Cerebrospinal-Meningit . . .	4	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-
Barselseber	26	8	26	1	2	1	3	-	6	-	2	2	5	2	-
Børnekopper	5	2	4	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vandkopper	84	-	84	17	12	3	2	6	8	3	1	-	-	18	14
Skarlagensfeber	632	75	627	57	52	75	48	33	43	15	10	35	38	111	110
Røde Hunde	112	-	112	20	5	23	30	10	-	-	1	4	8	5	6
Mæslinger	20	-	13	2	1	5	3	1	-	-	-	1	-	-	-
Rosen	117	6	115	10	5	9	11	10	8	13	6	8	6	12	17
Kighoste	189	5	179	-	-	-	-	1	-	2	11	13	16	50	86
Diphtherisk Svælgbet.	22	6	21	-	2	3	2	2	2	1	1	1	1	3	3
Strubehoste	12	3	12	-	-	2	1	1	3	-	-	-	2	3	-
Kusma	22	-	22	1	2	-	2	1	-	1	-	-	1	1	13
Akut Bronchit.	2148	37	2035	292	194	213	243	161	135	78	69	66	166	213	205
Andre katarrh. Tilfælde															
Lungebetændelse	617	125	607	33	26	61	116	105	75	35	13	14	29	54	46
Pleurit	110	4	108	5	8	5	10	14	16	13	10	5	8	11	3
Gigtfeber	144	7	141	17	20	13	11	15	15	6	9	8	5	6	16
Koldfeber	19	-	6	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	4
Diarrhoe (akut) } Cholera nostras }	1052	33	1050	90	51	51	76	42	79	79	143	234	85	63	57
Blodgang	9	-	9	3	-	-	1	4	1	3	-	-	-	-	-
Skjorbug	6	-	6	1	1	2	-	1	-	4	1	-	-	-	-
Tilsammen	5457	330	5277	561	389	485	567	418	395	248	287	402	376	564	585

(Forts.)	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikterne.															
			1		2		3		4		5		6		7		8	
	Tilfælde.	Dødsfald.	Sogndal.		Ekersund.		Sandnæs.		Stavanger.		Finnø.		Sand.		Karmøen.		Hauge- sund	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Typhoidfeber	109	20	-	-	14	1	11	3	33	8	17	1	11	4	15	2	8	1
Cerebrospinal-Meningit . . .	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	28	10	2	-	4	2	9	3	6	3	3	-	-	-	2	2	2	-
Børnekopper	5	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	2
Vandkopper	84	-	-	-	3	-	8	-	44	-	-	-	-	-	12	-	17	-
Skarlagensfeber	636	79	104	9	9	3	46	3	185	17	7	-	74	4	108	28	103	15
Røde Hunde	112	-	-	-	15	-	19	-	28	-	9	-	-	-	8	-	33	-
Mæslinger	20	-	-	-	-	-	3	-	7	-	-	-	-	-	7	-	3	-
Rosen	118	7	1	-	3	1	28	1	47	1	3	1	9	1	15	1	12	1
Kighoste	189	5	-	-	-	-	2	-	178	4	-	-	-	-	8	1	1	-
Diphtherisk Svælgbet.	23	7	-	-	1	1	9	5	11	-	-	-	-	-	1	1	1	-
Strubehoste	15	6	-	-	2	2	2	1	7	-	2	2	-	-	2	1	-	-
Kusma	22	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	16	-
Akut Bronchit	2151	40	27	1	36	4	125	2	1146	15	5	-	58	4	477	4	277	10
Andre katarrh. Tilfælde)																		
Lungebetændelse	629	137	11	1	27	17	69	10	333	61	24	9	16	7	65	21	84	11
Pleurit	110	4	3	-	5	1	43	-	16	1	6	-	16	2	12	-	9	-
Gigtfeber	147	10	6	-	5	-	26	4	40	2	2	1	11	1	35	2	22	-
Koldfeber	19	-	-	-	1	-	1	-	14	-	-	-	-	-	2	-	1	-
Diarrhoe (akut)	1055	36	5	-	32	3	80	3	501	21	1	-	40	5	323	4	73	-
Cholera nostras																		
Blodgang	9	-	5	-	-	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Skjørbug	6	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	5491	364	164	11	157	35	483	35	2609	133	84	15	235	28	1092	67	667	40

Liste over forskjellige væ-

	Ialt opgivne.		Børn.		Voxne.		Antal af anmeldende Læger.	1	
	Tilfælde.	Dødsfald.	Md.	Kv.	Md.	Kv.		Sogndal.	
								Tilf.	Dødsf.
Chronisk Rheumatisme	489	1	11	3	344	129	18	19	-
Fnat	36	-	12	8	9	3	11	3	-
Skurv	4	-	2	1	-	1	3	-	-
Kjertelsyge	516	6	226	181	30	71	17	12	-
Rachit	49	3	25	21	-	1	10	-	-
Simpel Meningit	25	22	10	5	4	2	10	-	-
Tuberkuløs Meningit	35	33	20	12	1	-	11	-	-
Svindst	483	181	15	22	182	204	18	17	4
Kræft	66	27	-	-	33	25	16	2	1
Vatersot og Morbus Brightii	92 ¹⁾	12	13	6	37	33	18	4	-
Blegsot og Anæmi	445	1	10	50	12	373	17	20	-
Menstruationsuordener	108	-	-	-	-	108	16	4	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	953	12	42	30	345	521	18	44	5
Ormesygdomme	129	-	49	60	10	10	16	13	-
Drankersygdomme	11	-	-	-	11	-	2	-	-

¹⁾ Vatersot 7, Morbus Brightii 5.

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidrættes følgende af Lægerens Opgaver sammendragne Tabel (Side 114 og 115).

Typhoidfeber var i Haugesunds og navnlig i Sandnæs Distrikt mindre hyppig end Aaret forud; men overalt forøvrigt med Undtagelse af Stavanger og Sogndals Distrikter var den noget hyppigere. I Ekersunds Distrikt optraadte den sporadisk og alene i Landdistrikterne, ikke i Byen. — I Finnø Distrikt viste der sig en liden Epidemi paa Fister. Desuden kom 3 Mænd syge hjem fra Vaarsildfisket, uden at Sygdommen udbredte sig videre. Paa Sørbø, Rennesø indtraf fra August til September 6 Tilfælde i et Hus; Smitteindførelsen kunde ikke eftervises. I Sands Distrikt optraadte i Marts 5 Tilfælde paa en Husmandsplads i Sandeid (Vikedal); Sygdommen indskrænkede sig til denne Familie, der var let at isolere; ingen døde. I Saude viste sig i Maanederne Marts—Juni 5 Tilfælde med 4 Dødsfald. Af Verkslægen paa Vignæs (Karmøen) anmeldtes 2 Tilfælde paa Verket og 3 udenfor. I Haugesunds Distrikt var 1 af de Angrebne hjemkommet fra Nordlandsfisket.

Cerebrospinal-Meningit omtales med 3 Tilfælde paa Halsenø og 1 paa Finnø af Finnø Distrikt.

Børnekopper. Paa Isolationslokalet i Stavanger indlagdes i Slutningen af November 2¹⁾ Reconvalescenter, ankomne med et Skib fra Trapani; de udskreves

¹⁾ Ikke medtagne paa den epidemiske Liste.

sentlig chroniske Sygdomme.

Fordeling paa Lægedistrikterne.													
2		3		4		5		6		7		8	
Ekersund.		Sandnæs.		Stavanger.		Finnø.		Sand.		Karmøen.		Haugesund.	
Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
11	-	28	-	207	-	-	-	5	-	206	1	13	-
4	-	2	-	16	-	-	-	3	-	4	-	4	-
-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	-	48	5	376	-	-	-	17	-	29	-	20	1
4	1	1	1	21	1	-	-	3	-	15	-	5	-
1	1	10	8	9	8	-	-	1	1	3	3	1	1
-	-	5	4	21	21	-	-	2	2	4	4	3	2
17	11	45	25	224	66	24	24	29	19	62	18	65	14
3	2	9	4	28	4	1	1	4	4	13	5	6	6
3	2	7	3	40	4	1	1	6	-	18	2	13	-
13	-	44	-	148	-	-	-	29	-	80	-	111	1
4	-	71	-	-	-	-	-	7	-	9	-	13	-
16	-	67	1	443	2	-	-	43	2	207	2	133	-
7	-	19	-	59	-	-	-	-	-	16	-	15	-
-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-

i Midten af December; Skipperen var død underveis, og Liget kastet i Søen. Fra Haugesund berettes, at der fra den i forrige Beretning omtalte, fra Rouen hjemkomne, Koppepatient smittedes først 3, nemlig Mand, Kone og Søn, som boede i samme Hus som den Syge, hvem de daglig omgikkes, før han blev bragt paa Lazaret. Af disse døde Manden, 48 Aar gl.; han, ligesom Vægteren ved Lazaretet, som senere angrebes, havde i sin Ungdom begge havt Børnekopper; Vægteren havde uagtet strengt Forbud vovet at gaa ind paa Lazaretet, stolende paa, at han ikke kunde smittes.

Skarlagensfeber var for det meste i stærkt Aftagende; men fra Sands og Karmøens Distrikter anmeldes dog et noget større Antal Tilfælde ligesom især fra Sogndals Distrikt, hvor den ikke var iagttaget i 1879. Fra dette sidste Distrikt anføres, at mange Børn have havt Sygdommen, uden at være komne under Behandling, da den for det meste forløb mildt; 8 af de opførte Dødsfald indtraf fra April til August blandt 49 behandlede Tilfælde; i sidste Kvartal kendes blandt 55 Tilfælde kun et Dødsfald (ikke behandlet). Blandt 49 behandlede Tilfælde iagttoges Parotisabscesser i 6. Sygdommen anføres at have under den sidste Optræden artet sig utvivlsomt værst i de fattiges Hytter, hvor Rummet var lidet, Renligheden ringe og Vinduerne tilspigrede. Anmeldelse skeede sent, og Almuen troede ikke paa Sygdommens Farlighed, hvoraf fulgte Ligegyldighed og Forsømmelse af de givne Forskrifter; Epidemien udbrød netop under Makrel-

drivningen, hvorunder en stor Del af den voxne Befolkning tilbringer Natten sammen paa Skøiterne. Personlig Smitteoverførelse ved syg eller frisk Person formenes altid at være paavist. Om Høsten var den almindelig udbredt, især i Landdistrikterne saavel i Sogndal som i Heskestad og Lunde Herreder; Sygdommen optraadte da oftest meget mildt; Voxne angrebes hyppig. I Finnø Distrikt kjendes 7 Tilfælde paa Nerstrand (Hinderaa), sandsynligvis efter Smitte fra Tysvær (Karmøens Distrikt). Fra Sands Distrikt omtales, at en liden Epidemi, som i Slutningen af det foregaaende Aar optraadte paa Gaarden Ihle i Vikedal, ophørte i Januar. I April udbrød paany Skarlagensfeber i Vikedal, hvortil den indførtes ved en Tjenestedreng, der kom fra Haugesund. Epidemien udbredte sig jevnt over hele Sognet, men var usædvanlig mild; den ophørte i Juli. I November begyndte den atter at vise sig paa forskjellige Steder i Distriktet. Først blev den anmeldt fra Sandeid, hvortil den antages til forskjellige Tider indført fra Ølen i Søndhordland. Strax efter dukkede Sygdommen frem ogsaa i Suledal paa de i den øverste Del af Sognet beliggende Fjeldgaarde, antagelig overført fra Røldal (indre Hardanger). Skolegang blev forbudt. I Suledal var Isolation let at iværksætte, hvorimod Sandeidboerne vare temmelig umedgjærlige i den Henseende. I Karmøens Distrikt var Epidemien ogsaa i dette Aar temmelig ondartet.

Røde Hunde sees i Februar og Marts at have optraadt meget udbredt i Finnø Herred. I Marts—April viste de sig i Skudsnæshavn.

Mæslinger vare saagodtsom ophørte.

Lungebetændelse. Det opførte Antal (629) Tilfælde er ganske betydeligt, men dog mindre end i Aarene 1876 og 1875, da der opgaves henholdsvis 960 og 706; derimod er Dødsfaldenes Antal (137) større end i noget af Aarene 1868—1879. Sygdommen optraadte i og ved Stavanger med vanlig Hyppighed og Dødelighed; hyppigst synes den at forekomme under nordlige og østlige Vinde, der gjerne bringe skarpere og tørrere Luft, især om Vaaren.

Koldfeber. 1 Tilfælde i Haugesund anføres at være opstaaet i Amerika.

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde ville sees af følgende Tabel:

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Antal Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.								
			2		3		4		7		8
			Eker-sund.		Sand-næs.		Stavanger.		Karmøen.		Hauge-sund.
			Tilf.	Tilf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.		
Syphilis . . .	67	3	4	5	41	1	13	2	4		
Gonorrhoe .	90	-	4	2	77	-	4	-	3		

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede væsentlig **chroniske Sygdomme** hidsættes ovenstaaende Tabel (se Side 116 og 117).

Døde af Svindsot.

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsårsager				Forhold i pCt.	
	ialt.	af Svindsot.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.	til samtlige opgivne Dødsårsager.	til Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme.
Sogndal	27	4	11	16	14.8	25.0
Sogndal	4	2	-	4	50.0	50.0
Landdistrikt	23	2	11	12	8.7	16.7
Ekersund	66	11	35	31	16.7	35.5
Ekersund	38	8	18	20	21.1	40.0
Landdistrikt	28	3	17	11	10.7	27.3
Sandnæs	122	25	35	87	20.5	28.7
Sandnæs	19	6	2	17	31.6	35.3
Landdistrikt	103	19	33	70	18.4	27.1
Stavanger	314	66	133	181	21.0	36.5
Stavanger	312	66	131	181	21.2	36.3
Landdistrikt	2	-	2	-	-	-
Finnø	57	24	15	42	42.1	57.1
Sand	82	19	28	54	23.2	35.2
Karmøen	142	18	67	75	12.7	24.0
Skudsnæshavn	20	2	7	13	10.0	15.4
Kopervik	16	2	6	10	12.5	20.0
Landdistrikt	106	14	54	52	13.2	26.9
Haugesund	85	14	40	45	16.5	31.1
Haugesund	51	8	23	28	15.7	28.3
Landdistrikt	34	6	17	17	17.6	35.3
Stavanger Amt	895	181	364	531	20.2	34.1
Deraf i Byer	460	94	187	273	20.4	34.4
- - Landdistrikt	435	87	177	258	20.0	33.7

Fra Sogndal anføres, at i de fleste af de behandlede Tilfælde opgives Svindsot tidligere at have hersket inden Familien; Befolkningen frygter den dog som smitsom og søger saavidt muligt, hvor Forholdene tillade det, at isolere de Syge. I Finnø Distrikt omtales den som almindeligere Aar for Aar. Kommune læge Christie i Haugesund omtaler Sygdommens store Hyppighed og siger, at Almuen er fuldkommen inde paa dens Smitsomhed.

Andre Tilfælde. Fra Sogndal omtales Broktilfælde som meget almindelige, som det antages, en Følge af de besværlige Adkomster til mange af Gaardene i Distriktet; alle Ting ligetil Gjødsele bæres i Kjiper paa Ryggen. 1 Tilfælde af Kuloxydforgiftning, fremkaldt ombord i en Jagt ved en Jernkapsel over Kakkelovns Røraabning, helbrededes efter mange Timers Bestræbelser (Armbevægelser, Elektrisering og Æther). (J. G. H. Stang). Fra Skudsnæshavn indberettes om 1 Tilfælde af Navleblødning hos et nyfødt Barn, hvis 2 ældre Søskende tidligere vare døde af samme Aarsag. Hos alle 3 begyndte ifølge Mode-

rens Beretning Blødningen den 7de Dag efter Fødselen samtidig med, at de bleve ikteriske. I indeværende Tilfælde standsedes Blødningen ved Ferr. candens, men Ikterus tiltog, og Barnet døde 4 Uger gammelt (Klüver).

Om Amtets Sindssyge se den almindelige Beretning.

Af obstetriciske Operationer udførtes af Læger: 45 Tangforløsninger, 14 Vendinger, 3 Udtrækning ved Bækkenendefødsel og 2 Efterbyrdsoperationer, hvilke Operationers Indikationer og Udfald vil sees af følgende Tabel paa næste Side.

Endvidere udførtes: 1 Perforation ved skjævt Hovedleie, Udtrækning ved Kranio-klast; Forløsning ved Tang var umulig, og Forsøg med Kephalotrib mislykkedes. Konen døde 3die Døgn af Barsel-feber. Ialt 65 obstetriciske Operationer, hvoraf 5 i Sandnæs, 29 i Stavangers, 2 i Finnø, 16 i Karmøens og 13 i Haugesunds Distrikter.

Antallet af Fødte og Døde er angivet efter de til det statistiske Centralbureau indsendte Opgaver over Døbte og Begravede:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde				Død-fødte ²⁾ .	Omkomne		
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn ¹⁾ .	paa Barsel-seng.		ved ulykke-lige Hændelser.	Selv-mord.	Drab.
Sogndal	177	97	20	-	1	4	7	-	-
Sogndal	18	13	2	-	-	-	1	-	-
Landdistrikt	159	84	18	-	1	4	6	-	-
Ekersund	382	230	32	1	3	12	3	-	1
Ekersund	84	57	10	-	1	3	-	-	-
Landdistrikt	298	173	22	1	2	9	3	-	1
Sandnæs	513	187	29	6	3	15	6	1	-
Sandnæs	70	24	3	-	-	3	-	-	-
Landdistrikt	443	163	26	6	3	12	6	1	-
Stavanger	1170	649	150	12	6	18	23	5	-
Stavanger	911	503	126	6	6	13	15	3	-
Landdistrikt	259	146	24	6	-	5	8	2	-
Finnø	364	205	26	3	1	13	8	-	1
Sand	317	206	29	1	-	8	12	1	1
Karmøen	521	273	54	1	3	11	19	-	-
Skudesnæshavn ...	41	21	8	-	-	4	1	-	-
Kopervik	60	17	4	1	-	-	-	-	-
Landdistrikt	420	235	42	-	3	7	18	-	-
Haugesund ²⁾	407	213	43	7	4	13	12	-	-
Haugesund	201	88	22	4	-	5	7	-	-
Landdistrikt	206	125	21	3	4	8	5	-	-
Stavanger Amt	3851	2060	383	31	21	108	90	7	3
Deraf i Byer	1385	723	175	11	7	32	24	3	-
— - Landdistrikt	2466	1337	208	20	14	76	66	4	3

¹⁾ Ifølge Dødfødteanmeldelserne. ²⁾ Med Undtagelse af Sveens Herred.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1791 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 53.5.

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.						Vending.						Udtrækning ved Bækkenendefødsel.						Efterbyrdsoperation.			
	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.			
	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	¹⁾ 29	-	8	30	1	²⁾ 6	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	2	-	-	2	-	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselkrampe	1	-	-	1	-	-	⁵⁾ 1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Afdøet Foster	1	³⁾ 1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjævt Isseleie	1	-	-	⁴⁾ 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ansigtfødsel	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fremfald af Navlesnor	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	-	-	3	⁶⁾ 2	1	1	⁷⁾ 5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Placenta prævia og Blødning	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sidstkommende Hoved, afdøet eller forraadnet Foster ...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	⁸⁾ 1	1	-	2	-	-	-	-
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Tilbageholdelse af Efterbyrd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tilsammen	36	1	8	35	4	6	8	2	3	6	6	2	1	1	1	1	2	-	1	-	-	1
	45			45			13			14			3			3			2			

¹⁾ 1 døde pludselig 3 Maaneder efter uden forudgaaende Sygdom. ²⁾ En 2den Tvilling. ³⁾ Dødsarsag ikke nøiere kjendt (Puerperium). ⁴⁾ 1ste Tvilling (2den født ved Naturens Hjælp). ⁵⁾ Tvillingfødsel. ⁶⁾ Dødsarsag: besværlig Fødsel (1), Barsel-feber (1). ⁷⁾ En 1ste Tvilling, forraadnet (2den levende, født ved Naturen Hjælp). ⁸⁾ Konen havde 23 Dage forud contunderet Underlivet under et Fald. Tverleie, Vending udført af Jordemoder. Fosteret og Placenta forraadnet. Konen døde 2 Timer efter Forløsningen under Udtømmelse af en Strøm raadent Pus. Dødsarsag: Phlegmone.

Lægerne opføre i sine Dødslisters 15 Dødsfald paa Barselseng: af Barsel-feber 10, af besværlig Fødsel 2, af Peritonit 1, af Phlegmone (Absces) 1, og endelig 1 uden næiere kjendt Aarsag.

De hyppigst opgivne Dødsaaarsager vare:

Dødsaaarsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Land-distrikterne.
Svindstot	181	94	87
Lungebetændelse	137	76	61
Skarlagensfeber	79	30	49
Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen	73	53	20
Akut Bronchit	37	30	7
Diarrhoe og Cholera nostras	36	26	10
Kræft	27	11	16
Alderdomssvaghed	24	10	14
Chronisk Bronchit	24	13	11
Hjerneslag	19	7	12

Følgende Tabel giver Oplysning om fattige Syge, Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Amt og Lægedistrikt.	Fattigsygepleien.		Sundheds-kommissioner. Antal Møder. ²⁾	Vaccine-rede.	Rets-medicinske Forretninger.
	Antal anmeldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	8	511	73	3795	19
Sogndal	1	31	8	106	1
Ekersund	1	29	7	714	2
Sandnæs	1	200	16	620	1
Stavanger	(3)	uopg.	17	602	5
Finnø	1	31	5	579	4
Sand	1	50	6	310	1
Karmøen	¹⁾ 1	23	13	518	3
Haugesund	2	147	1	346	2

¹⁾ En Læge opgiver ikke Antallet. ²⁾ Fra Ekersunds, Stavangers og Haugesunds Distrikter opgives ikke det hele Antal Møder.

Veirliget. Vinteren var mild og Sommeren varm; den følgende Vinter var streng. Aarsudbyttet omtales som godt, ligesaa Hummerfisket. Vaarsildfisket var i dette Aar endnu mindre end i det foregaaende, fordi Storm hindrede det.

Levemaade og hygiæniske Forhold m. m. Fra Stavanger nævnes, at beboede Kjælderrum nu er en stor Sjældenhed, og at beboede Loftsrum neppe

mere findes. Finnø Kommune har opført en temmelig tidsmæssig Lægebolig; Husleien skal udgjøre 7% af Husets Kostende, omtrent 350 Kroner. Fra Sand omtales tiltagende Fattigdom, navnlig paa Strandleedet. Ved Vigsnæs Verk er i det forløbne Aar skeet ikke liden Fremgang, idet flere Arbeidere have bygget sig egne Huse, og Verket har selv bygget en ny Arbejderbolig med særskilte Køkkener. Mange Arbeidere leve snarere for overdaadigt end for magert. Drikfældigheden var dette Aar adskillig aftaget, efterat foruden Totalafholdsforeningen ogsaa en Good-Templar Loge er oprettet.

Jordemoderhjelpen. I Sands Distrikt bistod de 4 Jordemødre ved 82 Fødsler, deraf 31 i Sand, 18 i Suledal, 23 i Vikedal og 10 i Sande; af Fødslerne vare: Issefødsel 80, Fodfødsel 2; — kunstig Løsning af Efterbyrden foretoges hos 6; — stærk Efterblødning forekom hos 1, Krampe hos 1 og Tvillingfødsel i 1 Tilfælde. — I Karmøens Distrikt benyttedes ofte uexaminerede Fødsels-hjelpersker. —

Om Amtets Apotheker se den almindelige Beretning.

XII. Søndre Bergenhus Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinater.
Amtet		118.81	114 560	15	46	55
1a. Sveens Herred		1.84	3 125	-	2	2
1b. Indre Søndhordland		8.45	9 369	1	4	4
	Skonevig	4.54	3 128	1	1	1
	Etne	2.46	2 498	-	1	1
	Fjælberg	1.45	3 743	-	2	2
2. Ytre Søndhordland		6.43	13 656	1	7	6
	Stordøen	1.01	1 990	1	-	-
	Valestrand	0.38	1 076	-	-	-
	Finaas	1.69	4 230	-	-	-
	Fitje	1.43	2 276	-	-	-
3. Tysnæs		7.89	8 502	2	3	4
	Tysnæs	1.92	4 084	1	1	-
	Kvindherred	5.97	4 418	1	2	-
4. Indre Hardanger		42.24	10 186	2	7	7
	Ullensvang	19.57	5 457	1	2	2
	Ulvik	17.59	3 805	1	4	3
	Røldal	5.08	924	-	1	1

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Debr. 1875.	Antal Læger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinater.
5. Ytre Hardanger	6.42	7 189	1	3	2
	Strandebarm og Va- ralsø.....	1.42	2 429	1	1	1
	Jondal.....	1.62	1 882	-	1	-
	Vikør.....	3.38	2 878	-	1	1
6. Voss	15.87	9 420	2	4	4
	Voss.....	10.30	7 410	2	-	-
	Vossestranden.....	5.57	2 010	-	-	-
7. Søndre Midthordland	7.29	11 191	1	5	7
	Os.....	3.18	3 777	1	-	-
	Fuse.....	2.86	3 104	-	-	-
	Sund.....	1.30	4 310	-	-	-
8. Nordre Midthordland	3.66	14 153	2	3	3
	Fane.....	1.67	4 061	-	1	1
	Fjeld.....	1.02	2 763	-	1	1
	Askøen.....	0.70	5 038	-	1	1
	Aarstad.....	0.27	2 291	-	-	-
9. Indre Nordhordland	12.66	16 954	2	4	8
	Haus.....	1.53	4 689	1	-	-
	Bruvik.....	2.07	2 252	1	-	-
	Hammer.....	1.77	5 685	-	-	-
	Hosanger.....	6.39	4 328	-	-	-
10. Ytre Nordhordland	7.98	14 899	1	4	8
	Herlø.....	0.80	2 655	-	1	-
	Manger.....	1.02	4 513	-	1	-
	Lindaas.....	6.16	7 731	-	1	-
	Masfjorden.....	-	-	-	1	-

Sundhedstilstanden betegnes fra de fleste Distrikter som god, kun fra indre Hardangers Distrikt samt Sveens Herred lyde Beretningerne mindre tilfredsstillende, væsentlig begrundet i, at Skarlagensfeberen paa disse Steder havde vundet forøget Udbredning. De fleste epidemiske Sygdomme vise sig at være i Tilbagegang, fra foregaaende Aar fornemlig Skarlagensfeber og Typhoidfeber, medens enkelte som Kighoste og Lungebetændelse vise forøget Hyppighed.

Dødeligheden. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste fem Aar samt Gjennemsnitsdødeligheden i Femaaret 1876—1880. De Dødes Antal er anført efter de til det statistiske Centralbureau indsendte Opgaver over Begravede (se Tabellen næste Side).

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hid sættes følgende af Lægerens Opgaver sammendragne Tabel (Side 126 og 127).

Dødeligheden¹⁾.

Aar.	Middelfolkemængde.	Antal Døde eller gennemsnitlige Antal af Døde.	Forhold pro mille.
1880	119 965	1 894	15.79
1879	118 664	1 741	14.68
1878	117 245	1 881	16.04
1877	118 524	2 044	17.23
1876	119 855	2 210	18.44
1876—1880	118 846	1 954	16.44
1871—1875	119 414	2 067	17.31
1866—1870	114 782	1 736	15.12

¹⁾ Se Anmærkning under Akershus Amt.

Af Typhoidfeber var det anmeldte Antal Tilfælde og Dødsfald mindre end i noget af Aarene 1853—1879. I Ytre Søndhordland kom alene 2 Tilfælde under Behandling, begge i Stordøens Herred. Den ene indlagdes paa Bergens Sygehus, hvor han døde, den anden døde i Hjemmet. I indre Hardanger var paa en Gaard i Kinservik i Januar Maaned 1 Mand tilbageliggende syg fra foregaaende Aar. Hans 4 Aar gamle Datter angrebes tillige. Samme- steds indsygnede i April Maaned en 26 Aar gammel Snedker, der under Nedrivningen af et gammelt Loftpanel i et Rum, hvor Nervefebersyge tidligere havde ligget, følte sig uvel og holder sig smittet derfra. Fra Vadsknningen af det samme Loftpanel tror ligeledes en Pige sig Aaret forud smittet. Ogsaa i Eidfjord forekom nogle Tilfælde. Til Ytre Hardangers Distrikt bragtes Sygdommen af hjemvendende Søfolk, den vandt ingen Udbredelse, kun 4 Tilfælde anføres. I Voss Distrikt optraadte Sygdommen spredt, idet det ved Isolation af de Syge med egen Oppasser og flittig Desinfektion lykkedes at hindre videre Udbredning. En Undtagelse danner Gaardene Litsheim og Hæve, der udmærke sig ved sine slette hygieniske Forhold. Typhoidfeber har hersket paa disse for cirka 15 Aar siden. En ung Gut var den først angrebne, uden at nogen Smitte kunde paa- vises. Senere angrebes lidt efter lidt ikke mindre end 12 Personer, hvoraf mindst 2 tidligere for 15 Aar siden havde gennemgaaet samme Sygdom. Paa Bolstad- øren forekom 2 Tilfælde, og herfra overbragtes Smitten ved en Sygepleierske til Gaarden Førde, hvor 4 Mennesker angrebes. I søndre Midthordland forekom Typhoidfeber lidt hyppigere end i de 2 foregaaende Aar, navnlig i Fuse og Sund. Der behandledes 28 Tilfælde (imod 24 i 1879 og 11 i 1878). De fleste Tilfælde forekom i 1ste og 4de Kvartal. Smitteoverførelse kunde i et Par Tilfælde henføres til Piger, der havde pleiet Nervefebersyge, og som siden vare reiste hjem. De indsygnede først selv og smittede derefter sine Paarørende. I nordre Midthordland forekom 70 Tilfælde med 5 Dødsfald. Sygdommen havde idet- hele en mild skjønt langsom Gang og naaede kun i Aarets sidste Kvartal nogen mer end almindelig Udbredning og Smitsomhed i en Grænd af Fjelds Sogn yderst ude mod Havet paa store Sartor, hvor ogsaa de hygieniske Forholde vare sær- deles mislige paa Grund af Befolkningens Fattigdom, daarlige Boliger, Urenlighed og Uorden. De fleste Tilfælde optraadte i Hosanger. Smitten blev overbragt fra en Kone, der havde været i Besøg i Nærheden af Bergen, og som kom syg hjem. I indre Nordhordland behandledes kun 9 uden noget Dødsfald. Syg-

I søndre Bergenhus Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Behandlede.	Deraf Døde.													
Typhoidfeber	194	16	194	21	12	28	12	18	9	12	9	10	27	17	19
Barsel-feber	15	4	15	3	-	-	1	2	3	1	3	1	-	-	1
Vandkopper	20	-	20	-	4	-	3	-	6	2	-	-	5	-	-
Skarlagensfeber	306	30	306	9	17	12	54	12	21	23	26	43	48	35	6
Røde Hunde	20	-	20	4	5	1	4	3	1	2	-	-	-	-	-
Mæslinger	10	-	10	3	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	49	1	49	5	5	6	3	3	7	3	1	3	3	4	6
Kighoste	119	8	119	-	-	6	3	-	-	14	19	10	33	4	30
Diphtherisk Svælgbet.	33	4	33	1	1	3	6	4	6	3	1	3	3	1	1
Strubehoste	2	2	2	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Kusma	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3
Akut Bronchit	430	5	430	32	36	32	61	29	38	33	34	32	31	41	31
Andre katarrh. Tilfælde															
Lungebetændelse	242	39	242	25	25	27	31	23	23	15	10	11	17	24	11
Pleurit	62	-	62	4	6	5	9	4	9	8	6	3	4	2	2
Gigtfeber	100	1	100	8	9	3	5	10	12	15	13	5	8	6	6
Diarrhoe (akut)	322	10	322	25	11	9	8	16	26	40	54	51	36	30	16
Cholera nostras															
Blodgang	11	-	11	7	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	1
Tilsammen	1940	120	1940	147	139	139	200	127	161	172	176	172	215	166	133

(Forts.)	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikterne.																			
			1		2		3		4		5		6		7		8		9		10	
	Tilfælde.	Dødsfald.	Indre Sønd-hordland.		Ytre Sønd-hordland.		Tysnæs.		Indre Har-danger.		Ytre Har-danger.		Voss.		Søndre Midt-hordland.		Nordre Midt-hordland.		Indre Nord-hordland.		Ytre Nord-hordland.	
			Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.
Typhoidfeber	195	17	1	-	2	2	2	1	5	-	4	1	39	3	28	3	70	5	9	-	35	2
Barsel-feber	15	4	-	-	2	2	-	-	-	-	3	-	5	1	3	-	1	-	-	-	1	1
Vandkopper	20	-	-	-	-	-	5	-	-	-	7	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	312	36	39	1	32	7	9	1	124	11	11	-	-	-	2	-	54	12	39	4	2	-
Røde Hunde	20	-	-	-	9	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Mæslinger	10	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	49	1	3	-	-	-	3	-	11	-	9	1	13	-	-	-	2	-	5	-	3	-
Kighoste	119	8	2	-	-	-	-	-	-	-	45	3	-	-	6	-	-	-	57	4	9	1
Diphtherisk Svælgbet.	33	4	-	-	-	-	-	-	8	3	2	-	-	-	3	-	10	1	10	-	-	-
Strubehoste	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	2	2
Kusma	5	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut Bronchit	430	5	24	1	63	-	17	1	90	-	52	-	22	-	16	1	13	1	96	1	37	-
Andre katarrh. Tilfælde																						
Lungebetændelse	254	51	4	1	15	4	16	2	14	2	27	8	33	2	17	4	8	3	65	8	55	17
Pleurit	62	-	2	-	4	-	4	-	15	-	11	-	12	-	3	-	2	-	6	-	3	-
Gigtfeber	101	2	-	-	3	-	5	1	11	-	23	1	37	-	3	-	4	-	12	-	3	-
Diarrhoe (akut)	322	10	24	-	23	-	4	-	33	-	57	1	69	5	9	1	-	-	84	3	19	-
Cholera nostras																						
Blodgang	11	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	8	-	-	-	-	-
Tilsammen	1962	142	101	3	168	15	72	6	311	16	251	15	230	11	99	9	178	24	383	20	169	23

Liste over forskjellige væ-

	Ialt opgivne.		Børn.		Voxne.		Antal af anmeldende Læger.	1		2	
	Tilfælde.	Dødsfald.	Md.	Kv.	Md.	Kv.		Indre Søndhordland.		Ytre Søndhordland.	
								Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Chronisk Rheumatisme . . .	148	-	3	-	65	55	10	10	-	25	-
Fnat	26	-	6	5	7	7	5	-	-	-	-
Skurv	4	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-
Kjertelsyge	95	-	13	26	4	10	12	10	-	13	-
Rachit	40	3	13	11	-	-	9	3	1	-	-
Simpel Meningit	17	13	4	2	2	3	7	2	1	-	-
Tuberkuløs Meningit	8	7	3	3	1	-	6	-	-	2	2
Svindst	142	64	4	3	62	45	12	14	4	4	4
Kræft	29	19	-	-	13	9	9	3	2	-	-
Vatersot og Morbus Brightii	31	9	3	-	15	10	11	4	-	2	2
Blegsot og Anæmi	231	-	-	20	18	161	12	26	-	-	-
Menstruationsuordener . . .	49	-	-	-	-	49	10	3	-	-	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	422	2	4	11	160	157	13	18	-	33	1
Ormesygdomme	26	-	5	13	4	4	5	2	-	-	-
Drankersygdomme	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-

dommen optraadte i ytre Nordhordland i 2 særskilte Epidemier, der begge temmelig snart begrænsede sig. Den ene var en Fortsættelse af den Epidemi, der i 1879 herskede paa Gaarden Fæste inden 3 Familier. Efterat den i Begyndelsen af 1880 var aldeles ophørt paa denne Gaard, optraadte den i Mai Maaned paa Sletten, en Benævnelse for en Samling Gaarde i Lygre Sogn paa Østsiden af Rodøen, hvor den fortsatte sig til November Maaned, efterat have besøgt 5 Familier med ialt 16 Angrebne. Omtrent samtidig optraadte den i Øgaarden paa Øen Hennø, forplantedes derfra til Nabøen Sulen, hvor 2 Personer døde, bragtes efter et Gravøl til Rodøen og videre med en Tjenestepige, der havde besøgt sin syge Søster til Østrem's Sogn. 4 Tilfælde forekom ogsaa paa Fedje, ogsaa disse antages at staa i Forbindelse med denne Epidemi, skjønt Smitteimporten er usikker. Ved Aarets Udgang vare begge Epidemier standsede. Forbudet mod Afholdelse af Gravøl overtrædes desværre altfor ofte, især ved Havkysten, hvor Befolkningen holder fast ved gamle nedarvede Skikke (Collett).

Skarlagensfeber. I Sveens Herred var Sygdommen paa enkelte Gaarde meget ondartet. Uforsigtighed ved at slippe Børnene for tidligt ud angives som Aarsag til flere Dødsfald. Foruden de paa Listerne opførte anføres 4 Dødsfald af denne Sygdom i dette Herred. I indre Søndhordland var en mindre Epidemi af Skarlagensfeber i Aalunds Sogn, Sygdommen indført med en Jagt fra Stavanger. I ytre Søndhordland forekom den udover Vaaren i Finnaas og

sentlig chroniske Sygdomme.

Fordeling af Lægedistrikterne.															
3		4		5		6		7		8		9		10	
Tysnæs.		Indre Hardanger.		Ytre Hardanger.		Voss.		Søndre Midthordland.		Nordre Midthordland.		Indre Nordhordland.		Ytre Nordhordland.	
Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
36	-	26	-	18	-	-	-	4	-	-	-	26	-	3	-
4	-	8	-	3	-	-	-	10	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-
12	-	13	-	14	-	19	-	1	-	10	-	3	-	-	-
-	-	8	1	3	-	15	-	1	1	-	-	10	-	-	-
-	-	2	2	2	2	5	3	1	1	-	-	2	2	3	2
1	1	1	1	-	-	1	-	2	2	-	-	1	1	-	-
22	5	27	9	30	17	7	2	8	6	5	2	14	8	11	7
6	3	4	3	-	-	2	1	3	2	1	1	4	3	6	4
6	1	3	2	7	-	-	-	1	1	1	1	5	1	2	1
30	-	81	-	29	-	24	-	1	-	8	-	22	-	10	-
4	-	7	-	21	-	-	-	4	-	-	-	6	-	4	-
36	1	45	-	84	-	34	-	19	-	23	-	84	-	46	-
-	-	5	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Valestrand. I Tysnæs Herred optraadte endel lette Tilfælde samtidig med Mæslinger og røde Hunde. I indre Hardanger var Sygdommen meget udbredt. De første Tilfælde optraadte i April Maaned i Kinservik og efterhaanden i de følgende Maaneder i Ullensvang og Odde. De sidste Maaneder af Aaret herskede den fornemlig i Røldal. I ytre Hardanger optraadte Sygdommen let og uden videre Udbredning. I søndre Midthordland forekom kun 2 Tilfælde i Fuse i Marts Maaned. I nordre Midthordland vare Tilfældene spredte og temmelig alvorlige. Til indre Nordhordland indførtes Sygdommen fra Bergen i Januar til Gjerstad Sogn i Haus. Senere paa Sommeren optraadte endel Tilfælde i Hammers Præstegjæld, Smitten sandsynligvis ogsaa her kommen fra Bergen. I Ytre Nordhordland forekom kun et Par Tilfælde i Slutningen af Aaret.

Kighoste forekom temmelig udbredt over en større Del af ytre Nordhordlands Distrikt, kun enkelte alvorlige Tilfælde kom under Behandling.

Diphtherisk Svælgbetændelse forekom paa Utne i indre Hardanger; Smitte fra Bergen. Et enkelt Tilfælde indtraf i Ullensvang og endte dødeligt. Sygdommen forekom ogsaa i nordre Midthordland, hvorfra der er opført 10 Tilfælde med 1 Dødsfald. I indre Nordhordland kom ogsaa endel Tilfælde under Behandling.

Lungebetændelse var i Aarets første Halvdel hyppig i en liden Del af Strandebarms Sogn i ytre Hardanger, udenfor hvilket Strøg den saagodt-

som ikke viste sig; Smitte iagttoges dog ikke. I søndre Midthordland forekom Sygdommen spredt. I indre Nordhordland var den hyppig og forekom over hele Distriktet, ikke et eneste Sogn gik fri, og medens den ellers pleier at kulminere i Mai og slutte i Juni, herskede den i dette Aar uden Afbrydelse gennem Aarets samtlige Maaneder. 2 Mænd smittedes paatagelig paa Gaarden Aase i Hammer i en Begravelse efter Moder og Søn, begge døde af Lungebetændelse. Et andet Tilfælde af Overførelse ved Smitte iagttoges hos en ung Kone, der angrebes umiddelbart efter et Besøg hos sin af Lungebetændelse angrebne Moder. (M. Krohn). I ytre Nordhordland optraadte Lungebetændelse som den hyppigste Sygdom i hver enkelt Del af Distriktet og var næsten lige stærkt repræsenteret i alle Aarets Maaneder, dog som sædvanlig hyppigst i Vaarmaanederne. Under Behandling har været 44 med 6 Dødsfald, desuden kjendes med Sikkerhed 11 Dødsfald af denne Sygdom. Den har paa 2 Steder havt fuldständig Charakter af en epidemisk, smitsom Sygdom, nemlig paa Gaarden Selle i Øgaarden og Torke i Manger — begge i Mangers Præstegjeld. Der var nemlig her ikke blot flere angrebne i samme Hus, men ogsaa flere tilsyneladende samtidig smittede Huse. Paa Selle udgjorde saaledes de Angrebnes Antal 12, og inden Distriktslægens Tilstedekomelse vare 3 døde under Symptomer af Lungebetændelse. — Til Torke kom en Gut syg hjem fra en Tur til Bergen under Symptomer af Lungebetændelse; han døde efter 4 Dages Hjemmeliggen, og inden han blev begravet, indsygnede Faderen og 2 Sønner af samme Sygdom samt en Nabokone, der havde vadsket og pyntet Liget. Flere angrebes ikke. «Det er for Lægen som Hygieniker umuligt at benægte Sygdommens Smitsomhed ligeoverfor saadanne Facta; de ere saa talende, at Almuen selv paabyder Isolation, hvor meget end Lægen paastaar Unødvendigheden af saadan Foranstaltning. Hvor meget jeg end er tilbøielig til at antage, at Aarsagen ligger i et Refrigerium — og de hyppigste Tilfælde ser man efter en kold, tør Østenvind —, der under gunstige Vilkaar har virket i videre Kredse, maa jeg dog gaa med paa at erklære en Sygdom, der ytrer sig paa den Maade, for en smitsom Form af Lungebetændelse. Jeg skulde derfor anse det ønskeligt, at det blev paalagt Lægen, naar han finder, at Lungebetændelse optræder som en — tilsyneladende eller virkelig — smitsom Epidemi, at behandle Tilfældene for offentlig Regning — i Lighed med Typhus, Scarlatina, Diphtheri etc.; jeg gaar nemlig ud fra, at Dødeligheden er ligesaa stor som i disse». (Collett).

Akute gastriske Sygdomme. I søndre Hardanger forekom ikke sjelden akut Diarrhoe, undertiden forbunden med Tenesmer og blodblandede Udtømmelser. I Voss forekom midtsommers hyppig Diarrhoe. En langvarig og stærk Tørke havde da indskrænket Vandforsyningen i Bække og Beholdere til et Minimum af slet Beskaffenhed (ordentlige dybe Brønde bruges sjelden, man hjælper sig med smaa Fordybninger i Bække og ved Opkom). Akut Diarrhoe forekom hele Aaret igjennem i indre Nordhordland; den var oftere ledsaget af blodige Udtømmelser, forplantedes paatagelig ved Smitte og var især hyppig i Mai, Juni, Juli og August.

Blodgang. I nordre Midthordland optraadte Sygdommen i Aarets første Kvartal paa en tilsyneladende sundt beliggende Gaard i Fane, hvor Formuestilstanden og Levemaaden var god, pludselig i 3 tæt ved hinanden beliggende Huse hos 7 Personer, 3 Voxne og 4 Børn. Forgiftning kunde ikke eftervises. Af de Angrebne døde Ingen.

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede væsentlig **chroniske Sygdomme** hid sættes følgende Tabel (se Side 128 og 129).

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning.

Døde af Svindsot.

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsårsager				Forhold i pCt.	
	ialt.	af Svindsot.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.	til samtlige opgivne Dødsårsager.	til Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme.
Indre Søndhordland	13	4	3	10	30.7	40.0
Ytre do.	33	4	15	18	12.1	22.2
Tysnæs	17	5	6	11	29.4	45.4
Indre Hardanger	51	9	16	35	17.6	28.5
Ytre do.	44	17	15	29	38.6	58.6
Voss	40	2	11	29	5.0	6.9
Søndre Midthordland	31	6	9	22	19.3	27.2
Nordre do.	28	2	24	4	7.2	50.0
Indre Nordhordland	84	8	20	64	9.4	12.5
Ytre do.	55	7	23	32	12.7	21.8
Søndre Bergenhus Amt	396	64	142	254	16.2	25.2

Veneriske Sygdomme udenfor Sygehus.

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Antal Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.						
			1.	4.	6.	7.	8.	9.	10.
			Indre Søndhordland.	Indre Hardanger.	Voss.	Søndre Midthordland.	Nordre Midthordland.	Indre Nordhordland.	Ytre Nordhordland.
			Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.
Syphilis	10	-	1	-	1	2	3	1	2
Gonorrhoe, Urethrit.	13	-	2	1	-	-	6	4	-

Af obstetriciske Operationer udførtes af Læger: 17 Tangforløsnings, 5 Vendinger, 1 Udtrækning ved Bækkenendefødsel og 2 Gange Udtagelse af Efterbyrden, hvilke Operationers Indikationer og Udfald vil sees af Tabellen paa næste Side.

Endvidere udførtes 2 Embryotomier, den ene hos en 41aarig Førstefødende med Bækkenforsnevring, Fosteret var dødt inden Lægens Ankomst. Efter Perforation og Excerebreren foretoges Exartikulation af begge Arme, endelig Overklipping af Clavicula og et Par Ribben med Exvisceration. Moderen døde 5te Dag pludselig efter voldsomme Frostanfald. Det andet Tilfælde var ved et forsømt Tværleie med nedtrykt Skulder, hvor Jordmoderen havde gjort flere forgjæves Vendingsforsøg. Moderen døde af Afkræftelse. — Ialt er saaledes udført 27 obstetriciske Operationer, hvoraf 2 i indre og 5 i ytre Søndhordlands, 1 i Tysnæs, 6 i indre og 1 i ytre Hardangers, 1 i Voss, 1 i søndre og 2 i nordre Midthordlands, 4 i indre og 4 i ytre Nordhordlands Distrikter.

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.			Vending.			Udtrækning ved Bækkenedefødsel.			Udtagelse af Efterbyrden.											
	Mødre.		Børn.	Mødre.		Børn.	Mødre.		Børn.	Mødre.											
	levende.	døde.	uopgivet Udfald.	levende.	døde.	uopgivet Udfald.	levende.	døde.	uopgivet Udfald.	levende.	døde.	uopgivet Udfald.									
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	10	¹⁾ 3	3	9	4	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-						
Skjævt Hovedleie Vemangel	-	-	-	-	-	-	-	²⁾ 1	-	-	1	-	-	-	-						
Tverleie	-	-	-	-	-	-	-	³⁾ 3	-	3	-	-	-	-	-						
Tilbageholdelse af Efterbyrden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2						
Uopgiven Indikation	1	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-						
Tilsammen	11	3	3	9	5	3	1	4	-	-	5	-	-	1	2						
	17			17			5			5			1			1			2		

¹⁾ Dødsårsag: Barsel-feber for alle 3. ²⁾ Dødsårsag: Phthisis. ³⁾ Dødsårsag: Besværlig Fødsel for alle 3.

Antallet af Fødte og Døde er angivet efter de til det statistiske Centralbureau indsendte Opgaver over Døbte og Begravede:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde				Død- fødte ²⁾	Omkomne		
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn ¹⁾	paa Barsel- seng.		ved ulyk- kelige Hæn- delsler.	Selv- mord.	Drab.
Sveens Herred	98	63	8	-	2	-	4	1	-
Indre Søndhordland	264	112	19	3	2	11	3	-	-
Ytre do.	324	151	24	1	6	13	10	-	-
Tysnæs	254	125	29	1	-	10	10	-	-
Indre Hardanger	279	158	15	4	-	8	7	-	1
Ytre do.	221	103	8	2	-	8	5	-	-
Voss	309	124	15	1	-	3	2	2	-
Søndre Midthordland	355	167	31	1	3	19	11	2	-
Nordre do.	586	264	73	3	2	21	10	1	-
Indre Nordhordland	612	320	57	4	3	27	14	1	-
Ytre do.	513	307	72	6	2	23	12	-	1
Søndre Bergenhus Amt	3815	1894	351	26	20	154	88	7	2

¹⁾ og ²⁾ Se tilsvarende Anmærkning under Akershus Amt.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1 072 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100: 49.6.

Døde paa Barselseng. Lægerne have opgivet Dødsarsagen for 9, nemlig 4 af Barselfeber og 5 efter besværlig Fødsel.

De hyppigst opgivne **Dødsarsager** være:

Dødsarsag.	Tilsammen.
Svindstot	64
Lungebetændelse	51
Alderdomssvaghed	42
Skarlagensfeber	36
Simpel og tuberkuløs Meningit samt Kramper i Børnealderen	22
Typhoidfeber	17

Veirliget. Fra næsten hele Amtet berettes om et tidligt og mildt Foraarsamt samt en varm og tør Sommer, medens Høsten beskrives som blæsende og regnfuld. Vinteren var usædvanlig kold og stormfuld, i indre Søndhordland og søndre Midthordland med megen Sne. Aaret betegnes som et godt Middelsaar.

Levemaade og hygieeniske Forhold. I indre Søndhordland fortrænges den gamle Bygningsmaade med Røsttag og Vindu øverst oppe i Røstet, hvor

Følgende Tabel giver Oplysning om fattige Syge, Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Amt og Lægedistrikt.	Fattigsygepleien.		Sundhedskommissioner. Antal Møder.	Vaccine-rede.	Retsmedicinske Forretninger.
	Antal anmeldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	8	316	32	4148	9
Sveens Herred	uopgivet		1	66	-
Indre Søndhordland	1	13	2	480	-
Ytre do.	1	21	4	358	-
Tysnæs	1	50	2	233	-
Indre Hardanger	1	58	3	440	2
Ytre do.	1	47	2	203	-
Voss	uopgivet		2	256	-
Søndre Midthordland	1	48	5	260	-
Nordre do.	uopgivet		4	613	4
Indre Nordhordland	1	16	5	483	-
Ytre do.	1	63	2	756	3

ved der frembringes en meget hensigtsmæssig Ventilation, af lave Værelser med almindeligt fladt Tag. Befolkningens Sædelighed roses. De mislige økonomiske Vilkaar og end mere den religiøse Vækkelse har ganske banlyst al Misbrug af Spirituosa. Baade Fattiggassernes og den Privates Benyttelse af Lægehjælp, er liden, navnlig naar der er Tale om Reiser. Kvaksalvere foretrækkes ofte. (Østberg). Fra Tysnæs berettes, at der i Befolkningens Levesæt spores rask Fremgang. Sparsommelighed og Tarvelighed ere fremherskende Egenskaber. (Gjestland). I indre Hardanger spores ogsaa nogen Fremgang i Levemaaden. Forbrug af Øl og Brændevin moderat. (J. Hofmann). Fra søndre Midthordland siges Renligheden og de hygiæniske Forhold at være bedre i Os og Fuse, end i Sunds Herred. (Krüger). Fra nordre Midthordland omtales ogsaa nogen Fremgang i Befolkningens Levemaade, Orden, Husstel og Iagttagelse af almindelige hygiæniske Regler; den kvindelige Del af Befolkningen staar dog langt under den mandlige. (Jébe). Fra ytre Nordhordland berettes, at der, skjønt Levemaaden i det hele taget er høist tarvelig, dog paa de fleste Steder spores jevn Fremgang saavel i denne som i de hygiæniske Forhold. Madtillavningen, der endnu er temmelig enkel, foregaar paa en omhyggeligere og renligere Maade, dette gjælder fornemmelig Melkebehandlingen. Smørproduktionen har saaledes taget et større Opsving; Gaardmænd, der tidligere ikke forstod at tillave spiseligt Smør, opnaa nu høieste Pris for sin Vare. Ostproduktionen er ogsaa i Tiltagende, skjønt endnu i sin Barndom. Foruden Gammelost og en simpel Hvidost, tilberedes paa enkelte Steder i Masfjorden Mysost af udmærket Kvalitet. Den Renlighed, som udkræves til et lønnende Melkestel, influer ogsaa paa det øvrige Husstel, der gennemgaaende er et andet end for 18 Aar siden. Aarsagen til disse Fremskridt skyldes væsentligt Amtsformandskabets Liberalitet. Den opvoxende Slægt, der nu synes mere lærelysten end tidligere, tilbydes ogsaa i rigeligt Maal af Amtskommunens Midler Undervisning næsten uden Vederlag; Amtets Landbrugsskole, der er udstyret paa den mest fuldkomne Maade, udsender hvert 2det Aar 12—20 Disciple; 2 practiske Jenteskoler — begge i Søndhordlands Fogderi — besøges aarlig af 30—40 Piger. 3 Amtsskoler

med tilhørende Jentekursus opdrage aarlig 150—200 unge Mennesker; naar her-til kommer, at 3 Dyrleger, 1 Amtsgarvmand og 4 ved Abildsø Husholdningsskole uddannede Lærerinder ere i stadig Virksomhed ved Omreise inden Amtets forskjellige Distrikter, maa det indrømmes, at der er godt sørget for Undervisning til den komfirmerede Ungdom. Udskiftning af det skadelige Fællesskab foregaar fremdeles med al ønskelig Fremgang, og bliver som Følge heraf nye og hensigtsmæssige Husbygninger stadig opførte. Fylderier og Brændevinsdrik have i de senere Aar betydelig aftaget. Kun ganske enkelte kan karakteriseres som Forfaldne, og selv disse sees sjelden drukne i Hjemmet, men kun paa Byreiser og i Brylluper. Sidstnævnte ere nu ikke af den Varighed som tidligere, 2 Dage er det sædvanlige; Gravel varer i Almindelighed kun 1 Dag. Økonomisk Fremgang spores siden Vaarsildefiskets Ophør; noget maa ogsaa tilskrives de senere Aars gode Aaringer. Dette i Forbindelse med den lette og hurtige Reisemaade, der tilbydes ved en næsten daglig Dampskibsforbindelse med Markedspladsene har bevirket en større Frembringelse af Salgsprodukter (Collett).

Af **Sygehuse** ligger i Aarstad Herred ved Bergen: Møllendals Sinds-sygeasyl (privat. Eiendom).

XIII. Bergens By.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Amtet.	Fladeindhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe-vaccinater.
Bergen	¹⁾ 0.01	38 573	²⁾ 27	4	22	-

¹⁾ 1 Kvadratkilometer. ²⁾ Foruden Distriktslægen i nordre Midthordland, som er bosat i Bergen.

Sundhedstilstanden betegnes som tilfredsstillende. Af Epidemier optraadte tre af liden Udbredning, nemlig Skarlagensfeber, røde Hunde, Kighoste. Typhoidfeber optraadte sjelden, Lungebetændelse derimod hyppigere end i noget Aar siden 1875.

Dødeligheden ¹⁾. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste fem Aar og Gjennemsnitsdødeligheden i de tre sidste Femaar (se Tabellen Side 137).

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidsættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (Side 136).

Af **Typhoidfeber** behandledes i Byen 13 og paa Sygehuset 35 Tilfælde, det mindste Antal Tilfælde der er opført siden 1858, da der opførtes 36 Tilfælde

¹⁾ Se Anmærkningen under Akershus Amt.

I Bergens By anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Behandlede.	Deraf Døde ¹⁾ .													
Typhoidfeber	48	5	48	4	7	3	1	3	2	2	3	5	6	-	12
Barsel-feber	3	2	3	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vandkopper	98	-	98	9	13	10	13	3	11	1	-	8	5	10	16
Skarlagensfeber	109	27	109	10	23	4	5	1	3	4	4	7	17	18	12
Røde Hunde	340	-	338	11	6	71	121	82	29	4	-	-	6	5	3
Mæslinger	37	-	37	-	12	22	-	-	-	1	-	-	2	-	-
Rosen	72	1	72	9	8	4	5	7	6	6	4	8	6	9	-
Kighoste	224	11	224	-	-	-	1	-	-	1	5	22	34	64	97
Diphtherisk Svælgbet. . .	14	2	14	7	-	1	-	-	1	-	-	2	1	2	-
Strubehoste	16	16	15	-	3	1	-	-	-	2	4	2	1	-	2
Kusma	7	-	7	3	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Akut Bronchit	2545	33	2493	210	271	244	142	225	211	176	71	130	205	338	270
Andre katarrh. Tilfælde															
Lungebetændelse	375	77	375	25	22	29	31	48	92	27	15	13	25	22	26
Pleurit	75	8	64	11	4	5	3	15	6	7	-	4	4	2	3
Gigtfeber	84	4	84	10	4	12	6	5	8	6	2	11	6	11	3
Koldfeber	3	-	3	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut)	1105	50	1095	79	94	57	40	76	103	109	85	198	136	75	43
Cholera nostras															
Blodgang	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjørbug	6	-	-	-	2	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-
Tilsammen	5165	240	5085	388	472	467	369	467	472	346	193	412	456	556	487

¹⁾ Efter de til Sundhedskommissionen indkomne Dødsanmeldelser.

Dødeligheden.

Aar.	Middelfolke- mængde.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal af Døde.	Forhold pro mille.
1880	43 745	833	19.04
1879	42 619	832	19.52
1878	41 377	854	20.64
1877	37 645	824	21.88
1876	34 193	911	25.47
1876—1880	39 916	853	21.37
1871—1875	32 318	789	24.41
1866—1870	28 309	609	21.06

Veneriske Sygdomme udenfor Sygehus.

Sygdom.	Antal Behandlede.	Kjøn og Alder.				Sygdomsform paa Syphilis		
		Børn.		Voxne.		primær.	kon- stitutionel.	hereditær.
		Md.	Kv.	Md.	Kv.			
Syphilis	47	3	2	35	7	20	25	2
Gonorrhoe (Urethrit) ...	139	1	-	129	9	-	-	-

og mindre end Antallet i det foregaaende Aar (52). Af Dødsfald kjendes 5, ligesaa det mindste Antal i Aarene 1853—1880. —

Barselfeber anmeldtes 3 Gange af Lægerne, af Dødsfald kjendes 2. I det forløbne Femaar har der været en jævn Tilbagegang i denne Sygdoms Op-træden.

Vandkopper optraadte jævnt fordelt over det hele Aar, naar undtages August, hvori ingen Anmeldelse om denne Sygdom forekom.

Skarlagensfeber optraadte det hele Aar, naar undtages i Mai, da intet Tilfælde anmeldtes. De færreste Tilfælde anmeldtes midt i Aaret, flest Vinter og Høst. Det foregaaende Aar optraadte Sygdommen med omtrent samme Hyp-pighed.

Røde Hunde herskede det første Halvaar samt i Aarets 3 sidste Maa-neder. Da Sygdommen optraadte samtidig med Skarlagensfeber og tildels Mæs-linger og ofte med Fænomener, der gjorde Diagnosen tvivlsom, har det oftere været en Skjønssag, hvor man skulde henvføre Sygdommen.

Kighoste optraadte paa et enkelt Tilfælde nær i April i Aarets sidste Halvdel med stigende Antal for hver Maaned indtil December og fortsatte, om end med aftagende Udbredning, ogsaa i 1881.

Tilfældene af **diphtherisk Svælgbetændelse** optraadte spredte, baade hvad Tid og Sted angaar.

Strubehoste sees at have optraadt hyppigere i al Fald med større Døde-lighed end i de foregaaende Aar uden dog at antage epidemisk Udbredning.

Af **Lungebetændelse** anmeldtes 324 Tilfælde med 47 Dødsfald fra Byen, i Sygehuset indkom 57 Tilfælde og forefaldt 7 Dødsfald. Ialt kjendes 77 Dødsfald af denne Sygdom. Naar undtages Aaret 1875, da der anmeldtes 510

Tilfælde og 122 Dødsfald af denne Sygdom, har den ikke optraadt med saadan Hyppighed som dette Aar i en lang Aarrække.

Veneriske Sygdomme. Det oplyses, at Visitationen af og Kontrollen med de løsagtige Fruentimmer ved Politiets Imødekommen mod Geistlighedens Krav er bleven meget ufuldstændig; til 41 Visitationer er fremmødt 67 Fruentimmer. Indlæggelse i Sygehus har fundet Sted 17 Gange for Urethritis, 1 Gang for Condylomer og 1 Gang for Ulcus syphiliticum. Der findes i Bergen nu ingen Bordeller under Politiets Opsigt, hvorimod de mange Øludskjækningssteder og simple Spisekjældere med kvindelig Opvartning siges at have overtaget denne Slags Virksomhed (Sparre). (Se Tabellen paa foregaaende Side).

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede væsentlig **chroniske Sygdomme**¹⁾ hid sættes følgende Tabel:

	Opgivne Behandlede.	Antal Døde ²⁾ .	Mænd.		Kvinder.	
			Børn.	Voxne.	Børn.	Voxne.
Chronisk Rheumatisme	306	-	-	210	-	96
Fnat	16	-	2	7	-	7
Skurv	13	-	7	1	5	-
Kjertelsyge	37	3	19	2	13	3
Rachit	2	6	-	-	2	-
Simpel Meningit	6	25	-	4	-	2
Tuberkuløs Meningit	-	23	-	-	-	-
Svindst ³⁾	81	112	1	36	6	38
Kræft	16	21	-	8	-	8
Vatersot og Morbus Brightii	15	23	1	7	1	6
Blegsot og Anæmi	112	-	-	3	12	46
Menstruationsuordener	21	-	-	-	-	11
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	114	6	10	19	10	75
Ormesygdomme	28	-	4	2	19	1
Drankersygdomme	4	2	-	4	-	-

¹⁾ Efter Opgaver fra Sygehusene og fra 5 Læger. ²⁾ Ifølge de fra Lægerne til Sundhedskommissionen indkomne Dødsanmeldelser. ³⁾ Dødsfald af Svindst udgjør 14.1 pCt. af samtlige af Lægerne opgivne ved Sygdom forårsagede Dødsfald (794) og 20.2 pCt. af Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme (554).

Af obstetriciske Operationer udførtes paa Fødselsstiftelsen: 4 Tangforløsninger, alle med heldigt Udfald for Mødre, to ved utilstrækkelige, eller smertefulde Veer og to med Fare for Fosterets Liv; 3 Børn ilive, 1 døde 19 Dage gammelt af Pyæmi, udgaaende for Læsion af Baghovedet ved Tangen, der maatte anbringes i Tværvidden. 1 Vending ved Ansigtsleie og Fremfald af Navlesnoren med heldigt Udfald for Moderen; Barnet døde efter 1/2 Times Forløb. 3 Gange Udtrækning af Kroppen efter Hovedets Fødsel paa Grund af truende Asphyxi hos Føstret; et Barn døde 27 Timer gammelt, to

forbleve ilive; alle Mødre levende. 7 Gange Sprængning af Hinderne ved udslettet Modermund og Hovedet i Kaviteten af Bækkenet.

Udenfor Fødselsstiftelsen udførtes: 35 Tangforløsninger, 10 Vendinger, 2 Gange Udtrækning ved Bækkenendefødsel, 2 Efterbyrdsoperationer og 1 Embryotomi, hvilke Operationers Indikationer og Udfald ville sees af følgende Tabel (se Side 140).

Paa Fødselsstiftelsen forpleiedes 81 Barselkvinder, hvoraf 1 var tilbageliggende fra 1879, og 1 laa tilbage ved Aarets Slutning. Ingen døde. Liggedagens Antal var 1214. Tvillingfødsel forekom 2 Gange. Der fødtes 82 Børn (45 ægte og 37 uægte) af 80 Mødre.

Fødselsleierne vare:

1ste Isseleie	52
2det —	26
1ste Ansigtsleie	1
2det —	1
1ste Sædeleie	1
2det —	1

Ingen Børn vare dødfødte; 3 døde.

Antallet af **Fødte** og **Døde** er angivet efter de til det statistiske Centralbureau indsendte Opgaver over Døbte og Begravede:

	Fødte.	Døde				Dødfødte ²⁾ .	Omkomne	
		ialt.	0—1 Aar.	1ste Døgn ¹⁾ .	paa Barselseng.		ved ulykkelige Hændelser.	ved Selvmord.
Bergens Stadsfysik.	1517	833	192	11	2	62	10	2

¹⁾ Efter Dødfødteanmeldelserne. ²⁾ Ifølge Tabeller over Folkemængdens Bevægelse.

Overskudet af Fødte over Døde bliver saaledes 674 og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 54.8.

Døde paa Barselseng: Lægerne opgive Dødsårsagen for 3 Barselkvinder: for 2 Barselfeber og for 1 Barselkrampe.

De hyppigst opgivne **Dødsårsager** vare:

Dødsårsag.	Antal Dødsfald.
Lungesvindot	112
Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Krampe i Børnealderen, tils.	85
Lungebetændelse	77
Diarrhoe (akut) og Cholera nostras, tils.	50
Spedalskhed	37
Alderdomssvaghed	35
Akut Bronchit	31
Hjerneslag	27
Skarlagensfeber	27
Enterit, Gastro	24

De hygiæniske Forhold. Den samlede Længde af offentlige og private Kloaker var ved Aarets Udgang 80 902¹/₄ Alen, hvoraf 1 467 Alen anlagdes i 1880.

Af Sygehuse haves foruden Fødselsstiftelsen, Kommunens almindelige Sygehus og Sindssygeasyl, Rosenbergs private Sindssygeasyl, St. Jørgens Hospital for Spedalske, Pleiestiftelsen for Spedalske No. 1 og Lungegaardshospitalet.

Badeindretninger. Foruden Militæretatens Indretning for Søbade findes her kun et Bad med samme Bestemmelse. Ved Sygehusets Badeindretning leveredes følgende Antal Bade:

	Karbad.	Søbad.	Dampbad.	Hele Romerbad.	Halve Romerbad.	Graderet Styrt.	Kold Styrt.
Søgende fra Byen	9206	1931	1691	397	575	517	246
Sygehuspatienter	5666	-	1210	291	196	-	356

Om Byens Apotheker se den almindelige Beretning.

Fattigsygepleien. Følgende Tabel viser de for Fattigvæsenets Regning forpleiede eller behandlede Syge:

Behandlede.	Til-sammen.	Deraf		Til-sammen.	Deraf	
		Md.	Kv.		Md.	Kv.
I Hjemmet ¹⁾				510	162	348
Paa Sygehuset				395	188	207
Paa Arbeidsanstaltens Sygestuer:						
Tilbageliggende	57	36	21			
Indlagt	51	32	19			
Tilbageliggende ¹ / _i 1881	66	40	26			
Døde	15	11	4			
Udgaet helbredet	27	17	10			
				216	136	80
Af Sindssyge:						
I Byens Sindssygeasyl	49	22	27			
- Rosenbergs —	25	16	9			
- Møllendals —	8	2	6			
				82	40	42
				1203	526	677

¹⁾ Heri ikke medregnet de i de offentlige Stiftelser Behandlede.

Dødsaaarsager i Bergens By i 1880.

Fra 15—20 Aar.		Fra 20—30 Aar.		Fra 30—40 Aar.		Fra 40—50 Aar.		Fra 50—60 Aar.		Fra 60—70 Aar.		Fra 70—80 Aar.		Fra 80—90 Aar.		Fra 90—100 Aar.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	4	1	7	5	3	6	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	2	2	2	8	1	1	-	-
-	-	-	-	1	2	2	4	3	1	6	1	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	7	6	4	12	1	5	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	2	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	2	6	1	8	3	4	2	3	1	2	2	-	1	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	1	-	1	-	-
-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-

Fra 15-20 Aar.		Fra 20-30 Aar.		Fra 30-40 Aar.		Fra 40-50 Aar.		Fra 50-60 Aar.		Fra 60-70 Aar.		Fra 70-80 Aar.		Fra 80-90 Aar.		Fra 90-100 Aar.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	4	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	1	2	-	2	1	1	1	1	1	1	-	-	-
1	-	1	1	2	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	1	1	2	1	1	1	1	-	2	-	1	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
-	-	2	-	-	1	1	2	-	-	2	1	-	1	-	1	-	-
-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	2	4	3	8	4	5	6	5	9	3	5	-	2	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
4	7	12	14	10	10	6	9	3	8	7	5	1	4	-	-	-	-
1	1	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

(Forts.) Dødsårsag.	Sum.	Deraf ere:		Under 1 Aar.		Fra 1—5 Aar.		Fra 5—10 Aar.		Fra 10—15 Aar.	
		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		Tussis convulsiva	11	5	6	5	2	-	4	-	-
Vitia org. abdominis	5	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-
— — cerebri	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— — cordis	21	11	10	-	1	-	-	1	-	-	-
— — medul. spin.	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Causa mortis ignota	31	15	16	7	9	4	2	-	-	-	2
Submersio	2	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Suicidium	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	830	419	411	99	89	63	49	22	18	10	11

Fattigvæsenets Sygeudgifter i 1880 udgjorde ifølge Opgaver fra Stadsfysikus:

For Syge i Sygehuset	Kr. 33 392.05.
- — - Sindssygeasyler	- 32 787.93.
- — - Hjemmet	- 5 270.59.
- Kvinder i Fødselsstiftelsen	- 34.58.
- Jordemoderhjelp	- 20.00.
Arbejdsanstaltens Sygeudgifter	- 4 469.37.
Lægelønninger	- 3 215.00.

Tilsammen 79 189.52.

Følgende Tabel giver Oplysning om fattige Syge, Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommis- sioner. Antal Møder.	Vaccine- rede.	Rets- medicinske For- retninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Bergen	4	510	16	1359	4

Fra 15—20 Aar.		Fra 20—30 Aar.		Fra 30—40 Aar.		Fra 40—50 Aar.		Fra 50—60 Aar.		Fra 60—70 Aar.		Fra 70—80 Aar.		Fra 80—90 Aar.		Fra 90—100 Aar.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	1	-	-	-	
1	-	2	-	-	2	3	1	1	2	2	1	-	2	1	1	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-	2	-	
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	
16	15	35	21	30	29	34	28	38	34	39	39	22	46	8	24	1	

XIV. Nordre Bergenhus Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikt.	Tilsvarende Herred, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Amtet		143.00	86 208	13	39	37
1. Lærdal		28.90	7 066	1	4	5
	Lærdal	4.20	2 476	1	1	1
	Borgund	4.00	885	-	-	-
	Aardal	9.00	1 530	-	1	1
	Aurland	11.70	2 128	-	1	1
	Gaardene Frøningen med underliggende Brug og Thingestad af Fresviks Sogn (af Lekanger)	-	47	-	-	1
2. Lyster		12.30	5 723	1	2	2
	Lyster	7.20	3 614	1	1	1
	Jostedal	5.10	870	-	1	1
	Af Hafslø Sognene:					
	Urnæs	} ca. 0.00	265	-	-	-
	Joranger		467	-	-	-
	Fet		416	-	-	-
	samt Gaarden ytre Kroken af Solvorn Sogn		91	-	-	-

(Forts.) Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Debr. 1875.	Antal Læger.	Jordemøtre.	Hjælpe- vaccinater.
3. Indre Sogn	8.20	5 354	1	2	3
	Sogndal	5.10	3 632	1	-	-
	Hafslo Sogn		1 306	-	-	-
	Solvorn (undtagen Gaar- den ytre Kroken) af Hafslo Herred	ca. 3.10	416	-	-	-
4. Midtre Sogn	14.80	7 626	1	4	5
	Lekanger (med undtagelse af hvad der hører til Lærdals Distrikt)	4.20	2 272	-	-	-
	Balestrand	6.00	2 167	-	-	-
	Vik	4.60	3 187	1	-	-
5. Ytre Sogn	12.70	8 751	1	4	1
	Evindvik	3.00	3 014	-	1	-
	Utvær	1.70	1 500	-	-	-
	Ladvik og Brekke	2.90	2 044	1	1	-
	Klævold	4.70	1 597	-	-	-
	Bø Sogn af Hyllestad	0.40	596	-	-	-
6. Ytre Søndfjord	6.20	8 868	2	5	2
	Hyllestad (undtagen Bø Sogn)	1.00	1 918	-	-	-
	Askevold	1.60	3 138	-	-	-
	Ytre Holmedal	3.60	3 812	2	-	-
7. Indre Søndfjord	19.26	11 504	1	5	6
	Indre Holmedal	6.60	3 567	-	-	-
	Jølster	6.20	2 607	-	-	-
	Førde	6.26	5 330	1	-	-
8. Kinn	6.94	8 363	1	2	2
	Florø, Ladested	-	503	1	1	-
	Kinn	6.00	4 491	-	-	-
	Bremanger		2 058	-	1	1
	Vefring	0.94	1 311	-	-	1
9. Ytre Nordfjord	4.64	6 356	1	1) 3	1) 3
	Selø	2.70	4 680	1	2	2
	Rugsund Sogn af Davikens Herred	1.94	1 676	-	1	1
10. Nordfjordeidet	5.34	4 580	1	3	2
	Eid	3.48	3 014	1	-	-
	Daviken (undtagen Rugsund Sogn)	1.86	1 566	-	-	-

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Dcbr. 1875.	Antal Læger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
11. Gloppen	Gloppen	9.00	4 817	1	2	2
12. Indviken	13.28	7 200	1	3	4
	Homindal	1.72	1 699	-	1	1
	Indviken	5.30	3 006	1	1	2
	Stryn	6.80	2 495	-	1	1

¹⁾ i 1879.

Sundhedstilstanden¹⁾ omtales fra de fleste Distrikter som god, fra Lyster og indre Søndfjord som særdeles god; i indre og midtre Sogn forekom i første Halvaar mange akutte Brystsygdomme, og i ytre Sogn det hele Aar forskjellige epidemiske Sygdomme, især Lungebetændelse og Diarrhoe. Epidemier af videre Betydning forekom dog ikke i Amtet, skjønt Antallet af anmeldte Tilfælde og Dødsfald af Lungebetændelse var større end i noget af Aarene 1868—1879.

Dødeligheden*). Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste fem Aar og Gjennemsnitsdødeligheden i de tre sidste Femaar:

Aar.	Middelfolke- mængde.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal af Døde.	Forhold pro mille.
1880	88 175	1 220	13.88
1879	87 764	1 127	12.84
1878	87 293	1 327	15.20
1877	86 873	1 297	14.93
1876	86 394	1 305	15.10
1876—1880	87 300	1 264	14.48
1871—1875	86 465	1 333	15.48
1866—1870	86 331	1 778	14.80

*) Se Anmærkning under Akershus Amt.

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hid sættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (Side 150 og 151).

Typhoidfeber. I Lærdals Distrikt forekom den i Tønjums Herred, 4 Tilfælde paa den vestligste og 2 paa den østligste Gaard uden paaviselig Sammenhæng mellem dem. I indre Sogns Distrikt forekom Sygdommen samtidig paa 2 Gaarde i Kaupanger Sogn, hvortil Smitte antages bragt ved en Slægtning fra indre Holmedal. I midtre Sogn begyndte Sygdommen paa en Jægt, som havde været i Bergen og omliggende Egne; i Vedkommendes Hus smittedes 3 Personer; men videre gik Sygdommen ikke. I ytre Sogn fortsatte den sig fra

¹⁾ Fra Distriktslægen i ytre Nordfjords Distrikt er der for dette Aar ikke indkommet nogen Medicinalberetning; Oplysninger om Sygeligheden i dette Distrikt savnes derfor.

I Nordre Bergenhus Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne.	
	Behandlede.	Deraf Døde.														Tilfælde.	Dødsfald.
Typhoidfeber	108	13	108	25	13	18	6	10	4	6	9	2	7	7	1	108	13
Cerebrospinal-Meningit	6	4	6	-	-	2	1	-	1	-	-	1	-	-	1	6	4
Barsel-feber	22	8	22	2	2	1	-	2	3	3	-	4	2	-	3	24	10
Vandkopper	9	-	9	2	-	5	-	-	1	-	-	-	-	-	-	9	-
Skarlagensfeber	99	14	99	-	1	-	3	25	24	15	14	5	-	7	5	100	15
Røde Hunde	68	-	68	-	-	-	6	11	8	13	14	9	7	-	-	68	-
Mæslinger	31	-	31	-	-	-	-	-	7	10	12	-	1	1	-	31	-
Rosen	53	-	53	6	4	4	5	5	4	2	6	5	4	4	4	53	-
Kighoste	43	2	43	-	-	-	2	7	6	-	5	-	8	10	5	43	2
Diphtherisk Svælgbet.	3	2	3	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	2
Kusma	4	-	4	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4	-
Akut Bronchit.	657	11	657	62	66	97	62	83	36	34	45	28	48	46	50	659	13
Andre katarrh. Tilfælde																	
Lungebetændelse	360	55	360	19	20	34	69	67	39	26	12	6	21	30	17	365	60
Pleurit.	63	4	63	3	3	5	9	4	5	3	8	9	6	4	4	65	6
Gigtfeber	79	2	79	6	2	2	6	11	9	10	7	6	4	9	7	79	2
Diarrhoe (akut) } Cholera nostras }	244	10	244	21	18	21	18	8	21	22	37	24	19	24	11	245	11
Blodgang	15	-	15	1	-	-	5	-	-	-	-	1	3	-	5	15	-
Skjørbug	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-
Tilsammen	1865	125	1865	147	131	189	192	233	172	145	169	100	131	143	113	1878	138

(Forts.)	Fordeling paa Lægedistrikterne.																											
	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12					
	Lærdal.		Lyster.		Indre Sogn.		Midtre Sogn.		Ytre Sogn.		Ytre Søndfjord.		Indre Søndfjord.		Kinn.		Ytre Nordfjord.		Nordfjord-eldet.		Gloppen.		Indviken.					
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.		
Typhoidfeber	6	-	-	-	3	2	5	-	12	-	6	2	2	-	12	-	-	-	-	-	11	1	27	3	24	5		
Cerebrospinal-Meningit	-	-	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Barselseber	1	-	-	-	1	1	1	-	2	2	1	-	1	-	4	3	-	-	1	1	8	2	4	1	-	-		
Vandkopper	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-		
Skarlagensfeber	-	-	-	-	1	1	-	-	9	-	3	-	2	-	33	5	-	-	17	4	29	4	6	1	-	-		
Røde Hunde	-	-	-	-	6	-	-	-	29	-	14	-	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-		
Mæslinger	-	-	-	-	-	-	-	-	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-		
Rosen	2	-	-	-	5	3	-	9	-	1	2	-	5	-	-	-	2	-	7	-	17	-	-	-	-	-		
Kighoste	-	-	-	-	2	-	22	1	-	-	-	-	-	-	18	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-		
Diphtherisk Svælgbet.	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-		
Kusma	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Akut Bronchit	42	2	13	-	64	2	22	2	69	-	31	1	46	1	49	3	-	-	48	1	126	-	149	1	-	-		
Andre katarrh. Tilfælde																												
Lungebetændelse	44	9	48	5	32	6	46	6	42	9	31	6	7	-	61	15	-	-	17	2	33	2	4	-	-	-	-	-
Pleurit	4	1	7	1	6	-	7	1	4	-	6	1	6	1	4	-	-	-	5	-	12	1	4	-	-	-	-	-
Gigtfeber	8	-	6	-	4	-	7	-	2	1	1	-	6	-	5	1	-	-	11	-	11	1	18	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut)	12	1	10	1	23	2	4	-	35	3	17	1	5	1	19	1	-	-	45	1	32	-	43	-	-	-	-	
Cholera nostras																												
Blodgang	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjørbug	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	119	13	92	9	147	14	118	10	244	16	126	11	77	3	230	31	-	-	157	10	287	13	281	8	-	-	-	-

Beregning ikke indkommen.

1879 i Evindvik med nogle faa Tilfælde paa Gaarden Halland og blev importeret til Gaarden Brandanger i samme Herred fra Bergen. I Utværs Herred viste den sig ved Stokkevaag, og til Ladevik indførtes den i Oktober fra Bergen ved hjemvendende Arbeidere. I ytre Søndfjord optraadte den i Hyllestad og i Gudalen, paa hvilket sidste Sted en Mand 14 Dage, før han blev syg, havde været paa Strilelandet ved Bergen i Begravelse efter en Datter, død af Typhus. 4 vare idethele syge. I indre Søndfjord forekom 2 sporadiske Tilfælde, et i Bøgstad, hvor en Gut, som kom fra Bergen, angrebes strax efter Hjemkomsten, det andet i Førde hos en Mand, som kom syg hjem fra Exercerpladsen Ulven ved Bergen, hvor han ofte havde været inde i Teltet hos en typhussyg Kammerat, før denne blev indlagt paa Sygehus. I Nordfjordeidet optraadte Sygdommen først paa Strandstedet Nordfjordeidet hos en Handelskarl, som netop var hjemkommen fra en Forretningsreise i Gloppen, hvor han i længere Tid havde haft Ophold i et smittet Hus; dernæst angrebes en Kone, hvis Mand havde sin nærmeste Familie netop paa samme Gaard, hvor Handelskarlen var bleven smittet, og med hvilken de stode i hyppigt Samkvem. De næste Tilfælde optraadte i Juli i et Hus, hvor der Aaret iforveien havde været Typhus. Under Desinfektionen med Svovlsyrling havde Datteren dengang, af Frygt for, at hendes bedste Klædningsstykker skulde tage Skade af Røgningen, bortgjemt dem, deriblandt de Tørklæder, som hun havde baaret i det Bryllup, hvori Familien da fik Smitten; Pigen og hendes 2 Brødre angrebes denne Gang. I Gloppen vedvarede en Epidemi i Henden fra 1879 i Januar, Februar og Marts, og hermed stod ogsaa en Epidemi paa Lotsberg i Forbindelse. At faa Spiren til Sygdommen ganske udryddet vil have sin Vanskelighed, da Vaaningshusene ligge sammenhobede i større Klynger paa de forskjellige Gaarde med Gjødsele- og Affaldsdynger rundt omkring, ligesom der er sørget daarligt for Adgang til rent Drikkevand. Den værste Anstødssten for Antagelsen af almindelige Sundhedsforskrifter har været den lange Afstand, som man har fundet nødvendig at fastsætte for Henlæggelsen af Gjødsele og Affald fra Vaaningshus, da der er indvendt derimod, at Besværet nu for Tiden vil blive altfor stort, hvis Bestemmelsen skal efterleves, at Eienomsforholdene ere saadanne, at Beboerne ofte ikke eie Grunden om sine egne Huse og saaledes ville faa altfor lang Vei at gaa med Affaldet. Et vigtigt Fremskridt vil derfor Udskiftning blive (Paus). I Indvikens Distrikt fortsatte Sygdommen sig med 4 Tilfælde fra 1879. Desuden indførtes i Januar Smitte til et Brug i Hornindalen fra Norddalen i Søndmøre ved en syg Tilreisende, ialt angrebes 6 af Husets 7 Beboere. I Juni—Juli opstod 2 Tilfælde i Utvikens Sogn efter Besøg fra Hoplandsgaardene i Utviken i Gloppens Distrikt, som var smittet i 1ste Kvartal. I Oktober angrebes en Skolelærer, som i September—Oktober havde holdt Omgangsskole paa Hoplandsgaardene, og strax efter optraadte Sygdommen paa ny paa disse.

Skarlagensfeber forekom i Evindvik og Ladevik i ytre Sogns Distrikt. 9 Tilfælde behandlede; men da der i Sommerens Løb kom et usædvanligt stort Antal purulente Otiter under Behandling, er der Grund til at antage, at Sygdommen var mere udbredt. I ytre Søndfjords Distrikt forekom der samtidig med røde Hunde en let Epidemi af Skarlagensfeber med spredte Tilfælde i Aske-vold. I December smittedes 2 Børn i Askevold fra Vefring i Kinns Distrikt. 2 Tilfælde i indre Søndfjord vare rimeligvis smittede fra Vefring i Kinns Distrikt. I Nordfjordeidets Distrikt optraadte den i 2 Epidemier, en i Juli i Lefdal, indført fra Sunelven i Søndmøre, og en i November i Daviken uden paaviselig Smitte. Til Gloppens Distrikt indførtes den ude fra Havkysten ved en ikke selv angreben Kvinde, som var i et Bryllup, og i hvis Hjem Sygdommen skal have hersket. En enkelt Person, som boede 1 Mil fra de angrebne Huse, antages at have faaet Smitten i Kirken, hvor hun sad i Stol

med Folk fra det smittede Sted. I Indvikens Distrikt iagttoges Sygdommen alene i Oldens Sogn. Om Vaaren skal der i Bygden have forekommet Sygdomstilfælde med Halsonde og Hudafskalling. En epidemisk Angina af 1—3 Ugers Varighed iagttoges samtidig med Sygdommen; mest hos Børn.

Rosen herskede hele Aaret i Indvikens Distrikt; 17 Tilfælde kom under Behandling. Udbredningen syntes at foregaa udover Fjorden; nogle Tilfælde vides at være opstaaede umiddelbart efter Besøg til Sted, hvor Sygdommen havde været. Saaledes kom en Pige hjem fra Stryn, hvor Sygdommen forekom, til Indviklen og blev syg paa samme Dag; efter Samkvem med hende angrebes to andre paa samme Gaard (ikke i samme Hus), og efterhaanden bleve flere angrebne i denne Del af Distriktet, uden at det var muligt at udfinde Sammenhængen mellem Tilfældene.

Mæslinger forekom i flere smaa Epidemier i ytre Sogns Distrikt.

Røde Hunde herskede udbredt i indre Sogns Distrikt. I ytre Sogns Distrikt forekom de i Klævolds, Ladeviks og Evindviks Herreder. Kun faa kom til Behandling. I ytre Søndfjord optraadte de i Sommermaanederne over den største Del af Distriktet. I Indvikens Distrikt herskede Sygdommen i første Halvaar, fornemlig i Stryn.

Kighoste optraadte i Ladvik i ytre Sogns Distrikt, indført fra Masfjorden. Siden forekom Sygdommen ogsaa i Evindvik. Den var i Almindelighed let og blev ikke anmeldt. I Gloppens Distrikt iagttoges et fra Bergen indført Tilfælde.

Lungebetændelse var meget udbredt. I Lysters Distrikt optraadte den om Vaaren, især i Haf slo og Gaupne og mest hos Mænd, om Høsten især i Fortun og mest hos Kvinder og Børn. I indre Sogns Distrikt var Sygdommen hyppig i Aarets første Halvdel; men nogen Smitte kunde ikke paavises. Fra midtre Sogn anføres, at den ikke paa mange Aar har været saa udbredt som i indeværende. For 34 Tilfældes Vedkommende mener Distriktslægen, at de om nogle Aar let kunde blive taget til Indtægt for Smittetheorien, medens det virkelige Forhold var følgende: af alle 34 forekom kun 2 i samme Hus, hvor en Pige paa 7 Aar blev tilseet 13de Marts og Moderen 18de April nogle Dage hen i Sygdommen; men Moderen maatte ofte om Natten i den letteste Paaklædning stille med Datteren; hun havde for 10 Aar siden havt Lungebetændelse og har senere været svagelig. Alle 34 Tilfælde forekom paa Gaarde, som enten ligger i Solbakken eller udsat for stærk Sno og Vind. «Vore Bønder gaa omtrent ens klædt baade ude og inde, i Hede og Kulde; under Arbeidet i Solen, som vistnok staar lavt paa Himmelen, men alligevel varmer godt midt paa Dagen mod det skraa Fjeld, kommer Vedkommende i Sved; naar Solen gaar ned, bliver Kulden stærk, intet Yderplag tages paa, det svedende Legeme bliver stærkt afkølet, der indfinder sig Kuldegysninger, og Lungebetændelsen er der. Barnet kommer fra Skolen omtrent Klokken to, gaar sig sved i Solen paa Hjemturen, leger ude en Stund efter Solens Nedgang og bliver sygt. Paa Steder, som ere udsatte for Vind og Sno, bliver det utilstrækkelig beskyttede Legeme gjennemblæst, og den kolde, i hurtig Bevægelse værende Luft træffer Lungerne direkte under Indaadningen med det Resultat, at Sygdommen opstaar hos dertil disponerede Individuer» (H. Meyer). Fra ytre Sogn heder det, at Sygdommen utvivlsomt var smitsom, idet flere angrebes i samme Hus, og at den optraadte hos Naboer, som havde deltaget i de Syges Pleie, og igjen forplantede Sygdommen til Andre inden sit Hus (Thorsen). Fra ytre Søndfjord, hvor Sygdommen var den almindeligste af de akutte Sygdomme, berettes, at Afkøling efter Sved i Regelen blev angivet som Aarsag. Fra Nordfjordeidets Distrikt anføres, at Sygdommen synes at staa i et bestemt Aarsagsforhold til kolde østlige Vinde.

Akut Diarrhoe og Blodgang. I Lærdals Distrikt forekom i Januar

Liste over forskellige væ-

	Ialt opgivne.		Børn.		Voxne.		Antal af anmeldende Læger.	1		2	
	Tilfælde.	Dødsfald.	Md.	Kv.	Md.	Kv.		Lærdal.		Lyster.	
								Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Chronisk Rheumatisme	133	-	-	-	52	62	9	4	-	12	-
Fnat	60	-	17	15	9	13	8	1	-	-	-
Skurv	4	-	1	1	-	-	3	-	-	-	-
Kjertelsyge	61	-	26	18	2	3	10	8	-	11	-
Rachit	24	1	15	9	-	-	9	1	-	4	-
Simpel Meningit	15	9	5	2	4	4	7	-	-	-	-
Tuberkuløs Meningit	3	3	2	-	1	-	3	-	-	1	1
Svindstot	143	58	5	6	64	55	11	19	6	9	6
Kræft	52	32	-	-	26	17	11	6	3	9	5
Vatersot og Morbus Brightii	37	18	-	6	14	15	9	8	2	5	4
Blegsot og Anæmi	445	-	6	32	40	323	11	52	-	45	-
Menstruationsuordener	68	-	-	1	-	68	10	6	-	6	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	599	4	10	26	248	283	11	28	1	47	-
Ormesygdomme	77	-	22	33	14	6	9	13	-	1	-
Drankersygdomme	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-

flere Tilfælde af tildels blodig Diarrhoe i Aardal. I Lysters Distrikt angrebes alle Beboere af en Gaard i Fortun i November af Cholera nostras, hvorpaa Sygdommen ved en Tjenestepige førtes til en Plads under en anden Gaard; 7 angrebes i Alt. I ytre Sogns Distrikt forekom Diarrhoe hele Aaret rundt som smaa Husepidemier, tildels med hyppige, blodige Udtømmelser. I ytre Søndfjords Distrikt optraadte Blodgang i to Husepidemier og nogle spredte Tilfælde. Denne Sygdom pleier oftest at hemsøge de fattigste Familier. I Daviken i Nordfjordeidets Distrikt optraadte en meget ondartet liden Husepidemi af Cholera nostras i Juni Maaned; Udtømmelserne vare tildels blodige.

Veneriske Sygdomme udenfor Sygehus.

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Antal Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.					
			1		2	3	7	8
			Lærdal		Lyster.	Indre Sogn.	Indre Søndfjord.	Kinn.
			Tilf.	Dødsf.	Tilfælde.	Tilfælde.	Tilfælde.	Tilfælde.
Syphilis	8	1	6	¹⁾ 1	-	-	2	-
Gonorrhoe	10	-	1	-	1	6	-	2

¹⁾ Hereditær Syphilis, 1 Md., 0—1 Aar gl.

sentlig chroniske Sygdomme.

Fordeling paa Lægedistrikterne.																			
3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
Indre Sogn.		Midtre Sogn.		Ytre Sogn.		Ytre Søndfjord.		Indre Søndfjord.		Kinn.		Ytre Nordfjord.		Nordfjord-eidet.		Gloppen.		Indviken.	
Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
-	-	10	-	-	-	16	-	11	-	13	-	-	-	19	-	34	-	14	-
6	-	-	-	3	-	10	-	20	-	3	-	-	-	-	-	8	-	9	-
2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
15	-	6	-	2	-	2	-	2	-	-	-	-	-	5	-	2	-	8	-
-	-	1	-	-	-	2	-	4	1	2	-	-	-	1	-	2	-	7	-
-	-	3	-	4	4	2	1	1	1	3	3	-	-	1	-	1	-	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
27	8	3	3	3	3	12	8	8	3	18	5	-	-	9	2	21	5	14	9
4	3	1	-	7	6	4	2	4	4	4	3	-	-	5	2	5	3	3	1
3	1	5	3	4	4	5	1	3	2	-	-	-	-	3	1	-	-	1	-
128	-	63	-	8	-	23	-	16	-	8	-	-	-	23	-	57	-	22	-
-	-	3	-	8	-	3	-	9	-	3	-	-	-	8	-	11	-	12	-
39	-	35	1	23	-	30	-	50	-	26	-	-	-	56	-	145	-	120	2
8	-	3	-	13	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	25	-	11	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Ovenstaaende Tabel giver Oplysning om endel af Lægerne behandlede væsentlig chroniske Sygdomme.

Ormesygdomme. Springorm og Spolorm («Makkebøl») synes at være overmaade hyppige i Indvikens Distrikt; Befolkningen er tilbøielig til at sætte sine dyspeptiske Tilstande i Forbindelse med dem; der bruges derfor en hel Del ormdrivende Midler, særlig Reinfanfæ. Ogsaa under Lægens Behandling af Typhoidfebertilfælde indsmugles Ormefæ i Patienten ved indtrædende Underlivsmerter.

I et Tilfælde af **Cirrhosis hepatis** med dødelig Udgang i ytre Søndfjord blev der paa en 35 aarig Mand i Løbet af 5 Aar gjort 60 Paracenteser, hver Gang med Udtømmelse af 1—1½ Bøtte Fluidum. Manden levede i den ynkeligste Fattigdom og havde ikke andet til Kost end Sild, Poteter, Vasvelling, meget sjelden en Mundfuld Melk og aldrig Kjød.

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning.

Ytre Sogns Distriktslæge anfører følgende: Af de fra Asylerne i Bergen hjemhørende Sindssyge trives alle med Undtagelse af En, som atter maatte indsendes, noksaa godt, deriblandt specielt to, som Rosenbergs Asyl udleverede under Protest fra Lægen og Kontrolkommissionen; de ere lidt efter lidt bragte til at følge ordentlig Husskik og deltage tildels i lettere Arbejder, og det synes i det Hele taget, at Opholdet i Pleiernes Familie, den tilvante Kost og de hjemlige, kjendte Forholde under forstandigt Tilsyn virker beroligende og velgjørende paa disse Uhelbredeliges Tilstand. Det synes at være en Sag af ikke ringe Betydning for Amternes Økonomi og for disse Ulykkelige selv, at de udtages af Asylerne og anbringes til Forpleining blandt Fremmede, men forøvrigt under de Livsforhold, hvormed de ere opvoxede og tilvante. Det er for mig utvivlsomt, at

Døde af Svindsot i Forhold til Dødsfald af andre Sygdomme.

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsårsager				Forhold i pCt.	
	ialt.	af Svindsot.	af epidemi- ske Syg- domme.	af ikke epidemi- ske Syg- domme.	til samtlige opgivne Døds- årsager.	til Dødsfald af ikke epidemi- ske Syg- domme.
Lærdal.....	36	6	13	23	16.6	26.1
Lyster.....	37	6	9	28	16.2	21.4
Indre Sogn.....	45	8	14	31	17.8	25.8
Midtre —.....	30	3	10	20	10.0	15.0
Ytre —.....	58	3	16	42	5.2	7.1
Ytre Søndfjord.....	52	8	11	41	15.4	19.5
Indre —.....	26	3	3	23	11.5	13.0
Kinn.....	54	5	31	23	9.3	21.7
Flørø.....	2	-	1	1	-	-
Landdistrikt.....	52	5	30	22	9.6	22.7
Ytre Nordfjord.....	(2)	-	-	(2)	-	-
Nordfjordeidet.....	43	2	10	33	4.7	6.1
Gloppen.....	34	9	13	21	26.5	42.9
Indviken.....	42	5	8	34	11.9	14.7
Nordre Bergenhus Amt..	459	58	138	321	12.6	18.1
Deraf i Flørø.....	2	-	1	1	-	-
— - Landdistrikt.....	457	58	137	320	12.7	18.1

Asylbehandlingen, naar den udstrækkes flere Aar over den Tid, da det tydeligt har vist sig, at det enkelte Tilfælde er uheldeligt, ligefrem virker skadeligt og derfor bør ophæves for alle de Sindssyge, hvis Tilstand paa nogen Maade gjør Ophold hos Private muligt (Thorsen). I Indvikens Distrikt misbruges Aareladninger fremdeles i Sindssygdomme. Særlig staar med Hensyn til Sindssygdommes Behandling en gammel Aarelader i Stryn i stort Ry, endog udenfor Distriktet.

Af **obstetriciske Operationer** opgives udførte af Læger: 18 Tangforløsninger, 4 Vendinger, 2 Udtrækninger ved Bækkenendefødsel og 1 Udtagelse af Efterbyrden. Indikationer og Udfald sees af omstaaende Tabel:

Endvidere udførtes 4 Perforationer ved Bækkensneverhed, alle med heldigt Udfald for den Fødende, nemlig: 1) ved Ansigtisleie og fremfalden, pulslos Navlesnor; Extraktion med Kranioklast. 2) En paa sidstkommande Hoved af et forraadnet Foster. 3) To ved indkilet Hoved, som var ubevægeligt for Tangen og kun kunde ekstraheres, efter at hele Lacunar var borttaget; Kroppens Extraktion var ligeledes vanskelig i det ene Tilfælde.

Ialt udførtes saaledes 30 obstetriciske Operationer, hvoraf 2 i Lærdals, 4 i Lysters, 4 i indre, 4 i midtre og 2 i ytre Sogns Distrikter, 3 i ytre Søndfjords, 5 i Kinns, 1 i Nordfjordeidets, 4 i Gloppens og 1 i Indvikens Distrikter. En Kone, 20—30 Aar gammel, døde uforløst med Fosteret i Tverleie. Jorde-

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.			Vending.						Udtrækning ved Bækkenendefødsel.						Efterbyrdsoperation.
	Mødre.		Børn.	Mødre.			Børn.			Mødre.			Børn.			Mødre.
	levende.	lev.	døde.	lev.	døde.	uopg. Udf.	lev.	døde.	uopg. Udf.	lev.	døde.	uopg. Udf.	lev.	døde.	uopg. Udf.	levende.
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	1 ¹ 13(14)	1 ¹ 9	5	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
Bækkensneverhed	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselkrampe	1	-	1	1	-	-	² 1	-	-	(1)	-	-	-	³ 1	-	-
Blødning og Placenta prævia ..	-	-	-	1	³ 1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Misfoster	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	¹ 1	-	-	¹ 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilbageholdelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tilsammen	17	11	7	3	1	1	1	2	1	1 (2)	-	-	-	2	-	1
	17	18		2			5			1			2			1

¹) En 1ste Tvilling; 2den Tvilling forløst ved Vending (se Vending). ²) Tvillingfødsel: 1ste ved Udtrækning, 2den ved Vending.

³) Dødsårsag: besværlig Fødsel.

moderen hentedes først 3 Døgn efter Vandets Afgang og kunde ikke udføre Vending. Læge budsendtes; men Konen døde før hans Ankomst.

Antallet af **Fødte** og **Døde** er angivet efter de til det statistiske Centralbureau indsendte Opgaver over Døbte og Begravede:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde				Død- fødte ²⁾ .	Omkomne	
		ialt.	0—1 Aar.	1ste Døgn ¹⁾ .	paa Barsel- seng.		ved ulykke- lige Hæn- delser.	ved Selv- mord.
Lærdal	206	105	17	2	1	7	1	-
Lyster	174	78	14	1	1	11	3	-
Indre Sogn	180	89	18	-	1	4	1	-
Midtre —	239	112	20	-	1	4	6	-
Ytre —	225	111	16	1	4	11	2	-
Ytre Søndfjord	249	139	22	-	1	18	7	-
Indre —	305	112	21	-	2	7	1	-
Kinn	228	135	16	2	5	9	21	1
Florø	22	9	3	-	-	-	-	-
Landdistrikt	206	126	13	2	5	9	21	1
Ytre Nordfjord	179	117	17	-	3	5	7	-
Nordfjordeidet	121	61	8	1	-	2	1	-
Gloppen	135	76	6	1	1	10	2	-
Indviken	200	85	15	1	3	10	3	1
Nordre Bergenhus Amt	2441	1220	190	10	23	97	55	2
DerafiFlorø	22	9	3	-	-	-	-	-
— -Landdistrikt	2419	1211	187	10	23	97	55	2

¹⁾ og ²⁾ Se Anmærkning under Akershus Amt.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1221 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 49.9.

Døde paa Barselseng. Lægerne meddele Oplysning om 15, hvoraf 4 døde efter besværlig Forløsning, 1 af Næseblødning og 10 af Barselfeber. Af de efter besværlig Forløsning døde, var en uforløst.

De hyppigste **Døds**saarsager vil sees af Tabellen paa næste Side.

Veirliget. Vaaren kom paa flere Steder tidlig, var mild og tør, Sommeren var varm og tør i enkelte Distrikter, i andre regnfuld, Høsten kold og regnfuld. Udbyttet var som et Middelsaars, Poteterne led dog paa flere Steder af Tørraa-denhed, og Frugtavlen mislykkedes.

Levemaade og hygieeniske Forhold. Lærdals Distrikt afgiver

Dødsaaarsager.

Dødsaaarsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Länd- distrikterne.
Lungebetændelse	60	-	60
Svindstot	58	-	58
Alderdomssvaghed	38	-	38
Kræft	32	-	32
Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen	16	1	15
Spedalskhed	15	-	15
Skarlagensfeber	15	-	15
Typhoidfeber	13	-	13
Organisk Hjertesygdom	12	-	12

Følgende Tabel giver Oplysning om fattige Syge, Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Amt og Lægedistrikt.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommis- sioner. Antal Møder.	Vaccine- rede.	Rets- medicinske For- retninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	12	769	42	2333	9
Lærdal	1	101	2	222	2
Lyster	1	77	5	85	-
Indre Sogn	1	uopgivet	3	191	4
Midtre —	1	84	4	218	-
Ytre —	1	95	5	259	-
Ytre Søndfjord	1	62	5	291	-
Indre —	1	61	4	324	2
Kinn	1	124	3	334	-
Ytre Nordfjord			uopgivet		
Nordfjordeidet	1	20	3	123	-
Gloppen	1	98	1	142	-
Indviken	1	47	7	144	1

aarlig et stort Antal Emigranter til Amerika. Hele Bygder i Wisconsin og Minnesota ere befolkede fra Aurland, Aardal og Lærdal. Disse Folk bevare dog Kjærligheden til sit forrige Hjem, og man ser ikke faa af dem komme hjem til kortere eller længere Besøg. Selv om de i Amerika mest have levet sammen med Landsmænd, have de dog af de Fremmede lært at sætte Pris paa et bedre Stel. Naar de nu komme i Besøg til sine hjemmевærende Slægtninge, som maa-
ske før deres Udvandring stod langt over dem i Velstand og ydre Pyntelighed, kunne de ikke længere trives ved det hjemlige Stel. Uagtet de som velkomne Gjester ere blevne indlogerede i Husets bedste Stue, kan man se dem selv forret-

tende Gulvask, Afstøvning osv., ligesom de beklage sig over den Mangel paa Renlighed og Pyntelighed i Madstellet, som de nu opdage i Hjemmet. En saadan Udtalelse af deres Ligemænd eller en saa talende Demonstration mod Husmoderens Stel, som at en yngre Søster kommer hjem som Gjest og selv maa foretage Gulvask, virker langt mere end alle Lægens Forelæsninger (Møinichen). — I midtre Sogn spores Fremgang i godt Stel baade af Folk og Dyr, men saa langsomt, at den ikke er nævneværdig fra Aar til Aar. I de 12 Aar, hvori Distriktslægen har været paa Stedet, kan der derimod mærkes betydelig Forandring til det bedre især hos yngre Folk; de Gamle forandre ikke lettelig sine Anskuelse, men gaa i Graven med den faste Forvisning, at Alt var bedre i gamle Dage, selv om Kreaturerne om Vaaren maatte løftes paa Baasen. — Udskiftningen i ytre Søndfjord er Hygiænen til god Hjælp, thi derved spredes de tætpakkede Gaardstun mere og mere, saaat baade Luft- og Lystilgangen bliver bedre og Søleriet om Husene mindre. De rene Uaar paa Fiskeriet, man har havt i det sidste, har kuet den økonomiske Evne saa langt ned som muligt, og var ikke Tarveligheden og Folkets Flid saa stor, som den er, vilde visselig Mangelen blive uudholdelig. Fattigudgifterne ere ogsaa uforholdsmæssig store og Betleriet meget udbredt, særlig blandt Kystbeboerne (Torp). I Jølster i indre Søndfjord spores ikke liden Fremgang i Sundhedsvæsenet, og der anvendes mere Flid paa Indredningen af nye Vaaningshuse. Husfliden er større dér samt i Viksdalen end i Førdes og indre Holmedals Fjorddistrikter. — I Gloppens Distrikt ere Boligerne daarlige, byggede af Planker med Bordklædning udenpaa. Røgstuer er endnu almindelige. Naar Ild tændes, maa Dør og Ljøre sættes oppe, men oftest stænges disse, før Ilden er udbrændt, for at beholde noget af Varmen, og dette er da rimeligvis Aarsagen til de mange Øienkatarrher. — I Indvikens Distrikt foregaar Udskiftningen fremdeles væsentlig i den indre Del, hvor dens Værd synes mest erkjendt; de største Fremskridt i allersidste Tid synes at være foregaaet i nedre Del af Olden og i Opstryn. Renlighed i Huset tør dog fremdeles staa høiest i Indvikens Prestegjeld.

Florø Sygehus har ikke været i Virksomhed efter Vaarsildfiskets Ophør.

Badehuse. 3 private Indretninger for Sø-, Styr og Karbad findes i indre Sogn.

Om Amtets Apothek se den almindelige Beretning.

XV. Romsdals Amt.

Fladeindhold, Indbyggerantal, Lægedistriktsinddeling, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade-	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
		indhold i norske □ Mil.					
Amtet	114.70	117 220	19	1	64	57
1. Vestre Søndmøre.	6.70	10 718	1	-	5	6
	Vanelven	2.60	2 615	-	-	-	-
	Herø	1.60	2 729	1	-	-	-
	Sandø		2 487	-	-	-	-
	Ulvsten	2.50	2 887	-	-	-	-

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatører.
2. Indre Søndmøre	9.60	7 353	1	-	3	3
	Volden	6.10	5 548	1	-	-	-
	Hjørendfjord	3.50	1 805	-	-	1	1
3. Østre Søndmøre	17.20	6 404	1	-	6	6
	Stranden	3.50	2 351	1	-	2	2
	Norddalen	9.30	2 337	-	-	2	2
	Sunnelven	4.40	1 716	-	-	2	2
4. Ørskog	6.90	9 983	1	-	4	5
	Ørskog	2.70	3 781	1	-	2	2
	Skodje	1.60	2 738	-	-	1	1
	Vestnæs	2.60	3 464	-	-	1	2
5. Nordre Søndmøre	2.20	13 726	3	-	9	6
	Aalesund, Kjøbstad	-	5 603	3	-	-	-
	Borgund	1.40	5 381	-	-	-	-
	Harham	0.80	2 742	-	-	-	-
6. Ytre Romsdal	6.50	12 971	2	-	7	6
	Molde, Kjøbstad	-	1 672	2	-	1	1
	Bolsø	2.20	3 803	-	-	1	1
	Bud	1.10	2 095	-	-	2	1
	Akerø	1.10	2 228	-	-	1	1
	Sandø	0.20	736	-	-	1	1
	Frænen	1.90	2 437	-	-	1	1
7. Indre Romsdal	17.80	10 852	1	-	5	5
	Gryten	8.00	3 052	-	-	2	2
	Eid	2.00	684	-	-	-	-
	Fold	1.60	996	-	-	1	1
	Veø	1.60	2 570	1	-	1	1
	Næsset	6.20	3 550	-	-	1	1
8. Søndre Nordmøre	5.71	20 040	4	1	10	7
	Christianssund, Kjøbstad	0.11	8 251	4	-	4	-
	Kværnæs	2.80	6 541	-	-	3	3
	Fredø og Grip	0.40	1 529	-	-	2	2
	Øre	1.90	2 449	-	-	-	1
	Strømsnæsset	0.50	1 270	-	-	1	1
9. Sundalen	15.80	6 269	1	-	5	5
	Sundalen	9.20	2 302	1	-	2	2
	Øksendalen	4.30	1 329	-	-	2	2
	Tingvold	2.30	2 638	-	-	1	1

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
10. Surendalen		17.75	9 472	3	-	5	3
	Stangvik	3.70	2 929	1	-	2	1
	Surendalen	7.20	3 135	2	-	2	1
	Rindalen	6.40	2 772	-	-	1	1
	Bøfjordens og Torjuls- vaagens Bygdelaag af Halse Herred	0.45	686	-	-	-	-
11. Nordre Nordmøre		8.45	9 432	1	-	5	5
	Edø	2.20	2 865	-	-	-	1
	Tustern		1 339	-	-	-	1
	Aure	5.20	3 906	1	-	-	2
	Halse (undt. Bøfjordens og Torjulsvaagens Bygdelaag)	1.05	1 322	-	-	-	1

Sundhedstilstanden opgives fra de fleste Distrikter som tilfredsstillende; fra Sundal anføres den at have været mindre god paa Grund af stærk Optraeden af Skarlagensfeber og Kighoste, førstnævnte Sygdom samt Typhoidfeber var heller ikke ualmindelig i andre Distrikter af Nordmøre og i Romsdals Fogderi.

Dødeligheden¹⁾. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste fem Aar og Gjennemsnitsdødeligheden i Femaarene:

Aar.	Middelfolke- mængde.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal af Døde.	Forhold pro mille.
1880	124 021	1 550	12.49
1879	122 609	1 505	12.27
1878	120 919	1 789	14.79
1877	119 412	1 867	15.63
1876	117 944	1 860	15.77
1876—1880	120 981	1 714	14.17
1871—1875	114 299	1 752	15.31
1866—1870	108 062	1 623	15.01

¹⁾ Se Anmærkningen under Akershus Amt.

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hid sættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (Side 164 og 165).

Typhoidfeber. I vestre Søndmøre forekom 4 Tilfælde i Ulfsten samtidig i forskellige Familier, der boede et Stykke fra hverandre, men havde deltaget i samme Bryllup. Et femte Tilfælde optraadte 3 Uger senere i en af de angrebne Familier. I indre Søndmøre vare Tilfældene Fortsættelse af Epidemien Aaret forud paa Søvig i Kilefjorden og Løvig i Dalefjorden. I østre Søndmøre optraadte 17 Tilfælde i ytre Dal og 2 i Norddalen. De Tilfælde, som optraadte i ytre Dal, skrev sig sandsynlig fra Gaarden Rellingen Norddalen. Her blev en gammel Bygning, hvori der 1878 behandledes Typhoidfeberpatienter, nedrevet i

November 1879. En af Arbeiderne, der var fra ytre Dal, reiste syg hjem, en Broder, der blev sendt i hans Sted, kom ogsaa syg hjem, hvorpaa Sygdommen udbredte sig til Husets øvrige Befolkning, idethele 6 Individuer. Lægen kom først til Kundskab herom 26de Januar 1880. Skolelæreren i ytre Dal med Hustru, der som Jordemoder havde sin Gang i ovennævnte Familie, reiste i Julen til Hornindal, hvorved Smitten blev overført dertil, idet Lærerens Hustru blev liggende syg, medens han selv kom tilbage midt i Januar 1880 og ved Hjemkomsten ligeledes blev syg; Sygdommen blev paa det første Sted fuldstændig hemmeligholdt indtil ovennævnte Dato. Ved nærmere Undersøgelse samme Dag fandtes den udbredt til en Husmandsplads under Gaarden Storaas, hvor ligeledes næsten hele Familien, 1 Voxen og 3 Børn, vare syge. Den holdt sig nu i ytre Dal til Slutningen af August udelukkende paa Gaarden ytre Dal, foruden de nævnte Tilfælde under Storaas. Paa ytre Dal herskede Mangel paa Renlighed, og i en af Familierne tilsidesattes ganske Forskrifterne med Hensyn til Exkrementernes Behandling. I Marts kom en Fisker syg hjem til Norddalen, og i September indtraf et Tilfælde paa Rellingen, hvilket det dog ved Isolation lykkedes at holde begrændset. I Ørskog kom en Mand syg hjem fra Fisket og smittede tvende yngre Sødskende, ligesom en Mand, der havde tilset den første Syge, før hans Sygdom erkjendtes som Typhoidfeber, ogsaa angrebes heraf. I nordre Søndmøre indtraf 12 lette og sporadiske Tilfælde uden Dødsfald. I ytre Romsdal indtraf et Tilfælde i Frænen, senere i Juli og August 6 i Bod og 2 i Hustad samt i September igjen et Tilfælde i Bod, uden at Smitteforholdene for disse kunde udredes. I indre Romsdal forekom en til 3 Husmandspladse under Vø Prestegaard begrændset Epidemi fra Marts til Juni, nogen udenfra kommende Smitte til den først angrebne Plads, hvor 8 Mennesker boede i en liden Stue under fattige og daarlige Vilkaar, kunde ikke paavises. 3 andre Tilfælde optraadte isolerede uden kjendt Smittearsag. I søndre Nordmøre vedblev den i det foregaaende Aar begyndte Epidemi i Kværnæs og optraadte desuden med et Par isolerede Tilfælde i Torjulsfjorden og paa Fiskeværst Sveggen ved Smitte fra Skibsmandskab. I Christiansund forekom kun sporadiske Tilfælde, de fleste ved Smitte fra Skibsmandskaber eller Fiskeridistrikterne. Samtlige Syge bleve indlagte paa Sygehuset. I Surendal vedblev indtil April en i Rindalen Aaret forud begyndt Epidemi; mod Slutningen af Aaret indtraf et Par Tilfælde i ytre Stangvik, som gav Anledning til en liden lokal Epidemi, der strakte sig ind i Aaret 1881. Sygdommen var sandsynlig opstaaet ved Smitte, ved en fra Lofoten hjemkommen Sømand, der paa Forsommeren havde været behandlet for Typhoidfeber paa Sygehus i Lofoten, hvor hans Klæder efter Sigende skulde været blevne desinficerede før Afreisen. Han var Broder til den først Angrebne og boede ved Hjemkomsten sammen med ham. I nordre Nordmøre forekom i Aarets Begyndelse en begrændset Epidemi paa en Gaard i Aure ved Smitte fra Kjørsvigbøgen, hvortil Sygdommen igjen var kommen fra Aure under Epidemien i 1879; i Edø Herred optraadte flere Tilfælde, der stode i Forbindelse med hverandre.

Børnekopper. I ytre Romsdal behandledes paa Amtssygehuset en Lods, som havde paadraget sig Smitten under Lodsning af et engelsk Fartøi, hvor der var Børnekopper ombord.

Skarlagensfeber. I ytre Romsdal indtraf i Januar 5 Tilfælde i Bolso strax udenfor Molde, (antagelig ved Smitte fra indre Romsdal -- Langfjorden). — I Mai forekom 3 Tilfælde i Molde, hvor Smitten skrev sig fra Tøi efter et Barn, der for 2 Aar siden havde havt Sygdommen, hvilket Tøi ikke havde været vadsket eller desinficeret, og som var sendt det først angrebne Barn. I Juni forekom et Par Tilfælde paa en Gaard i Frænen, og 2 voxne Piger, som i et Bryllup havde været sammen med Folk fra denne Gaard, bleve angrebne paa Riksfjord i Akerø. I indre Romsdal var Skarlagensfeber Aarets almindeligst

I Romsdals Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne.		I	
	Behandlede.	Deraf Døde.														Tilfælde.	Dødsfald.	Sendmøre Fogderi til Bergens Stift.	
																		Tilf.	Dødsf.
Typhoidfeber	148	13	148	25	13	25	10	18	5	14	4	5	2	16	11	148	13	42	-
Barselseber	41	9	41	4	2	7	11	2	3	1	2	2	5	-	2	43	11	9	3
Børnekoper	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Vandkopper	37	-	37	-	3	2	9	8	4	1	2	-	-	7	1	37	-	10	-
Skarlagensfeber	456	58	456	48	50	35	36	15	53	28	22	31	61	57	20	456	58	-	-
Røde Hunde	140	-	140	1	3	19	26	24	5	8	3	2	10	26	13	140	-	86	-
Rosen	99	-	99	3	5	2	10	14	7	10	12	10	5	11	10	99	-	55	-
Kighoste	62	5	62	1	1	-	2	7	2	2	5	-	32	9	1	62	5	2	1
Diphtherisk Svælgbet.	86	1	86	9	10	5	10	11	4	2	2	4	11	10	8	86	1	20	1
Strubehoste	6	3	6	1	1	-	1	-	-	1	1	-	1	-	-	7	4	3	2
Kusma	40	-	40	4	12	4	3	12	5	-	-	-	-	-	-	40	-	13	-
Akut Bronchit	1590	10	1590	155	168	175	154	132	122	108	84	96	139	110	147	1590	10	650	1
Andre katarrh. Tilfælde																			
Lungebetændelse	352	35	351	47	26	39	46	47	31	15	14	6	27	24	29	354	37	179	19
Pleurit	147	4	147	13	9	8	19	9	15	14	16	8	13	12	11	147	4	100	3
Gigtfeber	103	5	103	10	3	12	15	8	12	11	7	6	7	8	4	103	5	61	3
Diarrhoe (akut)	559	16	558	34	47	34	35	30	47	67	59	88	39	34	44	559	16	268	5
Cholera nostras																			
Blodgang	34	-	34	5	8	-	1	7	-	2	1	4	4	-	2	34	-	1	-
Tilsammen	3901	159	3899	360	361	368	388	344	315	284	234	262	356	324	303	3906	164	1495	38

(Forts.)	II		Fordeling paa Lægedistrikterne.																						
			1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		
	Romsdal og Nordmøre til Trondhjems Stift.		Vestre Sendmøre.		Indre Sendmøre.		Østre Sendmøre.		Ørskog.		Nordre Sendmøre.		Ytre Romsdal.		Indre Romsdal.		Søndre Nordmøre.		Sundal.		Surendal.		Nordre Nordmøre.		
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Df.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Df.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.
Typhoidfeber	106	13	5	-	2	-	19	-	4	-	12	-	10	4	14	2	57	3	-	-	11	3	14	1	
Barsel-feber	34	8	1	1	1	1	-	-	2	-	5	1	4	3	1	1	21	2	3	1	-	-	5	1	
Børnekopper	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vandkopper	27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	20	-	-	-	-	-	7	-	
Skarlagensfeber	456	58	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	6	126	19	199	19	85	11	-	-	25	3	
Røde Hunde	54	-	8	-	3	-	-	-	-	-	75	-	-	-	2	-	52	-	-	-	-	-	-	-	
Rosen	48	-	4	-	6	-	3	-	6	-	32	-	10	-	5	-	23	-	5	-	2	-	3	-	
Kighoste	60	4	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	34	-	26	4	-	-	-	-	
Diphtherisk Svælgbet.	66	-	-	-	1	1	-	-	-	-	19	-	2	-	-	-	63	-	-	-	1	-	-	-	
Strubehoste	4	2	-	-	2	1	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	
Kusma	27	-	-	-	-	-	-	-	2	-	11	-	-	-	-	-	25	-	-	-	2	-	-	-	
Akut Bronchit	940	9	38	-	84	-	21	-	37	-	470	1	141	4	38	2	621	1	67	-	37	2	36	-	
Andre katarrh. Tilfælde																									
Lungebetændelse	175	18	7	1	19	4	25	3	16	2	112	9	29	5	13	1	96	4	21	4	6	1	10	3	
Pleurit	47	1	10	-	17	-	9	2	11	1	53	-	1	-	-	-	34	-	4	-	1	-	7	1	
Gigtfeber	42	2	13	-	-	-	7	-	9	1	32	1	3	-	6	-	30	1	-	-	2	1	1	-	
Diarrhoe (akut)	291	11	23	-	30	1	6	1	26	-	183	3	35	1	7	2	221	5	15	3	5	-	8	-	
Cholera nostras																									
Blodgang	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	27	-	5	-	-	-	1	-	
Tilsammen	2411	126	109	3	165	8	90	6	113	4	1018	17	258	24	212	27	1526	36	231	23	67	7	117	9	

Liste over forskellige væ-

	Ialt opgivne.		Børn.		Voxne.		Antal af anmeldende Læger.	I		II		1	
	Tilfælde.	Dødsfald.	Md.	Kv.	Md.	Kv.		Søndmøre Fogderi (Bergens Stift).	Romsdals og Nordmøre Fogderier (Trondhjems Stift).	Vestre Søndmøre.			
										Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Chronisk Rheumatisme	319	-	2	1	166	150	16	167	-	152	-	30	-
Fnat	46	-	18	13	10	5	12	19	-	27	-	2	-
Skurv	4	-	-	-	2	2	3	2	-	2	-	-	-
Kjertelsyge	168	3	60	67	7	17	15	64	-	104	-	-	-
Rachit	24	1	15	9	-	-	8	5	-	19	1	2	-
Simpel Meningit	12	7	3	4	5	-	11	6	4	6	3	-	-
Tuberkuløs Meningit	22	19	6	10	2	4	13	6	5	16	14	1	1
Svindot	258	72	7	5	88	116	18	74	31	184	41	4	2
Kræft	72	37	2	-	25	41	13	22	10	50	27	6	4
Vatersot og Morbus Brightii	80	13	4	3	44	26	15	20	5	60	8	1	1
Blegsot og Anæmi	574	1	21	44	16	491	18	262	-	312	-	37	-
Menstruationsuordener	114	-	-	-	-	114	15	48	-	66	-	3	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	1121	15	41	34	402	540	18	580	3	541	12	73	1
Ormesygdomme	80	-	33	30	8	9	13	29	-	51	-	1	-
Drankersygdomme	1	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-

forekommende Sygdom, navnlig i 1ste Halvaar som Fortsættelse af Epidemien fra det foregaaende Aar. Den fremtraadte især paa den nordlige Side af Langfjorden og ved Erisfjorden, eller omtrent fra Grændsen af Veø mod Bolsø (Nesjestranden) lige op til Eikisdalsvandet paa den ene Side, og tvertover Tiltreidet i Næssel indtil Tingvoldsfjorden (Meisalstranden) paa den anden; paa Sydsiden af Langfjorden forekom den i Vistdalen (i Næssel) samt paa Gaarden Herje i Veø og senere, navnlig i November, paa Dalegaardene i Mittetdalen (i Veø). Sygdommen ledsagedes ofte af større Hævelser i Halskjertlerne med Abscesdannelse, undertiden med betydelig Mortification af Bindevæv og Hud. I Forbindelse dermed forekom ogsaa hyppig Øreflod. Ikke sjelden viste sig tillige under Sygdommen en heftigere Irritation, snart af Luftveiene, snart af Tarmkanalen, navnlig af katarrhalsk Form, ofte temmelig langvarig. Hist og her kom Vatersot som Eftersygdom, men i Regelen med Udgang i Helbredelse. I Christiansund — søndre Nordmøre Distrikt — har Skarlagensfeber hersket i flere Aar. I Sommer- og Høstmaanederne har den antaget Karakter af en meget udbredt Epidemi. De i Sommerens Løb behandlede Tilfælde vare samtlige godartede, et større Antal, især paa «Indlandet», ere ikke komne under Behandling. I Sundals Distrikt forekom Sygdommen i Tingvold. Der har rimeligvis været flere Tilfælde end anført, især hos Voxne, hvor den nemlig i de fleste Tilfælde viste sig som Halsaffektion med ubetydeligt Ildebefindende i et Par Dages Tid, uden at der kom noget Udslet. Da der paa enkelte Gaarde viste sig en afgang Uvilje mod Af-

sentlig chroniske Sygdomme.

Fordeling paa Lægedistrikterne.

2		3		4		5		6		7		8		9		10		11	
Indre Søndmøre.		Østre Søndmøre.		Ørskog.		Nordre Søndmøre.		Ytre Romsdal.		Indre Romsdal.		Søndre Nordmøre.		Sundal.		Surendal.		Nordre Nordmøre.	
Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
12	-	11	-	6	-	108	-	51	-	7	-	74	-	7	-	6	-	7	-
-	-	2	-	-	-	15	-	-	-	7	-	16	-	2	-	-	-	2	-
2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
15	-	-	-	7	-	42	1	19	-	2	-	65	2	7	-	9	-	2	-
1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	16	1	1	-	2	-	-	-
2	1	1	1	1	1	2	1	-	-	1	1	4	1	-	-	1	1	-	-
-	-	2	2	-	-	3	2	1	1	3	2	5	5	2	1	3	3	2	2
9	5	3	3	11	5	47	16	22	6	3	-	129	24	6	1	19	8	5	2
9	3	2	-	3	1	2	2	9	5	4	1	15	6	6	4	1	1	15	10
3	1	-	-	9	2	7	1	6	3	4	-	44	4	4	1	2	-	-	-
48	-	6	-	7	-	164	-	63	-	13	-	172	-	31	-	12	-	21	1
26	-	3	-	1	-	15	-	13	-	5	-	35	-	8	-	2	-	3	-
78	-	32	1	35	-	362	1	89	2	25	1	308	4	26	2	51	-	42	3
22	-	-	-	2	-	4	-	7	-	5	-	30	-	-	-	8	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-

sondring, antages de lettere Tilfælde ikke at være anmeldte. De første Tilfælde viste sig i Februar paa Tingvoldseidet, hvor den indskrænkedes til et Par Gaarde med underliggende Pladse. I Juni optraadte den omtrent samtidig paa søndre og nordre Side af Tingvoldfjorden i den Del, som grændser til Næssets Prestegjeld af indre Romsdal. Paa nordre Side af Fjorden blev den i August spredt adskillig udover ved en Skrædder og en Skomagergut, der begge havde ondt i Halsen uden Udslet og ikke havde søgt Læge. Hvor de under Udøvelsen af sit Haandværk kom hen, fik Børnene Skarlagensfeber. Sygdommen optraadte tildels meget ondartet, tildels meget mildt. I nordre Nordmøre forekom Sygdommen som en direkte Fortsættelse af Epidemien i 1879. De fleste Tilfælde forekom paa Tustero, nogle enkelte Tilfælde i Aure og paa Edø.

Røde Hunde forekom i vestre Søndmøre i Juli og August som en udbredt Epidemi i Søvde Annex og senere ogsaa paa andre Steder i Distriktet; i indre Søndmøre behandlede faa; men der skal i Løbet af Sommeren have været mange Tilfælde. I Aalesund var Sygdommen temmelig udbredt i den 1ste Halvdel af Aaret. I Christianssund optraadte den samtidig med Skarlagensfeber, Side om Side i samme Familie. Der er flere Exempler paa, at Børn, der kort forud havde gennemgaaet røde Hunde, fik alvorlig Skarlagensfeber og omvendt.

Kighoste optraadte som en begrændset Epidemi i søndre Nordmøre paa nogle Gaarde i Kværnæs. Fra Sundal meddeles, at Sygdommen i Marts indførtes til Sundalsøren med et Par Børn, der kom fra Trondhjem. Den spredte sig

Veneriske Sygdomme

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Kjendte Dødsfald.	1		2		3
			Søndmøre Fogderi (Bergens Stift).		Romsdals og Nordmøre Fogderier (Trondhjems Stift).		Vestre Søndmøre.
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.
Syphilis	60	2	13	-	47	-	3
Gonorrhoe (Urethrit) ..	112	-	26	-	86	-	2

hurtig udoover Sundal og derfra til Øksendal. Da Sygdommen ikke havde gaaet paa 11 Aar, var der en hel Del Angrebne deraf (enkelte Gaarde gik dog aldeles fri); men den optraadte mildt. —

Lungebetændelse angives at være optraadt i stærk Grad i østre Søndmøre. Den forekom spredt i Stordalen, Stranden og Norddalen, sjældent med mere end en angreben paa samme Gaard. En Læge i Christianssund, der har behandlet 36 Tilfælde af Lungebetændelse, anfører, at største Delen af disse vare katarrhalske. Hele Høsten havde han ikke behandlet nogen croupøs Lungebetændelse, hvad der var usædvanligt, medens katarrhalsk Lungebetændelse blandt Voxne ellers var meget sjelden paa dette Sted. (R. Brodtkorb).

Om **Gigtfeber** i Ørskoug anfører Distriktslægen, at der iaar behandledes et større Antal Syge end almindeligt, idet Sygdommen ellers er sjelden der; det anføres, at paa Gaarden Beite i Slettebygden i Skodje optraadte Sygdommen med fuldkommen typiske og heftige Symptomer hos 4 Sødskende i Alderen 13—nogle og 20 Aar. En 13aarig Gut døde af Hjertefeil. Gaarden ligger isoleret, nogle hundrede Fod op i Dalens Solside, maaske noget vindhaardt Vaaningshuset efter Forholdene tæt og velbygget og renslig holdt, Grunden tørt heldende Berg. Distriktslægen anfører fra sin Virksomhed som Kommunalæge i Vaage i Vinteren 1871—72 at have seet flere af Befolkningen lige ved eller i Nærheden af Vaagevandet angrebne af Gigtfeber, der optraadte med særdeles overensstemmende typiske Symptomer hos alle de angrebne, og mindst i et om ikke 2 Huse bleve tvende af Beboerne angrebne, saaat Tanken henledes paa en miasmatiske Oprindelse. (C. A. Randers).

Veneriske Sygdomme. Ovenstaaende Tabel giver Oplysning om de udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe.

Fnat siges at være i temmelig høj Grad udbredt i østre Søndmøres Distrikt.

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning.

Af **obstetriciske Operationer** udførtes af Læger 47 Tangforløsninger, 7 Vendinger, 1 Udtrækning ved Sædeleie, 6 Efterbyrdsløsninger, 1 Perforation og 2 Exviscerationer. Af Operationerne udførtes 7 i vestre, 3 i indre, 1 i østre Søndmøre, 3 i Ørskog, 10 i nordre Søndmøre, 5 i ytre, 3 i indre Romsdal, 23 i søndre Nordmøre, 2 i Sundal, 1 i Surendal, 6 i nordre Nordmøre. Operationernes Indikationer og Udfald for Mødre og Børn sees af Tabel Side 170. Perforationen foretoges ved stor Bekkensnevrhed (Conjugata vera 2¹/₂—3"). Konen ilive. De udførte Exviscerationer foretoges i begge Tilfælde ved forsømte Tverleier; den ene Kone, som

udenfor Sygehus.

Fordeling paa Lægedistrikterne.

4	5	6		7	8	9	10	11	
Ørskog.	Nordre Søndmøre.	Indre Romsdal.		Indre Romsdal.	Søndre Nordmøre.	Sundal.	Surendal.	Nordre Nordmøre.	
Tilfælde.	Tilfælde.	Tilfælde.	Dødsfald.	Tilfælde.	Tilfælde.	Tilfælde.	Tilfælde.	Tilfælde.	Dødsfald.
2	8	6	1	1	36	3	-	1	1
-	24	3	-	1	75	-	6	1	-

Døde af Svindsot.

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsårsager				Forhold i pCt.	
	ialt.	af Svindsot.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.	til samtlige opgivne Dødsårsager.	til Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme.
Vestre Søndmøre	22	2	3	19	9.1	10.5
Indre —	27	5	8	19	18.5	26.3
Østre —	24	3	6	18	12.5	16.7
Ørskog	33	5	4	29	15.1	15.9
Nordre Søndmøre	62	16	17	45	25.8	35.5
Aalesund	50	14	15	35	28.0	40.0
Landdistrikt	12	2	2	10	16.7	20.0
Ytre Romsdal	78	6	24	54	7.7	11.1
Molde	50	3	12	38	6.0	7.9
Landdistrikt	28	3	12	16	10.7	18.7
Indre Romsdal	46	-	27	19	-	-
Søndre Nordmøre	124	24	36	88	19.3	27.3
Christianssund	105	24	30	75	22.8	32.0
Landdistrikt	19	-	6	-	-	-
Sundal	51	1	23	28	1.9	3.5
Surendal	27	8	7	20	29.9	40.0
Nordre Nordmøre	43	2	9	34	4.6	5.9
Romsdals Amt	537	72	164	373	13.4	19.3
Deraf i Byer	205	41	57	148	20.0	27.7
— - Landdistrikt	332	31	107	225	9.3	24.3

¹⁾ Heri medregnet 17 Døde paa Reknæs Pleiestiftelse for Spedalske.

var næsten døende ved Lægens Ankomst, døde 10 Timer efter (Dødsårsag Dys-toki); den anden Fødende blev ilive. —

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.				Vending.				Udtrækning ved Sædeleie.				Efterbyrdsoperation.	
	Mødre.		Børn.		Mødre.		Børn.		Mødre.		Børn.		Mødre.	
	levende.	døde.	levende.	døde.	levende.	døde.	levende.	døde.	levende.	døde.	levende.	døde.	levende.	døde.
Utilstrækkelige Veer, langsom Fødsel	39	¹⁾ 2	34	7	4	²⁾ 1	1	4	1	-	-	1	-	-
Vemangel og Absces i Bækkenhule	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hypertrofisk foranliggende Modermundlæbe	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	3	-	2	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Barselkrampe	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Timeglasformig Sammentrækning og Blødning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
Sammenvoxning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Tilsammen	45	2	37	10	6	1	1	6	1	-	-	1	6	-
	47		47		7		7		1		1		6	

¹⁾ Dødsårsag: Blødning 1, Barselfeber 1. ²⁾ Nephritis med eclamptisk Anfald.

Antallet af Fødte og Døde vil sees af følgende Tabel, angivet efter de af Presterne til det statistiske Centralbureau indsendte Opgaver over Døbte og Begravede:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde				Død- fødte ²⁾ .	Omkomne	
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn ¹⁾ .	paa Barsel- seng.		ved ulykke- lige Hæn- delser.	Selv- mord.
Vestre Søndmøre . . .	301	143	23	1	3	10	7	-
Indre — . . .	236	78	12	2	3	9	7	1
Østre — . . .	154	75	10	1	2	3	-	1
Ørskog	292	119	15	1	1	12	4	2
Nordre Søndmøre . .	481	173	36	3	1	15	14	-
Aalesund	229	73	14	2	1	3	9	-
Landdistrikt	252	100	22	1	-	12	5	-
Ytre Romsdal	388	204	32	4	3	16	9	1
Molde	48	52	7	2	-	1	1	-
Landdistrikt	340	152	25	2	3	15	8	1
Indre Romsdal . . .	289	147	26	1	1	6	11	1
Søndre Nordmøre . .	685	314	63	8	9	25	23	4
Christianssund . . .	342	162	38	4	4	18	6	3
Landdistrikt	343	152	25	4	5	7	17	1
Sundal	160	87	7	-	1	4	5	-
Surendal	243	104	10	-	1	13	2	-
Nordre Nordmøre . .	252	106	6	2	1	9	8	-
Romsdals Amt . . .	3 481	1 550	240	23	26	122	90	10
Søndmøre Fogderi . .	1 122	477	75	6	9	46	22	3
Nordmøre og Roms- dals Fogderier . . .	1 740	790	106	9	12	54	52	1
Deraf i Byer	619	283	59	8	5	22	16	3
— - Landdistrikt . .	2 862	1 267	181	15	21	100	74	7

¹⁾ og ²⁾ Se Anmærkning under Akershus Amt.

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1.931 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100: 44,5.

Døde paa Barselseng. Lægerne meddele Oplysning om 16, hvoraf 11 døde af Barselfeber, 1 af Blødning, 1 af Barselmani, 1 af Vatersot med eclamp-tiske Anfald og 2 efter besværlig Forløsning.

De hyppigste Dødsarsager vil sees af Tabellen paa næste Side.

Veiriget. Vinteren var mild, og Vaaren kom tidlig, men sidste Halvdel af Mai og Juni bragte Kulde, der saagodtsom ødelagde al Frugt. Sommeren og Høsten var varm og Aarsudbyttet godt, Poteterne tog Skade af Raaddenhed. I Slutningen af Oktober kom Vinteren med et Slag og senere streng Kulde. Torske-fiskeriet gav godt Udbytte; men Sommersildfisket mislykkedes ganske.

Dødsaaarsager.

Dødsaaarsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Land- distrikterne.
Svindсот	72	41	31
Skarlagensfeber	58	17	41
Lungebetændelse	37	15	22
Kræft	37	11	26
Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen	32	5	27
Spedalskhed	29	17	12
Chronisk Gastrit	15	6	9
Typhoidfeber	13	2	11
Hjerneslag	13	6	7
Barselfeber	11	2	9

Følgende Tabel giver Oplysning om fattige Syge, Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Amt og Lægedistrikt.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommis- sioner. Antal Møder.	Vaccine- rede.	Rets- medicinske For- retninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	12	1193	40	3567	10
Vestre Søndmøre	1	52	2	254	-
Indre —	1	23	4	237	-
Østre —	-	11	1	161	-
Ørskog	-	32	2	242	1
Nordre Søndmøre	2	¹⁾ 428	⁴⁾ 2	653	-
Ytre Romsdal	2	²⁾ 62	4	390	3
Indre —	1	31	3	229	-
Søndre Nordmøre	2	³⁾ 370	8	785	1
Sundal	1	59	9	77	1
Surendal	1	75	3	293	-
Nordre Nordmøre	1	50	2	246	4

¹⁾ Deraf 409 Sygdomstilfælde i Aalesund. ²⁾ Deraf 25 i Molde By. ³⁾ Deraf omtrent 300 fattige Syge i Christianssund. ⁴⁾ Desuden «fere» Møder i Aalesunds Sundhedskommission.

Hygiæniske Forhold og Levemaade. Fra østre Søndmøre anføres, at Grønsager vinde mere Indpas i Husholdningen. Boligerne roses som lyse og luftige, til daglig Brug benyttes Røgstue med Kogeovn, medens der ved Siden findes opført den saakaldte «Laan», det vil sige en toetages Bygning, der dog mest benyttes til Opbevaring af Klæder. Kvinderne bruge lidet Undertøi, de fleste gaa uden Underbenklæder; Mændenes Dragt er god og hensigtsmæssig. Som en god Skik over hele Distriktet nævnes, at hver Morgen blive alle Seng-

klæder hængt ud i det Frie og udluftede; det samme Beboelsværelse benyttes sjelden baade Sommer og Vinter, saa at den ene Halvdel af Huset staar tomt, medens den anden benyttes (E. Thesen). Fra Christianssund bemærkes, at Drikfærdigheden er betydelig aftagen, efterat Brændevinsbolaget er oprettet. Det maa dog bemærkes, at dette falder sammen med de daarlige Tider og den knappe Fortjeneste.

Amtet har 3 Sygehuse, nemlig Aalesunds Bys Sygehus, Romsdals Amts Sygehus i Molde og Reknæs Pleiestiftelse for Spedalske.

Om Amtets Apotheker se den almindelige Beretning.

XVI. Søndre Thronhjems Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Amtet	¹⁾ 143.75	116 804	39	2	43	30
1. Trondhjems Stads- fysikat	Trondhjem, Kjøbstad	0.26	22 152	19	2	10	-
2. Strinden ²⁾	5.90	13 356	5	-	4	4
	Strinden	2.70	7 879	5	-	1	1
	Kløbbu	1.90	1 548	-	-	1	1
	Bynæsset	0.60	2 046	-	-	2	2
	Leinstranden	0.40	1 091	-	-		
	Budviken	0.30	792	-	-		
3. Selbu	Selbu	19.60	5 633	1	-	2	-
4. Røros	17.90	5 428	2	-	2	3
	Røros med Bergstaden } Røros	12.30 } 12.30 }	1 903 1 635	2 -	- -	1 -	2 -
	Aalen	5.60	1 652	-	-	1	1
	Den Del af Tolgen, der hører til Røros Prestegjeld		238	-	-	-	-

¹⁾ eller 18 339 □ Kilometer. ²⁾ Distriktslægen er bosat i Trondhjem.

(Forts.) Lægedistrikt.	Tilsvarende Herred, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
5. Guldal		23.35	14 255	2	-	4	6
	Melhus	1.94	3 160	-	-	-	-
	Høilandet	1.21	1 247	-	-	-	-
	Horg	2.30	2 445	-	-	-	-
	Støren	5.60	2 756	2	-	uopgivne	Bopæle.
	Soknedalen	3.30	1 980	-	-	-	-
	Singsaas	5.40	1 757	-	-	-	-
	Holtaalen	3.60	910	-	-	-	-
6. Opdal		20.70	5 133	1	-	3	2
	Opdal	18.90	4 311	1	-	2	1
	En Del af Rennebu (søndenfor Vangsgraven) Anm. Til Opdals Lægedistrikt hører derhos Indset, Annex(1.50 □ M. med 573 Indb.) til Kvikne af Hedemarens Amt, hvorefter Lægedistriktet indbefatter	1.80	822	-	-	1	1
		22.30	5 706	-	-	-	-
7. Orkedal		14.40	15 617	3	-	6	5
	Børsen	2.00	3 711	-	-	2	1
	Orkedal	4.00	6 574	3	-	2	2
	Meldal	4.60	3 427	-	-	1	1
	Rennebu (den til Opdals Distrikt hørende Del fraeregnet)	3.80	1 905	-	-	1	1
8. Hitteren		7.30	8 421	1	-	2	2
	Hitteren	7.30	4 469	-	-	1	1
	Frøien		3 952	-	-	1	1
9. Hevne	Hevne	9.00	4 799	1	-	2	2
10. Ytre Fosen		7.70	8 768	2	-	2	3
	Bjugn	3.80	4 190	-	-	1	1
	Ørlandets Hovedsogn Af Ørlandet og Fossunds Sogn (af Aafjord)	1.00	3 175	2	-	1	1
		2.90	1 403	-	-	-	1
11. Indre Fosen		6.30	7 009	1	-	3	3
	Stadsbygden	2.10	1 901	-	-	1	-
	Rissen	3.30	3 837	1	-	1	1
	Værnæs Sogn af Ørlandet	0.90	1 271	-	-	1	2
12. Nordre Fosen		11.40	6 471	1	-	3	-
	Bjørnør	6.40	4 237	1	-	2	uopg.
	AaHovedsogn af Aafjord	5.00	2 234	-	-	1	-

Sundhedstilstanden var i de fleste Distrikter nogenlunde god, men betegnes fra Strindens, Opdals, indre og nordre Fosens Distrikter som slettere end det foregaaende Aar. Antallet af opgivne Tilfælde af epidemiske Sygdomme er noget større end i 1879, hvilket væsentlig beror paa en større Udbredning af Typhoidfeber, røde Hunde, Kighoste, Lungebetændelse og Pleurit. Antallet af opgivne Tilfælde og Dødsfald af katarrhalske Sygdomme (henholdsvis 3 591 og 40) er større end for noget af Aarene 1868—79.

Dødeligheden¹⁾. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste fem Aar og Gjennemsnitdødeligheden i de tre sidste Femaar:

Aar.	Middelfolkemængde.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1880	122 477	1 944	15.87
1879	121 926	1 786	14.65
1878	120 546	1 881	15.60
1877	119 081	2 199	18.46
1876	117 580	2 059	17.42
1876—1880	120 322	1 953	16.23
1871—1875	114 438	2 014	17.60
1866—1870	110 764	1 807	16.31

¹⁾ Se Anmærkning under Akershus Amt.

Typhoidfeber. I Trondhjem forekom 37 Tilfælde, (i 1879 114), de fleste (22) som sædvanlig i September og Oktober. Paa Sygehuset behandledes ialt 58 for Sygdommen, idet de allerfleste i Byen Angrebne indlagdes sammesteds og desuden mange fra Strinden og andre Kommuner. I Striuden forekom 78 Tilfælde mod 25 i 1879. De første viste sig i Begyndelsen af Januar i en Klynge Huse — Lademoen eller Rørvigstranden — der ligger lige ved en af Trondhjems Forstæder, nedre Baklandet, hvormed Færdselen er meget livlig, idet en stor Del af Trondhjems Arbejderbefolkning har sin Bolig der. Sygdommen havde saameget lettere for at udbrede sig, som mange af Husene laa paa fugtig Grund og vare overfyldte, hvortil kom Benyttelse af daarlige Brønde uagtet strengt Forbud og Tillaasning. Sygdommen udbredte sig ogsaa i Nærheden af den nævnte Grænd, men opnaaede i Løbet af Aaret sin største Udbredelse i Hommelvig i Malviks Sogn, hvor der findes et Par Fabrikker samt Oplagssted for Merakerbanen med temmelig stor Arbeidsstok saavel af Jernbane- som andre Arbeidere. Til Sygdommens heftige Udbredning bidrog antagelig i Begyndelsen Benyttelse af Vand fra en liden Bæk, som sandsynlig var inficeret ved Tilsig. 2 Tilfælde forekom i Klæbbu Prestegjeld og 2 i Leinstrandens Annex. I Selbu Distrikt iagttoges 4 Tilfælde, hvoraf 2 i den Grænd, hvor Sygdommen forekom i 1879. I Guldals Distrikt optraadte Sygdommen spredt og uden paaviselige Smitteforhold. I Orkedalen udbredt Sygdommen i August paa Orkedalsøen og varede til Aarets Slutning, men kun i enkelte Huse, hvor rigtignok næsten alle bleve smittede. Paa Hiteren forekom i Aarets første 4 Maaneder en begrændset Epidemi. I Hevne forekom 32 Tilfælde, fornemmelig i 1ste og 2det Kvartal. Sygdommen begyndte den 15de Januar blandt Arbeidere, som rengjorde og oppudsede et indtil da i flere Aar kun delvis beboet Hus; der blev efter Sigende udbragt et helt Hestelæs med Filler, Halm, Mos og Smuds. Nogen Smitte andetstedsfra kunde ikke paavises. 5 af 7 Arbeidere angrebes nogenlunde samtidigt. De Syge bragtes til sine Hjem, og i et af disse smittedes efterhaanden 5 Personer. Fra samme Sted

I søndre Trondhjems Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne.	
	Behandlede.	Deraf Døde.														Tilfælde.	Dødsfald.
Typhoidfeber	254	31	254	44	20	16	35	35	19	11	7	22	22	13	10	257	34
Cerebrospinal-Meningit	3	1	3	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	3	1
Barselfeber	38	4	38	5	2	7	7	4	2	2	3	3	-	1	2	40	6
Børnekopper	5	-	5	-	-	4	-	-	-	1	-	-	-	-	-	5	-
Vandkopper	120	-	120	11	10	28	6	11	7	8	6	12	4	15	2	120	-
Skarlagensfeber	299	35	299	12	14	4	1	3	7	13	66	28	37	54	60	307	43
Røde Hunde	108	-	108	4	-	3	-	2	-	-	-	-	-	8	91	108	-
Rosen	63	3	54	6	5	3	8	4	2	4	4	4	4	8	2	65	5
Kighoste	437	28	437	39	34	98	57	48	22	15	28	20	43	24	9	439	30
Diphtherisk Svælgbetændelse	20	3	20	1	1	2	1	-	-	2	1	2	4	4	2	20	3
Strubehoste	7	2	7	-	1	1	-	-	-	1	-	1	1	1	1	7	2
Kusma	59	-	59	1	9	18	2	-	-	6	1	2	6	3	11	59	-
Akut Bronchit.	3589	38	3557	340	351	354	567	348	250	170	130	194	241	294	315	3591	40
Andre katarrhalske Tilfælde																	
Lungebetændelse	691	88	687	40	45	83	114	133	70	39	18	14	23	37	65	701	98
Pleurit	157	5	156	11	18	5	21	17	19	15	6	8	16	10	10	158	6
Gigtfeber	165	3	165	14	17	15	20	19	12	14	17	4	11	9	13	165	3
Koldfeber	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Diarrhoe (akut)	1196	19	1196	74	66	72	101	71	85	96	157	175	130	102	67	1196	19
Cholera nostras																	
Blodgang	17	1	17	1	3	1	1	1	-	3	1	1	2	2	1	17	1
Skjorbug	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	1
Tilsammen	7230	261	7184	603	596	714	942	697	496	400	446	490	550	585	665	7261	292

(Forts.)	Fordeling paa Lægedistrikterne.																								
	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12		
	Trondhjem.		Strinden.		Selbu.		Reros.		Guldal.		Opdal.		Orkedal.		Hiteren.		Hevne.		Ytre Fosen.		Indre Fosen.		Nordre Fosen.		
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	Tilf.	Dsf.	
Typhoidfeber	37	9	78	8	4	1	-	-	8	2	-	-	30	6	8	1	32	-	20	4	12	1	28	2	
Cerebrospinal-Meningit . . .	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Barsekopper	4	3	1	-	-	-	8	1	-	-	2	-	8	1	1	1	4	-	4	-	4	-	4	-	
Børnekopper	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vandkopper	103	-	-	-	-	-	7	-	2	-	-	-	6	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	
Skarlagensfeber	19	1	21	2	-	-	-	-	17	1	-	-	12	2	36	3	-	-	132	20	60	13	10	1	
Røde Hunde	102	-	3	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rosen	10	2	5	-	-	-	14	-	5	1	3	-	5	1	5	-	2	-	12	1	4	-	-	-	
Kighoste	276	24	7	1	35	1	40	1	16	-	4	-	36	2	-	-	3	-	-	-	22	1	-	-	
Diphtherisk Svælgbet.	8	1	-	-	-	-	4	-	8	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Strubehoste	3	2	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kusma	56	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Akut Bronchit	2481	24	35	1	29	-	246	1	90	3	98	1	242	1	18	3	50	-	128	2	111	3	63	1	
Andre katarrh. Tilf. }																									
Lungebetændelse	261	40	36	4	3	1	74	12	90	7	89	12	69	7	10	7	21	2	15	2	27	4	6	-	-
Pleurit.	47	-	4	1	3	1	17	-	28	1	1	-	36	3	-	-	-	-	7	-	14	-	1	-	
Gigtfeber	74	2	4	-	1	-	21	-	11	-	2	-	35	-	-	-	8	1	5	-	2	-	2	-	
Koldfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
Diarrhoe (akut) }	824	17	13	-	8	-	100	2	55	-	20	-	76	-	7	-	21	-	45	-	12	-	15	-	
Cholera nostras }																									
Blodgang	7	1	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	
Skjørbug	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Tilsammen	4320	127	208	17	85	4	539	17	332	17	220	14	560	23	85	15	142	3	372	29	269	22	129	4	

spredte Sygdommen sig videre i 2det Kvartal til flere Steder i samme Strøg og i 3die Kvartal til 3 Steder; paa enkelte af disse kunde Smitte ikke paavises. I ytre Fosens Distrikt forekom Sygdommen i Januar paa Storfosen i 2 Gaarde, hvor den allerede var optraadt i Slutningen af foregaaende Aar og optraadte siden spredt i Skjørn og Bjugn med et Par Tilfælde i Marts og Mai; fra September til Aarets Udgang iagttoges igjen enkelte Tilfælde paa Ørlandet. Smitte kunde ikke paavises paa noget af Stederne. I indre Fosens Distrikt behandlede 12 Tilfælde, nemlig 6 Tilfælde i et Hus i Rissen og Smitte fra Skjørn i ytre Fosens Distrikt, 5 Tilfælde i et Hus i Værnæs med Smitte fra en Lofotfisker, og 1 i Lensviken paa et Fartøi fra Nordland; fra Fartøiet vare 2 Matroser allerede indlagte paa Sygehus i Christianssund. I nordre Fosen optraadte Sygdommen først i Stoksund Annex, Bjørnør, siden i Skjørenfjord og i Brandsfjord.

Børnekopper forekom 2 Gange i Trondhjem, først paa et fra Udlandet kommende Skib, hvorfra 4 Mand indlagdes paa Isolationslokalet og 4 Maaneder senere hos en Hotelpige, som ogsaa indlagdes. Hvorfra Smitten kom i dette Tilfælde, kunde ikke udfindes.

Skarlagensfeber forekom kun sporadisk i Trondhjem, dog med en liden Tilvæxt i Aarets Slutning. I Strindens Distrikt herskede Sygdommen som en Fortsættelse af foregaaende Aars Epidemi i Bynæssets Prestegjeld i de 3 første Maaneder af Aaret og ophørte derefter ganske. Forløbet var mildere end i Aaret forud. I Guldalen var Sygdommen ligeledes mild; den optraadte fra Begyndelsen af Oktober til ud i November. I Orkedalen vedvarede Sygdommen fra 1879, men sluttede strax i 1880 uden at vise sig senere i Aaret. I ytre Fosen kom Sygdommen først under Behandling i August og optraadte da med et større Antal Tilfælde i Jøssund Sogn, hvor den havde vist sig enkeltvis fra Begyndelsen af Mai, og hvorhen Smitte formentlig var bragt ved Fiskere, som vendte tilbage fra Helgeland. I August, September og Oktober naaede Sygdommen almindelig Udbredning, idet den optraadte paa næsten hver Gaard, men aftog derpaa i Hyp-pighed, naagtet den varede lige til Aarets Udgang. Fra Jøssund udbredte Smitten sig til den nærmeste Gaard i Bjugn og ved Konfirmationsungdommen til Aa Hovedsogn, hvorfra den i Midten af September sandsynligvis ved en Kvaksalver blev bragt til Rødsjøen i Skjørn og derfra til Sørfjord i samme Bygd, hvor den senere forekom til Aarets Slutning, idet den spredte sig paa begge Sider af Skjørnfjorden. Sygdommen var i det Hele ikke særdeles ondartet, og mange Tilfælde kom ikke under Behandling (der kjendes 45 ubehandlede Tilfælde med 7 Dødsfald). I indre Fosens Distrikt skyldes Sygdommen 3 Importer, nemlig i Mai til nogle af de inderste til Leksvikstranden stødende Gaarde i Stadsbygdens Hovedsogn, ubekjendt hvorfra. Smitten udbredte sig til flere Steder i Nærheden og ved en Begravelse til Hasselviken i Rissen. Omtrent samtidig viste den sig i den øverste Del af Skoudalen, hvorhen den sikkert blev indført fra det tilgrænsende Værran i nordre Trondhjems Amt. Derefter gik den over den største Del af de paa Nordsiden af Fjorden liggende Dele af Stadsbygdens og Rissens Sogne. Den 3die Import skeede i December ved en Skrædder fra Skjørn til Skoudalen, men var ved Aarets Udgang ikke kommen videre end til det først angrebne Hus. Sygdommen optraadte meget lunefuldt, snart mildt, snart meget voldsomt. I nordre Fosens Distrikt begyndte Sygdommen i September at udbrede sig i Stordalen i Aa Hovedsogn, formodentlig didført fra Jøssund ved en Konfirmand. Sygdommen udbredte sig stærkt over Aafjorden i Aarets sidste Maaneder.

Røde Hunde havde en betydelig Udbredning i Trondhjem i December Maaned.

Kighoste. Fra Trondhjem anføres, at utvivlsomt ikke faa Børn have været angrebne foruden de anmeldte. Fra flere af de øvrige Distrikter anføres,

at Sygdommen havde et mildt Forløb, og at forholdsvis faa kom under Behandling. I Guldals Distrikt var Kighoste temmelig udbredt, især i Slutningen af Aaret. Til Opdals Distrikt kom Sygdommen fra Sundalen ved en Tjenestepige, der selv fik den og smittede Børnene i Huset. I Annexet Lønset, Nabosogn til Sundalen, skal der være indtruffet enkelte Tilfælde. I Orkedalens Distrikt var Sygdommen temmelig udbredt. Til Hevne Distrikt blev den sandsynligvis indført ved en omvankende Kvinde, hvis Barn var angrebet; den vandt adskillig Udbredelse. I ytre Fosens Distrikt optraadte den i Juli omtrent samtidig i Bjugn og Ørlandet og vedblev temmelig udbredt til Udgangen af August. I indre Fosen var den almindelig udbredt over hele Distriktet.

Diphtherisk Svælgbetændelse forekom i Slutningen af Aaret spredt i Guldals Distrikt.

Lungebetændelse. I 1879 anmeldtes i det Hele 428 med 60 Dødsfald, i 1880 701 med 98 Døde. Dødsprocenten for Behandlede var 12,7. I Opdals Lægedistrikt kom ialt 104 Tilfælde under Behandling med 14 Døde; af dette Antal falder 16 med 2 Døde paa Indset Annex til Kvikne (Hedemarkens Amt). Den egentlige Epidemii med 86 Tilfælde optraadte først i Indset og Kvikne (med 9 Tilfælde i Marts, 5 i April og 1 i Mai), derpaa udbredte den sig til Rennebu og Opdal (med 3 Tilfælde i Marts, 19 i April, 34 i Mai, 12 i Juni og 3 i Juli). Den optraadte som en Infektionssygdom med mere eller mindre fremtrædende Prodromer af Mathed, Madlede, Arbejdsulyst og ofte Bronchit, derpaa Frysninger, Frost, eller et stærkt Frostanfald, og eiendommelig var Næseblødning, der som Regel indtraf strax efter Frosten, endvidere at Hold og Hoste ofte indfandt sig først 2—4 Døgn efter Frosten, og før kunde ingen fysikalske Fænomener opdages. I de allerfleste Tilfælde blev stærk Forkjølelse angiven som Leilighedsaarsag; hvad mulige fjernere Aarsager til Epidemien angaar, fik Distriktslægen Indtrykket af, at den nærmest var af miasmatiske Natur. Høsten forud var ganske usædvanlig regnfuld, Vinteren mild med bare og ufrosne Marker; Vaaren tør med kolde Nætter, Mai og Juni saagodtsom uden Regn; en saa mild og snefri Vinter kunde ikke mindes deroppe. Saasart Vaarsolen og Varmen indfandt sig, begyndte Tilfældene at optræde, og i denne Tid herskede der hos en stor Del af Befolkningen — saavel Mænd som Kvinder — en egen Depressionstilstand med legemlig og sjælelig Træthed. Epidemiiens Udbredning fulgte ikke Kommunikationslinierne. I Opdal forekom Tilfældene spredt i April, samlede sig mere i Mai paa et Par Strøg, etsteds med 12 Tilfælde paa et meget indskrænket Omraade (flere Gange flere Tilfælde i et Hus); her var Leilighedsaarsagen tilstede i rigeligt Mon, idet den kolde Sno fra de endnu isbelagte store Givil- og Skarsvande just træffer dette Strøg, og i 6 Tilfælde oplystes, at Patienterne havde «faret ude» om Natten i Pintsehelgen — 16 Mai —, og Nætterne var dengang meget kolde. I ytre Fosen forekom Sygdommen sjelden. I indre Fosen synes ogsaa Sygdommen at have været mindre hyppig end ellers.

Et Tilfælde af **Koldfeber** indtraf i indre Fosens Distrikt hos en 31aarig Mand, som for 4 Aar siden var flyttet fra en af de mest frit, tørt og høitliggende Gaarde i Stadsbygden til en i samme Sogn ved Udløbet af Presteelven lavtliggende og med dybe Torvmyrer omgiven Gaard. Han har siden hver Vaar og Høst lidt af intermitterende Frontal neuralgi, som bestandig gav sig, naar Kulden indfandt sig efter Høsten og Sommerveiret efter Vaaren. Fra Vaaren 1880 indfandt der sig hos den Syge hver Morgen Kl. 7 lette Frysninger og Smertes i høire Tinding og Panden paa samme Side under en Temperaturforhøielse af $1\frac{1}{2}$ — 2° C. og medet almindeligt Ildebefindende, som tvang ham tilsengs; efter et Par Timer indfandt sig Sved, og Kl. 12 kunde han staa op og begynde sit Arbejde. Under Brug af Chinin forandrede Typus sig til tertian, og efter 8 Dage indtraadte fuldstændig Helbredelse. Da der paa selve Gaardspladsen fandtes en stillestaende Sump,

Liste over forskjellige væ-

	Ialt opgivne.		Børn.		Voxne.		Antal af anmeldende Læger.				
	Tilfælde.	Dødsfald.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	1		2		
							Trondhjem.		Strinden.		
							Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	
Chronisk Rheumatisme	346	-	2	2	188	154	23	76	-	9	-
Fnat	44	-	15	18	3	8	12	8	-	4	-
Skurv	15	-	6	8	-	1	6	1	-	1	-
Kjertelsyge	306	-	118	149	11	19	25	131	-	9	-
Rachit	38	3	19	17	1	-	13	10	1	-	-
Simpel Meningit	47	32	15	7	13	4	12	7	7	1	-
Tuberkuløs Meningit	17	17	9	8	-	-	9	9	9	1	1
Svindot	449	185	15	22	156	194	29	177	92	24	9
Kræft	95	58	1	-	30	53	25	30	21	6	5
Vatersot og Morbus Brightii	86 ¹⁾	36	3	5	30	41	18	14	8	8	4
Blegsot og Anæmi	688	-	15	67	26	579	30	218	-	23	-
Menstruationsuordener	214	-	-	-	-	214	28	80	-	4	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	1560	4	57	80	644	675	32	296	-	24	-
Ormesygdomme	139	-	70	62	5	2	19	47	-	4	-
Drankersygdomme	25	1	-	-	25	-	8	21	1	1	-

¹⁾ Vatersot 17, Morbus Brightii 19.

anbefaledes Manden, som i Fortvivelse tænkte paa at sælge Gaarden, først at udtappe Sumpen, og efterat dette er udført i Sommerens Løb, har han i Høst intet Anfald havt (Stillesen).

For en akut **Febersygdom** kom 4 Tilfælde under Behandling paa samme Gaard i Opdal. Der indfandt sig stærk Frost, Hede, heftig Hovedpine med Delirier og Drømme, rivende Smerter i Nakken og Ryggen, tildels i Extremiteterne, Madlede og Forstoppelse. Feberen meget heftig, P. 120—140, Smerterne i Nakke og Ryg voldsomme. Disse Symptomer vare tilstede hos 4 voxne Mænd, der havde forrettet Aannearbejde, men samtidig var 9 andre Aannefolk paa samme Gaard lidende af Hovedpine, Smaafrysninger og en stærk Mathed; kun en af Arbejderne og tvende Piger, der holdt sig inde, vare ganske friske. Sygdommen svandt i Løbet af nogle Dage, men efterlod en langvarig Svækkelse; Brækning var ikke tilstede hos nogen. Forgiftning gennem Kosten kunde ikke paa-vises, og da der senere erholdtes Meddelelse om, at flere lignende Sygdomstilfælde med samme Symptomer og Forløb vare indtrufne paa flere Gaarde deromkring, antages et forudgaaende vedholdende Østenvær med daglig Regn — en usædvanlig Forekomst hersteds — at være Aarsagen (J. Heidenreich).

Af **Gulsot** forekom i Opdal 4 Tilfælde i samme Hus med 14 Dages Mellemlum mellem de 2 første og de 2 sidste.

En Epidem af **Conjunctivitis catarrhalis** herskede i Slutningen af Aaret paa forskjellige Steder i Selbu baade blandt Voxne og især hos Børn; kun faa

sentlig chroniske Sygdomme.

Fordeling paa Lægedistrikterne																			
3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
Selbu.		Røros.		Guldal.		Opdal.		Orkedal.		Hiteren.		Hevne.		Ytre Fosen.		Indre Fosen.		Nordre Fosen.	
Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
8	-	42	-	27	-	19	-	63	-	19	-	13	-	40	-	8	-	22	-
1	-	10	-	1	-	-	-	16	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-
-	-	1	-	-	-	-	-	7	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-
8	-	45	-	8	-	36	-	25	-	7	-	5	-	19	-	3	-	10	-
-	-	9	-	4	-	-	-	11	-	-	-	1	-	3	2	-	-	-	-
6	6	2	2	3	2	4	2	18	8	4	4	1	1	-	-	1	-	-	-
-	-	1	1	3	3	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
5	4	26	3	51	18	29	11	74	22	17	9	10	5	22	7	7	3	7	2
4	3	12	5	14	6	7	6	9	7	2	-	5	3	3	1	2	-	2	1
5	3	8	2	3	1	4	2	28	8	-	-	-	-	9	6	4	1	3	1
6	-	74	-	58	-	76	-	71	-	7	-	68	-	65	-	17	-	5	-
3	-	15	-	34	-	9	-	32	-	3	-	4	-	19	-	5	-	6	-
41	-	325	-	113	-	120	-	200	3	56	-	80	-	185	-	54	-	66	1
1	-	28	-	10	-	-	-	35	-	-	-	5	-	2	-	4	-	3	-
-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tilfælde kom under Behandling. Saavidt der kunde erfares, bleve alle fuldstændig helbredede.

Veneriske Sygdomme. Om Antallet af de udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe og Urethrit se Tabel paa næste Side.

Et større Antal af de i Trondhjem forekommende Tilfælde af Gonorrhoe antages at vedkomme Tilreisende. Af Sundhedspolitiet indrekvireredes paa Sygehus ialt 72 Individer for veneriske Sygdomme (iberegnet til Observation); flere af disse tilhørte ikke Byen. Visitation af Puellæ publicæ foretoges hver Uge, hvortil 27 fremmødte. Visitationen foranledigede 39 Gange Indlæggelse paa Sygehus, 3 for primær, 11 for secundær og tertiær Syphilis, 16 for Leukorrhoe og Urethrit, 9 Gange til Observation.

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede væsentlig **chroniske Sygdomme** hidsets ovenstaaende Tabel.

Blegsot er i Trondhjem en temmelig almindelig Sygdom og forekommer ikke sjelden hos Skolepiger, som, især etterat Middelskoleexamen kom i Mode, ikke sjelden overanstreges ved altfor lang Skoletid og ved Overlæsselse med Hjemmearbeide. Obstipatio alvi synes ligeledes at være hyppig hos Skolepiger af den bedre Klasse, en Følge af Undladelse af strax at søge Afføring, naar Trangen dertil ytrer sig, dels fordi de have det altfor travelt med at komme afsted paa Skolen om Morgenen, og dels fordi de genere sig for at bede mandlige Lærere om at gaa i Gaarden (F. W. Bødtker).

Veneriske Sygdomme.

Sygdom.	Tilsammen Behandlede.	Fordeling paa Lægedistrikterne.															
		1		2	3		4	5	6	7	8	9	10		11	12	
		Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Tilf.	
Syphilis	167	1)7	98	5	3	25	1	2	8	-	9	3	4	3	1	6	6
Gonorrhoe, Urethrit.	288	-	213	-	5	-	-	5	4	4	16	-	9	20	-	8	4

1) 3 Md. og Kv. fra 0—1 Aar gl. 1 Md. og Kv. fra 30—40 Aar gl.

Struma fandtes i Opdal hos 6 Individuer af en Familie, nemlig hos Faderen, dennes Søn og Datter og hos Datterens 3 Døtre, derimod ikke hos disse sidstes 2 Brødre.

Døde af Svindsot.

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsårsager				Forhold i pCt.	
	ialt.	af Svindsot.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.	til samtlige opgivne Dødsårsager.	til Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme.
Trondhjems Stadsfysikat.	439	92	127	312	21.0	29.5
Strinden	83	9	17	66	10.8	13.6
Selbu	28	4	4	24	14.3	16.7
Reros	74	3	17	57	4.1	5.3
Guldal	61	18	17	44	29.5	40.9
Opdal	71	11	14	57	15.5	19.3
Ørkedal	118	22	23	95	18.6	23.2
Hiteren	33	9	15	18	27.3	50.0
Hevne	19	5	3	16	26.3	31.3
Ytre Fosen	68	7	29	39	10.3	17.9
Indre —	54	3	22	32	5.6	9.4
Nordre —	23	2	4	19	8.7	10.5
Søndre Trondhjems Amt	1 071	185	292	779	17.3	23.7
Deraf i Byer	468	93	136	232	19.9	28.0
— - Landdistrikt	603	92	156	447	15.3	20.6

Om Amtets Sindssyge se den almindelige Beretning.

Af obstetriciske Operationer opgives udførte af Læger: 25 Tangforløsninger og 7 Vendinger samt 2 Udtagelser af Efterbyrden, hvilke Operationers Indikationer og Udfald sees af følgende Tabel:

Indikation.	Tangforløsning.				Vending.						Udtagelse af Efterbyrden.	
	Mødre.		Børn.		Mødre.			Børn.			Mødre.	
	lev.	død.	lev.	død.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	15	-	13	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	5 ¹⁾	1	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselkrampe	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blødning og Placenta prævia	1	-	1	-	1 ²⁾	1	-	-	2	-	-	-
Skjæv Hovedstilling	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	2	-	3	-	2	3	-	-
Tilbageholdelse af Efterbyrd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Tilsammen	24	1	21	4	3	1	3	-	4	3	-	2
	25		25		7			7			2	

¹⁾ 3die Gang fødende, Kyphotisk, død 2 Timer efter Forløsningen. Veerne vare ophørte pludselig efter 1 Døgn's Fødselsarbejde og Konen meget debil. ²⁾ Død af Barselfeber.

Desuden udførtes en Kephalotripsi ved Forsnevring i øverste Bækkenaabning (alle Maal noget mindre end norsk Middelmaal, især Conj. ext., som var 2 ctm. kortere end dette), Ansigtisleie med Hagen fortil, Panden fast mod øverste Aabning. Tang forsøgt. Efter 24 Timer var Hovedet saa vidt nedrevet, at Ansigtet kunde føles indtil nedenfor Næsebenene, Barnet dødt, Perforation, Extraction med Kranioklast. Efterat Hovedet var født, maatte Partiet over det bagre Kraveben knuses med Instrumentet for at formindske Skulderbredden. Moderen, en 38aarig for 7de Gang Fødende, kom sig. Alle foregaaende Fødsler besværlige. — 1 Accouchement forcé med Vending og Extraktion udførtes paa en døende, Barnet døde.

Ialt 36 obstetriciske Operationer, hvoraf 19 i Trondhjem, 5 i Strinden, 1 i Selbu, 1 i Røros, 1 i Opdal, 3 i Orkedal, 5 i ytre Fosen og 1 i indre Fosen.

Fra Trondhjem omtales et Tilfælde af Extrauterinsvangerskab hos en 37aarig Kone. Hun berettede, at hun blev gravid for 12 Aar siden, at hun fik Fødselsveer til normal Tid, kaldte Jordemoder og Læge; at der ingen Fødsel kom istand, medens hun i flere Dage led af velignende Smertes og havde nogen Blodafgang. Senere har hun aldrig været rigtig vel, kunde aldrig hvile paa venstre Side, men havde Menstruationen, dog noget uregelmæssig. Ved Fastelavnstid 1880 angrebes hun af velignende Smerte i Underlivet; der dannede sig en voxende Hævelse strax under Navlen (lidt tilhøire), og der gik Hul og udtømte sig stadig en meget stinkende Vædske, hvorhos der i den tragtformig indtrukne Værkaabning viste sig Ben. Da Lægen kom til hende i afvigte Høst, var hun yderst medtagen, Pulsen liden, svag, meget hurtig; hun svedede bestandig, kunde ikke spise og taalte ikke den ringeste Bevægelse eller Forandring i Legemets Leie. I hele Værelset var der en modbydelig Stank, hvorfor Vinduet

bestandig maatte holdes oppe. Randen af et os bregmatis stak frem i Aabningen. Under 7 forskellige Chloroformeringer — med nogle Dages Mellemrum — blev hele Skelettet udtaget (et Ribben, som sad indkilet med begge Ender, maatte afknibes med Bentang), dog med Undtagelse af et mindre Ben, som netop kunde kjendes med Sonden, og som ikke kunde udtages paa Grund af Smerter. Saaret lukkede sig, Konen gaar oppe og ude og befinder sig vel med Undtagelse af nogen Stikning i et enkelt Punkt af Arret (Th. Bryn).

Antallet af Fødte og Døde vil sees af følgende Tabel, som er et Uddrag af Presternes til det statistiske Centralbureau indsendte Lister over Døbte og Begravede:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde				Død- fødte ²⁾ .	Omkomne		
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn ¹⁾ .	paa Barsel- seng.		ved ulykke- lige Hændelser.	Selv- mord.	Drab.
Trondhjems Stads- fysikat	730	466	98	4	4	20	5	1	1
Strinden	405	258	51	1	1	14	4	1	-
Selbu	173	71	14	6	-	1	2	-	-
Røros ³⁾	146	98	8	-	1	6	2	-	1
Guldal	355	215	23	3	-	7	1	1	-
Opdal ⁴⁾	122	89	12	2	-	4	2	-	-
Orkedal	367	278	30	4	-	9	3	2	-
Hiteren	297	126	25	2	1	13	10	1	-
Hevne	145	47	4	1	-	2	-	-	-
Ytre Fosen	286	105	15	2	4	9	7	1	-
Indre Fosen	225	108	23	2	-	11	1	-	-
Nordre Fosen	204	83	11	1	-	7	16	2	-
Søndre Trondhjems Amt	3455	1944	314	28	11	123	53	9	2
Deraf i Byer	730	466	98	4	4	30	5	1	1
— Landdistrikt	2725	1478	216	24	7	93	48	8	1

¹⁾ og ²⁾ Se Anmærkingen under Akershus Amt. ³⁾ Fradraget den til Hedemarkens Amt hørende Del af Tolgen. (Fødte 7, Døde 2. 0—1 Aar 1.) ⁴⁾ Fradraget det til Hedemarkens Amt hørende Indset Annex (Fødte 15, Døde 13).

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 1511 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 56.3.

Døde paa Barselseng. Lægerne meddele Opgaver over 13, af hvilke 3 døde af besværlig Fødsel, 1 af Barselkrampe, 3 af Livmoderblødning og 6 af Barselfeber.

Til nærmere Oplysning om Dødsaarsagerne i Trondhjems By hid-sættes følgende af Stadsfysikus efter Lægernes Dødsanmeldelser sammendragne Tabel (se Side 186—187).

De hyppigst opgivne Dødsårsager vare:

Dødsårsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Land- distrikterne.
Svindstot	185	92	93
Lungebetændelse	98	40	58
Alderdomssvaghed	67	30	37
Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen	67	25	42
Kræft	58	21	37
Hjerneslag	43	17	26
Skarlagensfeber	43	1	42
Akut Bronchit	38	23	15
Vatersot og Morbus Brighii	36	8	28
Spedalskhed	36	-	36
Typhoidfeber	34	9	25
Chronisk Bronchit	31	9	22
Kighoste	30	24	6
Hjertefeil	26	20	6
Medfødt Svaghed	24	16	8
Akut Diarrhoe og Cholera nostras	19	17	2

Veirliget. Vinteren var ialmindelighed mild, tildels snebar, regn- og stormfuld, Sommeren for det meste varm — den følgende Vinter kom tidlig, var temmelig streng og med rigeligt Snefald; Udbyttet af Høsten berettes at have været taalelig godt, derimod gav Sildefisken lidet Udbytte.

Levemaade og hygieeniske Forhold. Den samlede Længde af offentlige Kloakledninger i Trondhjem beløb sig ved Udgangen af 1880 til 7.7 Kilometer = 12 300 Alen. Dette er vistnok endnu lidet, mod hvad der tiltrænges, og at det gjøres til en Betingelse sine qva non, at Huseierne skulle bidrage endel af Udgifterne, er ikke heldigt, da paa den Maade Strøg af Byen, som af sanitære Grunde især tiltrænge Kloakledning, kunne komme til at vente længe, fordi Huseiernes økonomiske Stilling er for daarlig. De nye Havneanlæg (og allerede tidligere Moloen) have forværret de sanitære Forholde især i den nedre Del af Byen derved, at Søen ikke længere som tidligere kan skylle Stranden ren 2 Gange i Døgnet, og ved at Luften fra Søsiden, som tidligere var fuldkommen ren og i høi Grad velgjørende, nu vil blive forurenset baade med Røg fra Locomotiver og Dampskibe og under Blæst med Støv og Sand fra de store Opdæmninger. Skolernes sanitære Forhold, navnlig Rumforhold og Ventilation, har givet Anledning til megen Anke, og Sundhedskommissionen har for flere Aar tilbage blandt andet insisteret paa, at samtlige Skolelokaler forsynedes med ventilerende Ovne. Da det hermed ingen Fortgang fik, indgik den med ny Forestilling derom, hvorhos den paapegede enkelte Lokaler, som især tiltrængte denne Forholdsregels snarlige Udførelse, ligesom den ogsaa erklærede sig for Nødvendigheden af nyt, tidsmæssigt Skolelokale. Det første blev strax efterkommet, og saavidt vides er Planen til en større, ny Skolebygning nu under Udarbeidelse (Th. Bryn). I Klæbbu Prestegjeld og Leinstrandens Sogn af Strindens Distrikt ere Boligerne

Dødsaarsager i Trondhjems By i 1880.

Fra 15—20 Aar.		Fra 20—30 Aar.		Fra 30—40 Aar.		Fra 40—50 Aar.		Fra 50—60 Aar.		Fra 60—70 Aar.		Fra 70—80 Aar.		Fra 80—90 Aar.		Fra 90—100 Aar.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	3	1	7	2	2	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	4	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	2	1	4	3	1	4	1	3	-	2	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	6	4	1	13	-	4
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	1	1	1	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	2	1	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-

(Forts.) Dødsaaarsag.	Sum.	Deraf ere:		Under 1 Aar.		Fra 1—5 Aar.		Fra 5—10 Aar.		Fra 10—15 Aar.	
		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Laryngitis	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Meningitis	7	5	2	1	-	3	1	-	1	-	-
— tuberculosa	9	5	4	2	1	2	1	-	1	1	1
— cerebro-spin-epid.	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Nephritis, Morbus Brighthii	5	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Obstructio alvi, Ileus	4	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Peritonæitis	2	-	2	-	-	-	1	-	1	-	-
Pneumonia	40	17	23	6	3	2	3	-	1	-	-
Pyæmia	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Rachitis	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Scarlatina	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Spasmus glottidis	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Syphilis	5	4	1	3	1	-	-	-	-	-	-
Tetanus	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Tuberculosis pulmonum	92	43	49	-	-	4	2	-	2	2	1
— alior. organ.	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Tusis convulsiva	24	9	15	5	6	4	7	-	2	-	-
Vitia organica abdominis	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
— — cerebri	6	6	-	-	-	-	-	-	-	1	-
— — cordis	20	4	16	-	-	-	-	-	-	-	1
— — hepatis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vulnera	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	439	196	243	52	31	24	28	5	11	4	4

lyse, rummelige, renlige, hvorimod der i Bynæsset skorter adskilligt herpaa; Husmandsstuerne ere smaa, usunde og mindre renlige, især i nedre Bynæsset. — I Hevne Distrikt siges Maden at tillaves paa en ensformig, usmagelig og mindre fordelelig Maade. Sandsen for Renlighed, lyse og luftige Boliger er liden, men dog i Fremadskriden.

Jordemødre. I indre Fosens Distrikt assisterede 3 Jordemødre ved 131 Fødsler, hvoraf 5 Tvillingfødsler; Leiet var 121 Gange Isseleie (hvoraf 4 med Panden fortil), 8 Bækkenendeleie (heraf vare de 3 2den Tvilling) og 2 Tverleie (hvoraf 1 var 2den Tvilling).

Af **Sygehuse** har Amtet Rotvold Sindssygeasyl og Reitgjerdets Pleie-stiftelse for Spedalske, begge beliggende i Strinden, Trondhjems Sindssygeasyl og Trondhjems Bys Sygehus. Paa Sygestuerne i Trondhjems Tugthus var 14 tilbageiggende fra 1879, 88 indlagdes i Aarets Løb, ialt 102 Behandlede, hvoraf

Fra 15-20 Aar.		Fra 20-30 Aar.		Fra 30-40 Aar.		Fra 40-50 Aar.		Fra 50-60 Aar.		Fra 60-70 Aar.		Fra 70-80 Aar.		Fra 80-90 Aar.		Fra 90-100 Aar.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	2	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	1	1	-	2	1	1	2	-	1	6	4	4	-	2	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	8	10	9	15	11	3	5	3	5	2	6	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-
1	2	-	1	2	2	-	-	-	3	-	1	1	4	-	2	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	12	17	17	23	20	12	10	18	18	15	30	19	35	3	23	-	4

90 udgik helbredede, 3 i Bedring, 3 uhelbredede, 1 døde (af *Causar ventriculi*) og 5 laa tilbage ved Aarets Udgang. Antallet af Forpleiningsdage udgjorde 3 714 eller 38.3 Dage for hver Udskreven. Af mindre betydelige Sygdomstilfælde behandlede udenfor Sygestuerne 344 og blandt Betjeningen 26. Medicamentudgifterne beløb sig til 628 Kr. 27 Øre. I Lade Sogn i Strinden er et Arbeidshus, hvor de syge Lemmer ogsaa behandles for Fattigvæsenets Regning. I Aarets Løb behandlede 19. Ved Røros Værk er et lidet Sygehus paa 12 Pladse for syge og kvæstede Arbeidere.

Af **Badeindretninger** oprettedes i Trondhjem 1 ny Damp-, Douche- og Karbadindretning med Varmluftsbad samt 1 nyt Søbadehus. Desuden har Sygehuset sin Badeindretning. I Strinden fandtes 1 Karbadindretning ved Strindens Arbeidshus, i Røros 1 Damp- og Karbadindretning samt 1 Styrtebad og i Opdal 1 Kar-, Furunaals- og Styrtebadindretning.

Følgende Tabel giver Oplysning om fattige Syge, Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger :

Amt og Lægedistrikt.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommis- sioner. Antal Møder.	Vaccine- rede.	Rets- medicinske For- retninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	15	2111	42	4224	22
Trondhjem	3	1) 1040	20	991	8
Strinden	1	227	6	529	3
Selbu	1	78	1	279	-
Røros	1	103	1	163	5
Guldal	2	151	4	336	-
Opdal	1	62	3	273	-
Orkedal	1	150	1 á 2 i hvert Herred.	547	-
Hiteren	1	49	1	117	-
Hevne	1	62	1	195	1
Ytre Fosen	1	82	1	392	5
Indre —	1	56	2	167	-
Nordre —	1	51	2	235	-

1) Deraf paa Sygehus 3.

Om Amtets **Apotheker** se den almindelige Beretning.

XVII. Nordre Trondhjems Amt.

Fladeindhold, Indbyggerantal, Lægedistriktsinddeling, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Amtet		178.50 ¹⁾	82 271	17	34	42
1. Stjørdal		15.40	11 539	2	4	4
	Nedre Stjørdalen	15.40	6 989	2	3	2
	Hegre		2 845	-	1	1
	Meraker		1 705	-	-	1
2. Frosten		4.60	7 969	2	4	4
	Frosten	1.60	3 025	1	1	1
	Aasen		1 923	-	1	1
	Leksviken		3.00	3 021	1	2

1) 22 771 □ Kilometer.

(Forts.)	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Debr. 1875.	Antal Læger	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
3. Levanger		15.40	13 328	5	4	6
	Levanger, Kjøbstad . . .	-	955	1	-	-
	Levangers Landdistrikt	3.60	2 162	-	-	-
	Skogn		3 704	2	-	-
	Værdalen	11.80	6 507	2	-	-
4. Inderøen		17.40	13 864	1	5	8
	Ytterøen	0.80	1 478	-	-	-
	Mosviken og Verran . .	7.50	2 755	-	-	-
	Inderøen	1.20	5 346	1	-	-
	Sparbu	8.40	4 285	-	-	-
5. Stenkjær		11.60	9 462	3	4	5
	Stenkjær, Ladested . .	-	1 427	3	2	-
	Stod	3.80	2 333	-	1	2
	Egge		877	-	-	1
	Beitstaden	7.80	4 825	-	1	2
6. Grong		78.90	6 475	1	4	5
	Grong	41.40	3 146	1	-	-
	Snaasen	37.50	2 232	-	-	-
	Lierne		1 097	-	-	-
7. Namsos ²⁾		13.10	6 179	2	2	2
	Namsos, Ladested . . .	-	1 529	1	-	-
	Namsos Landdistrikt . .	13.10	2 292	-	-	1
	Overhalden		2 358	1	-	1
8. Fosnæs ³⁾		9.20	5 019	-	2	3
	Fosnæs	9.20	3 266	-	1	2
	Flatanger		1 753	-	1	1
9. Ytre Namdal		12.80	8 436	1	5	5
	Kolvereid og Foldereid	12.80	2 668	-	2	2
	Nærø		1 793	1	1	1
	Vikten		2 119	-	1	1
	Lekø		1 856	-	1	1

²⁾ og ³⁾ Det tidligere Namsos Distrikt er ved kgl. Resol. ^{10/1} 1880 delt i Namsos og Fosnæs Distrikter. Distriktslægen i Fosnæs udnævntes den ^{14/10} 80, og tiltraadte Embedet den ^{8/1} 81.

Sundhedstilstanden var god. Den epidemiske Sygelighed var i de 3 sydligste Distrikter aftaget betydelig, i det nordligst beliggende, ytre Namdals, derimod dobbelt saa stor som i 1879 paa Grund af Skarlagensfeberens og Typhoidfeberens hyppige Optæden; i de øvrige Amtsdele var Forskjellen liden fra

Aaret forud. — De fleste epidemiske Sygdomme vare i Aftagende, navnlig Skarlagenfeber, der dog som nævnt i de sidste fire Maaneder naaede op i de nordvestligste Amtsdele. Typhoidfeber og Blodgang vare de eneste, som optraadte i nogen væsentlig Grad hyppigere.

Dødeligheden¹⁾. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste fem Aar og Gjennemsnitdødeligheden i de tre sidste Femaar:

Aar.	Middelfolkemængde.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal af Døde.	Forhold pro mille.
1880	84 126	1 140	13.55
1879	83 975	1 169	13.92
1878	83 457	1 268	15.19
1877	82 891	1 260	15.20
1876	82 431	1 419	17.21
1876—1880	83 376	1 251	15.04
1871—1875	82 538	1 263	15.32
1866—1870	82 603	1 164	14.10

¹⁾ Se Anmærkning under Akershus Amt.

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidrættes følgende af Lægerens Opgaver sammendragne Tabel (Side 194 og 195).

Af **Typhoidfeber** opføres 36 Tilfælde flere end i 1879, navnlig paa Grund af dens større Hyppighed i Namdalen; i Stjørdals Distrikt iagttoges derimod betydelig Tilbagegang. Her behandlede Jernbanelægen en Jernbanearbejder i en Plads under Gaarden Øfsti i nordre Stjørdalen; den Syge smittede sin Moder og Broder. I September indsygnede en Kone paa Gaarden Gravold paa en anden Kant af Bygden og ikke længe efter hendes Datter; en Pige fra Følvig, som havde passet disse, blev smittet. Da hun angrebes, var hun flyttet hjem, hvor hun ikke kunde isoleres; men dog gik alle hendes Omgivelser fri. Et dødeligt Tilfælde viste sig ogsaa i Meraker. I Frostens Distrikt optraadte Sygdommen i 1ste Kvartal som en Fortsættelse af foregaaende Aars Sygdom; i Juni og Juli iagttoges 2 isolerede Tilfælde; i 4de Kvartal angrebes 4 under Sildefisket. I Levangers Distrikt forekom i dette Aar nogle flere Tilfælde af Typhoidfeber end i 1879; men den optraadte aldrig som nogen stærkere udbredt Epidemi. I December 1879 bleve paa en Gaard i Ekne Annex til Skogn efterhaanden 4 Individer angrebne, og i Januar d. A. angrebes samtlige 10 Beboere. Ved Sundhedskommissionens Foranstaltning blev der bl. Andet sørget for, at alt nødvendigt Arbejde paa Gaarden, f. Ex. Kreaturerne Røgt etc., udførtes af leiede Folk, som ikke kom i Berørelse med Huset selv og dets Beboere; Smitten udbredte sig ikke udenfor det angrebne Hus. Senere udpaa Sommeren ligesom ogsaa i November og December viste Sygdommen sig atter paa forskellige Gaarde i andre Dele af Distriktet; men ved streng og omhyggelig Isolering af de Syge lykkedes det at indskrænke Sygdommen. I Inderøens Distrikt optraadte Typhoidfeberen i Februar paa Gaarden Qvistad paa Inderøen hos 2 Børn, og i April kom en Fingut syg hjem til Mosviken fra Omegnen af Stenkjær. I Inderøen viste sig atter et Tilfælde i Mai paa en Husmandsplads under Gaarden Hjule, og i Juni 3 Tilfælde, to paa Gaarden Gausne samt et paa en Plads under Sundnæs; i Oktober 1 Tilfælde paa Byplads.

Epidemisk Cerebrospinalmeningit, som tidligere forekom meget hyppigt i Levangers Distrikt, omtales derfra at have optraadt sparsomt og mildere end før.

Skarlagensfeber fik adskillig Udbredning i de 2 nordvestligste Distrikter, Namsos og ytre Namdal; men i Resten af Amtet var den i saa stærk Tilbagegang, at der i det Hele kjendes lidt over en Trediedel af Tilfældene Aaret forud. Fra Frostens Distrikt omtales 3 Tilfælde i et Hus i Hindremsgrænden i Juli. I 3 Tilfælde i en Husmandsplads i Levanger Sogn i December skrev Smitten sig fra Benyttelsen af nogle Klæder efter en der i Nærheden i det foregaaende Aar af Skarlagensfeber død lille Pige, hvilke Klæder ikke vare afleverede ved Desinfektionen af Huset; udenfor den angrebne Plads udbredte Sygdommen sig ikke. I Inderøens Distrikt viste den sig i November i Verran (antagelig bragt fra Nabobygden udenfor Distriktet) med 7 Tilfælde, i Inderøen i Marts (paa samme Plads som i 1879), i September (i Strandstedet Strømmen efter Smitte fra Helgeland ved en Barnepige), i Oktober (Smitten rimeligvis fra Beitstaden ved Fiskere) og i December med tilsammen 8 Tilfælde; i Sparbu i Marts—April, Juli—August og December med ialt 7 Tilfælde. — I Stenkjærs Distrikt forekom den sparsomt i Stenkjær Ladested, i Egge Sogn og i Kvam Sogn af Stod Herred og optraadte mildere end før; enkelte Tilfælde bleve af den Grund overseede. Ogsaa fra Namsos Distrikt anføres, at mange Tilfælde ikke ere anmeldte paa Grund af deres Lethed.

Vandkopper vare i Begyndelsen af Aaret meget almindelige i Værdalen som en Fortsættelse fra 1879; Læge hentedes næsten aldrig. Ogsaa fra Inderøen omtales de som almindelige over det hele Distrikt, især i Aarets første Halvdel.

Kighosten var i det Hele i Aftagende undtagen i Levangers Distrikt. Den vandt i Stjørdals Distrikt nogen Udbredning fra Aarets Midte, men optraadte ikke meget voldsomt, saa kun Fem kom under Behandling, deriblandt et 4 Dage gammelt Barn, som fik Sygdommen i temmelig høi Grad, men overstod den. — I Frostens Distrikt optraadte den i Leksviken og maaske andre Steder; men den kom ikke under Behandling. — I Værdalen (af Levangers Distrikt) var den meget udbredt over hele Herredet, Læge hentedes dog meget sjelden; den skal have forarsaget en Del Dødsfald.

Kusma sees at have optraadt kun enkeltvis i Stjørdals Distrikt, men i Inderøen rundt om i Distriktet, især i Mosviken og Verran.

Akut Diarrhoe, Cholera nostras (og enkelte Tilfælde af **Blodgang**) nævnes fra Stenkjærs Distrikt at have optraadt navnlig i 2det Halvaar; især angrebes Børn, hvoraf nogle døde i Beitstaden, hvor Sygdommen optraadte med størst Intensitet.

Trachomatøs Conjunktivit, som havde vist sig epidemisk i December 1879 i Levangers Distrikt øverst oppe i Vuku Annex til Værdalen, var allerede meget udbredt, før den blev anmeldt for Distriktslægen; den vedblev i Aarets første Maaneder at udbrede sig videre, men kunde imidlertid udpaa Sommeren ansees standset; i Oktober viste Sygdommen sig atter, nu længere nede i samme Annex. Sygdommen havde her sin Oprindelse fra en Gjetergut, som om Sommeren havde fremstillet sig en enkelt Gang, men senere udeblev og reiste til Sæteren. Efter Hjemkomsten derfra overførte han Smitten paa samtlige Beboere af den Gaard, hvor han tjente, og derfra udbredte Sygdommen sig videre.

Veneriske Sygdomme. Syphilis blev i Frostens Distrikt bl. a. til 4 unge Piger i Leksviken overført ved Natteløberi og hensynsløs Ligeegyldighed af nogle Gutter, som havde paadraget sig Sygdommen i Lofoten. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde ville sees af Tabellen Side 197.

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede væsentlig **chroniske Sygdomme** hidsættes følgende Tabel (Side 196).

Chroniske Hudsygdomme omtales fra Levangers Distrikt nu at høre til Sjældenheder; der er en mærkelig og paatagelig Forskjel paa Hyppigheden af

I Nordre Trondhjems Amt anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme.

194

Nordre Trondhjems Amt.

C. No. 4 (1880).

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Behandlede.	Deraf Døde.													
Typhoidfeber	125	11	118	19	8	3	4	9	14	9	5	24	11	7	5
Cerebrospinal-Meningit . .	10	2	10	1	-	3	2	1	-	-	2	1	-	-	-
Barsel-feber	27	7	27	3	2	2	3	4	2	2	1	2	2	3	1
Vandkopper	21	-	21	4	-	4	-	3	-	3	7	-	-	-	-
Skarlagensfeber	136	25	136	-	2	4	2	1	1	7	3	9	5	66	36
Røde Hunde	15	-	15	1	4	4	2	1	-	-	-	1	-	1	1
Rosen	58	1	57	3	9	6	2	4	5	5	3	4	7	4	5
Kighoste	55	3	55	-	-	1	5	4	5	7	8	6	12	2	5
Diphtherisk Svælgbet. . .	14	-	14	1	-	1	6	-	1	-	4	-	1	-	-
Strubehoste	3	2	3	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Kusma	6	-	6	-	-	-	2	-	-	-	3	-	-	1	-
Akut Bronchit	1053	15	1043	121	81	117	116	122	77	59	53	48	67	74	108
Andre katarrh. Tilfælde															
Lungebetændelse	302	36	295	20	25	24	45	55	30	7	11	7	28	18	25
Pleurit	56	5	52	3	1	5	10	7	8	6	3	3	1	2	3
Gigtfeber	80	3	78	10	4	5	11	9	8	8	7	3	4	4	5
Koldfeber	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe (akut)	318	4	307	26	6	16	31	20	13	30	38	42	26	33	26
Cholera nostras															
Blodgang	60	6	59	-	-	-	-	-	-	4	11	30	6	8	-
Skjærbug	2	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Tilsammen	2342	121	2299	212	145	195	242	240	165	147	159	181	170	223	220

(Forts.)	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikterne.															
			1		2		3		4		5		6		7		8	
	Tilfælde.	Dødsfald.	Stjørdal.		Frosten.		Levanger.		Inderøen.		Stenkjær.		Grong.		Namos og Fosnæs.		Ytre Namdal.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Typhoidfeber	126	12	17	2	12	3	30	4	11	-	-	-	-	-	13	2	43	1
Cerebrospinal-Meningit	11	3	-	-	-	-	5	-	1	1	-	-	-	-	1	1	4	1
Barsel-feber	28	8	3	1	-	-	9	-	6	4	2	-	1	1	7	2	-	-
Vandkopper	21	-	-	-	-	-	8	-	1	-	12	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	137	26	-	-	3	1	3	-	22	2	13	1	-	-	11	3	85	19
Røde Hunde	15	-	-	-	-	-	8	-	-	-	3	-	1	-	3	-	-	-
Rosen	58	1	4	1	2	-	12	-	9	-	6	-	8	-	14	-	3	-
Kighoste	56	4	9	1	-	-	38	3	11	-	3	-	-	-	5	-	-	-
Diphtherisk Svælgbet.	14	-	-	-	-	-	2	-	11	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Strubehoste	3	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Kusma	6	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Akut Bronchit	1054	16	110	-	13	-	211	2	229	3	242	3	91	5	136	3	22	-
Andre katarrh. Tilfælde																		
Lungebetændelse	303	37	56	3	20	5	66	9	39	6	29	7	3	-	45	3	45	4
Pleurit	56	5	9	1	5	1	-	-	9	-	8	-	2	1	17	1	6	1
Gigtfeber	80	3	9	-	-	-	19	2	16	1	8	-	1	-	20	-	7	-
Koldfeber	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Diarrhoe (akut)	319	5	76	-	5	-	63	2	38	1	95	1	8	-	26	1	8	-
Cholera nostras																		
Blodgang	60	6	-	-	-	-	-	-	26	3	34	3	-	-	-	-	-	-
Skjørbug	2	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	2350	129	295	11	60	10	475	22	423	21	457	16	115	7	302	16	223	26

Liste over forskjellige væsentlig chroniske Sygdomme.

	Ialt opgivne.		Antal af anmeldende Læger.	Fordeling paa Lægedistrikterne.															
	Tilfælde.	Dødsfald.		1		2		3		4		5		6		7		8	
				Stjørdal.		Frosten.		Levanger.		Inderøen.		Stenkjær.		Grong.		Namsos og Fosnæs.		Ytre Namdal.	
				Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Chronisk Rheumatisme	268	-	14	33	-	2	-	40	-	72	-	55	-	59	-	5	-	2	-
Fnat	44	-	3	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	-	4	-	-	-
Skurv	4	-	2	-	-	-	-	3	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Kjertelsyge	97	1	11	26	-	-	-	10	-	4	1	26	-	4	-	13	-	15	-
Rachit	9	-	4	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	5	-	1	-	-	-
Simpel Meningit	15	12	9	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	5	5	2	1	1	-
Tuberkuløs Meningit	10	9	5	6	5	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	2	2	1	1
Svindstot	152	80	13	44	30	1	1	19	12	16	10	22	10	7	1	31	15	12	1
Kræft	56	38	12	5	2	5	4	14	12	7	2	3	3	11	8	7	5	4	2
Vatersot og Morbus Brightii	38	¹⁾ 8	11	6	1	2	2	-	-	5	3	7	-	3	1	9	-	6	1
Blegsot og Anæmi	261	1	13	79	-	-	-	33	-	12	-	20	1	30	-	54	-	33	-
Menstruationsuordener	85	-	13	1	-	1	-	10	-	17	-	20	-	4	-	8	-	10	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	650	6	13	65	1	22	-	79	-	162	1	82	2	95	1	102	1	43	-
Ormesygdomme	43	-	9	22	-	-	-	10	-	-	-	3	-	2	-	6	-	-	-
Drankersygdomme	7	-	5	-	-	-	-	3	-	-	-	2	-	1	-	1	-	-	-

¹⁾ Af Vatersot 2, af Morbus Brightii 6.

Veneriske Sygdomme udenfor Sygehus.

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.							
			1	2	3	4	5	6	7	8
			Stjørdal.	Frosten.	Levanger.	Inderøen.	Stenkjær.	Grong.	Namsos og Fosnæs.	Ytre Namdal.
Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.		
Syphilis	15	-	2	5	-	1	2	1	3	1
Gonorrhoe, Urethrit	24	-	8	1	1	10	1	-	3	-

deres Forekomst mod tidligere, idet Befolkningen nu staar paa et langt høiere Trin i Renlighed og Hudkultur. Fra Inderøen omtales, at efter Oplysning fra forskellige Skolelærere maa Fnat og Skurv for Tiden ansees aldeles uddøde inden Distriktet.

Svindstot. Fra Stjørdals Distrikt berettes, at Meraker med sin Fjeldnatur ikke synes at være mere forskaanet end Fjordtrakterne. — Forholdet af opgivne Dødsfald af Svindstot til samtlige kjendte Dødsarsager og til Dødsarsager af ikke epidemiske Sygdomme i de enkelte Distrikter vil sees af følgende Tabel:

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsarsager				Forhold i pCt.	
	ialt.	af Svindstot.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.	til samtlige opgivne Dødsarsager.	til Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme.
Stjørdal	81	30	11	70	37.0	42.9
Frosten	38	1	10	28	2.6	3.6
Levanger	75	12	22	53	16.0	22.6
Levanger By	11	3	4	7	27.3	42.9
Landdistrikt	64	9	18	46	14.1	19.6
Inderøen	72	10	21	51	13.9	19.6
Stenkjær	59	10	16	43	16.9	23.3
Stenkjær By	17	4	4	13	23.5	30.8
Landdistrikt	42	6	12	30	14.8	20.0
Grong	35	1	7	28	2.9	3.6
Namsos	52	15	16	36	28.8	41.7
Namsos By	20	4	7	13	20.0	30.8
Landdistrikt	32	11	9	23	34.4	47.8
Ytre Namdal	41	1	26	15	2.4	6.7
Nordre Trondhjems Amt	453	80	129	324	17.7	24.8
Deraf i Byerne	48	11	15	33	22.9	33.3
— Landdistrikt	405	69	114	291	17.0	23.7

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.						Vending.				Udtrækning ved Bækkenendefødsel.		Embryotomi.	Perforation.			
	Mødre.			Børn.			Mødre.		Børn.		Mødre.	Børn.	Mødre.	Mødre.			
	lev.	døde.	uopg. Udf.	lev.	døde.	uopg. Udf.	lev.	døde.	lev.	døde.	levende.	levende.	levende.	lev.	uopg. Udf.		
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	12	(11)	-	5	²⁾ 10	3	³⁾ 5	-	-	-	-	1	⁶⁾ 2	-	-	-	
Tverleie	-	-	-	-	-	-	1	⁴⁾ 1	⁵⁾ 1	1	-	-	-	-	-	-	
Forsømt Tverleie, forgjæves	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
Vendingsforsøg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bækkensneverhed misdannet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	⁷⁾ 1	1	
Bækken	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Tilsammen	12	(11)	-	5	10	3	5	1	1	1	1	1	2	1	1	1	
	¹⁾ 17			18			2		2		1	2	1	2			

¹⁾ 6 opgives at være Førstefødende. ²⁾ En var Tvilling, (uopgivet om 1ste eller 2den) den anden Tvilling forlestes levende ved Vending, hvor Udfaldet for den Fødende er opført: som heldigt). ³⁾ En Gang af begge Tvillinger ved Tvillingfødsel, Udfald for Moderen uopgivet. ⁴⁾ Dødsårsag: Barsel-feber (Fosteret af døet). ⁵⁾ Se ovenfor, Note ²⁾. ⁶⁾ Tvillingfødsel. ⁷⁾ Udtrækning ved Kranioklast og Hage.

Kardialgi og chronisk Gastrit synes i Inderøens Distrikt i den senere Tid at være mindre hyppig end før, idet Sandsen for et bedre Madstel er begyndt at vaagne hos Almuen.

Om Amtets Sindssyge se den almindelige Beretning.

Af obstetriciske Operationer udførtes af Læger: 18 Tangforløsninger, 2 Vendinger, 2 Udtrækninger ved Bækkenendefødsel, 1 Embryotomi og 2 Perforationer, tilsammen 25 Operationer, hvoraf 5 i Stjørdals, 5 i Levangers, 3 i Stenkjærs, 6 i Grongs, 2 i Namsos (og Fosnæs) samt 4 i ytre Namdals Distrikter. Indikationer og Udfald ville sees af foregaaende Tabel (se Side 198).

Antallet af Fødte og Døde er angivet efter de til det statistiske Centralbureau indsendte Opgaver over Døbte og Begravede:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde				Død- fødte ²⁾	Omkomne		
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn ¹⁾	paa Barselseng.		ved ulykkelige Hændelser.	Salvmord.	Drab.
Stjørdal	401	195	31	3	2	12	5	-	-
Frosten	229	114	15	-	3	6	4	1	-
Levanger	339	207	20	2	2	6	4	1	-
Levanger By	26	23	1	-	1	-	-	-	-
Landdistrikt	313	184	19	2	1	6	4	1	-
Inderøen	329	146	17	2	5	15	2	1	-
Stenkjær	227	128	10	1	-	4	2	2	-
Stenkjær By	51	19	5	1	-	-	-	1	-
Landdistrikt	176	109	5	-	-	4	2	1	-
Grong	165	77	11	2	3	9	3	1	-
Namsos	182	96	12	-	2	7	3	-	-
Namsos By	76	29	8	-	1		1	-	-
Landdistrikt	106	67	4	-	1		2	-	-
Fosnæs	122	51	7	-	-	8	3	-	-
Ytre Namdal	272	126	17	1	1		9	-	1
Nordre Trondhjems Amt ..	2 266	1 140	140	11	18	72	35	6	1
Deraf i Byerne	153	71	14	1	2	-	1	1	-
— - Landdistrikt	2 113	1 069	126	10	16	72	34	5	1

¹⁾ og ²⁾ Se Anmærkning under Akershus Amt.

Overskudet af Fødte over Døde bliver saaledes 1126 og Forholdet mellem hine og disse = 100:50.3.

Lægerne opgave 10 Dødsfald paa Barselseng: 8 af Barselseber, 1 af Lungeødem og 1 af Barselkrampe.

De hyppigste Dødsaaarsager vare:

Dødsaaarsager.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		By.	Land- distrikterne.
Svindсот	80	11	69
Kræft	38	1	37
Lungebetændelse	37	3	34
Skarlagensfeber	26	1	25
Peritonit	23	3	20
Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen	23	4	19
Alderdomssvaghed	22	3	19
Akut Bronchit	14	4	10
Chronisk Bronchit	14	2	12
Hjertefeil	14	2	12

Veirliget. Vinteren var mild med lidet Sne, og Vaaren kom tidlig; Forsommeren var kold, men Sommeren varm og tør. Vinteren indtraadte med tidlig Kulde og rigelig Sne. — Fra Levanger Distrikt omtales Høsten som neppe over et Middelsaars, men af god Kvalitet; i Inderøens Distrikt blev der upaaklageligt Hø og Korn og rigeligt Potetes, i Stenkjærs Distrikt ringe Hø og Potetes, medens Kornet slog godt til. — Distriktslægen i Levanger har meddelt nedenstaaende Tabel (se Side 201).

Levemaade og hygiæniske Forhold. I Stjørdals Distrikt havde Arbeidsmanden liden Fortjeneste, da Jernbanearbeidet Tid efter anden indskrænkedes mere og mere, og Skovbruget laa stille; da hertil kom en streng Vinter, blev Følgen, at en usædvanlig Mængde Betlere færdedes i Veiene; Udvandringen til Amerika tiltager Aar for Aar. — Fra Inderøens Distrikt omtales, at i saa tørre Sommere som i 1880 er paa Inderøen og Ytterøen Mangelen af godt Drikkevand temmelig følelig; rindende Vand findes saagodtsom ikke, naar Sommergevarmen rigtig indfinder sig; man er saaledes henvist til gravede Brønde, der paa mange Steder tilsidst slaa feil eller ialfald give daarligt Vand. — Fra Levanger udhæves Brændevinsbolagets fortsatte Virksomhed til at mindske Drukkenskab. I 1877 (Aaret før Bolaget oprettedes) arresteredes for Drukkenskab 106 og i 1880 29 Personer (Dietrichson). De hygiæniske Forhold i Stenkjærs Distrikt ere overhovedet ret gode; dog hænder det ikke saa sjelden i den senere Tid i Ladestedet Stenkjær, at enkelte Beboelsesrum have været overbefolkede; enkelte fattige Familier, bestaaende af Mand, Kone og flere Børn, har Distriktslægen oftere truffet indlogerede i et eneste lidet Værelse med Kogeovn, og som Følge deraf har Luften gjerne holdt sig fugtig og klam, især i den kolde Vintertid, naar ingen Udluftning har fundet Sted. Børnene paa saadanne Steder have da gjerne været udsatte for Bronchiter og andre Forkjølelssesygdomme. De bedre situerede Familier derimod bo i Regelen godt og have sunde og nogenlunde godt indrettede Boliger, ligesom man hos disse finder adskillig Comfort og Sands for Renlighed og Orden. Levemaaden inden Ladestedet synes idetheletaget at være god; nogen egentlig Nød eller Mangel spores sjelden, og Arbeidsfortjenesten har været god. Af egentlig Fattige, der forsørges af Kommunen, har Stenkjær ikke mange, og disse er godt

Meteorologiske Forhold i Skogn i 1880.

C. No. 4 (1880).

Nordre Fjordhjemns Amt.

201

Maaned.	Barometerstand.			Thermometerstand. (R.)					
	Kl. 12 Middag.	Høiest.	Lavest.	Kl. 8 Morgen.	Kl. 12. Middag.	Kl. 4 Efter- middag.	Minimums- gjennem- snit om Natten.	Høiest.	Lavest.
	T. L.	T. L.	T. L.						
Januar	28—3	11te 28—10	2den 27—4	÷ 1.8	÷ 0.5	÷ 0.6	÷ 2.7	7de + 3.5	18de ÷ 14
Februar	27—10	15de 28—6	28de 26—9	÷ 2	+ 0.5	0	÷ 3.5	7de + 5	15de ÷ 8
Marts	28—4	12te 29	2den 27	0	+ 2	+ 1.4	÷ 2.6	21de + 5.5	8de ÷ 6.5
April	28—2	29de 28—7	24de 27—7	+ 3.9	+ 5.3	+ 5.2	÷ 0.1	20de + 10.5	3die ÷ 2
Mai	28—3	30te 28—9	24de 27—3	+ 6	+ 7.6	+ 7.6	+ 0.9	31te + 13.5	10de + 2
Juni	28—3	1ste 28—9	7de 27—9	+ 10.5	+ 12.9	+ 12.9	+ 4.7	15de + 20	4te + 7
Juli	28—2	15de 28—7	30te 27—10	+ 11.8	+ 14.3	+ 13.4	+ 7	29de + 19.5	15de + 9
August	28—4	28de 28—8	21de 27—8	+ 12.8	+ 15.6	+ 15.6	+ 8.4	8de + 20	25de + 10
September	28—2	27de 28—5	7de 27—9	+ 9.4	+ 11.7	+ 11	+ 6.6	1ste + 17	30te + 1
Oktober	28—1	11te 28—6	30te 27—8	÷ 0.3	+ 1.3	+ 0.1	÷ 3.2	11te + 7.5	21de ÷ 12
November	27—10	22de 28—6	14de 27—3	÷ 2.6	÷ 1	÷ 1.6	÷ 4.5	27de + 5.5	17de ÷ 10
December	27—9	28de 28—5	10de 27—3	÷ 5.4	÷ 4.5	÷ 4.8	÷ 6.7	8de + 4.5	14de ÷ 13.5
For Aaret	28—1	12te Marts 29	28de Febr. 26—9	+ 3.5	+ 5.4	+ 5	+ 0.4	15de Juni og 8de Aug. + 20	14de Decbr. ÷ 14

indlogerede i et Fattighus under upaaklagelige hygiæniske Forhold, hvor de har Bolig, Lys og Ved efter Behovet samt lidt Dagpenge, ligesom der ofte tilflyder dem Gaver fra Private. Hvad Boligerne paa Landet angaar, da ere disse som oftest store og rummelige, men ofte mindre hensigtsmæssigt indrettede; Loftværelserne, især de, der benyttes af Tjenerskabet, ere tildels ikke forsynede med Ovne og modtage kun nogen Varme fra Kjøkkenet eller det nedenunder liggende Værelse gennem en Glugge i Gulvet. Husbondsfolket har gjerne et eller 2 mindre Kamre nedenunder ved Siden af Dagligstuen til Soveværelser for sig og Børnene, ligesom ogsaa selve Stuen benyttes dertil, naar Rummet i Kamrene ikke er tilstrækkeligt. Sengene er til dagligt Brug uden Undtagelse forsynede med Felde af Saueskind til Overfeld, medens Underfeldene bestaa enten af Sau- eller Kalveskind. Hos de mere formuende Gaardmandsfolk findes ogsaa i Almindelighed et Gjæsteværelse, hvor Sengene er forsynede med Lagen og Overdyne med Dun eller Fjær samt Underbolster. Husmandsklassens Boliger ere ogsaa i Regelen ganske gode og tilstrækkelige; Kogevne bruges mest hos Inderster, der intet Kjøkken have. I den senere Tid spores altid Forbedringer i Opførelsen af nye Bygninger, idet der bygges høiere under Loftet, og Husene forsynes med passende Undermur. Brændevinsdrik er ikke almindelig paa Landet uden ved enkelte Leiligheder; i Byen drikkes desmere, og Værtshuse og Udskjenkningssteder besøges jævnlig af tilreisende Bønder. Nogen Aftagen af Brændevinsdrikken siden Bolagets Opretelse synes ikke at spores (Thome). — Fra Liernes Herred af Grongs Distrikt omtales Misbrug af Spirituosa baade blandt Mænd og Kvinder. I ytre Namdals Distrikt skulle de før brugelige Skorstene i den senere Tid saagodtsom overalt være ombyttede med Kogevne.

Jordemødre benyttes i Inderøens Distrikt i den senere Tid mere og mere, hvor ikke Adgangen til dem er for besværlig, idet man begynder at indse, at deres Uddannelse og rigere Erfaring giver mere Garanti for en kyndig Hjælp.

Af Sygehuse har Amtet 2, et i Skogn og et i Overhalden; i Grong har Distriktslægen paa Sygestuen paa Gaarden Berre behandlet 23 Syge, hvoraf 7 for Fattigvæsenets Regning.

Følgende Tabel giver Oplysning om fattige Syge, Sundhedskommissioner Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Amt og Lægedistrikt.	Fattigsygepleien.		Sundhedskommissioner. Antal Møder.	Vaccinerede.	Retsmedicinske Forretninger.
	Antal anmeldende Læger.	Fattige Syge.			
Nordre Trondhjems Amt	10	793	32	2 137	5
Stjørdal	1	154	3	358	-
Frosten	1	56	3	356	-
Levanger	1	48	7	396	1
Inderøen	1	170	2	116	-
Stenkjær	2	76	5	197	1
Grong	1	100	8	146	1
Namsos	} 2	102	} uopgivet	138	1
Fosnæs				26	-
Ytre Namdal	1	87	4	404	1

Af Badeindretninger haves de samme som i 1879.
Om Amtets Apotheker se den almindelige Beretning.

XVIII. Nordlands Amt.

Fladeindhold, Indbyggerantal, Lægedistriktsinddeling, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Debr. 1875.	Antal Læger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinaterer.
Amtet		297.60	104 151	¹⁾ 21	47	49
1. Brønnø		18.80	9 884	2	5	5
	Bindalen	9.40	2 208	-	} Bopæle uopgivne	
	Brønnø	8.20	4 679	²⁾ 2		
	Velfjorden		1 177	-		
	Vegø	1.20	1 820	-		
2. Alstahaug		9.90	9 896	1	³⁾ 5	3
	Alstahaug	} 9.90	3 770	1	1	-
	Herø		3 085	-	1	-
	Tjette		3 041	-	1	-
3. Vefsen		55.44	6 992	2	3	3
	Mosjøen, Ladested	-	774	1	-	-
	Vefsen	} 55.44	5 150	1	2	2
	Hatfjeldalen		1 068	-	1	1
4. Ranen		39.70	12 152	2	5	4
	Næsne	5.00	4 320	-	-	-
	Hemnæs	} 34.70	4 063	2	1	1
	Mo		3 769	-	2	1
5. Lurø		18.20	6 953	1	3	4
	Lurø	} 2.10	1 884	-	} uopgivet	
	Trænen		364	-		
	Rødø		16.10	4 723		
6. Gildeskaal		14.50	4 142	1	2	3
	Gildeskaal	} 14.50	2 787	1	1	2
	Beieren		1 355	-	1	1
7. Bodø		4.20	4 831	1	2	2
	Kjøbstaden Bodø	-	1 519	1	1	uopg.
	Bodø Landsogn	4.20	3 312	-	1	
8. Folden	Folden	17.80	3 335	1	1	1
9. Skjærstad		31.20	5 957	1	3	2
	Skjærstad	11.80	3 653	1	1	1
	Saltdalen	19.40	2 304	-	2	1

(Forts.) Lægedistrikt.	Tilsvarende Herred, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Jordenevde.	Hjælpe- vaccinatører.
10. Stegen	11.70	5 504	2	2	2
	Stegen	3.40	2 975	1	1	1
	Hammerø	8.30	2 529	1	1	1
11. Lødingen	22.20	4 036	1	3	3
	Lødingen	22.20	2 438	1	}	uopgivet.
	Tysfjorden		1 598			
12. Ofoten	Ofoten	23.28	4 105	1	2	2
13. Buksnæs	2.26	5 459	1	2	2
	Buksnæs	1.50	3 111	1	1	1
	Borge Sogn af Borge Herred	0.76	2 348	-	1	1
14. Flakstad	3.10	2 408	1	2	3
	Flakstad	3.00	1 844	1	1	2
	Værø	0.10	564	-	1	1
15. Østlofoten	4.94	4 729	1	2	3
	Vaagen	3.40	3 151	1	1	1
	Gimsø	0.40	1 058	-	1	1
	Valberg Sogn af Borge Herred	1.14	520	-	-	1
16. Hadsel	7.40	7 307	1	2	2
	Hadsel	6.00	4 520	1	}	uopgivet.
	Bø	1.40	2 787	-		
17. Sortland	12.50	6 461	1	3	5
	Sortland	4.60	1 870	1	}	uopgivet.
	Øksnæs	3.20	2 423	-		
	Dverberg	4.70	2 168	-		

¹⁾ Desuden 3 Læger, som under Fisketiden opholdt sig inden Amtet. ²⁾ Den ene i Viks Annex til Brønne. ³⁾ For 2 uopgivet Bopæl.

Sundhedstilstanden. Det opgivne Antal af epidemiske Sygdomme (4 537) er betydeligt større end i noget af Aarene 1868—79; det næststørste Antal naaede Aaret 1874 med 3 714 opgivne Tilfælde. Sundhedstilstanden berettes dog at have været god i de fleste Distrikter, mindre god i Brønnø, Ranen, Stegen, Buksnæs, Hadsel og Sortland, navnlig paa Grund af Epidemier af Typhoidfeber, Skarlagensfeber og tildels Kighoste. Under Lofotfisket var Antallet af Diarrhoer, Forkjølelsessygdomme og Febre større end sædvanligt. Til Oversigt over Sygdomsforholdene under Lofotfisket indtages et Uddrag af de tabellariske Opgaver om epidemiske Sygdomme i Aarene 1870—1880.

Behandlede og Døde blandt Almuen under Lofotfisket 1870—1880.

	Epidemiske Sygdomme.										
	Tilsammen.		Exanthe- matisk Ty- phus.		Typhoid- feber.		Katar- rher.	Pneumoni.		Diarrhoe.	
	Tilfælde.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Tilf.	Døde.	Tilf.	Døde.
1880	1405	17	2	-	77	8	708	54	5	450	2
1879	846	14	3	1	52	8	387	38	5	281	-
1878	949	11	5	-	3	1	391	51	8	416	-
1877	583	7	1	-	6	2	290	38	4	148	-
1876	993	38	-	-	24	2	565	140	27	156	-
1875	483	2	-	-	56	2	111	18	-	150	-
1874	791	9	1	1	145	7	210	17	-	290	-
1873	216	8	6	1	48	6	19	18	2	80	-
1872	271	2	-	-	23	1	117	12	1	101	-
1871	226	7	-	-	47	3	90	14	3	59	-
Tilsammen i Tiaaret 1871—1880	6763	115	18	3	481	40	2888	400	55	2131	2
1870	470	1	-	-	69	1	131	28	-	226	-

Dødeligheden ¹⁾. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste fem Aar og Gjennemsnitsdødeligheden i de tre sidste Femaar:

Aar.	Middelfolke- mængde.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal af Døde.	Forhold pro mille.
1880	114 484	1 733	15.14
1879	112 232	1 577	14.05
1878	109 693	1 460	13.31
1877	107 177	1 547	14.43
1876	105 075	1 899	18.07
1876—1880	109 732	1 643	14.97
1871—1875	98 619	1 745	17.69
1866—1870	91 577	1 533	16.96

¹⁾ Se Anmærkning under Akershus Amt.

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidrættes følgende af Læ-
gernes Opgaver sammendragne Tabel (Side 206, 207 og 208).

Exanthematisk Typhus antages importeret til Stegens Distrikt fra
Tysfjorden i Lødingens Distrikt, hvor Sygdommen optraadte i Aarets Begyn-
delse. I Mai forekom et Tilfælde i Hols Annex til Lødingen, Smitten antagelig
hjembragt fra Finmarksfisket; i Juli flere Tilfælde i Lødingens Hovedsogns vest-

I Nordlands Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

206

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne.		1	
	Behandlede.	Deraf Døde.														Tilfælde.	Dedsfald.	Brønø.	
																		Tilf.	Dedsf.
Exanthematisk Typhus . . .	24	1	22	1	2	-	6	2	7	3	1	-	-	-	-	24	1	-	-
Typhoidfeber	368	41	291	25	21	17	63	41	33	20	19	8	14	15	15	371	44	34	6
Cerebrospinal-Meningit . . .	6	2	6	-	-	-	-	3	1	1	1	-	-	-	-	6	2	2	1
Barselseber	21	5	21	-	3	2	2	5	3	1	2	-	-	1	2	22	6	-	-
Vandkopper	6	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	6	-	-	-
Skarlagenseber	708	136	707	6	-	-	20	76	51	40	61	66	111	142	134	716	144	32	5
Røde Hunde	10	-	10	-	-	-	-	-	4	4	2	-	-	-	-	10	-	-	-
Mæslinger	6	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	7	3	-	-
Rosen	69	2	67	3	2	2	7	3	9	2	3	3	4	12	17	70	3	1	-
Kighoste	215	9	175	11	4	-	19	13	41	27	18	17	9	7	9	218	12	43	4
Diphtherisk Svælgbet.	11	-	6	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	2	-	-
Strubehoste	6	2	6	-	3	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	8	4	-	-
Kusma	62	-	40	2	-	1	3	4	6	1	1	3	3	14	2	62	-	6	-
Akut Bronchit.	1555	7	836	64	42	52	113	112	74	71	45	52	61	81	69	1559	11	60	1
Andre katarrh. Tilfælde }																			
Lungebetændelse	288	30	243	34	8	11	30	33	22	19	12	18	17	18	21	292	34	38	10
Pleurit.	153	3	112	6	5	13	14	17	9	14	11	6	5	4	8	154	4	10	-
Gigtfeber	89	2	42	7	2	-	3	6	6	4	3	3	2	-	6	89	2	-	-
Koldfeber	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Diarrhoe (akut) } Cholera nostras }	842	8	382	17	20	28	33	33	34	35	28	26	37	38	53	853	19	15	1
Blodgang	47	3	47	2	-	1	6	3	2	-	1	1	6	9	16	47	3	2	1
Skjørbug	8	1	7	1	1	1	3	-	1	-	-	-	-	-	-	8	1	-	-
Tilsammen	4496	254	3023	180	119	128	323	351	304	243	209	204	269	341	352	4537	295	243	29

Nordlands Amt.

C. No. 4 (1880).

(Forts.)	Fordeling paa Lægedistrikterne.																	
	2		3		4		5		6		7		8		9		10	
	Alstahaug.		Vefsen.		Ranen.		Lurø.		Gildeskaal.		Bodø.		Folden.		Skjærstad.		Stegen.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Exanthematisk Typhus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	1
Typhoidfeber	53	10	20	3	59	3	-	-	1	1	1	-	20	3	-	17	3	
Cerebrospinal-Meningit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barsel-feber	1	-	-	-	3	-	1	1	-	-	2	2	1	-	3	1	1	1
Vandkopper	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	18	3	-	-	37	7	-	-	-	-	12	4	18	3	-	28	6	
Røde Hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-
Mæslinger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	5	2	3	-	3	-	-	-	5	-	3	-	2	-	5	-	6	-
Kighoste	19	4	109	1	24	2	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diphtherisk Svælgbet.	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Strubehoste	-	-	-	-	-	-	-	-	5	3	-	-	-	-	3	1	-	-
Kusma	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	-
Akut Bronchit	13	-	41	3	136	1	11	1	26	2	46	-	11	-	47	-	104	2
Andre katarrh. Tilfælde																		
Lungebetændelse	18	4	9	-	52	2	8	1	11	1	15	2	2	-	12	3	8	-
Pleurit	14	1	2	-	16	-	2	-	11	-	1	-	-	-	13	3	10	-
Gigtfeber	4	-	5	-	8	-	-	-	4	-	1	-	1	-	3	-	4	1
Koldfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Diarrhoe (akut)	14	4	17	2	39	-	7	-	2	-	8	1	6	-	21	-	99	-
Cholera nostras																		
Blodgang	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-
Skjørbug	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	161	28	212	11	377	15	49	3	65	7	98	9	61	6	108	8	304	14

I Nordlands Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

(Forts.)

208

Nordlands Amt.

C. No. 4 (1880).

(Forts.)	Fordeling paa Lægedistrikterne.															
	11		12		13		14		15		16		17		18	
	Lødingen.		Ofoten.		Buksnæs.		Flakstad.		Østlofoten.		Hadsel.		Sortland.		Fisket.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Exanthematisk Typhus . . .	12	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-
Typhoidfeber	3	-	-	-	18	2	43	1	6	2	6	2	13	-	77	8
Cerebrospinal-Meningit . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	1
Barsel-feber	-	-	1	-	-	-	-	-	6	-	3	1	-	-	-	-
Vandkopper	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-
Skarlagensfeber	-	-	-	-	213	38	-	-	17	5	261	51	79	22	1	-
Røde Hunde	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Mæslinger	-	-	-	-	-	-	-	-	7	3	-	-	-	-	-	-
Rosen	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	32	1	3	-	1	-
Kighoste	-	-	5	1	1	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Diphtherisk Svælgbet.	-	-	-	-	5	-	-	-	2	-	-	-	-	-	4	-
Strubehoste	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kusma	-	-	-	-	8	-	4	-	-	-	4	-	-	-	22	-
Akut Bronchit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre katarrh. Tilfælde }	29	-	8	-	38	1	24	-	20	-	177	-	60	-	708	-
Lungebetændelse	2	-	1	-	26	3	1	1	6	1	26	-	3	1	54	5
Pleurit.	-	-	5	-	33	-	-	-	-	-	3	-	3	-	31	-
Gigtfeber	-	-	1	-	5	-	1	-	2	-	2	-	1	-	47	1
Koldfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Darrhoe (akut)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cholera nostras	8	1	11	-	31	2	17	-	34	5	62	-	12	1	450	2
Blodgang	-	-	14	-	-	-	3	-	-	-	16	2	-	-	-	-
Skjørbug	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-
Tilsammen	54	1	46	1	382	47	93	2	104	16	598	57	177	24	1405	17

ligste Del, Smitten enten fra Østlofoten eller fra Hadsel; til Sognets østligste Gaard i Ofotfjorden hjembragtes Sygdommen med en fra Finmarken hjemvendende Fisker, og her angrebes omtrent hele Husstanden i Løbet af Juli og August. I Svolvevær i Østlofotens Distrikt forekom 2 Tilfælde i Mai og Juni. Under Lofotfisket behandlede 2 Tilfælde i Stene.

Typhoidfeber, som ikke havde været i Brønnø Distrikt siden 1875, indbragtes til Vik Sogn fra Lofotfisket ved syge hjemvendende Fiskere og udbød paa en Gang paa 8 Steder; Sygdommen varede udover Høsten og Vinteren. Af Forholdsregler mod Sygdommen nævnes, at Fæces, Urin og Spyt, hvilket sidste opsamledes i særegne Kar, blev bortførte til et Hul paa Marken og tildækkede med Jord og lidt Carbolsyre. I Alstahaugs Distrikt fortsatte Sygdommen sig fra foregaaende Aar paa Gaarden Hamnæs i Alstahaug, og da Lofotfiskerne kom hjem, bragtes atter Smitte ind. Fra Vefsens Distrikt anføres ogsaa, at Smitten i 10 Tilfælde er indbragt fra Lofoten, og at dette Forhold næsten aarlig gjentager sig. I Ranens Distrikt angrebes 3 Personer i Hemnæs Herred i Januar; de indlagdes paa et midlertidigt Sygehus, og Sygdommen fik ikke videre Udbredning. Paa en afsidesliggende Gaard i Mo angrebes i Aarets Begyndelse efterhaanden alle Beboere, 14 i Tallet, og herfra kom Smitten til Nabogaarden, hvor Sygdommen varede udover Sommeren. Flere Lofotfiskere hjembragte ogsaa Sygdommen, og paa enkelte Steder bleve et Par Personer smittede. I Nesne angrebes i det Hele 16 i en Grænd, smittede af en Pige, om hvis Sygdoms Opriindelse intet kunde konstateres. I Bodø Distrikt behandlede en Sømand efter Hjemkomsten fra Lofoten. I Foldens Distrikt optraadte en Epidemi med 6 Angrebne i Kjærringø Sogn i Juni Maaned, og paa 2 Gaarde i Sørfolden angrebes 11 Personer i Juli, paa det ene Sted var Sygdommens Forløb mildt, paa det andet, hvor den var ondartet, blev den ældste Søn først syg strax efter Hjemkomsten fra en Bergenstur; af 5 angrebne døde 2, og de øvrige 3 vare meget haardt angrebne. At Sygdommen blev saa ondartet synes forklarligt af det daarlige og smudsige Stel; Sengested fandtes ikke, hele Familien laa paa Gulvet i Husets eneste beboelige Rum, hvor der i et Hjørne stod en Tønde med sure Uer, som udbredte en næsten uudholdelig Stank; Vinduerne kunde ikke oplukkes, og Beboerne vare meget ængstelige for at aabne Døren (P. Hansen). I Stegens Distrikt optraadte Sygdommen strax efter Lofotfiskernes Hjemkomst i Hammerø; de fleste af disse Fiskere havde været i Skraaven. I Buksnæs Distrikt blev en Mand i Balstad angreben efter Fisket, en Kvinde, som havde været saakaldet Landgut under Fisket, kom syg hjem og døde; hun smittede sin Søster. I Flakstads Distrikt fortsatte Sygdommen sig fra foregaaende Aar i Flakstad Herred; til Mosknæs indbragtes den i September ved en Kvinde, som havde været i Bergen. Til Valberg i Østlofotens Distrikt bragtes Smitte til 3 Personer ved Gangkonen paa Henningsværs Sygehus, hun angrebes strax efter Hjemkomsten og døde. I et Tilfælde i Svartsund i Hadsels Distrikt antages Patienten smittet i Skraaven. 6 Tilfælde forekom i Sortlands Distrikt hos Fiskere, som kom syge eller smittede hjem fra Lofoten og Finmarken. I 7 Tilfælde i August og December antages Sygdommen importeret ved Sildefiskere, som logerede paa de angrebne Gaarde. Under Lofotfisket behandlede 77 Tilfælde, hvoraf 3 i Skraaven, 1 i Svolvevær, 31 i Vaagen, 10 i Henningsvær, 18 i Stene, 8 i Balstad, (hvoraf dog kun 1 fra Balstad) samt 6 i Flakstad.

For **Barsel-feber** behandlede i Hadsels Distrikt en Kvinde, som henlaa i et af Skarlagensfebersyge opfyldt Hus.

Skarlagensfeber havde en betydelig Udbredning. Den forekom i Viks Sogn af Brønnø Distrikt, i Herø Prestegjeld af Alstahaugs Distrikt, i Korgens Annex af Ranens Distrikt; antagelig var Smitten indbragt til sidstnævnte Sted ved en fra Lofoten hjemvendende Fisker; Antallet af Angrebne har været

Veneriske Sygdomme

Sygdom.	Tilsammen Behandlede.	Kjendte Dødsfald.						
			1	2	3		4	6
			Brønø.	Alstahaug.	Vefsen.		Ranen.	Gildeskaal.
				Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Tilf.	
Syphilis ¹⁾	54	4	4	2	4	1	1	-
Gonorrhoe, Urethrit	148	-	1	16	9	-	11	3

¹⁾ Døde af Syphilis 2 Mdkj. 0—1 Aar gl. 1 Mdkj. 40—50 1 Mdkj. 50—60 Aar gl.

større end af Behandlede. I Bodø By optraadte Sygdommen i December, sandsynligvis ved Smitte af Fiskere fra Vesteraalen og Lofoten. I Foldens Distrikt forekom den i Kjærringø Sogn. I Stegens Distrikt var den tydeligvis importeret fra Eidsfjorden i Aarets Slutning. I Buksnæs Distrikt begyndte den i Januar paa en Gaard i Hol, hvortil Smitten var bragt ved en Leiekarl fra Lenvik, hvor Skarlagensfeber herskede Høsten 1879. I April viste den sig atter i samme Sogn uden Forbindelse med de foregaaende Tilfælde, men sandsynligvis ogsaa da indbragt ved Fiskere; der var nemlig mange Lenviksvæinger i Stamsund og Sværholt. Sygdommen fik ikke videre Udbredning før i September, da den pludselig udbrod paa flere Steder i Borge og Buksnæs, indbragt fra Vaagen og Eidsfjorden, og fik en forfærdelig Udbredelse udover Høsten og Vinteren (Schumacher). I Østlofotens Distrikt forekom den i Østnæsfjorden i Februar med et Par Tilfælde, i Gimse i Juni med 7 Tilfælde og endelig i December, indført fra Eidsfjorden, paa 4 langt fra hinanden liggende Gaarde i Skraaven, Østnæsfjorden og Gimse med tilsammen 18 Angrebne. I Hadsels Distrikt bemærkedes den først i April samtidig paa 2 Steder, antagelig didført fra Lofoten. Den var i Begyndelsen temmelig ondartet, i Juli og August derimod mild, blev derpaa i Bredvik atter ondartet og spredte sig videre. Desuden importeredes Smitte fra Sortland og antagelig Øksnæs til de nærmest liggende Gaarde paa Langøen og i Eidsfjord. I Sommerens Begyndelse optraadte den ogsaa i Bø og Malnæs (Bø Herred); især skal den have hersket strengt paa Nyke. Her traadte den dog tilbage for atter at vise henimod Aarets Udgang. De Angrebnes Tal i Eidsfjord var forholdsvis ubetydeligt; det er dog sandsynligt, at Sygdommen er blevet udført derfra til andre Distrikter ved den store Masse Tilreisende under Fisket. De sidste Tilfælde iagttoges i Vaaren 1881. Fra Sortlands Distrikt berettes, at Smitte indbragtes fra Eidsfjorden til Øksnæs, hvor Sygdommen i Begyndelsen hjemsøgte fattige Søfinner og Fiskere. Der oprettedes et Lazaret, som holdtes aabent fra Midten af Juni til Udgangen af August for 22 Syge. I Sortland forekom Sygdommen i November og December efter paavisselig Import fra Fisket i Eidsfjord.

Røde Hunde vare meget udbredte i Østlofotens Distrikt i Juli, August og September, men kom saagodtsom ikke under Behandling.

Rosen dannede i Hadsels Distrikt en meget hyppig Complication ved chirurgiske Tilfælde.

Kighoste herskede hele Eftersommeren og Vinteren i Brønnø Distrikt i

udenfor Sygehus.

Fordeling paa Lægedistrikterne.												Blandt Almuen under Lofotfisket.
7	9	10	11	13		14	15	16		17		
Bodø.	Skjærstad.	Stegen.	Lødingen.	Buksnes.		Flakstad.	Østlofoten.	Hadsel.		Sortland.		
Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilfælde.
9	-	-	-	6	1	2	3	13	1	5	1	5
19	1	1.	1	5	-	2	11	36	-	4	-	28

Vegø, hvor næsten alle Børn forment at have været angrebne (Tornøe). I Aarets sidste Halvdel var den almindelig over hele Alstahaugs Distrikt; Smitteimport kunde paavises fra Næsne, Vefsen og Christiania. I Vefsens Distrikt angreb den næsten alle Børn. I Ranens Distrikt optraadte den i Begyndelsen af Aaret som Fortsættelse af Epidemien i forrige Aar. I Lurø Distrikt herskede den i sidste Kvartal i Rødø Prestegjeld. I Ofotens Distrikt forekom ligeledes mange Tilfælde i April. I Buksnæs Distrikt forekom Sygdommen af og til. Fra de fleste Distrikter bemærkes det, at den var mild, og at Lægehjælp sjelden søgtes.

Kusma gik i Aarets Løb epidemisk over hele Alstahaugs Distrikt. I Stegens Distrikt havde Sygdommen ogsaa adskillig Udbredelse i Aarets Løb. I Buksnæs Distrikt forekom Sygdommen ikke sjelden.

Et Tilfælde af Koldfeber i Skjærstads Distrikt var Rediciv fra 1878.

Akut Diarrhoe, tildels med blodige Udtømmelser herskede hele Aaret af og til i Brønnø Distrikt, men kun faa søgte Lægehjælp. Udover Vaaren og Sommeren kom ikke faa Tilfælde under Behandling i Stegens Distrikt, hvor de første Angrebne vare Fiskere fra Lofoten. Som formentlig Aarsag nævnes bedævede Fødemidler, som falbydes i Lofoten, specielt «kunstigt Smør». Saakaldet amerikansk Bondesmør har ofte havt en rædsom Lugt. I det Hele taget afsættes der i Lofoten mange Varer af tvivlsom Beskaffenhed, da Fiskerne i Almindelighed ikke ere kræsne i Valget og købe Fødemidler, som man neppe turde præsentere andetsteds (E. Nielsen.) Akut Diarrhoe optraadte epidemisk i Eidsfjord i Hadsels Distrikt, næsten udelukkende hos Tilreisende, især fra Namssostrakten. I det følgende Aar viste der sig Spor af Epidemien rundt om i Distriktet. I Ofotens Distrikt forekom 14 Tilfælde af Blodgang paa 2 Gaarde i Ankenæs Sogn, hvortil Sygdommen var bragt af Fiskere fra Lofoten. I Aarets Slutning forekom 5 Tilfælde paa en Husmandsplads i Evindnæs Sogn, og disse staa i Forbindelse med en Epidemid af Blodgang, som i Begyndelsen af 1881 udbredte sig paa flere Steder i Evindnæs.

Veneriske Sygdomme udenfor Sygehus sees af ovenstaaende Tabel.

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede væsentlig **chroniske Sygdomme** hidsættes følgende Tabel (Side 212 og 213).

Svindstot. Forholdet af Dødsfald af Svindstot til samtlige Dødsårsager og til Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme sees af følgende Tabel (se Side 214).

(Forts.)	Fordeling paa Lægedistrikterne.																								
	7		8		9		10		11		12		13		14		15		16		17		18		
	Bodø.		Folden.		Skjærstad.		Stegen.		Lødingen.		Ofoten.		Buksnæs		Flakstad		Østlofoten.		Hadsel.		Sortland.		Fisket.		
	Tlf.	Dødsf.	Tlf.	Dødsf.	Tlf.	Dødsf.	Tlf.	Dødsf.	Tlf.	Dødsf.	Tlf.	Dødsf.	Tlf.	Dødsf.	Tlf.	Dødsf.	Tlf.	Dødsf.	Tlf.	Dødsf.	Tlf.	Dødsf.	Tlf.	Dødsf.	Tlf.
Chronisk Rheumatisme	11	-	29	-	28	-	76	-	2	-	-	-	27	-	-	-	2	-	2	-	13	-	148	-	
Fnat	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	14	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-	
Skurv	1	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	
Kjertelsyge	7	-	-	-	15	-	8	-	3	-	7	-	9	-	12	-	5	-	8	-	3	-	-	-	
Rachit	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	3	-	-	-	-	-	5	1	1	-	-	-	
Simpel Meningit	2	2	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2	1	-	-	2	1	-	-	-	-	1	1	
Tuberkuløs Meningit	2	2	-	-	-	-	2	2	1	1	1	1	2	2	-	-	4	4	-	-	-	-	1	1	
Svindst	13	7	1	-	4	2	3	1	3	1	4	2	7	5	3	2	11	9	15	6	12	4	9	-	
Kræft	2	1	-	-	3	2	2	1	-	-	3	3	4	1	-	-	4	2	6	6	7	-	-	-	
Vatersot og Morbus Brighthii	4	1	1	-	4	1	10	-	1	-	-	-	13	1	1	1	2	1	4	2	1	1	5	2	
Blegsot og Anæmi	7	1	3	-	15	-	67	1	7	-	8	-	24	-	5	-	9	-	36	-	29	-	-	-	
Menstruationsuordener	-	-	9	-	10	-	19	-	3	-	7	-	17	-	2	-	-	-	3	-	1	-	-	-	
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	58	-	35	-	42	1	189	-	9	-	11	-	121	-	20	-	37	-	92	-	38	-	348	-	
Ormesygdomme	-	-	-	-	7	-	3	-	-	-	-	-	2	-	2	-	1	-	-	-	2	-	4	-	
Drankersygdomme	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	

1) Vatersot 13, Morbus Brighthii 6.

Døde af Svindsot.

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsårsager				Forhold i pCt.	
	ialt.	af Svindsot.	af epidemi- ske Syg- domme.	af ikke epidemi- ske Syg- domme.	til samtlige opgivne Døds- årsager.	til Dødsfald af ikke epidemi- ske Syg- domme.
Brønnø	86	13	29	57	15.1	22.8
Alstahaug	81	11	28	53	13.6	20.7
Vefsen	68	-	11	57	-	-
Mosjøen	17	-	3	14	-	-
Landdistrikt	51	-	8	43	-	-
Ranen	50	7	15	35	14.0	20.0
Lurø	6	2	3	3	33.3	66.7
Gildeskaal	24	-	7	17	-	-
Bodø	26	7	9	17	26.9	41.2
Bodø	16	5	8	8	31.2	62.5
Landdistrikt	10	2	1	9	20.0	22.2
Folden	15	-	6	9	-	-
Skjærstad	46	2	8	38	4.3	5.3
Stegen	37	1	14	23	2.7	4.3
Lødingen	3	1	1	2	33.3	50.0
Ofoten	12	2	1	11	16.5	18.2
Buksnæs	64	5	47	17	7.8	29.4
Flakstad	5	2	2	3	40.0	66.7
Østlofoten	56	9	16	40	16.1	22.5
Hadsel	78	6	57	21	7.7	28.6
Sortland	36	4	24	12	11.1	33.3
Ved Fiskerierne	31	-	17	14	-	-
Nordlands Amt	724	72	295	429	9.9	16.8
Deraf i Byer	33	5	11	22	15.1	22.7
— - Landdistrikt	691	67	284	407	9.7	16.5

Om Amtets Sindssyge se den almindelige Beretning.

I Sindssygehjemmet paa Brændberget i Hemnæs i Ranens Distrikt forpleiedes 10 Syge, som synes at finde en efter Omstændighederne god Forplei-ning. Fra Stegens Distrikt berettes, at en 21 Aar gammel Gut under Fisket i Lofoten efter en Kammerats Raad havde taget $\frac{1}{2}$ Lod (7—8 Gram) Kamfer tillivs som Middel mod Forkjølelse. I 1 á 2 Uger havde han efter Beskrivelsen delireret stærkt, især i de første Dage. Da han efter denne Tid fremstillede sig for Lægen, var der en vel udtalt Melancholi tilstede med Angst, Søvnløshed, Beklemmelse og tildels Hallucinationer. Han kom sig nogenlunde hurtig, men havde længe trykkende Smerter over Issen og en sprengende Fornemmelse i Øi-nene, som i lang Tid hindrede ham fra at læse (E. Nielsen).

Af Tetanus døde et 8 Dage glt. Barn i Buksnæs. I samme Hus be-handledes Vaaren 1873 og Vaaren 1874 et Barn for Tetanus, begge Tilfælde

med dødeligt Udfald og begge i en Familie, som da fraflyttede Huset. Siden er der ikke født Børn i Huset før Høsten 1880 (Schumacher).

For *Leukæmia lienalis* kom en 36aarig Mand under Behandling i Hadsels Distrikt. Patienten klagede fra først af over Smertes i det ene Knæ, hvorefter der udviklede sig en lymfatisk Svulst paa Indsiden af Laaret. Den vilde ikke vige for Behandling, men tiltog. Samtidig udviklede sig en nervøs Depression, der optraadte flere Glandelsvulster og efter 2—3 Maaneder observeredes Miltsvulst, denne sidste standsede lidt under Behandling med Isblære, men er senere tiltaget til en betydelig Størrelse (G. Thode).

Af obstetriciske Operationer udførtes af Læger: 19 Tangforløsninger og 3 Udtagelser af Efterbyrden. Indikationer og Udfald sees af følgende Tabel:

Indikation.	Tangforløsning.				Udtagelse af Efterbyrd.
	Mødre		Børn		Mødre
	levende.	døde.	levende.	døde.	levende.
Utilstrækkelige og smertefulde Veer	14	¹⁾ 2	12	4	-
Bækkensneverhed	3	-	2	1	-
Tilbageholdelse af Efterbyrd	-	-	-	-	3
Tilsammen	17	2	14	5	3
	19		19		3

¹⁾ Dødsårsag: besværlig Fødsel 1. Barselfeber 1.

Desuden udførtes en Partus præmaturus paa Grund af ligeligt forsnevret Bækken med heldigt Udfald for Konen, Barnet levede i 12 Timer. — Hos en ældre Flerfødende fandt Jordmoderen afdøet Foster i Tverleie med fremfalden Arm og forsøgte forgjæves Vending; af Læge exartikuleredes Armen; men da Vending fremdeles var umulig, udførtes Exvisceration, hvorpaa Vending og Extraktion. Konen, som ikke havde sovet i flere Nætter, døde 2 Døgn senere. Hos en 29aarig Førstefødende, hvor Fødselen havde varet i 4 Døgn, umuliggjorde den ufuldstændig udvidede og rigide Modermund Anlæggelse af Tang, Fosteret var stort, halvraadent; Perforation, Helbredelse. Hos de to sidstnævnte Koner udtoges Efterbyrden paa Grund af Vemangel.

Ialt udførtes saaledes 25 obstetriciske Operationer, hvoraf 1 i Brønnø, 3 i Alstahougs, 1 i Vefsens, 2 i Ranens, 3 i Lurø, 5 i Gildeskaals, 2 i Bodø, 2 i Foldens, 4 i Skjægstads og 2 i Buksnæs Distrikt.

Antallet af Fødte og Døde er angivet efter de til det statistiske Centralbureau indsendte Opgaver over Døbte og Begravede (se Tabellen næste Side).

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 2 215 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100: 43.9.

Døde paa Barselseng. Lægerne meddele Dødsårsagen for 11: 6 døde af Barselfeber, 2 af besværlig Fødsel, 1 af Barselkrampe, 1 af Emboli og 1 af Livmoderblødning.

Fødte og Døde.

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde				Død- fødte ²⁾ .	Omkomne	
		ialt.	0—1 Aar.	1ste Døgn ¹⁾ .	paa Barsel- seng.		ved ulykke- lige Hæn- delser.	ved Selv- mord.
Brønnø	376	113	17	3	1	7	6	-
Alstahaug	351	156	32	3	-	8	3	2
Vefsen	237	97	31	7	-	1	1	3
Mosjøen	49	20	7	3	-	-	-	-
Landdistrikt	188	77	24	4	-	1	1	3
Ranen	430	193	31	4	1	10	9	-
Lurø	280	107	28	-	3	6	24	-
Gildeskaal	158	54	7	-	1	3	4	-
Bodø	191	78	13	-	2	8	4	1
Bodø	63	28	3	-	2	2	1	-
Landdistrikt	128	50	10	-	-	6	3	1
Folden	114	57	8	-	-	6	10	-
Skjærstad	217	95	21	2	3	6	5	1
Stegen	173	74	13	3	1	3	10	1
Lødingen	129	42	10	-	1	8	9	1
Ofoten	128	58	5	-	-	5	4	-
Buksnæs	264	160	22	-	-	5	18	-
Flakstad	111	45	3	-	-	4	11	-
Østlofoten	227	149	29	-	-	4	19	2
Hadsel	291	152	30	-	1	4	7	1
Sortland	271	103	19	-	2	11	10	-
Nordlands Amt	3948	1733	319	22	16	118	154	12
Derafi Byer	112	48	10	3	2	4	1	-
— -Landdistrikt	3836	1685	309	19	14	114	153	12

¹⁾ og ²⁾ Se Anmærkning under Akershus Amt.

Veirliget. Vinteren var taalelig mild, derimod kom Vaaren sent og var kold ligesom Sommeren og Høsten paa de fleste Steder. Eftervinteren kom overalt tidlig med betydelige Snemængder og Kulde. Høstens Udbytte var som et Middelsaars, derimod slog Sildefisken feil undtagen i Eidsfjorden. Lofotfisken siges mindre heldigt for en Flerhed af Almuen. — Veirforholde i Lødingen og Svolvær sees af Tabellen paa næste Side.

Levemaade og hygieeniske Forhold. I Brønnø er den økonomiske Tilstand meget slettere end for 3—4 Aar siden paa Grund af daarligt Fiske og et sørgeligt Misbrug af Krediten. Det samme berettes fra Ranen, Bodø og Ofoten. Distriktslægen i Ofoten ytrer bl. a.: «Den økonomiske Forfatning i Di-

De hyppigst opgivne Dødsårsager vare:

Dødsårsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Land- distrikterne.
Skarlagensfeber	144	4	140
Alderdomssvaghed	81	2	79
Svindst	72	5	67
Typhoidfeber	44	1	43
Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen	39	2	37
Kræft	35	1	34
Lungebetændelse	34	1	33
Hjerneapoplexi	19	-	19
Akut Diarrhoe og Cholera nostras	19	1	18
Vatersot og Morbus Brighii	19	-	19
Medefødt Svaghed	18	4	14
Kighoste	12	-	12

Meteorologiske Observationer i Lødingen.

Maaned.	Middel- temperatur. (Celsius).	Nedbør i Millimeter.	Antal Dage med Nedbør.	Antal Dage med Klart.	Herskende Vinde.
Januar	÷ 0.5	217	26	2	SV. V.
Februar	÷ 2.3	102	16	9	NO.
Marts	÷ 1.9	82	25	4	V.
April	0.0	47	15	8	N. SV.
Mai	4.2	79	21	-	SV.
Juni	7.9	78	19	3	SV. V.
Juli	11.2	49	13	10	NO.
August	12.4	88	20	5	SV. V.
September	9.2	110	18	6	NO.
Oktober	÷ 0.7	56	18	5	NO.
November	÷ 2.9	129	24	2	NO.
December	÷ 5.1	51	13	8	N. NO.
Aaret	2.6	1085	228	62	NO.

striktet er i det hele taget mislig. Grundene dertil ere flere, saaledes Folkets Mangel paa Foretagelsesaand, slet Husstel, Udygtighed til Husfidsarbeide og Sultefodring. — Jeg tror ikke at sige formeget, naar jeg paastaar, at paa 9 af 10 Steder sætter man om Høsten ind flere Kreaturer end forsvarligt kan fremfødes. Hvis alle disse Dyrplagere havde det halve Antal Kreaturer af, hvad de pleie, vilde de baade have Melk og saaledes have en aldeles uundværlig Ar-

Følgende Tabel giver Oplysning om fattige Syge, Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Amt og Lægedistrikt.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommissio- ner. Antal Møder.	Vaccine- rede.	Rets- medicinske For- retninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	17	788	34	4964	¹⁾ 5
Brønø	1	50	4	1107	-
Alstahaug	1	79	1	491	-
Vefsen	1	15	5	315	-
Ranen	1	80	2	340	3
Lurø	1	17	-	70	-
Gildeskaal	1	35	1	135	-
Bodø	1	50	4	476	-
Folden	1	18	2	189	-
Skjærstad	1	29	-	368	-
Stegen	1	40	2	172	-
Lødingen	1	15	2	119	-
Ofoten	1	22	-	146	1
Buksnæs	1	93	2	394	1
Flakstad	1	37	-	78	-
Østlofoten	1	87	4	244	-
Hadsel	1	34	2	129	-
Sortland	1	87	3	191	-

¹⁾ Hvoraf 4 vare Levende og 1 Obduktion.

tikel som Bidrag til Husholdningen og de vilde forskaane sine Husdyr for haarde Lidelser. Denne Mangel paa Melk i Huset skal nu erstattes med Surrogater som Vasvelling og specielt Kaffe, hvoraf der ofte selv i fattige Huse bruges store Kvantiteter. Smaaabornene blive magre og se daarlige ud. Smør og Ost mangler, Husmoderen har vanskeligt for at forsyne med Proviant de mandlige Individuer i Huset paa de Tider, de skulle udrustes til de store Fiskerier. Afreisen bliver derfor udsat længere, end den burde, og Følgen heraf er da, at mange af dem, der søge sin Næring af Lofotfisket og af Sildefiskerierne dette komme forsent, saa at de af den Grund gaa glip af mangen god Lod. Det daarlige Husstel er ved Siden af Sultefodringen et væsentligt Moment i Folkets økonomiske Forhold. Kvinderne, som have med Husvæsenet at gjøre, have i Regelen ikke havt Anledning til at lære noget i sit Hjem, og de faa, som have tjent i bedre Huse, lykkes det yderst sjelden at indføre selv den simpleste Afvigelse fra det vanlige Husstel, da dette ansees for «Storkarsnykker, der ikke hører hjemme i en Bondemands Hus.» Mangel paa Dygtighed i Husflidsarbeide hos begge Kjøen er ogsaa en væsentlig Faktor i Folkets Økonomi. (C Sellæg.)» Fra Sortland berettes, at Indvaanerne i Øksnæs og Dverberg kun for en ringe Del kunde deltage i Fiskerierne paa Grund af Armod og Mangel paa Redskaber, medens Indbyggerne i Sortland gjorde et meget indbringende Fiske.

Kvaksalvere. I Ofotens Distrikt siges Almuen i de sidste Aar at have begyndt at tabe Tilliden til Kvaksalvere. For nogle Aar siden havde en Lapsom bor 1 Mils Vei fra Lægen, en ikke ubetydelig Praxis, saa at han endog blev hentet langt udenfor Distriktet; den er nu omtrent ophørt.

Amtet har 3 faste Sygehuse i Alstahaug, Bodø og Buksnæs og Fiske-sygehuse i Aasvær (Ranens Distrikt) for Tiden ubenyttet, i Kabelvaag og Hen-ningsvær (Østlofotens Distrikt) samt Pleiestuer i Reine (Flakstads Distrikt), i Stene (Buksnæs Distrikt), i Skraaven (Østlofotens Distrikt) og i Skjbldehavn (i Sortlands Distrikt); i Stokmarknæs (i Hadsels Distrikt) oprettedes en midlertidig Sygestue, som holdtes aaben fra 10de December til 15de Februar 1881. Antallet af Behandlede var 16.

Badeindretninger findes ved de faste Sygehuse.

Om Amtets Apotheker se den almindelige Beretning.

XIX. Tromsø Amt.

Lægedistriktsinddeling, Fladeindhold, Indbyggerantal, Medicinalpersonale.

Lægedistrikt.	Tilsvarende Herred, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Debr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Amtet		206.17	54 019	12	1	19	30
1. Trondenes		13.018	9 207	1	-	2	5
	Kvædfjord	6.818	2 520	-	-	1	1
	Trondenes	5.447	5 522	1	-	1	3
	Sand	0.753	1 165	-	-	-	1
2. Ibestad		12.370	6 572	1	-	2	2
	Ibestad	8.861	4 985	1	-	1	-
	Salangen	3.509	1 587	-	-	1	2
3. Tranø	Tranø	8.922	3 876	1	-	-	3
4. Lenvik		14.522	6 116	2	-	3	4
	Berg	5.350	1 730	1	-	2	2
	Lenvik	5.566	3 396	1	-	1	1
	Hillesø	3.606	990	-	-	-	1
5. Malangen		58.577	7 782	1	-	5	5
	Maalselven	25.698	2 939	1	-	-	-
	Bardodalen	20.126	1 041	-	-	-	-
	Balsfjorden	9.255	2 508	-	-	-	-
	Malangen	3.498	1 294	-	-	-	-

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Tandlæger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
6. Tromsø	11.379	8 870	3	1	4	2
	Tromsø, Kjøbstad ...	-	5 409	3	1	4	2
	Tromsøsundet.....	11.379	3 461	-	-	-	-
7. Lyngen	Lyngen.....	28.977	4 653	1	-	1	3
8. Karlsø	Karlsø	10.793	2 167	1	-	uopgv. ¹⁾	
9. Skjærvø.....	47.548	4 776	1	-	2	5
	Skjærvø.....	31.037	3 120	1	-	1	-
	Kvæningen.....	16.511	1 656	-	-	1	-

¹⁾ I 1879 henholdsvis 1 og 2.

Sundhedstilstanden skildres fra alle Distrikter som god med Undtagelse af Ibestads, hvor den karakteriseres som mindre god. Mæslinger optraadte atter inden Amtet efter at have været borte som Epidemi siden 1874. Typhoidfeber, Skarlagensfeber og Katarrher vise sig i Tiltagende, medens Kighoste, Lungebetændelse og exanthematisk Typhus synes at være i Aftagende.

Dødeligheden¹⁾. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste fem Aar og Gjennemsnitsdødeligheden i de 3 sidste Femaar:

Aar.	Middelfolke- mængde.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal Døde.	Forhold pro mille.
1880	59 188	863	14.58
1879	58 151	847	14.57
1878	56 972	907	15.94
1877	55 734	857	15.37
1876	54 585	931	17.05
1876—1880	56 916	881	15.48
1871—1875	51 086	852	16.68
1866—1870	46 713	907	19.41

¹⁾ Se Anmærkning under Akershus Amt.

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidrættes følgende af Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (se Side 222 og 223).

Exanthematisk Typhus omtales fra Ibestads og Skjærvø's Distrikter. I Juni Maaned optraadte Sygdommen uden bekendt Aarsag paa Gaarden Lia i Ibestad, hvor efterhaanden alle Beboere indsygnede. I Skjærvø optraadte sidst i

December en Epidemi i Kvæningen, hvoraf i samme Aar kun angrebes 5 Individer; i det paafølgende Aar (1881) fik den derimod ikke saa liden Udbredning.

Typhoidfeber. I Trondenæs forekom enkelte Tilfælde, Smitten importeret fra Lofotfiskeriet. I Ibestad optraadte Sygdommen efter Folkets Tilbagekomst fra Lofoten, hvorfra Nogle kom syge hjem i April, efterhaanden paa flere, ialt 12 Steder. For Tranø Distrikt opføres 7 Tilfælde; 2 medtog Sygdommen fra Lofoten. I Lenvik forekom kun et enkelt Tilfælde, Smitteimport fra Kabelvaag. Til Malangens og til Karlsø Distrikter importeredes Sygdommen fra Finmarken. I Tromsø By optraadte Typhoidfeber som Epidemi henimod Midten af Juli, kulminerede i August og ophørte saa godt som ganske henimod Slutningen af September. Sygdommen var meget mild, men Reconvalescensens noget langvarig. Det slette med organiske Stoffe forurensede Drikkevand, hvormed Byen forsynes, kommer fra stærkt gjødslede Marker; Antallet af Syge aftog i paafaldende Grad, efter at Vandledningen og Indtagsdammen i Begyndelsen af September efter Sundhedskommissionens Paalæg vare blevne rensede. I Landdistriktet forekom intet Tilfælde af Typhoidfeber. I Lyngen optraadte Sygdommen paa Kornæs, Laxelvdal, Sørfjord, Rævdalen og i Rastebynæs. Sygdommen er indført til 3 af disse Steder ved smittede Personer, der dels kom fra Fiskerierne, dels havde været i Besøg udenogs og vare blevne syge efter Hjemkomsten.

Skarlagensfeber optraadte i Tranø, Lenviks, Malangens og Tromsø Distrikter som en Fortsættelse af forrige Aars Epidemi. Den i Reisens Sogn i Tranø Distrikt begyndte Epidemi rasede stærkt i den nordlige Del af Sognet de første Maaneder af Aaret. I Lenvik udbredte Sygdommen sig i Februar meget stærkt. De indstændigste Paalæg til de Syges Paarørende om at holde sig isolerede fra sine Naboer frugtede intet, idet det endog hændte, at de fuldgte for sine Naboer Sygdommens Art. Da derpaa Distriktslægen begyndte at gaa omkring til Naboerne, foreholdt dem Smitten og Sygdommens Ondartethed og nogle Gange op slog hos Handelsmændene Advarsler mod Omgang med de smittede Huse, standsede Udbredelsen hurtigt. Senere paa Aaret optraadte enkelte sporadiske Tilfælde; men ved samme Optraeden hindredes hver Gang videre Udbredelse. Sygdommen optraadte oftere med voldsomme Halsaffektioner og af og til med store Abscesser. I Malangen optraadte Sygdommen i Januar, i Mai og April herskede den i Bardo paa flere Gaarde. Isolation og Desinfektion med Karbolsyre (medens Sygdommen varede) og Svovlrøgninger (efter Sygdommens Ophør paa hvert Sted) bidrog i væsentlig Grad til Epidemien Standsning (Qvale). Desuden blev dels Almueskolen, dels Konfirmationsskolen sløfet for en Tid. I Juli optraadte Sygdommen i Balsfjorden. Vattersot optraadte hyppig som Eftersygdom, ligesaa langvarige Glandelabscesser. I Tromsø forekom Skarlagensfeberen i Januar og Februar. I Juni optraadte den atter i Byens nordlige Del i et Hus, hvor den havde været for henved $\frac{3}{4}$ Aar siden. Kort efter angrebes næsten samtidig en hel Del Børn, som gik paa Asylet, hvorfor dette efter Sundhedskommissionens Beslutning midlertidig maatte standse. Sygdommen syntes flere Gange at skulle ophøre, men blussede pludselig op, snart paa et, snart paa et andet Sted i Byen, væsentlig ved Smitte fra de omliggende Landdistrikter. Sygdommen var ondartet, idet den ikke sjelden var forbunden med difterisk Svælgbetændelse, Glandelabscesser og Nefrit. Den af Hr. Korpslæge Koren anbefalede Udskylning gennem Næsen med en Opløsning af benzoesurt Natron viste sig som en fortrinlig Behandlingsmaade ved de alvorligere Hals- og Næseaffektioner (Holmboe). I Tromsøundets Herred herskede Sygdommen paa forskellige fjernt fra hinanden liggende Steder, saaledes paa Slotnæs, Slorsletten, Melvig paa Sandøen, Engvik paa Rebbenæsøen og i Ramfjorden.

Mæslinger optraadte som Epidemi i Tromsø i Juni. Sygdommen synes at være ophørt i Oktober.

I Tromsø Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
	Behandlede.	Deraf Døde.													
Exanthematisk Typhus	12	2	11	-	-	-	-	-	5	1	-	-	-	-	5
Typhoidfeber	139	6	139	-	-	1	21	8	10	16	45	18	9	8	3
Barsel-feber	17	6	17	1	1	2	-	-	-	2	2	1	4	2	2
Vandkopper	15	-	15	1	-	5	2	1	3	2	-	-	-	-	1
Skarlagensfeber	278	42	277	45	35	12	14	17	31	48	22	23	20	7	3
Røde Hunde	58	-	58	-	-	1	-	4	13	12	6	8	10	3	1
Mæslinger	115	-	115	-	-	-	-	6	41	41	21	1	5	-	-
Rosen	20	1	20	-	1	-	1	4	4	-	2	-	5	2	1
Kighoste	62	-	62	3	12	-	-	1	3	4	-	1	-	14	24
Diphtherisk Svælgbetændelse	19	1	19	1	4	9	-	-	-	-	3	2	-	-	-
Strubehoste	3	3	3	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
Kusma	33	-	33	28	1	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Akut Bronchit.	1503	10	1499	128	128	140	118	135	143	118	80	73	118	150	168
Andre katarrhalske Tilfælde															
Lungebetændelse	110	10	110	7	2	12	13	19	19	5	4	3	5	7	14
Pleurit	55	2	51	3	4	3	3	4	7	6	8	2	3	5	3
Gigtfeber	22	-	21	3	3	1	6	1	-	1	3	-	-	2	1
Diarrhoe (akut)	639	9	633	24	35	36	50	52	57	88	69	67	52	45	58
Cholera nostras															
Blodgang	16	-	16	-	2	5	1	1	-	4	-	1	-	2	-
Skjørbug	6	-	6	-	-	-	1	-	-	2	2	1	-	-	-
Tilsammen	3122	92	3005	245	228	230	230	253	336	351	267	201	233	247	284

Forts.	Ialt opgivne.		Fordeling paa Lægedistrikterne.																	
			1		2		3		4		5		6		7		8		9	
	Tilfælde.	Dødsfald.	Trondenes.		Ibestad.		Tranø.		Lenvik.		Malangen.		Tromsø.		Lyngen.		Karlsø.		Skjærvø.	
			Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Exanthematisk Typhus	12	2	-	-	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	1
Typhoidfeber	140	7	73	1	20	4	7	1	1	-	8	-	78	1	11	-	2	-	-	-
Barsel-feber	17	6	4	1	-	-	1	-	-	-	-	-	7	1	-	-	1	1	4	3
Vandkopper	15	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	280	44	-	-	12	3	43	4	67	9	50	3	98	22	-	-	4	-	6	3
Røde Hunde	58	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	46	-	-	-	-	-	-	-
Mæslinger	115	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	110	-	5	-	-	-	-	-
Rosen	20	1	4	-	-	-	1	-	4	1	-	-	8	-	-	-	-	-	3	-
Kighoste	62	-	9	-	1	-	2	-	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diphtherisk Svælgbet.	19	1	-	-	-	-	-	-	-	-	13	1	6	-	-	-	-	-	-	-
Strubehoste	3	3	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
Kusma	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33	-	-	-	-	-	-	-
Akut Bronchit	1506	13	30	-	74	4	31	-	711	3	15	1	601	2	15	2	10	-	19	1
Andre katarrh. Tilfælde)																				
Lungebetændelse	110	10	17	-	20	1	10	-	22	3	2	-	29	4	7	2	3	-	-	-
Pleurit	55	2	4	-	9	-	5	-	9	-	1	-	20	1	3	1	-	-	4	-
Gigtfeber	22	-	-	-	-	-	2	-	4	-	1	-	14	-	-	-	-	-	1	-
Diarrhoe (akut)	639	9	21	-	36	3	15	-	370	-	8	-	176	5	7	1	-	-	6	-
Cholera nostras																				
Blodgang	16	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-
Skjorbug	6	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	3128	98	103	3	178	16	119	5	1)1256	16	99	6	1256	37	48	6	20	1	49	8

1) Det store Antal Tilfælde skriver sig fra at Lægen ved Senjens Nikkelværk opgiver at have behandlet 1046.

Liste over forskjellige væ-

	Ialt opgivne.		Børn.		Voxne.		Antal af anmeldende Læger.	1	
	Tilfælde.	Dødsfald.	Md.	Kv.	Md.	Kv.		Trondenæs.	
								Tilf.	Dødsf.
Chronisk Rheumatisme	234	-	-	5	115	77	11	4	-
Fnat	15	-	-	1	1	1	6	-	-
Skurv	4	-	-	3	-	-	3	-	-
Kjertelsyge	113	-	42	42	1	4	10	5	-
Rachit	19	2	8	5	-	-	6	-	-
Simpel Meningit	14	5	2	2	-	4	8	2	2
Tuberkuløs Meningit	7	7	2	2	-	1	3	-	-
Svindot	89	22	-	2	23	6	10	7	4
Kræft	27	20	-	-	5	8	9	2	2
Vatersot og Morbus Brightii	39	¹⁾ 12	2	1	16	9	11	2	1
Blegsot og Anæmi	390	1	10	13	32	166	11	1	-
Menstruationsuordener	84	-	-	-	-	58	9	20	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	838	-	9	15	246	286	12	27	-
Ormesygdomme	70	-	28	31	1	2	8	10	-
Drankersygdomme	5	1	-	-	4	-	4	1	1

¹⁾ Vatersot 4, Morbus Brightii 8. ¹⁾ Lægen ved Senjens Nikkelværk opgiver at

Kighoste. I Lenvik var Kighoste udbredt over hele Lenvik Sogn og tildels i Hillesø, men forholdsvis Faa kom under Lægebehandling; kun ved Strømmen, Roksfjord — hvor Luften er meget skarp med stærk Dalsno — var den heftigere med ledsagende akute Bronchiter og enkeltvis Lungebetændelse. Hos et stort Antal Børn indtraadte efter Kighosten en anæmisk Tilstand, 2 fik tuberkuløs Meningit.

Kusma fortsatte sig som Epidemi i Tromsø fra det foregaaende Aar ud i Ja nuar og en Del af Februar.

Diarrhoe. I Ibestad behandlede ikke faa Tilfælde af blodig Diarrhoe, de Fleste kom fra Lofoten, hvor Sygdommen efter Sigende var almindelig.

Veneriske Sygdomme udenfor Sygehus:

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Fordeling paa Lægedistrikterne.						
		1	2	3	4	5	6	9
		Tronde- næs.	Ibestad.	Tranø.	Lenvik.	Malan- gen.	Tromsø.	Skjærve.
		Tilfælde.	Tilfælde.	Tilfælde.	Tilfælde.	Tilfælde.	Tilfælde.	Tilfælde.
Syphilis	30	-	-	-	8	2	20	-
Gonorrhoe, Urethrit	66	1	6	2	1	2	51	3

sentlig chroniske Sygdomme.

Fordeling paa Lægedistrikterne.															
2		3		4		5		6		7		8		9	
Ibestad.		Tranø.		Lenvik. ¹⁾		Malangen.		Tromsø.		Lyngen.		Karlsø.		Skjærvø.	
Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
-	-	7	-	155	-	3	-	52	-	5	-	3	-	5	-
-	-	-	-	5	-	-	-	9	-	-	-	1	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
20	-	9	-	18	-	4	-	55	-	-	-	2	-	-	-
1	1	-	-	8	-	1	-	9	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	3	1	1	-	6	2	-	-	-	-	2	-
-	-	-	-	4	4	1	1	2	2	-	-	-	-	-	-
7	3	4	3	6	2	3	2	58	7	2	1	-	-	2	-
3	3	-	-	4	4	1	-	11	7	2	2	1	1	3	1
15	5	1	1	3	1	5	1	5	-	4	1	1	-	3	2
38	-	7	-	134	-	8	-	183	1	-	-	16	-	3	-
10	-	4	-	9	-	-	-	39	-	2	-	-	-	-	-
181	-	43	-	177	-	13	-	286	-	15	-	12	-	84	-
2	-	2	-	36	-	-	-	19	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-

opgiver at have behandlet 374.

I Lenvik optraadte 8 nye Tilfælde som en fortsat Smitte fra de i 1879 ved en hjemvendende Fisker smittede. Disse sidste blev alle indlagte paa Tromsø Sygehus og ere derfor i Beretningen for 1879 opførte som behandlede paa Sygehus. Alle blev smittede paa uskyldig Maade.

Kjertelsyge. Fra Ibestad skriver Distriktslægen: Sygdommen er særdeles almindelig. Af Nedgangen i Antallet af Behandlede bør ikke drages den Slutning, at Sygdommen i synderlig Grad er aftagen. Grunden hertil ligger vistnok i den Omstændighed, at den er mere almindelig kjendt blandt Almuen, som hyppig behandler den paa egen Haand med Medicintran.

Blegsot omtales fra Ibestad som særdeles almindelig og henføres af Distriktslægen under Skrofulosens Eftervirkninger.

Svindstot. Antallet af de fra de enkelte Lægedistrikter opførte Dødsfald af Svindstot og deres Forhold til samtlige opgivne Dødsårsager og til de ved ikke epidemiske Sygdomme forårsagede Dødsfald sees af følgende Tabel (se Side 226).

Om Amtets **Sindssyge** se den almindelige Beretning.

Af **obstetriciske Operationer** opgives udførte af Læger: 14 Tangforløbninger, 3 Vendinger og 4 Gange Udtagelse af Efterbyrden, hvilke Operationers Indikationer og Udfald vil sees af omstaaende Tabel.

Endvidere udførtes af Læger: 1 Udtrækning ved Bækkenendefødsel af afdød Tvilling; Udfaldet for Moderen uopgivet. 1 Perforation ved hydrocephalisk Hoved, Fosteret raadent, Moderen død af Puerperalfeber. 1 Partus præmaturus artificialis i 29de Uge, Indikationen Placenta prævia og Svækkelse ved hyppige Blødninger. Barnet levende født, døde 24 Timer efter Fødselen. Moderen kom sig. Ialt 24 obstetriciske Operationer, hvoraf 4 i Ibestads

Døde af Svindsot.

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsårsager				Forhold i pCt.	
	ialt.	af Svindsot.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.	til samtlige opgivne Dødsårsager.	til Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme.
Trondenæs	16	4	3	13	25.0	30.7
Ibestad	49	3	16	33	7.1	9.0
Tranø	15	3	5	10	20.0	30.0
Lenvik	30	2	16	14	6.6	14.2
Malangen	14	2	6	8	14.2	25.0
Tromsø	87	7	37	50	8.0	14.0
Tromsø By	81	7	32	49	8.8	14.8
Landdistrikt	6	-	5	1	-	-
Lyngen	13	1	6	7	7.6	14.2
Karlsø	2	-	1	1	-	-
Skjærvø	13	-	8	5	-	-
Tromsø Amt	239	22	98	141	9.2	15.6
Deraf i Bydistrikt	81	7	32	49	8.8	14.8
Landdistrikt	158	15	66	92	9.4	16.8

Obstetriciske Operationer.

Indikation.	Tangforløsning.				Vending.				Udtagelse af Efterbyrden.	
	Mødre			Børn		Mødre		Børn		Mødre
	lev.	død.	uopg. Udf.	lev.	død.	lev.	død.	lev.	død.	uopg. Udf.
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	11	-	1	10	2	-	-	-	-	-
Bækkensneverhed	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Tverleie	-	-	-	-	-	2	1)	1	2	-
Timeglasformig Sammentrækning af Livmoderen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Fastsiddende Efterbyrd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Tilsammen	13	-	1	10	4	2	1	1	2	4
	14			14		3		3		4

1) Dødsårsag: Dystoki.

Distrikt, 2 i Tranø, 1 i Lenviks, 1 i Malangens, 12 i Tromsø, 1 i Lyngens og 3 i Karlsø.

Jordemodervæsenet. I Ibestads Distrikt benyttedes Jordemødre i ca. 20% af Fødslerne. Fra Malangen heder det, at Jordemoder benyttes jævnlig i Bardo, nogenlunde almindelig i Maalselven, sjældnere i Malangen og Balsfjord. Distriktslægen i Skjærvø skriver: Jordemoder benyttes i Reisens Sogn saa godt som ikke, i Skjærvø Sogn ogsaa ganske lidet. I Kvængen er Forholdet ikke lidet bedre.

Antallet af **Fødte** og **Døde** vil sees af følgende Sammenstilling, angivet efter de af Presterne til det statistiske Centralbureau indsendte Opgaver over Døbte og Begravede:

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde				Død- fødte ²⁾ .	Omkomne	
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn ¹⁾ .	paa Barsel- seng.		ved ulykke- lige Hæn- delser.	Selv- mord.
Trondenes	323	130	30	1	2	8	5	-
Ibestad	230	84	11	-	-	7	4	-
Tranø	131	57	12	1	-	1	3	-
Lenvik	213	105	27	1	3	1	10	-
Malangen	250	110	21	1	1	8	8	-
Tromsø	338	171	32	-	3	22	17	4
Tromsø By	204	100	23	-	1	13	5	2
Landdistrikt	134	71	9	-	2	9	12	2
Lyngen	163	88	25	1	1	7	12	-
Karlsø	73	32	7	-	2	2	8	1
Skjærvø	167	86	20	1	6	3	10	-
Tromsø Amt	1 888	863	185	6	18	75	77	5
Derafi Bydistrikt	204	100	23	-	1	16	5	2
— Landdistrikt	1 684	763	162	-	17	59	72	3

¹⁾ og ²⁾ Se Anmærkning under Akershus Amt.

Overskuddet af Fødte over Døde bliver saaledes 1 025 og Forholdet mellem hine og disse = 100 : 45.7.

Døde paa Barselseng: Lægerne have opgivet Dødsårsagen for 7 Barselfeber 6, besværlig Forløsning 1.

Veirliget. Vinteren var urolig med Snestorme, Vaaren kom seht; Som meren var regnfuld og kold samt Høsten kort, fugtig og stormfuld. Aaret som et Middelsaar. Daarligt Fiske.

Levemaade og hygieeniske Forhold. Fra Ibestad berettes, at der paa Grund af det økonomiske Tryk, som har hvilet paa Befolkningen, er liden Fremgang at spore, færre nye Huse og liden Forbedring af de gamle. Sædeligheden synes Aar for Aar at forværres, medens Brændevinsdrik endnu foregaar inden moderate Grændser (C. I. Borge). Fra Malangen heder det, at Forholdene omtrent ere uforandrede; der klages over den mislige økonomiske Forfatning og Modstand mod Vedtagelse af Sundhedsregler. Misbrug af stærke Drikke er

Liste over de af Lægerne meddelte

Dødsårsag.	Sum.	Deraf ere:		Under 1 Aar.		Fra 1—5 Aar.		Fra 5—10 Aar.		Fra 10—15 Aar.	
		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Abscessus pelvis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Anæmia	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Angina membranacea	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Apoplexia cerebri	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bronchitis acuta	2	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Cancer	7	3	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Cholaemia, Icterus	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Commotio cerebri	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Convulsiones infantum	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Cystitis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Debilitas congenita	5	3	2	3	2	-	-	-	-	-	-
— senilis	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoea	5	3	2	3	2	-	-	-	-	-	-
Enteritis, Gastro-	3	2	1	2	1	-	-	-	-	-	-
Febris puerperalis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— typhosa	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hæmorrhagia pulmonum	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meningitis	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
— tuberculosa	2	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-
Peritonæitis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Phlegmone, Abscessus	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Pleuritis	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Pneumonia	4	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Purpura	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Pyæmia	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Scarlatina	17	9	8	1	-	5	4	2	3	1	1
Tuberculosis pulmontum	7	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitia organica abdominis	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
— — cerebri	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— — cordis	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Intoxicatio c. acid phenyl.	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	81	42	39	11	8	7	4	4	6	2	1

Dødsårsager i Tromsø By i 1880.

Fra 15-20 Aar.		Fra 20-30 Aar.		Fra 30-40 Aar.		Fra 40-50 Aar.		Fra 50-60 Aar.		Fra 60-70 Aar.		Fra 70-80 Aar.		Fra 80-90 Aar.		Fra 90-100 Aar.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	2	2	2	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	2	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	3	5	4	1	2	2	6	5	1	3	2	2	-	1	-	-

Dødsaaarsager.

Dødsaaarsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Land- distrikterne.
Skarlagensfeber	44	17	27
Svindstot	22	7	15
Kræft	20	7	13
Akut Bronchit	13	2	11
Lungebetændelse	10	4	6
Diarrhoea	9	-	9
Vatersot og Morbus Brigthii	8	-	8
Alderdomssvaghed	8	3	5
Typhoidfeber	7	1	6
Tuberkuløs Meningit	7	3	4

Følgende Tabel giver Oplysning om fattige Syge, Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Amt og Lægedistrikt.	Fattigsygepleien.		Sundheds- kommis- sioner. Antal Møder.	Vaccine- rede.	Rets- medicinske For- retninger.
	Antal an- meldende Læger.	Fattige Syge.			
Amtet	8	361	18	1643	9
Trondenes	1	35	-	439	-
Ibestad	1	24	-	74	-
Tranø	uopgivet		2	170	-
Lenvik	1	17	2	227	1
Malangen	1	44	2	224	2
Tromsø	1	200	9	200	6
Lyngen	1	12	1	124	-
Karlsø	1	6	1	147	-
Skjærvø	1	23	1	38	-

i Aftagende, hvilket vel for en Del kommer af «de knappe Tider». Sædeligheds-tilstanden er mindre god. Det er saare almindeligt, at Forlovede flytte sammen før Brylluppet; som en Følge deraf ser man forholdsvis hyppig frugtsommelige Brude. Husfliden staar meget lavt (Qvale). I Tromsø bliver Almuens Kaar slettere Aar for Aar, væsentlig paa Grund af Pengemangel, Arbeidsløshed og mindre gode Fiskerier. Misbrugen af berusende Drikke er derfor ogsaa aftagen i betydelig Grad, hvortil maaske ogsaa Bolaget og en ifjor stiftet Totalafholdsforening bidrager sit (Danchertsen). Fra Skjærvø heder det, at Tilstanden er en Smule bedre, forsaavidt som Fiskerne mere og mere begynde at klæde sig godt, benytte nu oftere uldne Underbenklæder og ere i Regelen ogsaa noksaa godt forsynede med Yderklæder. Et Fremskridt er ogsaa, at «Huse» nu ret ofte benyttes paa Fiskerbaadene, saa at Mandskabet da paa langt nær slider saa ondt, som Tilfældet var, da aabne Baade uden Hus og Ovn vare i Brug. Befolkningen

er foreøvrigt gaaet tilbage i Velstand og er i sin Helhed udarmet. Med Husstel, Økonomi og Renlighed er det i Almindelighed smaat bevendt. Sultefodring af Kreaturene er lige hyppig som før (Hannestad).

Kvaksalveri. I Malangen praktiserer en Bonde i en af Distriktets Udkanter som Homøopath; han gjør vel neppe direkte Skade, men han hindrer ofte Folk fra i Tide at søge Lægehjelp. En anden Kvaksalver har for et Par Aar siden nedsat sig i en anden af Distriktets Udkanter, han har dog lidet Praxis inden Distriktet, men streifer stadig om i afsidesliggende Bygder lige fra Finmarken til Lofoten. Han har oftere gjort megen Skade (Qvale). Fra Skjærvø heder det, at Kvaksalveriet tager mer og mer af.

Sygehus. I Tromsø By haves 1 Amtssygehus, i Karlsø og Skjærvø et Fiskesygehus. For Fattigvæsenets Regning underholdes et lidet Sygelokale i Ibestad.

Badeindretninger. I Tromsø By er der 2 Damp- og Karbad og i Malangens Distrikt et Par kvænske Dampbad.

Om Amtets Apothek se den almindelige Beretning.

XX. Finmarkens Amt.

Fladeindhold, Indbyggerantal, Lægedistriktsinddeling, Medicinalpersonale.

Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
Amtet		¹⁾ 371.54	24 075	10	17	25
1. Alten		95.0	5 254	1	3	4
	Alten	23.5	2 389	-	-	-
	Talvik	12.5	2 146	-	-	-
	Kautokeino	59.0	719	-	-	-
2. Loppen		9.2	1 425	1	2	4
	Loppen	5.9	862	-	-	-
	Øksfjord	3.3	563	-	-	-
	Hasvik			-	-	-
3. Hammerfest		26.6	3 622	2	1	-
	Hammerfest Kjøbst. Hammerfest	-	2 101 875	-	-	-
	Kvalsund	26.6	646	-	-	-

¹⁾ = 47 397 □ Kilometer.

(Forts.) Lægedistrikter.	Tilsvarende Herreder, Dele deraf og Bykommuner.	Flade- indhold i norske □ Mil.	Indb., 31te Decbr. 1875.	Antal Læger.	Jordemødre.	Hjælpe- vaccinatorer.
4. Maasø	1) 4.2	1 322	1	1	3
	Maasø	} 4.2 {	902	-	-	-
	Kjelvik		420	-	-	-
5. Kistrand	128.9	2 569	1	3	4
	Kistrand	34.7	1 357	-	-	-
	Karasjok	59.1	540	-	-	-
	Lebesby	35.1	672	-	-	-
6. Tanen	30.6	2 393	1	2	3
	Tanen	17.2	2 064	-	-	-
	Polmaks Distrikt af Nesseby Herred	13.4	329	-	-	-
7. Vardø	17.7	2 063	1	1	3
	Vardø Kjøbstad	-	1 322	-	-	-
	Vardø	17.7	741	-	-	-
8. Vadse	20.1	3 798	1	3	2
	Vadse, Kjøbstad *)	-	1 764	-	-	-
	Vadse	8.1	1 072	-	-	-
	Nesseby undtagen Pol- maks Distrikt	12.0	962	-	-	-
9. Sydvaranger	39.1	1 629	1	1	2
	Sydvaranger	39.1	1 629	-	-	-

1) Antagelig 4 Gange saa stort. 2) Kjøbstaden Vadse, der ikke udgjør særskilt Kommune, hører til Vadse Herred.

Sundhedstilstanden omtales fra de fleste Distrikter som god, — fra Vadse Distrikt dog som mindre tilfredsstillende end i 1879. Kighosten iagttoges i indeværende Aar kun sparsomt, og akute katarrhalske Sygdomme vise en betydelig mindre Frekvens end Aaret forud; derimod opvise akute gastriske Sygdomme et betydeligt større Antal end i noget af Aarene 1868—1879, ligesom Skarlagensfeber, Blødgang, Typhoidfeber og mod Aarets Slutning Mæslinger vandt større Udbredning end i det foregaaende Aar.

Dødeligheden¹⁾ var temmelig stor. Følgende Tabel viser Dødeligheden inden Amtet i de sidste fem Aar og Gjennemsnitsdødeligheden i de tre sidste Femaar (se Tabel paa næste Side).

Til Oplysning om de **epidemiske Forhold** hidsættes følgende efter Lægernes Opgaver sammendragne Tabel (Side 234 og 235).

Af **exanthematisk Typhus** forekom i Tanen i Februar 1 Tilfælde i Polmak, antagelig importeret fra Varanger ved en tilreisende Kvænfamilie; den

¹⁾ Se Anmærkning under Akershus Amt.

Dødeligheden.

Aar.	Middelfolke- mængde.	Antal Døde eller gjennemsnitlige Antal af Døde.	Forhold pro mille.
1880	27 254	638	23.41
1879	26 665	578	21.68
1878	25 943	584	22.55
1877	25 198	439	17.42
1876	24 441	531	21.73
1876—1880	25 900	554	21.39
1871—1875	23 189	537	23.17
1866—1870	21 252	654	30.77

Syge isoleredes saa snart som muligt, og Sygdommen udbredte sig ikke videre. I Vadsø Distrikt optraadte 3 Tilfælde i et Hus i Fiskeværet Riby uden paa-viselig Smitteimport. Ved Indlæggelse paa Sygehus hindredes videre Udbredning. En tysk Skibskaptein ankom syg til Vadsø og indlagdes strax paa Sygehuset; fra ham smittedes efter hinanden 2 Gangkoner og 1 Patient, som blev indlagt paa den Stue, hvor Skibskapteinen havde ligget.

Typhoidfeber optraadte med næsten det dobbelte Antal Tilfælde mod Aaret forud. I Altens Distrikt herskede den i Juni—Juli i et Hus, hvor efter hinanden 6 Personer indsygnede. I Maasø Distrikt optraadte Sygdommen under Fisket i forskjellige Vær uden paa noget Sted at komme til videre Udbredelse, da de Angrebne snarest mulig sendtes til Maasø eller Hammerfest Sygehus. Ingen af de i Distriktet behandlede hørte hjemme der; Sygdommen var indført med de sydfra tilreisende Fiskere.

Barselfeber. Fra Vadsø Distrikt omtales, at en Kone i Landdistriktet indsygnede efter Tvillingfødsel med 5 Dages Mellemrum mellem hver Fødsel.

Skarlagensfeber var i Tiltagende. I Altens Distrikt forekom samtlige anmeldte Tilfælde i Langfjorden (Talvik), muligens importerede fra Skjærvø. I Loppens Distrikt viste den sig i November i Øksfjord, antagelig ført derhen fra Langfjord over Eidet ved Tappeluft. I Slutningen af 1879 var en Syg, som antoges smittet i Hammerfest, bragt til Maasø fra Kjelvik, og omtrent samtidig forekom Sygdommen paa flere Steder i Sognet uden at komme under Behandling. I Tanens Distrikt optraadte Skarlagensfeber i Mai i Fiskeværene Kjølneæs og Gamvik med 23 Tilfælde. Fra Gamvik bragtes Sygdommen til Omgang, og herfra ved hjemvendende Sommerfiskere til Vestre-Tanen. Fra Vestre-Tanen bragtes Sygdommen til et Hus i Rosjak i Tanadalføret ved en Lap, som dersteds havde søgt Nattelogis. Sygdommen udbredte sig herfra til enkelte andre Huse opover Tanadalføret, men var saavel her som i Vestre-Tanen i det Hele let og fik ingen større Udbredning, saa den ved Udgangen af Aaret kunde ansees for at være standset.

Røde Hunde. Samtidig med Skarlagensfeber forekom der i Loppens Sogn en anden Udslagssygdom, der ikke tilsaaes af Distriktslægen, da den var mild med faa Dages Sygeleie og almindelig antoges af Almuen at være de «røde Hunde»; Antallet af Angrebne var ikke lidet.

Mæslinger viste sig med 2 Tilfælde paa et Fiskevær i Loppens Distrikt, men optraadte forøvrigt alene i de 2 sidste Maaneder i Hammerfests Distrikt, hvor de fik større Udbredning.

Kighoste omtales kun fra Kistrands Distrikt. Sygdommen var begyndt sidste Høst i Lebesby, men udbredte sig ganske lidet.

Akut Diarrhoe og Cholera nostras optraadte i Hammerfest Distrikt.

I Finnmarkens Amt anmeldte epidemiske Sygdomme.

	Hele Aaret.		Tiden er opgivet for	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.	Ialt opgivne.		
	Behandlede.	Deraf Døde.														Tilfælde.	Dødsfald.	
Exanthematisk Typhus	9	-	9	-	1	-	1	-	-	-	1	2	1	3	-	-	9	-
Typhoidfeber	65	3	65	-	1	1	15	20	11	11	3	-	3	-	-	-	66	4
Barsel-feber	6	2	5	-	-	-	1	1	-	1	-	-	1	-	1	-	7	3
Vandkopper	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Skarlågensfeber	112	22	111	-	-	-	-	25	1	5	22	12	9	32	5	122	32	
Mæslinger	54	-	54	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	6	46	54	-	
Rosen	25	1	25	2	1	2	1	1	4	1	5	2	-	2	4	25	1	
Kighoste	5	-	5	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	5	-	
Diphtherisk Svælgbet.	8	3	8	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	4	8	3	
Kusma	9	-	9	-	2	-	1	4	-	-	-	-	-	1	1	9	-	
Akut Bronchit	546	4	514	39	26	53	91	96	47	37	31	21	16	30	27	546	4	
Andre katarrh. Tilfælde	120	18	119	6	10	11	25	17	14	6	5	7	6	4	8	124	22	
Lungebetændelse	43	1	37	5	4	9	3	3	3	3	2	1	1	2	1	43	1	
Pleurit	25	2	25	6	3	3	4	1	3	-	2	1	1	-	1	25	2	
Gigtfeber	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
Koldfeber	337	18	328	9	11	19	24	46	31	93	35	17	16	12	15	337	18	
Diarrhoe (akut) (76	3	76	6	4	3	6	2	11	17	16	4	4	2	1	80	7	
Cholera nostras)	31	-	28	3	5	4	6	4	2	-	2	2	-	-	-	32	1	
Blodgang	31	-	28	3	5	4	6	4	2	-	2	2	-	-	-	32	1	
Skjerbug	31	-	28	3	5	4	6	4	2	-	2	2	-	-	-	32	1	
Tilsammen	1473	77	1420	77	69	105	180	222	132	175	125	69	58	94	114	1494	98	

Forts.	Fordeling paa Lægedistrikterne.																	
	1		2		3		4		5		6		7		8		9	
	Alten.		Loppen.		Hammerfest.		Maasø.		Kistrand.		Tanen.		Vardø.		Vadsø.		Sydvaranger.	
	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
Exanthematisk Typhus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	8	-	-	-
Typhoidfeber	6	2	-	-	27	1	6	-	1	-	7	-	19	1	-	-	-	
Barsel-feber	-	-	2	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	2	2	1	
Vandkopper	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Skarlagensfeber	44	12	17	1	-	-	3	3	-	-	58	16	-	-	-	-	-	
Mæslinger	-	-	2	-	52	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rösen	2	-	2	-	4	1	-	-	-	-	-	-	7	-	9	-	1	
Kighoste	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	
Diphtherisk Svælgbetændelse	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	4	3	-	
Kusma	-	-	-	-	4	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	
Akut Bronchit	12	-	36	1	164	-	15	-	58	-	42	-	162	3	34	-	23	
Andre katarrhalske Tilfælde	9	3	1	-	41	5	4	1	6	3	19	5	19	2	16	3	9	
Lungebetændelse	-	-	-	-	23	-	3	-	2	-	-	-	9	-	6	1	-	
Pleurit	-	-	-	-	12	2	3	-	1	-	1	-	6	-	2	-	-	
Gigtfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
Koldfeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
Diarrhoe (akut)	11	4	27	-	139	11	24	-	21	-	13	-	66	3	25	-	11	
Cholera nostras	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	15	3	-	-	45	2	18	
Blodgang	-	-	1	-	3	-	3	-	3	-	-	-	5	1	16	-	1	
Skjørbug	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Tilsammen	85	21	88	3	474	20	61	4	103	3	156	24	296	10	167	11	64	

meget hyppig og tildels voldsomt, fornemmelig blandt Smaabørn og endte i flere Tilfælde dødelig. I Kistrands Distrikt var Sygdommen i et af Fiskeværerne temmelig hyppig under Loddefisket, formentlig paa Grund af mindre godt Drikkevand.

Blodgang. Fra Sydvaranger berettes, at allerede ved Vaarfiskets Begyndelse i de første Dage af April hørte Distriktslægen om Sygdommens Optræden i Trakterne om Kola, og under et Ophold ved Jacobselven havde han Anledning til at iagttage et Dødsfald og flere Angrebne paa den russiske Side; men først i Juli iagttoges Sygdommen i Sydvaranger hos 2 Fattiglemmer paa Sandnæs. Dernæst berettes om en lignende mild Omgangssyge i Neiden og Munkeelv, og senere i Jahrfjord.

Skjørbug. De fra Hammerfests Distrikt opførte Tilfælde iagttoges hos russiske Matroser, blandt hvilke der hvert Aar forekommer nogle Tilfælde. Fra Vadsø omtales Sygdommen som noget hyppigere end almindelig, rimeligvis paa Grund af de fattige Kaar, hvori Almuen befandt sig som Følge af de i en Række af Aar mislykkede Fiskerier.

Veneriske Sygdomme. Udenfor Sygehus behandlede Tilfælde af Syphilis og Gonorrhoe (Urethrit) ville sees af følgende Tabel:

Sygdom.	Tils. Behandlede.	Kjendte Dødsfald.	Fordeling paa Lægedistrikterne.								
			1	2	3	5	6	7		8	9
			Alten.	Loppen.	Hammerfest.	Kistrand.	Tanen.	Vadsø.		Vadsø.	Sydvaranger.
Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Tilf.			
Syphilis.....	29	2	-	2	16	2	-	7	2	-	2
Gonorrhoe, Urethrit.....	81	-	7	2	42	5	1	13	-	10	1

Fra Alten skrives, at Syphilis forekommer meget almindelig i et enkelt Dalstrøg i Distriktet (Transfardalen), og at den saa godt som udelukkende har holdt sig til den kvænske Befolkning; samtlige indlagdes paa Sygehuset. Hvorfra Sygdommen havde sin Oprindelse kunde ikke opspores; den inficerede hele Familier, Voxne som Børn. Udbredningen befordredes efter Distriktslægens Antagelse vistnok ved den herskende Nød, Fattigdom og Skiddenfærdighed blandt Befolkningen i hint Strøg. — I Hammerfest tilhøre de fleste Tilfælde fremmede Søfolk og Tilreisende, ligesaa vare de fra Kistrands Distrikt anmeldte Tilfælde smittede udenfor Distriktet. Fra Vadsø anføres, at Gonorrhoe var hyppigere end almindelig. Som sjældnere Tilfælde nævnes, at Sygdommen iagttoges hos en 8 Aar gl. Gut (kvænsk).

Til Oplysning om de af Lægerne behandlede væsentlig **chroniske Sygdomme** hid sættes følgende Tabel (Side 238 og 239).

Hudsygdomme. Eczem hos Finnebørn siges fra Loppens Distrikt ofte at skyldes den Aarsag, at de bades eller vadskes i Gryden, hvori Vandet er kogt, førend dette er tilstrækkeligt afkølet (Østfold).

Svindstot. Forholdet af opgivne Dødsfald af Svindstot til samtlige kjendte Dødsårsager og til Dødsårsager af ikke epidemiske Sygdomme i de enkelte Distrikter vil sees af Tabellen paa næste Side.

Kardialgi og chronisk Gastrit omtales som de almindeligste Sygdomme i Loppens Distrikt. Blandt Sygdomsårsagerne nævnes for Fiskernes Vedkommende foruden uhensigtsmæssig Kost, Misbrug af Brændevin, Tobak og Kaffe

Døde af Svindsot.

Lægedistrikt.	Opgivne Dødsårsager				Forhold i pCt.	
	ialt.	af Svindsot.	af epidemiske Sygdomme.	af ikke epidemiske Sygdomme.	til samtlige opgivne Dødsårsager.	til Dødsfald af ikke epidemiske Sygdomme.
Alten	29	-	21	8	-	-
Loppen	7	-	3	4	-	-
Hammerfest	46	5	20	26	10.9	19.2
Hammerfest	46	5	20	26	10.9	19.2
Landdistrikt	-	-	-	-	-	-
Maasø	16	2	4	12	12.5	16.7
Kistrand	13	2	3	10	15.4	20.4
Tanen	28	1	24	4	3.6	25.0
Vardø	34	3	10	24	8.8	12.5
Vardø	30	3	8	22	10.0	13.6
Landdistrikt	4	-	2	2	-	-
Vadsø	30	6	11	19	20.0	31.6
Vadsø	22	6	8	14	27.3	42.9
Landdistrikt	8	-	3	5	-	-
Sydvaranger	7	2	2	5	28.6	40.0
Finmarkens Amt	210	21	98	112	10.0	18.8
Deraf i Byer	98	14	36	62	14.3	22.6
— Landdistrikt	112	7	62	56	6.3	14.0

samt Overanstængelse tillige Overfyldning af Mavesækken med Fisk og Lever efter endt Dagsgjærning.

Forgiftninger. Fra Vadsø omtales en Strychninforgiftning. En Mand og en Kone, som havde fundet i en Bordskuffe nogle Pulvere efter en Afdød, delte et af disse mellem sig, da de ikke følte sig vel i Maven; det var Strychninpulver, som den Afdøde havde forskaffet sig sydfra for at dræbe Ræv og Ulv. Begge kom derfra med Livet, rimeligvis fordi de nylig havde spist Middag, men Kramperne havde været saa voldsomme, navnlig hos den store og stærke Mand, der ogsaa havde faaet mest af Pulveret, at det ene Laar luxeredes i Sengen. Hvor stor Dosis de havde faaet kunde ikke blive oplyst, da de øvrige Pulvere vare blevne brændte. — I Vadsø indtraf i Distriktslægens Hus ligeledes en Forgiftning med nysiet Melk; alle, som om Aftenen havde nydt af Melken (6, deriblandt et Barn paa 3 Aar) bleve syge i mere eller mindre Grad i Forhold til den nydte Kvantitet. Forgiftningssymptomerne, der indtraadte 3—5 Timer efter Nydelsen, vare Brækning af rigelige Masser Slim og Vand, ledsagede af stærke Smerter i Ryggen, Diarrhoe med kolikartede Smerter og hos en Voxen stærk Tilbøielighed til «at strække sig». Tilfældene vedvarede under Aftagen næsten hele den følgende Dag. Ved Melken bemærkedes intet usædvanligt om Aftenen, men den følgende Morgen var Smagen modbydelig. Det oplystes senere, at Koen havde været syg.

Om Amtets Sindssyge se den almindelige Beretning.

Liste over forskellige væ-

	Ialt opgivne.		Børn.		Voxne.		Antal af anmeldende Læger.	1	
	Tilfælde.	Dødsfald.	Md.	Kv.	Md.	Kv.		Alten.	
								Tilf.	Dødsf.
Chronisk Rheumatisme	148	-	-	-	108	40	7	-	-
Fnat	24	-	5	8	7	4	5	4	-
Skurv	5	-	2	2	1	-	4	-	-
Kjertelsyge	50	-	23	22	3	2	9	6	-
Rachit	13	-	10	3	-	-	2	-	-
Simpel Meningit	6	3	1	3	2	-	3	-	-
Tuberkuløs Meningit	7	7	4	2	1	-	4	-	-
Svindot	48	21	-	1	16	23	8	6	-
Kræft	18	11	1	-	7	4	9	2	1
Vatersot og Morbus Brightii	33	1) 7	-	1	20	8	7	5	1
Blegsot og Anæmi	63	-	3	5	3	52	8	2	-
Menstruationsuordener	41	-	-	-	-	41	7	-	-
Kardialgi, chronisk Gastrit og Dyspepsi	438	3	11	15	247	160	9	-	-
Ormesygdomme	34	-	18	5	3	8	5	-	-
Drankersygdomme	5	1	1	-	4	-	3	-	-

1) Vatersot 3, Morbus Brightii 4.

Obstetriciske Operationer.

	Tangforløsning.				Efterbyrdsoperation.
	Mødre.		Børn.		Mødre.
	levende.	døde.	levende.	døde.	levende.
Utilstrækkelige eller smertefulde Veer	2	-	1	1	-
Stort Foster	1	1) 1	1	1	-
Timeglasformig Sammentrækning af Livmoderen	-	-	-	-	1
Fastvoxning	-	-	-	-	1
Tilsammen	3	1	2	2	2
	4		4		2

1) Dødsarsag: Barsel-feber.

sentlig chroniske Sygdomme.

Fordeling paa Lægedistrikterne.															
2		3		4		5		6		7		8		9	
Loppen		Hammerfest.		Maasø.		Kistrand.		Tanen.		Vardø.		Vadsø.		Sydvaranger.	
Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.	Tilf.	Dødsf.
-	-	45	-	8	-	18	-	21	-	41	-	-	-	15	-
1	-	5	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	11	-
2	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
3	-	20	-	3	-	1	-	1	-	12	-	4	-	-	-
-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-
-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	4	4	1	1
-	-	17	5	5	2	3	2	1	1	5	3	9	6	2	2
2	2	6	4	1	1	1	1	2	1	1	-	3	1	-	-
4	-	7	3	-	-	1	-	-	-	13	1	2	1	1	1
15	-	31	-	4	-	-	-	-	-	4	-	4	-	3	-
2	-	26	-	-	-	5	-	-	-	5	-	1	-	2	-
35	1	105	-	28	-	40	1	48	-	96	1	77	-	9	-
10	-	21	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-
1	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-

Af obstetriciske Operationer udførtes af Læger: 4 Tangforløsninger og 2 Efterbyrdsoperationer. Indikationer og Udfald sees af Tabellen paa foregaaende Side.

Desuden udførtes en Perforation paa afdøet 2den Tvilling, hvis Hoved, en Haand og begge Fødder vare i Bækkenets Hulhed; Vending ugjorlig paa Grund af kraftige Veer. Tilsammen 7 Operationer, hvoraf 3 i Hammerfests, 2 i Tanens, 1 i Vadsø og 1 i Sydvarangers Distrikter.

Jordemoderhjelpen. Jordemødrene have bistaaet ved følgende Antal Fødsler (se Tabel paa Side 240).

Antallet af Fødte og Døde er angivet efter de til det statistiske Centralbureau indsendte Opgaver over Døbte og Begravede (se Tabel paa næste Side).

For det hele Amt bliver der saaledes et Overskud af 404 Fødte over Døde og Forholdet mellem hine og disse = 100: 61.2.

Døde paa Barselseng. Lægerne have opgivet Dødsarsagen for 3, der alle døde af Barselsfeber.

Jordemoderhjælpen.

		Jordemoderen i							
		Loppen.		Hammerfest.	Tanen.	Vardø.	Vadsø.		
		Hasvik.	Loppen Øksfjord.				By.	Vadsø Land- distrikt.	Næsseby.
Isseleie	1ste	4	7	-	8	-	-	-	-
	2det								
Sædeleie	1	-	-	-	-	-	-	-
Antal Fødsler		1) 5	1) 7	98	10	73	50	15	9

1) Alle levende fødte.

Fødte og Døde.

Lægedistrikt.	Fødte.	Døde				Død- fødte ²⁾	Omkomne	
		ialt.	0—1 Aar.	i 1ste Døgn ¹⁾	paa Bar- sel- seng.		ved ulyk- kelige Hæn- delser.	Selv- mord.
Alten	185	109	17	-	1	8	5	-
Loppen	48	52	7	-	-	-	9	-
Hammerfest	182	102	29	3	3	6	6	1
Hammerfest	112	63	20	2	1	4	3	1
Landdistrikt	70	39	9	1	2	2	3	-
Maasø	66	54	14	-	1	3	5	-
Kistrand	80	76	17	1	3	4	10	-
Tanen	86	60	10	1	-	3	7	-
Vardø	148	74	22	2	-	-	18	1
Vardø	95	46	13	2	-	-	11	1
Landdistrikt	53	28	9	-	-	-	7	-
Vadsø	178	86	26	-	4	9	2	1
Vadsø	107	36	9	-	1	4	-	1
Landdistrikt	71	50	17	-	3	5	2	-
Sydvaranger	69	25	6	1	1	2	-	1
Finmarkens Amt	1 042	638	148	8	13	50	62	4
Deraf i Byerne	314	145	42	4	2	17	14	3
— Landdistrikt	728	493	106	4	11	33	48	1

1) og 2) Se Anmærkning under Akershus Amt.

De hyppigst opgivne Dødsaaarsager vare:

Dødsaaarsag.	Antal Dødsfald.	Deraf i	
		Byerne.	Land- distrikterne.
Skarlagensfeber	32	-	32
Lungebetændelse	22	7	15
Svindstot	21	14	7
Diarrhoe og Cholera nostras	18	14	4
Alderdomssvaghed	14	3	11
Hjernebetændelse, tuberkuløs Meningit og Kramper i Børnealderen	13	6	7
Kræft	11	5	6
Hjerneslag	8	5	3
Blodgang	7	2	5
Vatersot og Morbus Brightii	7	5	2

Veiriget. Vinteren var stormfuld, Sommeren kort og i det Hele regnfuld og kold. Vinteren indtraadte tidlig. — Høsten gav middels Udbytte, Avlingen havde lidt Skade; Multehøsten mislykkedes (Loppen, Kistrand), ligesaa Sommer- og Laxefisket (Kistrand, Tanen), hvorimod Loddefisket var godt.

Levemaade og hygiæniske Forhold. I Altens og Loppens Distrikter herskede der sand Nød blandt Befolkningen paa Grund af de feilslagne Fiskerier. Fra Loppen anføres, at naar Hjemfisket ikke slaar ind, mangler Almuen i Regelen Evne til at ruste sig for Reise andetsteds og maa derfor friste en kummerfuld Tilværelse. Befolkningen, der saaledes i 1880 har maattet kjæmpe for at holde Hungeren nogenlunde borte, har selvfølgelig ikke kunnet gjøre Fremskridt. Den af Sundhedskommissionerne i 1879 fattede Beslutning om at søge gennemført Sundhedsforskrifterne med Kraft har paa Grund af den tiltagne Nød og Fattigdom ikke kunnet lade sig udføre. — I Hammerfest spores der efter Oprettelse af et Brændevinsbolag betydelig mindre Drikfældighed end før. — I Maasø Distrikt var trods det rige Loddefiske Almuens økonomiske Forfatning mislig og dens Levemaade daarlig. At Fisket i saa ringe Grad kom Distriktet tilgode, antages at skyldes Befolkningens Mangel paa Driftighed, hvori den staar adskillig tilbage for Nordlændingen. Dertil kommer, at en stor Del af Distriktets Fiskere ikke engang er istand til at anskaffe tjenlige Fiskeredskaber. Endelig bortkastes mange kostbare Dage under Loddefisket med at sammenskrabe Foder-surrogater for at holde Liv i den urimelig store Kreaturbesætning. Disse Omstændigheder i Forbindelse med de lave Fiskepriser og daarligt Sommerfiske maa forklare, at det overordentlig rige Loddefiske i 1880 ikke har bevirket den ringeste økonomiske Fremgang i Distriktet. Naar man ser, hvorledes Størstedelen af Almuen henlever den lange og mørke Vinter i Uvirksomhed, Urenlighed, slet Luft og med slet Kost, saa maa man forbauses over, at Sundhedstilstanden kan være, som den er. Børnene lide, som rimeligt er, mest og se gennemgaaende daarlige ud, naar Vinteren er tilende, men de tage sig i Regelen godt op igjen om Sommeren (A. Habel). I Kistrands Distrikt har der i de senere Aar Høsten og Vinteren udover været drevet Sildefiske i Bunden af Porsangerfjorden af Sognets Almue, hvilket Fiske hidtil dog ikke har givet større Udbytte, end

Følgende Tabel giver Oplysning om fattige Syge, Sundhedskommissioner, Vaccinerede og retsmedicinske Forretninger:

Amt og Lægedistrikt.	Fattigsygepleien.				Sundheds- kommis- sioner. Antal Møder.	Vaccine- rede.	Rets- medicinske For- retninger.
	Antal anmel- dende Læger.	Behandlede for Fattigvæsenets Regning.	Antal anmel- dende Læger.	Behandlede for Medicinalfor- dets Regning.			
Amtet	7	316	-	-	12	1042	9
Alten		uopgivet			-	128	3
Loppen	1	18	1	132	1	175	1
Hammerfest	1	58	-	-	2	136	1
Maasø	1	10	(1)	(39)	2	69	1
Kistrand	1	9	-	-	3	187	1
Tanen	1	27	1	204	2	91	-
Vardø	1	98	-	-	1	48	-
Vadsø	1	96	-	-	1	208	2
Sydvaranger	-	uopgivet	-	-	uopgivet	-	-

I Kistrands Lægedistrikt indtraf 9 Tilfælde af Phlegmone efter Revaccination. Hjelpevaccinatøren, der blandt andet ikke havde iagttaget tilstrækkelig Renlighed med Lancetten; blev afskediget.

hvad der medgaar til Husbrug og en Del til Salg til Fjeldfinnerne. Om Høsten gjordes der dog flere mindre Stæng af fremmede Fiskere. Ved dens Tilvirkning fik en Del af Almuen nogen Fortjeneste. — Da der forrige Aar var et daarligt Høaar, slap Foderet op meget tidlig paa Vinteren, saameget mere som det stadige Uveir og den Masse med Sne, som faldt allerede tidligt, gjorde det umuligt at samle de sædvanlige Surrogater: Lyng, Bark, Tarre og Fiskehoveder. Men størst blev dog Nøden, da Sneen blev liggende lige til sidst i Juni, saa der ikke var nogen Næring at finde ude for Kreaturerne før i Juli. Snemassen hindrede og-saa Folk fra at faa hjem det nødvendige Brændsel, og paa Grund af stadig Storm og Uveir var det næsten umuligt at fiske. — Drikfældigheden er aftagen, vel tildels paa Grund af Mangel paa Midler (Egeberg). Fra Tanen berettes, at Laxefiskeriet i Tanaelven afvigte Sommer atter var meget daarligt; Loddefisket slog vel særdeles godt til, men da Fisken betaltes med blot 4—6 Kroner pr. Hundrede, blev Udbyttet meget ringe og strak ikke synderlig længere end til at betale Skatten og Gjæld, der var stiftet i Vinterens Løb. Sommerfisket var derimod ualmindeligt daarligt, og Melbeholdningen begyndte for mange at slippe op allerede udover Høsten, og saafremt ikke Fattigvæsenet i stor Udstrækning havde traadt hjælpende til, vilde visselig megen Nød og Elendighed være indtraadt, saamegetmere som Veiret hele Høsten udover var saa stormende, at det ikke var muligt at komme paa Søen. De fortrykte Forhold, under hvilke Almuen fortiden lever, kommer strax tilsyne i Antrækket. Før var man vant til at se Folk rene og velklædte, nu vil man se den største Del iførte gamle, smudsige og lasede Klæder, der yde utilstrækkelig Beskyttelse mod Kulden i dette barske Klima. Distriktslægen ytrer Haab om, at den nuværende Tilstand vil have gavnlige Følger for Fremtiden ved at bibringe Befolkningen Eftertanke og Sparsommelig-

hedssands. De store Fiskerier om Vaaren har paa kort Tid indbragt ikke ubetydelige Pengesummer, hvorved en stor Del af de yngre har tabt Lysten til at indtræde i Tyendeforhold og til stadigt, mindre lønnende Arbeide; de have hellere tilbragt en stor Del af Aaret i Lediggang, selv om de til andre Tider knapt have havt det nødvendigeste til Livsophold eller have maattet ty til Kreditten eller endog Fattiggassen. De under Fisket hurtigt erhvervede Penge har en stor Del ikke forstaaet at holde Hus med, men have formelig kastet dem bort ved Drik og Fraadsen og Indkjøb af alleslags luxuriøse Beklædningsgjenstande og Pyntestoffe (Kloumann). — I Vardø synes et fra Aarets Begyndelse oprettet Brændevinsbolag i ikke ubetydelig Grad at have indskrænket Drikfældigheden, medens Nydelsen af Kaffe heller synes at have tiltaget. — Fra Sydvaranger omtales ligeledes, at Almuens Formuesomstændigheder stadig har aftaget paa Grund af de aarligaars mislykkede Fiskerier, saa mange maatte renoncere paa Lægehjelp af Mangel paa Penge. Ved de alvorligere Sygdomme og hos Fattiglemmer hjalp i Regelen Fattigvæsenet med stor Liberalitet.

Sygehuse. Amtet har 4 faste Sygehuse og 3 Fiskesygehuse. I Maase Sygehus's Drift er der ifølge Amtsformandskabs Beslutning indtraadt den Forandring, at der for Fremtiden skal kunne indlægges Syge udenfor den egentlige Fisketid, naar Lægen og Sygehuskommissionen finder det fornødent; det har nemlig vist sig vanskeligt eller umuligt at faa Syge transporterede til Hammerfest Sygehus om Vinteren.

Af **Badeindretninger** omtales, foruden de i foregaaende Beretning i de andre Distrikter anførte, 5 Dampbade i Vadsø By.

Om Amtets **Apotheker** se den almindelige Beretning.

C. Uddrag og Sammenstilling

af de ifølge Lov af 27de Februar 1866 og Indre-Departementets Cirkulære af 17de Marts samme Aar fra Dyr lægerne indkomne Beretninger om Sundhedstilstanden blandt Husdyrene og om Veterinærvæsenets Tilstand m. m. i 1880.

Sundhedstilstanden skildres i det hele som god. Ingen større Epizooti sees at være forekommet. De væsentligste i 1880 hos Husdyrene behandlede Sygdomme ville sees af følgende Tabeller, sammendragne af de fra Dyr lægerne indkomne Beretninger: Tab. I—VI.

¹⁾ Ifølge den officielle Fortegnelse over autoriserede Dyr læger i 1880 var deres Antal 78. Af disse antages 13 ikke at have praktiseret. Følgende Tabel giver en Oversigt over Antallet af Dyr læger, deres Fordeling paa Amterne m. m.

Overrighedsdistrikter.	Antal Dyr læger.	Antal Dyr læger, fra hvem Indberetning er indkommet.	De sidstnævntes Bosted.
Christiania By	7	4	Christiania.
Akershus Amt	5	4	Nannestad, Lillestrømmen, Aas, Eidsvold.
Smaalenenes —	7	6	Askim, Sarpsborg, Trygstad, Fredriksstad, Fredrikshald, Moss.
Buskeruds —	5	5	Kongsberg, Hallingdal, Drammen (2), Hønefoss.
Jarlsberg og Laurviks —	5	4	Tønsberg, Hof, Holmestrand, Laurvik.
Hedemarkens —	11	9	Aasnæs, Elverum (2), Kongsvinger, Tønsæt, Ringsaker (2), Romedal, Vang.
Christians —	7	7	Nordre Aurdal, Nordre Land, Toten, Lillehammer, Vaage, Hadeland, Gjøvik.
Bratsbergs —	3	2	Hiterdal, Hviteseid.
Nedenæs —	1		
Lister og Mandals —	1	1	Mandal.
Stavanger —	2	2	Stavanger, Haugesund.
Søndre Bergenhus —	4	3	Lervik, Bergen, Voss.
Bergens By	1	1	Bergen.
Nordre Bergenhus Amt ..	2		
Søndre Trondhjems — ..	5	5	Orkedalen, Ørlandet, Trondhjem (2), Ler.
Nordre — — ..	7	7	Stjørdalen, Frosten, Levanger, Værdalen, Inderøen, Stenkjær, Overhalden.
Nordlands — ..	1		
Uopgivet Bosted	4		
Tilsammen	78	60	

Hesten.

Ialt haves Opgaver over 87 Dræbte paa Grund af Sygdom og 220 Døde.

Af Miltbrand forekom med dødelig Udgang i Christiania 1 Tilfælde, i Drammen 3, i Hønefos 1, i nordre Jarlsberg 1. Desuden anføres fra Nordhordland 3 angrebne Heste, hvoraf 1 er dræbt og 1 død.

Snive og Springorm. Der kjendes kun et dødeligt endende Tilfælde, som forekom i Drammen. Som «symptomatisk Springormsyge» betegnes 9 Tilfælde, der forekom i Trakterne omkring Tudal, Sauland og Gransherred. I Hiterdal viste sig 3 Tilfælde, smittede i Stulshavnen, som støder til Tudal. Alle helbrededes med Undtagelse af en Hest i Sauland, der dræbtes.

En i det hele godartet Form af **Mundsyge** var henad Efteraaret almindelig udbredt over nedre Romerikes Fogderi. Denne Sygdom optraadte først i Fets Prestegjeld blandt en Del Heste, som græssede paa fælles Græsgang; herfra udbredte den sig hurtigt over hele Prestegjeldet og til Naboprestegjeldene. Den optraadte paa flere Steder temmelig brydsomt, idet ikke alene Tungen samt hele Mundens indvendige Flade var tæt besat med ulcererende Saar, men Svælgets og Luftrørets Slimhinder samt Øinenes Hornhinder vare stærkt angrebne. Foruden Fet havde Høland, Urskog med Blakjær de fleste angrebne Heste. Ogsaa i Askim forekom Sygdommen, efter Sigende overført fra Christiania, hvor ogsaa nogle faa Tilfælde forekom.

Katarrhalske Tilfælde have været noget mere udbredte i de søndenfjeldske Amter, medens Tilfældene i de nordenfjeldske vare faa. Katarrh var fra Høsten af indtil Aarets Udgang meget udbredt i Omegnen af Tønsberg og ofte temmelig haardnakket, ligeledes forekom i samme Tid oftere Tilfælde af Halsbetændelser og Brystbetændelser samt nogle Tilfælde af Strengel. I Vaage blev Strengel ved Smitte ført ind blandt Hestene paa Fjeldhavnegangene i Lesje, hvor den herskede hele Sommeren; antagelig angrebes mindst 50 Stkr. Efter indhentede Oplysninger døde ca. 20 %. Ingen af disse vare komne under Lægebehandling. Af de Behandlede døde i Vaage og Lom 2. I Voss og Hardanger omtales kværkeagtig Strengel, der ved Siden af kværkeagtige Symptomer fortrinsvis ytrede sig ved Svælgingsbesvær, saaledes at Vandet under Drikningen flød ud af Næseabningerne, Aandedrættet var tungt, rallende og snorkende. Reconvalentsen var lang; 6 Tilfælde endte dødeligt. De helbredede gjenvandt ikke sin fulde Arbeidskraft. 3 ondartede katarrhalske Tilfælde, der alle endte dødeligt, optraadte i Værdalen. I Frosten og Leksvikens Herreder forekom katarrhalske Tilfælde hyppigere end i de foregaaende Aar.

Kværke forekom temmelig jævnt udbredt, det største Antal opviser Hedemarkens og Christians Amter. Fra Nannestad anføres, at efter Indsætningen forekom flere alvorlige Tilfælde, hvor der maatte foretages Luftrørssnit. I Hol i Hallingdal forekom ogsaa nogle ondartede Tilfælde. Omkring Tønsberg forekom Sygdommen væsentlig i Slutningen af Aaret ikke saa sjelden ondartet og med langvarigt Forløb. Fra Solør Distrikt opføres 3 metastatiske Tilfælde med dødelig Udgang. Dyrslægen i søndre Gudbrandsdalen beretter om en udbredt og ondartet Kværkeepizoti i Oktober, November og December Maaned. Fra Vaage anføres, at Sygdommen ofte var ondartet og optraadte med Metastaser, navnlig til Krøskjertlerne. En ondartet med Diphtherit compliceret Kværke berettes at have været meget almindelig udbredt udover Jæderen. Under Øvelsestiden paa Øisanden ved Trondhjem viste Kværke sig blandt Artilleriets Heste og spredte sig derfra ved Hestenes Tilbagekomst til sine respektive Kvarterer; flere Steder antog Sygdommen en ondartet Karakter:

Tabel I. Sygdomme hos Hesten ¹⁾ .	Hele Riget.			Antal anmeldende Dyrleger.	1 Christiania By.			2 Akershus Amt.			3 Smaa- lenenes Amt.			4 Buskeruds Amt.			5 Jarlsberg og Laurviks Amt.		
	Behandl.	Deraf			Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf	
		dræbte.	døde.			dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.
Miltbrand	10	1	8	7	1	-	1	1	-	1	-	-	4	-	4	1	-	1	
Snive og Springorm	10	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	
Typhus	21	1	4	5	9	-	2	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Føllesyge	7	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	
Børbetændelse	4	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
Skarlagensfeber	7	-	-	2	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	
Mæslinger	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rosen, Pletfeber	272	1	2	38	57	-	-	12	-	-	44	-	-	18	-	-	11	-	
Mundsyge	615	-	2	10	13	-	-	508	-	-	50	-	2	34	-	-	2	-	
Muk	805	-	-	51	112	-	-	31	-	-	83	-	-	54	-	-	61	-	
Katarrhalfeber, Influenza.	556	-	7	13	22	-	1	3	-	-	-	-	34	-	-	1	-	1	
Andre katarrhalske Tilfælde, Strengel	1148	-	6	46	169	-	-	80	-	1	179	-	-	61	-	-	136	-	
Kværke	1140	1	25	49	30	-	2	39	-	1	58	-	2	55	-	1	92	-	
Halsbetændelse	431	-	9	37	33	-	-	19	-	-	42	-	1	35	-	-	19	-	
Lunge-, Brystbetændelse	213	3	24	37	34	-	4	8	-	-	6	-	2	16	-	3	14	-	
Brystvatersot	21	1	5	6	-	-	-	-	-	-	1	-	-	8	1	1	-	-	
Hjerte-, Hjerteposebetændelse	16	-	1	7	13	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	
Rheumatisme, rheumatisk Feber	200	1	2	31	59	-	1	17	-	-	26	-	-	17	-	1	21	-	
Diarrhoe	175	1	4	33	26	-	-	12	-	-	16	1	-	3	-	-	18	-	
Forstoppelse	318	3	17	29	70	1	3	14	-	2	32	-	4	34	-	3	4	-	
Indigestion	779	-	2	50	81	-	-	60	-	-	80	-	-	119	-	-	81	-	
Kolik	606	2	42	47	65	-	5	30	-	4	70	-	6	54	-	2	49	-	
Trommesyge	6	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bughinde-, Mave- og Tarmbetændelse	83	6	19	28	9	-	3	1	-	1	10	2	2	13	1	2	1	-	
Gastrisk Feber	69	-	-	17	6	-	-	5	-	-	8	-	-	-	-	-	21	-	
Leverbetændelse, Galdefeber, Gulst	15	1	2	6	1	-	-	-	-	-	3	1	2	-	-	-	-	-	
Flyndresyge, Vatersot og Blegsot	3	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
Ormetilfælde	151	-	3	27	1	-	-	7	-	-	17	-	1	4	-	-	1	-	
Hjernebetændelse, Koller.	51	4	4	20	1	-	-	1	-	1	10	1	-	8	-	-	8	1	
Lamheder	81	6	3	27	22	2	-	4	1	-	9	1	-	3	-	1	7	-	
Kramper	14	-	-	8	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	
Stivkrampe	12	3	3	10	2	-	2	2	1	-	2	-	2	1	-	1	-	-	
Nyrebetændelse	72	1	4	20	15	-	-	9	1	-	4	-	-	20	-	3	1	-	
Blodpis	4	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
Skab	55	-	-	9	-	-	-	19	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	

¹⁾ Foruden de i Tabellen opførte Tilfælde anføres som behandlede følgende: Brandbyld 10, bristning 1 (1 død), Byld ved Hjernen 1 (1 død), Fremfald af Nettet 1, Lungebylder 1 (1 dræbt),

6		7		8		9		10		11		12		13		14		15	
Hede- markens Amt.		Christians Amt.		Bratsbergs Amt.		Lister og Mandals Amt.		Stavanger Amt.		Søndre Bergenhus Amt.		Bergens By.		Nordre Bergenhus Amt.		Søndre Trondhjems Amt.		Nordre Trondhjems Amt.	
Behandl.	Deraf	Behandl.	Deraf	Behandl.	Deraf	Behandl.	Deraf	Behandl.	Deraf	Behandl.	Deraf	Behandl.	Deraf	Behandl.	Deraf	Behandl.	Deraf	Behandl.	Deraf
dræbte.	døde.	dræbte.	døde.	dræbte.	døde.	dræbte.	døde.	dræbte.	døde.	dræbte.	døde.	dræbte.	døde.	dræbte.	døde.	dræbte.	døde.	dræbte.	døde.
-	-	-	-	9	1	-	-	-	-	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	4	1	1	-	-	-	-	-	3	1
3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
54	2	22	-	4	-	-	-	-	-	6	1	-	-	-	-	2	-	42	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-
97	-	99	-	9	-	2	-	-	-	61	-	3	-	-	-	32	-	61	-
72	5	17	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
14	-	110	3	5	-	3	-	-	-	5	1	-	-	-	-	78	1	108	-
86	110	302	1	11	-	8	-	-	-	25	-	-	-	-	-	54	2	80	3
19	-	51	-	22	-	-	-	-	-	26	8	-	-	-	-	1	-	64	-
75	9	18	-	3	-	2	-	-	-	2	-	4	-	-	-	5	1	26	3
2	1	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	1
6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1
26	-	16	-	-	-	-	-	-	-	11	1	-	-	-	-	1	-	6	-
17	-	7	1	-	-	2	-	-	-	13	2	-	-	-	-	6	-	25	1
72	1	8	-	-	-	4	1	-	-	14	2	2	-	-	-	3	-	43	-
56	-	66	2	17	-	8	-	-	-	-	-	9	-	-	-	37	-	65	-
80	1	31	-	5	-	2	1	-	-	40	7	17	3	-	-	56	1	107	5
-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	1	3	7	1	-	3	1	-	-	3	1	1	-	-	-	3	2	18	4
11	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-
5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
57	-	14	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	2	36	-
7	-	2	-	-	-	2	1	-	-	3	1	1	-	-	-	-	-	9	1
14	1	14	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	6	-
5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-
2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	1	1
9	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	7	-	
3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-

gmarvsbetændelse 2 (2 dræbte), Bristning af Mave 2 (2 døde), Tarmslyngning 1 (1 død), Aare-rykkelige Tilfælde 1 (1 død).

Tabel II. Sygdomme hos Hesten og Koen.	Hele Riget.			Antal anmeldende Dyrlæger.	1			2			3			4			5	
	Behandl.	Deraf			Christiania By.			Akershus Amt.			Smaa- lenenes Amt.			Buskeruds Amt.			Jarlsberg og Laurvil Amt.	
		dræbte.	døde.		Behandl.	dræbte.	døde.	Behandl.	dræbte.	døde.	Behandl.	dræbte.	døde.	Behandl.	dræbte.	døde.	Behandl.	dræbte.
Udslet, Lus, Kløe	930	-	-	44	48	-	-	17	-	-	50	-	-	111	-	-	48	-
Parresyge	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Lungetæring, Tuberkler, Perle, Rognesyge	15	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Asthma	319	6	1	40	27	-	1	40	2	-	69	2	-	25	-	-	22	-
Benskjørhed og Slikkesyge	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Øiensygdomme	519	-	-	45	25	-	-	11	-	-	205	-	-	25	-	-	22	-
Aborter	12	-	-	7	-	-	-	1	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-
Efterbyrdens forhalede Afgang	6	-	-	4	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Yverbetændelse	46	-	-	11	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Feil ved Melken	5	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Chirurgiske Tilfælde	5934	39	4	53	571	3	-	435	1	-	839	20	1	548	5	-	251	-
Operationer:																		
Kastrationer	1343	1	1	45	19	-	-	78	-	-	115	-	-	70	-	-	75	-
Fødselshjelp	23	-	-	10	-	-	-	-	-	-	2	-	-	3	-	-	-	-
Koen ¹⁾ .																		
Miltbrand	82	30	50	23	9	-	9	7	2	5	15	9	6	4	1	3	15	4
Typhus	64	7	25	8	-	-	-	7	-	3	17	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	327	99	16	48	32	10	-	43	13	-	32	12	1	56	17	1	41	13
Borbetændelse	153	24	7	43	7	1	-	6	2	-	19	4	-	17	5	-	7	2
Ægte Kopper	34	2	1	6	-	-	-	6	-	-	10	2	-	-	-	-	-	-
Skarlagensfeber	8	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen, Pletfeber	53	-	-	18	4	-	-	10	-	-	6	-	-	5	-	-	3	-
Klov- og Mundsyge	88	3	-	8	-	-	-	8	-	-	13	3	-	-	-	-	-	-
Muk	101	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Katarrhalfeber, Influenza	122	20	19	24	5	2	-	6	3	2	11	-	-	16	-	-	3	3
Andre katarrhalske Tilf.	96	-	-	18	36	-	-	4	-	-	6	-	-	-	-	-	4	-
Halsbetændelse	52	1	3	16	-	-	-	-	-	-	5	-	-	5	-	-	6	-
Lunge- og Brystbetændelse	190	16	11	38	18	-	1	7	-	1	8	1	1	11	3	-	15	3
Brystvatersot	27	10	1	10	-	-	-	1	1	-	1	1	-	3	2	-	3	1
Hjerte- og Hjerteposebet.	61	36	5	25	6	3	1	2	2	-	8	8	-	5	4	-	4	2
Rheumatisme og rheuma- tisk Feber	176	7	2	24	29	-	-	2	1	-	2	-	-	7	-	-	15	1
Diarrhoe	355	24	5	47	34	-	-	20	-	-	31	2	-	22	3	-	46	4
Forstoppelse	476	29	4	46	15	2	-	36	-	-	65	5	-	28	4	-	23	3
Indigestion	562	-	-	42	25	-	-	45	-	-	77	-	-	32	-	-	57	-
Kolik	58	-	2	16	-	-	-	8	-	-	10	-	-	-	-	-	8	-
Forgiftninger	30	6	9	7	-	-	-	8	-	1	13	6	5	-	-	-	-	-
Trommesyge	225	14	5	36	12	1	-	14	1	1	15	2	-	14	-	-	5	1
Bughinde, Mave-Tarmbet.	118	24	7	28	-	-	-	2	1	-	16	5	2	17	1	-	2	2
Gastrisk Feber	129	12	7	31	33	3	-	39	-	-	25	-	-	2	-	-	12	-
Leverbet., Galdefeb., Gulsot Flyndresyge, Vatersot, Blegsot	74	6	5	19	2	-	-	2	-	1	4	2	-	2	-	-	-	-
Ormetilfælde	13	4	-	6	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ormetilfælde	6	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hjernebetændelse og Koller	34	12	1	11	-	-	-	5	1	-	4	2	-	2	-	-	3	3
Lamheder	58	8	-	23	1	-	-	2	-	-	9	-	-	7	1	-	7	-
Kramper	27	4	-	11	-	-	-	7	-	-	8	2	-	-	-	-	2	-

¹⁾ Foruden de i Tabellen opførte Tilfælde anføres som behandlede følgende: Børkrængni 6 (1 dræbt), manglende Parrelyst 4, Bristning af Blæren 2 (2 dræbte), Børvatersot 1 (1 dræbt) 22 (7 dræbte).

6		7		8		9		10		11		12		13		14		15								
Hede- markens Amt.		Christians Amt.		Bratsbergs Amt.		Lister og Mandals Amt.		Stavanger Amt.		Søndre Bergenhus Amt.		Bergens By.		Nordre Bergenhus Amt.		Søndre Trondhjems Amt.		Nordre Trondhjems Amt.								
Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.							
																				274	-	-	36	-	-	20
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	2	
74	-	-	33	1	-	2	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	8	1	-	16	-	-	
129	-	-	57	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	20	-	-	
3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	
3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
4	-	-	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	
587	1	2	490	-	-	21	-	-	-	-	-	46	2	1	44	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
220	-	-	300	1	-	4	-	-	-	-	-	80	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	180	-	-	
4	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	157	-	1
8	8	-	12	5	7	-	-	-	-	-	-	8	1	6	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	
19	6	7	1	-	-	1	-	1	-	-	-	18	1	14	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
7	3	-	16	3	1	21	-	-	-	-	-	19	3	5	6	3	-	-	-	-	-	-	17	3	3	
33	3	1	16	2	-	2	-	-	-	-	-	5	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	36	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
-	-	-	-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	
5	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
33	-	-	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	
101	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
45	5	2	11	3	2	4	2	2	-	-	-	6	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2	2	
22	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	
4	-	1	17	-	2	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	
58	4	3	10	-	-	-	-	-	-	-	-	18	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	
4	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	
11	4	2	8	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	
44	2	1	13	-	1	1	-	-	-	-	-	7	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
58	6	1	42	7	-	19	-	-	-	-	-	21	2	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	
95	7	1	51	4	-	2	-	-	-	-	-	44	5	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
163	1	1	35	-	-	3	-	-	-	-	-	31	1	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	53	
11	-	2	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	42	
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	
55	1	2	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
28	6	1	10	-	2	15	-	-	-	-	-	6	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	
63	4	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	10	3	2	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	12	
36	4	-	16	-	3	1	-	-	-	-	-	6	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
6	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	
6	1	-	6	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
5	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	

) (4 dræbte), Brandbyld 40, falske Kopper 51, Tarmcatarrh 42, simpel Feber 15, brandige Kopper ylder i Krøskjertlerne 1 (1 dræbt), Lungebylder 1 (dræbt), Apoplexi 1 (dræbt), ulykkelige Tilfælde

Tabel III. Sygdomme hos Koen og Faaret.	Hele Riget.			Antal anmeldende Dyrlæger.	1			2			3			4			5			
	Behandl.	Deraf			Christiania By.	Akershus Amt.		Smaa lenenes Amt.	Buskeruds Amt.		Jarlsberg og Laurvik Amt.	Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf	
		dræbte.	døde.			Behandl.	dræbte.		døde.	Behandl.			dræbte.	døde.		Behandl.	dræbte.		døde.	Behandl.
Stivkrampe	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nyrebetændelse	20	5	1	10	1	-	-	-	5	1	-	-	2	1	-	-	2	1	-	2
Blodpis	222	19	14	35	-	-	-	10	1	-	17	2	-	26	2	1	-	56	7	-
Skab	108	-	-	9	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Udslet, Lus, Kløe	10037	1	-	49	295	-	-	687	1	-	2042	-	-	1016	-	-	-	401	-	-
Parresyge	48	8	3	11	-	-	-	1	1	-	4	4	-	4	-	-	-	3	-	-
Lungetæring, Tuberkler, Perle- og Rognesyge	152	69	8	22	3	3	-	7	6	-	46	11	-	21	14	2	-	9	5	-
Asthma	9	4	-	7	-	-	-	-	-	-	4	3	-	-	-	-	-	2	-	-
Benskjørhed, Slikkesyge	644	57	15	29	-	-	-	-	-	-	47	5	-	19	-	-	-	14	3	-
Øiensygdomme	207	-	-	34	1	-	-	10	-	-	19	-	-	7	-	-	-	10	-	-
Kalvekastning, Aborter	789	-	1	36	10	-	-	37	-	-	44	-	-	30	-	-	-	4	-	-
Efterbyrdens forh. Afgang	1019	-	2	54	47	-	-	48	-	-	95	-	-	50	-	-	-	70	-	-
Yverbetændelse	687	15	-	52	39	-	-	45	2	-	79	3	-	91	1	-	-	78	-	-
Feil ved Melken	429	-	-	37	31	-	-	16	-	-	67	-	-	25	-	-	-	18	-	-
Chirurgiske Tilfælde	2476	42	3	49	60	2	-	105	2	-	136	7	2	99	4	-	-	101	6	-
Operationer:																				
Kastrationer	40	-	-	11	-	-	-	1	-	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Fødselshjelp	445	26	4	52	29	4	-	28	-	1	44	4	-	29	1	1	-	45	3	-
Faaret ¹⁾ .																				
Miltbrand	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Typhus	7	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Borbetændelse	5	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Klov- og Mundsyge	56	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Katarrhalfeber, Influenza	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre katarrhalske Tilfælde	7	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lunge-, Brystbetændelse	8	5	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-
Ondartet Lungesyge	12	-	12	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hjerte- og Hjerteposebet	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoe	66	-	3	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Forstoppelse	10	3	1	4	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Indigestion	29	-	3	6	-	-	-	-	-	-	1	-	-	20	-	-	-	-	-	-
Kolik	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyge	11	1	-	5	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bughinde-, Mave-, Tarmbetændelse	4	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Leverbetændelse, Galdefeber, Gulsot	14	2	2	3	-	-	-	7	2	-	-	-	-	7	2	-	-	-	-	-
Flyndresyge, Vatersot og Blegst	292	46	17	14	-	-	-	18	1	4	15	1	-	-	-	-	-	33	30	-
Dreiesyge	27	18	8	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lamheder	2	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skab	949	-	-	6	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Udslet, Lus, Kløe	103	-	-	8	-	-	-	-	-	-	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹⁾ Foruden de i Tabellen opførte Tilfælde anføres som behandlede følgende: Børkrængnin

6		7		8		9		10		11		12		13		14		15	
Hede- markens Amt.		Christians Amt.		Bratsbergs Amt.		Lister og Mandals Amt.		Stavanger Amt.		Søndre Bergenhus Amt.		Bergens By.		Nordre Bergenhus Amt.		Søndre Trondhjems Amt.		Nordre Trondhjems Amt.	
Behandl.	Deraf	Behandl.	Deraf	Behandl.	Deraf	Behandl.	Deraf	Behandl.	Deraf	Behandl.	Deraf	Behandl.	Deraf	Behandl.	Deraf	Behandl.	Deraf	Behandl.	Deraf
dræbte.	døde.	dræbte.	døde.	dræbte.	døde.	dræbte.	døde.	dræbte.	døde.	dræbte.	døde.	dræbte.	døde.	dræbte.	døde.	dræbte.	døde.	dræbte.	døde.
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	1	3	-	3	1	5	1	-	-	18	4	2	1	1	-	19	2	9	2
23	-	29	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50	4
65	-	332	-	-	-	6	-	-	-	303	2	-	-	-	-	621	-	42	-
20	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	169	-
9	5	26	15	1	1	-	-	-	-	8	5	-	-	-	-	2	1	13	3
1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	20	8
58	7	23	3	-	-	4	-	-	-	40	15	-	-	-	-	56	7	383	32
13	-	16	-	-	-	-	-	-	-	8	-	1	-	-	-	4	-	18	-
39	-	54	-	33	-	-	-	-	-	13	1	-	-	-	-	4	-	21	-
81	-	47	-	30	-	2	-	-	-	32	1	1	-	-	-	30	-	86	1
65	5	49	-	1	-	3	-	-	-	19	1	2	-	-	-	24	1	92	2
75	-	8	-	-	-	-	-	-	-	26	-	-	-	-	-	77	-	86	-
68	6	60	2	4	-	6	4	-	-	5	-	2	-	-	-	64	6	166	3
16	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	3	-
36	1	64	4	13	3	-	-	-	-	9	-	1	-	-	-	28	1	71	6
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	2	3	1
10	-	10	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	2
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	12	12	-	-	-	-	-	-	-	-
6	-	25	3	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	21	-
4	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	5	1
4	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	6	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0	4	31	5	30	-	-	-	-	-	10	8	-	-	-	-	-	-	45	9
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	8	-	-	-	-	1	1	18	17
-	-	276	-	-	-	-	-	-	-	657	-	-	-	-	-	-	-	7	-
7	-	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-

dræbt), Bugvattersot 18 (1 dræbt og 1 død), manglende Anus 1, ulykkelige Tilfælde 3.

Tabel III (Forts.). Sygdomme hos Faaret, Gjeden og Svinet.	Hele Riget.			Antal anmeldende Dyrleger.	1			2			3			4			5				
	Behandl.	Deraf			Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf			
		dræbte.	døde.			dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.	dræbte.	døde.
Øiensygdomme	18	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Efterbyrdens forhalede Af- gang	2	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Yverbetændelse	18	-	-	6	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-			
Feil ved Melken	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Chirurgiske Tilfælde	28	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-			
Operationer:																					
Kastrationer	331	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	3	-			
Fødselshjelp	20	1	-	11	-	-	-	3	-	-	-	-	4	1	-	-	1	-			
Gjeden.																					
Miltbrand	4	1	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Klov- og Mundsye	5	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Andre katarrhalske Til- fælde	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Diarrhoe	19	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Trommesyge	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Leverbetændelse, Galde- feber og Gulsot	8	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Flyndresyge, Vatersot og Blegsot	74	1	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Dreiesyge	10	10	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Skab	21	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Udslet, Lus, Kløe	42	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-			
Øiensygdomme	13	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Yverbetændelse	4	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Chirurgiske Tilfælde	18	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Operationer:																					
Kastrationer	22	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Fødselshjelp	5	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Svinet ¹⁾.																					
Miltbrand	25	5	6	8	-	-	-	1	1	7	4	-	-	-	-	-	1	-			
Typhus	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Grisefeber	36	-	2	13	-	-	-	3	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-			
Børbetændelse	10	-	2	5	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-			
Skarlagensfeber	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Mæslinger	16	-	1	2	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Rosen, Pletfeber	132	2	11	22	-	-	-	3	-	6	-	-	7	1	1	10	-	-			
Klov- og Mundsye	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Katarrhalfeber, Influenza. Andre katarrhalske Til- fælde	22	-	5	2	-	-	-	-	-	-	-	-	7	2	-	-	-	-			
Halsbetændelse	6	-	4	2	-	-	-	4	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-			
Lunge-, Brystbetændelse	32	4	-	12	-	-	-	-	-	4	2	-	1	-	-	8	1	-			
	59	17	7	16	-	-	-	6	1	1	2	1	11	5	-	1	-	-			

¹⁾ Foruden de i Tabellen opførte Tilfælde anføres som behandlede følgende: Bristning

6		7		8		9		10		11		12		13		14		15	
Hede- narkens Amt.		Christians Amt.		Bratsbergs Amt.		Lister og Mandals Amt.		Stavanger Amt.		Søndre Bergenhus Amt.		Bergens By.		Nordre Bergenhus Amt.		Søndre Trondhjems Amt.		Nordre Trondhjems Amt.	
Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.
10	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
12	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	12
8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30	-	70	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33	-	-	190
5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	5
-	-	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15
-	-	8	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
-	-	1	16	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8
-	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10
15	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
3	-	14	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	4	-	-	-	-	-	-	-	4
2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
5	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	20
3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	2	3	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-	77
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8
5	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	2	4	1	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	8
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	17
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3

rm 1 (dræbt), Apoplexi 1 (død), Rachitis 18 (1 dræbt), ulykkelige Tilfælde 4.

Tabel V. Sygdomme hos Svinet og Hunden.	Hele Riget.			Antal anmeldende Dyrleger.	1			2			3			4			5		
	Behandl.	Deraf			Christiania By.			Akershus Amt.			Smaa- lenenes Amt.			Buskeruds Amt.			Jarlsber og Laurvi Amt.		
		dræbte.	døde.		Behandl.	dræbte.	døde.	Behandl.	dræbte.	døde.	Behandl.	dræbte.	døde.	Behandl.	dræbte.	døde.	Behandl.	dræbte.	døde.
Brystvatersot	5	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-		
Hjerte- og Hjerteposebe- tændelse	5	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Rheumatisme, rheumatisk Feber	55	3	1	13	-	-	-	5	-	-	-	5	3	-	9	-	-		
Diarrhoe	55	1	-	7	-	-	-	2	-	-	6	-	-	5	-	1	-		
Forstoppelse	100	5	3	21	-	-	-	8	-	-	1	1	-	13	1	3	-		
Indigestion	55	1	-	15	-	-	-	5	-	-	1	-	-	5	-	9	-		
Kolik	11	1	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Forgiftninger	8	-	2	3	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-		
Bughinde-, Mave-, Tarm- betændelse	23	7	4	10	-	-	-	-	-	-	2	-	1	3	3	-	-		
Leverbetændelse, Galde- feber og Gulsot	8	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-		
Flyndresyge, Vatersot og Blegsot	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Tinter	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Ormetilfælde	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Dreiesyge	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Hjernebet. og Koller	31	13	1	10	-	-	-	1	1	-	2	2	-	7	2	3	2		
Lamheder	16	3	-	8	-	-	-	-	-	-	1	-	-	6	-	2	2		
Kramper	48	13	5	17	-	-	-	-	-	-	2	-	1	7	3	1	1		
Stivkrampe	2	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-		
Skab	2	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Udslet, Lus, Kløe	50	-	-	8	-	-	-	-	-	-	2	-	-	16	-	1	-		
Lungetæring, Tuberkler, Perle-, Rognesyge	5	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Benskjerhed og Slikkesyge	9	-	-	3	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-		
Øiensygdomme	10	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-		
Efterbyrdens forhaalede Af- gang	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Yverbetændelse	20	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Chirurgiske Tilfælde	76	4	2	19	1	-	-	5	-	-	4	1	-	13	1	-	4		
Operationer:																			
Kastrationer	894	-	1	38	45	-	-	32	-	-	27	-	-	34	-	-	28	-	
Fødselshjelp	42	14	1	17	-	-	-	2	-	-	4	3	-	3	1	-	-	-	
Hunden¹⁾.																			
Miltbrand	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
Typhus	4	2	-	1	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Muk	3	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Katarrhalfeber, Influenza Hvalpesyge	102	9	17	24	34	3	5	6	-	1	8	-	1	13	-	4	3	2	

¹⁾ Foruden de i Tabellen opførte Tilfælde anføres som behandlede følgende: Simpel Feber

6 -			7			8			9			10			11			12			13			14			15		
Hede- markens Amt.			Christians Amt.			Bratsbergs Amt.			Lister og Mandals Amt.			Stavanger Amt.			Søndre Bergenhus Amt.			Bergens By.			Nordre Bergenhus Amt.			Søndre Trondhjems Amt.			Nordre Trondhjems Amt.		
Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf		Behandl.	Deraf	
	dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.		dræbte.	døde.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	4	1	
17	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	9	-		
40	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
26	1	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	41	2		
8	1	-	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	17	-		
11	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	
2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	1	1	10	3	1	
5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-		
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	24	6	1	
20	4	2	7	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	5	1	1	6	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
29	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	4	2		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	
8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	
28	2	1	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	9	-	1	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	68	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	145	-	306	-	1
5	6	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	13	3	1	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0	1	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	6	1	2	-	-	-	-	9	2	1	-	-

Tabel VI. Sygdomme hos Hunden.	Hele Riget.			Antal anmeldende Dyrlæger.	1		2		3		4		5	
	Behandl.	Deraf			Christiania By.		Akershus Amt.		Smaa- lenenes. Amt.		Buskeruds Amt.		Jarlsberg og Laurvik Amt.	
		dræbte.	døde.		Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.
Andre katarrhalske Tilf.	11	-	-	5	3	-	-	1	-	-	-	6	-	-
Halsbetændelse.....	5	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	3	-	-
Lunge-, Brystbetændelse .	8	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1
Brystvatersot.....	2	1	1	2	-	-	-	-	1	1	-	1	-	1
Hjerte- og Hjerteposebet.	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Rheumatisme og rheuma- tisk Feber.....	25	4	-	8	9	-	-	-	4	1	-	3	1	-
Diarrhoe.....	14	-	1	5	9	-	-	-	-	-	-	2	-	1
Forstoppelse.....	17	1	1	6	7	-	-	-	1	-	-	3	1	-
Indigestion.....	3	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Bughinde-, Mave-, Tarm- betændelse.....	7	1	1	4	2	1	-	-	1	-	1	2	-	-
Gastrisk Feber.....	10	-	-	3	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Leverbetændelse, Galde- feber og Gulsot.....	7	-	-	2	4	-	-	-	-	-	-	3	-	-
Ormetilfælde.....	17	-	-	9	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hjernebetænd. og Koller	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Lamheder.....	12	3	-	7	2	-	-	-	-	-	-	6	2	-
Kramper.....	12	-	-	5	4	-	-	-	3	-	-	2	-	-
Skab.....	5	-	-	2	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Udslet, Lus, Kløe.....	29	-	-	14	8	-	-	-	2	-	-	7	-	4
Asthma.....	2	-	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Øiesygdomme.....	31	-	-	13	17	-	-	-	4	-	-	1	-	-
Chirurgiske Tilfælde.....	84	-	-	16	44	-	-	5	-	-	11	7	-	2
Operationer:														
Kastrationer.....	33	-	-	17	6	-	-	2	-	-	-	3	-	2
Fødselshjelp.....	2	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-

Koen.

Ialt haves Opgaver over 664 paa Grund af Sygdom dræbte og 237 døde.

Miltbrand. Paa Gaarden Næs i Spydeberg angrebes 11, hvoraf 6 dræbtes og 5 døde. Sygdommen varede fra faa Timer indtil 18 Dage. Angaaende Sygdommens Diagnose herskede adskillig Uenighed, idet den af flere Dyrlæger ansaaes som Meldrøieforgiftning. I Bergs Herred i Smaalenene forekom 5 Tilfælde med 3 dræbte og 2 døde. Tilfældene optraadte paa langt fra hinanden liggende Gaarde, saaat Smitteoverførelse fra Sted til andet ikke var sandsynlig. Varigheden var fra 6—12 Timer. Kjødet af et af de miltbrandsyge Dyr blev nydt af Eierinden, der døde efter 1—1½ Døgn's Forløb. En Slagter, der havde stelt med Kjødet, fik en hel Del Miltbrandkarbunkler. I Aadalen af Buskeruds Amt forekom 1 Tilfælde, hvor Dyret dræbtes. I nordre Jarlsberg indtraf 7 Til-

6		7		8		9		10		11		12		13		14		15	
Hedemarkens Amt.		Christians Amt.		Bratsbergs Amt.		Lister og Mandals Amt.		Stavanger Amt.		Søndre Bergenhus Amt.		Bergens By.		Nordre Bergenhus Amt.		Søndre Trondhjems Amt.		Nordre Trondhjems Amt.	
Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.	Behandl.	Deraf dræbte. døde.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-
3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	4	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

fælde af Miltbrand; de optraadte enkeltvis med Undtagelse af, at der paa 2de Steder forekom 2 Tilfælde paa hvert Sted. Der udtales Formodning om, at Sygdommen skulde være tilført Stederne dels ved Benmel, dels ved Høfrø fra Ulandet. Desuden forekom 5 Tilfælde (1 dræbt og 4 døde) paa Gaarde i Nøterø Herred samt Sems Præstegjæld og Nykirke Sogn. I ytre Sandsvær iagttoges 4 Tilfælde. Paa østre Toten forekom 3 Tilfælde, alle 3 Dyr dræbtes. Fra Vaage berettes, at der forekom 1 Tilfælde i Hedalen og 2 i Bæverdalen, alle med dødelig Udgang. Fra Ovrebæk i Oddernæs meldes et Tilfælde med dødelig Udgang. I Kvinherred forekom 4 Tilfælde, alle med dødelig Udgang. I Romsdals Amt i Gryten optraadte 3 Tilfælde (1 død og 2 dræbte). 1 Tilfælde med dødelig Udgang forekom paa Gaarden Ranheim ved Trondhjem. Paa Herregaarden Holmen i Værdalen optraadte 2 Tilfælde, det først angrebne Dyr døde øieblikkelig, det andet kom sig.

Typhus optraadte paa 3 forskjellige Steder i Tønsæt. Sygdommen forløb

Fødselshjelp hos Koen.

Tabel VII. Fødselsuregelmæssighed.	Udfald for Moderdyr.				Udfald for Afkom.				
	lev.	dræbte.	døde.	uopg.	lev.	dræbte.	døde.	uopg.	
Kramper i Børmunden.....	8	1	-	-	2	1	-	6	
Børslyngning.....	10	3	1	-	4	1	2	7	
For trange Fødselsveie.....	5	3	-	-	1	6	-	1	
For svage Veer.....	2	-	-	-	1	1	-	-	
Sønderrivning af Børen.....	-	-	1	-	-	-	-	1	
Forsnevring af Bækkenet.....	2	-	-	-	1	1	-	-	
Vand i Hovedet.....	2	-	-	-	-	-	-	2	
Hovedet i forskjelligt Leie.....	21	-	1	-	15	-	1	6	
Forlændsleie.....	10	-	-	-	3	1	-	6	
Baglændsleie.....	25	1	-	-	14	-	1	11	
Albustilling.....	3	-	-	-	-	-	-	3	
Rygleie.....	17	1	-	-	8	2	1	7	
Tværleie.....	14	-	-	-	6	-	-	8	
Sædefødsel.....	7	-	-	-	1	1	3	2	
Kuæstilling.....	5	-	-	-	1	-	-	4	
Afløet Foster.....	13	-	-	-	1	10	-	2	
For stort Foster.....	13	-	-	-	1	10	-	2	
Tvillinger.....	3	-	-	-	3	-	-	-	
Feilagtigt Leie uden nærmere Op- gave.....	45	-	-	1	29	2	-	15	
Tilsammen	205	9	3	1	91	36	8	83	
		218				218			

meget hurtig, saaat de angrebne Dyr allerede efter $1\frac{1}{2}$ til 2 til 3 Dage maatte slagtes (ialt 8 angrebne, alle dræbte). Paa en Gaard i Fane Prestegjeld bortrev Sygdommen hele Besætningen, 12 Kjør.

Ondartet Katarrhalfeber. I Lesje forekom 6 Tilfælde; 2 af de angrebne Dyr blev dræbte. Paa en Gaard i Nissedal har den holdt sig i en lang Aarrække. I en Besætning paa Voss bortrev Sygdommen alle de angrebne 6 Dyr. I Borgund paa Søndmøre døde 3 Dyr. Fra Guldalen berettes om 2 Tilfælde (1 dræbt og 1 død). 3 Tilfælde, der alle endte dødeligt, forekom endvidere i Værdalen.

Kalvningsfeber. Fra Buskerud berettes, at Sygdommen i dette Aar optraadte mindre voldsomt end tidligere. Fra Stavanger Dyrlægedistrikt heder det, at Sygdommen har optraadt meget hyppig og tillige meget ondartet.

Tuberkulose. Det største Antal opgivne Tilfælde er fra Smaalenene, hvor der anføres, at Sygdommen fremdeles er meget almindelig, især blandt de indførte Racer og Blanding af disse.

Bønskjørhed og Slikkesyge nævnes fremdeles fra Hallingdal som temmelig udbredt, men dog ikke paa langt nær saa almindelig som i det nærmest foregaaende Aar. I Evanger Annex til Voss forekom en Del Tilfælde. I Strinden og Selbu Fogderi samt i Stadsbygdens og Ritsens Herreder tilligemed den nederste Del af Guldalen var Sygdommen meget almindelig og forekom i mere eller mindre Grad paa hver Gaard. Ogsaa i Leksviden, Værdalen og Inderøen var den adskillig udbredt.

Ægte Kokopper forekom blandt 4 Besætninger i samme Egn ved Mandal.

Med Hensyn til **besværlige Forløsninger** henvises til ovenstaaende Tabel som viser forekommend Fødselsuregelmæssigheder samt Udfaldet for Moderdyr og Afkom.

Faaret.

Miltbrand. Enkelte Tilfælde forekom i Herlø og Fjelds Prestegjeld af søndre Bergenhus Amt.

Skab forekom paa nogle Gaarde i Lom. Den viste sig ogsaa i Hosanger blandt flere Besætninger og paa enkelte Steder i Hammer, Fane og Aarstads Sogne; dog har denne Sygdom havt langt mindre Udbredning end i nogen af de 4 foregaaende Aar.

Leverikter har optraadt epizootisk i Hof af Jarlsberg og Laurviks Amt og krævet flere Ofre.

Dreiesyge opføres af Amtsdryrlægen i Søndhordlands Dyrlægedistrikt som meget almindelig forekommende; der holdes overalt mange Faarehunde, hos hvilke *Tænia coenurus* og *T. cucumerina* forekommer meget hyppig.

Gjeden.

Miltbrand angreb 4 Dyr paa en Gaard i Lom (3 døde og 1 dræbt).

Svinet.

Miltbrand. I Eidsberg i Smaalenenes Amt angrebes 3 Svin (1 dræbt). Amtsdryrlægen i Levangers—Skogns—Aasens Distrikt opfører 3 Tilfælde (1 dræbt).

Med Hensyn til **Husdyrrøgt** og **Husdyravl** samt **Veterinærvæsenets** Tilstand er ingen væsentlig Forandring indtraadt; dog synes der paa de fleste Steder at være en jævn, om end langsom Fremgang til det Bedre. Amtsdryrlægen i Søndhordland anfører, at Brugen af Dyr læge synes at tiltage Aar for Aar; men Distriktet er stort, og mange Kvaksalvere, hvis Antal Amtets Landbrugsskole synes at gjøre sit Bedste for at forøge, streife omkring og gjøre mere Skade end Gavn (Darre).

D. Bilag.

Om diphtherisk Svælgbetændelse.

(Af Distriktslæge N. W. Thoresens Medicinalberetning).

Uagtet jeg ikke har havt et eneste Tilfælde af **Diphtherit** under min Behandling i det forløbne Aar, vil jeg dog tillade mig nogle Bemærkninger om denne Sygdom; thi paa alle mine Kollegers Medicinalberetninger fra mit Distrikt figurerer Diphtherit med et større og mindre Antal. Blandt disse kjender jeg kun Korpslæge Heidenreichs opførte 4 Tilfælde, der ere et fuldstændigt Anologon til de af mig for nogle Aar siden omtalte, hvor en ondartet Diphtherit optraadte pludselig og med flere Dødsfald tilfølge hos en lidet renlig Familie. Jeg var den, der havde behandlet den af Heidenreich omtalte Familie under den første Tilstedeværelse af Sygdommen og havde saaledes Anledning til at iagttage den urenlige Tilstand i Huset, og jeg tror, at Heidenreichs Slutning, der gaar ud paa Smitte fra Klædningsstykker efter et for flere Aar siden af Diphtherit dødt Barn, er fuldkommen rigtig.

Naar jeg nu lidt nærmere vil omhandle denne Sygdom, da sker det for at bidrage mit til at begrændse saavidt muligt Sygdomsbegrebet; thi det ser ud til, at Diphtherit snart skal blive et Pulterkammer, hvori man kan henkaste Alt, der har nogen Lighed med Diphtherit og med den Tanke herved at have fyldestgjort al videnskabelig Undersøgelse. Det er derimod efter min Formening enhver Læges Pligt her at iagttage den største Samvittighedsfuldhed i sin Diagnose, da man her staar ligeoverfor en af vore farligste Sygdomme, som udbreder Skræk og Forfærdelse i enhver Familie, hvor den fastslaaes, og som ved sit fixe og seig-livede Smittestof fordrer de mest yderliggaaende Forsigtighedsregler for at blive holdt inden fire Vægge og der tilintetgjort, og hvorved saaledes paaføres vedkommende Familier store Byrder og det Offentlige Omkostninger, som maaske vilde være undgaaede under et nøiagtigere Opgjør af den foreliggende Sygdom. Naar man hertil vil indvende, at det er bedre at sige formeget end forlidet, da vil jeg erindre om, at man ved Omtanke og med nogen Erfaring i de fleste Tilfælde vil kunne finde det Rette. Hvad angaar den Halssygdom, der saa hyppigt giver Anledning til Forvexling, da har denne for denne Forvexlings Skyld saa ofte været paa Tale, at jeg kun her skal nævne den for Fuldstændigheds Skyld. Jeg sigter til den follikulære Angina, der, strax behandlet med *Argentum nitricum*, hvilket endnu mange Læger gjør, vanskelig lader sig kontrollere med Hensyn til sit sande Væsen; man frembringer en kunstig Diphtherit og betager saavel sig selv som Andre Anledning til at gjøre sig bekendt med, hvad man har for sig. Dernæst have vi den almindelige Angina tonsillaris, som undertiden, naar den opnaar en vis Høide, bliver croupøs paa samme Maade som en simpel Laryn

gitis i sine høiere Grader bliver til en sand Croup, og jeg vil her betone den Mening, at jeg ikke anser en Angina med Exsudat som en diphtherisk Angina med mindre det specifikke Giftstof, der alene tilkommer Navnet Diphtherit, har bevirket det paa Tonsillerne tilstedeværende Exsudat. Det er især ved den phlegmonøse Angina, hvor Spænding og Svulst er betydelig, at man undertiden ser et Belæg danne sig paa Overfladen, og den ender almindelig med Abscesdannelse. Er denne færdig, og man ved Incision faar udtømt Pus, er den hele besværlige Sygdom snart over. Jeg nævner disse bekjendte Ting her, da de ere vigtige Betingelser for Diagnosen, thi jeg har endnu aldrig seet nogen genuin Diphtherit abscedere. Det af Smittestoffet angrebne Væv bliver ligesom lamslaaet i sin Virksomhed, der indtræder ingen saadan Reaktion, at en Absces kan komme istand, og skjærer man ind i en saadan opsvulmet infiltreret Masse, bliver det hele forandret til en grødagtig Pulpa, der undergaar en fuldstændig Mortifikation. Med mindre Erfaring om Sygdommens Natur og Vævenes Beskaffenhed gjorde jeg i Begyndelsen af den store Diphtheritepidemi nogle Gange Forsøg med Incisioner for at formindske Svulst og Spænding og kom altid til det samme Resultat som før nævnt.

Mange ville vist indvende, at en differentiell Diagnose under saadanne Omstændigheder manges Gang er umulig, og at den er let at udtænke ved Skrivepulten og nedskrive paa Papiret. Jeg vil indrømme, at under en Diphtheritepidemi vil saavel de nævnte Anginaer som enhver Diphtherit ifæng blive tagne for gode Varer, men naar ingen Epidemi er forhaanden, maa Tvivl opstaa, og denne Tvivl har bevirket, at jeg almindelig er kommen til en rigtig Forstaaelse af Sygdommen. Et saadant Tilfælde har ogsaa indtruffet i det forløbne Aar, idet en phlegmonøs opsvulmet Tonsille var belagt med et stort, men tyndt Exsudat, og jeg gjorde vedkommende Patient, der forskrækket over sin hvide Tonsille henvendte sig til mig, bekjendt med min Mening.

Paa Grund af, hvad jeg her har anført, behøver jeg kun med nogle faa Ord at omtale den skarlatinøse Angina, der ofte bliver exsudativ og da opført som diphtherisk og saaledes Gjenstand for Forvexling. De samme Betingelser gjælder her som ved den phlegmonøse Angina, og Belægget vidner mere om Betændelsens Heflighed, hvorved man maa stille en slettere Prognose, end om noget diphtherisk Smittestof. I det Hele viser Halsbetændelsen ved Scarlatina, at man har med et mindre skarpt og intenst Smittestof, der ingen øieblikkelig Mortifikation bevirker, men derimod giver de angrebne Dele Tid og Leilighed til Reaktion, hvilke Omstændigheder ville have Indflydelse paa Delenes Udseende. Naar nu i enkelte Tilfælde en Destruktion af Tonsillerne bliver den endelige Udgang, vidner dog den hele Proces mere om en excessiv Betændelse end om en ligefra Begyndelsen indledet Gangræn.

Naar der nu som Eftersygdom efter de forskjellige Halsaffektioner optræder motorisk Paralyse af Svælgmusklerne med snøvlende Udtale, vanskelig Synkning og Regurgiteren af Fluida gjennem Næsen, ansees dette af Mange for et sikkert Kriterium paa, at en Diphtherit har været med i Spillet. Jeg vil hertil gjøre den Bemærkning, at jeg har seet motoriske Paralyser saavel ved den skarlatinøse som ved den katarrhalsk-phlegmonøse Angina, især naar denne sidste har været af en mere heftig Natur, hvilket er let forklarligt, naar man lægger Mærke til, hvilken Molest Musklerne maa have undergaaet.

Jeg maa ogsaa her nævne Croup, der ikke saa sjelden giver Anledning til Forvexling med Diphtherit. Efter min Formening har vi her med en ganske forskjellig Sygdom at gjøre. Den er at betragte i sin Begyndelse som en katarrhalsk Affektion, der enten ved Forsømmelse og Uforsigtighed eller paa Grund af en særlig Disposition stiger til den Grad, at Betændelsen bliver exsudativ, hvorved Luftrørets Kaliber forsnevres og tillukkes. Den dræber de spæde Børn i Almindelighed i Løbet af nogle Dage. Naar Individet er ældre, eller paa Grund af

andre Omstændigheder Sygdommen trækker noget i Langdrag, er det ikke ualminde-
deligt, at det croupøse Belæg viser sig paa den bagerste Væg af Pharynx eller
paa det nederste Parti af Tonsillerne ved Opstigen fra Larynx. Man er nu strax
tilbøielig til at slutte, at Croupen er af diphtherisk Natur. Efter min Erfaring er
denne Slutning fuldkommen feilagtig, og hvad enten Belægget udbreder sig opad
eller nedad, har den ikke noget med Diphtherit at skaffe, uagtet Belægget har fuld-
stændig samme Udseende som et diphtherisk Belæg. Paa den anden Side er det lige
saa vist, at Diphtheritis faucium dræber ved at udbrede sig ned i Larynx og frem-
bringer da de samme Symptomer som den genuine Croup, dog med den Forskjel,
at her mangler de Remissioner, som almindelig og altid i Begyndelsen finde Sted
ved en primær Croup. Uagtet jeg har behandlet flere Hundreder med Diphtherit,
har jeg aldrig seet denne Sygdom vælge Larynx som sit Udgangspunkt, jeg har
kun seet Luftrøret angribes sekundært, og jeg kan saaledes ikke antage nogen
primær diphtherisk Croup; den er som Diphtherit betragtet altid sekundær og en fra
Svælget overført Sygdom.

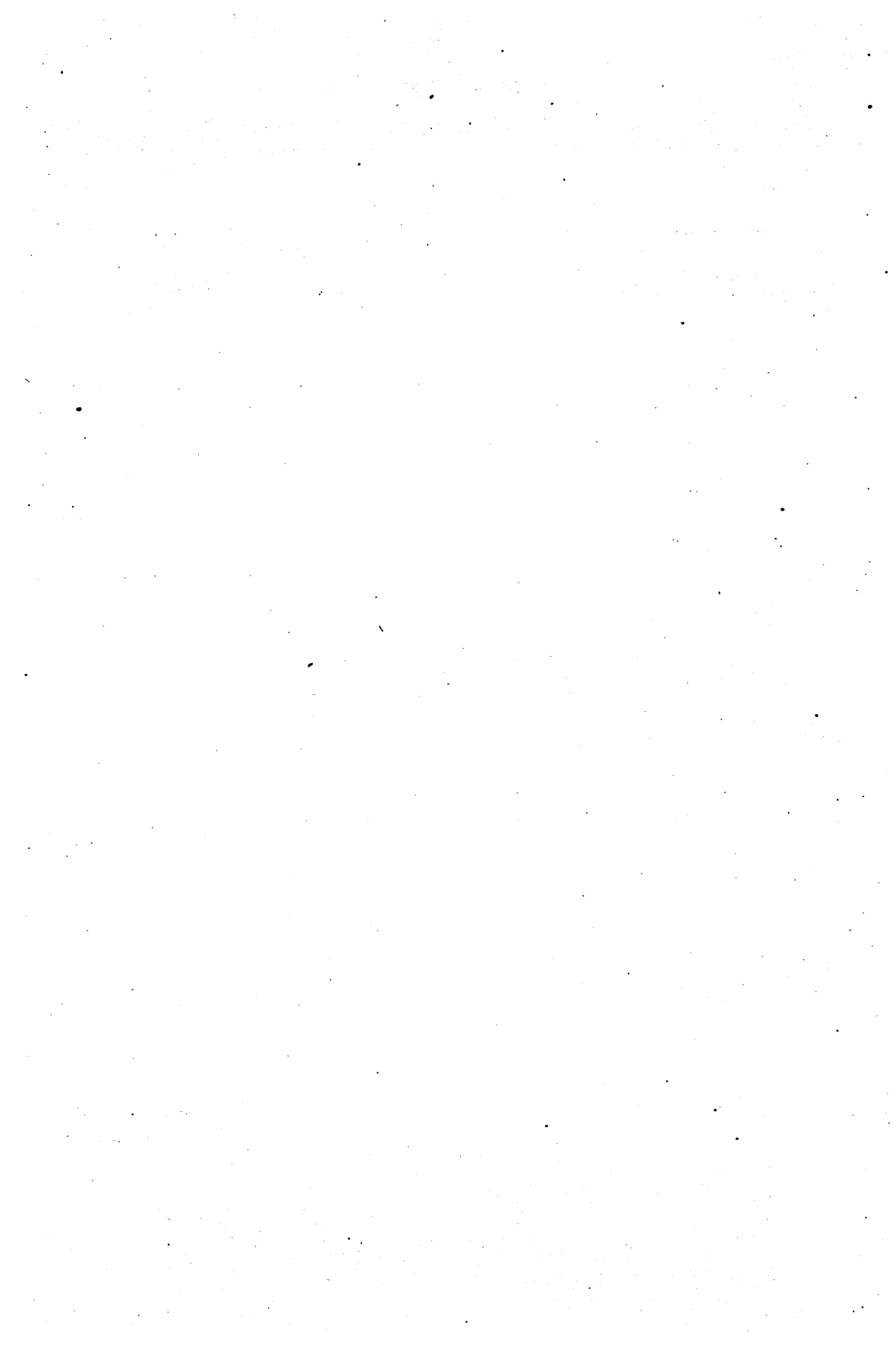
Ligeoverfor alle de her nævnte Sygdomsformer gjælder den almindelige Be-
mærkning, at de lade sig overføre fra det ene Individ til det andet, dog naturligt-
vis i forskjellig Grad. Som vi vide, høre Scarlatina og Diphtherit til vore smit-
somste Sygdomme, medens de forskellige katarrhalske Sygdomme i Luftveiene,
Croup iberegnet, ikke ere meget smitsomme, men i Reglen kun overføres ved ufor-
sigtig Omgang med de Syge og navnlig ved en for intim Berørelse med de Syges
Aandedræt. Dog er Overførbarheden i den Grad tilstede for dem alle, at flere
Angrebne i et Hus ikke i tvivlsomme Tilfælde kan tjene til Holdepunkt for
Diagnosen af Diphtherit. Jeg tror at have gjort den bestemte Erfaring, at enhver
Sygdomsform, paa Diphtherit nær, der som bekjendt kan slaa sig ned paa ethvert
for Hud blottet Sted, bibeholder i Regelen under Overførelsen sin Ensartethed og
bestemte Lokalisation som Udgangspunkt, saaledes at Angina overføres paa et
andet Individ som Angina, ikke som Bronchit, Larynx-croup frembringer kun en
Betændelse i Luftrøret, men ikke en croupøs Pneumoni etc. Dette er at lægge
Mærke til og kan i tvivlsomme Tilfælde hjælpe til at bestyrke eller omstøde en
Diagnoses Rigtighed. Enhver kjender, hvørlidet paavirkelig en udviklet Croup er
ligeoverfor alle Lægemidler, og jeg kan kun erindre 2 Helbredelser, der begge
forekom hos ældre Børn med Ophostning i flere Dage af større og mindre Mem-
braner. Uagtet hvert Aar flere Individer, iaar 6, ere komne under Behandling,
vil jeg som Bevis for dens Uafhængighed af Diphtherit anføre, at siden den store
Diphtheritepidemi i Sextiaarene har ikke et eneste Tilfælde af genuin Diphtherit fore-
kommet i min Praxis, naar undtages nogle Børn hos en Familie, som jeg før her
har berørt. —

Men saa ugunstig Prognosen er ved den udviklede Form af Croup; tror jeg
paa den anden Side, at de fleste Tilfælde kunne forebygges ved en tidlig Behand-
ling af de første katarrhalske Tilfælde, og man vil almindelig finde, at Ulykken
skriver sig fra Forældrenes Ligegyldighed eller Ubekjendtskab med de første Tegn
paa Sygdommen, der har faaet Lov til at gaa sin egen Gang og naa en Ud-
vikling, hvor Hjælp ikke længer er at finde.

Jeg vil nu til Slutning med nogle faa Ord omtale Diphtherit paa Saar.
Naar et Saars Granulationer taber sin friske Farve og frodige Natur og antager
et urent, graaligt, flæskagtigt Udseende, er det blevet et gjængs Udtryk blandt
Chirurgerne, at Saaret er blevet diphtherisk, uden at jeg dog tror, at man heri vil
lægge den Betydning, at en virkelig Diphtherit skal være tilstede. Denne Unøi-
agtighed i Udtryksmaaden er skadelig og forvirrende og har tilfølge, at mange
tabe Synet for de virkelige Forhold og bringes til at arbeide mod en Fiende,
som kun eksisterer i Indbildningen. Det er nemlig ikke at vente, at et Saar kan
holde sig rent, som er stillet under slette hygiæniske Forhold, og som stadig

udsættes for Paavirkning af skarpe, ildelugtende og putride Vædsker. Naar vore Anatomer og Chirurger kunde finde her en efter Aarsagerne afpasset Benævnelser, der ikke bragte os ind paa Diphtheriten, vilde denne maaske kunne beholde sin oprindelige og rette Begrænsning og megen Konfusion derved undgaaes.

Jeg har maaske forlænge opholdt mig ved denne Gjenstand, men jeg har anset det nyttigt at faa ryddet op i disse Forhold, og jeg antager, at mange med mig ser med Mistænkelighed paa alle de sporadiske Tilfælde af Diphtherit, der opdukker snart hist, snart her, og maa ikke den Tanke ligge nær, at en stor Del skyldes en feilagtig Diagnose? Ligeoverfor en Statistiks Paalidelighed, er denne Sag af overordentlig Vigtighed. —

Trykfeil og Rettelser.

	Staar.	Læs.
Pag. XIX	Dødsfald af Skarlagensfeber i nordre Trondhjems Amt 36.	26.
— XC.	5te Colonne fra venstre: par åge.	par sexe.
— XCII.	— — — — —	—
— —	Morsus vipperæ.	vipperæ.
— 3.	Blodgang. Tiden er opgivet for.	7.
— 5.	2den Linje fra oven. 361 Dødsfald.	318.
— 35	Antallet af Døde i 1ste Døgn og Dødfødte i Smaalenenes Amt tilføies efter nedenstaaende Tabel.	
— 57.	Antallet af Døde i 1ste Døgn og Dødfødte i Jarlsberg og Laurviks Amt tilføies efter nedenstaaende Tabel.	

Dødfødte og Døde i 1ste Døgn.

Smaalenenes Amt.			Jarlsberg og Laurviks Amt.		
Lægedistrikt.	Døde i 1ste Døgn.	Dødfødte.	Lægedistrikt	Døde i 1ste Døgn.	Dødfødte.
Eidsberg	-	11	Tønsberg	15	39
Moss	1	22	Tønsberg By	-	7
Moss By	1	6	Horten	3	3
Landdistrikt	-	16	Aasgaardstrand	-	-
Sarpsborg	18	38	Landdistrikt	12	29
Sarpsborg By	1	2	Hof	3	22
Fredrikstad By	3	5	Holmestrand	-	2
Landdistrikt	14	31	Svelvik	-	1
Hvaløerne	1	7	Landdistrikt	3	19
Fredrikshald	1	10	Laurvik	6	23
Smaalenenes Amt	21	88	Laurvik	2	2
Deraf i Byer	6	23	Sandefjord	-	-
— - Landdistrikt	15	65	Landdistrikt	4	21
			Jarlsb. og Laurv. Amt	24	84
			Deraf i Byer	5	15
			— - Landdistrikt	16	69

	Staar.	Læs.
Pag. 84.	16de Linie franeden. «Kighoste»	Lærdals.
— 190.	Fattige Syge Anm. 1) 3.	Laardals. 111.

